Nyelvi és Művelődéstörténeti Adattár. Kiadványok 14.

A. MOLNÁR FERENC — OSZLÁNSZKI ÉVA

Szenci Molnár Albert

zsoltárainak szöveghagyományozódásáról

Debrecen
2012

Nyelvi és Művelődéstörténeti Adattár
Kiadványok 14.

A. Molnár Ferenc – Oszlánszki Éva

Szenci Molnár Albert

zsoltárainak szöveghagyományozódásáról

A zsoltárok eredeti és a mai magyar református énekeskönyvben levő szövegeinek összehasonlítása (kommentárokkal)

Második, bővített és javított kiadás

Debreceni Egyetem
Magyar Nyelvtudományi Tanszék
Debrecen, 2012

Megjelent az OTKA K 69093 számú pályázata
és a Magyarországi Református Egyház
támogatásával

Lektorálta:

Fekete Csaba és Fekete Károly

*

ISBN 978–963–661–990–9

ISSN 1587–6276

Debreceni Egyetem
Magyar Nyelvtudományi Tanszék

Készült a Debreceni Egyetemi Kiadó
Nyomdaüzemében
2012-ben

Nyelvi és Művelődéstörténeti Adattár
Kiadványok 14.

A. Molnár Ferenc — Oszlánszki Éva

Szenci Molnár Albert zsoltárainak szöveghagyományozódásáról

A zsoltárok eredeti és a mai magyar református énekeskönyvben levő szövegeinek összehasonlítása (kommentárokkal)

Második, bővített és javított kiadás

Nyelvi és Művelődéstörténeti Adattár
Kiadványok

14. szám Szerkeszti: A. Molnár Ferenc 14. szám

Bevezetés

A Szenci Molnár Albert által fordított verses zsoltároknak (*Psalterium Ungaricum*; Hernborn, 1607) a magyar protestáns (református) éneklésben és a magyar irodalomban való kivételes jelentőségét nem szükséges külön hangsúlyozni. Nincs még egy ilyen énekcsoport, amelyet – illetve amelynek egyes részeit –, a hívők egy jó része mintegy négyszáz éve énekel, s amely a magyar nyelvhasználatra és irodalomra szintén hatással volt. „SOKAN ELHALLGATTAK MÁR. Szenci Molnár Albert… még mindig énekelteti a századokat…" – ezen gondolkodik Sütő András, amikor unokájával, Lacival szülőhelyén, Pusztakamaráson bolyong, s emlékezetében megjelenik a hajdani gyülekezet éneklése, s parafrázisszerűen egyre-másra tolulnak fel gondolataiban a zsoltáridézetek.[1] ALEXA KÁROLY pedig például egy egész kötetet állított össze a zsoltárátköltésekből, zsoltárparafrázisokból és azokból a magyar versekből, amelyek a bibliai zsoltárok és a Szenci Molnár fordította verses zsoltárok hatását mutatják.[2] Csak újabb költőket említve többek között Csoóri Sándor, Garai Gábor, Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Nemes Nagy Ágnes, Páskándi Géza, Petrőczi Éva, Rab Zsuzsa, Szabó Lőrinc, Veres Miklós, Weöres Sándor szerepel itt. Közülük Kányádi Sándort idézzük, aki –kisebbségben élő erdélyi magyarként is – „Egy csokor orgona mellé" című versében Szenci Molnárnak a kolozsvári házsongárdi temetőben lévő sírjához kimenve így vall a magyarra átültetett zsoltárokról: „orgonaszó orgonaillat / ónkarikás ablaktányérok / lépesméz-ízű zsoltár / életem pünkösd évszaka / lelkem pünkösdi itala / máig zsongító óborom / nyelvem petőfisándora / albertus molnár". S Jékely Zoltánnak „A marosszentimrei templomban" című híres versére utalva írja a híveit, magyarságát vesztett dél-erdélyi községről: „paptalan marosszentimrén haldoklik szenczi molnár". A Kortársnak pedig a részben Szenci Molnár Albert születésének 400. évfordulójára megjelent 1974/8-as számában Féja Géza, Weöres Sándor, Sütő András, Somlyó György, Kiss Jenő, Szabó Magda, Király László, Fodor András, Lászlóffy Aladár, Szilágyi Domokos, Szemlér Ferenc, Létay Lajos, Kányádi Sándor, Páskándi Géza emlékezik meg Szenci Molnárról, többnyire arról, mit

[1]Sütő András: Engedjétek hozzám jönni a szavakat. Jegyzetek hómezőn és porban. Bukarest, 1977. 153–155.
[2]Magyar zsoltár. Vál. és szerk.: ALEXA KÁROLY. Budapest (Bp.), 1994.

jelentenek nekik a zsoltárok. S még hosszan folytathatnánk az irodalmunkban Szenci Molnárról szólók sorát. Közülük ezúttal csak Németh Lászlóra hivatkozunk, aki Szenci Molnárt költőként is nagyra tartotta, és többek között ezt írta: „Ennek az énekeskönyvnek a rendkívüli jelentősége a magyar életben épp az volt, hogy a Molnár Albert ideje óta készült, s egyetlenegy magyar református sem nőhetett föl anélkül, hogy a lelkén ne formáljon […] Ady költészete sosem lett volna az, ami, ha gyerekkora zsoltárai nyelvét és ritmusát meg nem kötik és föl nem szabadítják; amint én sem érthettem volna meg soha az ő összefüggéseit a régi magyarsággal, ha a konfirmációmra kapott kapcsos könyv nem figyelmeztet rája. A régi magyarság s a legújabb közt a *Református énekeskönyv* egyike a legfontosabb földtani hidaknak.” Molnár zsoltárait „hő, nagyság, vallásos és magyar lelkesedés” hozta létre és tartotta fenn.[3] Valóban, nem egy adatunk van arra, hogy egyházi énekeit, elsősorban a Szenci Molnár fordította zsoltárokat a (régi) reformátusság igen jól ismerte. Például CSŰRY BÁLINT (1886–1941), a Debreceni Egyetemnek a szamosháti Egri faluból származó magyar nyelvész professzora azt írja, hogy ők gyermekként a zsoltárkönyvből és a Bibliából tanulták meg a folyékony olvasást. Szülei csupán elemi iskolát végeztek, de a zsoltárokat és az énekeskönyvet könyv nélkül tudták. S a faluban többen, az ő nagyapja is, otthon is rendszeresen énekeltek zsoltárokat, a templomba pedig a híveknek nem volt szükséges énekeskönyvet vinni, mert az énekeket kívülről tudták. „Azelőtt pedig, míg orgona nem volt, egy iskolásfiú hangosan diktálta [’soronként előre mondta, énekelte’] az énekeket”.[4] A zsoltárdiktálásról Ady Endre szintén megemlékezik: „Mikor még mint kicsi nebuló / Templomban diktáltam a zsoltárt” – írja „A kimérák isteneihez” című versében. ARANY JÁNOS pedig 1882-ben – tehát nem sokkal a Csűry Bálint említette időszak előtt – amikor a zsoltároknak a kiadásra váró énekeskönyvbe szánt szövegeit mint egyházi tanácsbíró a budapesti református egyházközségtől véleményezésre és bírálatra megkapta (s ezt különböző okokból nem vállalta), megjegyezte:

[3]NÉMETH LÁSZLÓ: A református énekeskönyv (1940). In: UŐ.: Az én katedrám. Tanulmányok. Bp., 1975. 107. Költőként is szintén nagyra tartotta Szenci Molnárt pl. BÁN IMRE; vö. UŐ.: Szenci Molnár Albert, a költő. In: Szenci Molnár Albert és a magyar későreneszánsz. Szeged, 1978. 137–155. (Adattár XVII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez, 4.)

[4]CSŰRY BÁLINT: Károlyi Gáspár bibliafordításának nyelvi hatásához. Magyar Nyelv 36 (1940): 240.

„Molnárt elég lett volna egészen szokatlan archaizmusaitól megszabadítani, mert az ő szövegét a nép már szinte egyenesen Szent Dávidénak tartja, úgy tiszteli.”[5]

Igaz, arról, hogy ez a széleskörű zsoltárismeret minden zsoltár minden versszakára vonatkozott-e, nincsenek teljesen megbízható feljegyzések; erre (általában) nem gondolhatunk. És nyilván egyes vidékek, egyes egyházközségek, iskolák között e téren szintén voltak régebben is különbségek. A Debreceni Református Kollégiumban az 1791-ben kinyomtatott, a korábbitól kissé eltérő második kiadású tanrend szerint – amelyet „minden alsóbb osztályos tanuló követ, azaz az elemisták osztályától a poéták, orátorok, logikusok osztályáig” – énektanból az elemistáknak emlékezetből egynéhány dicséret mellett 12 zsoltárt kellett megtanulni (a következőket: 1., 8., 15., 84., 92., 100., 117., 119., 127., 134., 141., 146.), a deklinistáknak és komparatistáknak további 17-et (3., 5., 12., 19., 24., 29., 38., 42., 61., 73., 74., 101., 112., 113., 125., 1333., 143.), a konjugistáknak még 23-at (9., 13., 16., 23., 25., 28., 30., 31., 33., 34., 35., 36., 46., 47., 57., 63., 65., 75., 93., 99., 121., 124., 135.), a grammatistáknak pedig további 39-et (2., 4., 6., 10., 26., 27., 32., 55., 60., 62., 66., 68., 80., 81., 86., 89., 90., 91., 94., 97., 102., 103., 104., 105., 108., 110., 115., 122., 123., 128., 130., 132., 136., 138., 144., 145., 147., 148., 150.). A szintaxisták tanítója kapja azt az utasítást, hogy „az osztály tanulói az összes dávidi zsoltárt tanulják meg”.[6] (A megtanulás itt és a korábbiakban sem mindig és feltétlenül a „teljesen” kívülről való megtanulást jelentette.) És nyilván nem mindenki járt éveken át a Debreceni Kollégiumba; a különböző egyházközségekben a vizitációk alkalmával előfordult, hogy elmarasztalják a tanító, a kántor munkáját. CSOMASZ TÓTH KÁLMÁN pedig például ismertet egy névtelen szerzőtől való befejezetlennek látszó, 1807-ből származó kéziratot, amelyet a Dunántúli Református Egyházkerület levéltárában talált. Jól látni belőle, hogy a szerző (? LÁCZAI SZABÓ JÓZSEF lelkipásztor, az 1806-os énekeskönyvreform egyik résztvevője) nem a teljes zsoltárkönyvet ajánlja gyülekezeti használatra, s olykor az éneklendő zsoltárokból is hagyna el versszakokat. És még azt is megjegyzi, hogy egyes lelkésztársai a zsoltárok és más énekek „megigazításával” is foglalkoztak. E kézirat, a Peremartoni

[5]Arany János hátrahagyott iratai és levelezése. Második kötet. Bp., 1889. 527.

[6]G. SZABÓ BOTOND: A Debreceni Református Kollégium a «pedagógia századában». Neveléstörténeti tanulmány XVIII. századi forrásgyűjteménnyel. Debrecen, 1996. 336–347. (A hivatkozott részt latinból SZABADI ISTVÁN fordította.)

Tractus az énekléshez ad tanácsokat, regulákat. A II. Regula például ez: „A'melly énekek leg közönségesebbek és leg esmeretesebbek és könynyebb notajuak, azokra kell elsőbenn is az Oskolában a gyermekeket tanitani, hogy az Eneklesbeli Isteni tiszteletre alkalmatosak legyenek. Nem is kell a Mestereknek affectalni az ollyan énekeknek tanitását, mellyek a Gyülekezetre s a mostani időre nem szabattathatnak, hanemha már a' Szüksegesebb és közönségesebb énekeket tudják". A XIV. regula pedig így kezdődik: „Az Oskola Mesterek prudentiájok szerint válogassák ki a' Soltárokbúl azokat a Soltárokat, mellyeket énekelhetnek; a Válsztásban pedig ne nézzék, hogy egy privátus ember el énekelheti-é azt magára szabva, hanem hogy az Eklesia, vagy közönséges Hivek serege mondhattyaé azt, mert a Templomban az Eklesia nevében éneklünk, nem tsak a' magunk képiben; és mind a választott Soltárokban mind a többiben mellyek azok a Versek mellyeket énekelhetünk ki jegyezzék". Tanácsolja, hogy a templomban éneklendő énekeket a diákok és az iskolát már kijárt leányok („Mivel a Leányoknak a Gyülekezetben leg hathatósabb szavok vagyon") előtte gyakorolják, hogy jól tudják segíteni a gyülekezet éneklését. A XVII. Regulát meg ezek a sorok vezetik be: „Némelly hosszú Soltárokat miképen lehetne rövidebben énekelni, nehéz lévén hirtelen elgondolni; imé nemellyekről jegyzés tétetik". A 19. zsoltárnál azt javallja, hogy mivel a titulusa (summája): „Természetnek és kegyelemnek oskolája; illő hogy mind a kettőről énekelly igy: Az első versről ugorj a' 4dikre". Stb. Vannak olyan javaslatai is, amelyek megegyeznek mai énekeskönyvünk gyakorlatával, szövegközlésével: „Az Ldiket rövidíteni akarván a 3dik vers után a' 6dikat mondjad" … „A' LXIIdikben az 1ső versről a 4dikre ugorj" (énekeskönyvünk a 2–3.-on kívül még a 6. verset is elhagyja) … „A' CVI.ban 1, 2, 3, és utolsó v."[7] (A 4.-től a 25.-ig terjedő verseket, a pusztai vándorlás részletező leírását a mai énekeskönyvek szintén elhagyják.) Stb. E tractatus, amely egy orgona nélküli korabeli dunántúli falusi gyülekezet éneklésébe nyújthat bepillantást (igaz, esetleg már igazodva a reformhoz is), meglehetősen összecseng az 1806-ban elkészült és hivatalosan 1813-ban megjelent, új utakra térő úgynevezett Új Debreceni Énekeskönyv gyakorlatával, amelyet – szélesebb körű előkészítő munka után – a négy magyarországi

[7]Éneklésre tartozó Regulák 1807-ből. Református Egyház 6 (1954): 15–24. Ue.: in: Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai születése 100. évfordulójára. Szerk. BÓDISS TAMÁS. Bp., 2003. 524–544. Az idézett, hivatkozott helyek: 536–539.

egyházkerület akaratából BENEDEK MIHÁLY debreceni püspök állított össze. Ebben és a legtöbb későbbi énekeskönyv-kiadásban már kérdésesnek látták a teljes zsoltáranyag (a 150 zsoltár mindegyik versszaka) és a régi dicséretek egy jó részének közlését vagy éneklésre való ajánlását. Arra való hivatkozással is, hogy például a zsoltárok, zsoltárversek egy része túlságosan részletező vagy erősen kötődik az ószövetségi zsidóság történetéhez és mindennapjaihoz, amelyek az újabb kor embere számára kevésbé követhetők; s azt is megjegyezték, hogy az énekeskönyv egy nagy részét az istentiszteleteken egyébként sem használják.[8] „Az 1806-ban szerkesztett énekeskönyv elején »Jegyzések« cím alatt ezt olvashatjuk: »Mithogy Szent Dávid 'soltáriban sok helyeken afféle dolgok fordulnak elő, melyek különösen vagy a' maga személyét, vagy pedig rész szerint a' Sidó nép, rész szerint az Ó Testámentomi szentegyház állapotját és szent szokásait illetik: azok a' versek, melyek a' mai időbenn is épületesenn énekelhetők, egy Tsilaggal jegyződtek meg«".[9] Az énekeskönyvben CSOMASZ TÓTH szerint 65 zsoltár egyáltalán nem kapott csillagot, a többi 85-ből pedig összesen csak 421 vers (az összes versszak száma 1425). FEKETE CSABA azt írja, rosszabb a helyzet (az 1808-as és 1810-es kiadásban) 76 csillagtalan zsoltár van, és összesen csak 416 csillagos vers.[10] Ez a szemlélet aztán a legtöbb későbbi énekeskönyvben is megmaradt, sőt erősödött, s elég gyakran a szövegek helyenkénti kisebb-nagyobb módosításával, modernizálásával társult. Erre a folyamatra csak röviden térünk ki, közel sem említve minden énekeskönyvet. A kihagyásban az 1837-es kolozsvári énekeskönyv ment a legmesszebb, csak 31 zsoltár található benne, és szövegbeli módosításokat is tett. Az Új Debreceni Énekeskönyv revíziójával kapcsolatban az egyházkerületi közgyűlés 1876-ban úgy határozott, hogy addig is, amíg „gyökeres átalakítás létesülhetne", az énekeskönyvnek két különböző kiadása legyen: „a nagyobbik alaknál az eddigi szöveg minden nagyobb

[8]A református éneklés történetéről, a zsoltárszövegek hagyományozódásáról ld. elsősorban: CSOMASZ TÓTH KÁLMÁN: A református gyülekezeti éneklés. Bp., 1950; H. HUBERT GABRIELLA: A régi magyar gyülekezeti ének. Bp., 2004.; BÓDISS TAMÁS: Az 1948-as énekeskönyv a református egyházi éneklés történetében. Bp., 2004.; FEKETE CSABA: A genfi zsoltárok elterjedése hazánkban. In: Kálvin időszerűsége. Tanulmányok Kálvin János teológiájának maradandó értékéről és magyarországi hatásáról. Szerk. FAZAKAS SÁNDOR. Bp., 2009. 185–242.

[9]CSOMASZ TÓTH KÁLMÁN: A református gyülekezeti éneklés. Bp., 1950. 183.

[10]FEKETE i. m. (ld. 8. lábjegyzet) 220.

változtatás és kihagyások nélkül maradjon meg; a kisebb kiadásból ellenben mindazon zsoltár- és dicséretversek hagyassanak ki, amelyek énekeltetni nem szoktak; a feltűnőbb nyelvezeti, verselési és nyomdai hibák vagy fogyatkozások mindkét kiadásnál lehetőleg kijavíttatván és helyre pótoltatván". Az így revideált énekeskönyv 1877-ben jelent meg Debrecenben, később pedig Budapesten többször (és némi eltérésekkel is), mind a nagyobb, mind a kisebb alakú kiadás. Ezekben 623 versszak énekelhető, a kihagyott versszakok sorszámait pedig a kis énekeskönyv is feltünteti.[11] (Nem tudjuk, hogy Csűry Bálint szülőfalujában az ő gyermekkorában melyik énekeskönyvet használták. Az is meglehet, hogy még az 1778-as Öreg Debrecenit, amelyet 1886-ban adtak ki utoljára. Vannak ugyanis adataink arra, hogy a nép az Új Debrecenit nehezen fogadta, s az idősebbek az 1880-as évek vége fele is szívesebben énekeltek a régiből, mint az újból.[12] Németh László /1901–1975/ viszont valószínűleg az Új Debreceni kisebb kiadását kapta a konfirmációjára, s arról /és az 1921-ben kiadott énekeskönyvről/ ír.) Az 1903-as, FEJES ISTVÁN szerkesztette próbaénekeskönyv – amely 86 zsoltárt tartalmazott szövegbeli átdolgozásokkal – nem aratott sikert. Az ebben közölt zsoltárszöegekről CSOMASZ TÓTH KÁLMÁN a következőket írja: „A zsoltárok szövegét igen erősen átalakítja, sőt sok esetben új, saját szöveget ad, amelyben legfeljebb egyes versszakok, esetleg csak sorok emlékeztetnek a régi szövegre… A zsoltárszövegekről az erőteljes régi nyelv patináját lehántja, és azt a századforduló költői modorának hamar fakuló fénymázával helyettesíti, a kihűlt vulkán néhai forróságát nem is próbálja visszaidézni, hanem valami langyos-száraz temperált légkört vezet be helyette".[13] Az előmunkálatokat folytatva végül 1921-ben jelent meg Debrecenben az az énekeskönyv, amelyet a mai (1948-as) énekeskönyv megjelenéséig (főleg Magyarországon) általánosan használtak, s Romániában a Királyhágómelléki Egyházkerület a legutóbbi időkig is, illetve ott részben ma is használják. Ez mind a 150 zsoltárt felveszi – s nagyjából az 1877-es Új Debreceni csillagozását követve –, azokból 643 strófát; és többnyire csak kisebb szövegmódosításokat alkalmaz. Kilenc zsoltár viszont Baltazár Dezső püspök átköltésében

[11] CSOMASZ TÓTH: A református gyülekezeti éneklés… 184.
[12] CSOMASZ TÓTH: A református gyülekezeti éneklés… 173; BÓDISS : Az 1948-as énekeskönyv a református egyházi éneklés történetében. (ld. 8. lábjegyzet) 20.
[13] CSOMASZ TÓTH: A református gyülekezeti éneklés… 189.

szerepel, s a 116. zsoltár 2–3. versei pedig a Szabolcska Mihályában.[14] A Királyhágómellék 2001-es kiadása a zsoltárok dallamát ritmizált és diézises formában közli, de a korábban elhagyott dallamok itt is kimaradnak, a szövegközlés pedig változatlan.[15] Nyilván a kottázás módjára gondol az előszóban, HERMÁN JÁNOS, amikor azt írja, hogy az énekeskönyv „elsősorban a megújult magyar egyházi ének és zene egyik fundamentális eredményének az átvételét tartalmazza: a 150 zsoltár megújított változatát”.[16] Mindazonáltal a Szenci Monár-zsoltárok éneklésének módja ma is vitatott kérdés (a diézis használata is, amellyel a magyarországi és az 1996-os „egyetemes” énekeskönyv nem él).[17] 1923-ban – szintén immár Trianon után – az Erdélyi (kolozsvári) Egyházkerület a megújított, 1907-es erdélyi énekeskönyvet követően új énekeskönyvet adott ki, amelyet több gyülekezetben ma is használnak, noha ezt igyekeznek az úgynevezett egyetemes – de aztán nem egyetemesen, egységesen használt – vagy „találkozós” 1996-os Magyar református énekeskönyvvel[18] felváltani. Ez (Ék. 1996) mindenben átveszi az 1948-as, mai magyarországi énekeskönyv[19] zsoltárszövegeit, de még további versszakokat hagy ki, az 1425-ből összesen 857-et tartalmaz. Az Ék. 1996

[14] CSOMASZ TÓTH: A református gyülekezeti éneklés… 184–197.

[15] BÓDISS: Az 1948-as énekeskönyv a református egyházi éneklés történetében… 27.

[16] Énekeskönyv. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Kiadása. Budapest, 2001. IV. Az 1921-es énekeskönyvről ld. még: ZIH OTÍLIA VALÉRIA (Partiumi Keresztény Egyetem, Nagyvárad): Az 1921-es Református énekeskönyv (Az Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencián Kolozsváron 2006-ban bemutatott dolgozat. Témavezető tanár: KRISTÓFI JÁNOS ZSIGMOND. Ld.: http.//etdk.adatbank.transindex.ro /pdf./zen_zih.pdf.

[17] Erre ld. pl. „… eleitől #ogva …”. Tanulmányok, dolgozatok, hozzászólások a genfi zsoltárok éneklésére. Református Egyházzenészek Munkaközössége. Budapest, 1993. (ReZeM 024).

[18] A továbbiakban (rövidítve): Ék. 1996. A „találkozós” arra vonatkozik, hogy a magyar reformátusok világtalálkozójára adták ki Budapesten. Volt olyan elképzelés, hogy ezt egyetemesen használják, a magyarországi szakemberek azonban ezt nem, csak az alkalmi használatot fogadták el, mert a (hazai, 1948-as) énekeskönyvet jobbnak tartják. Azon egyháztestek részére azonban, ahol az Ék. 1996 előrelépést jelent, a használatba vételét ajánlják. Lásd: Közös állásfoglalás az 1996-os református énekeskönyv használatáról. Magyar Egyházzene 5 (1997/1998): 448. Az Ék. 1966-ot a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának Himnológiai bizottsága szerkesztette, a munkából a legnagyobb részt MÁTÉ JÁNOS, a Bizottság titkára végezte. A sürgető határidő (a találkozó) miatt az Ék. 1996 összeállítására kevés idő volt.

[19] Énekeskönyv magyar reformátusok használatára. Bp., 1948. [1949]. Majd számos további kiadás. A továbbiakban (rövidítve): Ék.

nem hagy ki olyan versszakot, amelyet az 1948-as énekeskönyv (Ék.) ne mellőzött volna. Újabban pedig lényegében az Ék. 1996 javított (és módosított) ötödik kiadását az ottani Zsinat a reformátusság számára egész Romániában kötelező használatúnak is fogadta el,[20] de ez a gyakorlatban (eddig) csak részben valósult meg, a közénekeskönyv használata Romániában (még) nem mutat egységes gyakorlatot. Az 1923-as erdélyi énekeskönyv negyven zsoltárt tartalmaz, nemegyszer szövegmódosításokkal, hiszen forrásai az előző, 1907-es erdélyi énekeskönyv és az 1903-as magyarországi próbaénekeskönyv is.

Az alábbiakban – mintegy tanulságul a mai énekeskönyv-problémákhoz is, és mivel ezt még nem tették meg –, néhány zsoltárt kiválasztva röviden összehasonlítjuk, bemutatjuk az 1921/2001-es (a változatlan szöveg szempontjából tulajdonképpen az 1921-es) és az 1923-as énekeskönyv zsoltárainak az eredeti szöveghez való viszonyát. Az Ék. 1921/2001 a 3. zsoltár első és második versében egészen kis szövegmódosítást tesz: „Sokan azt alítják, / Lelkemről azt mondják: / Veszett ennek ő dolga," → „Sokan azt állítják, / Lelkemről azt mondják: / Veszve ennek ő dolga"; illetve: „Mert te, én Istenem," → „De te, én Istenem". A 3. versben lényegében nincs változtatás, a 4. (az utolsó) pedig kimaradt. Az erdélyi Ék. 1923-ban nagyobbak a változtatások: „Sokan azt állítják, / Vakmerőn azt mondják, / Hogy a lelkem elveszett". Az első versszak utolsó sora pedig teljesen más lett: „Mert elhatta Isten, / Így szólnak bolond módra." → „Elhagyott az Isten, / Rólam elfelejtkezett.". A 2. és 3. versszakban szintén nagyobbak az eltérések, különösen a 2. van folyamatosan átírva: „Mert te, én Istenem, / Paizsom vagy nékem, / Ki életem megmented, / És nagy tisztességre / Fejem dicsőségre / Idővel fölemeled. / Tehozzád, Úr Isten, / kiáltok szüntelen, / És Te megvidámítasz, / Meghallgatsz kedvedből, / Sion szent hegyéről / Nagy segedelmet nyújtasz." → „ De te, én Istenem! / Paizsom vagy nékem, / S életemet megóvod; / Fejem fölemeled, / Új fénnyel övezed, / Mert reám

[20]Magyar Református Énekeskönyv. Erdélyi Református Egyházkerület. Kolozsvár, 2008. Ötödik, javított kiadás. A Romániai Református Egyház kötelező használatára a Zsinat által 1997. április 11-én elfogadott énekeskönyv. Alapkiadás: Magyar Református Énekeskönyv – Kolozsvár 1999, amely a Magyarországi Református Egyház Kálvin Kiadójánál 1996-ban – az akkori MRETZS [Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata] megbízásából – megjelent kiadvány felhasználásával készült. A dallamokat Benkő András ellenőrizte. A szöveget gondozta HATHÁZY FERENC. [A zsoltárok szövege nem tér el az Ék., illetve az Ék. 1996 szövegétől, a helyesírás viszont modernizálva van.]

nagy a gondod; / Tehozzád, oh, Uram! / Fölemelem szavam, / És te megvidámítasz; / Míg nevedet zengem, / Te a magas mennyben / Esdő szavamra hallgatsz.”; illetve (3. versszak): „Ha ágyamban nyugszom, / Csendesszen aluszom, / Nincsen semmi félelmem. / Midőn felserkenek, / Semmin sem kesergek, / Mert Isten őriz engem, / Ha százezer népek mind környülvennének, / Jobb és bal kezem felől, / Ha rám ütnének is, / Nem rettegnék mégis / Semmi veszedelemtől.” → „Ha ágyamban nyugszom, / Csendesen aluszom, / Nincsen semmi félelmem; / Midőn felserkenek, / Akkor sem rettegek, / Őriz engem Istenem; / Ha százezer népek / Mind körülvennének, / Feltámadván ellenem, / Nem félnék én úgy sem, / Míg velem az Isten, / Nem érhet veszedelem.”. A 4. versszak pedig az Ék. 1923-ban szinte teljesen át van írva: „Kelj föl, Uram, tarts meg, / Ellenségim vond meg, / Megtörvén ő fogokat. / Mind összvepaskolod, / És arcul csapkodod / az Isten-utálókat. / Csak te vagy az Isten, / Ki minden szükségben / Meg tudsz szabadítani, / Ki az te sereged / Megtartod, szereted, / És meg szoktad áldani”. → „Kelj fel, Uram, kelj fel, / Ellenségim űzd el, / És tarts meg köztük engem! / Szent neved félelme / Legyen győzedelme / Lelkemnek a bűn ellen; / Oh, Isten, Istenünk! / Maradj, maradj velünk! / S az ártatlant ne hagyd el; / Sőt szent kegyelmedet, / Mely győz a bűn felett, / Láttasd meg híveiddel!”.

Az 5. zsoltárban az Ék. 1921/2001-ben az első két versszak és a 4. és a 8. szövegén nincs változtatás. A 3. versben csekély módosítás van: „Idején az nap hogy följött, / Elődbe számlálom igyemet,” → „Idejébb, mint a nap feljött:[21]/ Elődbe számlálom ügyemet,”. Az 5. és a 6. versszak kimaradt, a 7.-ben egy szót cseréltek ki: „Bémegyek szent templomodban, ” → „Bejöttem szent templomodba,”. A 9–10. vers szintén kimaradt, a 11.-ben egy szórendi változtatás van: „És hogy azok mind örüljenek,” → „És hogy mindazok örüljenek,”; az utolsó, 12. versszak közlése pedig változatlan szövegű. Az Ék. 1923-ban az első két versszak változatlan, a 3. szövegén van kisebb módosítás: „Jó reggel meghallgatsz engemet, /

[21]Megjegyezzük, hogy az „Unitárius énekeskönyv”-ben (14. kiadás; Kolozsvár, 1994.) ez a sor azonos. Egyébként ebben az énekeskönyvben 37 zsoltár van, pontosabban 36, mert a 90. ketté van véve, s közülük 23 (22) Szenci Molnár fordításában. Szinte mindegyik zsoltárból azonban (bőven) maradnak ki versszakok és a szöveget különböző mértékben módosították és/vagy átírták. Négy esetben nem jelzik, hogy Szenci Molnár a fordító, 7-ben igen, 12-ben hasonlóan, hozzátéve még, hogy: „átírva”. Nemegyszer (szinte) teljesen új szövegezésű sorok, sőt versszakok is kerültek a Szenci Molnárának jelzett szövegbe. (Az átírások többségét nem tartjuk szerencsésnek.) Az „Unitárius énekeskönyv”-re való utalások az énekeskönyvek közti kapcsolatra utal(hat)nak.

Uram, még virradta előtt, / Idején az nap hogy följött, / Elődbe számlálom igyemet, / Várván kegyelmet.” → „… / Uram, még virradat előtt;[22]/ Előbb, mint hogy a nap felkölt, / Elődbe számlálom ügyemet, / S várom kegyelmed.”. A 4–6., valamint a 9–11. verseket az énekeskönyv kihagyta, a 7. szövegén kevéssé módosított, a 8. és a záró, 12. verset viszont lényegesen átírta: „Én pedig nagy jó reménséggel / Bémegyek szent templomodban, / És imádlak szent házadban, / Nagy jóvoltodért félelemmel / Szolgállak szívvel.” → „Most is azért jó reménységgel / Bejöttem szent templomodba, / És imádlak szent házadban. / Jóvoltodért szent félelemmel / Szolgállak szívvel!”; (a 8., ill. a 12. versszakok) „Vezérlj, Uram, igazságodban, / Ellenségimnek láttokra, / Kik igyekeznek káromra, / Oktass, hogy az te utaidban / Járhassak jobban.” → „Vezess Uram igazságodban, / Őrizz minden gonosz ellen, / Mely elvonna tőled engem; / Oktass, hogy a te útaidban / Járjak biztosan!”; illetve: „Mert az igazat te megáldod, / Te nagy irgalmasságoddal, / Környülvészed, mint paizzsal, / Minden gonosz ellen megtartod, / És ótalmazod.” → „Mert a jókat mindig megáldod, / Oltalommal körülveszed, / Paizsoddal befedezed; / Legyen azért közöttünk áldott / A te jóságod.”.

A 8. zsoltárban az Ék. 1921/2001-ben az 1–4. versszakok szövege megegyezik az eredetivel, az 5.-ben pedig csak régies grammatikai megoldások változnak. „Az angyaloknál noha egy kevéssé / Kissebbé tőd: de nagy dicsőségessé” [az embert] → „… Kisebbé tevéd, de dicsőségessé”. A 6., illetve a 9., záró versszakban egészen kis módosítás van (*Kezed munkáján* helyett *Kezed munkáin*, illetve (kétszer) *mily* helyett *mely*), a 7–8. versszak pedig kimaradt. Az Ék. 1923-ban az 1. versszakban gyakorlatilag nincs változtatás, a 2. pedig kimaradt. A 3. és 4. vers viszont kihagyással és szövegmódosítással eggyé van összevonva: „Nagy voltát, ha megnézem dolgaidnak, / Mellyeket az te ujjaid formáltak, / Az eget, holdat, az fényes napot, / És szép renddel az sok csillagokot, // Csudálván mondom: micsoda az ember, / Ki tetőled ennyi dicsőséget nyer! / De micsoda az embernek fia, / Kiről fölségednek van illy gondja?” → „Hogyha megnézem csoda dolgaidat, / A napot holdat és csillagokat, / Csodálva kérdem: mi itt az ember, / Hogy tetőled, Uram, kegyelmet nyer?”. Az 5. és a 7–8. versszak kimaradt, a 6. versszakban viszonylag nagyobb, az utolsóban, a 9.-ben pedig kisebb módosítások vannak:

[22] Ez a sor az „Unitárius énekeskönyv”-ben azonos (az 5. zsoltárban az eredetiben és másutt a *virradta* szó áll).

„Kezed munkáin őket úrrá tevéd, / Hogy azokkal bírna, néki engedéd, / Valamit ez világra teremtél, / Mindeneket lába alá vetél.”. → „Kezed nagy művén őtet úrrá tevéd, / Hogy velük éljen néki megengedéd; / És e világra, amit teremtél, / Mindeneket lába alá vetél.”; illetve: „Ó, fölséges Isten, kegyelmes Urunk, / Melly csudálatos az te neved nálunk! / Fölségednek melly nagy dicsősége, / Mellyel teljes ez föld kereksége!” → „Oh, felséges Úr, mi kegyes Istenünk! / Mily csudálatos a te neved nékünk. [Itt az első versszaknak a hasonló első két sorát ismétli meg][23] / Felségednek mily nagy dicsősége, / Mellyel teljes e föld kereksége! ”.

A 23. zsoltárban az Ék. 1921/2001-ben az első két versszakban nincs lényegi módosítás, az utolsó, 3. versszak záró sorában is csak csekély: „Az Úr énnékem megengedi nyilván, / Hogy mindéltiglen lakjam ő házában.” → „… Hogy mindéltiglen hajlékában laknám.”. Az Ék. 1923-ban az 1. versszak második felében vannak kisebb átírások, hasonlóan a 2. versszakban is, de ott egy sor teljesen ki is van cserélve, a 3. verset pedig nagy mértékben átírták: „Az Úr énnékem őriző pásztorom, / Azért semmiben meg nem fogyatkozom, / Gyönyörű szép mezőn engemet éltet, / És szép kies folyóvízre legeltet. / Lelkemet megnyugotja szent nevében, / És vezérl engem igaz ösvényében.”. → „… Gyönyörű szép mezőn engem ő éltet, / És szép kies folyóvíznél legeltet; / Lelkem nyugtatja az ő szent nevével / És engem igaz ösvényén vezérel.” // (2. vers) „Ha az halál árnyékában járnék is, / De nem félnék még ő setét völgyén is: / Mert mindenütt te jelen vagy énvelem, / Vessződ és botod megvigasztal engem, / És nékem az én ellenségim ellen / Asztalt készítesz, eledelt adsz bőven.” → „Ha a halálnak árnyékában járnék, / Még az ő sötét völgyében sem félnék; / Mert mindenütt Te jelen vagy énvelem, / És Szentlelked megbátorítja szívem[24]; / És nekem az én ellenségim ellen / Asztalt készítesz, s eledelt adsz bőven.”. A 3. versszak szövegének az összehasonlítása pedig a következő: „Az én fejemet megkenöd olajjal, / És engemet itatsz teljes pohárral, / Jóvoltod, kegyességed környülveszen, / És követ engem egész életemben, / Az Úr énnékem megengedi nyilván, / Hogy mindéltiglen lakjam ő házában.” → „Csak te vagy, Uram, hűséges gondozóm, / Minden bajomban igaz vigasztalóm; / Jóvoltod és irgalmad körülveszen, / S követ engem az én egész éltemben; / Az Úr énnékem megengedi nyíltan, / Hogy amíg élek szent házában lakjam.”.

[23] E sorok megegyeznek az „Unitárius énekeskönyv”-ben lévőkkel.
[24] Ez a sor azonos az „Unitárius énekeskönyv”-ben lévővel.

Az utolsó, a 150. zsoltár szövegén mindkét énekeskönyv jelentősen változtat, az erdélyi itt is (jóval) nagyobb mértékben. Az Ék. 1921/2001 az első versszakon nem módosít, a másodikat viszont kihagyja, s a harmadikon pedig erősen módosít, noha egyes sorokat meghagy. Az Ék. 1923 a második versszakot kihagyja, az első és még inkább a harmadik versszakként pedig egy mondanivalójában ugyan lényegében azonos, de más szöveget közöl. Lásd: „Dicsérjétek az Urat, / Áldjátok ő szent voltát, / Dicsérjétek mennyekben, / Hol országol kegyesen, / Az ő nagy dicsőségében. / Dicsérjétek hatalmát, / Mellyből ő dicső voltát / Minden veheti eszében. // Dicsérjétek őt kürtben / És ékes éneklésben, / Hegedőben, lantokban, / És hangos citerákban. / Az Úrnak zengedezzetek: / Sípokban, virginákban, / És hangos orgonákban, / Örvendjetek az Istennek.” // Az Urat cimbalmokban / És egyéb szerszámokban / Mindnyájan dicsérjétek, / Citerát pengessetek, / Az Úrnak nevét dicsérvén, / És minden lelkes állat / Dicsérje az nagy Urat, / Dicsőség Istennek, Ámen.” → (Ék. 1921/2001) „… (3.vers) „Az Urat szívetekből / És teljes lelketekből / Mindnyájan dicsérjétek, / Vígan énekeljetek / Az Úrnak nevét hirdetvén; / És minden lelkes állat / Dicsérje a nagy Urat: Dicsőség Istennek! Ámen!”; (Ék. 1923; az 1. és a 3. vers) „Áldás az Úr nevére, / Ő szent voltát dicsérje / Fenn a mennynek országa, / Hol tündöklik jósága, / S ahol lakik dicsőségben, / Hatalma ahol fénylik / Mind a világ végéig, / Dicsérje az Istent minden! // Hívek ti is zengjétek / Dicsőségét nevének! / Orgonaszó zendüljön, / Örömének csendüljön / Nagy ünnepén e szent helynek! / Hálaadó imában / Mondjuk itt ma mindnyájan: / Alleluja az Istennek!”.

Az 1921-es BALTAZÁR DEZSŐ püspök vezetésével összeállított énekeskönyv helyébe lépő új magyarországi énekeskönyv megszerkesztésére ugyan már az 1940-es években megindultak a munkálatok, de az Ék. 1921 nem elsősorban a zsoltárszövegek közlése, hanem a régi dicsértek nagy mértékű elhagyása és a dallamközlés fogyatékos módja miatt kapott kritikát.[25] Az énekeskönyv a zsoltárszövegekből való versszakkihagyásokat és a nem túl nagy számú és általában csekélyebb szövegmódosítást – bár e téren is többször illetheti bírálat – a saját szemszögéből összességében eléggé következetesen valósította meg. Általában nem távolodott el a mondanivalótól, a szöveget pedig – ha úgy

[25] Ld. CSOMASZ TÓTH: A református gyülekezeti éneklés… 193–196.

ítélte meg, hogy ez szükséges – a mai éneklőhöz, olvasóhoz közelebb óhajtotta hozni.

Az 1923-as és részben ma is használt erdélyi énekeskönyvre – legalábbis a mindössze negyven zsoltár közlésére vonatkozóan – nagyjából áll az, amit egyik forrásáról, az 1903-as próbaénekeskönyvről mondott a szakirodalom.[26] Az egyes szövegrészek változatlan átvétele, a részbeni módosítások és a gyakori teljes átírás vagy szövegcsere elegyéből egy, az eredetinél általában erőtlenebb, helyenként pedig a népszerűbbnek, befogadhatóbbnak vélt stílus irányába mozdult változat állt elő. (Igaz, azt meg sem említik, hogy a zsoltárok fordítója Szenci Molnár Albert, ami viszont az egyező szövegrészek miatt is problematikus.)

Az alábbiakban az Ék. 1921 (Ék. 1921/2001) és az Ék. 1923 zsoltárszöveg-közléseihez néhány konkrét megjegyzést is fűzünk. Mindkét énekeskönyv elhagyta a zsoltársummákat, pedig ezek az átvitt, metaforikus értelmezés, illetve annak lehetősége jelzésével segíthetik a befogadást. A 3. zsoltár első versszakában szereplő elavult *alít* 'vél, gondol' igét mindkét énekeskönyv a hasonló alakú, de nem azonos (csak közeli) jelentésű *állít*-tal helyettesítette. Az Ék. 1921-ben az 5. zsoltár 3. versében a Nap felkeltéhez kapcsolt *idejébb* szó, a hajnali fohászkodásra vonatkozik; a szokatlan képzésű szó használata azonban nem szerencsés. Ugyanakkor az 5–6. és a 9–10. versszakok elhagyása helyeselhető. Ezek arról szólnak, hogy az Isten miként bünteti meg a zsoltáros ellenségeit, vagy a zsoltáros hogyan kéri ezt. S a kihagyás a meglehetősen hosszú szöveget szintén rövidíti. (Egyébként ugyanezeket a versszakokat kihagyta az 1996-os úgynevezett „találkozós" énekeskönyv is.) A 8/5-ben a *tesz* ige ritkább régies elbeszélő múlt idejű alakját küszöbölik ki, s a *nagy* régies melléknévi fokhatározószó marad el. Az Ék. 1921 és az Ék. 1996 – elfogadhatóan – itt is ugyanazokat, a 7–8. versszakokat hagyta ki, amelyek az ember hatalma alá adott állatokat sorolják. A jól ismert 23. zsoltár erős szöveghagyománya miatt a 3. versszak csekély módosítását is inkább mellőzni kellett volna, noha ennek a rím jobbá tétele volt a célja (*nyilván* : *laknám*). A 150. zsoltárban mindkét énekeskönyv igyekezett elhagyni a zsoltárban említett hangszerek elnevezését. Nyilván azért is, mert az ókori keleti hangszerek eltértek a maiaktól, ezeknek a zsoltárfordításban az őket jelölő szavak sem felelnek meg (pontosan), illetve azok időközben jelentésváltozáson is átmehettek. Az Ék. 1921 a 2.

[26] Ld. CSOMASZ TÓTH: A református gyülekezeti éneklés… 189.

versszakot kihagyja; az utolsónak, a 3.-nak az első felét pedig nagy mértékben átírja, ami nem helyeselhető. Szómagyarázó láb- vagy végjegyzet egyik énekeskönyvben sincs.

Az Ék. 1921 is törekszik arra, hogy a zsoltárokban a konkrét ószövetségi kötődéseket több esetben csökkentse, vagy a régies, különös kifejezéseket mellőzze, s ezáltal a szöveget közelebb hozza a mai éneklőhöz. Így például a 75/6-ban az „az Jákóbnak Istenét” sort „A kegyelem Istenét”-re, a 89/4-ben az „Ó, Zebaoth Isten”-t „Óh, seregek Urá”-ra, a 72/2-ben az „Az békeség zsírját” „A béke áldását”-ra változtatta. A BALTAZÁR DEZSŐ-féle átdolgozások, s legtöbbször egyben rövidítések is olyan zsoltárokat érintenek, amelyeknek általában erős és a mai éneklőtől távol álló ószövetségi vonatkozásuk van (a 11., 45., 48., 53., 87., 110. [!], 114., 129.). A rövidítéssel, versszakkihagyással az Ék. 1921 egyébként is gyakran él. Igen szembetűnő példa erre az 58. zsoltár, amelynek nyolc versszakából – az első és az utolsó ének összevonásán alapuló, átírt – egyversszakos ének lett. A 119. zsoltár 88. versszakának különböző részeiből pedig egy 12 versszakos ének állt össze. A Baltazár-féle átdolgozások, bár régies stílusban készültek, olykor elütnek a Szenci Molnár-zsoltárok stílusától (pl. 45/1: „Vitéz kard a derekadon,”; 48/1: „Hazánk oltalmáért téged dicsőítünk.”; 110/4: „Erőd élők, holtak felett megáll.”. Mivel az Ék. 1921 kevesebb dallamot vesz fel, előfordul – és ez egyértelműen kritizálandó –, hogy a sor megrövidül. (Így az 59. zsoltárban a sorok szótagszáma 9 helyett 8 lett, azért hogy a 35. zsoltár dallamára énekelhető legyen.)

Az Ék. 1923 legtöbb bemutatott változtatása is, mint említettük, a mai éneklőhöz óhajtja vagy óhajtaná közelebb hozni a szöveget, de ennek gyakori jelentős változtatása, sőt új szövegrészekkel való felváltása nem helyeselhető, annál kevésbé, mert ezek erőtlenebb, könnyedebb, művi beavatkozást is mutató stílusa elüt a zsoltárok hangjától (pl. 3/2: „Fejem fölemeled, / Új fénnyel övezed /… Te a magas mennyben / Esdő szavamra hallgatsz”; 5/6: „Legyen azért közöttünk áldott / A te jóságod”; 8/2–3: „Csodálva kérdem: mi itt az ember, / Hogy tetőled, Uram, kegyelmet nyer? // Kezed nagy művén őtet úrrá tevéd,”; stb. A 23. zsoltárban a „Vessződ és botod megvigasztal engem” sor és a fej olajjal való megkenésére, a teli pohárral való kínálásra utaló sorok kihagyása, mással helyettesítése művelődéstörténeti problémát is felvet, amit inkább jegyzetben kellett volna megmagyarázni, mintsem más szöveget betenni. Az ókori izraeli pásztor vesszővel terelte, bunkós bottal pedig védte a

nyáját, a lakomához pedig a tiszteletteljesen fogadott vendég fejének olajjal való megkenése és tele pohárral való kínálása is hozzátartozott. A metaforikus kép tehát azt fejezi ki, hogy az Úr vezeti és megvédi, s kegyesen fogadja a zsoltárost, a hozzá fohászkodót. Az egyes zsoltárszövegek közlésében az Ék. 1923-ban igen nagy az eltérés és gyakran sok a változtatás. Például a 23. után jövő, szintén jól ismert 25. zsoltárnak („Szívemet hozzád emelem…") az első három versszakát egy ragcserétől eltekintve változatlan szöveggel közlik. (A többi, a 4–10. versszakok kimaradnak.) A következő, a 30. zsoltárban viszont már csak a kezdő versszak első fele lesz lényegében változatlan, a második felét módosítják, a folytatásként közölt öt versszak pedig teljesen át van írva, s két versszak kihagyva. A 2. versszak szövege például így változik: „Hogy fölkiálték tehozzád, / Nyavalyámot meggyógyítád, / És hogy én csaknem az sírbe, / Esném az halál tőribe, / Ismét föltámasztál engemet, / Pokoltól megmentéd lelkemet." → „Midőn lelkem téged hívott, / Megújulást küldtél legott, / S ki már-már a sírban valék, / Általad új erőt nyerék; / S míg annyi más a sírba szállott, / Engem kezed ismét megáldott.". A 30. után álló ismert 32. zsoltár („Ó, mely boldog az oly ember éltében…") első versszakában csak kisebb változtatás van, a még közölt 2. versszak pedig a 4. első felének és az utolsónak, a rövidebb 6.-nak a változatlan szövegéből van összevonva (a többi kimaradt).

A nagyobb mértékű szövegváltoztatásokat a mai egyházi tudományosság nem (sem) tartja helyesnek, noha abban mindmáig megoszlanak a vélemények, hogy a Szenci Molnár fordította zsoltárokból, a régi énekekből szabad-e kihagyni, illetve egyes versszakaikat mellőzni, és a szövegükön – ha elavult vagy félreérthető, avagy ritmikai okokból – módosítani. Ha pedig igen, akkor milyen mértékben és módon. Ezért is fordult kitüntetett figyelem az ÁROKHÁTY BÉLA, KARÁCSONY SÁNDOR és ÁGOSTON SÁNDOR jugoszláviai püspök által összeállított, 1939-es új jugoszláviai magyar református énekeskönyvre,[27] amely számos régi éneket bevett, s az összes Szenci Molnár fordította zsoltárt modernizált átírásban, de csorbítatlanul közölte.

A mai énekeskönyv, amelyet 1948-ban egy bizottság, annak előadójaként és az énekeskönyv szerkesztőjeként elsősorban CSOMASZ TÓTH KÁLMÁN eredetileg próbaénekeskönyvként állított össze, sok

[27]Énekeskönyv református keresztyének számára. A Jugoszláv Királyság Református Keresztyén Egyháza kiadása. Subotica, 1939.

értékes régi éneket hozott vissza, Szenci Molnárnak mind a 150 zsoltárát közli, a zsoltárverseknek (versszakoknak) pedig a 74 %-át, az 1425-ből 1052-t,[28] (jóval) többet, mint ami számos újabb kori énekeskönyvben található. Az Előszó szerint a szövegeken csak ott és annyit igazítottak, „amennyit a ritmikus dallamok az énekbeli hangsúlyozás miatt megköveteltek. A nagyon részletező, avagy más okból gyülekezeti istentiszteleti használatra nem alkalmas, vagy félremagyarázható versszakokat" pedig ebben a kiadásban elhagyták, de sorszámaikat jelezték.[29] Másutt azt írja, hogy egy-két teológiai-bibliai szempontú szövegkorrekción kívül „a szakértői javaslat figyelembevételével is csak ott és annyit módosítottunk, amennyi feltétlenül szükségesnek látszott, egyes ma már értehetetlen nyelvi ódonságokat megigazítottunk, ott pedig, ahol a szöveg és a dallam ritmusbeli összehangolása céljából eszközöltünk módosításokat, a munkabizottság vezérelve az volt, hogy ez a *Molnár*-szöveg lehető legcsekélyebb változtatásával és úgy menjen végbe, hogy az új szövegalak ne tartalmazzon olyan szót és kifejezésformát, amellyel a nagy magyar zsoltárfordító maga is ne tudott volna élni, ha nagy feszültséggel végzett és ma is csodálatos lendületű munkája közben éppen az a kifejezésmód jutott volna az eszébe. Röviden összegezve: alázatos restaurátori munkát kívánt végezni a bizottság. Ebben a munkában erősen kötötte a bizottságot a régi szép szöveggel szemben érzett kegyelet is, ezért a változtatások a fent említett elvi alapokon is sokkal messzebb mehettek volna."[30] Alaposabb vizsgálat azonban azt mutatja, hogy a szövegeken nemegyszer a jelzettnél, a vártnál gyakoribb kisebb-nagyobb nyelvi-tartalmi szempontú módosításokat is végeztek (ld. később).

Ma, amikor egy új általános használatú énekeskönyv összeállításának az előkészületei folynak, ismét fölvetődik a kérdés, hogyan és milyen mértékben kerüljenek be ebbe Szenci Molnár Albert zsoltárai. Vannak, akik – tekintettel az újabb idők társadalmi, hitéleti változásaira, a vallásgyakorlat, a zsoltárok ismeretének visszább szorulására – a Szenci

[28] Ld. CSOMASZ TÓTH KÁLMÁN: A megújított jugoszláviai énekeskönyvről. (1973). In: Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai születése 100. évfordulójára. Szerk. BÓDISS TAMÁS. Bp., 2003. 641. (Az idézett adatok a mai magyarországi énekeskönyvre vonatkoznak.)

[29] Ék. 9.

[30] CSOMASZ TÓTH KÁLMÁN: A református gyülekezeti éneklés. Bp., 1950. 254–255.

Molnár-zsoltárok alaposabb megrostálását látnák szívesen.[31] Például DRASKÓCZY LÁSZLÓ, aki a Reformátusok Lapjában jelenleg is közöl egy sorozatot „Énekeljetek új éneket!”[32] címmel, s a Dunamelléki Egyházkerület kiadásában 2009 és 2010 között meg is jelentetett három énekfüzetet 188 új énekkel, bennük egy-két új zsoltárparafrázissal, és azzal a szándékkal, hogy az új énekeskönyv majd ezekből is válogasson. Azután pedig az egyházkerület ezek alapján DRASKÓCZY előszavával egy kétszáz éneket tartalmazó gyűjteményt adott ki.[33] Közöttük valóban vannak figyelemre méltók – többek között Bede Anna és Kádár Ferenc szerezte szövegek, s azok egy része, amelyet a „Bevezető gondolatok…”-ban szintén említtetnek –, de számos olyan is, amelyeket egy közénekeskönyvbe nem lenne ajánlatos bevenni. DRASKÓCZY LÁSZLÓnak A Doktorok Kollégiuma (a Magyar Református Egyház évenként ülésező tudományos testülete) 2010. évi pápai ülésén a himnológiai bizottságban „Leendő Énekeskönyvünk előhírnökei: a Dunamelléki Énekfüzetek” címmel felolvasott kéziratában (keltezése: Bp., 2010. 07. 27.) többek között ez áll: „Énekeskönyvünk első negyedét továbbra is tartsuk fenn a zsoltároknak, hiszen »e szavakat maga Isten adja szánkba, mintha csak ő maga énekelne bennünk önnön dicsőségét magasztalva« (Kálvin, 1542). Noha – Szenci fordításai kapcsán – kulturális értékeink ápolását jogosan követelhetik bizonyos nemzeti vagy művelődési szempontok, de ilyesféle szándékainkba ne akarjuk Istent prókátornak felfogadni. Énekeskönyvünk zsoltáranyaga élő kövekből épüljön, mert a nem használt ének haszontalan, terméketlen, és énekeskönyvünkben jogtalanul bitorolja a drága helyet. Ennek a szakasznak tehát – véleményem szerint – tartalmaznia kell a Szenci fordítások egy bizonyos hányadát, a gyülekezeteink által többnyire kedvelt, és még ma is friss XVI. századi zsoltárparafrázisok jórészét, valamint az újabban íródott zsoltár-termés javát.” Vagy például KECSKÉS ANDRÁS is már korábban írt erről a kérdésről. Mint mondja, a történeti érték fontos, de „nem pótolhatja az istentiszteleti rendeltetés maradéktalan érvényesülését. A templom nem múzeum, a gyülekezeti énekeskönyv nem irodalomtörténeti adatbázis. Ugyanakkor mind a nyelvi, mind a történeti értéknek megvan a maga szerepe a költészet lényegétől elválaszthatatlan esztétikai érték kialakí-

[31] DRASKÓCZY i. m. 5.
[32] Így kezdődik a Szenci Molnár fordította 98. zsoltár: „Énekeljetek új éneket / Az Úr Istennek örömmel,”.
[33] Krisztus az énekem. Dunamelléki Református Egyházkerület. Bp., 2012.

tásában.” S ő (is) fontosnak tartaná Szenci Molnár zsoltárainak egy kottás, jegyzetelt kritikai kiadását, de egyes zsoltárok, zsoltárrészek szövegbeli problémáit, ritmikai fogyatékosságait látva azt írja, a gyülekezeti énekeskönyvben nem kellene erőltetni a Szenci Molnár-féle zsoltárok „hiánytalan közreadását”, sőt szorgalmazni kellene „a genfi dallamokhoz jobban igazodó, minden egyéb téren pedig lehetőleg a Szenci Molnáréval egyenrangú modern fordítások készítését. Nem a régiek helyett, hanem mellettük, felkínálva az alkalomhoz illő választás lehetőségét.”[34]

Gyakorló lelkészek is írtak arról, hogy szükség lenne a Szenci Molnár-féle zsoltárok szövegének gondozására. SZ. TÓTH GERGELY egy rövid cikkben hoz erre néhány példát, többek között a 68. zsoltárral kapcsolatban: „Alcíme szerint a hugenották harci zsoltára. Ehhez képest meglepő fordulat a 3. versben foglalt ígéret: »*Megáld egyes embereket, ád nékik szép cselédeket háznép tenyésztésére*«.[35] Ez a megelőző énekeskönyvben is így van, sőt az 1903-asban is, amelyik pedig nem tartja éneklendőnek a 4–15-ig való verseket. Az 1996-os énekeskönyv csak az első négy verset közli. Hát mit mondjunk? Egyik megvizsgált bibliafordításunk sem tud a szép cselédek által történő háznép tenyésztésről. Vajon mi jár református híveink fejében, amikor ezt a verset énekelteti velük a kifüggesztett énekrendi tábla? Legjobb esetben semmi”[36]. (Ez a példa az archaizmusok, a nyelvi jelentésváltozás egy esete. A *cseléd* régen jelenthetett gyermeket, nyelvjárásokban ma is. A *tenyészés* értelme pedig itt ’gyarapodás’. A sorok tehát azt mondják, az Úr megáld egyeseket szép gyermekekkel, s velük gyarapítja háznépüket.) SZ. TÓTH így zárja cikkét: „énekeskönyvünk is »*semper reformanda*«”. VITÉZ FERENC amerikai (!) református lelkész (későbbi püspök) – bár elismeri, hogy az „új Énekeskönyvben van sok jó ének is. A régiek között is” – már megjelenésekor elavultnak tartotta az Ék.-et, amely inkább „dicsőséges őseink hadi múzeumához” semmint „a modern atombombás idők folyton fejlődő lelki fegyvertárához” hasonlítható. S ha „Református Egyházunk alapelve az örökös reformáció, ha Károli bibliafordítását is revideálhattuk,

[34]KECSKÉS ANDRÁS: A magyar református istentiszteleti ének szövegéről. Magyar Egyházzene, IV (1996/1997) : 294, 300.

[35] A szöveg az Ék.-ben pontosan: „Megáld egyes embereket, Ád nékik szép cselédeket Háznép tenyészésére;”.

[36]SZ. TÓTH GERGELY: Gondozásra szorulnak-e a zsoltárfordítások szövegei? Emmaus, 1997. febr., 7. p. E kérdésre vö. még pl. GAÁL BOTOND: A „kánaáni nyelv” és a református teológiai nyelvújítás. Református Egyház, 2008. 5. sz. 84–89.

mért ne lehetne a zsoltárokat, az ősi református énekeket is átkölteni eredeti zamatuk és ódonságuk szépsége megőrzésével? Ha az énekeskönyv szerkesztőihez az új Énekeskönyv nyelvén beszélne valaki, megbotránkoznának, azt hinnék, gúnyolódik. S amikor Istennel, a legfelségesebb Úrral beszélünk, nem lenne-e méltóbb Hozzá a legtökéletesebb énekszöveg, választékosabb stílus és emelkedettebb nyelv?”.[37]

Mások szerint viszont a Szenci Molnár-zsoltárok örökségét közénekeskönyvben sem szabad megcsonkítani, a teljes szöveget kell közölni.[38] KARÁCSONY SÁNDORnak – aki az 1948-as énekeskönyvet összeállító bizottságnak is tagja volt –, szintén ez volt a véleménye, s mivel ezt a bizottságban nem tudta érvényesíteni, a Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetségnek ilyen elvek szerint s ugyancsak 1948-ban készült zsoltárkiadásához ő írta a Bevezetést. Ebben olvashatjuk is véleményét: nem akarjuk Szenci Molnár szövegét „toldozással-foldozással elrontani, másrészt nem hisszük, hogy akár mi, akár mások, mai magyarok, nálánál jobban meg tudnók oldani ezt a feladatot [a zsoltárfordítást]. Mi az ő zsoltárfordítását végleges szövegnek érezzük, éppúgy elképzelhetetlennek tartjuk, hogy valaki még egyszer ilyen tökéletesen és szépen magyar nyelvre fordítsa a 150 zsoltárt, mint ahogy bizonyára senki sem fogja Toldi Miklós történetét még egyszer olyan tökéletesen és szépen versbe szedni, mint annak idején Arany János.” Aztán azt mondja, hogy a zsoltárok nyelve ugyan régies, de sokan így ismerik és szokták énekelni, s a „Gyülekezeteink nagy része falusi gyülekezet, népnyelven beszélő parasztokból áll. A népnyelv és a régi nyelv között pedig nincs olyan nagy különbség, mint a régi nyelv és a városi lakosok beszéde között. A városiak is ismerik tanulmányaikból az irodalmi nyelvet. Klasszikus nagy íróink közül éppen a legeslegnagyobbak falusi származásúak, műveikben ők nagyon is sokat merítettek a népnyelvből, sőt egyesek még a régi nyelvből is. [...] Mi jó reménységgel vagyunk a felől, hogy a ma még talán

[37] VITÉZ FERENC: A magyar református egyház próbaénekeskönyve. Bírálat. Kézirat. Cleveland, 1951. 1–7.

[38] Dávid király százötven zsoltára. Magyarra fordította Szenci Molnár Albert. [Fakszimile.] A Csökmei Kör Kiadása. Pécel, 2001. 6–7. (A kis könyv végén szómagyarázatok is vannak, de csak egy szűk lapnyi.) A belső címlapon lévő adatokból: „Szenci Molnár Albert zsoltár fordításának e kiadása 1948 nyarán jelenet meg a Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetség gondozásában, 10.000 példányban. Kövendi Dénes rendezte sajtó alá, Karácsony Sándor írt hozzá tájékoztató bevezetést. Exodus könyvkiadó a főbizományos”.

meglévő nehézség is mindinkább csökken s nemsokára köznyelvünk is a régi nyelv és az irodalmi nyelv szellemében fog megújulni.” (Ugyanakkor kiadásához csatol szómagyarázatokat, de csak egy kis lapnyit.) Az eredeti zsoltárszövegek (lehető) teljes megőrzését fontosnak tartja többek között FEKETE CSABA is, és megjegyzi még, hogy „nem látszik a hatalmas, új és jó énekanyag”.[39] S mindenképpen megjegyzendő még, hogy A Magyar Református Egyház Énekügyi és Liturgiai Bizottságának Zsoltáros Munkacsoportja vagy Albizottsága budapesti kibővített ülésén 2010. december 29-én például az a többségi, de nem egyhangú vélemény fogalmazódott meg, hogy a leendő énekeskönyvben Szenci Molnár Albert teljes zsoltárszövege megtartandó, kisebb szövegmódosítások pedig csak ott történjenek, ahol a szöveg ma félreérthető, illetve jegyzetekben szómagyarázatok is fölvehetők. A Doktorok Kollégiuma Nyelv- és Irodalomtudományi Bizottságának 2011. november 4-i budapesti ülésén pedig végül is olyan összegző (többségi) vélemény hangzott el, miszerint a leendő énekeskönyvben a jelenlegi énekeskönyv mind az 512 éneke minden versszakának helye van.

Egyfajta közbülső álláspontot képvisel DÉRI BALÁZS (ő a szöveg-igazításokat helyesli, a versszakokból viszont nem hagyna el). Véleményét, amelyről csak nemrég szereztünk tudomást, hosszabban is idézzük: „A zsoltár, a Zsoltároskönyv egésze: az egyház éneke, imájának és énekének normája. A genfi zsoltár: a református keresztyénség önazonosságának nélkülözhetetlen összetevője. Szenci Molnár Albert fordítása: nem csupán a magyar reformátusságnak idestova négy évszázadon át hűséges társa, hanem a magyar kultúra történetének elidegeníthetetlen része. S nem kultúrtörténeti kövület, múzeumi tárgy, hanem aminek újabb négy évszázadon át is ható anyagnak kell maradnia. Akár csak pozíciójának megingatása is: merénylet a református lelkiség és a magyar kultúra ellen. [Bekezdés] Hogyan következhetnék be a merénylet? Két véglettel: dallam és szöveg változatlanul hagyásával, vagy (az esetleg a lecserélésig menő) túlzó modernizálással. [Bekezdés] Kezdjük a szöveg kérdésével (ami elválaszthatatlan a dallamétól). A gyülekezeti énekeskönyv nem lehet nosztalgiázó filológusok régiség-gyűjteménye (arra ott van a Régi Magyar Költők Tára 6. kötete). A 48-as revíziónál is jóval messzebbre kell menni a lábjegyzetet igénylő, elavult

[39] Ld. FEKETE i. m. passim; UŐ.: http://www.reformatus.hu/mutat/nem-lesz-forradalmi-az-uj-enekeskoenyv. Megtekintve: 2012. 06. 09.

félreérthető, kiejthetetlen, netalán nevetségessé vált fordulatok, szavak helyettesítésében (pl. 2. zs. 4. v. eleje; »vond meg«: 3/4.; »sok a tökéletlen«: 12/1.; »jótétemmel«: 16/1.; »nyavalyást«: 41/1.; »mesét jelentek«: 49/1.; »támadatról«: 50/1.; s máshol is; »őrizsz«: 80/1.; »nagy hiedelemmel«: 125/1.; s hasonlók százasával). A nyelv szegényedik és gazdagodik: változik. Ez természetes folyamat, nincs mit rajta keseregni és értelmetlen dacolni vele az érthetőség rovására. A stílustól nem idegen (esetleg Szenci Molnár Albert által is használt) szavak behelyettesítése igenis járható út. Régi módszer ez a bibliakiadásokban, s ezt kellett volna folytatni a 70-es évek bibliarevízióinak is. A régies igealakok közül megtartandók az általános iskolát végzett emberek (Kölcsey, Arany, Petőfi és mások olvasásával szerzett) passzív tudásához tartozó formák, a magyar keresztyén szakrális nyelv szerves alkotórészei; szívem szerint és lehetőség szerint a »tőd« igealakot és társait azonban átadnám megőrzésre a nyelvtörténészeknek. Ez a finom, de határozott kézzel (s bizony, szikével, vagy, legyünk modernek: lézersugárral) végzett munka megőrzi a szöveg eredeti struktúráját, alapvető vonásait, s csak a zavaró ráncokat tünteti el. Az elmúlt évek ilyen irányú próbálkozásaiban látok is jó megoldásokat. hogy egyet említsek az 50. zsoltár 1. versszakában a »Támadatról és napenyészetről« helyett a »Naptámadatról s napenyészetről« telitalálat; szerintem még az »s« sem kell. Az »Izzó, emésztő tűz« javaslatot viszont (2. str.) két szempontból sem tudom elfogadni. A felületibb kifogásom: több (vagyis a jelzőhalmozás) kevesebb (vagyis nem zsoltáros hangvételű). A mélyebb kifogásom a változtatás indítéka, ez pedig nem más, mint a mostani zsoltárrevízióban, érzésem szerint, leghangsúlyosabbá vált ún. prozódiai probléma. … [Bekezdés] A legsúlyosabb, de önmagában legkövetkezetesebb »megoldás« a Szenci-szöveg lecserélése (finoman, ravaszul: a régi mellé új »változat«…). Erre kár is szót vesztegetni. Csak határozott NEM lehet a szentencia, legyen bármilyen hibátlan prozódiájú az új szöveg (de nem is az, nem is lehet az). Abszurd ötlet értékesebbnek tartani a genfi zsoltár dallamát (ritmusát), mint a szövegét, s annak kedvéért az utóbbit kérdésessé tenni, – a szöveg elsőbbségének biblikus elve, az egyetemes keresztyén hagyomány, a kálvini autoritás, vagy akár csak a ráció ellenére! [Bekezdés] A genfi zsoltár ritmikája soha nem akart uralkodni a szöveg fölött. … [Bekezdés] Mármost a francia dallam ritmusát a francia szövegre applikálták. … Mármost, két nyelv közt nem lehet nagyobb ellentét, mint ha az egyik minden szót az első szótagján, a másik az

utolsón hangsúlyoz, s ezt az ellentétet alig tompítják a hangsúlyos szavakhoz csapódó hangsúlytalanok. Soha, soha nem tudjuk a magyar nyelvet (tehát nemcsak Szenci Molnár fordításait) beleerőszakolni a genfi zsoltárok ún. eredeti ritmikájának Prokrusztész-ágyába. … [Bekezdés] Minden zsoltár minden versének benne kell szerepelnie a zsoltárkönyvben. A teljes Írás Istentől ihletett – és csak a teljes Írás Istentől ihletett! Az átokzsoltárok és a hasonló (a felvilágosultságával hencegő, nagyképű, mégis a dolgok együttlátására képtelen »modern« ember számára szálkát jelentő) igék kiemelése környezetükből vagy kihagyásuk a környezetükből bibliaellenes és mindenestül elítélendő, eretnek szemlélet. Más kérdés az adott gyülekezeti alkalomra való válogatás, a lelkész vagy a kántor felelősségére bízva. … [Bekezdés] Akár új dallam, akár új szöveg írásának minden áron való erőltetése, úgymond, korunk kifejezésével élve: fölöttébb kérdéses igyekezet… az eredendően és szükségszerűen konzervatív (»megőrző«) egyházzene és a hozzákapcsolódó szövegköltészet feladata elsősorban a ránk hagyományozott anyag megbecsülése és továbbadása.”.[40]

Ugyanebben a kiadványban – amely énekeskönyvünk zsoltárainak főleg a zenei kérdéseivel foglalkozik – KÁLMÁN LAJOS a szöveg problémáira szintén kitér.[41] DÉRIhez hasonlóan ő is szükségesnek tartja az archaizmusok kiküszöbölését, s ő prozódiai javításokra is gondol, hiszen „Mi nem filológiai szöveggyűjteményt, hanem missziós anyagot akarunk közreadni.”. S szintén hivatkozik arra, hogy a Biblia Károlyi-féle fordításának szövege sem azonos már a Vizsolyi Bibliáéval, épp Szenci Molnár javította először. Tovább kell tehát menni a szöveg interpolálásának útján „legelőször is Kodály és Csomasz Tóth Kálmán eddig el nem fogadott, de meglévő ilyennemű dolgainak legalizálásával! A filológusok számára pedig adjuk ki újra az Exodus-kiadást[42], ez még – ha áttételesen is – a lelki munkához is nélkülözhetetlen! De nem a gyülekezetbe, énekeskönyvül!”. Ugyanakkor a Szenci Molnárt „kihívó” új zsoltárfordításokat, még ha egészen jók vagy akár jobbak is, mint a Szenci

[40]DÉRI BALÁZS: Hozzászólás a genfi zsoltárokhoz. In: „… eleitől #ogva …”. 60–62 (ld. 17. lábjegyzet).

[41]KÁLMÁN LAJOS: Zeneanyanyelvvédelem a református egyházban Kodály–Ádám útján. In: „… eleitől #ogva ”. 76–78 (ld. 17. lábjegyzet).

[42]Ez az 1948-as KÖVENDI DÉNES gondozta szöveg, amely modernizált helyesírással, de lényegében változatlanul közli a teljes Szenci Molnár-féle zsoltárszöveget (vö. 34. lábjegyzet).

Molnáré, előbb szerényebb helyen kellene kipróbálni. S ő is megemlít az Ék.-ben lévő szerinte „kevéssé indokolható vagy indokolhatatlan” strófakihagyásokat, jelezve, hogy a kihagyások miatt a 87. és a 133. zsoltár fő mondanivalója az Ék.-ben felismerhetetlen.

Szenci Molnár zsoltárszövegeivel kapcsolatban a mi álláspontunk (és másoké) tulajdonképpen a változatlanul való megőrzést és a nagy mértékben való újítást, elhagyást képviselő vélemény között van; hasonló a CSOMASZ TÓTH KÁLMÁNéhoz, a ma használt énekeskönyvet összeállító bizottságéhoz, attól csak részben tér el.[43] A Szenci Molnár fordította zsoltárok hagyományához, egységéhez is kötődve, szintén azt tartanánk jónak, ha ezek a leendő énekeskönyvben is mind szerepelnének, de nem minden versszakuk; az első versszak azonban lehetőleg mindig. (Igaz, még az is elképzelhető, hogy egy-két zsoltár kimarad, illetve inkább az, hogy nem/csak/ Szenci Molnár fordításában szerepel.) Tartalmi, szerkezeti okokból: tehát a túlságosan részletező, az ószövetségi zsidósághoz speciálisan kötődő, a keresztyénséggel nem összeegyeztethető (például az ellenségre átkot, bosszút kérő) és/vagy a nyelvileg igen elavult versszakokból szerintünk is lehetne elhagyni, még többet is, mint ami a mai énekeskönyvből kimaradt. (Említettük pl., hogy az Ék. 1996 ugyan mindenben átveszi az Ék. zsoltárszövegeit, de még további versszakokat hagy ki, az 1425-ből összesen 857-et tartalmaz.) A II. Vatikáni Zsinat utáni reform pedig még a zsolozsmából, az egyház hivatalos imádságából is kihagyta az átokzsoltárokat. (Bár vannak, akik ezt vitatják – s egyes protestáns véleményekhez is hasonlóan – ezeket ma is vállalhatónak tartják, azt mondva, hogy érthető szenvedélyből, a korabeli szokásokból magyarázhatók, s a zsoltáros nem maga készül a bosszúra, hanem mindig Istentől kéri a büntetést.)

[43]Álláspontunk bővebb kifejtésére ld.: A. MOLNÁR FERENC: Szenci Molnár Albert zsoltárainak nyelvi problémái a református énekeskönyvben. Egyháztörténeti Szemle, 2009. 3. sz. 56–69 (korábbi cikkeit is felhasználva).; OSZLÁNSZKI ÉVA: Változtatások Szenci Molnár Albert zsoltárszövegein a mai magyar református énekeskönyvben. Debrecen, 2007. (Kézirat, egyetemi szakdolgozat; témavezető: A. MOLNÁR FERENC. Online: Debreceni Egyetem BTK Magyar Nyelvtudományi Tanszék: mnytud.arts.unideb.hu/szakdolgozatok.php). E témakörre ld. még pl.: Psalterium Ungaricum. Szenci Molnár Albert zsoltárfordításai a genfi zsoltárok dallamaira. Közreadja: BÓLYA JÓZSEF. Bp., 2003. BÓLYA könyve elsősorban zenei szempontú, de – egy már meglévő felkérést átvéve – a szó- és kifejezés-magyarázatokra is kitér. Ezek jók, helyenként azonban még lehetne árnyalni vagy kiegészíteni őket.

Ami az Ék. kihagyásait illeti, ezek általában érthetők, elfogadhatók. A már idézett 68. zsoltárból is joggal maradt ki legalábbis a 4–9. és a 11–15. vers, s láttuk, nyelvi elavultság okán a 3. szintén kihagyható, avagy szócserékre szorul. Vagy például a 77. zsoltár kihagyott 3–7., 9–26., 28–36. verseit is nehéz lenne gyülekezetekben énekeltetni, nemcsak hosszúságuk miatt, hanem azért is, mert ezek Istennek a zsidóságot segítő vagy bűneiért büntető cselekedeteit sorolják, főleg az Egyiptomból való szabadulás és a pusztai vándorlás idejéből. S a sok ószövetségi vonatkozás régies nyelvvel társul. De a mai Ék.-ben sem lenne helye a 137/5-nek, amely – az Újszövetség eszmevilágától teljesen ellentétesen – boldognak nevezi azt, aki a babiloniak gyermekeit az anyaölből „…kirántja, / És az erős kősziklához paskolja!”. Ugyanakkor például a 11. zsoltár versszakkihagyásai és összevonásai – a rövidebb 4.-nek a 2. elejére való behelyettesítése, s a 3. vers elhagyása – nem szerencsés, mert így a megmaradt 1. és 2. vers között logikátlan okhatározói viszony jön létre (*Mert…*), s az általános összegzés is elmarad. Stb. A kihagyásokból itt csak néhányat mutattunk be, e témáról bővebben lásd könyvünk adatbázisát, a 43. lábjegyzet szakirodalmát, egy 303 lapos internetes anyagközlésünket (amelyben a kihagyott és összevont versszakokat szövegösszefüggésben jelöltük, úgy hogy a teljes zsoltárszövegben kurzív betűtípussal szedtük a kimaradtakat, az összevonásokra pedig félkövérrel szedett megjegyzés hívja fel a figyelmet), valamint A. MOLNÁRnak egy, az összevont versszakokról írt cikkét.[44]

A kihagyásokkal kapcsolatban megjegyezzük még, hogy az énekeskönyvbeli zsoltárok és a bibliafordítások revízióit ugyan valóban lehet együtt nézni – amint néhányan tették is –, ezek azonban (részben) különböznek. Az egyházi énekek szövege többnyire állandóbb, a verssel rokon, de variálódhat is. Szövegtörténetük folyamán pedig a hosszabbakból az énekeskönyvekben gyakran kihagynak. A bibliafordítás szövege viszont nyelvi (nem tartalmi) szempontból elvileg szabadabban változhat, de a szövegből sosem hagynak ki. (Az istentiszteleten a Bibliából a lelkész eleve egy rövidebb textust választ és magyaráz.)

[44]A. MOLNÁR FERENC – OSZLÁNSZKI ÉVA: Szenci Molnár Albert zsoltárfordításai és a mai református énekeskönyv (Mi maradt ki az eredeti szövegből az énekeskönyvben?) http://mnytud.arts.klte.hu/amolnar/htm (Kutatási anyagok al.), ill. http://mnytud.arts.unideb.hu/amolnar/Szenci_Molnar_Albert.pdf; A. MOLNÁR FERENC: Összevont zsoltárversszakok a mai magyarországi református énekeskönyvben. Sárospataki Füzetek, 2011. 1. sz. 45–58.

S az (újabb) egyházi énekeskönyvek általában is törekednek arra, hogy olyan hosszúságú énekeket vegyenek be, amelyeket, vagy amelyek egy jó részét egy gyülekezeti alkalmon el lehet énekelni.[45] Például „Az Úrnak zengjen az ének” című református ifjúsági énekeskönyv[46] legtöbb éneke elfér egy vagy két lapon. A 321 énekből 18 a Szenci Molnár fordította zsoltár (a 33. Kodály feldolgozásában). Szövegük az Ék.-ből van átvéve, s ezt itt jelzi is a szerkesztő, így: „Szenci Molnár Albert fordítása nyomán”. (Egyébként a felvett zsoltárok szövegében az eredetihez képest lényegében az Ék.-ben sincs eltérés, vagy csak igen csekély.) Az új baptista énekeskönyv[47] énekei is elférnek egy vagy két (nagyobb) lapon. Az 560 (+ 3) ének között tizenegy Szenci Molnár-féle zsoltár van, s még egy-két más zsoltárfordítás (így a 42.-nek két fordítása is lett). A Szenci Molnár-zsoltárok szövege az Ék.-belin alapul, olykor azonban azt némileg módosítják, illetve több versszakot is kihagynak, mint az Ék. Római katolikus énekeskönyv[48] szintén közöl Szenci Molnár-zsoltárt, a 42.-et, de kissé átírva, a nyelvhasználatot modernizálva, és csak az első két versszakot. (Utána pedig a rövid 130. zsoltár verses feldolgozása következik Móricz Zsigmondtól.) – S megjegyezzük még, hogy 1973-ban a megújított jugoszláviai énekeskönyvről írva CSOMASZ TÓTH KÁLMÁN ugyan nem értett egyet néhány vagy több zsoltárvers kihagyásával (a régi énekeskönyvben mind az 1425 megvolt, az újban viszont csak 615), különösebben azonban nem kifogásolta ezt a gyakorlatot: „Egészében azonban mi is elkerülhetetlennek, sőt a meghagyott versek érdekében állónak tartjuk a többféle okból mai gyülekezeti éneklésre nem alkalmas zsoltárversek elhagyását”.[49] Sőt később, egy elsősorban oktatási célt szolgáló könyvében megemlítette, hogy egy-két zsoltárnak (22., 74., 107.)

[45]Pl. Nyugat-Európában és az USÁ-ban már régóta törekednek erre (ld. VITÉZ i. m. / vö. 37. lábjegyzet/ 4.), s ugyanez a helyzet az új finn egyházi közénekeskönyvben (Suomen Evankelis-Luterilaisen Kirkon Virsikirja. Helsinki, 1987) vagy a „Suoma samii salbmakirji” című finn-lapp énekeskönyvben is (Pieksemäki, 1967), stb.

[46]A Magyarországi Református Egyház Tanácskozó Zsinatának Hymnológiai Bizottsága közreműködésével szerkesztette BERKESI SÁNDOR. Budapest, 2006.

[47]Baptista gyülekezeti énekeskönyv. Második kiadás. Szerk. az Énekeskönyv-bizottság. Bp., 2004.

[48] Éneklő egyház. Római Katolikus Népénektár – liturgikus énekekkel és imádságokkal – . Bp., 1999. 278.

[49] A megújított jugoszláviai énekeskönyvről. In: Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai születésének 100. évfordulójára. Szerk., sajtó alá rend., utószóval ellátta BÓDISS TAMÁS. Bp., 641.

az Ék.-ben is szereplő több versszakát gyülekezeti használatra nemigen ajánlja.[50]

A szövegmódosítások, szövegmagyarázatok ügye már egy más kérdés, de a félreérthető, a gyülekezet számára különös szavakat, szószerkezeteket – a tartalom, a jelentés lényegi megváltoztatása nélkül – esetenként ugyancsak kicserélhetőnek tartjuk, máskor, több esetben pedig láb- vagy végjegyzetben lehetne magyarázni őket. (Mai énekeskönyvünkben a zsoltároknál csak két szómagyarázat van lábjegyzetben: a 3. zsoltár *alítják* és a 91. *kedvedént* szaváról olvashatjuk, hogy jelentésük ’vélik, gondolják’, illetve ’kedved szerint’. Pedig a szó- és kifejezésmagyarázatok száma háromjegyű is lehetne.) CSOMASZ TÓTH módosításainak egy része, úgy látjuk, elfogadható, javallható, nem egyszer azonban szerencsésebb lenne visszaállítani az eredeti szöveget, vagy másutt és másféle igazítást is tenni. Igaz, régi irodalmi szövegeket általában nem szokás módosítani, az egyházi közénekek azonban ebből a szempontból általában más elbírálás alá esnek: a hosszas használat, a gyakorlat, az, hogy ezeket már teljesen közkincsnek érzik, megengedőbb a módosítással szemben. Erre elég csak CSOMASZ TÓTH „A református gyülekezeti éneklés” című összefoglaló munkájában az énekeskönyvben lévő összesen 512 énekhez csatlakozó jegyzetanyagot megnézni, vagy fentebb idézett zsoltárszöveg-összehasonlításainkat megtekinteni. Például 190. dicséretünknek a 17. század elejétől adatolható szövegén is már az Öreg graduál (1636) módosított, s egy-két helyét énekeskönyveink némileg mind a mai napig variálják.[51] S más régi dicséretek vagy zsoltárparafrázisok is gyakran mentek át szövegmódosításon.[52]

Az Ék.-ben lévő számos szócseréből és szövegmódosításból néhányat konkrétabban is bemutatunk. A 4/2-ben álló, Dávidra vonatkozó „Ő adta királyi tisztemet,” sor az Ék.-ben „Csudamód megmentet engemet,”-re változott; az ellenség megfutását jelentő „Hirtelen mind hátra rohannak ők.” (27/1) helyére pedig a „Megbotolnak és mind elesnek ők.” került. Ezek elfogadhatók, noha a szöveg különbségei miatt vitathatók, s felvetik azt a másutt is föltehető kérdést, hogy az éneklő mennyire élheti bele magát az ószövetségi zsidóság, avagy Dávid király helyzetébe. Az elavult

[50] Ld. CSOMASZ TÓTH KÁLMÁN: Dicsérjétek az Urat. Tudnivalók énekeinkről a Református Egyház iskolái és a hittanoktatás számára. Bp., 1995 (az 1971-es kiadás utánnyomása). 19–20, 44–45, 62.

[51] Ld.: A. MOLNÁR: Szenci Molnár zsoltárainak nyelvi problémái… 61–62.

[52] Ld. pl. CSOMASZ TÓTH KÁLMÁN: A református gyülekezeti éneklés… 162, 170.

gyak ’szúr’ igét helyes volt kicserélni a *szúr*-ra; vö. „Kezeimet és lábaimat ezek Általszúrták.” (22/8), mint ahogy a 89/8-ban és a148/5-ben a *szarv* szót is az *arc*-ra. Az ószövetségi zsidóknál a szarv — az állatvilágból átvett képpel — az embereknél is az erő, a hatalom jelképe. Nálunk azonban ez a metafora különösen hat[53], jól tette tehát az énekeskönyv, hogy a 89. zsoltár 8. versszakában megváltoztatta, nem a *szarvát felemeli* szószerkezetet alkalmazta: „A te kegyelmedből *orcánkat fölemeljük*”. Ugyanígy a 148/5-ben „Fölemeli *szarvát* népének” helyett „Fölemeli *arcát* népének”. (Hasonlóan kellene eljárni például a 75. zsoltárban lévő szarv-metaforákkal is: „*Szarvat* ne emeljetek, Ily fenn ne beszéljetek”.) Ugyanakkor a 132/11-ben a „Fölnevelem én egy szarvát Az én szolgámnak Dávidnak,” sorokban, amely azt jelenti, hogy megnövelem a hatalmát, a *szarvát* nem volt szerencsés a *magvát* szóval kicserélni, mert az megváltoztatta a mondanivalót, krisztianizálta, közvetlenül Krisztusra vonatkoztatta a zsoltárt. Vagy a 46/6 megváltoztatása sem volt jó, többek között a sajátos *Zebaóth* szó használata miatt. A szöveg nehezebb lett: „Az Jákóbnak nagy Istene Dolgainknak segedelme” → „Jákób Istene oltalmunk, A Zebaóth erős várunk!”. (E változtatást nyilván befolyásolták ezek a 4. versszakban lévő sorok: „Jákób Istene oltalmunk / Az Zebaóth mi hadnagyunk.” → „Jákób Istene oltalmunk, A Zebaóth erős várunk!”.) Stb. E kérdéskörre is bővebben lásd kommentált adatbázisunkat, illetve például a 43. lábjegyzetben említett szakirodalmat.

S itt térünk ki kissé bővebben a jelenlegi evangélikus énekeskönyvre[54] is. Ebben hat Szenci Molnár-féle zsoltárparafrázis van (s még Luthertől és másoktól): a 8. (44. ének), 25. (321), 42. (76), 65. (488), 90. (339) és a 134. (46). Minden versszakot nem közölnek, a szövegeket pedig általában módosítják, átírják, olykor indokoltan, de szerintem többnyire nem szerencsésen. A 90. zsoltár bevett három versének szövege például változatlan. A 42. zsoltárban azonban lényegében csak néhány sor egyezik meg: a zsoltár kezdete, nem tekintve, hogy a *híves* szót (érthetően) *hűvös*-re cserélték, illetve az 5. (az evangélikus énekeskönyvben a 4., az utolsó) versszak eleje: „Sebessége árvizednek, És a nagy zúgó habok”, az evangélikusoknál: „Sebessége árvizeknek És a zúgó nagy habok”. A folytatás azonban már igen eltér, először a református énekeskönyvben

[53]Bár egy ilyen bibliai eredetű és az állattartáshoz szintén kapcsolható szólásunk van: *Letöri a szarvát (vkinek)*.

[54]Evangélikus énekeskönyv. A Magyarországi Evangélikus Keresztyén Egyház énekeskönyve. Nyolcadik kiadás. Bp., 1995. (A Bevezetés 1981-es dátummal).

lévő eredeti szöveget, utána pedig az evangélikusban olvashatót idézem: „Én rajtam összeütköznek, Mégis hozzád óhajtok[55]; Mert úgy megtartasz nappal, hogy éjjel vigassággal Dícséreteket éneklek Néked, erős őrizőmnek”; illetve: „Fejem felett megütköznek, S már-már összeroskadok. Uram, hozzád esdeklek, Mert gyógyulást szívemnek Bármilyen nyomorúságban Csak te adhatsz, én kőszálam!”. Vagy a 65. zsoltár 9. verse szintén módosul: „Villognak a szép szántóföldek Sűrű gabonákkal. A hegyoldalak mezőföldek Szép búzanövéssel Örvendeznek és énekelnek Nagy gyönyörűséggel.”; illetve: „A sík mezők mind ékeskednek Szép dús gabonákkal, Villognak mind a szántóföldek A sűrű búzákkal. Szép gyümölcsi a hegyeknek Mézédes szőlőkkel Örvendeznek és énekelnek Nagy gyönyörűséggel.” Az evangélikus énekeskönyvre szintén jellemző, hogy az énekek rövidebbek, több bennük az új, a nyelvük pedig kevésbé régies. Az átírások azonban nemegyszer a nyelvi-költői erő rovására mennek és túlzottan a népszerűbbnek tartott megformálás irányába.

A szó- vagy kifejezéscserék, illetve még inkább – a láb- vagy végjegyzetekben megadandó – szó-, kifejezés-, valamint ritkán szövegmagyarázatok szükségességét az is mutatja, hogy a hívők a régi énekek, köztük a zsoltárok számos elavult vagy megváltozott jelentésű szavát, kifejezését nem, vagy nem jól értik.[56] Általános tapasztalat ez, de meg is erősítik egy, A. MOLNÁR FERENC által összeállított, az Ék.-hez kapcsolódó kérdőív alapján a 2000-es évek elején Debrecenben, Kunmadarason, Miskolcon és Sárospatakon református általános és középiskolások, gyülekezeti tagok, valamint teológusok körében végzett, 270 főre kiterjedő vizsgálatok.[57] A kérdőíven szereplő mondatokhoz alig akadt például helyes válasz a *bátor* ’ám, ámbátor’ és a *hiedelem* ’bizalom, oltalom’ szavakra; vö. „Ámbár kergessen ellenségem, És bátor megragadjon engem,” (7/3); „Akik bíznak az Úristenben Nagy hiedelemmel,” (125/1). Sokan nem ismerték már a *kies* szót sem (vö. pl. 23/1),

[55] Az *óhajt* szó jelentése itt ’fohászkodik’.

[56] Ld. pl.: A. MOLNÁR: Szenci Molnár Albert zsoltárainak nyelvi problémái… 58–68. Vö. még pl. OSZLÁNSZKI: Változtatások Szenci Molnár Albert zsoltárszövegein… passim; BÓLYA: Psalterium Ungaricum… passim (mindhárom tételre ld. 43. lábjegyzet); s vö. még: Protestáns Téka 2007. 4. sz., 2008. 2. sz.

[57] Ezúton is illesse köszönet a résztvevőket: Zsoldos Tibor, Ablonczy Béla, Kurgyis András lelkészeket és tanárokat s Benke Kinga teológát (azóta lelkész) és Magyar György egyetemistát (azóta magyar és hittan szakos tanár). – S a (református) egyházi énekek, a zsoltárok ismeretéről, nyelvi problémáiról a Debreceni Egyetemen A. Molnár Ferenc vezetésével több (szak)dolgozat is született.

stb. De még a legtöbb jó és nagyjából jó választ kapott szavak sem voltak világosak mindenkinek. Így a *híves* ’hűvös’ patak (vö. 42. zsoltár) az egyik tanuló szerint „hívekkel teli” (? viccelt), nemegy válaszadó meg ’szép, díszes’ vagy ’íves’ értelemre gondolt. A *mindenha* ’mindig’ szóról pedig — vesd össze például 89/1: „Mert mondom, hogy megáll mindörökké irgalma, Melyet úgy megépít, hogy megálljon *mindenha*”; s lásd még 102/10, 100/4, 103/9 – ezt írta az egyik debreceni dóczys diák: „Talán rosszul tetszett gépelni. Nem »minden, ha?«”. Ez esetben (is), a magyar és a hittan óra szintén segítheti egymást, vesd össze: „És, jaj, hiába, *mindenha* [’mindenkori, állandó’] szándék, / Százszor földobnál, és én visszaszállnék, / Százszor is, végül is.” (Ady: A föl-földobott kő). A *mindenha* szóban a *ha*-nak a régi nyelvben meglévő ’amikor’ jelentése van meg, lásd például: „Mint *ha* pásztortűz ég őszi éjszakákon” (Arany: Toldi. Előhang). Ezek a szavak (és sok más) tehát jelentésmagyarázó jegyzetet igényelnének vagy olykor esetleg szócserét. MAGYAR GYÖRGY 2007-es egyetemi szakdolgozata szerint a felmérés 17 kérdéséből csak 6-ra válaszoltak többségében helyesen a válaszadók (30 kunhegyesi általános iskolás, 30 debreceni gimnazista és 30 kunmadarasi gyülekezeti tag). Az (ismert) zsoltárokat azonban kedvelték nyelvüket, noha régies, szépnek tartották.

Végül DOBSZAY LÁSZLÓnak egy más kérdésben elhangzott, de tárgyunkkal is kapcsolatos véleményére térek ki. Ő egy ökumenikus énekgyűjtemény (nem énekkönyv) összeállítására is gondolva vizsgálta meg, hogy három felekezet (katolikus, református, evangélikus) énektáraiban milyen a magyar népének-törzsanyag megoszlása. Azt állapította meg, hogy a magyar törzsanyag zöme – a felekezeti énekkönyvekben a közös anyag őrzése tekintetében ki is egészítve egymást – történetileg ökumenikus jellegű. A különválás a XVII. században kezdődik, különösen a barokkos anyag beáramlásával. S azt mondja, hogy a közös anyagból, majd ajánlatos lenne egy ökumenikus énektárat készíteni, amelyhez még hozzá lehetne venni a gregorián repertoár egy részét, a genfi zsoltársorozatot, s a német korálrepertoár terjesztésre legméltóbbnak ítélt darabjait. De nemcsak a repertoár, hanem „a közlés mikéntjében is van mit tanulni a másikéból: [Bekezdés] 1. A törzsanyag szövegei tekintetében a reformátusok sokkal hitelesebbek és a hagyományhoz hűségesebbek, mint a katolikus könyvek. Általában elmondható, hogy a református szövegeket alapvetően jellemző egyszerűség a gyülekezetiség szempontjából is fölötte áll egyes katolikus

szövegek szecessziós, vagy egyes evangélikus szövegek romantikus stílusának. Az is igaz viszont, hogy a református szövegek archaizmusa előbb-utóbb recepciós nehézséget fog okozni, hosszúságuk pedig sokszor nem egy gazdag tartalom jele, hanem bőbeszédűség vagy a XVI. századi költők rímkényszerének eredménye. Egy ökuménikus énekgyűjtemény legtöbbször a református szövegből indulhatna ki, de azok alapos revíziója valószínűleg elkerülhetetlen lesz, ha a XXI. századot akarjuk szolgálni vele. [Bekezdés] 2. Viszont a református könyvnek van oka tanulni a katolikustól a kottakép, ritmus tekintetében. …”.[58] (Az idézetet azért nem folytatjuk, mert mi lényegében csak a szöveggel foglalkozunk.)

Álláspontunkat összefoglalva: magunk is azt gondoljuk, ha a Szenci Molnár-zsoltárversszakokból az említett okokból – és a szöveg érthetőségére, folyamatosságára szintén ügyelve – elhagyunk, a ma emberének már félreérthető, idegen szavakat, szöveghelyeket mértékkel és jó okkal esetenként megigazítunk vagy jegyzetben megmagyarázunk, azzal inkább ennek az értékes szöveghagyománynak a szélesebb körű tovább örökítését segítjük elő.[59] Az 1948-as énekeskönyv irányvonalát tehát helyesnek tartjuk, összeállítóinak, CSOMASZ TÓTH KÁLMÁNnak a munkásságát ugyancsak nagyra becsüljük, de hatvan egynehány év után – ami az egyházi ének szöveghagyományozódását is illeti – már nyilvánvalóan tovább kellene lépni. (Az összeállítói a megjelenéskor is próbaénekeskönyvnek szánták). Ez egyébként az egyházi szakemberek, gyülekezeti tagok között is széles körben vallott vélemény. „Ó és új. 111 ének a magyar református gyülekezetek használatára” címmel például 1995-ben az Ék. reformját, bővítését segítendő a Református Egyházzenészek Munkaközössége ki is adott egy énekgyűjteményt. S ennek egyik összeállítója, HAMAR ISTVÁN nyilatkozik így: „Az énekanyag megújítását nem azért tartottuk szükségesnek, mintha jelenlegi énekeskönyvünk rossz lenne. Ellenkezőleg ez a legjobb magyar énekeskönyv, ami valaha is megjelent, és nemzetközi összehasonlításban is megállja a helyét. … Mi a jelenleginél nem jobb énekeskönyvet akartunk készíteni, csak frissíteni szerettük volna azt”.[60] Természetesen egy megújított énekeskönyv a maga

[58]Ld. DOBSZAY LÁSZLÓ: A magyar népének-törzsanyag felekezeti megoszlása. Magyar Egyházzene 4 (1996/1997): 275–283; az idézet: 282.

[59] Erre ld. pl. CSOMASZ TÓTH: A református gyülekezeti éneklés… 222.

[60]DRASKÓCZY LÁSZLÓ: Készülőben új énekeskönyvünk. Beszélgetés Hamar Istvánnal. Reformátusok Lapja. 2011. aug. 7. 8. p. „Az Ó és új…” c. (Bp., 1995) énekgyűjteményt FEKETE CSABA, HAMAR ISTVÁN, KECSKÉS ANDRÁS és MÁTÉ JÁNOS szerkesztette, és

nemében és mai használatra azért nemcsak frissebb, hanem „jobb” is kellene, hogy legyen. Ma már azt sem mondanánk, hogy a zsoltárok, régi énekek befogadásának problémái egyfajta újabb nyelvromlással függnének össze,[61] ha azt reális alternatívaként, a múltból a jelenbe nyúló kötődésként is elfogadjuk, hogy az énekeknek egy jelentős részére, elsősorban a zsoltárokra, jellemző lehet az archaikus(abb) nyelvhasználat.[62]

Ugyanakkor álláspontunkat, amely egy általánosan használt leendő nép- vagy közénekeskönyvre vonatkozik, noha magunk nyilván a leginkább javallhatóként kezeljük, de egynek a többi közül, és mások véleményét szintén megértjük, tiszteletben tartjuk, vizsgálódásainkat pedig vitaanyagnak is tekintjük.

S (mi is) kívánatosnak tartanánk egy olyan kottás és kommentált egyházi énekeskönyv –de nem közénekeskönyv – összeállítását, amelyben Szenci Molnár Albert zsoltárainak eredeti szövege változatlanul szerepel, hasonlóan az irodalmi és/vagy a tudományos kiadásokhoz.[63]

A zsoltárokkal jelentőségüknél és hagyományuknál fogva az új liturgiai tervezet külön is foglalkozik. A Magyar Református Egyház Generális Konventjének Liturgiai Bizottsága az istentisztelet megújulásának teológiai alapelvei között a zsoltárokról a következőket írja: „Amikor zsoltár éneklünk, nemcsak atyáinkkal, a reformátorokkal, hanem Isten ószövetségi gyülekezetével is együtt vagyunk. Lehetőség szerint ne legyen istentisztelet zsoltáréneklés nélkül. A zsoltáros

---

DRASKÓCZY LÁSZLÓ rendezte sajtó alá. Az Ék. (pozitív) értékelésére ld. még: CSOMASZ TÓTH KÁLMÁN: Harminc év után: énekeskönyvünk a mérlegen. Református Egyház 31 (1979): 224–226; SZABÓ GÁBOR: Énekeskönyvünk dicsérete. Emmaus 1999. ápr. 3. p.

[61]Vö. CSOMASZ TÓTH: A református gyülekezeti éneklés… 219.

[62]BÓDISS: Az 1948-as énekeskönyv a református egyházi éneklés történetében… 40. BÓDISS itt ismerteti – CSOMASZ TÓTH egy cikke és levelezése alapján –, hogy az Ék. összeállítására készülve CSOMASZ TÓTHnak a szöveggel kapcsolatos egyik szempontja a következő volt: „Az irodalmi szempont a nyelvújítás előtti magyar nyelvet részesíti előnyben. A régi szöveg csak akkor változtatható, ha magyarázat nélkül ma már érthetetlen. Egyébként a régi kifejezések sokszor sokkal erőteljesebbek, kifejezőbbek és gazdagabbak a mainál”.

[63]Részben ilyennek tekinthető: BÓLYA: Psalterium Ungaricum… (Ld. 43. lábjegyzet. A közlési módszert, a szerkezetet, a formátumot azonban közelebb kellene hozni a közénekeskönyvéhez.). Szenci Molnár Albert zsoltárai, költői művei (irodalmi) kritikai kiadásának pedig a következők az adatai: „Szenci Molnár Albert költői művei”. Sajtó alá rendezte STOLL BÉLA. A dallamokat összeállította CSOMASZ TÓTH KÁLMÁN. Akadémiai Kiadó, Bp., 1971. 531 l. (Régi Magyar Költők Tára. XVII. század. 6.)

kegyesség a református identitástudat része, amely azt a teológiai üzenetet hordozza, hogy a zsoltárok mindenkori értékmérői a református gyülekezeti imádságnak és éneklésnek. … A 150 genfi zsoltár olyan örökség, amelyet meg kell őrizni.” S az énekeskönyv, a zsoltárok kapcsán figyelembe veendők még például a következő megállapítások: „Legyen széles körű diskurzus az énekeskönyvről és a gyülekezeti éneklés jövőjéről.” Illetve: „[Az istentisztelet] kerülje tudatosan a figyelmet elterelő és nehezen érthető archaizmusokat.”[64]

Ahhoz, hogy a fenti elveket és célokat jól meg lehessen valósítani, illetve a zsoltárok szöveghagyományozódásának mai helyzetét, lehetőségeit is megfelelően láthassuk, célszerű a Szenci Molnár-zsoltárok újabb időkbeli és mai ismeretét is felmérni. A jelenlegi nyelvi és egyházi helyzet lényegesen különbözik az egy- vagy kétszáz, de akár csak a több évtizeddel ezelőttitől. KARÁCSONY SÁNDORnak a magyar köz- és irodalmi nyelv fejlődésére vonatkozó elképzelése sem vált be, a vallási élet, a zsoltárismeret is visszább szorult, a súlypontja pedig a vidékről a városokba tevődött át. (Igaz, újabban – gyülekezetektől is függően – lehet egyfajta megújulást, élénkülést is tapasztalni.) TOLNAI GÁBOR (Kunszentmiklós, 1910 – Budapest, 1990) irodalomtudós – talán ifjúságára visszagondolva, akkori tapasztalataitól befolyásolva – azt írja, „hogy Molnár zsoltárainak egy részét – csupán tíz-tizenöt szerepelt közülük rendszeresen a templomi énekanyagban – évszázadokon át énekelték, s nem olvasták; az énekanyagban nem szereplő verseket pedig alig-alig ismerték, legfeljebb a filológusok”.[65] Ennél azért talán általában jobb lehetett a korabeli helyzet is. FODOR ANDRÁS (1929–1997) költő, lapszerkesztő Kaposmérő jó hírű falusi református iskolájába járt, ott diktálta a zsoltárt, s később azt írta, hogy az egész mérei gyülekezet több mint a felét tudta a zsoltároknak (kérdés viszont, hogy melyik, pl. az 1921-es vagy az 1877-es kis énekeskönyvből?).[66] S DIENES DÉNESre, a Sárospataki Teológia egyháztörténészére hivatkozhatunk, aki megjegyzi,

[64]Reformátusok a kegyelem trónusánál. A magyar református istentisztelet megújulásának teológiai alapelvei. Szerk. FEKETE KÁROLY. Bp., 2010. 27, 35, 36. (FEKETE KÁROLY szóbeli közléséből tudjuk, hogy a genfi zsoltárok említésekor nem kizárólag csak Szenci Molnár átültetéseire gondoltak.)

[65]TOLNAI GÁBOR: Molnár Albert személyisége. In: Szenci Molnár Albert válogatott művei. Sajtó alá rendezte VÁSÁRHELYI JUDIT. A bevezetést írta TOLNAI GÁBOR. Bp., 1976. 16–17.

[66]FODOR ANDRÁS: Köszönet a zsoltárokért. Kortárs 18 (1974)/8: 1226.

hogy a zsoltárdallamok hű visszaadása ugyan kezdettől fogva problémát okoz a gyülekezeteknek, tapasztalata szerint azonban mégis szívesen énekelnek zsoltárokat. Majd ezt mondja: „Csomasz Tóth Kálmán úgy látta az ötvenes években, hogy a budapesti és városi egyházközségekben legfeljebb 10–25 zsoltárdallam használatos.[67] Magam öt faluban szolgáltam 15 éven keresztül /Ároktő, Tiszadorogma, Alsóvadász, Kupa, Selyeb/[68], pontos feljegyzéseim vannak, melyek szerint a nevezett helyeken 35–40 dallamot ismertek és énekeltek rendszeresen, ami 45–50 zsoltár használatát jelenti. Mint láttuk fentebb, a teljességre törekvés egyetlen református egyházra sem jellemző.[69] S az is tapasztalat, hogy kegyes reformátusaink a »zsoltárt« imádságos könyv gyanánt is használják, azaz a nem énekelt zsoltár még nem feltétlenül elhanyagolt". Szerinte a zsoltárkérdés erősen összefügg a gyülekezetek, a (mai) hívek lelki viszonyulásával. „Megéledt, tiszta református kegyességű gyülekezeteink nem fogják engedni, hogy énekeskönyvünk csupán zsoltármúzeum legyen. Ez tehát az első alapvető kérdés: *a lelki élet intenzitása.* Zsoltáréneklésünk felbuzdításában ugyanis nem járt meghatározó sikerrel sem a lelkészképzésben, sem pedig a kántor-képzésben alkalmazott »mechanikus« módszer".[70] Végül megemlítjük, hogy például a debreceni Kistemplomi Gyülekezetben úgy harminc-

[67]DIENES lábjegyzetben hivatkozik rá: CSOMASZ TÓTH KÁLMÁN: Adalékok zsoltáréneklésünk történetéhez. Református Egyház 14 (1962): 225–226. – Mivel egy dallamra olykor egy másik (vagy több) zsoltárt is énekelnek, a dallamok számánál ez némileg több zsoltár jelent.

[68]E faluk Borsod-Abaúj-Zemplén megyében vannak.

[69]Ez a megjegyzés arra a cikkben fentebb említett tényekre vonatkozik, miszerint a külföldi református egyházak az eredeti genfi zsoltárokat, vagy azok első/korai fordításait általában már rég újabb zsoltárparafrázisokra cserélték, s a énekeskönyveikben – egy-két kivételtől eltekintve – az összes zsoltárt sem szerepeltetik. Ezért volt pl. különös a Magyarországra férjhez jött svájci Ruck Reinhildnek, Gyökössy Endrénének is az itteni gyakorlat. „A liturgia ismerős volt, az orgonista csodálatosan muzsikált, az énekeket furcsálltam. Itt rengeteg zsoltárt énekeltek, amiket nem szerettem, nem ismertem a dallamukat, és mindent egy szólamban énekeltek, míg nálunk négyben. A szövegük is lehetetlenül régi. Jó, hogy megújul az énekeskönyv, és kimarad belőle pár ilyen énekelhetetlen darab." (Reini. Dr. Gyökössy Endrénével beszélget SZ. KISS MÁRIA. Bp., 2012. 42) – Persze, itt meg kell jegyezni, hogy Gyökössy Endréné bármennyire is jól és példamutatóan beilleszkedett a magyar viszonyokba, svájci lévén őt a régi magyar tradíció és annak nyelvi hagyománya nyilván kevésbé érintette meg.

[70]DIENES DÉNES: Szenci Molnár Albert életműve és zsoltáréneklésünk felbuzdításának kérdései. Sárospataki Füzetek, 1997. 2. sz. 22–37, s ld. még: http://stra.tirek.hu/data/attachments/2011/01/18/Sz…

negyven között lehet az énekelt zsoltárok száma, s ezek egy része ritkán hangzik el, és nem is (mindig) minden vers (mint ahogy nyilván másutt is, hiszen az Ék.-ből is hiányzanak versszakok).

S a zsoltárismeret kérdésében figyelembe lehet venni azoknak a bemutatott felméréseknek az eredményeit is, amely az egyes szavak nem, vagy nem pontos ismeretével szintén e kérdés problémáira figyelmeztetnek. Mint ahogy azt a felmérést is – bár nem kifejezetten a zsoltárokra irányult – amit a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának hallgatói végeztek az Ék.-kel kapcsolatban. Ők többek között olyan eredményre jutottak, hogy az (aktívabb) gyülekezeti tagok szerint (a 800 kérdőívből 217 érkezett vissza) az Ék., a „fekete" énekeskönyv 512 éneke közül – amibe a 150 zsoltár is beleszámíttatik –, a gyülekezetek 59 %-ában 50 és 100 között, 25 %-ában pedig 100 és 250 között van a használt énekek száma. A legtöbb („több, mint 250") aránya 9 % volt.[71] Ugyanakkor a zsoltárok nyelvezetéről 64 % úgy nyilatkozott, hogy „régies, de ez így szép", 25 % pedig akképp, hogy „régies, de elfogadható", s csak 7 % szerint „régies, és ez zavaró". (Ne feledjük azonban, hogy ez a felmérés /is/ az Ék.-re vonatkozott, amelyben a zsoltárversszakok 26 %-át már kihagyták /és épp a tartalmilag, nyelvileg problematikusabbakat/, a szövegen pedig olykor módosítottak.)

Véleményünk szerint is tehát egyértelmű, hogy a zsoltárismeretet valóban jó és szükséges lenne erősíteni, s erre van is, vagy meg is lehet teremteni az igényt. A bemutatott tények és problémák azonban – éppen az elérendő cél érdekében – egy közénekeskönyvben óvnak a túlzott várakozástól, a teljességre törekvéstől: például az összes versszak közlésétől, s attól is, hogy a szöveget szinte teljesen érinthetetlennek tekintsük. Erre a kérdésre részleteiben lásd az e könyvben közölt Adattárat, a szövegeket és a kommentárokat is. S annak az előrebocsátásával, hogy az abban foglalt vélemény – sokszor azt jelezve is – csak egy lehetőség, javaslat, s nyilván más vélemény, más elfogadható megoldások is lehetnek.

A Szenci Molnár-zsoltárok szöveghagyományozódását ezúttal az egyházi énekeskönyvek területén vizsgáltuk – tekintettel egy készülő, általánosan használandó református énekeskönyvre is. Az énekeskönyvek nagy száma és különböző fajtái miatt vizsgálatainkban nem töreked-

[71]Protestáns Téka, 2007. 4. sz., 2008. 2. sz.

hettünk teljességre. A fő tendenciák azonban – a korábbi szakirodalom felhasználása révén is – nyilván kirajzolódtak.

*

A Szenci Molnár Albert fordította zsoltárok hatását, szöveghagyományozódását természetesen lehetne vizsgálni kifejezetten a magyar irodalmi nyelv és a köznyelv szempontjából is. Ennek az alapos tanulmányozása azonban rendkívül nagy mértékű munkálkodást kívánna. A zsoltárok nyelvi hatása elsősorban áttételesen, egy emelkedettebb, egyházias stílus formájában érvényesül. Ha pedig például a Google internetes kereső programba beütjük a „református himnusz”-nak is nevezett 90. zsoltár kezdő sorát („Tebenned bíztunk eleitől fogva”) 6700 körüli találatszámot kapunk, igaz, hogy köztük sok az ismétlődő. A 90. zsoltár első (és második) versszakát minden református temetésen eléneklik –, de mostanában ilyenkor (? többnyire) csak a pap és a kántor énekel. A 42., szintén jól ismert zsoltár kezdete („Mint a szép híves patakra”) pedig a Google-ban több, mint 9900 találatot mutat. A zsoltároknak (nem csak a Szenci Molnár-fordításoknak) a magyar költészetre tett hatását jól láttatja ALEXA KÁROLY említett könyve is. Ebben például a „Tebenned bíztunk eleitől fogva” zsoltársort intertextuális betétként három versben is megtaláljuk (Reményik Sándor: Levél a györgyfalvi leánykonferenciáról, Bódás János: Zsoltáros prédikátor, Pákozdy Ferenc: Október 31.); egy részletét vagy parafrázisát pedig négy versben (Ady: Margita élni akar, Rab Zsuzsa: A XC. zsoltárra, Veress Miklós: Egy falusi vályogtemplomra, Kovács András Ferenc: Psalmus Transsylvanicus). Az utóbbiban posztmodern átköltésben: „Tebenned bíztunk eleinkből fogyva”. De például a *siralom völgye* kifejezés is a Szenci Molnár-fordításból mehetett át a köznyelvbe, sőt a Károlyi Gáspárék fordította Biblia 1908-as revíziójának szövegébe is. Lásd: Szenci Molnár: „Menvén a siralom völgyén” (84/3), Károlyi-revízió: „Átmenvén a Siralom völgyén” (84/7). A Vizsolyi Bibliában (mai helyesírással) még ez a szöveg: „Kik által menvén az víz nélkül való völgyeken” (84/6).[72]

S a zsoltárszövegek összehasonlító vizsgálata maguknak a szűkebben vett nyelvtörténeti vizsgálatoknak a számára is tanulságos. Például a következő témákban: szöveghagyományozódás és -variálódás, egyházi

[72] CSŰRY i. m. (ld. 4. lábjegyzet) 239.

nyelvhasználat, archaikus nyelvhasználat, fordítástechnika, jelentés-változások, a szinonimák, helyesírás-, hang- és grammatikatörténet.

Célunk most elsősorban nem az elméleti megközelítés, hanem – ennek figyelembevételével is – konkrét szövegek összehasonlítása volt. S ennek számunkra a legtöbb eredményt ígérő, a legkézenfekvőbb és a legaktuálisabb területe és módja a Szenci Molnár Albert fordította zsoltárok eredeti és a mai magyar református énekeskönyvben lévő szövegeiknek az összevetése volt.

Ezért a Szenci Molnár fordította zsoltárok eredeti szövegét – párhuzamos elhelyezést alkalmazva és kommentálva – egy Adattárban összehasonlítottuk a mai magyarországi énekeskönyvben (Ék.) lévővel. Előzményként az első tizenöt zsoltár kommentált összevetését már közöltük, s jelent meg cikk az Ék.-ben összevont zsoltárversszakokról is.[73] Majd a teljes összevetést a 106-tól a 121-ig terjedő zsoltárok kommentálásával is kibővítve – elsősorban szűkebb körű megvitatásra – néhány példányban sokszorosítottuk, utána pedig harminc példányban ki is nyomtattuk.[74] S bevezető tanulmánnyal közöltük a 106-tól 121-ig terjedő zsoltároknak a némileg módosítottan kommentált s a „találkozós" Ék. 1996 versszakkihagyásaira szintén utaló összevetését is.[75] A mostani összevető vizsgálat, az Adattár (Adatbázis) az említett közlemények anyagán olykor némileg módosított, a bemutatást még teljesebbé tette, a kommentálást pedig kiterjesztette mind a 150 zsoltárra. Következzék tehát ez!

[73] A. MOLNÁR FERENC – OSZLÁNSZKI ÉVA: A Szenci Molnár Albert fordította zsoltárok szöveghagyományának kérdéséhez. (Az első tizenöt zsoltár eredeti és a mai magyarországi református énekeskönyvben levő szövegének összevetése.) Sárospataki Füzetek, 2011. 4. sz. 93–116.; A. MOLNÁR FERENC: Összevont zsoltárversszakok a mai magyarországi református énekeskönyvben. Sárospataki Füzetek, 2011. 1. sz. 45–58.

[74] A. MOLNÁR FERENC – OSZLÁNSZKI ÉVA: Szenci Molnár Albert zsoltárainak szöveghagyományozódásáról. A zsoltárok eredeti és a mai magyar református énekeskönyvben levő szövegeinek összehasonlítása. Debrecen, 2011. (Nyelvi és Művelődéstörténeti Adattár. Kiadványok 12.)

[75] A. MOLNÁR FERENC – OSZLÁNSZKI ÉVA: A Szenci Molnár Albert fordította zsoltárok szöveghagyományozódása a mai magyarországi református énekeskönyvben. Egyháztörténeti Szemle 2012. 2. sz. 3–9; az adattár csak: http://www.egytortszemle.hu

A Szenci Molnár Albert fordította zsoltárok eredeti és a mai magyarországi református énekeskönyvben lévő szövegének összevetése

Adattár

A Szenci Molnár Albert zsoltárfordításának eredeti szövege és a mai magyarországi református énekeskönyvben (Ék.) lévő Szenci Molnár-zsoltárszövegek közötti minden eltérést jelöltünk. A pusztán a természetes nyelvfejlődésből vagy a nyelvjárási vonások kiküszöböléséből adódó különbségeket (például *az ki* > *aki*, *szívekben* > *szívükben*) kurzív, az ezeken kívüli (viszonylag nagyobb) változtatásokat, félkövér betűtípussal jelöltük, a kihagyott versszakoknak pedig a sorszámát. Azoknak a versszakoknak a sorszámát, amelyek az 1996-os, „találkozós" *Magyar református énekeskönyv*ben, az Ék. 1996-ban (is) ki vannak hagyva, aláhúztuk. A zsoltárok elején álló, azok tartalmára vonatkozó eredeti summákat az Ék. mind megváltoztatta. A konkrét ószövetségi tényekre, személyekre (pl. Dávidra) való utalás gyakori mellőzésével, a régies és olykor viszonylag hosszabb megfogalmazás kiküszöbölésével – érthetően – a mai gyülekezeti használathoz óhajtott igazodni. – A zsoltárok végén pedig az összehasonlítás több helyét kommentáltuk.

A következőkben a szövegek összevetésében bal oldalon hasábszerűen az eredeti, de modernizált helyesírású (a hangalakot azonban megőrző) szöveg áll. Lelőhelye: „Szenci Molnár Albert – Zsoltárok © Könyv-e.hu elektronikus könyvtár: www.konyv-e.hu". Egy-két helyen ezen kisebb javítást végeztünk. A jobb oldalon pedig az Ék.-ben lévő szöveget közöljük, amelyet GALSI ÁRPÁDtól, a Kálvin Kiadó igazgatójától kaptunk elektronikus levélben küldött csatolmányként; ezúton is köszönjük. Itt szintén végeztünk néhány korrekciót. A zsoltárok elején a C. M., illetve a T. B. monogram a genfi, verses zsoltárok (eredeti) francia fordítóira: Clément Marotra (Marot Kelemenre) és Théodore de Bèzere (Béza Tódorra) utal, noha tudjuk, zsoltárkönyve ajánlásában Szenci Molnár maga is írja, hogy elsősorban az ő zsoltáraiknak Ambrosius Lobwasser készítette német fordítását használta. Loys Bourgeois (Bourgeois L.) pedig francia zeneszerző, a Marot és Bèze fordította zsoltárok egyik zeneszerzője és első többszólamú feldolgozója (a dallamok mintegy kétharmada tőle ered). Kommentárjainkban olykor

utalunk az új protestáns fordítású Biblia (1975 és további kiadások) javított változatára (1990 és további kiad.) és a revideált Károlyi-fordításra (1908 és további kiad.), az előbbire ÚF, az utóbbira RK rövidítéssel.

Végül igen nyomatékosan felhívjuk rá a figyelmet, hogy munkánkban – mivel e kérdésben nem vagyunk szakemberek – a zenei szempontot lényegében nem tanulmányoztuk, s speciálisan liturgiai szempontokra is ritkán tértünk ki. A zenei, ritmusbeli szempont – noha a zsoltáréneklés módjáról van vita – felülírhatja több, a szövegre vonatkozó megállapításunkat, amelyek különben is javaslatként, lehetőségként veendők. A szöveg vizsgálata azonban önmagában is hasznos, és segíti a felvetett kérdéseknek a dallam, a zenei (és egyéb) szempontok bevonásával történő mérlegelését is. Lássuk tehát, mit mutatnak az Adattár (Adatbázis) összevetései.

I. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 1. zsoltár
Ez zsoltár tanít, hogy azok bódogok, kik megvetvén az istentelenek erkölcsöket és tanácsokat, az Isten törvényének értelmében és megtartásában gyönyörködnek; és hogy bódogtalanok, azkik külömben cselekesznek.	**Kétféle életút** *Bourgeois L., Strasbourg, 1539.*
1 *Azki* nem jár hitlenek tanácsán, És meg nem áll *az* bűnösök *után,* *Az* csúfolóknak nem ül ő **székökben:** De gyönyörködik az Úr törvényében, És arra gondja mind éjjel-nappal, Ez *illy* ember nagy *bódog* bizonnyal.	1. *Aki* nem jár hitlenek tanácsán, És meg nem áll *a* bűnösök *után,* *A* csúfolóknak nem ül ő **székében,** De gyönyörködik az Úr törvényében, És arra gondja mind éjjel nappal*:* Ez *ily* ember nagy *boldog* bizonnyal.
2 Mert ő *ollyan,* mint *az* jó termőfa, *Melly az* víz mellett vagyon plántálva, Ő idejében meghozza gyümölcsét, És el nem szokta hullatni levelét, *Ekképpen azmit* ez ember végez, Minden dolgában megyen jó véghez.	2. Mert ő *olyan,* mint *a* jó termőfa, *Mely a* víz mellett vagyon plántálva, Ő idejében meghozza gyümölcsét, És el nem szokta hullatni levelét*;* *Ekképen amit* ez ember végez, Minden dolgában megyen jó véghez.
3 De nem ígyen *vadnak az* gonoszak, Hanem mint az apró por és polyvák, *Mellyek az széltűl* széjjelragadtatnak, Így az ítéletben meg nem állhatnak *Az gonoszak,* és kik bűnben élnek, Az igazak közt helyet nem lelnek.	3. De nem ígyen *vannak a* gonoszak*;* Hanem mint az apró por és polyvák, *Melyek a széltől* széjjelragadtatnak*:* Így az ítéletben meg nem állhatnak *A gonoszok,* és kik bűnben élnek, Az igazak közt helyet nem lelnek.
4 Mert az Isten *esmeri utokat* Az igazaknak érti *dolgokat,* Azért mindörökké ők megmaradnak*:*	4. Mert az Isten *ismeri útukat,* Az igazaknak érti *dolgukat;* Azért mindörökké ők megmaradnak*;*

De *azkik* csak *az* gonoszságban járnak, Azoknak nyilván mind elvész *utok,* Mert Istennek nem kell az ő *dolgok.*	De *akik* csak *a* gonoszságban járnak, Azoknak nyilván mind elvész *útuk:* Mert Istennek nem kell az ő *dolguk*
Az 1/2-ben az *után* vagy *után* szóalakok *útján*-ra, a 4/1, 5-ben az *útuk(at) útjuk(at)*-ra cserélendők.	

II. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K.,1496–1544.* 2. zsoltár
Jövendölés az Krisztus személyéről és országáról.	**Isten Felkentjének diadalmas uralkodása** *Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Miért zúgolódnak *az* pogányok? Mit forgatnak ő bolond *elméjekben?* *Az* földi népeknek mi szándékok? Csak *hiában* valót űznek *szívekben.* *Ez* világi királyok *egyben gyűlnek,* *Az* fejedelmek tanácsot tartnak, Az Isten ellen erős kötést *tésznek,* És az ő Krisztusára támadnak.	1. Miért zúgolódnak *a* pogányok? Mit forgatnak ő bolond *elméjükben?* *A* földi népeknek mi szándékok? Csak *hiába* valót űznek *szívükben.* *E* világi királyok *egybegyűlnek,* *A* fejedelmek tanácsot tartnak, Az Isten ellen erős kötést *tesznek,* És az ő Krisztusára támadnak.
2 Nagy *fönnyen* mondják: *Mit* késünk ezzel? Jer, *szaggassuk* el ezeknek *kötelit,* És minden *igájokat* rontsuk el, Ne viseljünk többé rajtunk *effélit.* De az Úr Isten *az* magas mennyekben Csak neveti *dolgokat* azoknak, Csúfolja őket, ülvén szent *székiben,* Kinek ezek semmit nem árthatnak.	2. Nagy *fennen* mondják: *mit* késünk ezzel? Jer, *szaggasuk* el ezeknek *kötelét,* És minden *igájukat* rontsuk el, Ne viseljünk többé rajtunk *effélét!* De az Úr Isten *a* magas mennyekben Csak neveti *dolgukat* azoknak, Csúfolja őket, ülvén szent *székében,* Kinek ezek semmit nem árthatnak.
3 És végre hogy *megindol* haragja, *Kemén'* beszéddel kezd szólni	3. És végre hogy *megindúl* haragja, *Kemény* beszéddel kezd szólni

azoknak, *Rettenetesképpen* megriasztja, **Ki** miatt teljességgel *elbággyadnak.* Hogy mertek, *úgymond,* ez ellen zúgódni*?* *Azkit* én kentem *az* királyságra, És királyi pálcát én adtam néki, Az én szent hegyemre, *az* Sionra.	azoknak, *Retteneteskép*en megriasztja, **Mely** miatt teljességgel *elbágyadnak:* Hogy mertek, *ugymond,* ez ellen zúgódni, *Akit* én kentem *a* királyságra*?* És királyi pálcát én adtam néki, Az én szent hegyemre, *a* Sionra.
4 Mond *ez királság: Ím* kihirdetem Az ő tanácsát és szent dekrétomát*;* *Az fölséges* Úr mondá *énnékem,* Én fiam vagy, ma szültelek, fiamat. Kérjed éntőlem *az* sok pogányokat, Kiket örökségül *néked* adok, Föld *kerekségin* sok tartományokat Mindenütt én *tenéked* ajánlok.	<u>4.</u> Mond *e királyság: im* kihirdetem Az ő tanácsát és szent dekrétomát*:* *A felséges* Úr mondá *énnekem:* Én fiam vagy, ma szültelek, fiamat. Kérjed éntőlem *a* sok pogányokat, Kiket örökségül *neked* adok, Föld *kerekségén* sok tartományokat Mindenütt én *teneked* ajánlok.
5 Rontsd meg őket te nagy *hatalmoddal,* Mint *az* földből égetett *cserépedént,* És *az* te királyi vaspálcáddal Verd *öszve,* és törd apró pozdorjánként. Azért fejedelmek, bírák, királyok, Ezekből *tanóságot* vegyetek, És magatokat jól meggondoljátok, Kik *ez* földön regnáltok, *itéltek*	<u>5.</u> Rontsd meg őket te nagy *hatalmaddal,* Mint *a* földből égetett *cserépedényt,* És *a* te királyi vaspálcáddal Verd *össze,* és törd apró pozdorjánként*!* Azért fejedelmek, bírák, királyok Ezekből *tanulságot* vegyetek, És magatokat jól meggondoljátok, Kik *e* földön regnáltok, *ítéltek.*
6 Szolgáljatok *ez hatalmos* Úrnak, **Igaz félelemmel, jámbor élettel,** Örvendezzetek ő nagy voltának, De ezek is *legyenek* rettegéssel. Csókoljátok *ez* néktek küldött fiat, Hogy *erőssen* meg ne haragudjék, El ne *múlassátok* parancsolatját, Mert *szörnyűképpen* el kell vesznetek.	6. Szolgáljatok *e hatalmas* Úrnak **Jámbor élettel, igaz félelemmel,** Örvendezzetek ő nagy voltának, De ezek is *légyenek* rettegéssel*:* Csókoljátok *e* néktek küldött fiat, Hogy *erősen* meg ne haragudjék; El ne *mulasszátok* parancsolatját, Mert *szörnyűképen* el kell vesznetek*!*

7 Mert gyakorta, hogy ingyen sem vélnéd, Mint **az sebes tűz**, *fölgerjed* haragja. Te azért teljes szívvel *elhiggyed:* Boldog *az, ki* magát ez Úrra bízza.	7. Mert gyakorta, hogy ingyen sem vélnéd, Mint **sebes tűz, úgy** *felgerjed* haragja. Te azért teljes szívvel *elhigyjed:* Boldog, *aki* magát ez Úrra bízza.
A 2/7-hez és a 2/8-hoz jelentésmagyarázó lábjegyzet kellene: *kötést tesznek* 'szövetséget kötnek', ill. *Krisztusára* 'felkentjére'. A 3/3-ban *Retteneséken* helyett (a továbbiakban = h.) *Retteneteséken*. A speciális tartalom, vonatkozások miatt (ez koronázási zsoltár lehetett, vö. Biblia 1996; magyarázatok) a 2–5. versek (jelölt) kihagyása javasolható, meggondolandó. A 3–5. kihagyása megtörtént az 1996-os úgynevezett egyetemes vagy „találkozós" magyar református énekeskönyvben is (Magyar református énekeskönyv. Bp., 1996; a továbbiakban = Ék. 1996); jelöletlenül. A 6. verset pont (.), nem felkiáltó jel (!) zárja. Az 1921-ben Debrecenben kiadott és Magyarországon 1948 (1949)-ig használt Énekeskönyv magyar reformátusok használatára, amelynek legutóbbi némileg bővített és javított kiadását 2001-ben a romániai Királyhágómelléki Református Egyházkerület adta ki (a továbbiakban Ék. 1921/2001) ennek a zsoltárnak csak az első és az utolsó versszakát közli. (Az 1921-es énekeskönyv kiadásának bővítése és javítása egyébként a zsoltárok 1921-ben közölt szövegét nem érintette. Maga az 1921-es kiadás azonban sokszor elhagy – jelöletlenül – versszakokat, illetve kisebb vagy nagyobb szövegmódosításokat is végrehajt. Egy-két zsoltárt pedig nem Szenci Molnár szerint, hanem Baltazár Dezső átdolgozásában közöl.)	

III. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K.,1496–1544.* 3. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az Absolon ellen.	**Reggeli ének nehéz időkben** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Ó, *melly* sokan *vadnak,* *Azkik* háborgatnak Engemet, én Istenem*?* Nagy sok ellenségim És sok gyűlölőim	1. Ó, *mely* sokan *vannak,* *Akik* háborgatnak Engemet, én Istenem*!* Nagy sok ellenségim És sok gyűlölőim

Tusakodnak ellenem. Sokan azt alítják, Lelkemről azt mondják*;* **Veszett ennek ő** dolga, *Segétsége* nincsen, Mert *elhatta* Isten, Így szólnak bolond módra.	Tusakodnak ellenem. Sokan azt alítják, Lelkemről azt mondják*:* **Elveszett ennek** dolga, *Segítsége* nincsen, Mert *elhagyta* Isten, Így szólnak bolond módra.
2 Mert te, én Istenem, Paizsom vagy *nékem*, Ki életem megmented, És nagy tisztességre Fejem *dicsősségre* Idővel fölemeled. Tehozzád, Úr Isten, Kiáltok szüntelen, És te megvidámítasz, Meghallgatsz kedvedből, Sion szent hegyéről Nagy segedelmet nyújtasz.	2. Mert te, én Istenem, Paizsom vagy *nekem*, Ki életem megmented, És nagy tisztességre, Fejem *dicsőségre* Idővel fölemeled. Tehozzád, Úr Isten, Kiáltok szüntelen, És te megvidámítasz*;* Meghallgatsz kedvedből, Sion szent hegyéről Nagy segedelmet nyújtasz.
3 Ha ágyamban nyugszom, *Csendesszen* aluszom, Nincsen semmi félelmem. Midőn felserkenek, **Semmin** nem kesergek, Mert Isten őriz engem. Ha százezer népek Mind *környülvennének*, Jobb és bal kezem felől, Ha rám ütnének is, Nem rettegnék mégis Semmi veszedelemtől.	3. Ha ágyamban nyugszom, *Csendesen* aluszom, Nincsen semmi félelmem. Midőn felserkenek, **Semmit** sem kesergek, Mert Isten őriz engem. Ha százezer népek Mind *körülvennének* Jobb és bal kezem felől, Ha rám ütnének is, Nem rettegnék mégis Semmi veszedelemtől.
4 Kelj föl, Uram, tarts meg, Ellenségim vond meg, Megtörvén ő fogokat.	4. Kelj föl, Uram, tarts meg, Ellenségim vond meg, Megtörvén ő fogokat*!*

Mind *öszvepaskolod*, És arcul csapdosod Az Isten-utálókat. Csak te vagy az Isten, Ki minden szükségben Meg tudsz szabadítani, Ki *az* te sereged Megtartod, szereted, És meg szoktad áldani.	Mind *összepaskolod* És arcul csapdosod Az Isten-utálókat. Csak te vagy az Isten, Ki minden szükségben Meg tudsz szabadítani, Ki *a* te sereged Megtartod, szereted, És meg szoktad áldani.
Az 1/7-ben az *alítják* lábjegyzetet kíván, a szó jelentése: ’vélik, gondolják’. Ez a mai magyarországi református énekeskönyvben (Énekeskönyv magyar reformátusok használatára. Bp., 1948. [1949.] és további kiadások; a továbbiakban = Ék.) is megvan, egyike annak a két szómagyarázó lábjegyzetnek, amit az Ék. tartalmaz. A 4. vers kihagyható. Vagy még inkább javasolható a 3. vers első és a 4. vers második felének összevonása: „…Mert Isten őriz engem. / Csak te vagy az Isten, …”; s ugyanakkor a 3/7–12 és a 4/1–6 elhagyása.	

IV. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K.,1496–1544.* 4. zsoltár
Dávidnak könyörgése az Saul ellen.	**Esti ének nehéz időkben** *Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Én igazságomnak Istene, Hallgasd meg én kiáltásom, Szánj meg, és *tekénts* ínségemre Te *vígy* engemet tágas helyre Midőn itt szorongattatom. Ti, nagy urak, *miglen* gyaláztok Engemet tisztességemben? **Ez** *illy* hívságban *mig* maradtok? Hazudozásra mit vágyódtok? **Mig** gyönyörködtök ezekben?	1. Én igazságomnak Istene, Hallgasd meg én kiáltásom*!* Szánj meg és *tekints* ínségemre, Te *vigy* engemet tágas helyre, Midőn itt szorongattatom*!* Ti nagy urak, *míglen* gyaláztok Engemet tisztességemben? **És** *ily* hívságban *míg* maradtok? Hazudozásra mit vágyódtok? **Mit** gyönyörködtök ezekben?
2 De vegyétek jól eszetekbe,	2. De vegyétek jól eszetekbe,

Hogy az Úr Isten engemet *Bévött* kedvébe, kegyelmébe, **Ő adta királyi tisztemet** És meghallja kérésemet. Rettegjetek hát és lássátok, Hogy ellene ne vétsetek, Magatokat meggondoljátok Az ágyasházban ha nyugosztok, Hogy lehessen csendességtek.	Hogy az Úr Isten engemet *Bévett* kedvébe, kegyelmébe, **Csudamód megmentett engemet,** És meghallja kérésemet*!* Rettegjetek hát és lássátok Hogy ellene ne vétsetek*;* Magatokat meggondoljátok, Az ágyasházban ha nyugosztok, Hogy lehessen csendességtek*!*
3 **Igazságnak** áldozatjával Áldozzatok az Istennek, Jó élettel és igazsággal És az Istenben bátorsággal Bízzatok és örvendjetek, De sokan mondják azt *minekünk:* Ki vezérl minket *az* jóra? Azért téged, Úr Isten, kérünk, Mutasd kegyes orcádat nékünk, Jöjjön el az áldott óra!	3. **Az igazak** áldozatjával Áldozzatok az Istennek*;* Jó élettel és igazsággal, És az Istenben bátorsággal Bízzatok és örvendjetek*!* De sokan mondják azt *minékünk:* Ki vezérl minket *a* jóra? Azért téged, Úr Isten, kérünk, Mutasd kegyes orcádat nékünk, Jöjjön el az áldott óra!
4 Mellyel inkább *vigasztalsz* engem, És örvendeztetsz szívemben*;* Hogynem kiknek sok mustjok terem, Búzájokkal rakva sok verem, **Kikkel** élnek *bévségessen.* Azért élek jó *békeségben,* Fekszem **s'** aluszom kedvemre, Uralkodván lakom földemben Bátorságos örvendezésben, Mert az Úr vigyáz éltemre.	4. Mellyel inkább *vígasztalsz* engem És örvendeztetsz szívemben, Hogynem kiknek sok mustjok terem, Búzájokkal rakva sok verem, **Mikkel** élnek *bőségesen.* Azért élek jó *békességben,* Fekszem, aluszom kedvemre, Uralkodván lakom földemben Bátorságos örvendezésben, Mert az Úr vigyáz éltemre.
Javaslat lehetséges szövegmódosításra az 1/4-hez és az 1/7–10-hez: „…meddig gyaláztok… Ily hívságban meddig maradtok”; Ill. még inkább a „Hazudozásra meddig vágytok? / Meddig gyönyörködtök ebben?” sorokban. A 2/6 végére vessző (,) kell. A 2/4 teljes átírása kérdéses, de elfogadható. Attól függ, a konkrét Dávidra való vonatkozást hogyan kezeljük. Ha	

elhagyjuk (l. Summa), a szöveg az éneklőhöz közelebb kerülhet. Ekkor, ill. egyébként is a 4. versszak elmaradhat. A 3/1 változtatása javallható, vö. Új protestáns bibliafordítás, javított kiadás (Biblia… Magyar nyelvre fordította a Magyar Bibliatanács Ószövetségi és Újszövetségi Bibliafordító Szakbizottsága. Bp., 1990; a továbbiakban = ÚF) 6: „Igaz áldozattal áldozzatok,”.

V. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 5. zsoltár
Megszabadításért való könyörgése Dávidnak, az ő kergetői ellen.	**Reggeli könyörgés az esztelenek ellen** *Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Úr Isten, az én imádságom, Kérlek, vegyed *füleidben,* És hallgass meg *kérésemben,* Én Istenem és én királyom, Értsd meg mondásom.	1. Úr Isten, az én imádságom, Kérlek, vegyed *füleidbe* És hallgass meg *kérésembe'!* Én Istenem és én királyom, Értsd meg mondásom.
2 *Tekéntsed* meg esedezésem, És halld meg kiáltásomat, Midőn hívlak, királyomat, Meghallgatod én könyörgésem, Bizonnyal hiszem.	2. *Tekintsed* meg esedezésem, És halld meg kiáltásomat, Midőn hívlak, királyomat*!* Meghallgatod én könyörgésem, Bizonnyal hiszem.
3 Jó reggel meghallgatsz engemet, Uram, még virradta előtt, Idején *az* nap hogy *följött,* Előmbe számlálom *igyemet,* Várván kegyelmet.	3. Jó reggel meghallgatsz engemet, Uram, még virradta előtt, Idején *a* nap hogy *feljött;* Előmbe számlálom *ügyemet,* Várván kegyelmet.
4 Mert **te egyedül** vagy *olly* Isten, Kinek *az* gonoszság nem kell, És *azki* gonosz bűnben él,	4. Mert **egyedül te** vagy *oly* Isten, Kinek *a* gonoszság nem kell*;* És *aki* gonosz bűnben él,

Nem mehet hozzád semmiképpen, Míg él vétekben.	Nem mehet hozzád semmiképpen, Míg él vétekben.
5 *Az* kábák és az esztelenek Nem állhatnak színed előtt, Gyűlölsz minden *gonosztevőt,* És tőled távul űzettetnek Az *illyetének.*	5. *A* kábák és az esztelenek Nem állhatnak színed előtt*;* Gyűlölsz minden *gonosztévőt,* És tőled távol űzettetnek Az *ilyetének.*
6 *Azkik* csak hazugságot szólnak, **Szörnyen elveszted azokat,** **És megátkozsz gyilkosokat,** Kik embert *hamissan* megcsalnak, *Mind megrontatnak.*	6. *Akik* csak hazugságot szólnak, **A gyilkosokat, orvokat** **Szörnyen elveszted azokat;** Kik embert *hamisan* megcsalnak, *Megútáltatnak.*
7 Én pedig nagy jó *reménséggel* Bémegyek szent *templomodban,* És imádlak szent *házadban,* Nagy jóvoltodért félelemmel Szolgállak szívvel	7. Én pedig nagy jó *reménységgel* Bémegyek szent *templomodba,* És imádlak szent *házadba';* Nagy jóvoltodért félelemmel Szolgállak szívvel.
8 **Vezérlj, Uram, igazságodban,** Ellenségimnek láttokra, Kik igyekeznek káromra, Oktass, hogy az te *utaidban* Járhassak jobban.	8. **Uram, vezérelj igazságban** Ellenségimnek láttokra, Kik igyekeznek káromra*;* Oktass, hogy a te *útaidban* Járhassak jobban.
9 Mert **szájokban nincsen** igaz szó, *Szívek* teljes nyavalyával, Ő *nyelvek* szól álnoksággal, Torkok *olly,* mint *az* nyílt koporsó, Hol nincs semmi jó.	9. Mert **szájukban nincs egy** igaz szó, *Szívük* tejes nyavalyával, Ő *nyelvük* szól álnoksággal; Torkuk *oly,* mint *a* nyílt koporsó, Hol nincs semmi jó.

10 Büntesd meg, Uram Isten, őket, Tedd semmivé *tanácsokat,* Rontsd el ő *találmányokat,* **Verd meg veled ellenkezőket,** *Az* pártütőket.	<u>10.</u> Büntesd meg, Uram Isten, őket, Tedd semmivé *tanácsukat,* Rontsd el ő *találmányukat;* **Kik ellenkeznek, verd meg őket,** *A* pártütőket*!*
11 És hogy azok mind örüljenek, *Azkik* bíznak csak tebenned, **És szívből szeretik** neved, Engedd, hogy vígan *fölségednek* Énekeljenek.	11. És hogy azok mind örüljenek, *Akik* bíznak csak tebenned, **Szívből szeretik szent** neved*:* Engedd, hogy vígan *Felségednek* Énekeljenek.
12 **Mert az igazat** te megáldod Te nagy irgalmasságoddal, *Környülveszed,* mint paizzsal, **Minden gonosz ellen** megtartod És *ótalmazod.*	12. **Az igazat mert** te megáldod, Te nagy irgalmasságoddal *Körülveszed,* mint paizzsal*;* **A gonosz ellen őt** megtartod, És *oltalmazod.*
Az első versszakot felkiáltó jel (!) zárja le. A 4/1-ben meggondolandó az *oly Isten* szószerkezet módosítása, így: *az Isten*. Az 5–6. kimaradhat, mint az Ék. 1996-ban is. Ha a 6. (is) megmarad, a 6-ban az eredeti szöveg és a módosított mellett is szólhatnak érvek, vö. ÚF 6, 7: „… gyülölsz minden gonosztevőt. // Elpusztítod a hazudozókat; / A vérszomjas és álnok embert / utálja az Úr.” Az eredeti meghagyásakor is meggondolandó a 6/3 „Megátkozol gyilkosokat”-ra módosítása. A 9–10. kihagyható, mint az Ék. 1996-ban is. Ha megmarad, a *találmány* ’fondorlat’ és bizonnyal a *tanács* ’tanácskozás’ vagy ’elhatározás, szándék’ szavak magyarázatot kívánnának, vö. ÚF 11: „Derítsd ki vétküket Istenem, / bukjanak bele fondorlataikba”.	

VI. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 6. zsoltár
Dávidnak meggyógyulásért és egészségért való könyörgése.	**Lelki-testi nyomorúságban (Első bűnbánati zsoltár)** *Bourgeois L., Genf, 1542.*

1 Uram, te nagy haragodban, **Ki** miatt vagyok búban, Engemet ne feddj meg, És haragodnak tüze, Szűnjék meg sebessége, **Kiben** ne büntess meg.	1. Uram, te nagy haragodban, **Mely** miatt vagyok búban, Engemet ne feddj meg*!* És haragodnak tüze, Szűnjék meg sebessége, **Melyben** ne büntess meg*!*
2 Nékem, Uram, légy irgalmas, Mert vagyok nagy fájdalmas, Ne hagyj, Uram, kérlek, Gyógyítsd meg sérelmimet, Elrettent tetemimet Újítsd meg, hogy éljek.	2. Nékem, Uram, légy irgalmas, Mert vagyok nagy fájdalmas. Ne hagyj, Uram, kérlek*!* Gyógyítsd meg sérelmimet, Elrettent tetemimet Újítsd meg, hogy éljek*!*
3 Lelkem igen háborodik, *Ínségiben bánkodik*, Kesergek szívemben, Uram, meddig *hádsz* engem **Ekképpen** *veszekednem* *Ez* nagy gyötrelemben?	<u>3.</u> Lelkem igen háborodik, *Inségiben bánkódik*, Kesergek szívemben*:* Uram, meddig *hagysz* engem **Ily erősen** *veszkődnöm* *E* nagy gyötrelemben?
4 Térj, Uram, *kegyessen* hozzám, Mert jaj elfogyatkozám, Te nagy irgalmadból Szánj meg **nyavalyáimban,** És **ne hagyj kínaimban,** Ments meg *az* haláltól.	4. Térj, Uram, *kegyesen* hozzám, Mert, jaj, elfogyatkozám*!* Te nagy irgalmadból Szánj meg **nagy nyavalyámban** És **keserves kínomban:** Ments meg *a* haláltól*!*
5 Mert ha mindnyájan meghalunk S ez világból kimúlunk, Nincs emlékezeted Senkinél az halálban. Fekvén az koporsóban,	<u>**5.**</u>

Ki dicsérne téged?	
6 Elfáradtam bánatimban, Egész éjjel sírtomban, Könnyhullatásimmal. Nedvesítem ágyamat, Áztatom nyoszolyámat *Sűrő* siralmimmal.	<u>6.</u> Elfáradtam bánatimban, Egész éjjel sírtomban*;* Könnyhullatásimmal Nedvesítem ágyamat, Áztatom nyoszolyámat, *Sűrű* siralmimmal
7 Én **sok bosszúságim** miatt **Az én orcám elhirvadt,** **Szemem homályosult,** Ezt szerzik ellenségim, *Vigadnak* gyűlölőim, **Kin** szívem elbúsult.	7. Én **szomorúságim** miatt **Én két szemem elsorvadt** **És elhomályosult;** Ezt szerzik ellenségim, *Vígadnak* gyűlölőim, **Min** szívem elbúsult.
8 Azért **tőlem elmenjetek,** Kik gonoszságban éltek, Távozzatok innen! Mert az Úr kiáltásom Meghallgatá sírásom, És *bévőn* kedvében	<u>8.</u> Azért **éntőlem menjetek,** Kik gonoszságban éltek**;** Távozzatok innen! Mert az Úr kiáltásom, Meghallgatá sírásom, És *bevőn* kedvében.
9 Könyörgésem meghallgatja Az Úr, és elfogadja Én imádságomat, És *azmit* tőle kérek, Minden jókat megnyerek, Úgy kívánja jómat.	<u>9.</u> Könyörgésem meghallgatja Az Úr, és elfogadja Én imádságomat, És *amit* tőle kérek, Minden jókat megnyerek, Úgy kívánja jómat.
10 Azért minden ellenségim És **én** háborgatóim, Pironkodjatok el!	10. Azért minden ellenségim És háborgatóim, Pironkodjatok el! Már mind hátra térjetek,

Már mind hátra térjetek És megszégyenüljetek, Nagy hirtelenséggel.	És megszégyenüljetek Nagy hirtelenséggel*!*
A 2. versszak az archaikus nyelvezet miatt is mellőzhető, ha viszont marad, a *sérelem* ’seb’ és a *tetem* ’csont’ (itt metaforikusan ’test’) jelentése jegyzetben magyarázatot kíván. A 3/6-ban a *veszekedik* ’gyötrődik, kínlódik’ jelentése ma már nem él. A változatás (*veszkődnöm*) stiliszikailag s a rím szempontjából sem szerencsés. Vagy a *veszkődnöm*-öt kéne kicserélni pl. a *reszketnem*-mel (vö. ÚF 6/3, 4: „… gyógyíts meg, Uram, mert reszketnek tagjaim! / Lelkem is csupa reszketés”), vagy a sort pl. így módosítani: „Ekképpen rettegtetnem”; vagy pedig jegyzetben adni meg a jelentést. Az 5. versszaknak az elhagyása az (ószövetségi) túlvilágkép miatt indokolt. A 6. elhagyása (l. Ék. 1996) sem törné meg a gondolatmenetet, s rövidítené a szöveget. A 7/2-ben az *orcám elhirvadt*, ill. a *két szemem elsorvadt* helyett az *orcám meghervadt* vagy a *két szemem megfáradt* szószerkezet jobb lenne. A 8. versszak kihagyása szintén lehetséges, ekkor viszont a 9. kezdetét jó lenne módosítani, pl.: „De fohászom meghallgatja”.	

VII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 7. zsoltár
Dávidnak könyörgése ellenségi ellen való megszabadításért.	**Könyörgés segedelemért** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 *Óh,* én Uram és én Istenem, Tebenned vagyon *reménségem,* **Segedelmemre** légy jelen, Tarts meg **ellenségim** ellen, Hogy engemet el *né* ragadjon, Mint éh oroszlán meg ne rágjon, Midőn nincsen *segétségem,* *Azki* megmentene engem.	1. *Ó,* én Uram és én Istenem, Tebenned vagyon *reménységem,* **Én oltalmamra** légy jelen, Tarts meg **ellenségem** ellen, Hogy engemet el *ne* ragadjon, Mint éh oroszlán, meg ne rágjon, Amidőn nincs *segítségem,* *Aki* megmentene engem.
2 Hogyha én ezt *töttem,* Úr Isten, Avagy hamisság van kezemben, Hogyha gonoszt *töttem* ennek, Ki örült *békeségemnek:*	2. Hogyha én ezt *tettem,* Úr Isten, Avagy hamisság van kezemben*;* Hogyha gonoszt *tettem* ennek, Ki örült *békességemnek;*

Hogyha valaki abban megért, Hogy gonoszt fizettem *az* jóért, Sőt ha jól nem *töttem* azzal, Ki *nékem* volt bosszúsággal:	Hogyha valaki abban megért, Hogy gonoszt fizettem *a* jóért*;* Sőt, ha jól nem *tettem* azzal, Ki *nekem* volt bosszúsággal:
3 *Ám bár* kergessen ellenségem, És bátor megragadjon engem, Életemet földhöz verje, Dicsőségem porrá *tégye.* Kelj föl azért nagy haragodban, **Ellenségim** ellen támadván, Add meg az előbbi tisztem, Kit rendeltél, Uram, *nékem.*	3. *Ámbár* kergessen ellenségem, És bátor megragadjon engem, Életemet földhöz verje, Dicsőségem porrá *tegye!* Kelj föl azért nagy haragodban, **Ellenségem** ellen támadván*;* Add meg az előbbi tisztem, Kit rendeltél, Uram, *nekem!*
4 Nagy sereggel *osztán az* népek Hozzád gyűlnek és *környülvesznek,* Azért Úr Isten, támadj *föl,* Magas helyre köztök állj *föl.* És ottan ítéljed *az* népet, Ki jól rendelhetsz mindeneket, És engem *hívségem* szerint, Ítélj **igazságom** szerint,	<u>4.</u> Nagy sereggel *aztán a* népek Hozzád gyűlnek és *körülvésznek,* Azért, Úr Isten, támadj *fel,* Magas helyre köztök állj *fel!* És ottan ítéljed *a* népet, Ki jól rendelhetsz mindeneket, És engem *hűségem* szerint, Ítélj **igazságod** szerint*!*
5 Verd meg az istenteleneket, És védelmezd meg híveidet, Mert mindeneknek titkait Látod, Uram, *szívét, lelkit.* Te vagy paizsom, igaz Isten, És nem *hadsz* el veszedelmemben, Ki *az* híveket megtartod, **Gonosz ellen** takargatod.	5. Verd meg az istenteleneket, És védelmezd meg híveidet, Mert mindeneknek titkait, Látod, Uram, *szívit-lelkit.* Te vagy paizsom, igaz Isten, És nem *hagysz* el veszedelmemben, Ki *a* híveket megtartod, **A gonosztól** takargatod.
6 Igazán ítéli az Isten Az ártatlan embert ügyében, De keményen fenyegeti,	<u>**6.**</u>

Kinek hamisságát érti. Hogyha pedig ő meg nem térend, Sok bűninek véget nem vetend, Előkészéti fegyverit, Idegbe veti nyilait.	
7 Végre mint egy hadi erőben, Halálos fegyvert fog kezében, Nyilait is rántja elő, Kiket ellenségemre lő. Kinek szándéka veszedelmes, Szive nagy gonoszsággal terhes, Kiből idétlen fiat szül, Mert szándéka megszégyenül.	**7.**
8 Szorgalmatosson árkot vájott, Más ember alá vermet ásott, Kiben, midőn törekedik, Önnönmaga beléesik. Az gonosz, azkit nékem kiván, Ő tulajdon fejére rohan, Mindennémű csalárdsága, Nyakára száll álnoksága.	**8.**
9 Azért Istennek adok hálát, Hirdetem ő szent igazságát, És *fölséges* szent nevének *Dicséreteket* éneklek.	9. Azért Istennek adok hálát, Hirdetem ő szent igazságát, És *felséges* szent nevének *Dícséreteket* éneklek.
Az 1.-ben a *Segedelmemre* maradhat (vö. pl. 35/1/4: „Én segedelmemre állj elő,”), az *ellenségim*-et valóban jobb *ellenségem*-re váltani a nyelvtani egyeztetés miatt, s ugyanígy a 3/6-ban (ha a 3. versszak megmarad). A részletező, ódon képalkotású (Dávidhoz kötődő) versszakok elhagyhatók; így javasolható a 2–4. elhagyása (az 5. viszont megmarad), s az a megoldás, amit az Ék. 1921/2001 alkalmaz: a 6. versszak első felét összevonja a 9., a rövidebb záró versszakkal, a köztük lévőket pedig kihagyja.	

VIII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 8. zsoltár
Csudálkozván dicséri Szent Dávid az Istennek az teremtésben való nagy hatalmát és az teremtett em-berhöz való jókedvét.	**Estvéli ének a mennyboltozatról és az emberről** *Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Ó, *Felséges* Úr, mi kegyes Istenünk, *Melly* csudálatos *az* te neved nékünk! Nagy dicsőséged ez egész földre Kiterjed, és fölhat az egekre*!*	1. Ó, *felséges* Úr, mi kegyes Istenünk, *Mely* csudálatos *a* te neved nékünk! Nagy dicsőséged ez egész földre Kiterjed és felhat az egekre.
2 *Dicsérnek* téged még *az* csecsszopók is, *Szájokban* viselik nevedet ők is, Kik által ellenséget megejtesz, És bosszúállót megszégyenítesz.	2. *Dícsérnek* téged még *a* csecsszopók is, *Szájukban* viselik nevedet ők is, Kik által ellenséget megejtesz, És bosszúállót megszégyenítesz.
3 Nagy voltát ha megnézem dolgaidnak, *Mellyeket az* te **ujjaid** formáltak, Az eget, holdat, *az* fényes napot És szép renddel *az* sok csillagokot:	3. Nagy voltát ha megnézem dolgaidnak, *Melyeket a* te **kezeid** formáltak, Az eget, holdat, *a* fényes napot, És szép renddel *a* sok csillagokot:
4 Csudálván mondom: *Micsoda* az ember, Ki **tetőled ennyi** dicsőséget nyer*!* De micsoda az embernek fia, Kiről *fölségednek* van *illy* gondja?	4. Csudálván mondom: *micsoda* az ember, Ki **tőled ennyi sok** dicsőséget nyer*?* De micsoda az embernek fia, Kiről *Felségednek* van *ily* gondja?
5 Az *Angyaloknál* noha egy *kevessé* *Kissebbé* tőd: de nagy dicsőségessé Teremtéd őtet, és magasztalád, Nagy dicsőségre *fölkoronázád.*	5. Az *angyaloknál* noha egy *kevéssé* *Kisebbé* tőd, de nagy dicsőségessé Teremtéd őtet és magasztalád, Nagy dicsőségre *felkoronázád.*

6 Kezed **munkáján** őtet *Úrrá* tevéd, Hogy azokkal bírna, néki engedéd, Valamit *ez* világra teremtél, Mindeneket lába alá vetél.	6. Kezed **munkáin** őtet *úrrá* tevéd, Hogy azokkal bírna, néki engedéd, Valamit *e* világra teremtél, Mindeneket lába alá vetél.
7 Juhot, ökröt és egyéb állatokat, *Az* hegyen és völgyön élő vadakat, Kik az erdőkön széjjel legelnek, Avagy **az sik mezőkön** tengenek,	7. Juhot, ökröt és egyéb állatokat, *A* hegyen és völgyön élő vadakat, Kik az erdőkön széjjel legelnek, Avagy **sík réten, mezőn** tengenek.
8 És *az röpöső* égi madarakat, Kik hangicsálnak szép melódiákat; És sok halait *az* nagy tengernek **Birtokában adád** az embernek.	8. És *a repeső* égi madarakat, Kik hangicsálnak szép melódiákat, És sok halait *a* nagy tengernek **Adád birtokába** az embernek.
9 Ó, *fölséges* **Isten,** kegyelmes Urunk, *Melly* csudálatos *az* te neved nálunk! *Fölségednek melly* nagy dicsősége, *Mellyel* teljes *ez* föld kereksége!	9. Ó, *felséges* **Úr, mi** kegyelmes Urunk, *Mely* csudálatos *a* te neved nálunk! *Felségednek mely* nagy dicsősége, *Mellyel* teljes *e* föld kereksége.
Az Ék. változtatásai a 3.-ban, a 6.-ban javasolhatók, a 4., 8., 9.-ben is, avagy elfogadhatók; a 7/4 eredeti szövege viszont nem rosszabb, mint a módosított, csak a *tengenek*-et lenne jó más szóval visszaadni vagy magyarázni. Az értelme itt a párhuzamos szerkesztés miatt – l. az előző, ill. a következő sorokat – ’táplálkozik, él’ lehet, nem ’tengődik’. Esetleges módosítás: „Avagy sík mezőkön eszegetnek.”. Meggondlandó, javasolható viszont a 7–8. versszakok elhagyása, mint az Ék. 1996-ban is.	

IX. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 9. zsoltár
Az Izráel népének háláadása és könyörgése.	**Hálaének Isten ítéletéért** *Bourgeois L., Genf, 1542.*

1 *Dicsérlek* téged, Úr Isten, És áldlak teljes szívemben, És *az* te csudatételidet Hirdetem jótéteményidet.	1. *Dícsérlek* téged Úr Isten, És áldlak teljes szívemben, És *a* te csudatételidet, Hirdetem jótéteményidet.
2 Tebenned, Uram, *vigadok,* Nagy örömömben tombolok, És *az* te *fölséges* nevednek Szép *dicséreteket* éneklek.	2. Tebenned, Uram, *vígadok,* Nagy örömömben tombolok, És *a* te *felséges* nevednek Szép *dícséreteket* éneklek.
3 Mert az én ellenségimet **Megtérítéd, veréd** őket, Kik rettegvén hátra esének, Színed elől mind elveszének.	3. Mert az én ellenségimet **Veréd, megtérítéd** őket, Kik rettegvén, hátra esének, Szent színed elől elveszének.
4 Én *igyemet* megtekintéd, És *kegyelmessen felvövéd,* Ülvén **törvéntévő székedben,** Megmentél igaz ítéletben.	4. Én *ügyemet* megtekintéd, És *kegyelmesen felvevéd;* Ülvén **a törvénytevő székben,** Megmentél igaz ítéletben.
5 *Az* pogányokat megfeddéd, *Az* gonoszokat elvesztéd, Semmivé tőd az ő *nevöket,* Teljességgel eltörléd őket.	5. *A* pogányokat megfeddéd, *A* gonoszokat elvesztéd; Semmivé tőd az ő *nevüket,* Teljességgel eltörléd őket.
6 Te, ellenség, azt alítád, Hogy te könnyen elronthatnád Ez városokat; elrontád-é, Még híreket is eltörléd-é?	**6.**

7 Nem lehete, mert az Isten Megmarad dicsőségében, Ő törvényszékit készíteti, Az ítéletre letéteti.	<u>**7.**</u>
8 **Dolgában tart igazságot,** **Előhívja ez világot,** És igazsággal mindeneket **Megítél** minden nemzeteket.	<u>8.</u> **Törvényed te szent mértéked:** **Előhívod a te néped,** És igazsággal mindeneket, **Megítélsz** minden nemzeteket.
9 **Ő** *az szegénnek ótalma,* Őrzője, **minden** jutalma, *Azki* szükségének idején Hozzád *ohajt* könyörgésében.	<u>9.</u> **Te** *a szegénynek oltalma,* **Őrzője vagy és** jutalma, *Aki* szükségnek idejében Hozzád *óhajt* könyörgésében.
10 Azért bíznak csak tebenned, *Azkik esmerik* szent neved, Kik tőled várnak *segétséget,* Úr Isten, nem hagyod el őket.	<u>10.</u> Azért bíznak csak tebenned, *Akik ismerik* szent neved*;* Kik tőled várnak *segítséget,* Úr Isten, nem hagyod el őket.
11 Énekeljetek az Úrnak, *Az* Sion hegyén lakónak, Sokságát cselekedetinek Hirdessétek **minden népeknek.**	11. Énekeljetek az Úrnak, *A* Sion hegyén lakónak*!* Sokságát cselekedetinek Hirdessétek **el minden népnek.**
12 *Azki* nyilván megkeresi, Az igaz vért nem felejti, **És az szegényeket** nem hagyja, **Kiknek kiáltásokat** hallja.	12. *Aki* nyilván megkeresi, Az igaz vért nem felejti, **A szegény népet ő** nem hagyja, **Akiknek kiáltását** hallja.

13 **Uram, légy kegyelmes nékem,** **És tekéntsd** meg nagy *ínségem,* **Az ellenség életem** gyötri, *Az* halál kapuiból végy ki.	13. **Én Uram és én Istenem,** **Tekintsed** meg nagy *inségem:* **Életemet a gonosz** gyötri; *A* halál kapuiból végy ki*!*
14 **Hogy dicsérhesselek** vigan, *Az* Sionnak kapuiban, **És örvendezhessek** *szivemben,* Hogy engem megtartál *kegyessen.*	14. **Dícsérhesselek nagy** vígan *A* Sionnak kapuiban*;* **Hadd örvendezzek én** *szívemben,* Hogy engem megtartál *kegyesen.*
15 Az pogányok pedig szörnyen Estek az önnön vermekben, Azmelly hálót ők másnak hántak, Önnön lábok abban akadtak.	**15.**
16 Innen az Úr esmertetik, Szent ítéleti megtetszik, Hogy az gonosz ő szándékában, Önnön magát ejti hálóban.	**16.**
17 Az gonosz népek hirtelen Bédőlnek az nagy mélységben, Az pogányok is mind elvesznek, Kik Istenről elfeledkeznek.	**17.**
18 Az szegént el nem felejti, De mindenkor megtekénti, Az nyomorultnak könyörgését Meghallja, s' megadja kérését.	**18.**

19 Kelj *föl*, Uram, és légy jelen, Hogy ember erőt ne vegyen, *Az* pogányokat hívd *elődben*, Ítéld meg erős *törvényedben.*	19. Kelj *fel*, Uram, és légy jelen, Hogy ember erőt ne vegyen; *A* pogányokat hívd *elődbe*, Ítéld meg erős *törvényedbe'!*
20 *Szívekben*, Uram, rettentsd meg, Hogy *magokat* gondolják meg, És *esmerjék az pogán* népek, Hogy ők is halandó emberek.	20. *Szívökben*, Uram, rettentsd meg, Hogy magukat gondolják meg, És *ismerjék a pogány* népek, Hogy ők is halandó emberek.
A 3/2-ben a *megtérítéd* jelentése megadható: 'visszafordítottad'. A kihagyások a részletező szöveget rövidítik, javallhatók. A 6–7. kihagyása indokolja, hogy a szöveg (az 5.-et folytatva) egyes szám 2. személyű megszólításra vált. Az Ék. 1996 az 5., a 8–10. és a 14. versszakot is elhagyja. De javasolható nagyobb kihagyás is: az 5–9. és a 12–20. versszakok mellőzése (l. Ék. 1921/2001).	

X. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 10. zsoltár
Az Izráelnek megszabadításért való könyörgése.	**Nyomorultak kiáltása segedelemért** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Mire távozol tőlünk, Úr Isten, *Illy* messze*?* és magad mit rejted el? *Ez* sok ideig való ínségben Miért, hogy minket így felejtesz el? Ím az istentelen kevélységgel Kergeti *az szegént* és nyomorgatja, **Az önnön nyakában essék hálója!**	1. Mire távozol tőlünk Úr Isten, *Ily* messze, és magad mit rejted el? *E* sok ideig való ínségben, Miért, hogy minket így felejtesz el? Ím az istentelen kevélységgel Kergeti *a szegényt* és nyomorgatja: **Hálója essék az önnön nyakába!**
2 Mert **ez** istentelen dicsekedik, És gyönyörködik kívánságában,	2. Mert **az** istentelen dicsekedik, És gyönyörködik kívánságában. :/:

Dicséri az fösvént, hízelkedik, Istent **káromlja** fölfuvalkodván, *Azkit* megutál nagy hívságában, Sőt kevélységében így gondolkodik, Hogy nincsen Isten, azzal csúfolódik.	*Dícséri a fösvényt*, hízelkedik, Istent **káromol** felfuvalkodván, *Akit* megutál nagy hívságában, Sőt kevélységében így gondolkodik*:* Hogy nincsen Isten, azzal csúfolódik.
3 Ő bolondságában úgy *elmegyen,* Erős *itéletedet* nem féli És kevélységében szól nagy *fennyen,* Ellenségit is semminek véli, Könnyen elfúhatja, azt ítéli, Végre mond: bátran lakom és *csendesszen,* Soha nem esem szerencsétlenségben.	3. Ő bolondságában úgy *elmégyen,* Erős *ítéletedet* nem féli. :/: És kevélységében szól nagy *fennen,* Ellenségit is semminek véli. Könnyen elfúhatja, azt ítéli, Végre mond: bátran lakom és *csendesen,* Soha nem esem szerencsétlenségben.
4 Átokkal, szitokkal rakva szája, Szól az ő nyelve csak álnokságot, És nyelvét szoktatta csalárdságra, **Kivel** szerez sok bút és bánatot **Tolvaj módra** megáll barlangokot, Leshelyből *az szegénre* ólálkodik, **Hogy azt megkaphassa, azon forgódik.**	4. Átokkal, szitokkal rakva szája, Szól az ő nyelve csak álnokságot. :/: E nyelvet szoktatta csalárdságra, **Mellyel** szerez sok bút és bánatot. **Tolvajok módján** megáll barlangot, Leshelyből *a szegényre* ólálkodik, **Hogy megfoghassa, csak azon forgódik.**
5 Barlangban magát megvonja titkon, Hogy az ártatlant megragadhassa, Mint az oroszlán, vigyáz az likon, Hogy az szegént hálóban hozhassa, És ő torkában azt béfalhassa, Abban forog őnéki minden gondja, Hogy az szegént megejtse, és megfogja.	**5.**
6 Még azt is mondja az ő *szivében,* Hogy Isten ezzel semmit **nem**	6. Még azt is mondja az ő *szívében,* Hogy Isten ezzel semmit **sem**

gondol, Orcáját elrejti ezek ellen, Szemét *béhunyja, másuvá fordol.* Kérlek, Uram, *ez* dolgon *megindolj,* Nyújtsd ki kezed, *az szegént* ne felejtsd el, **És az nyomorultnak légy** *segétséggel.*	gondol; :/: Orcáját elrejti ezek ellen, Szemét *behúnyja, máshová fordul.* Kérlek Uram, *e* dolgon *megindulj,* Nyújtsd ki kezed, *a szegényt* ne felejtsd el, ***A* nyomorultnak légy jó** *segítséggel!*
7 Miért mívelné *az* gonosz ember, Hogy **káromlja, csúfolja az** Istent? Szívében mond: *Számot* Isten nem kér, De te, Uram, értesz és látsz mindent, Azért *az* szegény csak reád *teként,* *Az* nyomorult árva **tebenned** bízik, **És tőled kegyesen** megsegíttetik.	<u>7.</u> Miért mívelné *a* gonosz ember, Hogy **káromolja s csúfolja** Istent? :/: Szívében mond: *számot* Isten nem kér. De te, Uram, értesz és látsz mindent. Azért *a* szegény csak reád *tekint,* *A* nyomorult, **az** árva **benned** bízik, **És kegyesen tőled** megsegíttetik.
8 Törd meg az istentelennek karját, Hívd *elődben* és idézd *törvénben,* Vizsgáld és ítéld meg gonoszságát, *Ekképpen* nem *mér jőni elődben,* És így örökké regnál az Isten. **Ez világot igazsággal vezérli,** **Az pogányokat földről mind eltörli.**	<u>8.</u> Törd meg az istentelenek karját, Hívd *elődbe* és idézd *törvénybe,* :/: Vizsgáld és ítéld meg gonoszságát, *Ekképen* nem *mer jönni elődbe.* És így örökké regnál az Isten*:* **A pogányokat földről mind eltörli,** **És igazsággal szent népét vezérli.**
9 Uram, tekintsd meg *az* nyomorultat, *Az szelédeket kegyessen* tartsd meg, Vedd **füleidben** *kiáltásokat,* Erősítsd *szíveket, vigasztald* meg, *Az* szegény árvákat védelmezd meg, Zabolázd meg az erőszaktevőket, **Gonoszoktúl ez földön ódd népedet.**	9. Uram, tekintsd meg *a* nyomorultat, *A szelídeket kegyesen* tartsd meg; :/: Vedd **füledbe ő** *kiáltásukat,* Erősítsd *szívüket, vígasztald* meg. *A* szegény árvákat védelmezd meg, Zabolázd meg az erőszaktevőket*:* **E földön óvd a gonoszoktól néped.**

Az 1/1-ben a *Mire* ’miért’ a jelentésnek megfelelően *Miért*-re cserélhető. Az 5. versszak elhagyása tartalmi okokból (is) helyeselhető. A részletező megfogalmazás és tartalmi okok miatt javasolható a 2–5. és a 7–8. versszak elhagyása. Az Ék. 1996 az 5–8. versszakokat hagyja el, az Ék. 1921/2001 a 2–6.-ot és a 8.-at. A 4/5-ben (ha a 4. versszak megmaradna) a *megáll barlangot* szószerkezet jegyzetelendő, jelentése: ’lesben áll barlangban, barlangnál’.

XI. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 11. zsoltár
Dávidnak panassza az Saul ellen.	**Kishitűség ellen** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Az Istenben bízom jó *reménséggel,* Miért szóltok hát **így**en lelkemnek? Hogy én *az* ti **hegyetekről** fussak el, És mint egy madár, messze *röpöljek?* Mert *az* kegyetlenek *íveket* **szerzik,** Hogy *az* tiszta *szívőköt meglőjjék?* Már *az nyilakot* az *idegben* **vetik.**	1. Az Istenben bízom jó *reménységgel,* Miért szóltok hát **így én** lelkemnek, Hogy én *a* ti **hegyetekre** fussak el, És mint egy madár messze *repüljek?* Mert *a* kegyetlenek *ívüket* **szegzik,** Hogy *a* tiszta *szivűket meglőjék,* Már *a nyilakat* az *idegbe* **vették.**
2 **De véghez nem vihetik ők ez dolgot,** **Megromlanak igyekezetekben,** **Mert az hív ember vajjon s' kinek ártott?** Az Istennek temploma mennyekben, *Ottfönn* vagyon szent *széki, mellyből* széjjel Szemei mindent néznek *élessen,* Földi népet is megnézell és szemlél.	2. **Mert igaz ő, és igazságot szeret,** **És kedves orcát mutat azoknak,** **Kik igazságban rendelik éltüket.** Az Istennek temploma mennyekben, *Ott fenn* vagyon szent *széke, melyből* széjjel Szemei mindent néznek *élesen,* Földi népet is megnézell és szemlél.
3 Az Isten megpróbálja az igazat, És gyűlöli az erőszaktevőt	**<u>3.</u>**

Az káromlókra záporessőt bocsát, Rájok döjt tüzet, kénköves essőt, Az istentelenekre háborút ejt, És nagy szélvésszel itatja őköt, Fejekre szörnyű forgószelet buréjt.	
4 Mert ő igaz, és igazságot szeret, És kedves orcát mutat azoknak, Kik igazságban rendelik élteket. **Megjegyzés**: A 4. versszak az Ék.-ben a 2.-ban kihagyott sorok helyére, a 2. versszak elejére került. S a 3–4. versszakok vannak kihagyottnak jelölve.	**4.**

Az 1/3-ban a *hegyetekről* szó módosítandó (? *hegyek közé*), ez az Ék.-ben a revideált Károlyi Gáspár(ék)-féle fordítás (Szent Biblia… Bp., 1908 és további kiadások; a továbbiakban = RK) szerint történt (1: „hogy mondhatjátok az én lelkemnek: fuss a ti hegyetekre, mint a madár?!”), de l. ÚF: „hogyan mondhatjátok nekem, Menekülj a hegyre, mint a madár?’”. Az 1/5-ben az Ék.-beli *ívüket szegzik* helyett javaslat: *íjuk feszítik*; az 1/7-ben *a nyilakat az idegbe vették* helyett „… *teszik* vagy *vetik*” (tehát maradhatna az eredeti szöveg is), s l. még ÚF 2: „Mert a bűnösök már feszítik az íjat, rátették a nyilat a húrra”. Az *íjuk készítik* szövegmódosítás szemantikailag szintén megfelelne az eredetinek. Az összevonás nem szerencsés, mert az 1. és 2. strófa között logikátlan okhatározói viszony jön létre (*Mert…).* S a lezáró általánosabb jellegű megállapítás is elmarad. Jobb lenne pusztán a 3. versszakot elhagyni.

XII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 12. zsoltár
Dávidnak Saul ellen való panaszolkodása.	**Imádság szorongattatásban** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Szabadíts meg és tarts meg, Uram	1. Szabadíts meg és tarts meg Uram

Isten, Mert szentid elfogytak, nincs **jótévő,** És **ez** földön már sok *az tökélletlen,* Nincs emberek közt igaz *beszédő.*	Isten, Mert szentid elfogytak, nincs **jól tévő,** És **a** földön már sok *a tökéletlen,* Nincs emberek közt igaz *beszédű.*
2 Ezek egymásnak szólnak csak hívságot, *Dolgokat* festik szép beszédekkel. Hízelkedvén mutatnak nyájasságot, De *nyelvek* nem *eggyez* ő *szívekkel.*	2. Ezek egymásnak szólnak csak hívságot, *Dolgukat* festik szép beszédekkel*;* Hízelkedvén, mutatnak nyájasságot, De *nyelvük* nem *egyez* ő *szívükkel.*
3 Csalárd **ajakokot elveszti** Isten, Eltörli hízelkedő *nyelveket,* Kik *kevélységekben* szólnak nagy *fönnyen,* És **csak** csúfolják az **együgyőket.**	3. Csalárd **ajkukat elveszti az** Isten, Eltörli hízelkedő *nyelvüket,* Kik *kevélységükben* szólnak nagy *fennen,* És csúfolják az **együgyűeket.**
4 És azt mondják: *Jer,* tegyük azt nyelvünkkel, Hogy minket minden nagyra becsüljön, **Miénk szájunk, ajkunk, bírunk ezekkel,** **Kit uraljunk? velünk ki pöröljön?**	4. És ezt mondják: *jer,* tegyük azt nyelvünkkel, Hogy minket minden nagyra becsüljön; **Ajkunkkal, szánkkal elbírunk ezekkel,** **És senki sincs, ki velünk pöröljön.**
5 Azért mond Isten: *Imé, az* szegények Elhagyatnak, öletnek, pusztulnak, Azért őket megszánom és *fölkelek,* És **kimentem kezekből** azoknak.	5. Azért mond Isten: *ímé a* szegények Elhagyatnak, öletnek, pusztulnak*;* Azért őket megszánom és *felkelek,* És **kezükből kimentem** azoknak.
6 Az Istennek mondási *olly* igazak, Mint *az* drága ezüst, kit *az* tűzben Az ötvösök kohókban tisztítottak,	6. Az Istennek mondási *oly* igazak, Mint *a* drága ezüst, kit *a* tűzben Az ötvösök kohókban tisztítottak,

És hétszer megeresztettek szépen.	És hétszer megeresztettek szépen.
7 Tartsd meg azért népedet, *kegyelmessen,* Kérünk, jóvoltodból reánk *tekénts,* Őrizz meg örökké *ez* nemzet ellen, Hozzánk mindenkor jókedvet jelents.	7. Tartsd meg azért népedet *kegyelmesen,* Kérünk, jóvoltodból reánk *tekints!* Őrizz meg örökké *e* nemzet ellen, Hozzánk mindenkor jókedvet jelents*!*
8 Mert az gonoszok nagy *fönnyen* forgódnak, Udvaroltatnak nagy *kevélségben,* Midőn *az* rosszak *fölmagasztaltatnak,* És *az* jó ember nincs *böcsületben.*	8. Mert a gonoszok nagy *fennen* forgódnak, Udvaroltatnak nagy *kevélységben,* Midőn *a* rosszak *felmagasztaltatnak,* És *a* jó ember nincs *becsületben.*
Az 1/2-ben a *szentid* szó jegyzetben magyarázandó, értelme: ’híveid, választottaid’. Ugyanitt a *jól tévő* helyett javaslat: *jót tévő* vagy *jótévő*, esetleg az 1/4-ben az *igaz beszédű* helyett *igazt beszélő* (a rím miatt), a 3/4-ben az eredeti *együgyőket* helyett pl. *szelídeket*. A 4. változtatásai jók. Ettől függetlenül a 3–4. versszakok elhagyása javasolható. A 6/4-ben a *megeresztettek* szót értelemzni kellene, vagy kicseréni a *megolvasztottak*-kal. (A jegyzetben való értelmezés, illetve a megfelelő szócsere több más esetben is egyaránt választható lehetőség.) A 8. versszak elhagyható, a tartalmon ez lényegében nem változtat (vö. ÚF), az Ék. 1996-ból szintén kimaradt.	

XIII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 13. zsoltár
Dávidnak megszabadulásért való könyörgése.	**Meddig még?** *Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 *Miglen* felejtesz el, Uram, *Mig* nem emlékezel rólam? *Az* te orcádat *énelőlem,* Örökké *elrejted-é* tőlem? Mire nem könyörülsz rajtam?	1. *Míglen* felejtesz el, Uram, *Míg* nem emlékezel rólam? *A* te orcádat *én előlem,* Örökké *elrejted-e* tőlem? Mire nem könyörülsz rajtam?

2 *Mig* tanácskozzam *szivemben,* *Mig* keseregjek elmémben, Még nappal is csak gondolkodván*?* Ellenségem reám *mig* rohan, *Mig* uralkodik fejemen?	<u>2.</u> *Míg* tanácskozzam *szívemben?* *Míg* keseregjek elmémben, Még nappal is csak gondolkodván, Ellenségem reám *míg* rohan*?* *Míg* uralkodik fejemen?
3 *Tekénts* reám, kegyes Uram, Szánjad meg az én nyavalyám, Szemeimet világosítsd meg, Hogy életemben viduljak meg, Halálban el ne aludjam.	3. *Tekints* reám, kegyes Uram*!* Szánjad meg az én nyavalyám*!* Szemeimet világosítsd meg, Hogy életemben viduljak meg, Halálban el ne aludjam.
4 Hogy ellenségem ne mondja: *Imé,* erőt *vöttem* rajta. És azon ők örvendezzenek, Ha engemet elejthetnének, És nem állhatnék lábamra.	<u>4.</u> Hogy ellenségem ne mondja: *Íme,* erőt *vettem* rajta*!* És azon ők örvendezzenek, Ha engemet elejthetnének, És nem állhatnék lábamra.
5 Mert én bízom jókedvedben, Ki *megvigasztalsz* szívemben, Örvendez azért az én lelkem, Hogy **az Isten** én segedelmem, **Kiért** *dicsérem* énekben.	<u>5.</u> Mert én bízom jókedvedben, Ki *megvígasztalsz* szívemben. Örvendez azért az én lelkem, Hogy **Isten az** én segedelmem, **Melyért** *dícsérem* énekben.
A *Míglen* ’meddig’ jelentése – ha szükségesnek tartjuk – magyarázható jegyzetben, ami a további *míg* szavak értelmére szintén rávilágít. Az 1/5-ben a *Mire Miért*-re cserélhető. A 2. és a 4. strófa elhagyható. Hasonlóan rövidített az Ék. 1921/2001.	

XIV. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 14. zsoltár
Panaszolkodása Dávidnak az Saul ellen.	**Isten erősebb, mint ellenségei** *Bourgeois L., Genf, 1542.*

1 *Az* bolond így szól az ő szívében: Nincsen Isten*:* azért gonoszságban él, *Utálatos* bűnt *tészen,* semmit nem fél, Ez egész földön *azki* jót tegyen, Senki nincsen.	1. *A* bolond így szól az ő szívében: „Nincs Isten” azért nagy gonoszságban él; *Útálatos* bűnt *teszen,* semmit nem fél, Ez egész földön, *aki* jót tegyen, Senki nincsen.
2 Az Úr az égből alátekinte, *Ez* földön az emberek fiaira, Hogy meglássa ha kinek esze volna, Ha **az Istent valaki** keresné És tisztelné.	2. Az Úr az égből alátekinte *E* földön az emberek fiaira, Hogy meglássa, ha kinek esze volna, Ha **valaki az Istent** keresné, És tisztelné.
3 De azt jól látja dicsőségében, Hogy *az* jó útról eltértek mindenek, Mindnyájan *förtelmes* bűnben hevernek, *Azki* az Istent tisztelné híven, Csak egy sincsen.	3. De azt jól látja dicsőségében, Hogy *a* jó útról eltértek mindenek, Mindnyájan *fertelmes* bűnben hevernek*;* *Aki* az Istent tisztelné híven, Csak egy sincsen.
4 De *az hamissak* meg nem gondolják, Hogy népemet, mint **az kenyért** *megeszik,* Meg nem térnek, sőt *magokat* elhiszik. **Az Istent segétségül** nem *híják,* Sem uralják.	<u>4.</u> De *a hamisak* meg nem gondolják, Hogy népemet, mint **kenyeret,** *megészik;* Meg nem térnek, sőt *magukat* elhiszik. **Segítségül az Istent** nem *hívják,* Sem uralják.
5 **Itt azért erőssen** megrémülnek, Midőn *eszekben* veszik, hogy az Isten Az ő híveit megtartja *kegyessen,* Mert ő mellé áll *az* jó nemzetnek,	<u>5.</u> **Azért erősen majd** megrémülnek, Midőn *eszükbe* veszik, hogy az Isten Az ő híveit megtartja *kegyesen;* Mert ő mellé áll *a* jó nemzetnek,

Mint híveknek.	Mint híveknek.
6 De néktek semmi gondotok erre, Hanem ti csak csúfoljátok *az szegént,* *Azki* tiszta szívből féli az Istent, És csak őtet hívja *segédségre* És mentségre.	6. De néktek semmi gondotok erre, Hanem ti csak csúfoljátok *a szegényt,* *Aki* tiszta szívből féli az Istent, És csak őtet hívja *segítségre* És mentségre.
7 *Az* Sionról *vajjon* **s'** ki *jövendel,* Ki *az* szent *Izráelt* megszabadítja? Ha Isten fogságból népét kihozza, Örvend *az* Jákob és az Izráel Teljes szívvel.	7. *A* Sionról *vajon* ki *jövend el,* Ki *a* szent *Izraelt* megszabadítja? Ha Isten fogságból népét kihozza, Örvend *a* Jákób és az Izráel Teljes szívvel.
Az 1/2-ben az *azért* elé vessző kell. A 4–6. versek a részletező megfogalmazás miatt is elhagyhatók, mint az Ék. 1996-ban. Ha a 4. marad, az *ural* szó jelentését jegyzetben magyarázni kéne (’úrként tisztel’; ez a szó más zsoltárokban is előfordul). Meggondolandó a 2–3. versszakok elhagyása is.	

XV. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 15. zsoltár
Isteni félelemről és jó életről való tanúság.	**Ki mehet az Úr elé?** *(1539) Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Uram, ki lészen lakója *Az* te *fölséged* sátorának? Jelentsd meg és add tudtomra, Ki lészen örök lakosa Szent hegyednek és hajlékodnak.	1. Uram, ki lészen lakója *A* te *felséged* sátorának? Jelentsd meg és add tudtomra, Ki lészen örök lakosa Szent hegyednek és hajlékodnak*?*
2 *Azki* jár igaz életben Szól és szolgáltat igazságot, **Igazán forog** mindenben, És *hívséges* ő szívében,	2. *Aki* jár igaz életben, Szól és szolgáltat igazságot, **Forgódik híven** mindenben, És *hűséges* ő szívében,

És szereti *az* jámborságot.	És szereti *a* jámborságot.
3 Ki az ő felebarátját Ő nyelvével nem rágalmazza, Kárral nem bántja szomszédját, Nem rútolja atyjafiát És tisztességét nem gyalázza.	3. Ki az ő felebarátját Ő nyelvével nem rágalmazza, Kárral nem bántja szomszédját, Nem rútolja atyjafiát, És tisztességét nem gyalázza.
4 Az istentelent utálja, Az **istenfélőket szereti,** **Őket** tisztességben tartja, Esküvését meggondolja, Ha kárt **vall is,** azt meg nem szegi.	4. Az istentelent utálja, Az **istenfélőt megbecsüli,** **Őt nagy** tisztességben tartja, Esküvését meggondolja, Ha kárt **is vall,** azt meg nem szegi.
5 *Azki pénzivel* él híven, *Kölcsönád,* de nem kér uzsorát, Az ártatlan ember ellen, Ajándékot ő nem *vészen,* *Azki* így *teszen,* az megállhat.	5. *Aki pénzével* él híven, *Kölcsön ád,* de nem kér uzsorát; Az ártatlan ember ellen Ajándékot ő nem *veszen:* *Aki* így *tészen,* az megállhat.
A 4/4-ben az *Esküvését meggondolja* helyett javallható: *Esküvését jól megállja*. Vagy pedig magyarázni kéne a szót, értelme: ’gondol rá, nem felejti el’.	

XVI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 16. zsoltár
Jövendölés az Krisztusnak szenvedéséről, haláláról és föltámadásáról.	**A hívek öröksége: Isten** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Tarts meg engemet, *óh,* én Istenem*!* Mert *reménségem* vetem csak tebenned, Azért az Úrnak mondjad ezt lelkem:	1. Tarts meg engemet, *ó,* én Istenem, Mert *reménységem* vetem csak tebenned*!* Azért az Úrnak mondjad ezt, lelkem:

Én Uram vagy te, örvendek tenéked, **Ezkívől** nem kérkedhetem semmivel, Hogy néked használhatnék jótétemmel.	Én Uram vagy te, örvendek tenéked*!* **E kívül** nem kérkedhetem semmivel, Hogy néked használhatnék jótétemmel.
2 *Az* szentekkel *ez* földön jól teszek, És segítek jámbor istenfélőket De azoknak lészen nagy sérelmek, Kik követnek idegen isteneket, Ő véres *áldozatjokat* nem nézem, És *nevöket* ajakimra sem vészem.	2. *A* szentekkel *e* földön jól teszek, És segítek jámbor istenfélőket, De azoknak lészen nagy sérelmek, Kik követnek idegen isteneket. Ő véres *áldozatjukat* nem nézem, És *nevüket* ajakimra sem vészem.
3 Az Úr Isten az én örökségem, *Melly nékem* kiváltképpen részeltetett, És ő megtartja híven azt nékem, Az én sorsom *az* legjobb részre esett, Hogy az örökség zsinórral osztatott, Azzal *az* legszebbik rész *nékem* jutott.	3. Az Úr Isten az én örökségem, *Mely nekem* kiváltképpen részeltetett, És ő megtartja híven azt nékem. Az én sorsom *a* legjobb részre esett; Hogy az örökség zsinórral osztatott, Azzal *a* legszebbik rész *nekem* jutott.
4 **Dicséretet mondok én** az Úrnak, Ki **engem tanácsával** jól vezérel, Még veséim is erre tanítnak, És az ágyban is megintenek éjjel. Az Urat szüntelen előttem tartom, Ki **velem lévén, nem lehet ártásom.**	4. **Dicséreteket mondok** az Úrnak, Ki **tanácsával engem** jól vezérel*;* Még veséim is erre tanítnak, És az ágyban is megintenek éjjel. Az Urat szüntelen előttem tartom*:* Mert **jobbom felől van, nem ingadozom.**
5 Öröme vagyon szívemnek ezen, **Dicsőségem örül,** megnyugszik testem, Noha *az sírben* fekvése leszen, De azt *szivemben* nyilván én elhiszem, **Nem hagyod az koporsóban** szentedet,	5. Öröme vagyon szívemnek ezen, **Örvendez lelkem és** megnyugszik testem: Noha *a sírban* fekvése leszen, De azt *szívemben* nyilván én elhiszem*:* **A koporsóban nem hagyod** szentedet,

De rothadás ellen megmented őtet.	De rothadás ellen megmented őtet.
6 Az életre *nékem* utat **mutat,** *Melly* életben vagyon örök *bódogság,* Hol szent színednek gyönyörű voltát Láttatod*: melly* nagy öröm és vigasság **Jobb kezednek ereje, dicsősége** Örökké megmarad, soha nincs vége.	6. Az életre *nekem* utat **mutatsz,** *Mely* életben van az örök *boldogság,* Hol szent színednek gyönyörű voltát Láttatod*, mely* nagy öröm és vigasság. **Nagy dicsőséged, jobbod erőssége** Örökké megmarad, soha nincs vége.
A zsoltár egyes helyei akár egy közénekeskönyvben is vagy inkább egyéb kiadásokban magyarázatot kívánnának. Lévi törzse, a papok a földosztáskor nem kaptak részt, mert az ő feladatuk az Úr szolgálata (3. versszak). A vesék az ószövetségi zsidóságnál az érzelmek, a lelkiismeret helye. De a *Még veséim*-et ki is lehetne cserélni, pl. *Gondolatim*-ra. Az ÚF 7-ben „még éjszaka is figyelmeztet bensőm.” áll. A 4/6 javítása javallható, mert a külön álló „nem lehet ártásom” mellékmondat rossz tagolással az Úrra is érthető, illetve vö. RK, ÚF 8, az utóbbi: „az Úrra tekintek szüntelen, / nem tántorodom meg, / mert a jobbomon van”. A 2. versszak tartalmi okokból valóban elhagyható, mint az Ék. 1996-ban.	

XVII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 17. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az megszabadulásért.	**Könyörgés oltalomért.** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Hallgasd meg igazságomat, **Úr Isten, kiáltásom** értsd meg, **Figyelmezz hozzám** és tekintsd meg Szívbéli imádságomat, *Itéletet* tetőled várok, Nézd meg *igyem,* láttass *törvént,* Itélj meg igazság *szerént,* Mert én álnoksággal nem járok.	1. Hallgasd meg igazságomat, **Én kiáltásom, Uram,** értsd meg*!* **Hozzám figyelmezz** és tekintsd meg Szívbéli imádságomat*!* *Ítéletet* tetőled várok, Nézd meg *ügyem,* láttass *törvényt:* Ítélj meg igazság *szerint,* Mert én álnoksággal nem járok.
2 Szívem éjjel megpróbáltad,	2. Szívem éjjel megpróbáltad,

És megvizsgáltad teljességgel, Láttad, hogy *eggyez* én nyelvemmel, Csalárdság nélkül találtad. *Azmit* ember szól, avagy *mível,* Én ajakid beszédire Gondot tartok szent *igédre,* Nem járok *az gonosztévővel.*	És megvizsgáltad teljességgel, Láttad, hogy *egyez* én nyelvemmel*:* Csalárdság nélkül találtad. *Amit* ember szól, avagy *művel,* Én ajakid beszédire, Gondot tartok szent *Igédre,* Nem járok *a gonosztevővel.*
3 Vezérljed én járásomat, És tarts meg *az* te *ösvényeden,* *Másuvá* senki ne térítsen, Erősítsed lábaimat. Téged hívlak én *segédségre,* Uram, láss meg *szükségemben,* Kérésem vedd *füleidben,* És légy figyelmes beszédemre.	3. Vezérljed én járásomat, És tarts meg *a* te *ösvényiden,* *Máshova* senki ne térítsen*;* Erősítsed lábaimat*!* Téged hívlak én *segítségre,* Uram, láss meg *szükségembe',* Kérésem vedd *füleidbe,* És légy figyelmes beszédemre.
4 Te vagy bizonyos *ótalmok,* *Azkik* tebenned *reménlenek,* **Mutasd jóvoltodat** ezeknek, Hogy lássák *az* rád támadók. Mint *az* te szemeidnek fényét, Úgy **megőrizz,** Uram, engem, Szárnyad árnyékában fejem Takargasd, őrizvén ösvényét.	4. Te vagy bizonyos *oltalmok,* *Akik* tebenned *reménylenek;* **Jóvoltod mutasd meg** ezeknek, Hogy lássák *a* rád támadók*;* Mint *a* te szemeidnek fényét, Úgy **őrizz meg,** Uram, engem, Szárnyad árnyékában fejem Takargasd, őrizvén ösvényét.
5 Ótalmazz ellenségimtől, Azkik veszedelmemre járnak, És mindenünnen környülfognak, Ments meg engemet ezektől. Kövér nyakok csak föl nem pattan, Kevélyen szólnak ellenem, Lesnek, kergetnek, hogy engem Megtapodjanak az föld hátán.	**5.**
6 Ollyak, mint az vad oroszlán,	**6.**

Ki az lesből az prédára szök, És mint az éh oroszlánkölyök, Ólálkodik az barlangban. Uram, jövel, vegyed eleit, Verd földhöz éles tőröddel, Lelkem mentsd meg fegyvereddel, Rontsd meg ellenségim ereit.	
7 Ments meg kezeddel ezektől, Azkik élnek csak ez világnak, És csak ő hasoknak szolgálnak, Ez gondjok teljes szivekből. Mert eleget adsz ő testöknek, Kikvel tölthetik hasokat, Hizlalhatják magzatjokat, Még unokájok is eltelnek.	<u>7.</u>
8 Én pedig az igazságban Színét meglátom *fölségednek*, És ha álmomból *fölserkenek*, Megelégszem jóvoltodban.	8. Én pedig az igazságban Színét meglátom *Felségednek*, És ha álmomból *felserkenek*, Megelégszem jóvoltodban.
A kihagyások nyelvi, főleg pedig tartalmi szempontból indokoltak. Ugyanezek a versszakok maradtak ki az Ék. 1996-ban is. A 4/1-ben a *bizonyos* ’biztos’ jelentése jegyzetben magyarázandó, a 4/4-et pedig jobb ponttal lezárni, amint az eredetiben is van. (A 4. versszak elhagyása azonban szintén szóba jöhet.)	

XVIII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 18. zsoltár
Háláadása szent Dávidnak az megszabadításért.	**Hálaadás a csodálatos szabadításért** *Bourgeois L., Lyon, 1547.*
1 *Óh*, én Uram, ki erőt adsz *énnekem*,	1. *Ó*, én Uram, ki erőt adsz *énnékem*,

Szeretlek téged, míg leszen életem, Én magas kőszálam, *óh*, én Uram, Erős bástyám és erős kőváram. Én erős Istenem és *bizodalmom*, *Idvösségemnek* **szarva, én** *paizsom*, Midőn **ez** Urat dicsérvén kérem, Ellenségimtől ő megtart engem. Halál fájdalmi hogy *környülvennének*, *Beliál* **fiai** *rettegetnének*, Pokol kötele vala *környülem*, Csaknem *az* halál *tőriben* ***esem.***	Szeretlek téged, míg leszen életem. Én magas kőszálam, *ó*, én Uram, Erős bástyám és erős kőváram*!* Én erős Istenem és *bizodalmam*, *Idvességemnek* **bizonysága,** *pajzsom!* Midőn **az** Urat dicsérvén kérem, Ellenségimtől ő megtart engem. Halál fájdalmi hogy *körülvennének*, *Béliál* **folyói** *rettegtetnének*, Pokol kötele vala *körülem*, Csaknem *a* halál *tőribe* ***esém.***
2 *Illy* ínségemben az Úrhoz kiálték, Nagy szükségemben Istennek könyörgék, Szózatom templomába *fölhata*, **Kiáltásom füleibe** juta. Legottan *az* föld szörnyen *megindúla*, Az hegyek *fundamentoma mozdúla*, Rengedeznek, reszketnek szertelen, Mert haragra indult az Úr Isten. Nagy *sűrő* füst *megyen föl* az ő orrán, Rettenetes tűz szájából kirohan, **Ki** miatt az ég széjjel villámik, Mert az ő sebes haragja látszik.	<u>2</u> *Ily* ínségemben az Úrhoz kiálték, Nagy szükségemben Istennek könyörgék, Szózatom templomába *felhata*, **És kiáltásom fülibe** juta. Legottan *a* föld szörnyen *megindula*, Az hegyek *fundámentoma mozdula*, Rengedeznek, reszketnek szertelen, Mert haragra indult az Úr Isten. Nagy *sűrű* füst *mégyen fel* az ő orrán, Rettenetes tűz szájából kirohan, **Mely** miatt az ég széjjel villámik, Mert az ő sebes haragja látszik.
3 Lehajlatá az eget és lejöve, Lábai alatt homály setétsége, Alászálla *kerubimon* ülvén És *az* szélnek szárnyain *röpölvén*. Nagy setét ködben magát *befedezte*, **Kiben mint sátorban magát** rejtette, De az fényesség, **ki** nála vala, Az *sűrő* ködököt eloszlatá. Nagy *kőessők* hullnak, tűzláng *villámék*, Az Úr mennydörgése égen hallaték.	<u>3</u> Lehajlatá az eget és lejöve, Lábai alatt homály setétsége, Alászálla *Kérubimon* ülvén És *a* szélnek szárnyain *repülvén*. Nagy setét ködben magát *befedezte*, **Melyben magát, mint sátorban** rejtette, De az fényesség, **mely** nála vala, Az *sűrű* ködököt eloszlatá. Nagy *kőesők* hullnak, tűzláng *villámlék*, Az Úr mennydörgése égen hallaték.

Rettenetes szó adaték tőle, *Kőessőt,* villámást földre löve.	Rettenetes szó adaték tőle, *Kőesőt,* villámlást földre löve.
4 *Elszélleszté* azokat nyilaival, És *elrettente* ő villámásival. Meglátszának *az* vizek mélységi, *Fölnyílának az* földnek feneki *Az* te feddésednek *súlyosságátúl* És haragos orrodnak *fúvásátúl.* Onnan *föllyűl* kezeit *lenyujtá,* És engem *az* vizekből *kivonya,* Megszabadíta én ellenségimtől, Megmente hatalmas gyűlölőimtől, Kik rám rohannak én ínségemben, De gyámolom lőn *nékem* az Isten.	4 *Elszéleszté* azokat nyilaival, És *elrettenté* ő villámlásival. Meglátszának *a* vizek mélységi, *Felnyilának a* földnek feneki *A* te feddésednek *súlyosságától* És haragos orrodnak *fúvásától.* Onnan *fölül* kezeit *lenyújtá,* És engem *a* vizekből *kivona,* Megszabadíta én ellenségimtől, Megmente hatalmas gyűlölőimtől, Kik rám rohannak én ínségemben, De gyámolom lőn *nekem* az Isten.
5 *Tér helyre* hoza, s' kimente engemet, És **énhozzám mutata** nagy szerelmet, Megfizete **igazságom** szerint, Kezeimnek tisztasága szerint, Mert az Úrnak *utáról* nem tértem el, Az én Istenemtől nem szakadtam el, Ítéletire szüntelen néztem, És szent törvényét meg nem vetettem. De mindenkor híven előtte jártam Gonosztételtől magamat *megóttam.* Megfizete **igazságom** szerint, Kezeimnek tisztasága szerint.	5. *Térhelyre* hoza s kimente engemet, És **mutata énhozzám** nagy szerelmet, Megfizete **az igazság** szerint, Kezeimnek tisztasága szerint. :/: Mert az Úrnak *útától* nem tértem el, Az én Istenemtől nem szakadtam el, Ítéletire szüntelen néztem, És szent törvényét meg nem vetettem. De mindenkor híven előtte jártam, Gonosztételtől magamat *megóvtam:* Megfizete **az igazság** szerint, Kezeimnek tisztasága szerint.
6 Szent vagy, és *jótévő az jótévőkkel,* És igazat téssz igazán élőkkel, Tiszta vagy azokhoz, *azkik* tiszták, Elfordulsz *tőlök, azkik* gonoszak, **Az nyomorult szegényeket segíted,**	6. Szent vagy és *jóltevő a jóltevőkkel,* És igazat téssz igazán élőkkel, Tiszta vagy azokhoz, *akik* tiszták, Elfordulsz *tőlük, akik* gonoszak. :/: **Nyomorult szegényeket megsegíted,**

Az kevély *szemőket* megszégyeníted, Nékem, Uram, szövétneket gyújtasz, És *az* setétben világot nyújtasz. *Teáltalod* ellenségim seregin Általfutok, **elszököm** *kerétésin,* **Tökélletes az Istennek** *uta,* Tiszta és próbált az ő mondása.	*A* kevély *szeműket* megszégyeníted*;* Nékem, Uram, szövétneket gyújtasz, És *a* setétben világot nyújtasz. *Teáltalad* ellenségim seregin Általfutok, **átszököm** *kerítésin.* **Mely tökéletes az Isten** *úta,* Tiszta és próbált az ő mondása.
7 *Az* benne bízóknak erős *paizzsa,* Ez Istennek de ki lehetne mássa? De holott volna **illy** erős kőszál, Mint az Isten, **azki** minket táplál? Az Isten **erejiben** *fölőtöztet,* És *utaimban* jól vezérl engemet, Lábam gyorsítja, mint *az* szarvasnak, **Hogy magas hegyimre** *fölhághassak.* Ő tanítja kezemet hadakozni, És az acél kézívet elrontani, *Idvösségednek paizsát nékem* Adod, és jobb kezed megtart engem.	7 *A* benne bízóknak **ő** erős *pajzsa,* Ez Istennek de ki lehetne mása? De holott volna **oly** erős kőszál, Mint az Isten, **aki** minket táplál? Az Isten **erejébe** *felötöztet,* És *útaimban* jól vezérl engemet, Lábam gyorsítja, mint *a* szarvasnak, **Magas hegyimre hogy** *felhághassak.* Ő tanítja kezemet hadakozni, És az acél kézívet elrontani, *Idvességednek paizsát nekem* Adod, és jobb kezed megtart engem.
8 Az te szelíd és engedelmes voltod Öregbít engem, erősít jóvoltod. És azhol járok, helt adsz lábamnak, Hogy bokáim ne botránkozzanak. Ellenségimet azért megkergetem, És meg nem szűnöm, mígnem mind elverem, Minden erőmmel addig paskolom, Mígnem őket lábam alá hajtom. Az harcra nékem erős fegyvert adtál, Az földhöz vered, ki énellenem áll, Megfutamtatod ellenségimet, Széjjelkergeted gyűlölőimet.	**8.**

9 Kiáltanak, de senki meg nem tartja, Az Istenhez is, de meg nem hallgatja, Én őket mind széli porrá rontom, Az utcákon az sárba morzsolom, Az népeknek ő patvarkodásoktúl, Megszabadítasz tusakodásoktúl, Az pogányokon fővé téssz engem, Nem esmert nép is szolgál énnékem. Sok idegenek, kik híremet hallják, Hízelkedvén, magokat alám adják, Erős helyeken idegen népek Az én hatalmasságomtúl félnek.	**<u>9.</u>**
10 Él az Isten, kinek legyen *dicséret,* Áldom én *idvözítő* Istenemet, Ki énnékem *ez* hatalmat adta, Ellenségimet *megholdoltatta.* Megőriz engemet *ellenségimtől,* Kiken engem **emelt** *fejedelemől,* Az erőszaktévőtől *ótalmaz,* Ki mindenkor halálomra vigyáz. Azért *dicséretet* mondok tenéked, *Az* pogányok közt magasztallak téged, Szent **nevednek éneklek** szüntelen, Hogy te királyodat *fölségessen*	**<u>10</u>** Él az Isten, kinek legyen *dícséret,* Áldom én *idvezítő* Istenemet, Ki énnékem *e* hatalmat adta, Ellenségimet *meghódoltatta.* Megőriz engemet *ellenségimtül,* Kiken engem **fölemelt** *fejedelemül,* Az erőszaktévőtől *oltalmaz,* Ki mindenkor halálomra vigyáz. Azért *dícséretet* mondok tenéked, *A* pogányok közt magasztallak téged, Szent **nevedet éneklem** szüntelen, Hogy te királyodat *felségesen*
11 Megsegítéd, véle től kegyességet, És néki jelentél *illy idvösséget,* *Ez* megkenett Dávidnak *főképpen* És maradékinak *mindörökken.*	**<u>11</u>** Megsegítéd, véle től kegyességet, És néki jelentél *ily idvességet,* *E* megkenett Dávidnak *főképen* És maradékinak *mind örökkön.*
Az 1/6-ban a *szarva* szó *bizonysága*-ra való cseréje indokolt. A nehezebben értelmezhető *Béliál fiai* (vagy *folyói*) szószerkezetet is ki lehetne cserélni, pl: *Gonoszság árjai rettegtetnének*; vö. RK 5: „az istentelenség árjai rettentettek engem”; ÚF: „pusztító áradat rettent engem”. A 1/12-ben az *esem* helyett a múlt idejű *esém* nyelvtanilag indokolt (vö. Biblia is), az *esem* viszont a rím	

szempontjából jobb, s átképzeléses múlt időnek is fogjuk fel; tehát a meghagyás és a változtatás mellett egyaránt vannak érvek. (Mindemellett a változtatás javallható.) A következő szövegrészt a hosszabb leírás, az Úrnak és cselekedeteinek részletező antropomorf ábrázolása, a Dávidra való közvetlen vonatkozások és a nyelvi archaizmusok miatt ajánlatos kihagyással lerövidíteni. Ezúttal versszakösszevonás is javallható: a 2/1–4 és az 5/1–8 összevonása egy versszakká. A közbülső részek és a 7–11. pedig elhagyhatók. Ha az 1. vers után (kihagyással) rögtön az 5. jönne, elkerülhetnénk a versszakösszevonást, ekkor viszont kimaradna, hogy a zsoltáros esedezett az Úrhoz, s ő ezt meghallgatva segítette meg. Az 5/2-re szintén számba veendő javaslat: „És hozzám mutata nagy szeretetet,”. A 6-ban lévő változtatások többsége szükségtelen, de az 5. sorban az *Az* helyett az *A*, a 9-ben az *elszököm* h. az *átszököm* (esetleg: *átugrom*, itt a *szökik* jelentése ’ugrik’; vö. RK 30 is: „a kőfalon is átugrom”; ÚF: „a falon is átugrom”), a 10-ben az *úta* h. az *útja* jó.

XIX. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 19. zsoltár
Dávid dicséri az Istent ő teremté-séről és törvényéről, osztán könyö-rög, hogy őtet bűntől megőrizze.	**Isten dicsősége a mennyen és az Igében** *Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Az *Egek beszéllik* És nyilván hirdetik Az Úrnak erejit. Az ég *mennyezeti* Szépen kijelenti **Kezinek** munkáit. *Az* napok egymásnak *Tudománt* mutatnak Az ő bölcseségéről. Egy éj *az* más éjnek Beszél az Istennek Ő nagy dicsőségéről.	1. Az *egek beszélik* És nyilván hirdetik Az Úrnak erejit. Az ég *menynyezeti* Szépen kijelenti **Kezének** munkáit. *A* napok egymásnak *Tudományt* mutatnak Az ő bölcseségéről, Egy éj *a* más éjnek Beszél az Istennek Ő nagy dicsőségéről.
2 Nincs szó, sem tartomány, Holott *ez* tudomány	2. Nincs szó, sem tartomány, Holott *e* tudomány

Nem prédikáltatnék, Mindenfelé *megyen* *Ez* földkerekségen **Beszéde** ezeknek. **Járások** *kimegyen* Mind *ez* világ végén, Holott *az* fényes napnak Hajlékot az Isten *Helheztetett* szépen Ő *lakószállásának.*	Nem prédikáltatnék; :/: Mindenfelé *mégyen* *E* földkerekségen **Beszédük** ezeknek. **Írásuk** *kimégyen* Mind *e* világ végén, Holott *a* fényes napnak Hajlékot az Isten *Helyheztetett* szépen Ő *lakó szállásának.*
3 **Kiben,** mint *vőlegén,* Reggel *fölkél* szépen Ő ágyasházából, És *úgyan* örvendez, Mint az erős vitéz, Ha futásra *indól.* Az égnek egy végén *Fölkel,* és elmegyen Gyorsan *az* más végére, *Sohol* semmi nincsen Ő hévsége ellen, Ki magát elrejthesse.	3. **Melyben** mint *vőlegény* Reggel *felkél* szépen Ő ágyasházából, :/: És *ugyan* örvendez, Mint az erős vitéz, Ha futásra *indul.* Az égnek egy végén *Felkél* és elmégyen Gyorsan *a* más végére*;* *Sehol* semmi nincsen Ő hévsége ellen, Ki magát elrejthesse.
4 Az Isten törvénye Tiszta ő beszéde, Lelkeket megtérít. *Hívség bizonsága,* Kisdedeket abba *Bölcseségre* tanít. Ő parancsolati Igazak mondási, **Kik** szívet vigasztalnak. Minden ő törvényi Tiszták szent beszédi, Szemet világosítnak.	4. Az Isten törvénye Tiszta, ő beszéde Lelkeket megtérít, :/: *Hűség bizonysága,* Kisdedeket abba’ *Bölcsességre* tanít. Ő parancsolati, Igazak mondási, **Mik** szívet vigasztalnak. Minden ő törvényi, Tiszták szent beszédi, Szemet világosítnak.

5 Az Isten félelme Tiszta, mindörökké Megmarad és megáll. Az ő ítélete Igaz mindenekbe, Teljes nagy jósággal. *Arannál,* ezüstnél **Kedvesb drágakőnél,** **És** sokkal **böcsületesb,** Ő szerelmessége És gyönyörűsége **Még az méznél is édesb.**	5. Az Isten félelme Tiszta, mindörökké Megmarad és megáll. :/: Az ő ítélete Igaz mindenekbe’, Teljes nagy jósággal. *Aranynál,* ezüstnél **És drágaköveknél** Sokkal **becsületesebb;** Ő szerelmessége És gyönyörűsége **A méznél is édesebb.**
6 *Azki* szolgál néked, **Uram, tanól** tőled Nagy jó *tanóságot,* És **azt ha** megtartja, Jól *leszen* ő dolga Mert *vészen jutalmot.* Ki tudná bűninek Számát esetinek, És ki gondolhatná meg? Én sok bűneimet, Titkos vétkeimet, Uram, nékem bocsásd meg.	6. *Aki* szolgál néked, **Tanul, Uram,** tőled Nagy jó *tanulságot.* :/: És **ha azt** megtartja, Jól *lészen* ő dolga, Mert *veszen jutalmat.* Ki tudná bűninek, Számát esetinek, És ki gondolhatná meg? Én sok bűneimet, Titkos vétkeimet, Uram, nékem bocsásd meg*!*
7 Szolgádat őrizd meg, *Kevélségtől* tartsd meg, Ne essék *ez* **bűnben,** És én tiszta lészek, Semmi bűnt nem tészek, **Járok** te **kedvedben.** Szájamnak szólása, Szívem gondolatja, Kedves legyen tenéked. Adjad, *óh,* én Uram	7. Szolgádat őrizd meg, *Kevélységtől* tartsd meg*:* Ne essék *e* **bűnbe,** :/: És én tiszta lészek, Semmi bűnt nem tészek, **Járván** te **kedvedbe’.** Szájamnak szólása, Szívem gondolatja Kedves legyen tenéked*!* Adjad, *ó,* én Uram,

És erős kőszálam, Hogy ne vétsek ellened.	***Kősziklám, megváltóm,*** Hogy ne vétsek ellened.

A 2. versszak első fele nehezebben érthető, nem éppen jól fejezi ki a bibliai mondanivalót a RK sem, vö. 4–5: „Nem olyan szó, sem olyan beszéd, a melynek hangja nem hallható: / Szózatuk kihat az egész földre, és a világ végére az ő mondásuk.”. A pontosabb, világos értelmezést l. ÚF: „Nincs szó és nincs beszéd, / hangjuk sem hallatszik, / mégis eljut hangjuk az egész földre, / szavuk a világ végéig.”. Azaz az isteni teremtés, így a napok váltakozása, a Nap mozgása is az egész világon önmagában is „beszél”, tanúskodik az Úr bölcsességéről, anélkül hogy ezt (ők) külön mondanák. Az Ék. a metaforikus *beszédük* ’híradásuk, tanúságuk’ mellé hasonló értelemben az *írásuk*-at tette oda, az eredetiben pedig a *Járások* nyilván a napok járására utal, de ez nehezbben érthetők. A nem jó megfogalmazás feloldása itt részben átírást kíván. Javaslat: „Nincs szó, sem hangosság, Hogy ez a tudomány Elhíreszteltessék, Mégis szerte mégyen E földkerekségen „Beszédük” ezeknek. Tanúként kimégyen Mind e világ végén (vagy: végre), Ahol (vagy az eredeti: Holott) a fényes Napnak Hajlékot az Isten Helyheztetett szépen…”. A *tudomány* szó pedig jegyzetet kíván, a (régi) jelentése itt ’tanúbizonyság’. Meggondlandó a 3. versszak – egy bár plasztikus, de régies tartalmú és archaikus nyelvű hasonlat – kihagyása. Az 5/9-ben a *becsületesb* szó helyére az *értékesebb* betehető, itt a *becsületesebb* jelentése: ’többre becsült, értékesebb’. Az „Ő szerelmessége” (5/10) pedig kicserélendő „Az ő szereteté”-re (hasonlóan Ék. 1921/2001), mert ez az értelme. A zsoltár többi helyén lényegében nem szükséges változtatni (vö. 5/8, 12, 6/2, 7/11 stb.), a *-ba, -be* és a *-ban, -ben* korábbi váltakozó vagy esetenként eltérő funkciójú használatát azonban valóban meg kell szüntetni (vö. Ék. 5/5; 7/3, 6).

XX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 20. zsoltár
Az izráeliták könyörgése Dávid királyért.	**Imádság a Messiás-király szabadításáért** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Az Úr tégedet meghallgasson Te nagy ínségedben, *Az* Jákob Istene megtartson Te veszedelmedben.	1. Az Úr tégedet meghallgasson Te nagy ínségedben, *A* Jákób Istene megtartson Te veszedelmedben*!*

Küldjön tenéked segedelmet Az Úr ő szent házából, Tereád fordítsa kegyelmét, Tartson meg *az* Sionból.	Küldjön tenéked segedelmet Az Úr ő szent házából, Tereád fordítsa kegyelmét, Tartson meg *a* Sionból*!*
2 Áldozatidat megtekintse, **Kikvel** őt tiszteled, Égő áldozatodat tüze Égesse meg *néked*. *Azmit az* te szíved kívánhat, Adja meg ő tenéked, Hogy *mindennémű* **tanácsodat** Te jó véghez vihessed.	2. Áldozatidat megtekintse, **Mikkel** őt tiszteled, Égő áldozatodat tüze Égesse meg *neked.* *Amit a* te szíved kívánhat, Adja meg ő tenéked, Hogy *mindennemű* **szándékodat** Te jó véghez vihessed.
3 Adjad, Uram, hogy te nevedben *Az* mi zászlóinkat *Fölemeljük* nagy örömünkben, És adjunk hálákat Mondván: Az Úr Isten megőrzi **Ez királt** kegyelmével, A mennyből őtet erősíti Jobb keze *erejivel*.	3. Adjad, Uram, hogy te nevedben *A* mi zászlóinkat *Felemeljük* nagy örömünkben És adjunk hálákat, Mondván: Az Úr Isten megőrzi **Fölkentjét** kegyelmével, A mennyből őtet erősítí Jobb keze *erejével*.
4 *Némellyek* az ő *szekerekben* És bíznak *lovokban*, De mi *az* nagy Isten nevében Bízunk mint Urunkban. Azért ők keményen megesnek, Mi pediglen megállunk, Ők mind *az* földhöz verettetnek*;* De mi épen maradunk.	4. *Némelyek* az ő *szekerükben*, És bíznak *lovukban;* De mi *a* nagy Isten nevében Bízunk, mint Urunkban. Azért ők keményen megesnek, Mi pediglen megállunk*;* Ők mind *a* földhöz verettetnek, De mi épen maradunk.
5 Tarts meg, Uram, és engedd *nekünk*, Hogy *ez* király *hiven*, Mikoron hozzá esedezünk,	5. Tartsd meg, Uram, és engedd *nékünk*, Hogy *e* király *híven*, Mikoron hozzá esedezünk,

Segédségül legyen.	***Segítségül*** legyen.
Az Ék.-ben a 2/7 és a 3/6 szócseréje jelentéstani az 5/4-é nyelvtani okokból indokolható. A *tanács* jelentése itt ’szándék’, az *Ez királt* helyett a *Fölkentjét* szó kevésbé, illetve nem Dávidhoz köti a szöveget. Mint ahogy a summában is az Ék. az eredetivel szemben nem Dávidot, hanem a Messiás-királyt (Krisztust) nevezi meg, tehát krisztianizál. Ennek ellenére is az 5/2-ben az *e király* értelmezése a summára kevésbé figyelőnek gondot okozhat, mert magának a zsoltárnak az Ék.-beli szövege korábban nem említ királyt, több vonatkozása pedig inkább egy földi királyra utal. Ezért meggondolandó a 4–5. versszakok kihagyása is (vagy a Dávidra való vonatkozás visszaállítása; ekkor a 4/5-ben a *megesnek* h. *elesnek*), sőt ez tartalmi okokból (vö. égő áldozat) a 2. versszaknál szintén szóba jöhet. Az Ék. 1921/2001 elhagyja a 4. és 5. versszakot.	

XXI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 21. zsoltár
Hálaadása az izraelitáknak az Dávid királyért.	**Imádság szabadulás után (Messiási)** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Örvendez, Uram, *az király* *Az* te nagy hatalmadban És szabadításodban, És vigad nagy buzgósággal, Hogy őt megsegítéd, Ínségből kimentéd.	1. Örvendez, Uram, *a király* *A* te nagy hatalmadban És szabadításodban*;* És vigad nagy buzgósággal, Hogy őt megsegítéd, Ínségből kimentéd.
2 Úgy viseled néki gondját, Hogy *azmit* tőled kérend, Mindeneket megnyerend. *Mihelt fölnyitja* ő száját, **Alég szól** egy *igét*, Már hallod kérését.	2. Úgy viseled néki gondját, Hogy *amit* tőled kérend, Mindeneket megnyerend. *Mihelyt felnyitja* ő száját, **Szól alig** egy *ígét:* Már hallod kérését.

3 *Előbb,* hogynem könyörgene, Meghallgatod, meglátod, Irgalmaddal megáldod. És *föltéssz* az ő fejére *Sárarany* koronát, Mint királyi pompát.	3. *Elébb,* hogynem könyörgene, Meghallgatod, meglátod, Irgalmaddal megáldod, És *feltéssz* az ő fejére *Sár-arany* koronát Mint királyi pompát.
4 Azt kéri vala tetőled, Hogy csak valamennyire Hosszabbóljon élete: De ő életét terjeszted Nagy sok esztendőkre, Sőt örök időkre.	**4.**
5 Őt *fölvőd* nagy dicsőségre *Az* te segedelmeddel, Örök *idvösségeddel.* *Ez* nagy királyi *fölségre* Tőled emelteték, És *ékesíteték.*	5. Őt *felvőd* nagy dicsőségre *A* te segedelmeddel, Örök *üdvösségeddel.* *E* nagy királyi *felségre* Tőled emelteték És *ékesítteték.*
6 Szereted őt minden jókkal, És te szent **áldomásod** **Örökké néki** nyújtod, Örvendetes vígságokkal Őt gyönyörködteted, Színedre nézeted.	6. Szereted őt minden jókkal, És a te szent **áldásod** **Néki örökké** nyújtod. Örvendetes vígságokkal Őt gyönyörködteted, Színedre nézeted.
7 *Ez* király mindenkor bízik Csak az ő Istenében, És nem fél *veszéliben.* *Az magasságosnak* nyugszik Irgalmasságában,	7. *E* király mindenkor bízik Csak az ő Istenében, És nem fél *veszélyében.* *A Magasságosnak* nyugszik Irgalmasságában

És megmarad abban.	És megmarad abban.
8 **Kezeddel megleled** őket, **Azkik** reád támadnak, Bosszúságodra járnak. És *az* te gyűlölőidet Kezeidből senki Soha ki nem menti.	8. **Megtalálja kezed** őket, **Akik** reád támadnak, Bosszúságodra járnak. És *a* te gyűlölőidet Kezeidből senki Soha ki nem menti.
9 Mint *az* hév tüzes kemence, Haragod *környülvészi* És őket mind ellepi. Haragos orcádnak színe Őket megemészti Mint *az* láng, elnyeli.	9. Mint *a* hév tüzes kemence, Haragod *körülveszi*, És őket mind ellepi. Haragos orcádnak színe Őket megemészti, Mint *a* láng, elnyeli.
10 Mindennemű gyümölcseket Hirtelen te elvesztöd, És az földről eltörlöd. Magvokat, csemétéjeket Nékik megátkozod, Nép közül kiirtod.	**<u>10.</u>**
11 Mert gonoszra igyekeztek, Szándékoztak ellened, Hogy bosszontsanak téged. **Gonosz tanácsot végeztek,** De hogy véghez menjen, *Erejekben* nincsen.	11. Mert gonoszra igyekeztek, Szándékoztak ellened, Hogy bosszantsanak téged. **Sok csalárdságot terveztek,** De hogy véghez menjen, *Erejükben* nincsen.
12 Mert minden ellenségidet Erőssen megkergeted, És őket elszélleszted. Megvonszod íved idegét,	**<u>12.</u>**

Nyilad, mint az tárgyra, Lövöd orcájokra.	
13 Azért, Uram, már támadj föl, Mutasd meg hatalmadat, Lássuk erős voltodat. Hogy dicsőséges erődről Vígan énekeljünk, És benned örvendjünk.	13. Azért, Uram, már támadj föl*:* Mutasd meg hatalmadat, Lássuk erős voltodat, Hogy dicsőséges erődről Vígan énekeljünk, És benned örvendjünk.
Az Ék. módosítási általában elfogadhatók, javallhatók. E zsoltárnál is probléma (lehet) azonban a Dávidra vonatkoztatás kérdése. A 2/5–6-ra javaslat: „Alig szól egy igét, Meghallod kérését”. A *Már hallod* helyére tett *Meghallod* jelentésárnyalata lehetővé teszi a tartalmilag-nyelvileg problematikusabb 3. versszak elhagyását is, amely a kérés meghallgatásáról, teljesítéséről is szól. Az 5/1-ben az *Őt felvőd* helyére a *felvisz* ige később gyakoribb, ma érthetőbb *felvivéd* (régies) elbeszélő múlt idejű alakjának alkalmazása javasolt: *Felvivéd* (hasonlóan Ék. 1921/2001). A 3–4. és a 6–12. versszakok elhagyhatók. A 13/1-ben a *támadj föl*-nél meggondolandó a szómagyarázat vagy a szócsere, pl.: *serkenj föl*. Az Ék. 1921/2001 az említetteken kívül a 13. versszakot is elhagyja, de ennek lezáró-összefoglaló funkciója van.	

XXII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 22. zsoltár
Jövendölés az Krisztusnak szenvedésiről, haláláról és föltámadásáról.	**Miért hagyál el engemet? – Krisztus szenvedéséről** *Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Én Istenem, én erős Istenem, Miért hagyál el ennyire engem? Kiáltásomtól *az* segedelem Nagy távol vagyon. Én kiáltok tehozzád egész napon, De mégsem felelsz meg, nincs, ki megtartson, Még éjjel sem hallgatok semmi	1. Én Istenem, én erős Istenem*!* Miért hagyál el ennyire engem? Kiáltásomtól *a* segedelem Nagy távol vagyon. Én kiáltok tehozzád egész napon, De mégsem felelsz meg, nincs ki megtartson*;* Még éjjel sem hallgatok semmi

módon, Ez ínségben.	módon Ez ínségben.
2 De te szent vagy, és az Izráelben Te szentséged megmarad mindenben, Dicsértetel *ez* gyülekezetben *Szívvel-lélekkel.* *Az* mi régi atyáink teljességgel Tebenned bíztanak jó *reménséggel,* *Szükségekben* őket segedelmeddel Megtartottad.	2. De te szent vagy és az Izráelben Te szentséged megmarad mindenben*:* Dícsértetel *e* gyülekezetben *Szívvel, lélekkel.* *A* mi régi atyáink teljességgel Tebenned bíztanak jó *reménységgel,* *Szükségükben* őket segedelmeddel Megtartottad.
3 Ha ők szívből kiáltottak hozzád, Mindjárt őket megszabadítottad, Benned bíztak, és őket nem *hattad* Esni szégyenben. Én nem vagyok ember, de féreg lévén, Minden népeknél vagyok nevetségben, Csúfolnak, *utálnak,* és *megvét* minden És keserget.	3. Ha ők szívből kiáltottak hozzád, Mindjárt őket megszabadítottad*;* Benned bíztak, és őket nem *hagytad* Esni szégyenben. Én nem vagyok ember, de féreg lévén, Minden népeknél vagyok nevetségben*:* Csúfolnak, *útálnak* és *megvet* minden, És keserget.
4 *Azki* lát, minden csúfol engemet, Száját elvonssza, szól merő mérget, Fejét rázza, hunyorgatja szemét Reám néz szörnyen. Mondván: *Ez* ember bízott az Istenben, Szabadítsa meg azért őtet innen, Ha szereti az Isten, néki légyen ***Segédségől.***	4. *Aki* lát, minden csúfol engemet, Száját elvonssza, szól merő mérget, Fejét rázza, hunyorgatja szemét, Reám néz szörnyen, Mondván: *ez* ember bízott az Istenben, Szabadítsa meg azért őtet innen; Ha szereti az Isten, néki légyen ***Segítségül.***
5 Hogy te engemet anyám méhéből	5. Hogy te engemet anyám méhéből

Kihozál, ottan segedelmem lől, Csecsemő koromban is *egyedől* Csak benned bíztam. Sőt *mihelt* anyám méhéből származtam, Istenem voltál, reád támaszkodtam, Bátorsággal tehozzád ragaszkodtam, Én Istenem.	Kihozál, ottan segedelmem lől, Csecsemő koromban is *egyedül* Csak benned bíztam. Sőt, *mihelyt* anyám méhéből származtam, Istenem voltál, reád támaszkodtam, Bátorsággal tehozzád ragaszkodtam, Én Istenem*!*
6 Ne távozzál azért messze tőlem, Ne hagyj el, mert nagy az én gyötrelmem. Nincs segétőm, és az én sérelmem Nem fáj senkinek. Sok erős bikák engem *környülvöttek*, *Az* básáni nagy ökrök *réám* törnek, **Ökleldezni**, **megölni** igyekeznek Nagy méltatlan.	6. Ne távozzál azért messze tőlem, Ne hagyj el, mert nagy az én gyötrelmem*!* Nincs segítőm, és az én sérelmem Nem fáj senkinek. Sok erős bikák engem *körülvettek*, *A* básáni nagy ökrök *reám* törnek, **Megölni, megtaposni** igyekeznek Nagy méltatlan.
7 Az ő *szájokat énréám* tátván, Mint ragadozó sívó oroszlán, Agyarkodnak, hogy engem *torkokban* Béfalhassanak. Könnyhullatásim, mint *az* vizek folynak, Én *csontaim helyekből kimozdolnak*, Szívem mint viasz olvad, bélim fájnak Sebek miatt.	7. Az ő *szájukat én reám* tátván, Mint ragadozó, sívó oroszlán, Agyarkodnak, hogy engem *torkukban* Béfalhassanak. Könnyhullatásim, mint *a* vizek, folynak, Én *csontjaim helyükből kimozdulnak*. Szívem, mint viasz, olvad, bélim fájnak Sebek miatt.
8 **Minden erőm mint cserép** elszáradt, Száraz nyelvem az ínyemhez ragadt, Porba vetél engem, érzem kínját Halál mérgének. Mert engemet sok ebek *környülvettek*,	8. **Mint cserép, minden erőm** elszáradt, Száraz nyelvem az ínyemhez ragadt*;* Porba vetél engem, érzem kínját Halál mérgének. Mert engemet sok ebek *körűlvettek*, Gonosz népek ellenem összegyűltek,

Gonosz népek ellenem összvegyűltek, Kezeimet és lábaimat ezek **Általgyakták.**	Kezeimet és lábaimat ezek **Általszúrták.**
9 Én *csontaimat* megolvashatnák, Szörnyű szemeket reám fordítnak, Kínomban nem szánnak, de gúnyolnak, Úznek csúfságot. Elosztották egymás közt én *ruhámot,* És öltözetemre vetettek sorsot, Hogy abból ne metélnének *foltokot,* Osztván részre.	9. Én *csontjaimat* megolvashatnák, Szörnyű szemeket reám fordítnak, Kínomban nem szánnak, de gúnyolnak, Úznek csúfságot. Elosztották egymás közt én *ruhámat,* És öltözetemre vetettek sorsot, Hogy abból ne metélnének *foltokat,* Osztván részre.
10 Azért, Uram, tőlem ne légy messze, Ne késsél, életemnek ereje. Kérlek, siess, *tekénts* ínségemre, Légy *segedelmől.* Mentsd meg életem az éles *fegyvertől,* Védelmezz meg *ez* sok dühös *ebektől.* *Egyedől voltomat* mentsd meg *ezektől* *Jóvoltodból.*	10. Azért tőlem, Uram, ne légy messze, Ne késsél, életemnek ereje*!* Kérlek, siess, *tekints* ínségemre*:* Légy *segedelmül!* Mentsd meg életem az éles *fegyvertül,* Védelmezz meg *e* sok dühös *ebektül,* *Egyedül-voltomat* mentsd meg *ezektül,* *Jóvoltodbul!*
11 Tarts meg az éh oroszlán *torkától,* És az egyszarvú *fenevadaktól,* **Kik** mostan *környülvöttek* nagy *mordól,* Ó, tarts meg engem! **Kiért szent nevedet híven** *dicsérem,* Az én atyámfiainak hirdetem, És *az* szent gyülekezetben tisztelem *Fölségedet.*	11. Tarts meg az éh oroszlán *torkátul,* És az egyszarvú *fenevadaktul,* **Mik** mostan *körülvettek* nagy *mordul,* Ó, tarts meg engem! **Melyért nevedet híven hadd** *dícsérem,* Az én atyámfiainak hirdetem, És *a* szent gyülekezetben tisztelem *Felségedet.*

12 **Dicsérjétek, istenfélők,** őtet, Jákob fiai, áldjátok nevét, *Izráel* népe, féld *ez fölséget* Mint Istenedet. Mert nem *utálja az szegénnek* ügyét, És tőle el nem fordítja szent *szinét,* De ha kiált, meghallgatja kérését Nagy kegyessen.	12. **Istenfélők, dícsérjétek** őtet, Jákob fiai, áldjátok nevét; *Izrael* népe, féld *e Felséget,* Mint Istenedet*!* Mert nem *útálja a szegénynek* ügyét, És tőle el nem fordítja szent *színét,* De ha kiált, meghallgatja kérését Nagy kegyesen.
13 Azért *dicséretem* rólad leszen Minden előtt *az* gyülekezetben, És én fogadásim *semmiképpen* Meg nem töretnek. *Az* szegények esznek, megelégesznek, **Az istenkeresők téged** *dicsérnek;* Él az ő *lelkek,* és benned örvendnek, Mindörökké.	13. Azért *dícséretem* rólad leszen Minden előtt *a* gyülekezetben, És én fogadásim *semmiképen* Meg nem töretnek. *A* szegények esznek, megelégesznek, **Téged az Istent keresők** *dícsérnek,* Él az ő *lelkük,* és benned örvendnek Mindörökké.
14 *Ez* földi népnek minden serege Az Úrhoz gyűl ez emlékezetre, És *az* pogányoknak nemzetsége Néki hajt fejet. Mert **az Úr egyedől** bír mindeneket, Övé az ország, ő *az* pogány népet Bírja, *rajtok* megmutatván erejét Kezeinek.	14. *E* földi népnek minden serege Az Úrhoz gyűl ez emlékezetre, És *a* pogányoknak nemzetsége Néki hajt fejet. Mert **egyedül az Úr** bír mindeneket, Övé az ország, és *a* pogány népet Bírja, *rajtuk* megmutatván erejét Kezeinek.
15 *Az* kövérek, kik megelégedtek, És kik már porrá lenni készültek, *Dicsérnek* téged minden szegények És nyomorultak. És **minden ő maradéki** azoknak Néked szolgálván térdet-fejet	15. *A* kövérek, kik megelégedtek, És kik már porrá lenni készültek, *Dícsérnek* téged minden szegények És nyomorultak, És **maradéki mindnyájan** azoknak Néked szolgálván, térdet-fejet

hajtnak, És *firól fira* ők téged uralnak, *Óh*, nagy Isten!	hajtnak És *firól-fira* téged ők uralnak, *Ó*, nagy Isten!
16 **Az következő nép** jövendőben Te igazságodat *dicséretben* **Magasztalják, tisztelik** *szívekben* **Ez** egész földön.	16. **Minden nemzetek a** jövendőben Te igazságodat *dícséretben* **Tisztelik, magasztalják** *szívükben* **Az** egész földön.
Mivel e zsoltárt a keresztyén gyülekezet Krisztus szenvedésével kapcsolja össze, és ennek nyilvánvalóan nyelvi vonatkozásai is vannak, a szövegből – bár ez helyenként elképzelhető lehet – nehéz a kihagyás. Ezt a tartalom, a gondolatsor bizonyos sérelme nélkül nehéz is lenne megtenni. Mindazonáltal a zsoltár hosszúsága versszakkihagyást is indokolhat, pl. a 14. és következő versszakokét, valamint tartalmi okokból az 5.-ét is. A 4/8 (*segítségül*), a 8/8 (*Általszúrták*) Ék.-beli szócseréi jók, így a régi *gyak* ’szúr, döf’ igét sem szükséges magyarázni. A 15/1 sorban a *kövérek* szó kicserélendő; javaslat: „A gazdagok, kik megelégedtek,”; vö. RK 30: „Esznek és leborulnak a föld gazdagai mind”. A 7/2 *sívó (oroszlán)* ’ordító’ és az 76/3 *agyarkodik* ’fogát feni, csattogtatja’ jelentése láb- vagy végjegyzetben megmagyarázható.	

XXIII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 23. zsoltár
Háláadása Dávidnak az Istennek reá gondviselésiért és táplálásáért.	**A jó Pásztor** *Bourgeois L., Strasbourg, 1545.*
1 Az Úr énnékem őriző pásztorom, Azért semmiben meg nem fogyatkozom, Gyönyörű szép mezőn engemet éltet, És szép kies folyóvízre legeltet. Lelkemet *megnyugotja* szent nevében, És vezérl engem igaz ösvényében.	1. Az Úr énnékem őriző pásztorom, Azért semmiben meg nem fogyatkozom. Gyönyörű szép mezőn engemet éltet, És szép kies folyóvízre legeltet*;* Lelkemet *megnyugtatja* szent nevében És vezérl engem igaz ösvényében.

2 Ha *az* halál árnyékában járnék is, De nem félnék még ő *setét* völgyén is*:* Mert mindenütt te jelen vagy *énvelem,* Vessződ és botod *megvigasztal* engem, És *nékem* az én ellenségim ellen Asztalt készítesz, eledelt adsz bőven.	2. Ha *a* halál árnyékában járnék is, De nem félnék még ő *sötét* völgyén is, Mert mindenütt te jelen vagy *én velem,* Vessződ és botod *megvígasztal* engem, És *nekem* az én ellenségim ellen Asztalt készítesz, eledelt adsz bőven.
3 Az én fejemet *megkenöd* olajjal, És engemet itatsz teljes pohárral, Jóvoltod, kegyességed *környülveszen,* És követ engem egész életemben, Az Úr énnékem megengedi nyilván, Hogy *mindéltiglen* lakjam ő házában.	3. Az én fejemet *megkened* olajjal, És engemet itatsz teljes pohárral*;* Jóvoltod, kegyességed *körülvészen* És követ engem egész életemben. Az Úr énnékem megengedi nyilván, Hogy *mind éltiglen* lakjam ő házában.
Ez az egyik legismertebb zsoltár, a szövegén ezért sem lenne érdemes módosítani. A 2. és 3. versszakhoz viszont művelődéstörténeti magyarázat fűzhető. A vesszővel (pásztorbot) a pásztor tereli, a bottal (búnkósbot) pedig a ragadozó állatoktól védi a nyájat. Az *ellen* a 2/5-ben ’szemben’ jelentésű (vö. *átellenben*). A fej olajjal való megkenése, poharának teletöltése a vendég köszöntéséhez tartozott hozzá. A szöveg tehát áttételesen azt jelenti, hogy az Úr a zsoltárost, a hívét vezérli, védi, kegyes hozzá (ellenségei szeme láttára is). Az Úr házában, a templomban élethossziglan való lakás szintén metaforikusan, a vele való kapcsolatra értendő.	

XXIV. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 24. zsoltár
Dicséri Dávid az Istent az Izráel népéhez való jó voltáért.	**Isten tiszteletére hív a mindenség** *Bourgeois L., Lyon, 1547.*
1 Az Úr bír ez egész földdel És minden benne élőkkel,	1. Az Úr bír ez egész földdel, És minden benne élőkkel*;*

Övé **ez** földnek kereksége, **Kit** *az* tengeren *épített,* Folyóvizekkel *környülvött,* **Kiben** meglátszik bölcsesége.	Övé **a** földnek kereksége, **Mit** *a* tengeren *épített,* Folyóvizekkel *körülvett,* **Melyben** meglátszik bölcsesége.
2 Ki *megyen föl az* szent helyre, Az Úrnak ő szent hegyére, És *vajjon* kitől tiszteltetik? *Azkinek* tiszta ő *szive,* És ártatlan az ő keze, *Azki hamissan* nem esküszik.	2. Ki *mégyen fel a* szent helyre, Az Úrnak ő szent hegyére*?* És *vajon* kitől tiszteltetik? *Akinek* tiszta ő *szíve,* És ártatlan az ő keze, *Aki hamisan* nem esküszik.
3 Ezt az Úr megáldja szépen, És az *idvözétő* Isten **Igazságát adja őnéki.** **Ez** pedig *az bódog* nemzet, **Ki az Jákobnak Istenét** **Keresi, és szent színét nézi.**	3. Ezt az Úr megáldja szépen, És az *idvezítő* Isten **Adja igazságát ő néki.** **Az** pedig *a boldog* nemzet, **Mely, nézve az ő szent színét,** **Jákóbnak Istenét keresi.**
4 **Világi kapuk, nyíljatok,** Fejeteket *föltartsátok,* **Hogy ez dicső király térjen bé.** Micsoda dicső király ez? **Seregeknek Istene ez,** Nagy ennek hadi erőssége.	4. **Ti szent kapuk, kinyíljatok,** Fejeteket *feltartsátok:* **E dicső király hadd térjen be!** Micsoda dicső király ez? **A seregek Istene ez,** Nagy ennek hadi erőssége.
5 Ti, kapuk, emelkedjetek, Fejeteket *fölvessétek,* Hogy ez király belétek térjen. Kicsoda *ez* nagy királyság? Ez *az* Zebaoth *Uraság,* *Melly* nagy az ő dicsőségében.	5. Ti kapuk, emelkedjetek, Fejeteket *felvessétek,* Hogy e király belétek térjen*!* Kicsoda *e* nagy királyság? Ez *a* Zebaoth *uraság!* *Mely* nagy az ő dicsőségében*!*
Az Ék. névmáscseréi (*kit* h. *mit* stb.) indokoltak. A 3/6-ban a *szín* jelentése ’orca’, a *színét nézi*-nek pedig az az értelme, hogy a zsoltáros átéli az Úr	

közelségét. A 4. és 5. versszak egy úgynevezett kapuliturgia. Ezek jegyzetben megmagyarázhatók, megemlíthetők. Az 5/4–5 átírható; javaslat: „Kicsoda ez a nagy király? / Seregek Ura e király,”. A *Zebaoth* (helyesen: *Cebaót*) szót jobb kiküszöbölni. Az 5.-ben a felkiáltó jelek (!) használata indokolt (vö. ÚF is).

XXV. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 25. zsoltár
Dávidnak külömb-külömb könyörgése.	**Könyörgés oltalomért, vezetésért és bűnbocsánatért** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Szívemet hozzád emelem, És benned bízom, Uram És meg nem ***szégyenültetem,*** Nem nevet senki rajtam. Mert szégyent nem vallanak, *Azkik* hozzád esedeznek, Azok pironkodjanak, *Azkik* hitetlenül élnek.	1. Szívemet hozzád emelem És benned bízom Uram*;* És meg nem ***szégyeníttetem,*** Nem nevet senki rajtam, Mert szégyent nem vallanak, *Akik* hozzád esedeznek, Azok pironkodjanak, *Akik* hitetlenül élnek.
2 *Utaid,* Uram, mutasd meg, Hogy el ne *téveledjem.* Te ösvényidre taníts meg, **Kiken** intézd menésem. És vezérelj engemet *Az* te szent igaz *igédben,* *Ótalmazd* életemet, Mert benned bízom, Úr Isten.	2. *Útaid,* Uram, mutasd meg, Hogy el ne *tévelyedjem;* :/: Te ösvényidre taníts meg, **Miken** intézd menésem. És vezérelj engemet *A* te szent igaz *Ígédben;* *Oltalmazd* életemet, Mert benned bízom, Úr Isten.
3 Emlékezzél jóvoltodból Nagy kegyelmességedre, Emlékezzél irgalmadról, *Melly* megmarad **örökké.** Ifjúságomnak vétkét	3. Emlékezzél jóvoltodból Nagy kegyelmességedre, :/: Emlékezzél irgalmadról, *Mely* megmarad **örökre.** Ifjúságomnak vétkét,

Kérlek, hogy meg ne említsed, Sőt nagy kegyességedet, Én Istenem, megtekintsed.	Kérlek, hogy meg ne említsed, Sőt nagy kegyességedet Én Istenem, megtekintsed.
4 Jó és igaz az Úr Isten Mind *örökken örökké*, *Az* bűnösöket térítvén Ő igaz ösvényire. És *az* nyomorultakat *Életekben* igazgatja, Nagy *kegyessen* azokat Az ő *utában* megtartja.	4. Jó és igaz az Úr Isten Mind *örökkön-örökké*, :/: *A* bűnösöket térítvén Ő igaz ösvényire*;* És *a* nyomorultakat *Életükben* igazgatja, Nagy *kegyesen* azokat Az ő *útában* megtartja.
5 Az Istennek minden *uta* Kegyesség és nagy *hívség* Azoknak, kik mondására Gondot tartnak mindvégig. Énnékem kegyelmezz meg, Uram, *az* te szent nevedért, És bűnömet bocsásd meg, Ne ostorozz nagy voltáért.	5. Az Istennek minden *úta* Kegyesség és nagy *hűség* :/: Azoknak, kik mondására Gondot tartnak mindvégig. Énnékem kegyelmezz meg, Uram, *a* te szent nevedért, És bűnömet bocsásd meg, Ne ostorozz nagy voltáért*!*
6 *Azki* az Úr Istent féli, És tiszteli szívében, Azt ő nagy *hiven* vezérli **Ő igaz ösvényében.** Nagy *békeségben* annak Minden jó bőven adatik, És ő maradékinak Gazdag örökség hagyatik.	6. *Aki* az Úr Istent féli És tiszteli szívében, :/: Azt ő nagy *híven* vezérli **Igaz ösvényeiben.** Nagy *békességben* annak Minden jó bőven adatik, És ő maradékinak Gazdag örökség hagyatik.
7 Az igaz istenfélőknek Megjelenti titkait És az őbenne *hivőknek* Megmutatja kötésit.	7. Az igaz istenfélőknek Megjelenti titkait, :/: És az őbenne *hívőknek* Megmutatja kötésit.

Istenhöz szemeimet *Fölemelem szünetlenől,* Ő *megőriz* engemet, Lábam kivonssza *az tőrből.*	*Istenhez* szemeimet *Felemelem szüntelenül,* Ő *megőríz* engemet, Lábam kivonssza *a tőrbül.*
8 **Azért térj** hozzám, Istenem, Tekénts reám *kegyessen,* És kegyelmezz meg énnékem, Mert élek szegénségben. Nyavalyája szívemnek *Napról napra* mind *öregböl,* Uram, add végét ennek, *Vígy* ki engem ez *ínségből.*	8. **Térj azért** hozzám, Istenem, Tekints reám *kegyesen,* :/: És kegyelmezz meg énnékem, Mert élek szegénységben. Nyavalyája szívemnek *Napról-napra* mind *öregbül;* Uram, add végét ennek, *Végy* ki engem ez *inségbül!*
9 Nyomorúságimot lásd meg, Tekéntsd meg szükségemet És bűneimet bocsásd meg, Kik szerzik ez sérelmet. Tekéntsd ellenségimet, Kik énnálamnál erősbek, És gyűlölnek engemet, Kergetnek és kesergetnek.	**<u>9.</u>**
10 Tartsd meg én lelkemet, Uram, Hogy én ellenségimtől Szörnyen meg ne csúfoltassam, Benned bízom egyedől. Én ártatlan éltemet Őrizd meg, mert bízom hozzád, És te Izráeledet Minden énségből kihozzad.	**<u>10.</u>**
Az Ék. változtatásai általában elfogadhatók vagy javallhatók, a 9. és a 10. versszak elhagyása szintén javallható. Az 1/2 és a 3/8 után (is) felkiáltó jel (!) kéne. A 4/8-ban és az 5/1-ban *úta* h. *útja*, a 7/8-ban a *kivonssza* h. *kivonja*. A 8/6-ban az *öregbül* 'növekszik' jelentése jegyzetben megadható.	

XXVI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 26. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az megszabadításért.	**Hűséges szív reménysége** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Légy ítélőm, Uram, Mert *hívséggel* jártam, És éltem nagy *ártatlanúl* Azért hiszem az Istent, Hogy ő engemet megment **Mindennémő háborútúl.**	1. Légy ítélőm, Uram, Mert *hűséggel* jártam És éltem nagy *ártatlanul!* Azért hiszem az Istent, Hogy ő engemet megment **Minden háborúságomtól.**
2 Próbálj és kísérts meg, **Igyemet nézd jól** meg, Meglátod tisztaságomat. Vizsgáld meg veséimet, És próbáld meg szívemet, Hogy értsed indolatomat.	2. Próbálj és kísérts meg, **Ügyemet jól nézd** meg*:* Meglátod tisztaságomat*!* Vizsgáld meg veséimet, És próbáld meg szívemet, Hogy értsed indulatomat.
3 Látom szemem előtt *Kegyelmességedöt* És azon vagyok szüntelen, Hogy minden dolgaimban Járjak igazságodban, Ne vétsek *fölséged* ellen.	3. Látom szemem előtt *Kegyelmességedet,* És azon vagyok szüntelen, Hogy minden dolgaimban Járjak igazságodban, Ne vétsek *Felséged* ellen.
4 *Az* hazug emberek Nálam nem kedvesek, *Az* tettető csalárdokat Szívem szerint gyűlölöm, És nagy távol kerülöm Az álnoksággal járókat.	4. *A* hazug emberek Nálam nem kedvesek*;* *A* tettető csalárdokat Szívem szerint gyűlölöm, És nagy távol kerülöm Az álnoksággal járókat.

5 Az gonosztévőknek És hamis népeknek *Társaságokat* gyűlölöm, Ő *gyülekezetekben* Nem ülök *semmiképpen,* Sőt előttem sem *szenvedöm.*	5. A gonosztevőknek, És hamis népeknek *Társaságukat* gyűlölöm. Ő *gyülekezetükben* Nem ülök *semmiképen,* Sőt előttem sem *szenvedem.*
6 Belső tisztaságban És ártatlanságban Én kezeimet megmosom, Tisztán téged dicsérlek, Áldozván *fölségednek* Oltárod körül forgódom.	6. Belső tisztaságban És ártatlanságban Én kezeimet megmosom*;* Tisztán téged dicsérlek, Áldozván *Felségednek* Oltárod körül forgódom.
7 Éneki *fölszóval* És víg hangosságval Magasztalom *fölségedet,* Néked adván hálákat, *Hirdetvén csudáidat* Mindenütt áldlak tégedet.	7. Éneki *felszóval,* És víg hangossággal Magasztalom *Felségedet;* Néked adván hálákat, *Hírdetvén csodáidat,* Mindenütt áldlak tégedet.
8 Uram, hajlékodat Szeretem házadat, Holott lakol *dicsőségvel*. Szent helyedet *kedvellöm,* És azt *följebb böcsüllöm* Minden *ez* világi kincsnél.	8. Uram, hajlékodat, Szeretem házadat, Holott lakol *dicsőséggel,* Szent helyedet *kedvelem,* És azt *feljebb becsülöm* Minden *e* világi kincsnél.
9 Ostorodat, Uram, Fordítsd el *énrólam* Ne büntess *az* bűnösökkel, *Vélek* ne verd lelkemet. Ne *vödd* el életemet	9. Ostorodat, Uram, Fordítsd el *én rólam,* Ne büntess *a* bűnösökkel*!* *Vélük* ne verd lelkemet, Ne *vedd* el életemet

Az vérontó emberekkel.	*A* vérontó emberekkel*!*
10 Kiknek az ő kezek Rút bűnnel teljesek, És azon hányják eszeket, Hogy szegént elnyomjanak, Ajándékon kapdosnak, Kivel töltik jobb kezeket.	**<u>10.</u>**
11 De én tisztaságban Járok igazságban És élek nagy ártatlanól, Bűntől magam örizem. Szabadíts meg hát engem Te nagy irgalmasságodból.	**<u>11.</u>**
12 Az én lábam megáll, Tágas helyet talál, És megmarad ösvenyiben, Azért, Uram, *dicsérlek*, És örömmel tisztellek, *Az* **híveknek** seregiben.	12. Az én lábam megáll, Tágas helyet talál, És megmarad ösvényiben*:* Azért, Uram, *dícsérlek*, És örömmel tisztellek *A* **hívek szent** seregiben.
Az Ék. szövegmódosításai elfogadhatók, az utolsó sor kivételével, ahol tartalmi-nyelvi indok nerm szól e mellett. Az 5/6, a „Sőt előttem sem szenvedöm/szenvedem” javasolható változtatása: „Sőt, magam előtt sem tűröm” (így ma érthetőbb, s a rím is megmarad). A 8/5-ben a *becsülöm*-et a rím miatt jobb lenne *szeretem*-re változtatni. Egyébként a szöveg rövidítése és tartalmi okok indokolhatnák a 4–6., és a 9. verszak kihagyását is, noha itt mind az Ék. és Ék. 1996. egyaránt csak a 11–12. verszakot hagyja ki.	

XXVII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 27. zsoltár
Dávidnak könyörgése az megszabadításért.	**Elég nékem az Isten kegyelme (II. Kor. 12:9)** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Az Úr Isten az én világosságom És *idvösségem*, hát kitől félnék? Ő életemnek ereje, jól tudom, Ki volna hát *az, kitől* rettegnék? Midőn *az* kegyetlen gonosztévők Mint ellenségim *énreám* törnek, Hogy engemet ugyan *megegyenek*, **Hirtelen mind hátrarohannak** *ők.*	1. Az Úr Isten az én világosságom És *idvességem*, hát kitől félnék? :/: Ő életemnek ereje, jól tudom*:* Ki volna hát, *akitől* rettegnék? Midőn *a* kegyetlen gonosztévők, Mint ellenségim, *én reám* törnek, Hogy engemet ugyan *megégyenek:* **Megbotolnak és mind elesnek** *ők.*
2 Hogyha táborral *környülvennének* is, De mégsem félne semmit én szívem, Ha szinte az ellenség közt volnék is, **Mégis benned vetném reménségem.** Egy dolgot kívántam én az Úrtól, **Kit még mostan** is kérek nagy bízván, Hogy lakhassam az Úrnak házában, Míg *ez* földön élek **jóvoltodból.**	2. Hogyha táborral *körülvennének* is, De mégsem félne semmit én szívem; :/: Ha szintén az ellenség közt volnék is: **Őbenne vetném mégis reményem.** Egy dolgot kívántam én az Úrtól, **Melyet még most** is kérek nagy bízván*:* Hogy lakhassam az Úrnak házában, Míg *e* földön élek **jóvoltából.**
3 *Mellyet* **azért kérek, hogy én láthassam** Az Úrnak *fölséges* dicsőségét, És ő szent templomát látogathassam, *Melly* tisztességére *építetett.* Mert engem hajlékába takarít Én háborúságimnak idein, És *elröjt* engem *röjtekhelyein*, Magas kősziklára *fölemelít.*	3. *Melyet* **én azért kérek, hogy meglássam** Az Úrnak *felséges* dicsőségét, :/: És ő szent templomát látogathassam, *Mely* tisztességére *építtetett.* Mert engem hajlékába takarít Én háborúságimnak idein, És *elrejt* engem *rejtekhelyein*, Magas kősziklára *felemelít.*

4 És az én fejemet ő *fölemeli* Ellenségimen, kik *környülvöttek,* Azért az ő hajlékában őnéki *Fölszóval* áldozom és éneklek. Uram, mikor hozzád *fölkiáltok,* *Figyelmetessen* hallgass meg engem, Kegyelmezz meg, légy gyámolom nékem, Midőn tehozzád szívből *ohajtok.*	<u>4.</u> És az én fejemet ő *felemeli* Ellenségeimen, kik *körülvettek;* :/: Azért az ő hajlékában őnéki *Felszóval* áldozom és éneklek*:* Uram, mikor hozzád *felkiáltok,* *Figyelmesen* hallgass meg engem*;* Kegyelmezz meg,, légy gyámolom nékem, Midőn tehozzád szívből *óhajtok!*
5 *Tefelőled* **mondja ezt** az én szívem: Keressétek az én szent színemet, Azért nékem is ez igyekezetem, **Hogy nézhessem, Uram**, szent színedet. Ne fordítsd el hát orcádat tőlem, Szolgádat ne vesd el haragodban, **Te vagy vigasztalóm** **nyavalyámban,** *Segéts* meg, Uram, ne *hágyj* el engem.	<u>5.</u> *Te felőled* **ezt mondja** az én szívem: Keressétek az én szent színemet*!* :/: Azért nékem is ez igyekezetem*:* **Nézhessem, Uram, te** szent színedet. Ne fordítsd el hát orcádat tőlem, Szolgádat ne vesd el haragodban*;* **Vígasztalóm vagy nyavalyáimban:** *Segíts* meg, Uram, ne *hagyj* el engem*!*
6 Mert mind **atyám és anyám** *elhágy* engem, De az Úr kegyesen hozzá vészen. Mutasd meg, Uram, te *utadat* nékem, Ellenség ellen, tarts **ösvényeden.** *Kívánságokra* ellenségimnek, Ne adj engemet, mert sokan *vadnak,* Kik ellenem hamisságot szólnak, Hazudnak és erőszakot tesznek.	6. Mert mind **én atyám s anyám** *elhagy* engem, De az Úr kegyesen hozzá vészen. :/: Mutasd meg, Uram te *útadat* nékem, Ellenség ellen tarts **ösvényedben!** *Kívánságukra* ellenségimnek Ne adj engemet, mert sokan *vannak,* Kik ellenem hamisságot szólnak, Hazudnak és erőszakot tesznek.
7 Ha nem hittem volna, hogy még éltemben	7. Ha nem hittem volna, hogy még éltemben

Jóvoltát az Úrnak meglátandom, Az élőknek földén, hát immár régen, *Odalött* volna minden én dolgom. Várjad azért bizonnyal az Urat, Légy víg és bátorságos szívedben, Mert téged megtart *az* nagy Úr Isten, Csak **őtőle várjad** *ótalmadat.*	Jóvoltát az Úrnak meglátandom :/: Az élőknek földén*:* hát immár régen *Odalett* volna minden én dolgom. Várjad azért bizonnyal az Urat, Légy víg és bátorságos szívedben, Mert téged megtart *a* nagy Úr Isten, Csak **tőle várjad hát** *oltalmadat.*
Az 1/7-ben *megégyenek* helyett *megegyenek* javasolt. A 8. sor módosítása nyelvileg indokolt, vö. ÚF 2 is: „ellenségeim… majd megbotlanak, és elesnek”. A 2/3-ra a *szintén* jelentésváltozása miatt javaslat: „Habár ellenség között volnék is”. Az Ék.-ben a 2. személyű névszói alakok 3. sz.-űvé változtatása indokolt, a többi versszak, sor is egyes szám 3. személyben szól Istenről, akárcsak a Bibliában. A 3/5-ben *takarít* helyett javaslat: *helyez el*, a 3/8-ban pedig a *kősziklára felemelít* helyett: *sziklára engem felemel*. (Így a rím is megmarad.) A többi versszakbeli változtatás nyelvileg nem indoklt. A 6/4-ben az eredeti *ösvényeden ösvényedben*-re változtatása a legkevésbé. Az Ék. 1996 a 4. és az 5. versszakot is elhagyja, de így indokolatlan okhatározói viszoyn jön létre (… *Mert*). Jobb megtartani mindegyik versszakot.	

XXVIII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 28. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az megótalmazásért.	**Ellenség ellen** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Hozzád kiáltok, kegyes Uram, Én *segédségem* és kőváram! Hallgass meg *kegyelmessen* engem, Ne hallgass el, mert el kell vesznem, Azokhoz hasonló *leszek,* Kiknek *az* koporsó helyek.	1. Hozzád kiáltok, kegyes Uram, Én *segítségem* és kőváram! Hallgass meg *kegyelmesen* engem*!* Ne hallgass el, mert el kell vesznem*!* Azokhoz hasonló *lészek,* Kiknek *a* koporsó helyek*!*
2 Midőn tehozzád esedezem, És kezeimet *fölemelem* *Az* te szentséges templomodban, Hallgass meg én imádságomban,	2. Midőn tehozzád esedezem, És kezeimet *felemelem* *A* te szentséges templomodban*:* Hallgass meg én imádságomban*!*

Ne büntess *az* hitlenekkel, Ne *vérj az gonosztévőkkel.*	Ne büntess *a* hitlenekkel, Ne *verj a gonosztevőkkel!*
3 Azkik szólnak nagy nyájassággal, De szívek rakva álnoksággal, Fizess meg azért őnékiek, Azmint szinte megérdemlették. Add meg ő kezek munkáját, És álnokságok jutalmát.	**<u>3.</u>**
4 Mert az Úrral ők nem gondolnak, Dolgairól nem gondolkodnak. Keze munkáit nem tekintik, Melly őnékik megfizettetik Mert ők meg nem építetnek, Hanem szörnyen megtöretnek.	**<u>4.</u>**
5 Áldott *legyen az* nagy Úr Isten, Ki meghallgata kérésemben, Az Úr énnékem erősségem, Én paizsom és segedelmem, Örül szívem, és énekben *Dicsérem* őtet szüntelen.	5. Áldott *légyen a* nagy Úr Isten, Ki meghallgata kérésemben*!* Az Úr énnékem erősségem, Én paizsom és segedelmem*;* Örvend szívem és énekben *Dícsérem* őtet szüntelen.
6 Az Úr én népemnek ereje, *Az* Krisztusnak nagy erőssége, Tartsd meg azért *az* te népedet, És áldjad meg örökségedet, Legeltessed és *vigasztald* És örökké *fölmagasztald.*	6. Az Úr én népemnek ereje, *A* Krisztusnak nagy erőssége. Tartsd meg azért *a* te népedet, És áldjad meg örökségedet*:* Legeltessed és *vígasztald,* És örökké *felmagasztald!*
Az 1/4-ben a „Ne hallgass el," nehezen érthető, s a *hallgass* igealak ismétlődése (vö. 1/3) stilisztikailag sem szerencsés. Javasolt szövegmódosítás: „Ne fordulj el," vö. ÚF 1: „ne fordulj el tőlem némán"	

(úgy, hogy nem szólsz hozzám, nem segítesz). Az 5/2-ben a záró írásjel nem felkiáltó jel (!), hanem pont (.), a 6/4-ben pedig jobb az eredeti vessző (,), mint az Ék.-beli kettőspont (:), vö. Biblia is. A versszakkihagyások elfogadhatók.

XXIX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 29. zsoltár
Dávid inti az izráelitákat és kiváltképpen az fő-fő népet az Istennek dicsiretire.	**A hét mennydörgés zsoltára (Jel. 10:3. skk.)** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Mostan ti, *hatalmassak,* Tekintetes nagy urak, Adjatok az Istennek Dicsőséget nevének, Mint hatalmas Istenteket Féljétek, tisztelvén őtet, Szent templomában áldjátok, És *térdet-fejet* hajtsatok.	1. Mostan ti *hatalmasak,* Tekintetes nagy urak, Adjatok az Istennek, Dicsőséget nevének*!* Mint hatalmas Istenteket*;* :/: Féljétek, tisztelvén őtet*!* Szent templomában áldjátok, És *térdet, fejet* hajtsatok*!*
2 Az Úr szava *megzendől,* *Az* vizeken *megdördől,* Mennydörgő dicsősége Elhat *az* nagy tengerre. Az Úrnak **illy erős** szava Nagy hatalmát megmutatja, Az Úrnak dördölő szaván Nagy volta meglátszik nyilván.	2. Az Úr szava *megzendül,* *A* vizeken *megdördül;* Mennydörgő dicsősége Elhat *a* nagy tengerre. Az Úrnak **rettentő** szava :/: Nagy hatalmát megmutatja. Az Úrnak dördülő szaván Nagy volta meglátszik nyilván.
3 Az Úr Istennek szava Az cédrusokat rontja, Töri az cédrusfákat, Libanuson állókat. Az Libanus és Szirion, Ugrándoznak borjú módon, És mint az Egyszarvú vemhe,	**3.**

Tombol az sűrű erdőbe.	
4 Az Úrnak szava széjjel Sebes tűzlángot lövell, Az pusztát megrettenti, Az Kadést megrendéti. Az Úr szava úgy megzendül, Hogy az szarvas idétlent szül, Nagy harsagásától annak Az erdők fölszakadoznak.	**<u>4.</u>**
5 De az ő templomában, Ő hívei mindnyájan Hirdetik nagy erejét, Beszélik dicsőségét. Az Úr ült az *özönvízen,* Mint bíró *itélőszéken,* Az Úrnak ő királysága Örökké megáll országa.	5. De az ő templomában Ő hívei mindnyájan Hirdetik nagy erejét, Beszélik dicsőségét. Az Úr ült az *özönvizen,* :/: Mint bíró *ítélő széken;* Az Úrnak ő királysága, Örökké megáll országa.
6 Az Úr az ő népének Erőt ád seregének, Őket híven megtartja, Békességgel megáldja.	**<u>6.</u>**

Az 1/1–2 nyelvileg elavult, s tartalmilag is kevésbé szól egy gyülekezethez. Ezt részben kompenzálhatja pl. e módosítás: „Mostan ti hatalmasok / Tiszteltek és gazdagok,”. Ez tartalmilag megfelel a Szenci Molnár-szövegnek, amely a summában is „fő-fő népet” említ, s vö. még RK 1: „Adjatok az Úrnak, ti fejedelmeknek [’főembereknek’] fiai, adjatok az Úrnak tiszteletet és dicséretet!”. Más kérdés, hogy az ÚF-ban a következő a szöveg: „Magasztaljátok az Urat / ti mennyei lények” (ehhez vö. még pl. az ÚF 1996-os magyarázatos kiadását). A 3. és 4. versszak kihagyása indokolt, a 6.-é viszont nem: jól zárja le a zsoltárt, és sem tartalmi, sem nyelvi probléma nincs benne.

XXX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 30. zsoltár
Háláadása Dávidnak az Absolon ellen való megszabadulásért.	**Hálaének a haláltól való szabadulásért** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 *Dicsérlek,* Uram, tégedet, Mert te megtartál engemet, És *kegyessen fölemelél,* Ellenségimtől megmentél És meg nem engedéd azoknak, Hogy nyavalyámon *vigadjanak.*	1. *Dícsérlek,* Uram, tégedet, Mert te megtartál engemet, És *kegyesen felemelél,* Ellenségimtől megmentél, És meg nem engedéd azoknak, Hogy nyavalyámon *vígadjanak.*
2 Hogy *fölkiálték* tehozzád, *Nyavalyámot* meggyógyítád, És hogy én csaknem *az sírbe* Esném *az* halál **tőribe,** Ismét *föltámasztál* engemet, *Pokoltúl* megmentéd lelkemet.	2. Hogy *felkiálték* tehozzád, *Nyavalyámat* meggyógyítád, És hogy én csaknem *a sírba,* Esném *a* halál **torkába:** Ismét *feltámasztál* engemet, *Pokoltól* megmentéd lelkemet.
3 Istenes hívek és szentek, Az Úrnak énekeljetek, Áldjátok őtet mindvégig, Mert nem haragszik sokáig, Az ember *alég* gondolhatja, *Mely* hamar elmúlik haragja.	3. Istenes hívek és szentek, Az Úrnak énekeljetek, Áldjátok őtet mindvégig, Mert nem haragszik sokáig, Az ember *alig* gondolhatja, *Mily* hamar elmúlik haragja.
4 De az ő kegyelmessége Rajtunk megmarad **örökké.** Néha *olly* dolgom érkezik, **Kin** estve szívem bánkodik, De reggel, mihelyen *fölkelök,* Azonnal víg örömet *lelök.*	4. De az ő kegyelmessége Rajtunk megmarad **örökre.** Néha *oly* dolgom érkezik, **Min** este szívem bánkódik, De reggel, mihelyen *felkelek,* Azonnal víg örömet *lelek.*

5 Mikoron jól volna dolgom, Akkor vala vigasságom, Mert magamban azt itéltem, Hogy ne lehessen esetem, Mert érzettem kegyességedet, Mellyel erősítéd hegyemet.	**5.**
6 De hogy tőlem szent orcádat Elfordítád ótalmadat, Legottan én elijedék, Könyörgék, és ígyen szólék: Mi hasznod, Uram, én véremben, Az halál ha temet veremben?	**6.**
7 Uram, ha én porrá leszek, Tégedet hogy dicsérhetlek, Igazságod hogy hirdessem? Hallgasd meg, Uram, kérésem, Könyörülj rajtam, szabadíts meg, Légy kegyelmes, Uram, és tarts meg.	**7.**
8 Az én siralmimat végre Fordítád boldog örömre, És szomorú zsákruhámat Elvőd rólam bánatimat, Kiért, Uram, örökké áldlak, Mindenek előtt magasztallak.	**8.**

A 2/2-ben a *Nyavalyámat* szót *Betegségem*-re, a 2/6-ban a *Pokoltól*-t *A sírtól*-ra avagy *Haláltól*-ra javasoljuk megváltoztatni. Az Ék.-ben az *örökké* helyett az *örökre* (vö. 4/2), illetve a *Kin* ’amin, min’ helyett a *Min* (4/4) használata a rím, illetve a nyelvtörténeti fejlődés miatt helyeselhető. A *Kiért* helyett (8/5) pedig ugyenezért a *Miért* szót lehetne betenni. Ugyanakkor az 5–8.

versszakok kihagyagása, mivel ezek az ószövetségi túlvilágképet tükrözik és nyelvileg is archaikusak, helyeselhető.

XXXI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 31. zsoltár
Könyörög Dávid megszabadításért az Saul ellen.	**Bizodalmas könyörgés nagy nyomorúságban** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Uram, én csak tebenned bíztam, Őrizz meg *kegyessen,* Ne essem szégyenben, **Igazságodban fordulj** hozzám, És tarts meg jóvoltodból, Ments ki **nyavalyáimból.**	1. Uram, én csak tebenned bíztam, Őrizz meg *kegyesen,* Ne essem szégyenben*!* **Te igazságod fordítsd** hozzám, És tarts meg jóvoltodból, Ments ki **nagy nyavalyámból!**
2 Hajtsd énhozzám, Uram, füledet, *Óh,* én *üdvösségem,* Siess, tarts meg engem! Mutasd meg nagy erősségedet, Légy én erős kőváram, **Kiben** bátran lakhassam.	2. Hajtsd énhozzám, Uram, füledet, *Ó,* én *idvességem!* Siess, tarts meg engem! Mutasd meg nagy erősségedet, Légy én erős kőváram, **Melyben** bátran lakhassam*!*
3 Te vagy kősziklám, erősségem, Szent nevedért kérlek, Vezérelj, hogy éljek, Szabadíts ki *az* tőrből engem, *Mellyet* énnékem vetnek, Mert megtartómnak hiszlek.	3. Te vagy kősziklám, erősségem*:* Szent nevedért kérlek, Vezérelj, hogy éljek*!* Szabadíts ki *a* tőrből engem, *Melyet* énnékem vetnek, Mert megtartómnak hiszlek*!*
4 **Kezedben ajánlom lelkemet,** Mert nagy ínségemben Megtartál, Úr Isten, **Azoktúl megvonszom szívemet,**	4. **Lelkemet kezedbe ajánlom,** Mert nagy ínségemben Megtartál, Úr Isten. **Szívemet azoktól megvonszom,**

Azkik élnek hívságban, És csak bízom Uramban.	*Akik* élnek hívságban*;* És csak bízom Uramban.
5 *Örvendezök* nagy *vigasságban,* *Vigadok szívemben* Irgalmadra *nézvén,* Ha megtekintesz nyavalyámban, Szívemet *megesmered,* Sérelmit **megenyhíted.**	5. *Örvendezek* nagy *vígasságban,* *Vígadok szívembe',* Irgalmadra *nézve.* Ha megtekintesz nyavalyámban, Szívemet *megismered,* Sérelmit **megtekinted.**
6 Nem ejtesz engemet *kezekben* Én ellenségimnek, Kik engem gyűlölnek, Sőt minden ellenségim ellen *Utat* adsz lábaimnak, Hogy meg ne akadjanak.	6. Nem ejtesz engemet *kezükben* És ellenségimnek, Kik engem gyűlölnek, Sőt minden ellenségim ellen *Útat* adsz lábaimnak, Hogy meg ne akadjanak.
7 Nagy szükség nyomorgat engemet, Kiben elbágyadtam, Kegyelmezz meg, Uram, Az én orcám elrepedezett, Lelkem elvajudt, elholt, Az én hasam meghijolt.	**7.**
8 Elfogyok keserűségemben, Életem rövidöl, Sérelmem majd megöl, Ez nagy méltatlan büntetésen Én szívem elszakadott, Minden csontom megbomlott.	**8.**
9 Minden én ellenségim között Gyaláznak szomszédim, Félnek esmerőim,	**9.**

Kik midőn látnak az ház előtt, Félretérnek előlem, Nem jőnek szembe velem.	
10 Énrólam elfeledkeztenek, Mint egy holt emberről, Csúfolnak veszettől. Mint egy törött edént, elvetnek, Hallom, hogy szidalmoznak, Nékem félelmet hoznak.	**10.**
11 Mert tanácsot tartnak énrólam, Végezést végeznek, Hogy elveszessenek. De te vagy az én bizodalmam, És megvigasztalsz engem, Én kegyelmes Istenem.	**11.**
12 Kezedben vagyon én életem, Ellenségim ellen Tarts meg kegyelmessen. Ne adj azok kezében engem, Azkik szörnyen gyűlölnek És szüntelen kergetnek.	**12.**
13 **Világosítsd orcádat** rajtam, És szolgáddal tégy jól Te nagy irgalmadból, Hogy soha meg ne csúfoltassam, Mert tehozzád kiáltok, **Tőled ótalmat** várok.	13. **Orcádat világosítsd** rajtam, És szolgáddal tégy jól Te nagy irgalmadból, Hogy soha meg ne csúfoltassam, Mert tehozzád kiáltok, **Oltalmat tőled** várok*!*
14 Szégyenítsd meg az gonoszakat, Rontsd meg szándékokban,	**14.**

Hánd az koporsóban, Kik az istenes jámborokat Nevetik és csúfolják, És szörnyen rágalmazzák.	
15 **Fölötte nagy az te jóvoltod** Kit tartasz híveknek, *Azkik* téged félnek, **És nagy az te irgalmasságod,** *Mellyet* azok jól látnak, *Azkik* tebenned bíznak.	<u>15.</u> **Jóvoltod felette igen nagy,** Kit tartasz híveknek, *Akik* téged félnek, **És csudaképen irgalmas vagy,** *Melyet* azok jól látnak, *Akik* tebenned bíznak.
16 Tenálad azokat elrejted, Megőrzöd *kegyessen,* *Az* kevélyek ellen, **Hajlékodban őket bévészed,** Hogy *az* kegyetlen nyelvek Öket meg ne sérthessék.	<u>16.</u> Tenálad azokat elrejted, Megőrzöd *kegyesen* *A* kevélyek ellen. **Orcádnak rejtekébe vészed,** Hogy *a* kegyetlen nyelvek Őket meg ne sérthessék.
17 Dicsőség adassék az Úrnak, Ki tart *ótalmában,* Mint egy szép városban, **Kinek** erős bástyái *vadnak,* Hogy *azki* abban lakik, Senkitől nem bántatik.	17. Dicsőség adassék az Úrnak, Ki tart *oltalmában,* Mint egy szép városban, **Melynek** erős bástyái *vannak,* Hogy *aki* abban lakik, Senkitől nem bántatik.
18 Félelmes futásomban mondék: Tőled elvetettél, Rám nem nézsz szemeddel, De tenálad kegyelmet *lölék,* Meghallád könyörgésem, **És megadád kérésem.**	18. Félelmes futásomban mondék: Tőled elvetettél, Rám nem nézsz szemeddel*;* De tenálad kegyelmet *lelék,* Meghallád könyörgésem, **Megadád, amit kértem.**
19 **Szeressétek az Urat,** szentek,	19. **Az Urat szeressétek,** szentek,

Ki megtart híveket, Büntet kevélyeket, **Hát jó reménségben legyetek,** Higgyétek szívetekben, *Megvigasztal* az Isten.	Ki megtart híveket, Büntet kevélyeket*!* **Ő legyen néktek reménységtek!** Higgyétek szívetekben*:* *Megvígasztal* az Isten.
Az 1/6-ban a *nyavalyá(i)mból* szó kicserélhető a *bajaimból*-lal, de maradhat is. A 2/2-ben az *üdvösségem* szóalak visszaállítandó, ez a mai köznyelvi forma is. A 4/4-ben a *megvonszom* helyett jobb lenne az *elvonom.* Az 5/6-ban az eredeti *megenyhíted* szó megváltoztatása nem szükséges, annál kevésbé, mert a *megtekint* két sorral fentebb is előfordul. Itt a *sérelmit* szó viszont kicserélhető *sebeit*-re (vagy magyarázható). A 16/4-ben nem indokolt a sor átírása, elég egészen kis modernizálás: „Hajlékodba őket beveszed” (vagy *béveszed* stb.). Egyébként a változtatások többsége olyan, hogy nyelvi szempontból mind azok, mind az eredeti szöveg megáll, javallható. Az Ék. 1996 a 6–11. versszakokat hagyja el. A részletező leírás, a speciális, régies tartalom és nyelv okán részünkről a 6–17. versszakok mellőzését javasolnánk. Ezzel a zsoltár gondolatvezetése lényegében nem törne meg, csak lerövidülne.	

XXXII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 32. zsoltár
Tanúság az üdvösséges bódogságról.	**A bűnbocsánat útja (Második bűnbánati zsoltár)** *Bourgeois L., Lyon, 1547.*
1 Ó, *melly bódog* az *olly* ember *éltében,* *Azkit* az Isten *bévött kegyelmében,* És *megbocsátta* az ő vétkeit, És befedezte minden bűneit. *Bódog az, kinek* ő nagy hamissága Istentől **nincs néki** tulajdonítva, És *kinek csalárdság nincs* szivében, Tettetés nélkül jár életében.	1. Ó, *mely boldog* az *oly* ember *éltébe',* *Akit* az Isten *bevett kegyelmébe,* És *megbocsátá* az ő vétkeit, És befedezte minden bűneit. *Boldog, akinek* ő nagy hamissága Istentől **néki nincs** tulajdonítva, És **csalárdság nincsen ő** szivében, Tettetés nélkül jár életében.
2 Hogy bűnömet el akarnám hallgatni	2. Hogy bűnömet el akarám hallgatni,

És *néked* meg nem akarám vallani, **Ottan csontaim** elszáradának, Soksága miatt én siralmimnak. Mert éjjel-nappal kezed nehéz volta Nagy bűneimért rajtam fekszik vala, **Bennem elfogya** minden erősség, Mint nyári hévségben *az* nedvesség.	És *neked* meg nem akarám vallani, **Csontjaim ottan** elszáradának Soksága miatt én siralmimnak, Mert éjjel-nappal kezed nehéz volta Nagy bűneimért rajtam fekszik vala, **Elfogya bennem** minden erősség, Mint nyári hévségben *a* nedvesség.
3 De hogy bűnemet előtted megvallám, **És** nagy vétkeimet el nem **hallgatám,** De híven *előbeszéllém néked*, **Ottan** bocsánatot nyerék **tőled.** **Ezért** az Úr Istennek minden hívek Könyörögjenek, míg vagyon idejek, Mert ha nagy árvizek *jőnének* is, De nem árthatna ezeknek mégis.	3. De hogy bűnömet előtted megvallám, Nagy vétkeimet el nem **hallgathatám,** De híven *előbeszélém neked:* **Ott** bocsánatot nyerék **tetőled.** **Azért** az Úr Istennek minden hívek Könyörögjenek, míg vagyon idejek, Mert ha nagy árvizek *jönnének* is, De nem árthatna ezeknek mégis*!*
4 Te vagy *ótalmam*, őrizz meg engemet, Minden gonosz ellen tartsd meg lelkemet, Vigasztalj meg, hogy örvendezhessek, És vígan néked énekelhessek. Tanítlak téged, *úgy mond* az Úr Isten, És vezérellek az igaz ösvényen, *Szememvel* **mindenkor rád** vigyázok, **Igazgatlak, réád** gondot tartok.	4. Te vagy *oltalmam*, őrizz meg engemet, Minden gonosz ellen tartsd meg lelkemet, Vígasztalj meg, hogy örvendezhessek, És vígan néked énekelhessek*!* Tanítlak téged, *úgymond* az Úr Isten, És vezérellek az igaz ösvényen, *Szememmel* **mindig reád** vigyázok, **És igazgatlak, rád** gondot tartok.
5 Ne legyetek ollyak, mint az öszvérek És az lovak, kiknek nincsen értelmek, Kiknek zabolát vetnek szájokra, Hogy ne jargalhassanak szájokra. Az gonosznak szinte ez nyavalyája,	**5.**

Azmelly őtet szájára nem bocsátja: De környülvészi az Úr kegyelme, Azkinek ő minden hiedelme.	
6 **Örüljetek azért az** Úr Istenben, **Igaz hívek, legyetek nagy** örömben, *Vigadjatok* és énekeljetek, *Azkiknek* vagyon tiszta szívetek.	6. **Örvendezzetek a nagy** Úr Istenben, **És igaz hívek, legyetek** örömben, *Vígadjatok* és énekeljetek, *Akiknek* vagyon tiszta szívetek*!*
Az Ék. változtatásai javallhatóak, mai nyelvérzékünknek általában jobban megfelelnek, az énekelhetőséget szintén segítik. Az 5. versszak (régies, speciális tartalmú szöveg) valóban elhagyandó.	

XXXIII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 33. zsoltár
Intés az Istennek dicséretire.	**Isten a teremtő és gondviselő** *Bourgeois L., Strasbourg, 1545.*
1 Nosza, istenfélő szent hívek, Örvendezzetek az Úrnak, Mert illik, hogy őtet dicsérjék, Kik örülnek igazságnak. Áldjátok azértan Hangos **citerában,** Az Úr áldassék Lantban, *hegedőben*, Cimbalmi zengésben Magasztaltassék.	1. Nosza, istenfélő szent hívek, Örvendezzetek az Úrnak, :/: Mert illik, hogy őtet dicsérjék, Kik örülnek igazságnak*!* Áldjátok azértan :/: Hangos **citerákban!** Az Úr áldassék*!* Lantban, *hegedűben*, Cimbalmi zengésben Magasztaltassék.
2 Énekeljetek néki vígan Gyönyörű szép új éneket, Szép hangicsáló szerszámokban, Mondjatok ékes verseket, **Mert igaz** mondása, Állhatatos dolga,	2. Énekeljetek néki vígan Gyönyörű szép új éneket*!* :/: Szép hangicsáló szerszámokban Mondjatok ékes verseket*!* **Igaz ő** mondása, :/: Állhatatos dolga*:*

Azmit az Úr szól, Megáll igazságban, Minden dolgaiban Cselekeszik jól.	*Amit* az Úr szól, Megáll igazságban, Minden dolgaiban Cselekeszik jól.
3 **Szereti ő** az igazságot, Az ítélet nála kedves, Dolgában tart irgalmasságot, **Kivel** mind *ez* világ teljes. Az Úrnak igéje Egeket teremte, *Mellyeket ottfenn* Szájának lelkével, Nagy szép *seregekvel* Szerze *ékessen.*	3. **Ő szereti** az igazságot, Az ítélet nála kedves, :/: Dolgában tart irgalmasságot, **Mellyel** mind *e* világ teljes. Az Úrnak Igéje :/: Egeket teremte, *Melyeket ott fenn* Szájának lelkével Nagy szép *seregekkel* Szerze *ékesen.*
4 Az Úr Isten, mint egy tömlőbe Szorítja *az* tenger vizét, *Elröjti*, mint egy kincses helybe Ő mondhatatlan mélységét. Minden földi népek Az Urat féljétek, Mind *ez* világon Valakik hol laktok, Őtőle tartsatok Szorgalmatosson.	4. Az Úr Isten mint egy tömlőbe Szorítja *a* tenger vizét, :/: *Elrejti*, mint egy kincses helybe, Ő mondhatatlan mélységét. Minden földi népek, :/: Az Urat féljétek*!* Mind *e* világon Valakik hol laktok, Őtőle tartsatok Szorgalmatoson*!*
5 Mert *mihelt* ő csak egy igét szól, Azonnal *meglészen* minden, És valamit ő megparancsol, Nagy hamarsággal *megleszen.* Pogányok tanácsát És minden szándékát Az Úr megtöri, **És azmit** *az* népek **Magokban végeznek,**	5. Mert *mihelyt* ő csak egy igét szól, Azonnal *megleszen* minden, :/: És valamit ő megparancsol, Nagy hamarsággal *meglészen.* Pogányok tanácsát :/: És minden szándékát Az Úr megtöri, **Magukban** *a* népek **Amit elvégeznek,**

Semmivé *teszi*.	Semmivé *tészi*.
6 De az Úr Istennek tanácsa *Megmaradand* mindörökké, És megáll minden gondolatja, Kiterjed minden időkre. *Bódog az az* nemzet, Ki *illy* Urat szeret Mint ő Istenét, *Bódog az* nemzetség, Kit *kedvell ez fölség* Mint örökségét.	6. De az Úr Istennek tanácsa *Megmaradánd* mindörökké, :/: És megáll minden gondolatja, Kiterjed minden időkre. *Boldog az a* nemzet, :/: Ki *ily* Urat szeret, Mint ő Istenét*;* *Boldog a* nemzetség, Kit *kedvel e Felség* Mint örökségét.
7 Az Úr Isten magas **mennyekből** Alátekint szemeivel *Ez* világra néz onnan *fellyől*, Minden nemzetekre *széllel.* Szép *palotájából* Szeme *aláfordól* *Ez* széles földre, Nagy *dicsőségessen* Vigyáz nagy *fényessen* Az emberekre.	7. Az Úr Isten **a** magas **mennybül** Alátekint szemeivel, :/: *E* világra néz onnan *felül* Minden nemzetekre *széjjel.* Szép *palotájábul* :/: Szeme *aláfordul* *E* széles földre*;* Nagy *dicsőségesen*, Vigyáz nagy *fényesen* Az emberekre.
8 Mert önnönmaga erejével Formálta az ő szíveket És minden ő dolgokra nézel, Látja cselekedeteket. Az országló király Nagy sűrű táborral Meg nem tartatik, És az erős vitéz Az ő erejéhez Itt nem bízhatik.	**8.**

9 *Azki* ő *gyars* lovában bízik Megcsalatkozik dolgában, *Azki* karjával dicsekedik, Meg nem tartatik az hadban. De *az* nagy Úr Isten Népére szüntelen Néz szemeivel *Azkik* benne bíznak **És** hozzá **folyamnak,** Nem felejti el.	9. *Aki* ő *gyors* lovában bízik, Megcsalatkozik dolgában, :/: *Aki* karjával dicsekedik, Meg nem tartatik a hadban*;* De *a* nagy Úr Isten :/: Népére szünetlen Néz szemeivel*;* *Akik* benne bíznak, Hozzá **folyamodnak,** Nem felejti el.
10 Gondot tart *rájok,* s' *az* haláltól Megtartja őket *éltekben,* *Szükségtűl* és **éhhel halástól** Őrzi *az* drága időben. Lelkünk azért várja, Szüntelen óhajtja Az Úr *ótalmát* Ki paizsul végre Eljő *segétségre,* *Ad* diadalmat.	10. Gondot tart *rájuk* s *a* haláltól Megtartja őket *éltükben,* :/: *Szükségtől* és **éhenhalástól** Őrzi *a* drága időben. Lelkünk azért várja, :/: Szüntelen óhajtja Az Úr *oltalmát,* Ki paizsul végre Eljő *segítségre,* *Ád* diadalmat.
11 **Azért őbenne** *az* mi szívünk Igen örvendez szüntelen, Mert ő minékünk *reménségünk,* És bízunk ő szent nevében. Nagy kegyelmességed Mirajtunk *bővéjtsed,* Légy mi gyámolunk, Ne hagyj szükségünkben *Segéts* meg éltünkben, Mert téged várunk.	11. **Őbenne azért** *a* mi szívünk Igen örvendez szüntelen, :/: Mert ő minékünk *reménységünk,* És bízunk ő szent nevében. Nagy kegyelmességed :/: Mirajtunk *bővítsed,* Légy mi gyámolunk*!* Ne hagyj szükségünkben, *Segíts* meg éltünkben, Mert téged várunk*!*
A 3/2-ben javasolt módosítás: „Az ítélete kegyelmes”. Az eredetiben lévő	

kedves szó értelme ugyanis itt ’kegyelmes, kegyelemteljes’. Az 5/5-ben és a 6/1-ben a *tanács* régi ’végzés, szándék’ jelentése jegyzetben magyarázandó. A 10/4-ben a *drága* szót ki lehet cserélni: „Őrzi *inséges* időben”. A *drága idő* itt ugyanis az olyan ínséges időkre vonatkozik, amikor drága az élelem, a gabona. Részünkről azonban a 4–10. versszakokat a régies természetszemlélet, tartalom és nyelv, valamint a részletező leírás miatt kihagyhatónak gondoljuk. A zsoltár így is folyamatos gondolatvezetésű marad. Az Ék. 1996 a 4. és a 7–9. versszakokat hagyja ki. (Csupán) a 4. versszak – egyébként tartalmilag indokolt – kihagyásával viszont logikátlan lesz az 5. versszak okhatározói viszonyra utaló kezdete (*Mert*…).

XXXIV. ZSOLTÁR T. B.	*Marot K., 1496–1544.* 34. zsoltár
Háláadása Dávidnak az filisztéusok királyátul való megszabadulásért.	**Isten megvédi az övéit** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Mindenkoron áldom Az Urat, míg engem éltet, És az ő szent *dicséretét* Szájamban hordozom. Dicsekedvén áldja Lelkem jó voltát az Úrnak, **Kit** *az* szegények hallanak, És örülnek rajta.	1. Mindenkoron áldom Az Urat, míg engem éltet, És az ő szent *dícséretét* Szájamban hordozom. Dicsekedvén áldja Lelkem jó voltát az Úrnak, **Mit** *a* szegények hallanak, És örülnek rajta.
2 Magasztaljuk vígan Az Úrnak áldott szent nevét, És véghetetlen kegyelmét *Dicsérjük* mindnyájan. Mert midőn *keresném* És *kérném* az én Uramat, **Meghallá kiáltásomat** És megtarta engem.	2. Magasztaljuk vígan Az Úrnak áldott szent nevét, És véghetetlen kegyelmét *Dícsérjük* mindnyájan*!* Mert midőn *keresém* És *kérém* az én Uramat, **Meghallgatá nagy felszómat,** És megtarta engem.
3 **Kik az Úrra** néznek,	3. **Az Úrra kik** néznek,

Tőle *megvigasztaltatnak,* Soha *orcájok* azoknak Meg nem szégyenülnek. *Az* szegény kiálta És meghallgatá az Isten, El nem hagyá ínségében, De megszabadítá.	Tőle *megvígasztaltatnak,* Soha *orcáik* azoknak Meg nem szégyenülnek. *A* szegény kiálta, És meghallgatá az Isten, El nem hagyá ínségében, De megszabadítá.
4 Az Isten angyali Hívek *környül* tábort járnak, Istenfélőket megtartnak Mint Isten követi. **Lássátok** az Úrnak **Jóvoltát és kóstoljátok** Mert bizony **bódogok azok,** **Kik őbenne** bíznak.	4. Az Isten angyali Hívek *körül* tábort járnak, Istenfélőket megtartnak Mint Isten követi. **Jóvoltát** az Úrnak **Kóstoljátok és lássátok,** Mert bizony **azok boldogok,** **Őbenne kik** bíznak.
5 Féljétek az Urat Mindnyájan, hívek és szentek, Mert nem lesz soha szükségek, Kik félik hatalmát. Az oroszlánoknak Gyakorta *szükségek* esik, De kik az Istent tisztelik, Meg nem fogyatkoznak.	<u>5.</u> Féljétek az Urat Mindnyájan, hívek és szentek, Mert nem lesz soha szükségek, Kik félik hatalmát. Az oroszlánoknak Gyakorta *szükségük* esik, De kik az Istent tisztelik, Meg nem fogyatkoznak.
6 Én fiaim, jertek, Hallgassatok beszédemre, Megtanítlak szent életre, Hogy Istent féljétek. Kicsoda az ember, Ki hosszú életet *kiván,* És minden ő dolgaiban Jó állapatot kér?	<u>6.</u> Én fiaim, jertek, Hallgassatok beszédemre*:* Megtanítlak szent életre, Hogy Istent féljétek*!* Kicsoda az ember, Ki hosszú életet *kíván,* És minden ő dolgaiban Jó állapotot kér?

7 Őrizd meg nyelvedet *Az* gonosz rágalmazástól, *Ódd* ajakid álnokságtól, Meg ne sértsd más hirét. Tégy jól, gonoszt *gyülölj,* *Békeséget* kérj és kövess És hogy Istennél légy *kedvess,* Tisztességnek örölj.	7. Őrizd meg nyelvedet *A* gonosz rágalmazástól, *Óvd* ajakid álnokságtól, Meg ne sértsd más hírét*!* Tégy jól, gonoszt *gyűlölj,* *Békességet* kérj és kövess, És, hogy Istennél légy *kedves,* Tisztességnek örülj*!*
8 Az Isten szemei Látják *az* gonosztévőket, És ő *emlékezeteket* *Az* földről eltörli. *Az* jókat nem hagyja, Kik **őhozzá** tiszta **szívből** Kiáltnak nagy *ínségekből,* Mind megszabadítja.	8. Az Isten szemei Látják *a* gonosztévőket, És ő *emlékezetöket* *A* földről eltörli. *A* jókat nem hagyja*;* Kik **hozzá** tiszta **szívükből** Kiáltnak nagy *ínségükből:* Mind megszabadítja.
9 Közel az Úr Isten *Az* törödelmes szívekhez, És *az* sérelmes lelkekhez **Segétséggel leszen.** Az igaznak itten Ő nyavalyája *sokasól,* De **minden nyomorúságból** Kimenti az Isten.	9. Közel az Úr Isten *A* töredelmes szívekhez, És *a* sérelmes lelkekhez **Lészen segítséggel.** Az igaznak itten Ő nyavalyája *sokasul,* De **nyomorúságaibul** Kimenti az Isten.
10 Mert megőriztetik Az ő csontja az Istentől, És csak egy is azok közől Néki meg nem szegik. De az gonosztévőt Az önnön vétke megöli, Ki az igazat gyűlöli, Elvész idő előtt.	**10.**

11 Megtartja az Isten Élteket ő szolgáinak, Azkik csak őbenne bíznak, Nem esnek szégyenben.	**<u>11.</u>**
A 2/7-ben és a 4. versszakban, legalábbis a 7–8. sorban, az eredeti szöveg jobb, mint a módosított. A 8/3-ban a *nemzetöket* a *nemezetüket* alakra írandó át; a 9/3-ban pedig *a sérelmes lelkekhez* javasolt módosítása: *a megsebzett lelkekhez*. Részben tartalma és részletező szövege miatt az 5–7. versszak elhagyása szintén javasolható, a lezáró funkciójú 11. versszakot viszont – az Ék.-vel ellentétben – megtartanánk (a 10.-et nem). Az Ék. 1996 az 5–7. és a 10–11. versszakokat hagyja ki.	

XXXV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 35. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az megszabadításért.	**„Perelj, Uram, perlőimmel!”** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 *Pörölj,* Uram, *pörlőimmel,* Harcolj én ellenségimmel, Te paizsodat ragadd elő, Én segedelmemre állj elő, Dárdádat *nyújtsd* ki kezeddel, Ellenségimet kergesd el, Mondjad ezt az én lelkemnek*;* Tégedet én *megsegétlek.*	1. *Perelj,* Uram, *perlőimmel,* Harcolj én ellenségimmel, Te paizsodat ragadd elő*!* Én segedelmemre állj elő*!* Dárdádat *nyujtsd* ki kezeddel, Ellenségimet kergesd el*!* Mondjad ezt az én lelkemnek*:* Tégedet én *megsegítlek!*
2 Szégyenítsd meg, Uram, őket, Kik kergetik életemet, És azkik reám fenekednek, Nagy szégyennel hátratérjenek. Mint az szél az könnyű polyvát, Széjjel szórja az föld porát, Így az nagy Isten angyala Őket széllel futamtassa.	**<u>2.</u>**

3 Ő útok legyen setétség És olly sikamló, mint az jég, És az Isten angyala őket Kergesse, rontsa meg fejöket. Mert nékem hálót vetettek, És mél árkot készítettek, Hogy életemben ok nélkül, Megejtsenek kegyetlenül.	**3.**
4 Engedjed, hogy az hitetlen Essék veszélben véletlen, És azon hálóban akadjon, Kit nékem vetött, hogy megfogjon. Essék bé azon árokban, Kit nékem ásott utamban, És örvendez az én lelkem Az Úrban, ki megtart engem.	**4.**
5 Minden én tetemem mondja: Hozzád hasonló ki volna, Uram, ki az szegént megtartod, Az erősbtől megszabadítod? Az nyomorult szűkölködőt Az kóborlótól megmentöd. Hamis tanók föltámadnak És sok gonoszt reám fognak.	**5.**
6 Az jóért ők gonoszt adnak, Hogy lelkemtől megfosszanak, Noha midőn megbetegültek, Zsákban öltöztem őéröttek. Ő ínségeken böjtöltem, És érettek könyörgöttem, Mint atyámfiát úgy szántam, Gyakorta hozzájok jártam.	**6.**

7 Gyászban jártam lehorgadva, Mint ki az anyját siratja, De ők szomorú esetemen Örülnek, és gyűlnek seregben. *Hát megől az* gonosz népek Engemet szörnyen nevetnek, Ártatlan lévén, nem szánnak, Sőt csúfolnak és szaggatnak.	7. Gyászban jártam lehorgadva, Mint ki az anyját siratja, De ők szomorú esetemen Örülnek, és gyűlnek seregben. *Hátmögül a* gonosz népek Engemet szörnyen nevetnek*;* Ártatlan lévén, nem szánnak, Sőt csúfolnak és szaggatnak.
8 *Az* képmutató galibák *Fogokat* rám csikorgatják, És rajtam nagy csúfságot űznek, Kik csak zabálódást keresnek. Uram, *mig* nézed ezeket? Jövel, tartsd meg én lelkemet, Egyedül voltom *tekéntsd* meg, Ez oroszlánoktól ments meg.	8. *A* képmutató galibák *Fogukat* rám csikorgatják*;* És rajtam nagy csúfságot űznek, Kik csak zabálódást keresnek. Uram, *míg* nézed ezeket? Jövel, tartsd meg én lelkemet*!* Egyedül voltom *tekintsd* meg, Ez oroszlánoktól ments meg*!*
9 *Dicsérlek* téged szüntelen, Nagy *sűrő* gyülekezetben, És nagy roppant sereg nép előtt, Téged *dicsérlek* minden *felött.* Ne engedd, hogy örüljenek, *Azkik* ok nélkül gyűlölnek, Ellenségimet fordítsd el, Ne **hunyorgassanak szemmel.**	9. *Dícsérlek* téged szüntelen Nagy *sűrű* gyülekezetben, És nagy roppant sereg nép előtt Téged *dícsérlek* minden *fölött.* Ne engedd, hogy örüljenek, *Akik* ok nélkül gyűlölnek*;* Ellenségimet fordítsd el, Ne **gúnyoljanak szemükkel.**
10 Mert nem szólnak békeségre, De álnok szívek néz erre, Hogy ők azokat háborgassák, Kik békével ez földet lakják. Az hitlen népek soksága, Száját szörnyen reám tátja, Kiáltnak rajtam ha-ha-hát, Mondván: szemünk jó dolgot lát.	**<u>10.</u>**

11 Úr Isten, látod ezeket, Fedd meg vakmerőségeket, Kezed szájokra ne eressze, És tőlem, Uram, ne légy messze, Serkenj föl, Uram és kelj fel, És ments meg ítéleteddel, Ügyemnek jó voltát lássák Ellenségim, noha bánják.	**11.**
12 Ítélj meg igazságodban, Ne nevessenek meg vígan, És ne mondják nagy hahotával: Bényeltük őtet éh torkunkval. Mind megszégyenítessenek, Kik örölnek ínségemnek, Öltözzenek gyalázatban Ellenem kevély voltokban.	**12.**
13 És azok énekeljenek, Kik **igazságnak** örülnek, Mondván: hálá legyen az Úrnak, Ki nyugalmat ád szolgájának. Én nyelvem igazságodat Hirdeti nagy jóvoltodat, **És dicséretedet** híven Éneklem minden időben.	13. Már azok énekeljenek, Kik **igazamnak** örülnek, Mondván: hála legyen az Úrnak, Ki nyugalmat ád szolgájának*!* Én nyelvem igazságodat, Hirdeti nagy jóvoltodat*;* **Dícséretedet nagy** híven Éneklem minden időben.

A 8/1-ben a *galiba* szó itteni ’gonosz ember’ jelentését – ha ez a versszak bent marad – jegyzetben meg kell adni. A 9/8 szövegmódosítását az indokolja, hogy a szem hunyorgatása itt a gúnyolódás jele. A 13. versszak szövegmódosításai nyelvileg szükségtelenek. A 13/2 ugyan jobban megfelel a Bibliának (vö. ÚF 27: „Ujjongjanak, örüljenek, / akik *igazamat* kívánják!”), de itt szerencsésebb az eredeti énekszöveg, amely a személyes vonatkozást nem hangsúlyozva általánosabb módon fogalmaz (*igazságnak*). A zsoltár részletező szövege, nyelvi archaizmusai indokolják a versszakkihagyásokat

(az Ék. 1996 ugyanezeket a versszakokat hagyja ki), sőt a 7. és 8. versszak elhagyása is javallható, mint ahogy ez az Ék. 1921/2001-ben is megtörtént.

XXXVI. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 36. zsoltár
Dávidnak panassza, isteni dicsére-ti, könyörgése és vigasztalása.	**Ember gonoszsága – Isten jósága** *Greiter M., Strasbourg, 1525 (1539) után*
1 Az gonosztévőnek dolgán Eszemben veszem azt nyilván, Hogy Istenre nincs gondja, Magában *fölfualkodik,* Bűneitől meg nem szűnik, *Az* híveket *útálja.* Hamis és hazug beszéde, Jó *tanóséghoz* nincs kedve, És nem jár igazsággal, Hívságot gondol ágyában, Foglalatos gonosz útban, Semmi bűnt ő nem útál.	1. A gonosztévőknek dolgán Eszembe veszem azt nyilván, Hogy Istenre nincs gondja. :/: Magában *felfuvalkodik,* Bűneitől meg nem szűnik, *A* híveket *utálja.* Hamis és hazug beszéde, :/: Jó *tanúséghoz* nincs kedve, És nem jár igazsággal*;* Hívságot gondol ágyában, Foglalatos gonosz útban, Semmi bűnt ő nem útál.
2 Uram, *az* te nagy **jóvoltod** **Az égig ér, igazságod** Mind *az fölhőkig fölhat,* Mint *az* hegy, te igazságod, Törvényed *mélség,* megtartod Az embert és *az barmat.* Te kegyességed *melly* drága! Azért *az* te szárnyad alá **Az emberek folyamnak,** Kik jól *megelégítetnek,* Mint *bőv* vízzel legeltetnek Javaival házadnak.	2. Uram, *a* te nagy **hűséged** **Égig ér, kegyelmességed** Mind *a felhőkig felhat.* :/: Mint *a* hegy, te igazságod, Törvényed *mélység,* megtartod Az embert és *a barmot.* Te kegyességed *mily* drága! :/: Azért *a* te szárnyad alá **Emberek folyamodnak,** Kik jól *megelégíttetnek,* Mint *bő* vízzel, legeltetnek Javaival házadnak.
3 Nálad az élet kútfeje,	3. Nálad az élet kútfeje,

Világodnak nagy ő fénye, *Melly* nékünk szépen *fénlik.* *Bővéjtsd rajtok* kegyességed, *Azkik* jól *esmernek* téged, **Neved szívvel** tisztelik. Ne *hadd,* hogy *az* kevély lába **Reám rohanjon** hatalma **Ne tapodjon** *az* földre, Adjad, hogy *az* hitetlenek Megessenek, süllyedjenek, *Föl* se keljenek többé.	Világodnak nagy ő fénye, *Mely* nekünk szépen *fénylik.* :/: *Bővítsd rajtuk* kegyességed, *Akik* jól *ismernek* téged, **Szívvel neved** tisztelik*!* Ne *hagyd,* hogy *a* kevély lába :/: **Rámrohanjon, és** hatalma **Letapodjon** *a* földre*;* Adjad, hogy *a* hitetlenek Megessenek, süllyedjenek, *Fel* se keljenek többé*!*
A 2. versszak Ék.-beli szövegmódosításai nem szükségesek. A régies *folyamnak* ’folyamodnak’ helyére azonban más igét javasolt tenni, pl. a *(szárnyad alá) befutnak* vagy *húzódnak*-ot. Az *emberek* szó elől nem szerencsés elhagyni a névelőt (*Az*), mert akkor a mondat csak egyes emberekre vonatkozik, holott védelmét az Isten minden ember számára nyújtja, felkínálja, vö. ÚF 8: „Szárnyad árnyékába / menekülnek *az emberek*”. A 3/6–7 szövegmódosításai könnyebben érthetővé, folyamatosabbá teszik a szöveget, javallotak. Az eredetiben a *Reám rohanjon* után vessző (,) kéne, amely elmaradt (vö. RMKT. XVII. század. 6. köt. is; itt a *hatalma* szó után áll – tévesen – vessző). A 3/11-ben a *Megessenek*-et jobb lenne *Elessenek*-re cserélni.	

XXXVII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 37. zsoltár
Vigasztalása Dávidnak az isten-teleneknek szerencsés állapatjok ellen.	**A gonosz szerencséje hiábavalóság** *Bourgeois L., Lyon, 1547.*
1 Ne bosszonkodjál *az gonosztevőkre,* Midőn őnékik jól vagyon *dolgok,* Ne nézz **búslakodván szerencséjekre,** Ha látod, **hogy jobbul állapatjok,** Mert mint *az* szénafű, levágattatnak, És mint *az* zöld fű, hamar elhullnak.	1. Ne bosszankodjál *a gonosztévőkre,* Midőn őnékik jól vagyon *dolguk!* Ne nézz **búskodva ő szerencséjökre,** Ha látod **nékik jó állapotjuk!** Mert mint *a* szénafű, levágattatnak, És mint *a* zöld fű, hamar elhullnak.

2 Tégy jól és bízzál *erőssen* Istenben, **És békével élhetsz** ez országban, **Jó szerencséd lesz minden** életedben, Örvendj az Úrnak nagy jóvoltában, És valamit kérsz tőle, mind *megnyéred*, Mindent megád, *azmit* kiván szíved.	2. Tégy jól és bízzál *erősen* Istenben*:* **Békével élhetsz itt** ez országban*;* **Hűséggel járj el egész** életedben, Örvendj az Úrnak nagy jóvoltában, És valamit kérsz tőle, mind *megnyered*, Mindent megád, *amit* kíván szíved.
3 **Támaszd csak az Istenre** minden dolgod, **És bízzál kétség nélkül** őhozzá, **Mert ő megcselekedendi,** meglátod, Ártatlanságod világra hozza, Hogy igazságod *úgyan* lássa minden, Mint *az* fényes nap *fénlik* délszínben.	3. **Csak az Istenre támaszd** minden dolgod, **És kétség nélkül bízzál** őhozzá, **Mert megcselekszi, bizonnyal** meglátod*:* Ártatlanságod világra hozza, Hogy igazságod *ugyan* lássa minden, Mint *a* fényes nap *fénylik* délszínben.
4 **Bízd Istenre, és légy csendesz** szívedben, És **reménségedet vesd** őbenne, Ne haragudjál jó szerencséjeken Azoknak, *azkik* élnek *kedvekre*, Ne gondolj semmit az ő *életekkel* Hogy *vélek* együtt bűnbe ne essél.	4. **Bízzál az Úrban, csendes légy** szívedben, És **reménységed vessed** őbenne*!* Ne haragudjál jó szerencséjeken Azoknak, *akik* élnek *kedvükre!* Ne gondolj semmit az ő *életükkel*, Hogy *velük* együtt bűnbe ne essél*!*
5 Mert *az gonoszak* mind eltöröltetnek, De *azkik az* nagy Istenben bíznak, *Ez* földnek azok örökösi lesznek, *Az* gonosztévők szörnyen elhullnak, Majdan ha ő helyeket *megtekénted* **Azhol laktanak,** *üressen* leled.	5. Mert *a gonoszok* mind eltöröltetnek, De *akik a* nagy Istenben bíznak, *E* földnek azok örökösi lesznek*:* *A* gonosztévők szörnyen elhullnak. Majdan, ha ő helyüket *megtekinted*, **Aholott laktak,** *üresen* leled.

6 De az földet örökségül az hívek Bírják, és nagy békeséggel lakják, És ők szép csendességben gyönyörködnek, De azon ólálnak az hamissak, Hogy az igazat ejthessék veszélben, Csikorgatják fogokat az ellen.	**6.**
7 De az Isten ezeket megneveti, Mert látja, hogy napja elközelget, Melly nap ezeknek egyszer végét veti. Az hitetlen kivonssza fegyverét, Kézívjét megvonssza, hogy ő meglőjje Az szegént, és azt szörnyen megölje.	**7.**
8 De az önnön fejére visszafordol, És tulajdon szívét általjárja, És az ő erős kézívje megromol, Jobb az igaznak kisded jószága, Azmellyel ő ékes csendességben él, Az hamissaknak gazdag kincseknél.	**8.**
9 Az gonoszaknak karjok megrontatnak, Erejekkel meg nem menekednek, De az Úr ótalmok az igazaknak, Mert idejeket tudja ezeknek. Minden napjait nékik följedzette, Örökségek megmarad örökké.	**9.**
10 Gonosz időben is károk nem leszen,	**10.**

És soha meg nem szégyenítetnek, Megelégítetnek az szűk időben, De az istentelenek elvesznek, Az füstbe mennek, és úgy elolvadnak, Mint az kövére az kis bárannak.	
11 Az istentelen sok kölcsent fölvészen, De igazán soha meg nem fizet, Az igaz örömest ád és jól tészen, Annakokáért ez áldott nemzet Örököse lészen az zsíros földnek, De az hitetlenek mind elvesznek.	**11.**
12 Mert ő járását az Úr igazgatja, És az ő utait jól vezérli, Tántorodástól őt megótalmazza, Mert ő ennek életit kedvelli. Noha esik néha botránkozása, El nem vész, mert az Úr kézen tartja.	**12.**
13 Gyermek voltam, és immár megvénhüttem, De én nem láttam soha szükségét Az igaznak, és én soha nem löltem, Hogy ő magva koldulna kenyeret, Kölcsön ád és minden napon jól tészen, És ő magvát megáldja az Isten.	**13.**
14 Hadd el hát az gonoszt, és tégy minden jót, Hogy mindörökké te megmaradhass, Mert az Úr Isten szeret igazságot, És az igazhoz igen irgalmass,	**14.**

De az hamis és istentelen ember Mind cselédestöl veszedelmet nyér.	
15 Az igazak ez földet mind megnyerik És lakják mint ő örökségeket, Az igaznak szája nem hivolkodik, Hanem mindenkor szól bölcseséget, Ő nyelve nem szól semmi mulatságot, De szüntelen beszéll igazságot.	**15.**
16 Az Úr beszédét ő szivében vészi, Azért soha el nem téveledik, Az gonosz, mint tolvaj, az utat lesi, Az igaz emberre ólálkodik, Azon gondolkodik, hogy megfoghassa, És mint egy farkas, megszaggathassa.	**16.**
17 De az Isten nem bocsátja kéziben, Az ítéletben is nem engedi, Hogy az ő ügyének gonosz vége légyen, Bízzál hát hozzá és engedj néki, Fölemel téged, hogy bírjad az földet, Megládd az gonoszaknak veszteket.	**17.**
18 Én jól megszemlélém az gonosztévőt Ki el-fölkele és elterjede, És hogy mint zöld borostyánfa, úgy fölnőtt, És hogy másszor elmenék mellette, Odalőn, az helyét széllel nézellém, De őt semmiképpen ott nem lelém.	**18.**

19 Élj igazán, légy *hív* és *tökélletes*, És nagy jól *leszen* tenéked dolgod, *Békeséged leszen* nagy örvendetes, *Az* gonoszak vallnak **csalatságot**, Mert ők szertelen nagy **ínségben** esnek, És **végre teljességgel** elvesznek.	19. Élj igazán, légy *hű* és *tökéletes*, És nagy jól *lészen* tenéked dolgod, *Békességed lészen* nagy örvendetes. *A* gonoszok mind vallnak **csúfságot**, Mert ők szertelen nagy **ínségbe** esnek, És **teljességgel végre** elvesznek.
20 Mert az Úr *ótalma* az igazaknak, **És őket megmenti** *énségekből*, *Vélek* vagyon, és tőle megtartatnak, És hogy őhozzá **folyamnak** szívből, *Az* gonosztévőktől megszabadítja, És jelenvoltával *vigasztalja*.	20. Mert az Úr *oltalma* az igazaknak, **Megmenti őket sok** *ínségükből*, *Vélük* vagyon és tőle megtartatnak. És hogy őhozzá **fordulnak** szívből, *A* gonosztévőktől megszabadítja, És jelenvoltával *vígasztalja*.
A régies szóalakok maiakra cserélendők (*dolguk, szerencséjükre, állapotjuk. megnyered, csendes, éleükkel, gonoszok, megtekinted, hű, oltalma, ínségükből*), egyébként az első két (? és a 4.) versszak módosításainak a szükségessége kérdéses, a 3.-é viszont javallható. A *Tégy jól* (2/1), a *minden életedben* (2/3), az *igazságod úgyan lássa* (3/5) és a *végre teljességgel* (19/6) helyett jobb lenne *Tégy jót, egész életedben, igazságodat úgy lássa* és *végül teljességgel*. Az *(őhozzá) folyamnak* (20/4) igét jó volt kicserélni *(őhozzá) fordulnak*-ra, valamint a *csalatságot* (19/4) helyett is bizonyára jobb a *csúfságot*. A versszak-kihagyásokat a részletező leírás, az archaikus tartalom és nyelv indokolja. Az Ék. és az Ék. 1996 kihagyásaihoz még hozzá lehetne venni az 5.-et, mint az Ék. 1921/2001-ben.	

XXXVIII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 38. zsoltár
Dávidnak külömb-külömb panaszi, azok mellé adatott könyörgésekkel egyetemben.	**Lelki-testi nyomorúságban (Harmadik bűnbánati zsoltár)** *Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Haragodnak nagy voltában,	1. Haragodnak nagy voltában

Megindolván, Ne feddj meg, Uram, engem, Búsult gerjedezésedben Rám tekintvén, Ne büntess meg, Istenem.	*Megindulván,* Ne feddj meg, Uram, engem*!* Búsult gerjedezésedben Rám tekintvén, Ne büntess meg Istenem*!*
2 Nyilaid belém lövettek **Kik** szereznek Énnekem nagy sérelmet, **Kezeid nagy** súlyossága Hátam nyomja, És sanyargat engemet.	2. Nyilaid belém lövettek, **Mik** szereznek Énnekem nagy sérelmet; **Kezeidnek** súlyossága Hátam nyomja, És sanyargat engemet.
3 Testemnek semmi *résziben* Épség nincsen, **Te nagy haragod miatt.** **Csontaim elháborodtak,** **Nem nyughatnak** **Én nagy bűneim miatt.**	3. Testemnek semmi *részében* Épség nincsen **Haragodnak miatta;** **Nincs békesség tagjaimban,** **Csontjaimban** **Bűneimnek miatta.**
4 Mert ez én nagy gyarlóságim És bűneim Fejem *föllyülhaladták,* **Kiknek** nehéz, terhes voltát, Súlyosságát *Tagaim* nem bírhatják.	4. Mert az én nagy gyarlóságim És bűneim Fejem *felülhaladták,* **Miknek** nehéz, terhes voltát, Súlyosságát *Tagjaim* nem bírhatják.
5 Én sebeim elsenyvedtek, Megbüszödtek, Ki miatt nagy siralmom, De ezeknek indítója, Szerző oka Az én nagy bolondságom.	**5.**

6 Én nyavalyáim gyötrenek, Legörbéjtnek Ki miatt nagy kínt látok, Minden napon gyászruhában Járok sírván, Sérelmimben óhajtok.	**6.**
7 Mert elvajúdtak ágyékim, Fájnak bélim, Kik szintén elszáradtak, Úgyhogy én egész testemben Épség nincsen, Tagaim elbággyadtak.	**7.**
8 Igen elerőtlenedtem És törődtem Ez mondhatatlan kínban, Sírok, ordítok szüntelen Én szívemben Ez szertelen nyavalyán.	**8.**
9 Minden mostani kérésem, Én Istenem, Vagyon szemeid előtt, És minden fohászkodásom **S' ohajtásom** Tőled el nem *rejtetött.*	9. Minden mostani kérésem, Én Istenem, Vagyon szemeid előtt, És minden fohászkodásom, **Óhajtásom** Tőled el nem *rejtetett.*
10 Szívem nyugalmat nem lelhet, Igen reszket, Minden erőm elfogyott, Szemeim világossága, Vidámsága	10. Szívem nyugalmat nem lelhet, Igen reszket, Minden erőm elfogyott*;* Szemeim világossága, Vidámsága

Éntőlem eltávozott.	Éntőlem eltávozott.
11 Minden én felebarátim És rokonim Tőlem eliszonyodnak, Atyámfiai, szomszédim, Esmerőim Mellőlem távol állnak.	**<u>11.</u>**
12 Azkik életemre törnek, És kergetnek, Hálót vetettek titkon, És azkik engem gyűlölnek, Bút szereznek Énnékem minden napon.	**<u>12.</u>**
13 Kiben süketnek kell lennem, És fülelnem, Noha nagy szitkot hallok, Szájammal szólni sem merek, Csak veszteglek, Mint az néma, hallgatok.	**<u>13.</u>**
14 Mint az süket, ollyan vagyok, Azmit hallok, Hallatlanná kell tennem, Mint azkinek mentségére Nincsen nyelve, Ollyá kell nékem lennem.	**<u>14.</u>**
15 De én **az Istenben** bízom, És elvárom, Hogy kérésem meghallja, Mert szívem hozzá emelem,	15. De én **Istenemben** bízom, És elvárom, Hogy kérésem meghallja, Mert szívem hozzá emelem

És elhiszem, Hogy szükségem meglátja.	És elhiszem, Hogy szükségem meglátja.
16 Ezt mondom, Uram, és kérlek, Hogy imezek Ne nevessenek rajtam, Mert ha lábam megbotlanék, Vagy megesnék, Gajdolnának énrólam.	**<u>16.</u>**
17 Hogyha így kell sántikálnom És bajlódnom, Félek azon, hogy nékem Én szívem elkeseredik, És megsérszik, Siralmas lesz életem.	**<u>17.</u>**
18 Hamisságomat megvallom, Nem tagadom *Gonosz téteményimet*, Bűneim *miá lött* sebek Kesergetnek És gyötrenek engemet.	<u>18.</u> Hamisságomat megvallom, Nem tagadom *Gonosztéteményimet;* Bűneim *miatt lett* sebek Kesergetnek És gyötrenek engemet.
19 Az én ellenségim élnek, És örülnek, Erőssödnek óránkint, Azkik ok nélkül gyűlölnek És rám törnek, Sokasulnak naponkint.	**<u>19.</u>**
20 Ezek reám dühödtenek És kergetnek, Kikvel én sok jót töttem,	**<u>20.</u>**

De ezt csak azért mívelik, Mert irégylik, Hogy én az jót követem.	
21 Uram, ne hagyj el engemet, Nézd ügyemet, **Mert egyedül** hagyattam, Kérlek, légy irgalmas *nékem*, Én Istenem, Mert csak tebenned bíztam.	21. Uram, ne hagyj el engemet*!* Nézd ügyemet, **Egyedül mint** hagyattam*!* Kérlek, légy irgalmas *nekem*, Én Istenem, Mert csak tebenned bíztam*!*
22 Azért tőlem ne állj messze, Szánj meg végre, Én kegyelmes Istenem, Segedelmeddel ne késsél, Siess, jöjj el, Én édes *idvösségem.*	22. Azért tőlem ne állj messze, Szánj meg végre, Én kegyelmes Istenem*!* Segedelmeddel ne késsél, Siess, jöjj el, Én édes *idvességem!*
A 2/3-ban a *sérelmet* szó *sebeket*-re cserélhető, a 22/6-ban pedig a mai köznyelvi *üdvösségem* szólak használandó. A kihagyásokat a részletező régies tartalom és nyelv indokolja. Sőt, ki lehet hagyni a 2. és a 3. verszakot is (az utóbbit azért is, mert az ószövetségi felfogás szerint a betegséget az ember vétkei miatt Isten büntetésének tartja), valamint a 10.-et és a 18.-at. Mindezeket az Ék. 1921/2001 szintén elhagyja, a 18.-at pedig az Ék. 1996. A 15. versszakban az igekötős igék (*elvárom, elhiszem*) jelentésváltozása miatt szövegmódosítás javasolt: „De én az Istenben bízom / És *úgy várom*, / Hogy kérésem meghallja, / Mert szívem hozzá emelem /, *Bízva hiszem*, / Hogy szükségem meglátja.”. Vö. ÚF 16: „Mert benned reménykedem, Uram”. A 21/3-ban a „Mert egyedül hagyattam,” sort nem volt szerencsés megváltoztatni, tartalmilag sem, és azért sem, mert grammatikai párhuzamban áll a 6. sorral (*Mert…*).	

XXXIX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 39. zsoltár
Vallástétele Dávidnak az ő tűrhetetlenségéről és szenvedésében való zúgolódásáról.	**Imádság a lélek nyugalmáért.** *Bourgeois L., Genf, 1551.*

1 Magamban elvégezém és mondám, Hogy dolgom megtartóztatnám, Hogy nyelvem *olly* igét ne ejtene, **Ki** énnékem bút szerzene, Én szájamra zabolát *vetöttem*, Míg *az* hitlen áll előttem.	1. Magamban elvégezém és mondám*:* Hogy dolgom megtartóztatnám, Hogy nyelvem *oly* igét nem ejtene, **Mely** énnekem bút szerzene, Én szájamra zabolát *vetettem*, Míg *a* hitlen áll előttem.
2 Én, mint *az* néma, veszteg hallgaték, Még *az* jóról sem *beszéllék*, Sőt *fájdalmom* is titkolnom kelle, **Kin** sérelmem *öregből*e, Ég vala szívem, hogy meggondolám, Eltüzesülvén ezt mondám:	2. Én mint *a* néma, veszteg hallgaték, Még *a* jóról sem *beszélék*, Sőt *fájdalmam* is titkolnom kelle, **Min** sérelmem *öregbüle;* Ég vala szívem, hogy meggondolám, Eltüzesülvén ezt mondám:
3 Mutasd meg, Uram, éltemnek végét, És meddig éltetsz engemet, *Az* napok számát jelentsd meg *nékem*, *Mig* **kell ez világon** élnem, Mert időm nálad csak egy *araszni*, Előtted életem semmi.	3. Mutasd meg, Uram, éltemnek végét, És meddig éltetsz engemet*?* *A* napok számát jelentsd meg *nekem!* *Míg* **e világon kell** élnem, Mert időm nálad csak egy *arasznyi*, Előtted életem semmi.
4 **Bizonyára múlandó** az ember, Ki magának sokat ígér, Mint az árnyék, az ember elmúlik, Mégis szorgalmatoskodik, Sokat gyűjt, és sok **marhát** rak öszve, Nem tudja, kié lesz végre.	4. **Bizony mulandó semmi** az ember, Ki magának sokat ígér*!* Mint az árnyék, az ember elmúlik, Mégis szorgalmatoskodik, Sokat gyűjt és sok **kincset** rak össze, Nem tudja, kié lesz végre.
5 Uram, hát nékem kiben kell bíznom? Nincs *kívőled* vigasságom, Ments ki **engem** minden **vétkeimből,** És *az* bolondok nyelvétől	5. Uram, hát nékem kiben kell bíznom? Nincs *kívűled* vigasságom*!* Ments ki **engemet** minden **vétkemből,**

Őrizz meg, hogy ők ne csúfoljanak, Midőn ez ínségben látnak.	És *a* bolondok nyelvétől Őrizz meg, hogy ők ne csúfoljanak, Midőn ez ínségben látnak.
6 Mint *az* néma, hallgatok *erőssen,* Szájam *föl* sem nyitom, mert én Tudom, hogy ezt mind te cselekedted, **Csapásod** rólam elvegyed, Mert **kezednek kemény** volta miatt, Minden életem ellankadt.	6. Mint *a* néma, hallgatok *erősen,* Szájam *fel* sem nyitom, mert én Tudom, hogy ezt mind te cselekedted. **Ostorod** rólam elvegyed*!* Mert **kemény kezed nagy** volta miatt Minden életem ellankadt.
7 Mert midőn te megfedded az embert, Az ő nagy gyarlóságáért, Azonnal elvész szép ábrázatja, Mint *az* molytól *az* szép ruha. Lám az ember *melly* igen múlandó, Semmi dolga nem állandó*!*	7. Mert midőn te megfedded az embert Az ő nagy gyarlóságáért, Azonnal elvész szép ábrázatja, Mint *a* molytól *a* szép ruha. Lám, az ember *mely* igen múlandó, Semmi dolga nem állandó.
8 Hallgasd meg, Uram, könyörgésemet, Kérésemre ne légy *süket,* Mert előtted vendég és szarándok, Mint atyáim, *ollyan* vagyok. Szűnjél meg tőlem, hadd vegyek erőt Az én kimúlásom előtt.	8. Hallgasd meg, Uram, könyörgésemet, Kérésemre ne légy *siket!* Mert előtted vendég és zarándok, Mint atyáim, *olyan* vagyok. Szűnjél meg tőlem, hadd vegyek erőt Az én kimúlásom előtt*!*

Szövegmódosítási javaslatok jelentéstörténeti okokból: az *öregbüle* (2/4) helyett *növekede*, az *Eltüzesülvén* (2/6) helyett *Lángra lobbanva*, vö. ÚF: 4: „Szívem fölhevült bennem, / Míg sóhajtoztam lángra lobbantam,”. A 4. versszakban a *szorgalmatoskodik* helyett jobb lenne: *aggódik, vesződik*; a *marhát* pedig a *vagyont* szóval kéne kicserélni. A 6. versszakban az Ék. módosításai, legalábbis az 5. sorban, nem szerencsések. Egyébként azonban a 4–7. verszak főleg a régies kifejezésmód okán elhagyható, a mondanivaló lényege ekkor is megmarad. (Noha, e zsoltárból sem az Ék., sem az Ék. 1996 nem hagy el.) A 8/2-ben a *süket* szó helyett a ritkább és negatív mellékértelem nélküli *siket* szóalak használata helyeselhető. A 8/5-ben a

„Szűnjél meg tőlem,” helyett javaslat: „Tekints le reám,”.

XL. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 40. zsoltár
Jövendölés az Krisztusnak szenvedésiről és papi tisztiről.	**A hit nemes harca** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Várván vártam *az fölséges* Urat, És *imé* hozzám fordula, *Kegyelmessen* meghallgata, És **megmutatá rajtam** *jóvoltát.* Kivőn *az* mély veremből, És *az* sáros *förtőből,* És én lábaimat Szép egyenes kőre *El-fölhelyheztette,* Vezérlvén *utamat.*	1. Várván vártam *a felséges* Urat, És *ime,* hozzám fordula, *Kegyelmesen* meghallgata, És **rajtam megmutatá** *jó voltát.* Kivőn *a* mély veremből, :/: És *a* sáros *fertőből,* És én lábaimat Szép egyenes kőre :/: *El-felhelyeztette,* Vezérlvén *útamat.*
2 **Én szájamban ada új éneket,** Istenünk dicséretire, Hogy **azkik** hallgatnak erre, *Higgyék* és féljék ő *Isteneket.* *Bódog, azki* az Úrban Bízik, szemét elhajtván *Az* kevély *népektől,* Kiknek minden dolgok Hazugságra hajlók, *Tőlök* távol *keről.*	2. **Ada én számba új énekeket** Istenünk dicséretire, Hogy **akik** hallgatnak erre, *Higyjék* és féljék ő *Istenüket.* *Boldog, aki* az Úrban :/: Bízik, szemét elhajtván *A* kevély *népektül,* Kiknek minden dolgok :/: Hazugságra hajlók: *Tőlük* távol *kerül.*
3 Csudatételidnek sok ő száma, És nagy bölcs gondolatidnak, Hozzánk való *jó voltodnak* Sokságát senki meg nem mondhatja. Ha elkezdem számlálni, Nem tudom kimondani, Mert te nem kívántad	3. Csudatételidnek sok ő száma, És nagy bölcs gondolatidnak, Hozzánk való *jóvoltodnak* Sokságát senki meg nem mondhatja. Ha elkezdem számlálni, :/: Nem tudom kimondani, Mert te nem kívántad

Az sok áldozatot, De hogy fogadjak szót, Fülemet **megfúrtad.**	*A* sok áldozatot, :/: De hogy fogadjak szót, Fülemet **alkottad.**
4 **Az égő áldozat nincs** kedvedben, *Az* bűnért valók sem kellők, Akkor mondom: *Ím* eljövök, Rólam írás van *az* törvénykönyvben. Hogy akaratod tegyem, Én kegyelmes Istenem, *Az* te törvényedben Gyönyörködik lelkem, És örvendez szívem A te szent *igédben.*	4. **Égő áldozat nincsen** kedvedben, *A* bűnért valók sem kellők. Akkor mondom: *ím* eljövök, Rólam írás van *a* törvénykönyvben: Hogy akaratod tegyem, :/: Én kegyelmes Istenem*!* *A* te törvényedben Gyönyörködik lelkem :/: És örvendez szívem A te szent *Ígédben.*
5 Nagy sok **népek gyülekezetiben** **Igazságod kihirdettem,** Meg nem tartóztattam nyelvem, Jól tudod, hogy én minden időben Jóvoltod magasztaltam, Soha el nem hallgattam, Te *idvösségedet* *Hívséggel* hirdettem, Mindennek beszéltem Nagy kegyességedet.	<u>5.</u> Nagy sok **népeknek seregeiben** **Te igazságod hirdettem,** Meg nem tartóztattam nyelvem*;* Jól tudod, hogy én minden időben Jóvoltod magasztaltam, :/: Soha el nem hallgattam Te *idvességedet;* *Hűséggel* hirdettem, :/: Mindennek beszéltem Nagy kegyességedet.
6 Uram, **tőlem irgalmasságodot** Ne vond meg, tarts meg *kegyessen,* *Igazságod megőrizzen.* Számtalan gonosz reám áradott, Sok nyavalya *környülvött,* **Reám nagy sok ínség jött,** **Kiknek** nincsen száma, Mint hajam szálinak, **Kik** fejemen *vadnak,* Szívem is elhagya.	<u>6.</u> Uram, **éntőlem irgalmasságod** Ne vond meg, tarts meg *kegyesen,* *És igazságod őrizzen:* Számtalan gonosz reám áradott*!* Sok nyavalya *körülvett,* :/: **Nagy sok ínség reám jött,** **Melynek** nincsen száma, Mint hajam szálinak, :/: **Mik** fejemen *vannak;* Szívem is elhagya.

7 Könyörülj rajtam, kegyes Istenem, Siess, jöjj segedelmemre, És juttasd nagy szégyenségre, Azkik halálra keresik lelkem. Szörnyen hátratérjenek, Kik káromon örölnek, És kik ínségemen Úznek nevetséget, Kiáltnak veh, veh, vét, Jutalmok dög legyen.	**7.**
8 **Hogy** tebenned mind örvendezzenek, *Azkik* **tisztelnek** tégedet, **Szeretik** *idvösségedet,* Mondván: *Dicsősség legyen* Istennek. Noha én szegény vagyok, És én szükségim nagyok, De rám gondot visel Az Úr, én megtartóm, Jövel szabadítóm, Úr Isten, ne késsél.	8. **Már** tebenned mind örvendezzenek, *Akik* **keresnek** tégedet, **Kívánják** *idvességedet,* Mondván: *dicsőség légyen* Istennek*!* Noha én szegény vagyok, :/: És én szükségim nagyok, De rám gondot visel Az Úr, én megtartóm, :/: Jövel, szabadítóm, Úr Isten, ne késsél*!*
2/6-ban a *szemét elhajtván*-t *szemét fordítván*-ra kéne cserélni. A *Higyjék* (2/4) *Higgyék*-re, a *népektül* (2/7) *népektűl*-re módosítandó (helyesírás), az *idvességedet* pedig *üdvösségedet*-re (mai köznyelvi alak). Az, hogy a *Fülemet megfúrtad*-ot az Ék. *Fülemet alkottadra*-ra változtatta, érthető. Még jobb lenne: „Fülem megnyitottad.” (Ék. 1921/2001); vö. RK 7: *füleimet fölnyitottad*; ÚF: „nyitott fület adtál nekem.”. A 4–5. versszak elhagyható. A 6/10 elejére a mellérendelés jellege miatt javasolt egy *S* kötőszó; vö. RK, ÚF 13 is: „*és* a szívem is elhagyott engem.”. A 7. versszak kimaradása miatt a 8.-at az előzményhez *hogy* kötőszó nem kapcsolhatja. Az Ék.-beli *Már* mellett meggondolandó módosítás: „Uram, tebenned örvendezzenek,” (Ék. 1921/2001), vagy *Add, tebenned…* . A 8. verszak egyéb változtatásai (*keresnek, Kívánják*) ugyan jobban megfelelnek a Bibliának (vö. ÚF 17), de teológiailag szintén elfogadható és jól érthető Szenci Molnár-szöveget módosítanak, ezért nem javasoltak. A Bibliában a 40. zsoltár 14–18.	

versének szövege – csekély eltéréssel – megegyezik a 70. zsoltáréval. Ez némileg tükröződik a verses zsoltárátdolgozásban is.

XLI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 41. zsoltár
Dávid előszámlálja betegségét és egyéb nyavalyáját.	**Hűtelen barátok ellen** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 *Bódog, azki az* nyavalyást híven Szánja *ínségében,* Mert szükségében őtet ismétlen Megmenti az Isten, Megtartja éltét, és ez országba Lesz jó állapatja, Ellenséginek **kivánságában** Nem adja **markában.**	1. *Boldog, aki a* nyavalyást híven Szánja *inségében,* Mert szükségében őtet ismétlen Megmenti az Isten. Megtartja éltét, és ez országba' Lesz jó állapotja, Ellenséginek **kívánságába,** Nem adja **markába.**
2 Fájdalmában az Isten megtartja, Szépen *fölgyógyítja,* Betegágyát fordítja örömre És jó egészségre. Azért így szólok *néked,* Istenem: Kegyelmezz meg *nékem,* Gyógyítsd meg, Uram, én betegségem, Mert igen vétkeztem.	2. Fájdalmában az Isten megtartja, Szépen *felgyógyítja;* Betegágyát fordítja örömre, És jó egészségre. Azért így szólok *neked,* Istenem: Kegyelmezz meg *nekem!* Gyógyítsd meg, Uram, én betegségem, Mert igen vétkeztem.
3 Én ellenségim szidnak engemet, Örölnék vesztemet, Mondják: Halála ennek ha jő el, Neve mikor vész el? Meglátogattak engem nyájassan, Hazugságot szólván, Minden dolgaimat megszemlélték, Osztán kiföcsögték.	**3.**

4 Mindnyájan énellenem suttognak, Reám olálkodnak, Szereznek, kérnek nékem bánatot És háborúságot. Mondván: Az ő bűninek soksága Fájdalmának oka. Ihon fekszik az ő kórágyába, Már föl nem kél soha.	**4.**
5 Egy pedig, azki barátom vala, Kiben bízom vala, Kit tápláltam, és ötte kenyerem, Lábat vét énnékem. Légy kegyelmes azértan, Úr Isten, Illy nagy szükségemben, Gyógyíts meg, hogy valaha nékiek Én megfizethessek.	**5.**
6 **De hozzám jó kedvedet esmerem,** **Ezen is jól értem,** **Mert ellenségemnek oka nincsen,** **Hogy rajtam örvendjen.** **Tisztaságomban engem megtartasz,** **És megszabadítasz,** **És szemeid eleiben állatsz,** **Örökké el nem hagysz.**	6−7. **Tisztaságomban engem megtartasz,** **És megszabadítasz,** **És szemeid eleibe állatsz,** **Örökké el nem hagysz.** **Áldott légy, Izráelnek Istene,** **Most és mindörökké!** **Szent neved dícsértessék mindenben,** **Ámen és úgy légyen!**
7 Áldott légy, Izráelnek Istene, Most és mindörökké. Szent neved dicsírtessék mindenben, Ámen, és úgy legyen. **Megjegyzés**: Az Ék.-ben a 6. versszak második fele és utána állva	

a 7. vers össze van vonva és 6–7-nek jelölve.	
A versszakkihagyások a részletező és a régies szöveg miatt javallhatók. Az ószövetségi felfogás szerint e zsoltár is a betegséget Isten büntetésének tartja az ember vétkei miatt. A 2. verszak szintén elhagyható; ha marad, a *Mert* kötőszót – mivel értelmezési zavart okozhat –, jó lenne kicserélni, pl. *Bár*-ra (vö. Ék. 1921/2001).	

XLII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 42. zsoltár
Külömb-külömb panaszi Dávid-nak.	**Óhajtozás Isten után** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Mint *az* szép híves patakra *Az* szarvas kivánkozik, Lelkem úgy *ohajt* Uramra, És hozzá fohászkodik. Tehozzád, én Istenem, Szomjúhozik én lelkem, Vajjon színed eleiben Mikor jutok, élő Isten?	1. Mint *a* szép híves patakra *A* szarvas kívánkozik, :/: Lelkem úgy *óhajt* Uramra, És hozzá fohászkodik, Tehozzád, én Istenem, Szomjúhozik én lelkem, Vajjon színed eleiben Mikor jutok, élő Isten?
2 Könnyhullatásim énnékem Kenyerem éjjel-nappal, Midőn azt kérdik éntőlem: Hol Istened, kit vártál? Ezen lelkem kiontom, És házadat *ohajtom,* Hol *az* hívek *seregiben* Örvendek szép éneklésben.	2. Könnyhullatásim énnékem Kenyerem éjjel-nappal, :/: Midőn azt kérdik éntőlem: Hol Istened, kit vártál? Ezen lelkem kiontom, És házadat *óhajtom,* Hol *a* hívek *seregében* Örvendek szép éneklésben.
3 Én lelkem, mire csüggedsz el, Mit keseregsz ennyire? Bízzál Istenben, *s′* nem hágy el,	3. Én lelkem, mire csüggedsz el? Mit kesergesz ennyire? :/: Bízzál Istenben, nem hágy el,

Kiben örvendek végre, Midőn hozzám orcáját Nyújtja szabadítását. *Óh*, én kegyelmes Istenem *Melly* igen kesereg lelkem!	Kiben örvendek végre, Midőn hozzám orcáját, Nyújtja szabadítását*;* *Ó*, én kegyelmes Istenem, *Mely* igen kesereg lelkem!
4 Mert terólad emlékezem *Ez* Jordánnak földéről, Szent helyedre igyekezem, **Ez Hermon kis** hegy mellől. Mélység kiált *mélséget*, Midőn én fejem felett *Az* sok sebes víz *megindól*, Mint egy erős hab, *megzúdól*.	<u>4.</u> Mert terólad emlékezem *E* Jordánnak földéről, :/: Szent helyedre igyekezem **Hermon s Micár** hegy mellől. Mélység kiált *mélységet*, Midőn én fejem felett *A* sok sebes víz *megindul*, Mint egy erős hab, *megzúdul*.
5 Sebessége árvizednek És *az* nagy zúgó habok Énrajtam *öszveütköznek*, Mégis hozzád óhajtok, Mert úgy megtartasz nappal, Hogy éjjel *vigassággal* *Dicséreteket* éneklek Néked, erős őrizőmnek.	5. Sebessége árvizednek, És *a* nagy zúgó habok :/: Énrajtam *összeütköznek*, Mégis hozzád óhajtok*;* Mert úgy megtartasz nappal, Hogy éjjel *vígassággal* *Dícséreteket* éneklek Néked, erős őrizőmnek.
6 Mondván: Isten én kőszálam, Mire felejtesz így el? Ellenségim *vadnak* rajtam, Gyászban járok *veszéllel*, Mert az ő hamis nyelvek *Csontaimban* megsértnek, Mert így *bosszontnak* ellened: Lássuk, hol vagyon Istened.	6. Mondván: Isten, én kőszálam, Mire felejtesz így el? :/: Ellenségim *vannak* rajtam, Gyászban járok *veszéllyel*. Mert az ő hamis nyelvek *Csontjaimban* megsértnek, Mert így *bosszantnak* ellened: Lássuk, hol vagyon Istened*?*
7 Én lelkem, mire csüggedsz el, Mit kesergesz ennyire?	7. Én lelkem, mire csüggedsz el: Mit kesergesz ennyire? :/:

Bízzál Istenben*: Nem hagy* el, Kiben örvendek végre, Ki *nékem* szemlátomást Nyújt kedves szabadulást, Nyilván megmutatja nékem, Hogy csak ő az én Istenem.	Bízzál Istenben **s** *nem hágy* el, Kiben örvendek végre. Ki *nekem* szemlátomást Nyújt kedves szabadulást, Nyilván megmutatja nékem, Hogy csak ő az én Istenem.
Ez az egyik legismertebb zsoltár, a szövegén ezért is nehéz lenne változtatni, de nincs is erre szükség. Legfeljebb a 6/2-ben a *Mire* helyett *Miért* állhatna. A *híves* 'hűvös', a *hab* 'hullám' (4/8, 5/2), az *óhajt* 'fohászkodik' (5/4), a *kedves* 'kegyelemteljes' (7/6) jelentése viszont jegyzetben megmagyarázandó. A zsoltár erős hagyománya miatt a *híves*-t nem változtatnánk meg a mai köznyelvi *hűvös* szóalakra. A *vajon*-t ma rövid (egy) *j*-vel írjuk (1/7). – Az Ék.-beli summák szövegére rendszerint nem térünk ki, azok általában javallhatók vagy elfogadhatók. Itt mégis megjegyezzük, hogy az „Óhajtozás Isten után" pontosabb és már a zsoltár elején egyértelműbb lenne ekképp: „Óhajtozás Isten temploma után". Vö. ÚF is: „*Vágyódás Isten temploma után*".	

XLIII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 43. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az megszabadításért.	**(Folytatás)** *Bourgeois L., Lyon, 1547.*
1 Ítélj meg engemet, Úr Isten, És fogadd *föl* én *igyemet* Ez kegyetlen nemzetség ellen, *Az* hamis embernek kezében Ne bocsáss, Uram, engemet, Tartsd meg én fejemet.	1. Ítélj meg engemet, Úr Isten, És fogadd *fel* én *ügyemet* *E* kegyetlen nemzetség ellen*!* *A* hamis embernek kezében Ne bocsáss, Uram, engemet, Tartsd meg én fejemet*!*
2 Uram, engem miért hagyál el, Lám te vagy én erősségem*?* Miért járok keserűséggel, Minden örömöm távozék el*?* Mert nyomorgat ellenségem És sanyargat engem.	2. Uram, engem miért hagyál el*?* Lám, te vagy én erősségem*!* Miért járok keserűséggel*?* Minden örömöm távozék el, Mert nyomorgat ellenségem, És sanyargat engem.

3 Igazságodat add értenem, Világosságod küldd alá, **Ki** megvilágosítson engem, Szent hegyedre *legyen* vezérem, Bémenésem igazgassa *Az* te hajlékodba.	3. Igazságodat add értenem, Világosságod küldd alá, **Mely** megvilágosítson engem! Szent hegyedre *légyen* vezérem*;* Bémenésem igazgassa *A* te hajlékodba*!*
4 Isten oltárához bémegyek Az én Uram eleiben, *Azki* öröme én szívemnek. *Hegedővel néked* éneklek, És hálát adok szüntelen Tenéked, Úr Isten.	4. Isten oltárához bemégyek Az én Uram eleiben, *Aki* öröme én szívemnek. *Hegedűvel neked* éneklek, És hálát adok szüntelen, Tenéked, Úr Isten.
5 Miért vagy szomorú, én lelkem, Mit keseregsz *illy* szertelen? Bízzál az Istenben, mert hiszem, Hogy **még őtet vígan dicsérem,** Midőn **engem megment híven,** **Én Istenem lévén.**	5. Miért vagy szomorú, én lelkem*?* Mit kesergesz *ily* szertelen? Bízzál az Istenben, mert hiszem, Hogy **őtet én még dicsőítem,** Midőn **híven megment engem** **Megváltó Istenem.**
Megjegyzendő, hogy a *hegedű* itt egy fajta pengetős hangszert, hárfát jelent. Az 5. versszakban jobb az eredeti szöveg, szórendi változtatás – a rím miatt – a 6., záró sorában ajánlott: „Lévén én Istenem”.	

XLIV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 44. zsoltár
Könyörgése az Isten népének az megszabadúlásért.	**Ne taszíts el örökre!** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Hallottuk, Isten, füleinkkel, *Azmit* régenten cselekedtél, *Nekünk* atyáink mondották,	1. Hallottuk, Isten, füleinkkel, *Amit* régenten cselekedtél. *Nékünk* atyáink mondották,

Kik nagy dolgaidat látták, **Kezeddel az pogán népet** Elvesztéd, földét elpusztítád, **Osztán más helyre vüd őket,** Holott ismét megszaporítád.	Kik nagy dolgaidat látták*;* **A pogány népet kezeddel** Elvesztéd, földét elpusztítád*;* **Néped más helyre vitted el,** Holott ismét megszaporítád.
2 Mert nem ő *fegyverek* által lett, Hogy ők megülték *ez* jó földet, Nem az ő *kezek*, sem *karjok* Volt *nékik szabadítójok*. De te orcád tekintése És *az* te karod és *jobb kezed* Őket így megsegítette, Mert őhozzájok volt *jókedved*.	2. Mert nem ő *fegyverük* által lett, Hogy ők megülték *e* jó földet*;* Nem az ő *kezük*, sem *karjuk* Volt *nekik szabadítójuk*, De te orcád tekintése És *a* te karod és *jobbkezed* Őket így megsegítette, Mert őhozzájuk volt *jó kedved*.
3 Úr Isten, te vagy én királyom, És az én teljes *vigasságom*, *Jákobnak* küldd segedelmed, *Azmint* régenten mívelted. Általad *ellenségünket* Megökleldezzük és megrontjuk, És *az* mi gyűlölőinket *Az* te nevedben letapodjuk.	3. Úr Isten, te vagy én királyom És az én teljes *vígasságom!* *Jákóbnak* küldd segedelmed, *Amint* régenten mívelted. Általad *ellenséginket* Megökleldezzük és megrontjuk, És *a* mi gyűlölőinket *A* te nevedben letapodjuk.
4 Mert én nem bízom kézívemben, Sem az én éles fegyveremben, Az engem meg nem szabadít, Ha az ellenség megszorít. De te tartasz meg bennünket Minden mi ellenségünk ellen, És *az* mi kergetőinket Elveszted, és ejted szégyenben.	4. Mert én nem bízom kézívemben, Sem az én éles fegyveremben*;* Az engem meg nem szabadít, Ha az ellenség megszorít, De te tartasz meg bennünket Minden mi ellenségünk ellen, És *a* mi kergetőinket Elveszted, és ejted szégyenben.
5 Azért az Istent magasztaljuk, És szent nevét örökké áldjuk,	5. Azért az Istent magasztaljuk, És szent nevét örökké áldjuk*;*

Mindennap *dicsérvén* őtet, Hirdessük nagy kegyességét. De minket te *megvetöttél*, És juttattál nagy szégyenségben, *Az* hadba velünk nem jövél, Hogy megtartottál volna épen.	Mindennap *dícsérvén* őtet, Hirdessük nagy kegyességét*!* De minket te *megvetettél*, És juttattál nagy szégyenségben, *A* hadba velünk nem jövél, Hogy megtartottál volna épen.
6 Az ellenségtől elfuttattál, És velünk nagy szégyent vallattál, Minden marhánkat eldúlják, Kik éltünket háborgatják, Hogy minket ők megegyenek, Mint *az juhokot*, úgy adál el, Kik minket messze kergetnek *Az* pogányok közibe széjjel.	<u>6.</u> Az ellenségtől elfuttattál, És velünk nagy szégyent vallattál. Minden marhánkat eldúlják, Kik éltünket háborgatják. Hogy minket ők megegyenek, Mint *a juhokat*, úgy adál el, Kik minket messze kergetnek, *A* pogányok közibe széjjel.
7 Népedet te semminek tartád, És őket csak *ócsón* eladád, Igen kevésre *böcsülléd*, Csaknem ingyen odavetéd. Azt tőd, hogy mi ellenségink, És *azkik* mi környülünk laknak, Mindenfelől mi szomszédink Minket nevetnek és csúfolnak.	<u>7.</u> Népedet te semminek tartád, És őket csak *olcsón* eladád, Igen kevésre *becsüléd*, Csaknem ingyen odavetéd. Azt tőd, hogy mi ellenségink És *akik* mi környülünk laknak, Mindenfelől mi szomszédink Minket nevetnek és csúfolnak.
8 *Az* pogányok példabeszédet, Szólnak mirólunk nevetséget, És mindenféle nemzetek Csúfolván, *fejekkel* intnek. Gyalázat, szitok szüntelen És szégyen forog *énelőttem*, *Úgyhogy* nagy szégyenletemben, Az én orcámat *bé* kell fednem.	<u>8.</u> *A* pogányok példabeszédet, Szólnak mirólunk nevetséget. És mindenféle nemzetek Csúfolván, *fejükkel* intnek*;* Gyalázat, szitok szüntelen, És szégyen forog *én előttem*, *Úgy*, *hogy* nagy szégyenletemben Az én orcámat *be* kell fednem.
9 Nagy sok szidalmat kell hallanom,	<u>9.</u> Nagy sok szidalmat kell hallanom,

Ki miatt csak elszomorodom, Midőn szemem előtt nézem Bosszúálló ellenségem. Mindezek esnek mirajtunk, Mégis nem felejtünk el téged, Kötésed ellen nem járunk, Mindenben engedünk tenéked.	**Mely** miatt csak elszomorodom, Midőn szemem előtt nézem Bosszúálló ellenségem. Mindezek esnek mirajtunk, Mégis nem felejtünk el téged, Kötésed ellen nem járunk, Mindenben engedünk tenéked.
10 *Az* mi szívünk nem fordul vissza, De gondolatit rajtad tartja, *Az mi* lábunk ki nem *mozdol* Ösvényedről el nem hajol. Mégis így büntetsz bennünket, *Bévetél az* **sárkányok** közé, És már mindenfelől minket Halál árnyéka *környéköze*.	<u>10.</u> *A* mi szívünk nem fordul vissza, De gondolatit rajtad tartja. *A mi* lábunk ki nem *mozdul,* Ösvényedről el nem hajol. Mégis így büntetsz bennünket, *Bevetél a* **sakálok** közé, És már mindenfelől minket Halál árnyéka *környékeze*.
11 Ha elfeledtünk volna téged, Meg sem gondoltuk volna neved, Ha más *Isten szolgálatra* Kezünket emeltük volna: Nyilván nem tűrted volna el, Sőt igen megbüntettél volna, Mert mindent látsz **szemeiddel,** Minden szívnek előtted titka.	<u>11.</u> Ha elfeledtünk volna téged, Meg sem gondoltuk volna neved*;* Ha más *isten-szolgálatra* Kezünket emeltük volna: Nyilván nem tűrted volna el, Sőt igen megbüntettél volna, Mert mindent látsz **te szemeddel,** Minden szívnek előtted titka.
12 De mi *teérötted* naponkint *Öldöztetünk ez* világ szerint, Miként az ártatlan juhok, Kik *az* mészárszékre valók. Kelj *föl* azért, mit aluszol? És álmodból már serkenjél föl, Támadj *föl* és hatalmadból Ments ki minket *ez* nagy ínségből.	12. De mi *te éretted* naponkint *Üldöztetünk e* világ szerint*;* Miként az ártatlan juhok, Kik *a* mészárszékre valók. Kelj *fel* azért, mit aluszol? És álmodból már serkenjél föl, Támadj föl, és hatalmadból Ments ki minket *e* nagy ínségből*!*

13 Miért fordítod el szemedet, Mire rejted el szent szinedet, Minket miért felejtesz el, Nem gondolsz-é ínségünkkel? Lelkünk és minden életünk Már szintén az földre lehajlott, Az mi hasunk és mi bélünk Már szintén az földhöz ragadott.	**13.**
14 Kelj föl azért és ótalmazz meg, Irgalmasságod szerint tarts meg, És az te kegyességedből Ments ki minden ínségünkből.	**14.**
Az 1/7-ben a fordítás az eredetiben is téves, nem érthető, s az Ék.-ben sem lett kijavítva. Itt arról van szó, hogy az Isten segítségével elűzött pogányok földjén a zsidók ismét megszaporodtak (vö. Biblia is). Javaslat: „Néped helyükre vitted el,”. A 3–4., a 6–10. és a 13. versszakok a részletező, régies tartalom és megfogalmazás miatt elhagyható. Javasolt, hogy a 12. versszak utolsó négy sora maradjon el, s helyére az 14. versszak kerüljön: a 12. versszak lezárása így lényegében azonos marad, de ugyanakkor – a kihagyások ellenére – a zsoltár eredeti, általánosabb érvényű lezárása is megmarad. Az Ék. 1921/2001 itt csak az 1., 2. és a 10. versszakot közli.	

XLV. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 45. zsoltár
Jövendölés az Krisztusról úgy mint az ő gyülekezetinek vőlegénnyéről.	**Az Isten Felkentjének menyegzője (dicsősége).** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Egy szép dolgot hoz elő az én szívem, *Az* dicső királyról lesz éneklésem, Kit nyelvem **megdicsér szép cifrával,**	1. Egy szép dolgot hoz elő az én szívem, *A* dicső királyról lesz éneklésem, Kit nyelvem **dícsér nagy szép felszóval,**

Mint egy deák az író pennával*:* Sokkal szebb vagy te minden embereknél, Mindent *föllyülmúlsz* te szép termeteddel, Ajakidnak nagy ő kedvessége, Mert megáldott az Isten örökké.	Mint egy deák az író pennával. Sokkal szebb vagy te minden embereknél, Mindent *felülmulsz* te szép termeteddel, Ajakidnak nagy ő kedvessége, Mert megáldott az Isten örökké.
2 Te kegyes **és erős vitéz, készölj** *föl*, Vedd fegyvered és oldaladra kösd *föl*, Úgy, mint királyi ékességedet, Ez ékességben végy *győzödelmet.* *Az* jó igazság vezérlje *utadat*, **Kegyesség, jóság** bírja járásodat, És *az* te karodnak erejével Nagy csudákat téssz, megládd szemeddel.	2. Te kegyes, **erős vitéz, készüljél** *fel*, Vedd fegyvered és oldaladra kösd *fel*, Úgy, mint királyi ékességedet, Ez ékességben végy *győzedelmet!* *A* jó igazság vezérlje *útadat*, **Jóság, kegyesség** bírja járásodat, És *a* te karodnak erejével, Nagy csudákat téssz, megládd szemeddel*!*
3 Mert *hegyessek az* te sebes nyilaid, Kit megéreznek minden ellenségid, **Midőn ő szíveket általlövöd,** És őket hatalmad alá *vetöd.* *Óh*, Úr Isten, *az* te királyi széked Megmarad mindörökké dicsőséged*!* Pálcája *az* te *királságodnak* **Bizony pálcája az igazságnak.**	3. Mert *hegyesek a* te sebes nyilaid, Mit megéreznek minden ellenségid, **Szívüket midőn általszegezed,** És őket hatalmad alá *veted.* *Ó*, Úr Isten, *a* te királyi széked, Megmarad mindörökké dicsőséged*;* Pálcája *a* te *királyságodnak:* **Pálcája bizony igazságodnak.**
4 Az igazságot te igen *szeretöd*, *Az* hamisságot viszontag gyűlölöd, Azért az Isten *mindenekfelett* Víg olajjal megkenett tégedet. **Mirha és áloés szag jő ruhádról,** **Cásiaillat üt ki kamarádból,** **Elefánt-tetemes palotádban** **Néked mindenek szolgálnak vígan.**	4. Az igazságot te igen *szereted*, *A* hamisságot viszontag gyűlölöd, Azért az Isten *mindenek felett* Víg olajjal megkenett tégedet. **A te nevedet mindenkor hirdetem,** **Nemzetségről-nemzetségre beszélem:** **És minden maradéki ezeknek** **Mindörökké tégedet dícsérnek.**

5 Az királyok leányi ékességben Drága öltözettel jőnek előtte, Jobb felől áll az kegyes menyasszony, Azkin szép aranyas ruha vagyon. Ó, te szép leány, hallgass beszédemre! Nézz ide, füleiddel hajolj erre, Feledkezzél el te nemzetedről, Atyád házát is vesd ki eszedből.	**5.**
6 És az király az te nagy szépségedben Gyönyörködik, és vigad ő szívében, Ő leszen immár tenéked urad, Azért térdet hajtván őt uraljad. Az Tirus-béliek és egyéb népek Néked ajándékot hoznak és küldnek, Királyleányi belső szépséged Tisztelik aranyas öltözeted.	**6.**
7 Ő szép hímmel varrott öltözetiben Bévitetik az király eleiben, Leánytársainak szép serege Őutánna vitetnek előtte. Ekképpen gyönyörű ékességekkel Az királhoz vitetnek nagy örömmel, Bémennek királyi palotádban, És nagy örömben lesznek mindnyájan.	**7.**
8 Az te elhagyott szüleid helyében Magzatokat ád tenéked az Isten, Kiket helyheztetsz nagy méltóságban, Fejedelmekké tész sok országban.	**8**

Az te nevedet mindenkor hirdetem, Nemzetségről nemzetségre beszéllem, Ez minden maradéki ezeknek Tégedet mind örökké dicsérnek. **Megjegyzés:** Az Ék.-ben a 4., ott utolsó versszak záró négy sora a kihagyott 8. versszak első négy sora lett; kihagyottnak az 5–8. versszakok vannak jelölve.	
Az Ék.-ben az 1/3 módosítása, valamint a kihagyások és a versszakösszevonás javasolható. Még a 3. versszakot is mellőzni lehetne. Az Ék. 1921/2001 ezt a zsoltárt két verszaknyira lerövidítve Baltazár Dezső feldolgozásában közli.	

XLVI. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 46. zsoltár
Háláadása az Isten népének az megótalmazásért.	**Erős vár a mi Istenünk!** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Az Isten *az* mi *reménségünk,* Midőn reánk tör ellenségünk, Minden háborúságinkban Megtart erős hatalmában. Azért *az* mi szívünk nem félne, Ha az egész föld *megrendőlne,* És *az* hegyek *az* tengernek Közepibe *bédőlnének.*	1. Az Isten *a* mi *reménységünk,* Midőn reánk tör ellenségünk, Minden háborúságinkban Megtart erős hatalmában. Azért *a* mi szívünk nem félne, :/: Ha az egész föld *megrendülne,* És *a* hegyek *a* tengernek Közepibe *bedülnének.*
2 Ha *az* tenger szörnyen zúgna is, Minden víz *fölzavarodnék* is, És ha *az* sebes szélvésszel *Az* hegyek hányatnak széjjel, *Az* szép folyóvíz mindazáltal Az ő szép tiszta folyásával	2. Ha *a* tenger szörnyen zúgna is, Minden víz *felzavarodnék* is, És ha *a* sebes szélvésszel *A* hegyek hányatnak széjjel*:* *A* szép folyóvíz mindazáltal :/: Az ő szép tiszta folyásával

Az Istennek szent városát *Megvigasztalná* hajlékát.	Az Istennek szent városát, *Megvígasztalná* hajlékát*:*
3 Mert közepén lakik az Isten, Azértan romlása nem *leszen,* Semmi **énségben** nem ejti Az Isten jókor megmenti. *Az pogán* népek dúlnak-fúlnak, Nagy sok országok *föltámadnak,* De az ő haragos szava Mind *ez* földet elolvasztja.	3. Mert közepén lakik az Isten, Azértan romlása nem *lészen;* Semmi **ínségbe** nem ejti, Az Isten jókor megmenti. *A pogány* népek dúlnak-fúlnak, :/: Nagy sok országok *feltámadnak,* De az ő haragos szava Mind *e* földet elolvasztja.
4 De az Isten minden időben Mivelünk vagyon ínségünkben, *Jákob* Istene *ótalmunk,* *Az Zebaoth* **mi hadnagyunk.** Jertek, lássátok *ez* nagy Úrnak Csuda dolgait hatalmának, Ki mind *ez* föld kerekségét Elpusztítja ékességét.	4. De az Isten minden időben Mivelünk vagyon ínségünkben*;* *Jákób* Istene *oltalmunk,* *A Zebaóth* **erős várunk!** Jertek, lássátok *e* nagy Úrnak, :/: Csuda dolgait hatalmának, Ki mind *e* föld kerekségét, Elpusztítja ékességét*!*
5 *Ez* földön széjjel nagy hadakat Ő *megcsendeszít* háborúkat, Ívet, *kopjákot* megrontat, Társzekereket *fölgyújtat,* Így szólván: mindnyájan halljátok, Hogy **én erős Istentek** vagyok, És hogy *birodalmom* vagyon Minden népen *ez* világon.	5. *E* földön széjjel nagy hadakat, Ő *megcsendesít* háborúkat, Ívet, *kopjákat* megrontat, Társzekereket *felgyújtat,* Így szólván: mindnyájan halljátok, :/: Hogy **erős Istenetek** vagyok, És hogy *birodalmam* vagyon Minden népen *e* világon*!*
6 Summa szerint *ez* erős Isten Velünk **vagyon** minden **helyeken,** **Az Jákobnak nagy Istene** **Dolgainknak segedelme.**	6. Summa szerint*: az* erős Isten Velünk **van** minden **ínségünkben;** **Jákób Istene oltalmunk,** **A Zebaóth erős várunk!**

A 4/4-et valóban jobb módosítani. Ha a *Zebaoth* szó megmarad (inkább *Cebaot* formában), akkor pl. így: „A *Cebaot* a mi várunk”, vagy „… erős várunk” (ekkor a *Cebaot* jelentése jegyzetet kíván). Ha a szót mellőzzük, akkor a szöveg lehet pl. ez: „A Seregek Ura várunk”; vagy: „Az Úr Isten a mi várunk”. Javasolható a 2–3., és a 6. versszak elhagyása is, az 5.-é pedig úgy, hogy annak utolsó két sora – egy birtokos személyjel módosításával – a 4. utolsó két sora helyére kerül: „(…Csuda dolgait hatalmának,) / És hogy birodalma vagyon / Minden népen e világon.”.

XLVII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 47. zsoltár
Háláadása az izráelitáknak, az Istennek sokféle jótéteményiért.	**Isten a világ királya** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 No, minden népek Örvendezzetek És tapsoljatok, Istent áldjátok, Szép hangossággal És nagy *fölszóval.* Mert az Úr Isten Nagy *fölségében,* Ő *királsága* És nagy országa Kiterjed messze Ez egész földre.	1. No minden népek, Örvendezzetek, És tapsoljatok, Istent áldjátok Szép hangossággal És nagy *felszóval,* Mert az Úr Isten Nagy *felségében* Ő *királysága* És nagy országa Kiterjed messze, Ez egész földre.
2 Hatalmunkba *vét* Nagy sok népeket, És *megholdoltat* Sok pogányokat Minékünk végre Ő nagy ereje. Minket ő *fölvett* Örökévé *tött,* Nékünk engedte	2. Hatalmunkba *vet* Nagy sok népeket, És *meghódoltat* Sok pogányokat Minékünk végre Ő nagy ereje. Minket ő *felvett,* Örökévé *tett,* Nékünk engedte

Ő kegyessége *Jákobnak* tisztét, Kit igen szeret.	Ő kegyessége *Jákóbnak* tisztét, Kit igen szeret.
3 *Imé*, az Isten Szépen *fölmegyen*, Nagy *vigasságban*, Trombitaszókban, Urunk *fölmegyen* Nagy dicsőségben. Énekeljetek Az Úr Istennek Zengő verseket, Szép énekeket *Ez* nagy *királnak* Mint mi Urunknak.	3. *Íme* az Isten Szépen *felmegyen* Nagy *vígasságban*, Trombitaszókban*;* Urunk *felmegyen* Nagy dicsőségben. Énekeljetek Az Úr Istennek Zengő verseket, Szép énekeket, *E* nagy *királynak*, Mint mi Urunknak*!*
4 Őnéki minden Jól énekeljen, Mert minden népek Néki engednek, Királyi székben Ül nagy *kegyessen.* *Az* fejedelmek Őhozzá gyűlnek, Mint Ábrahámnak Istenét áldják *Alázatossan* Néki szolgálván.	4. Őnéki minden Jól énekeljen*!* Mert minden népek Néki engednek. Királyi székben Ül nagy *kegyesen.* *A* fejedelmek Őhozzá gyűlnek, Mint Ábrahámnak Istenét, áldják, *Alázatosan* Néki szolgálván.
5 Ez erős Isten Úr mindeneken, Népét megőrzi És jól vezérli, Nagy dicsősége, **Kinek** nincs vége.	5. Ez erős Isten Úr mindeneken, Népét megőrzi És jól vezérli. Nagy dicsősége, **Melynek** nincs vége.

Az 1/1-ben a *No* után vessző (,) kell. A 4/2-ben az Ék.-ben lévő felkiáltó jel nem szükséges, jobb az erdetiben is lévő vessző. A versszakok szimmetrikusan két mondatból állnak, itt még nincs a mondatnak vége, csak a versszak közepén, amit pont (.) jelöl.

XLVIII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 48. zsoltár
Háláadása az Jeruzsálem-béliek-nek az megótalmazásért.	**Sion zarándokainak éneke** *Genf, 1562.*
1 Nagy az Úr méltóságában Az Isten szent városában Holott lakozik dicsősége És *dicsértetik* ő szent neve. **Tudnillik az Sionban,** **Északi tartományban,** *Ez* gyönyörűséges helyen, Holott helyheztetett szépen *Az* nagy *királnak* városa, **Kinek ez földön nincs** *mássa.*	1. Nagy az Úr méltóságában, :/: Az Isten szent városában, Holott lakozik dicsősége, :/: És *dícsértetik* ő szent neve. **A szent Sionnak hegyén,** **Annak északi szélén,** *E* gyönyörűséges helyen, :/: Holott helyheztetett szépen *A* nagy *királynak* városa, **Melynek nincs e földön** *mása.*
2 Itt jól esmérik *házonként* **Erős oltalmul** az Istent, Holott királyok egybegyűltek, És ők sereggel előjöttek, *Erőssen* megszállották, Hogy megvegyék, elszánták. De ottan megrettenének, Megfutamodni kezdének, Város mellől elállának, Nagy rettegve szaladának.	2. Itt jól esmérik *házanként,* :/: **Mint menedéket**, az Istent, Holott királyok egybegyűltek, :/: És ők sereggel előjöttek*;* *Erősen* megszállották, Hogy megvegyék, elszánták. De ottan megrettenének, :/: Megfutamodni kezdének, Város mellől elállának, Nagy rettegve szaladának.
3 Nagy félelme lőn *szívöknek,* Mint *gyermekszülő személnek,* És mint *az* hajó *az* szélvészben,	3. Nagy félelme lőn *szívüknek,* :/: Mint *gyermekszűlő személynek,* És mint *a* hajó *a* szélvészben, :/:

Ha napkeleti szél fú szörnyen. Ezt mi szemünkkel látjuk, Mint azelőtt hallottuk, **Az Isten városa mellett,** **Melly** őnéki **szenteltetett,** **Kit** magának foglalt Isten, Hogy néki szolgáljon minden.	Ha napkeleti szél fú szörnyen. Ezt mi szemünkkel látjuk, Mint azelőtt hallottuk, **Városában az Istennek,** :/: **Melyet** őneki **szenteltek,** **Mit** magának foglalt Isten, Hogy néki szolgáljon minden.
4 **Kit úgy erősített** Isten, Hogy romlása ne lehessen, Nézünk itt te kegyességedre, Szent templomodnak közepette. **Mint neved dicsősége** **Elhat az széles földre,** **Akképpen** te *dicséreted* Nagy **messze te kiterjeszted,** **Jobb kezed merő igazság,** **Minden dolgod irgalmasság**	4. **Mit megerősített** Isten, :/: Hogy romlása ne lehessen. Nézünk itt te kegyességedre :/: Szent templomodnak közepette. **Dicsőséges szent neved** **Mind e földre kiterjed;** **Ekkép a** te *dícséreted* :/: Nagy **messzire kiterjeszted;** **Jobbod teljes igazsággal,** **Mindenben irgalmassággal.**
5 *Öröl az* Sionnak hegyi És *az Júdának* leányi, **Az te igaz ítéleteden,** Szíve szerint örvendez minden. *Az* Siont járjátok meg, Tornyait lássátok meg, Nézzétek meg ő bástyáit **És szépen épült** házait, Hogy ezt megbeszélhessétek **Következendő népeknek.**	5. *Örül a* Sionnak hegyi :/: És *a Judának* leányi, **Te igaz ítéleteiden** :/: Szíve szerint örvendez minden. *A* Siont járjátok meg, Tornyait lássátok meg, Nézzétek meg ő bástyáit, :/: **Szépen épített** házait, Hogy ezt megbeszélhessétek **A jövendő nemzedéknek.**
6 Mert **csak ez az igaz** Isten, Ki minket minden üdőben Megtart és vezérli éltünket, Mindhalálig őriz bennünket.	6. Mert **igaz és hű az** Isten, :/: Ki minket minden időben Megtart, és vezérli éltünket, :/: Mindhalálig őriz bennünket.
Az 1/5–6 szövegmódosítása helytelen, az eredeti adja vissza pontosabban a	

tartalmat; vö. ÚF 3: „Szépen emelkedik a Sion hegye / az egész ország örömére / az északi oldalon;”. A 3–4. versszak kihagyható, mint az Ék. 1996-ban is. A 4. versszak módosításai általában szükségtelenek (de: *Kit* helyett *Mit*), az 5.-éi viszont jók. Az 5/2-re javaslat: „És Júdának leányai”. Baltazár Dezső ezt a zsoltárt is feldolgozta, tömörítette (egy versszakossá), így helyettesítve a Szenci Molnár-szöveget (vö. Ék. 1921/2001).

XLIX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 49. zsoltár
Vigasztalása az istenfélőknek az Isten ostora és büntetése ellen és az istentelenek gazdagsága ellen.	**A gazdagságban bízni balgaság** *Genf, 1562.*
1 Hallgassátok meg **ezt, minden népek,** **Értsétek meg, kik ez földön éltek,** Köznépek és **ti** főrenden valók, Minden szegények és *az* gazdagok. Az én szájam szól nagy bölcsességet, És elmém gondol jó értelmeket, *Ez* példára magam is figyelmezek, *Hegedőszóban* szép mesét jelentek.	1. Hallgassátok **meg, minden nemzetek,** **E föld lakói, jól figyeljetek,** Köznépek és **a** főrenden valók, Minden szegények és *a* gazdagok*!* Az én szájam szól nagy bölcsességet, És elmém gondol jó értelmeket; *E* példára magam is figyelmezek, *Hegedű szóban* szép mesét jelentek.
2 Mit félnék én *az* gonosz időben, Hogy **gyarlóságom** engem elejtsen, **Midőn ellenségem** azon vagyon, Hogy engemet láb alá tapodjon? *Némellyek* igen bíznak *pénzekben,* És dicsekednek az ő *kincsekben,* De senki *nem váltja meg* atyjafiát, Nem adhatja meg Istennél váltságát.	2. Mit félnék én *a* gonosz időben, Hogy **nyomorgatóm** engem elejtsen, **Ha ellenségem mind** azon vagyon, Hogy engemet láb alá tapodjon? *Némelyek* igen bíznak *pénzükben,* És dicsekednek az ő *kincsükben;* De senki *meg nem váltja* atyjafiát, Nem adhatja meg Istennél váltságát.
3 Mert drága *az* léleknek váltsága, Életét senki meg nem válthatja, Hogy *az* halált ő **elkerülhetné**,	3. Mert drága *a* léleknek váltsága, Életét senki meg nem válthatja, Hogy *a* halált ő **elkerülhesse,**

És *az* sírbe menni ne kellene. Mert látja, hogy sem bolond, sem eszes *Az* halál ellen nincsen mentséges, És *hóltok* után minden *gazdagságok* Más emberre **marad** ő sok *jószágok*.	És *a* sírba menni ne kellene. Mert látja, hogy sem bolond, sem eszes, *A* halál ellen nincsen mentséges, És *holtuk* után minden *gazdagságuk*, Más emberre **száll az** ő sok *jószáguk*.
4 Ez őnékiek fő *gondolatjok*, Hogy mindörökké tartson szép *házok*, Hogy **az ő nemzetek el ne fogyjon,** És **nevök örökké megmaradjon.** Mert noha vagyon *pénzek* és *tisztek*, De nem sokáig tartnak mindezek, Mert végre minden jóktól elszakadnak, **És mint az oktalan állat,** meghalnak.	4. Ez őnékiek fő *gondolatjuk*, Hogy mindörökké tartson szép *házuk*, Hogy **el ne fogyjon az ő nemzetük,** És **megmaradjon örökké nevük.** Mert, noha vagyon *pénzük* és *tisztük*, De nem sokáig tartnak mindezek, Mert végre minden jóktól elszakadnak, **Mint oktalan állatok, ők** meghalnak.
5 Merő bolondság minden ő dolgok, Azon bolondságban maradékjok Elmennek, és ollyan szokásokban Gyönyörködnek atyjoknak utában. Mint az barom, az sírben fekesznek, Az örök halálban legeltetnek, Majd az igazak rajtok uralkodnak, Jó idein ezek alá adatnak.	**5.**
6 Mert *odalészen* minden ő *dolgok*, *Az* koporsó lészen ő *hajlékjok*, De *az* haláltól engem az Isten Megment, **és kegyessen hozzá veszen.** *Annakokáért* azzal ne *gondoll'*, Hogy **ha némelly igen meggazdagól,** Mert minden **ő kincsét másnak** kell	6. Mert *oda lészen* minden ő *dolguk*, *A* koporsó lészen ő *hajlékuk*, De *a* haláltól engem az Isten Megment, **és hozzá vészen kegyesen.** *Annak okáért* azzal ne *gondolj*, Hogy **némely ember igen gazdagul,** Mert minden **kincset másoknak** kell *hagyni*,

hadni, **És nagy dicsőségétől meg kell váln.**	**A dicsőségtől meg kell néki válni.**
7 Lelkét éltében bódognak vélte, És dicsér téged, ha jól téssz véle. Végre elmegyen atyjai után Soha többé világot nem látván. Azkinek itt nagy ő szerencséje És tisztessége, de nincsen esze, Hasonló ez az oktalan állathoz És az veszendő goromba baromhoz.	**7.**
Az 1/8-ban a *példa* ’pédabeszéd’, a *hegedű* ’egyfajta pengetős hangszer, hárfa’ és a *mese* ’talány, találós történet’ jelentése megmagyarázandó (vö. Biblia), ill. a *mese* szó ki is cserélhető *talány*-ra; vö. ÚF 5: „Példázatra figyel fülem, / hárfakísérettel adom elő *talányomat*.”. A 4/7-ben a *végre*-t felválthatná a *végül*, a 6/7-ben pedig talán a *kincset* is a *vagyont*. A 6/8-ra szövegmódosítási javaslat: „És a hírnévtől meg kell néki válni” (vö. Biblia). Az 5. és a 7. versszak elhagyása helyeseltető.	

L. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 50. zsoltár
Tanúság az igaz isteni szolgálatról.	**Az igazi hálaáldozat** *Bourgeois L., Lyon, 1547.*
1 Az erős Isten, *Uraknak* Ura, Szól, és **mind ez földet** előhívja, Támadatról és napenyészetről, Nagy szépséggel *az* Sion hegyéről Eljő az Isten ő fényességében, Semmit el nem hallgat *ítéletiben.*	1. Az erős Isten, *uraknak* Ura, Szól és **e földet mind** előhívja, Támadatról és napenyészetről, Nagy szépséggel *a* Sion hegyéről Eljő az Isten ő fényességében, Semmit el nem hallgat *ítéletében.*
2 Emésztő tűz *megyen* őelőtte, Nagy forgó szélvész *leszen környűle,*	2. Emésztő tűz *mégyen* őelőtte, Nagy forgó szélvész *lészen körüle;*

Szólitja az eget és *az* földet, Hogy megítélje minden ő népét, Mondván: *Gyűjtsétek* ide *az* híveket, Kik áldozattal *vötték* kötésemet.	Szólítja az eget és *a* földet, Hogy megítélje minden ő népét, Mondván: *gyűjtsétek* ide *a* híveket, Kik áldozattal *vették* kötésemet*!*
3 Az egek hirdetik igazságát Az Istennek, mert ítél igazat, Én népem hallgasd meg, szólok *néked*, **Izráel, ezt jól eszedben vegyed,** Én tenéked erős Istened vagyok, Áldozatiddal keveset gondolok.	3. Az egek hirdetik igazságát Az Istennek, mert ítél igazat. Én népem, hallgasd meg, szólok *neked*, **Mert bizonyságot teszek ellened,** Én tenéked erős Istened vagyok, Áldozatiddal keveset gondolok.
4 Égő áldozatid ím előttem, Ökridet házadból én nem kértem, Aklodból bakokat nem kívánok, Mert minden állatokkal én bírok, Hegyen, völgyön, erdőken az vadakat Esmerem, és bírom az madarakat.	**4.**
5 Ha éhezném, sem mondanám néked, Mert nékem az föld és minden enged, Azt véled-é, hogy ökörhúst eszem, Avagy az bakvér italom nékem? Az Istennek áldozzál háláadást, Őfölségének tégy szívből fogadást.	**5.**
6 Szükségben tőlem *segétséget* kérj, **És** megsegítlek, hogy engem *dicsérj*, *Az* gonosznak mond Isten: *De* mire *Veszed* törvényem *az* te nyelvedre? Kötésem száddal vallod*?* de gyűlölöd Intésemet, és *igémet megvetöd.*	6. Szükségben tőlem *segítséget* kérj, **Én** megsegítlek, hogy engem *dícsérj!* *A* gonosznak mond Isten: *de* mire *Vészed* törvényem *a* te nyelvedre? Kötésem szájjal vallod, de gyűlölöd Intésemet, és *ígémet megveted.*

7 És **mikor te az lopót** látod, **Véle együtt futsz,** dolgát *jovallod,* *Az* paráznákkal örömest mulatsz, **Buja** társaságnak gyakran *helt* adsz, Szájaddal **búsítasz** sok **jámborokot,** Nyelveddel szerzesz sok háborúságot.	7. És **mikoron a lopót te** látod, **Együtt futsz véle,** dolgát *javallod;* *A* paráznákkal örömest mulatsz, **Rossz** társaságnak gyakran *helyet* adsz; Szájaddal **szólasz nagy** sok **gonoszságot,** Nyelveddel szerzesz sok háborúságot.
8 Leülsz, és *atyád fiát* megszólod, Az anyád fiát is rágalmazod, Ezt míveled, de én csak hallgatok, Azt véled, hogy én is *ollyan* vagyok, Mint **szinte** te, de téged elővészlek, És szemlátomást bűnödről megfeddlek.	8. Leülsz és *atyádfiát* megszólod, Az anyád fiát is rágalmazod*;* Ezt míveled, de én csak hallgatok. Azt véled, én is **csak** *olyan* vagyok, Mint **szintén** te, de téged elővészlek, És szemlátomást bűnödről megfeddlek.
9 Ezt mostan eszetekbe vegyétek, Kik az Istenről elfeledkeztek, Hogy **el ne rántsalak mentség** **nélkül,** **Azki hálát ád, engem az böcsül,** Mond Isten: az *illy* ember jár jó úton, És **néki segedelmem jelen** vagyon.	9. Ezt mostan eszetekbe vegyétek, Kik az Istenről elfelejtkeztek, Hogy **mentség nélkül el ne** **rántsalak!** **Az becsül engem, aki hálát ad;** Mond Isten: az *ily* ember jár jó úton, És **segedelmem néki jelen** vagyon!
A 3/4-re javaslat: „Intelek, ezt jól eszedbe vegyed,”; vö. ÚF 7: „Hallgass, népem, most én beszélek! / Izráel, most téged intelek!”. Az 5–6. mellett ki lehetne hagyni a 7–8.-at is, amint az Ék. 1921/2001 is teszi. A *kötésem* (6/5) ’szövetségem, szövetségkötésem’ értelme jegyzetben magyarázható.	

LI. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 51. zsoltár
Külömb-külömb könyörgése Dávidnak.	**Dávid bűnbánati imádsága (Negyedik bűnbánati zsoltár)** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Úr Isten, **kegyelmezz meg énnékem, Kegyességed szerint könyörülj rajtam,** Bűneimből tőled *megtisztítassam,* Nagy irgalmaddal végy *környül* engem, *Töröld* el az én nagy bűneimet, Mosogass jól meg *förtelmességimből,* **Kikkel** *förtesztettem* **életemet,** Tisztítsad el nagy kegyelmességedből.	1. Úr Isten, **kérlek, kegyelmezz nékem,** **És kegyelmedből könyörülj énrajtam,** Bűneimből tőled *megtisztíttassam,* Nagy irgalmaddal végy *körül* engem*!* *Törüld* el az én nagy bűneimet, Mosogass jól meg *fertelmességimből,* **Amikkel** *fertéztettem* **éltemet:** Tisztítsad el nagy kegyelmességedből*!*
2 Mert **jól esmérem** gyarló voltomat, És bűnöm mindenkor forog előttem, *Mellyet* csak teellened cselekedtem, **Ki** miatt tészek én nagy siralmat. Vétkeztem *az* te szemeid előtt, **Kiért** engemet méltán megbüntethetsz, Rám vethedd kemény *itéletedöt,* **Mindazáltal igaz ítélő lehetsz.**	2. Mert **ismerem jól** gyarló voltomat, És bűnöm mindenkor forog előttem, *Melyet* csak teellened cselekedtem, **Mely** miatt tészek én nagy siralmat. Vétkeztem *a* te szemeid előtt, **Melyért** engemet méltán megbüntethetsz, Rám vethedd kemény *ítéletedet,* **Mindazonáltal igazán ítélhetsz.**
3 Mert **ím látom és nyilván jól** értem, Hogy én *az* gyarlóságban fogantattam, **És bűnben** az én anyámtúl származtam, *Szülejim* bűnös **vérekből** lettem. De te az igazságot szereted,	3. Mert **íme látom, nyilván jól** értem, Hogy én *a* gyarlóságban fogantattam, **Vétekben** az én anyámtól származtam, *Szüleim* bűnös **véréből** lettem. De te az igazságot szereted, És igen *kedveled a* tiszta *szívet,*

És igen *kedvelled az* tiszta *szivet,* És *az* te titkos *bölcseségedet* Nagy *kegyelmessen nékem* *megjelentéd.*	És *a* te titkos *bölcsességedet* Nagy *kegyelmesen nekem* *megjelented.*
4 **Uram, hints meg** engemet izsóppal, És én azontúl tisztán *megújólok,* Moss meg engem, és szépen *megtisztólok,* És fejérb lészek *az* tiszta hónál. Hogy örvendezhessen az én *szivem,* Add **ismét értenem** nagy irgalmadot És *megvidul* minden én tetemem, **Kiket az te haragod** *összverontott.*	4. **Hints meg, Uram,** engemet izsóppal, És én azontúl tisztán *megújulok;* Moss meg engem, és szépen *megtisztulok,* És fejérb lészek *a* tiszta hónál. Hogy örvendezhessen az én *szívem,* Add, **hogy megértsem te** nagy irgalmadat, És *megvídul* minden én tetemem, **A te haragod melyet** *összerontott.*
5 **Rejtsd el színedet** vétkeim elől, *Förtelmes* bűneimet ne *tekéntsed,* Haragos **orcádat rólam** *elvegyed,* **Szabadíts ki minden bűneimből.** **Uram, teremts bennem tiszta** **szívet,** **Minden dolgaimat jóra vezérljed,** **Újítsd meg bennem az igaz lelket,** **Hogy életem kedves légyen előtted.**	5. **Színedet rejtsd el** vétkeim elől, *Fertelmes* bűneimet ne *tekintsed,* Haragos **orcád énrólam** *elvégyed,* **Tisztíts meg engem minden** **bűnömből!** **És teremts tiszta szívet énbennem,** **Dolgomat mindig jóra vezéreljed,** **Az erős lelket újítsd meg bennem,** **Hogy kedves légyen életem előtted!**
6 Ne vess el **engemet** színed elől, És ne vedd el szent *lelkedet* éntőlem, Sőt **teljes örömet szerezz** énbennem, Tégy bizonyossá engedelmedről. Indíts szívemben nagy *vigasságot,* És **vidám lélekkel engem** erősíts, **Hogy örömmel értsem** *irgalmadot,* Kegyelmességeddel engem bátoríts.	6. Ne vess el **engem szent** színed elől, És ne vedd el szent *Lelkedet* éntőlem, Sőt **szerezz teljes örömet** énbennem, Tégy bizonyossá engedelmedről*!* Indíts szívemben nagy *vígasságot,* És **engem vídám lélekkel** erősíts, **Értsem örömmel nagy** *irgalmadat,* Kegyelmességgel engemet bátoríts*!*

7 És példa *leszek* erről mindennek, *Az* bűnösöket *utadra* tanítom, *Bűnökből* hozzád térésre indítom, Hogy **ők csak tebenned reménljenek.** Óh, én Istenem, én *idvösségem,* Szabadíts meg *ez* vérrel buzgó bűntől*!* **Kiért örökké téged én** nyelvem **Dicsér, és énekel kegyességedről.**	7. És példa *lészek* erről mindennek, *A* bűnösöket *útadra* tanítom, *Bűnükből* hozzád térésre indítom, Hogy **csak tebenned reménykedjenek.** Ó, én Istenem, én *idvességem,* Szabadíts meg *e* vérrel buzgó bűntől, **Hadd énekeljen örökké** nyelvem **Te igazságos szent ítéletedről!**
8 Nyisd meg azért az én ajakimat, Hogy az én szájam *dicsérhessen* téged, Ha az áldozat kedves volna néked, Nem *kimélleném* áldozatomat. De nem kell néked *égőáldozat,* Az alázatos lelket te szereted, *Az* tenálad *az* kedves áldozat, *Az törödelmes* szívet meg nem veted.	8. Nyisd meg azért az én ajakimat, Hogy az én szájam *dícsérhessen* téged*!* Ha az áldozat kedves volna néked, Nem *kíméleném* áldozatomat, De nem kell néked *égő áldozat:* Az alázatos lelket te szereted, *Az* tenálad *a* kedves áldozat; *A töredelmes* szívet meg nem veted.
9 Jóvoltodból tégy jól az Sionnal, Hogy kőfalaji az Jeruzsálemnek Nagy dicsőségessen megépüljenek, Ékesüljenek magas tornyokkal. Akkoron áldoznak igazságot, Azmelly kedves lészen te fölségednek, És készítnek égőáldozatot, Az te oltárodra tulkokat tésznek.	**<u>9.</u>**

Mint ismeretes, ez a legmegrázóbb és a leghíresebb bűnbánati zsoltár. S a Summában itt az Ék. is kivételesen megnevezi Dávid királyt; lévén, hogy a zsoltárt – noha utólag (vö. pl. Biblia 1996; magyarázat) – az ő Bethsabéval elkövetett házasságtörésére és a férj, Uriás megöletésére vonatkoztatták. Ezért is nehéz lenne elhagyni a zsoltárból pl. a vérontásra vonatkozó részt. A

4/7-ben a *minden én tetemem* helyett javaslat: *az én egész testem*. Vagy pedig a *tetem* szó ’csont’, itt metaforikusan ’test’ jelentését meg kell magyarázni. Az Ék. szövegmódosításai bibliai hatást mutatnak (5/7: *erős lelket*; 7/8: *igazságos… ítéletedről*; ehhez vö. még pl. Biblia 1996, magyarázat: „igazságod = Isten segítő közbelépése”). Ha azonban a Szenci Molnár-szöveg tartalmilag-teológiailag önmagában is helytálló és érthető, helyesebb az eredetinél maradni. Így a 7. versszak vége elsősorban Isten kegyelmét, nem pedig igazságos ítéletét hangsúlyozza a bűnbánó gyilkos iránt. Ezért a 7/8 jobb, ha változatlan marad, a 7/7-re pedig javaslat: „És örökké téged az én nyelvem (/ Dicsér…)”. A 9. versszak olyannyira az ókori zsidósághoz kötehető és speciális tartalmú, hogy valóban kihagyható.

LII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 52. zsoltár
Pananaszolkodása Dávidnak az Dög ellen.	**Jaj a gonosz nyelvnek!** *Genf, 1562.*
1 Mit *dicsekedel* gonoszságban, Te hatalmaskodó? Mit fuvalkodol *föl* magadban, Nagyravágyakozó? Mert az Istennek jó volta *Az* jókat megtartja.	1. Mit *dicsekedel* gonoszságban, Te hatalmaskodó? Mit fuvalkodol *fel* magadban, Nagyravágyakozó? Mert az Istennek jóvolta *A* jókat megtartja.
2 Mint szinte az éles beretva, Ollyan az te nyelved, Mert az szíveket átaljárja Rágalmazó mérged, Inkább szeretsz hamisságot, Hogynem igazságot.	**2.**
3 Te, csalárd nyelv, szólsz csak nyavalyát, Azértan az Isten Téged kigyomlál és elszaggat, Házadból kiveszen	**3.**

És az élők seregiből Tégedet kitöröl.	
4 Midőn az hívek és az szentek, Látandják ez veszélt, Ő magokban megfélemlenek, Mindenek ez kevélt Megnevetik és csúfolják, És végre ezt mondják:	**<u>4.</u>**
5 Ím, ez az Istent megvetette, És benne nem bízott, Gazdagsággal magát elhitte, Ahoz ragaszkodott, És az ő álnokságához, Bízott hatalmához.	**<u>5.</u>**
6 De én, azki jó hittel bízom Az nagy Úr Istenben, Az ő házában plántáltatom, És zöldellem szépen: Mint az ékes zöld olajfa, Ki meg nem asz soha.	**<u>6.</u>**
7 Én téged örökké *dicsérlek*, Mert megtartál engem, És *az* te nevedben *reménlek*, Míg leszen életem, Mert **te** *az* te **híveidnek** **Vagy jó segedelmek.**	7. Én téged örökké *dícsérlek*, Mert megtartál engem, És *a* te nevedben *remélek*, Míg leszen életem. Mert **jó** *a* te **híveiddel** **Lakoznom örömmel.**
A kihagyások javallottak. A 7. versszak Ék.-beli változtatásai nem szerencsések, részben a tartalmat is megváltoztatják; vö. ÚF 11: „Nevedben reménykedem, / mert jó vagy híveidhez.”.	

LIII. ZSOLTÁR T. B.	*Marot K., 1496–1544.* 53. zsoltár
Ez zsoltárnak értelme és nótája eggyez az odaföl való XIV. zsoltárral, és majd ugyanazon igékből áll.	**A balgák megbűnhödnek** *Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 *Az* bolond így szól az ő szívében: **Nincsen Isten, azért** gonoszságban él, *Utálatos* bűnt teszen, semmit nem fél, Ez egész földen *azki* jót tegyen, Senki nincsen.	1. *A* bolond így szól az ő szívében: **Nincs Isten, azért nagy** gonoszságban él, *Útálatos* bűnt teszen, semmit nem fél. Ez egész földön, *aki* jót tegyen, Senki nincsen.
2 Az Úr az égből alátekinte, *Ez* földön az emberek fiaira, Hogy meglássa, ha kinek esze volna, Ha **az Istent valaki** keresné És tisztelné.	2. Az Úr az égből alátekinte *E* földön az emberek fiaira, Hogy meglássa, ha kinek esze volna, Ha **valaki az Istent** keresné És tisztelné.
3 De azt jól látja dicsőségében, Hogy *az* jó útról eltértek mindenek, Mindnyájan *förtelmes* bűnben hevernek, *Azki* az Istent tisztelné híven, Csak egy sincsen.	3. De azt jól látja dicsőségében, Hogy *a* jó útról eltértek mindenek, Mindnyájan *fertelmes* bűnben hevernek*;* *Aki* az Istent tisztelné híven, Csak egy sincsen.
4 De az hamissak meg nem gondolják, Hogy népemet, mint az kenyért, megeszik, Meg nem térnek, sőt magokat elhiszik, Az Istent segédségül nem hívják Sem uralják.	**4.**

5 Azhol nincs félelem, ott rettegnek, Mert megtöri ő csontjokat az Isten, És boszút áll az te ellenségiden, Tőled, Sion, megszégyenítetnek, Kik rád törnek.	**5.**
6 *Az* Sionról vajjon **s'** ki *jövendel*, Ki *az* szent Izráelt megszabadítja? Ha Isten fogságból népét kihozza, Örvend *az* Jákob és az Izráel Teljes szívvel.	6. *A* Sionról vajjon ki *jövend el*, Ki *a* szent Izráelt megszabadítja? Ha Isten fogságból népét kihozza, Örvend *a* Jákób és az Izráel Teljes szívvel.
Ennek a zsoltárnak az Ék.-ben való létét, főleg az a törekvés indokolja, hogy, abból Szenci Molnár egy zsoltárfordítása se maradjon ki teljesen. Baltazár Dezső ezt a zsoltárt egy versszakossá alakítva dolgozta át, s (nem véletlenül), így került be az Ék. 1921/2001-be. A 4–5. versszakokon kívül a 2–3. szintén elhagyható. A 6/1-ben a *vajjon* rövid (egy) *j*-vel irandó. A 14. és az 53. zsoltár szövege a Bibliában, illetve a zsoltárfeldolgozásokban szinte teljesen, illetve jórészt megegyezik.	

LIV. ZSOLTÁR T. B.	Béza T., 1519–1605. 54. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az megszabadításért.	**A hit diadalma** *Genf, 1562.*
1 Tarts meg, Uram **Isten, engem,** És szent nevedért védelmezz meg, Ártatlan *igyemet* tekintsd meg, Hatalmaddal támadj mellém, Kérem te szent *felségedet*, Hallgass meg én **könyörgésemben,** És *kegyessen* vedd **füleidben** Az én szájamnak beszédét.	1. Tarts meg Uram, **én Istenem,** És szent nevedért védelmezz meg, Ártatlan *ügyemet* tekintsd meg, Hatalmaddal támadj mellém*!* Kérem te szent *Felségedet*, Hallgass meg én **könyörgésembe'** És *kegyesen* vedd **füleidbe** Az én szájamnak beszédét*!*

2 Mert ellenségim kevélyen Reám támadnak és kergetnek, És engem halálra keresnek, **Eszekben** sem jut az Isten. De az Isten megtart engem, Kegyelmességét megmutatja, És segedelmét hozzám nyújtja, Jóra vezérli életem.	2. Mert ellenségim kevélyen Reám támadnak és kergetnek, És engem halálra keresnek, **Eszükbe** sem jut az Isten. De az Isten megtart engem, Kegyelmességét megmutatja, És segedelmét hozzám nyújtja, Jóra vezérli életem.
3 Ez nékem szánt nagy nyavalyát Én ellenségimre *téreti*, És ezt nékiek megfizeti, Megmutatván igazságát. Akkoron *néked* víg szívvel Háláadásokat áldozom, És szent nevedet magasztalom, Mert **ő teljes** kegyességgel.	3. Ez nékem szánt nagy nyavalyát Én ellenségimre *téríti*, És ezt nékiek megfizeti, Megmutatván igazságát. Akkoron *neked* víg szívvel Hálaadásokat áldozom, És szent nevedet magasztalom, Mert **teljes vagy** kegyességgel.
4 Mert minden én ínségemből Te megszabadítál engemet, *Megbüntetéd* ellenségimet, **Kit** én megláték szememmel.	4. Mert minden én ínségemből Te megszabadítál engemet. *Megbünteted* ellenségimet, **Mit** én megláték szememmel.
Az 1/4-ben a *támadj mellém* helyett javaslat: *álljál mellém*. A 3–4. versszak szintén elhagyható, mint az Ék. 1921/2001-ben.	

LV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 55. zsoltár
Dávidnak megszabadításért való könyörgése.	**Könyörgés hamis atyafiak ellen** *Genf, 1562.*
1 Hallgasd meg az én könyörgésem, Úr Isten, ne fordulj el tőlem,	1. Hallgasd meg az én könyörgésem, Úr Isten ne fordulj el tőlem,

Imádságom vedd **füleidben,** Mert nagy kínokat szenvedek, Szívemben igen kesergek, Előtted panaszlok *reszketvén.*	Imádságom vedd **füleidbe,** Mert nagy kínokat szenvedek, Szívemben igen kesergek, Előtted panaszlok *reszketve!*
2 Mert fenyeget én ellenségem, Az hitetlen retteget engem, Mert énrólam tanácsot tartnak, Énellenem kötést tesznek, Nagy haraggal rám gerjednek, Hogy engem megnyomorítsanak.	**2.**
3 **Nagy ínségben kesereg szivem,** **Retteget** halálos **félelem,** Teljességgel elszomorodtam, **Félek, rettegek,** gyötrődöm, Reszketvén szörnyen vesződöm, *Úgyhogy* immár sokszor *kivántam:*	3. **Kesereg szívem nagy ínségben,** **Élek** halálos **félelemben,** Teljességgel elszomorodtam*;* **Rettegek, félek,** gyötrődöm, Reszketvén szörnyen vesződöm, *Úgy, hogy* immár sokszor *kívántam:*
4 **Óh, ha szárnyaim** lehetnének, Mint *az* galamb ha *röpülhetnék,* Én *elröpülnék* messze földre, Elmennék *ez* népek *közől,* Pusztát keresnék *ezentől,* *Azhol nyugodalmom* lehetne.	4. **Szárnyaim, ó, ha** lehetnének, Mint *a* galamb, ha *repülhetnék:* Én *elrepülnék* messze földre, Elmennék *e* népek *közül.* Pusztát keresnék, *ezektül* *Ahol nyugodalmam* lehetne.
5 Elszaladnék nagy sietséggel, Ez sebes forgó szélvész elől, Ez zúrzavarból én elfutnék. Ő nyelveket hasogasd el, Kik hamis pörlődésekkel, Ez egész várost bétöltötték.	**5.**
6 Az nagy hamisság éjjel-nappal	**6.**

Ez város kőfalain jargal, Közepette vagyon álnokság, És köröskörnyül az utcák Minden gyalázattal rakvák, Eláradt köztök az csalárdság.	
7 Hogyha ellenségem volt volna, És szemlátomást gyűlölt volna, Őrizkedtem volna őtőle, Ha rám törött volna nyilván, És ha nem illy alattomban, Eltérhettem volna előle.	**7.**
8 De te, azki énvelem laktál, Nálam nagy tisztességben voltál, Kivel tanácsomat közlöttem, Titkaim megmondtam bátran, Együtt jártunk az templomban, Nagy nyájasságban veled éltem.	**8.**
9 Béesnek az halál kezében, És az föld alá elevenen Az nagy mélységbe bévettetnek, Mert nagy az ő gonoszságok, De én Istenhez kiáltok, Mert ő megtartója éltemnek.	**9.**
10 Mind *estve*, reggel őt *ohajtom*, Délkorban is őtet kiáltom, És meghallgatja könyörgésem, Megtart engem békeségben, Minden ellenségim ellen, Kik *seregben* gyűltek ellenem.	10. Mind *este*, reggel őt *óhajtom*, Délkorban is őtet kiáltom, És meghallgatja könyörgésem, Megtart engem békességben Minden ellenségim ellen, Kik *seregbe* gyűltek ellenem.

11 De az örök hatalmó Isten Meghallgat engem kérésemben, És őket megbünteti végre, Mert nem jobbólnak éltekben, Semmi gondjok nékik nincsen Az Istennek tisztességére.	**11.**
12 Az hitetlen kezét emelte Az békeséges hív emberre, Az barátság frigyét megszegte, Beszéde sikos, mint az vaj, Belöl kegyetlen, mint tolvaj, Nagy ellenséges az ő szíve.	**12.**
13 Mindenben ő tettetes szava, Mint az olaj, lágy és olly sima, De mérgessebb az éles tőrnél. Vesd Istenben reménséged, És nyilván megsegít téged, Az igazat ő nem hagyja el.	**13.**
14 De az gonoszakat, Úr Isten, Te bétaszítod az mély sírben, Holott nagy veszél rájok terjed. Az gyilkosok és hamissak Életeket félben hagyják, Én pedig bízom csak tebenned.	**14.**

Az 1/2-ben az *Úr Isten* szavak után vessző teendő, mert ez megszólítás. A kihagyások javallhatók. A 10/1-ben az *őt* nyilvánvalóan az Istenre vonatkozik, mivel azonban az Istent a meghagyott szövegben csak a három versszakkal előbbi 1. versszak említette, meggondolandó pl. a 10/4 ekképp való módosítása: „Békében megtart az Isten”. Ugyanezt a zsoltárt Kecskeméti Végh Mihály parafrázisa alapján Kodály Zoltán feldolgozta a Psalmus

Hungaricusban; vö. Ék. 263. dicséret is.

LVI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 56. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az megszabadításért.	**Könyörgés üldöztetésben** *Genf, 1562.*
1 Kegyelmezz meg *nékem,* én Istenem, Mert az ember igen kerget engem, Nagy hatalommal támad ellenem, Hogy engem elejthessen. Sok ellenségim háborgatnak szörnyen, Elszánták, hogy bényeljenek hirtelen, Úr Isten, én *illyen* nagy félelmemben Benned *reménségem.*	1. Kegyelmezz meg *nekem,* én Istenem, Mert az ember igen kerget engem, Nagy hatalommal támad ellenem, Hogy engem elejthessen. Sok ellenségim háborgatnak szörnyen, Elszánták, hogy bényeljenek hirtelen, Úr Isten, én *ilyen* nagy félelmemben Benned *reménységem!*
2 Én az Úr Istenben dicsekedem, Szent *igéjében* nem kételkedem, Mit tehetne az ember *énnékem,* *Azmelly* kerget engemet? Visszafordítják az én beszédemet, És naponkint abban hányják *eszeket,* Hogy nékem szerezzenek veszedelmet, Csak gonoszt gondolnak.	2. Én az Úr Istenben dicsekedem, Szent *Ígéjében* nem kételkedem. Mit tehetne az ember *énnekem,* *Aki* kerget engemet? Visszafordítják az én beszédemet, És naponkint abban hányják *eszüket,* Hogy nékem szerezzenek veszedelmet, Csak gonoszt gondolnak.
3 Énellenem ők *öszvejárulnak,* Hogy megkapjanak, azon forgódnak, És életemtől megfoszthassanak, Ez minden ő *szándékok,* *Az* gonoszságban nagy ő *bizodalmok,* Azt vélik, hogy jól leszen minden *dolgok,* De **ha, Uram, haragod esik** *rajtok,* Őket mind levered.	3. Énellenem ők *összejárulnak,* Hogy megkapjanak, azon forgódnak, És életemtől megfoszthassanak*:* Ez minden ő *szándékuk.* *A* gonoszságban nagy ő *bizodalmuk,* Azt vélik, hogy jól leszen minden *dolguk,* De **haragod ha esik, Uram**, *rajtuk:* Őket mind levered.

4 Minden futásimat megemlíted, Könnyhullatásim *tömlődben* szeded, *Az* te **lajistromodban följedzed** Minden én ínségemet. **Midőn hozzád nyújtom könyörgésemet,** **Ottan futni látom ellenségimet,** **Velem vagy, és te megtartasz engemet,** Kegyelmes Istenem.	4. Minden futásimat megemlíted, Könnyhullatásim *tömlődbe* szeded*:* *A* te **könyveidbe fel is jegyzed** Minden én ínségemet. **Könyörgésemet midőn hozzád nyújtom,** **Ellenségimet ottan futni látom,** **Mert velem vagy, és te vagy megtartásom,** Kegyelmes Istenem*!*
5 Úr Isten, *fölségedet dicsérem,* És szent *igédet* nagynak *böcsüllem,* Áldom az Urat, míg lesz életem, Bízván ő beszédében. *Reménségemet* vetem az Istenben, Irgalmasságára nézek szüntelen, Azért félelmem senkitől nem leszen, Ki árthatna nékem?	5. Úr Isten, *Fölségedet dícsérem,* És szent *ígédet* nagynak *becsülöm;* Áldom az Urat, míg lesz életem, Bízván ő beszédében. *Reménységemet* vetem az Istenben, Irgalmasságára nézek szüntelen, Azért félelmem senkitől nem leszen*:* Ki árthatna nékem?
6 **Fogadásom tartja azt énnékem,** Hogy jóvoltodért neved *dicsérjem,* Mert *kegyelmessen* megmentéd lelkem *Az* halál köteléből. És lábaimat megtartád eséstől, Hogy én élhessek tenéked *kedveső*l Az élők **világosságán, és** *szentől* Járjak *teelőtted.*	6. **Szent fogadásom tartja azt nékem,** Hogy jóvoltodért neved *dícsérjem,* Mert *kegyelmesen* megmentéd lelkem *A* halál köteléből. És lábaimat megtartád eséstől, Hogy én élhessek tenéked *kedvesül;* Az élők **fényes világában** *szentül* Járjak *te előtted.*
A 3. és 4. versszak összevonása (kihagyással) a régies nyelv és tartalom (vö. pl. 4/2), valamint a rövidítés okán a következőképpen javasolt. A 3. versszak első négy sora elmarad, helyükre az 5–8. lép, az 5–7.-ben szótagkihagyással: „A gonoszságban nagy bizodalmuk, / Azt vélik, jól leszen minden dolguk, / De haragod, ha sújt, Uram, rajtuk: / Őket mind levered.”. A versszak második fele pedig a 4/5–8 lenne (az 1–4. kimarad): *Könyörgésemet…*”. Az 5/2-ben a	

mai *becsülöm* szóalak a rím szempontjából nem jó, ezért módosítási javaslat: „És szent igédben nem kételkedem;” (vö. 2/2 is). A 6. versszak Ék.-beli változtatásai nem szükségesek.

LVII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 57. zsoltár
Megszabadításért való könyörgése Dávidnak.	**Bizodalom veszedelemben** *Genf, 1562.*
1 Irgalmazz, Uram, irgalmazz *nékem,* Mert tebenned bízik az én lelkem, Több segedelmem **nékem nincsen sohol,** **Szárnyad** árnyékában **nyugszik fejem,** **Míglen az nép gonoszsága elromol.**	1. Irgalmazz, Uram, irgalmazz *nekem,* Mert tebenned bízik az én lelkem*!* Több segedelmem **sehol nincsen nékem!** **Szárnyadnak** árnyékában **védelmem,** **Míg veszedelmem eltávozik tőlem.**
2 Én *az fölséges* Istenben bízom, Ki jóra vezérli minden dolgom, Segedelmet küld alá ínségemben, Az ellen lészen nékem *ótalmom,* *Azki* engem kerget, hogy *bényelhessen.*	2. Én *a felséges* Istenben bízom, Ki jóra vezérli minden dolgom*;* Segedelmet küld alá ínségemben. Az ellen lészen nékem *oltalmam,* *Aki* engem kerget, hogy *benyelhessen.*
3 Az én lelkem oroszlánok közt ül, Kik sebes lánggal vöttenek környül, Fogok olly hegyessek, mint nyíl és dárda, Naponkint nyelvek úgy megélesül, Mint az jól megköszörült éles szablya	**<u>3.</u>**
4 Magasztaltassál, Uram, az égre, Nagy dücsőséggel ez egész földre,	**<u>4.</u>**

Mert én járásomra hálókat hántak, Szegény lelkemet elnyomták szinte, És énelőmben ők mély vermet ástak.	
5 De önnönmagok beléestenek, Kin teljes szívemből örvendezek, Az én szívem kész mindennek előtte, Hogy dicséretit szent felségednek Szüntelen énekelje életébe.	**<u>5.</u>**
6 Én nyelvem és lantom, már serkenj föl, *Isten dicséretire zöndőlj* föl, Jó **hajnalban én** ágyamból fölkelek, És éneklek nagy dicsőségedről, **Uram, téged** minden népnek hirdetlek.	6. Én nyelvem és lantom már serkenj föl, *Véletek ím a hajnalt keltem* föl*!* Jó **reggel én is** ágyamból fölkelek, És éneklek nagy dicsőségedről. **Téged, Uram,** minden népnek hirdetlek*!*
7 Mert **mind az égig fölhat jó voltod,** **Az fölhőköt éri igazságod,** **Dicsőségedet** láttasd meg az égen, És jelentsd meg nagy hatalmasságod **Minden embereknek** ez egész *földen.*	7. Mert **nagy jóvoltod, örök irgalmad** **És igazságod az égig fölhat!** **Nagy dicsőséged** láttasd meg az égen, És jelentsd meg nagy hatalmasságod **Az embereknek mind** az egész *földön!*
A 6. versszak módosításai nem jók: a zsoltáros hajnalban megszólaltatja a lantját, de az ágyból csak korán reggel kel ki. Az eredeti szöveg hagyandó meg. A 7.-ben a *földön* szó mai alakja miatt nem jön ki a rím. Javaslat az erdeti szöveg módosítására: a 7/3-ban a *láttasd* helyett *mutasd*, az utolsó sor pedig így szólna: „Az egész földön láthassa minden.”. A *minden* itt – mint sok más helyen – ’mindenki’ jelentésű.	

LVIII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 58. zsoltár
Panassza Dávidnak az Saul tanácsosi ellen.	**Igaztalan ítélkezés ellen** *Genf, 1562.*
1 Ti, tanácsban ülő személyek, Kik zúgolódtok ellenem, **Mondjátoksza** meg *énnékem,* Ha *igaz-é, azmit* beszéltek, És ha igazat ítéltek, *Ádámtúl* származott népek?	1. Ti tanácsban ülő személyek, Kik zúgolódtok ellenem*:* **Mondjátok csak** meg *énnekem,* Ha *igaz-e, amit* beszéltek, És ha igazat ítéltek, *Ádámtól* származott népek?
2 Sőt ha ember jól megtekinti, **Szívetek jár álnoksággal,** **Kezetek mér hamis funttal,** Nincs dolgotoknak *tökélleti,* *Az* gonoszak *eltévödtek,* *Mihelt anyjoktúl* születtek.	2. Sőt, ha ember jól megtekinti: **Álnoksággal jár szívetek,** **Mér hamis fonttal kezetek;** Nincs dolgotoknak *tökéleti.* *A* gonoszok *eltévedtek,* *Mihelyt anyjuktól* születtek.
3 Az ő anyjok méhétűl fogva Csak hazugságot beszélnek, Az ő rágalmazó nyelvek Merő kigyóméreggel rakva, Élnek süket áspis módra, Azmelly füleit bédugja:	**3.**
4 Hogy bűvölését ne hallhassa Az bölcs bűvelő mesternek, Törd meg fogokat ezeknek, Haragod, Úr Isten, megrontsa Ő zápfogokat ezeknek Az éh oroszlán kölköknek.	**4.**

5 Adjad, hogy széjjel loccsanjanak, Mint az víz, mellyet kiöntnek, Mint nyilak, kiket föllőnek, Pozdorjánkint törve lehullnak, Mint az olvadt nyálas csiga, Elfollyon ezeknek dolga.	**5.**
6 Mint az idétlen gyermek meghal, Ki nem látta az nap fényét, Mint az éretlen gyümölcset, Elveszti Isten nagy haraggal, Mint az töviskék elvesznek, Minekelőtte fölnőnek.	**6.**
7 Ezen az igaz és hív ember Igen örül ő szívében, Midőn látja, hogy az Isten Afféle népet igen megvér. Lábait mossa az illyen Az gonoszoknak vérében.	**7.**
8 Végre **innét** mondhatja minden, Hogy jó az igaznak dolga, Sok és nagy az ő jutalma, Azt **minden itt vészi** eszében, Hogy Isten mindent *megitél*, *Azki* **jól vagy gonoszul** él.	8. Végre **is azt** mondhatja minden, Hogy jó az igaznak dolga, Sok és nagy az ő jutalma. Azt **vegye mindenki** eszében, Hogy Isten mindent *megítél*, *Aki* **gonoszul vagy jól** él.
Az 1/3-ban a *Mondjátok csak* jó a *Mondjátoksza* helyett. Az 1/5-ben az *igazat* kicserélhető *igazán*-ra. A 2. versszak szintén kimaradhat. A 8/1-ben a *Végre is* helyett javaslat: *De végül*. A 8/5–6-ra pedig: „Hogy Isten aszerint ítél, / Ha ki gonoszul vagy jól él,” (vö. Biblia is).	

LIX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 59. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az megszabadításért.	**Könyörgés szorongattatásban** *Genf, 1562.*
1 Szabadíts meg engem, Úr Isten, És tarts meg ellenségim ellen, Mentsd meg *azoktúl* életem, Kik *föltámadtak* ellenem, *Ótalmazz* meg *az* hamis *néptűl,* Ki én veszedelmemnek *örűl,* **Melly** szomjúzik ártatlan vért, Ments meg *attúl* szent nevedért.	1. Szabadíts meg engem, Úr Isten, És tarts meg ellenségim ellen*!* Mentsd meg *azoktól* életem, Kik *feltámadtak* ellenem*!* *Oltalmazz* meg *a* hamis *néptül,* Ki én veszedelmemnek *örül* **És szomjúzik** ártatlan vért! Ments meg *attól* szent nevedért!
2 Mert szörnyen életemre törnek, És *énellenem* kötést tesznek, **Hatalmassak vadnak rajtam,** Kiknek soha nem ártottam, Azok készülnek *énellenem,* Kik ellen semmit nem *vétöttem,* Kelj *föl* azért, Uram, láss meg, És *kegyelmessen* őrizz meg.	2. Mert szörnyen életemre törnek, És *én ellenem* kötést tesznek*;* **Hatalmaskodnak énrajtam,** Kiknek soha nem ártottam. Azok készülnek *én ellenem,* Kik ellen semmit nem *vétettem;* Kelj *fel* azért, Uram, láss meg, És *kegyelmesen* őrizz meg*!*
3 Zebaoth Isten, téged kérlek, Óh, Istene az Izráelnek! Látogasd meg az népeket, Vizsgálj meg minden nemzetet, Ne vedd azokat kegyelmedben, Azkik élnek hitetlenségben, Estve, mint az eb, ugatnak, Az város környül futosnak.	**3.**
4 Mint az éles kard az ő nyelvek, Mordálység minden ő beszédek, Sőt még szólnak illy bolondól:	**4.**

Ki hallja, azmit nyelvünk szól? De őket, Uram, megneveted, És őket mind megszégyeníted, Az pogányoknak jutalmot Adsz szégyent és gyalázatot.	
5 Én ellenségimnek ereje Kezedben minden tehetsége, Benned bízom, én Istenem, Mert te vagy én segedelmem, Az Isten *jó voltát* jelenti, Nyavalyámnak *eleit* veszi, És megláttatja énvélem, Hogy elvész én ellenségem.	5. Én ellenségimnek ereje, Kezedben minden tehetsége. Benned bízom, én Istenem, Mert te vagy én segedelmem. Az Isten *jóvoltát* jelenti, Nyavalyámnak *elejét* veszi, És megláttatja énvélem, Hogy elvész én ellenségem.
6 De őket, Uram, ne vészesd el, Hogy népem ezt ne felejtse el, De megemlítse ezeket, Hanem csak kergesd el őket. Uram, mi paizsunk, kergesd el, Szélleszd el őket nagy erőddel, Azt érdemli hamisságok, Kevélségek, szitkos szájok.	**6.**
7 Önnön hálójokban essenek, Veszesse álnok kevélségek, Fogja meg átkozódások, És ő gyalázatos szájok. Haragod azért gerjedjen fel És őket bűnökért veszesd el, Töröltessenek el szörnyen, Hogy még csak hírek se legyen.	**7.**
8 Úgy, hogy tégedet esmerjenek, Kit hívnak Jákob Istenének,	**8.**

Hogy néked hatalmad legyen Ez egész földkerekségén, Estve, midőn ők visszatérnek, Nagy haraggal fenekedjenek, Mint az eb, úgy ugassanak, Az várason futossanak.	
9 És végre meglássák mindenek, Hogy ők futva kenyért keresnek, És fekünni mennek késén, Morgolódnak nagy éhségben, De én dicsérem hatalmadat, Énekben áldom jóvoltodat, És én fölkelek jó reggel, Magasztallak nagy örömmel.	**<u>9.</u>**
10 Mert te vagy, Uram, én *ótalmom,* *Reménségem* és *bizodalmom,* Azért, *óh,* én erősségem, Mindenütt neved *dicsérem,* Hogy *nékem* az én szükségemben Segedelmem vagy ínségemben, Te vagy én erős kőváram, Kegyességed nagy énhozzám.	10. Mert te vagy, Uram, én *oltalmam,* *Reménységem* és *bizodalmam;* Azért, *ó,* én erősségem, Mindenütt neved *dícsérem,* Hogy *nekem* az én szükségemben, Segedelmem vagy ínségemben*;* Te vagy én erős kőváram, Kegyességed nagy énhozzám.
A 2. és az 5. versszakot szintén el lehetne hagyni a 2.-at az Ék. 1996 ugyancsak elhagyja.	

LX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 60. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az Izráel népének jó állapatjáért.	**Imádság nehéz időkben** *Bourgeois L., Genf, 1562.*
1 Minket, Úr Isten, elhagyál, És reánk megharagudtál,	1. Minket, Úr Isten, elhagyál, És reánk megharagudtál,

Tőled *széllel* eloszlatánk, Térj *kegyessen* ismét hozzánk, Mint *ez* földet megindítád, Nagy hatalmaddal megrontád, Építsd meg az ő nagy romlását, Mert romlás miatt *alég* állhat.	Tőled *széjjel* eloszlatánk, Térj *kegyesen* ismét hozzánk*!* Mind *e* földet megindítád, :/: Nagy hatalmaddal megrontád, Építsd meg az ő nagy romlását, Mert romlás miatt *alig* állhat.
2 Népedet keményen tartád, És igen megsanyargatád, Minket, *mint egy* csípős borral, Itatál keserű búval. De *azkik* tégedet félnek, *Az* zászlót adád nékiek, **Mellyet ők fölemelnek bízván** **Az te igaz fogadásodban.**	2. Népedet keményen tartád, És igen megsanyargatád*;* Minket *mintegy* csípős borral, Itatál keserű búval. De *akik* tégedet félnek, :/: *A* zászlót adád nékiek, **Hogy fölemelnék igazságban,** **Bízván a te szent oltalmadban.**
3 Hogy az nálad kedves hívek Végre megmenekedjenek, Jobb kezeddel tarts meg engem, Hallgass meg és tégy jól velem. Szóla Isten szentségében, Örvendek ígéretiben, Az Sikemet részül elveszem, Az Szukót völgyét megmértéklem.	**<u>3.</u>**
4 Galaádot is ezennel Megveszem erősségemmel, Az Manasses is ekképpen, Efraim is enyim leszen. Ezek az nagy sereg népek Fejemnek ereje lesznek, Az Júda is én örökségem És törvénszerzőm leszen nékem.	**<u>4.</u>**
5 Az Moáb is az én népem,	**<u>5.</u>**

Mint egy lábmosó edényem, Kiben lábaimat mosom, Ebben én nem gyanakodom. És azt én nyilván elhiszem, Edómra sarumot vetem, És kik Filisztéában laktok, Győzödelmemen vigadoztok.	
6 Ki vihetne engem bátran Az nagy kerített városban? Utamat ki igazgatná Az erős Edóm országra? Nem te tészed-é, Úr Isten, Ki minket űzsz helyből helyben? Hogy el nem jövél sereginkkel, Megűzetél ellenséginkkel.	**<u>6.</u>**
7 Légy *minekünk segétségől,* Őrizz meg *ellenségünktől,* Mert az emberi *segétség* *Hijában való epesség.* Az Isten által *minékünk* Lészen erős *győzödelmünk,* És **ő megszabadít** bennünket, Megtapodja *ellenséginket.*	7. Légy *minékünk segítségül,* Őrizz meg *ellenséginktül,* Mert az emberi *segítség* *Hiábavaló epedség.* Az Isten által *minekünk* :/: Lészen erős *győzedelmünk,* És **megszabadít ő** bennünket, Megtapodja *ellenségünket.*
A 2. versszak szintén elhagyható, mint az Ék. 1921/2001-ben is. A kihagyásokat a részletező, konkrét ószövetségi vonatkozások indokolják.	

LXI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 61. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az megszabadításért.	**Kiáltás Istenhez az idegenben** *Genf, 1562.*
1 Kiáltásom halld meg, Isten,	1. Kiáltásom halld meg, Isten*!*

Vedd füledben Az én könyörgésemet, Mert én szívem nagy ínségből Messze földről Kiáltja *fölségedet.*	Vedd füledben Az én könyörgésemet, Mert én szívem nagy ínségből, Messze földről Kiáltja *Felségedet!*
2 Végy *föl* engemet kőszálra, Magasságra, Hol bátorságom legyen, Mert te vagy én erős tornyom, *Vigasságom* Én ellenségem ellen.	2. Végy *fel* engemet kőszálra, Magasságra, Hol bátorságom legyen, Mert te vagy én erős tornyom, *Vígasságom* Én ellenségim ellen*!*
3 Te hajlékodban lakásom Én *kivánom* És *ohajtom* szüntelen, Szárnyaidnak *árnyékában,* *Kívánkozván* Vagyok jó *reménségben.*	3. Te hajlékodban lakásom Én *kívánom* És *óhajtom* szüntelen*;* Szárnyaidnak *árnyékába* *Kívánkozva* Vagyok jó *reménységben.*
4 **Mert meghallgatsz kérésemben,** **Óh, Úr Isten,** Nyújtván kegyességedet. *Örökségeket* megadod És megáldod, *Azkik* félik nevedet.	4. **Meghallgatsz fogadásomban** **Engem, Uram,** Nyújtván kegyességedet. *Örökségüket* megadod, És megáldod, *Akik* félik nevedet.
5 Naphoz napok adassanak Az királnak, Nagy sok nemzetségekre Sokasítsad esztendeit Nyújtsd életit Véghetetlen időkre.	**5.**

6 Országra érjen sok időt Isten előtt, Szép csendesz békeségben, Igazságodnak hívsége Elől vegye És őrizze kegyessen.	**<u>6.</u>**
7 És *osztán* vígan éneklek Szent nevednek **Mindörökkön örökké:** És *azmelly* fogadást tettem, Megfizetem *Naponkint* őnékie.	7. És *aztán* vígan éneklek Szent nevednek **Mostan és mindörökké,** És *amely* fogadást tettem, Megfizetem *Naponként* őnékie.
A 4. versszakot nem szükséges megváltoztatni; de: *Örökségeket* helyett *Örökségüket*.	

LXII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 62. zsoltár
Panassza Dávidnak az Saul szolgái ellen.	**Csendes bizodalom Istenben** *Bourgeois L., Lyon, 1547.*
1 Az én lelkem szép *csendesszen* Nyugszik csak az Úr Istenben, Mert csak ő az én *idvösségem,* Ő nékem erős kőváram, Megtartóm és én *ótalmam,* Minden *gonosztúl* megment engem.	1. Az én lelkem szép *csendesen* Nyugszik csak az Úr Istenben, Mert csak ő az én *idvességem.* Ő nékem erős kőváram, Megtartóm és én *oltalmam,* Minden *gonosztól* megment engem.
2 Mig incselkedtek ennyire, Az ártatlan hív emberre? Ím, megjövendölöm tinektek, Hogy mint az régi romlott fal,	**<u>2.</u>**

Azmelly már dőlőfélben áll, Mind lerohantok, és elvesztek.	
3 Azon vadnak mindenképpen, Hogy azkit fölemel Isten, Azt ők viszontag lenyomhassák, Hazugság minden elméjek, Átokkal rakva ő szívek, Noha jó szavokat mutatják.	**3.**
4 Azért szívem, *reménséged* Csak az Úr Istenben vessed, Élj csak az ő segedelmével, Ő *nékem* magas kőszálam, *Ótalmom* és erős bástyám, Hogy soha ne tántorodjam el.	4. Azért, szívem, *reménységed* Csak az Úr Istenben vessed, Élj csak az ő segedelmével*!* Ő *nekem* magas kőszálam, *Oltalmam* és erős bástyám, Hogy soha ne tántorodjam el.
5 Az Isten én *idvösségem,* Erősségem, dicsőségem, Bízzatok azért csak őbenne, Előtte ti szíveteket *Töltsítek* ki lelketeket, Ő legyen lelkünk hiedelme.	5. Az Isten én *idvességem,* Erősségem, dicsőségem*;* Bízzatok azért csak őbenne*!* Előtte ti szíveteket, *Töltsétek* ki lelketeket, Ő legyen lelkünk hiedelme*!*
6 De lám az földi emberek Csak hazugok minden rendek, Hogyha valóban megláttatnak, És az mértékben vettetnek, Nincsen semmi nehézségek, Az funtban egy cseppet sem nyomnak.	6.
7 Ne bízzatok **hívságtokban,** Hamis ragadozástokban,	7. Ne bízzatok **erőszakban,** Hamis ragadozástokban,

Múlandó dolgon ne kapjatok, **Hogyha sokasul** kincsetek, *Ahoz* ne bízzék szívetek, Mert nem állandó gazdagságtok.	*Mulandó* dolgon ne kapjatok*!* **Ha sokasul ti** kincsetek, *Ahhoz* ne bízzék szívetek, Mert nem állandó gazdagságtok.
8 Az Isten egy szót szólt egyszer, *Mellyet* én hallottam kétszer, Hogy nagy ereje vagyon néki, **Uram, az kegyesség** *tiéd*, És te nyilván megfizeted, *Azkinek* dolga mint érdemli.	8. Az Isten egy szót szólt egyszer, *Melyet* én hallottam kétszer*:* Hogy nagy ereje vagyon néki. **A kegyesség, Uram,** *tied*, És te nyilván megfizeted, *Akinek* dolga mint érdemli.
Az 1/3-ban és az 5/1-ben az *idvességem* helyett *üdvösségem*. Az 5/6-ban a *hiedelme* (eredeti jelentése: ’oltalma’) szót jobb kicserélni pl. *segedelme*-re. A 7. versszak szintén kihagyható.	

LXIII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 63. zsoltár
Könyörgése Dávidnak, hogy Isten néki szabadságot engedjen az isteni szolgálatban való jelenlételre.	**Vágyódás Isten és a szent hajlék után** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Isten, te vagy én Istenem, Jó reggel kereslek tégedet, Hozzád *ohajtván* elepedett Szomjúság miatt én lelkem. Én testem hozzád *áhétozik*, Szomjúságban *elholt* szintén *Ez* puszta és száraz *földen*, Hol semmi víz nem találtatik.	1. Isten, te vagy én Istenem, Jó reggel kereslek tégedet, Hozzád *óhajtván*, elepedett Szomjúság miatt én lelkem. Én testem hozzád *áhítozik*, Szomjúságban *elhalt* szintén *E* puszta és száraz *földön*, Hol semmi víz nem találtatik.
2 Mert látni igen kívánja *Az* te erős dicsőségedet És isteni tiszteletedet *Az* te dicső templomodba.	2. Mert látni igen kívánja *A* te nagy erős dicsőséged, És isteni tiszteletedet *A* te dicső templomodba’.

Mert *nékem* kedvesb életemnél *Az* te nagy kegyelmességed, **Kiért** én ajakim téged *Dicsérjenek* szép énekléssel.	Mert *nekem* kedvesb életemnél *A* te nagy kegyelmességed, **Melyért** én ajakim téged *Dícsérjenek* szép énekléssel.
3 Magasztallak én tégedet Életemnek minden rendiben, Én kezeimet fölemelvén Áldom te dicső nevedet. Örül, mintha drága étkekkel Jóllakott volna én szívem, Szent *fölségedet dicsérem,* Éneklek rólad nagy örömmel.	3. Magasztallak én tégedet Életemnek minden rendiben, Én kezeimet fölemelvén Áldom te dicső nevedet. Örül, mintha drága étkekkel Jóllakott volna én szívem*;* Szent *Fölségedet dícsérem,* Éneklek rólad nagy örömmel.
4 Rólad el nem *feledkezem,* Még ágyamban is emlegetlek, És midőn reggel én fölkelek, Csak terólad emlékezem. Mert te énvelem sokszor jól től, És megszabadítál engem, Azért most is én életem Szárnyaid árnyékában *öröl.*	4. Rólad el nem *felejtkezem,* Még ágyamban is emlegetlek, És midőn reggel én fölkelek, Csak terólad emlékezem. Mert te énvelem sokszor jól től, És megszabadítál engem, Azért most is én életem Szárnyaid árnyékában *örül.*
5 Hozzád ragaszkodik lelkem, Soha el nem szakad tetőled, Mert megtart engem te jobb kezed, Midőn kerget ellenségem. És azkik engem háborgatnak, Hogy engem eltöröljenek, Azok hirtelen elvesznek, Mélyen az föld alá burúlnak.	**<u>5.</u>**
6 Ellenség miatt elhullnak, Éles fegyver által elvesznek,	**<u>6.</u>**

Ő testek el sem temettetnek, Kikkel az rókák osztoznak, De az király az Úr Istenbe Örvendez ez győzödelmen, És dicsekedhetik minden, Azki esküszik szent nevére.	
7 Mikoron minden csalárdok, Azkik hazugságot beszélnek, Valóban megszégyenítetnek, Bédugatik az ő szájok.	**7.**
Az 1/7-ben a szóalak (*földön*) megváltozása miatt a rím nem maradt meg (ezt nehéz is lenne helyreállítani), s a hasonlat is nehezen érthető. Szövegmódosítási javaslat: „Mint a puszta és száraz föld,” (vö. Biblia is). A 3. versszak ugyancsak elhagyható.	

LXIV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 64. zsoltár
Könyörgése Dávidnak megótalmazásért.	**A gonoszok meglakolnak** *Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Hallgasd meg, Uram, könyörgésem, Tarts meg ellenségem ellen, **Azmelly** reám dühödt szörnyen, **Őrizz meg félelmétől** engem, Mentsd meg életem.	1. Hallgasd meg, Uram, könyörgésem, Tarts meg ellenségem ellen, **Aki** reám dühödt szörnyen*;* **Félelmétől őrizz meg** engem, Mentsd meg életem*!*
2 *Röjts* **el engem** *az gonoszoktúl,* *Azkik* reám fenekednek, Csak gonoszra igyekeznek, Tarts meg ő hamis *tanácsoktúl,* *Háborgásoktúl.*	2. *Rejts* **engem el** *a gonoszoktól,* *Akik* reám fenekednek, Csak gonoszra igyekeznek*;* Tarts meg ő hamis *tanácsuktól,* *Háborgásuktól!*

3 *Azkik* nyelveket élesítik, Mint öldöklő fegyvereket, Mint *az* nyilat, *beszédeket* Az ártatlan emberre lövik, És azt megsértik.	3. *Akik* nyelvüket élesítik, Mint öldöklő fegyvereket; Mint *a* nyilat, *beszédüket* Az ártatlan emberre lövik, És azt megsértik.
4 Lövöldözik rejtekhelyekből Az ártatlant és igazat, Hirtelen az ő nyilokat El-reálövik kegyetlenől, Vakmerőségből.	**4.**
5 Hamisságban hányják eszeket, És csak azon igyekeznek, Hogy ők tőrt titkon vessenek, Dicsekedvén szólnak illyeket: Ki látna minket?	**5.**
6 Ez dologban szorgalmatosok, Járnak okos ravaszsággal, Elméjek sok fortélt talál, Sok az ő álnok találmányok, Kikre nagy gyorsok.	**6.**
7 De az bosszúálló Úr Isten Hirtelen őket meglövi, Nyilaival megrettenti, Nagy sebeket ejt ő testeken, Kit meglát minden.	**7.**
8 Őket az önnön gonosz nyelvek Ejti *az* veszedelembe,	8. Őket az önnön gonosz nyelvek Ejti *a* veszedelembe,

És kik ezt veszik *eszekbe*, *Ez* dolgon igen megijednek És elrémülnek.	És kik ezt veszik *eszükbe*, *E* dolgon igen megijednek És elrémülnek.
9 És nagy félelemmel mindenek Hirdetik az Isten dolgát, *Beszéllik* annak nagy voltát, *Mellyet* innen *eszekbe* vesznek És megértenek.	9. És nagy félelemmel mindenek Hirdetik az Isten dolgát, *Beszélik* annak nagy voltát, *Melyet* innen *eszükbe* vesznek, És megértenek.
10 De szíve **az igaz embernek** Örvend az erős Istenben, **Ki őt vötte** kegyelmében, **Örülnek az jószivő hívek,** És dicsekednek.	10. De szíve **igaz embereknek** Örvend az erős Istenben, **És az ő nagy** kegyelmében. **Az igaz hívek örvendeznek** És dicsekednek.
Javaslat: elég ha az 1. és a 10. versszak marad meg. Az Ék. változtatásai a 10.-ben javallhatók, a 10/1-ben viszont a kihagyások miatt a szöveg pl. ekképp módosulna: „Így szíve az igaz embernek”.	

LXV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 65. zsoltár
Háláadása az Izráel népének az Istennek sokféle jótéteményiről.	**Hálaadás lelki-testi jókért (Aratási ének)** *Bourgeois L., Strasbourg, 1545.*
1 *Az* Sionnak hegyén, Úr Isten, Tiéd *az* dicséret, Fogadást tésznek néked itten, Tisztelvén tégedet. Mert *kéréseket az* híveknek Meghallod *kegyessen*, Azért tehozzád az emberek *Jőnek* mindenünnen.	1. *A* Sionnak hegyén, Úr Isten, Tied *a* dicséret, Fogadást tésznek néked itten, Tisztelvén tégedet, Mert *kérésüket a* híveknek Meghallod *kegyesen*, Azért tehozzád az emberek *Jönnek* mindenünnen.

2 Rajtam *az* bűn elhatalmazék, Terhelvén engemet, De nagy volta kegyességednek Eltörli vétkünket. *Bódog az, kit* te elválasztál, Fogadván *házadban,* Hogy előtted nagy buzgósággal Járjon *tornácodban.*	2. Rajtam *a* bűn elhatalmazék, Terhelvén engemet, :/: De nagy volta kegyességednek Eltörli vétkünket. *Boldog, akit* te elválasztál, Fogadván *házadba,* Hogy előtted nagy buzgósággal Járjon *tornácodba.*
3 Javaival *az* te házadnak *Megelégítetünk,* Szép dolgain te templomodnak Gyönyörködik szívünk. *Az* te csuda igazságodból Megfelelsz *minékünk,* Hallgass meg, Isten, velünk tégy jól, *Óh,* mi segedelmünk.	3. Javaival *a* te házadnak *Megelégíttetünk,* :/: Szép dolgain te templomodnak Gyönyörködik szívünk. *A* te csuda igazságodból Megfelelsz *minekünk,* Hallgass meg, Isten, velünk tégy jól, *Ó* mi segedelmünk*!*
4 Mindenek csak tebenned bíznak *Ez* föld kerekségén, *Azkik* széjjel messze lakoznak *Az* tengernek szélén. Te mondhatatlan *hatalmoddal* *Az* magas hegyeket, *Környülfogod, mint egy* abronccsal, Erősítvén őket.	4. Mindenek csak tebenned bíznak *E* föld kerekségén, :/: *Akik* széjjel messze lakoznak *A* tengernek szélén. Te mondhatatlan *hatalmaddal* *A* magas hegyeket *Körülfogod, mintegy* abronccsal, Erősítvén őket.
5 **Az tengeri habok** zúgását Te *megcsendeszíted,* *Az pogán* nép zúgolódását Ottan elenyészted. Nagy *félelmekben elbággyadnak* Mindenek *ez földen* Nagy voltán *az* te csudáidnak, **Kiknek száma** nincsen.	5. **Tengeri habok nagy** zúgását Te *megcsendesíted,* :/: *A pogány* nép zúgolódását Ottan elenyészted. Nagy *félelmükben elbágyadnak* Mindenek *e földön,* Nagy voltán *a* te csudáidnak, **Miknek számuk** nincsen.

6 Te *megvigasztalsz* mindeneket Reggel *az* napfénnyel, Biztatsz minden élő rendeket Csillagokkal éjjel. Áldásiddal meglátogatod Az elszáradt földet, Hasznos *essőkkel meglágyitod* Gazdagítván őtet.	6. Te *megvígasztalsz* mindeneket Reggel *a* napfénnyel, :/: Biztatsz minden élő rendeket Csillagokkal éjjel. Áldásiddal meglátogatod Az elszáradt földet, Hasznos *esőkkel meglágyítod,* Gazdagítván őtet.
7 *Az* te *kutaidból az* vizek Soha el nem fogynak, Hogy *az* szép földi vetemények Szaporodhassanak. *Az* barázdákat megitatod *Az* szántóföldeken, *Az* vetést szép *essővel* áldod, Hogy bőven teremjen.	7. *A* te *kútaidból a* vizek Soha el nem fogynak, :/: Hogy *a* szép földi vetemények Szaporodhassanak. *A* barázdákat megitatod *A* szántóföldeken, *A* vetést szép *esővel* áldod, Hogy bőven teremjen.
8 Megkoronázod az esztendőt Nagy sok javaiddal, Lábaid nyoma *kövérségöt* *Csöpöget* nagy zsírral. Lakóhelyei *az* pusztáknak Folynak kövérséggel, Hegyek és halmok *vigadoznak* Nagy *bővv* termésekkel.	8. Megkoronázod az esztendőt Nagy sok javaiddal, :/: Lábaid nyoma *kövérséget* *Csepegtet* nagy zsírral. Lakóhelyei *a* pusztáknak Folynak kövérséggel, Hegyek és halmok *vígadoznak* Nagy *bő* termésekkel.
9 *Az* szép sík mezők **ékesednek** Sok baromcsordákkal, Villagnak *az* szép szántóföldek Sűrő gabonákkal. *Az* hegyoldalak, mezőföldek Szép *búzanevéssel* Örvendeznek és énekelnek Nagy gyönyörűséggel.	9. *A* szép sík mezők **ékeskednek** Sok baromcsordákkal; :/: Villognak *a* szép szántóföldek Sűrű gabonákkal. *A* hegyoldalak, mezőföldek Szép *búzanövéssel* Örvendeznek és énekelnek Nagy gyönyörűséggel.

Igen ismert zsoltárszöveg, általában jól érthető is, a 8. versszak tartalma is, noha abban egyes szavak, szóképek pontos jelentése problematikus lehet (l. Biblia 1996; magyarázat). Az 5. és a 8. versszak érdemi változtatásai nem szükségesek. Az 5/1-hez a *hab* jelentését meg lehet adni: ’hullám’.

LXVI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 66. zsoltár
Háláadása az izráelitáknak az megszabadulásért.	**Hálaének Isten csodálatos szabadításáért** *Bourgeois L., Strasbourg, 1545.*
1 Örvendj, egész föld, az Istennek, És énekelj szép zengéssel. Nagy dicsőséget szent nevének, Mindenek *dicsérjék széllel,* Mondjátok ezt az Úr Istennek, *Csudálatosok* dolgaid, Erősséged nagy, hozzád esnek Hízelkedvén ellenségid.	1. Örvendj egész föld az Istennek, És énekelj szép zengéssel*!* Nagy dicsőségét szent nevének Mindenek *dícsérjék széjjel.* Mondjátok ezt az Úr Istennek*:* *Csudálatosak* dolgaid, Erősséged nagy, hozzád esnek Hízelkedvén ellenségid.
2 *Az* te isteni felségedet *Ez* földön mindenek áldják, És *dicsőséges* szent nevedet Énekléssel magasztalják. Jertek, és ezt jól meglássátok, Minden jól ide figyelmezz, Istennek **melly** csudálatosok Dolgai az emberekhez.	2. *A* te isteni felségedet *E* földön mindenek áldják, És *dicsőséges* szent nevedet Énekléssel magasztalják. Jertek, és ezt jól meglássátok, Minden jól ide figyelmezz*:* Istennek **mily** csudálatosok Dolgai az emberekhez.
3 *Az* tengert és *az* folyóvizet Megszárasztja, hogy *az* népnek *Lábok* szárazon *általmehet,* **Kin** szíveink örvendeznek. Országa megmarad örökké, Szeme lát minden népeket,	**<u>3.</u>** *A* tengert és *a* folyóvizet Megszárasztja, hogy *a* népnek *Lábuk* szárazon *által mehet,* **Min** szíveink örvendeznek. Országa megmarad örökké, Szeme lát minden népeket,

Azkik föltámadnak ellene, *Előmenetek* nem lehet.	*Akik* feltámadnak ellene, *Előmenetük* nem lehet.
4 Áldjátok *az* mi Istenünket *Ez* földön minden emberek, *Dicsérjétek* az ő szent nevét Nagy zengéssel minden népek. Mert életünket ő megadá, Az ő nagy kegyességéből, Lábainkat meggyámolítá Oltalmazván eleséstől.	4. Áldjátok *a* mi Istenünket *E* földön minden emberek, *Dícsérjétek* az ő szent nevét Nagy zengéssel minden népek. Mert életünket ő megadá Az ő nagy kegyességéből, Lábainkat meggyámolítá, Oltalmazván eleséstől.
5 De minket igen megpróbálál, És *megkésérgetél*, Isten, Megolvasztál és megtisztítál, Mint **az ezüstöt az** tűzben, Te minket, szegény szolgáidat, Adál ellenség tőriben, Kik hevederrel **ágyékinkat** Megkötözék nagy *erőssen.*	**5.** De minket igen megpróbálál És *megkesergetél*, Isten. Megolvasztál és megtisztítál, Mint ezüstöt, **a nagy** tűzben. Te minket, szegény szolgáidat Adál ellenség tőriben, Kik hevederrel **tagjainkat** Megkötözék nagy *erősen.*
6 Mi fejünkre népet ültetél, Mint *az* **tevék,** *terheltetténk*, Nagy árvizeket ránk eresztél, Sebes tűzön *általménénk.* De te **kivezérlél bennünket,** Megenyhítél, *megnyugotál*, Templomodban azért tégedet *Dicsérlek* szép áldozattal.	6. Mi fejünkre népet ültetél, Mint *a* **barmok,** *terhelteténk;* Nagy árvizeket ránk eresztél, Sebes tűzön *általmenénk.* De te **kihoztál, Uram, minket,** Megenyhítél, *megnyúgotál*, Templomodban azért tégedet *Dícsérlek* szép áldozattal.
7 Azmelly fogadást néked töttem Én siralmas ajakimmal, Ínségemben mire feleltem Esedezvén én szájammal: Sok hizlalt, szép kövér barmokat	**7.**

Áldozatra adok néked, Kosokat, ökröket, bakokat Megégetek teelőtted.	
8 Jertek, halljátok, hadd beszéljem *Tinektek,* istenfélőknek, *Azmiket* Isten *tött énvelem,* **Melly** *kegyessen tött* lelkemnek. Hogy szájammal hozzá kiálték, Ottan meghallgata engem, Azért beszédével nyelvemnek Mindenkor őtet *dicsérem.*	8. Jertek, halljátok, hadd beszéljem *Tinéktek,* istenfélőknek, *Amiket* Isten *tett én vélem,* **Mily** *kegyesen tett* lelkemnek*!* Hogy szájammal hozzá kiálték, Ottan meghallgata engem, Azért beszédével nyelvemnek Mindenkor őtet *dícsérem.*
9 Hogyha hamisságot szívemben Valaha gondoltam volna, Soha engem könyörgésemben Ő meg nem hallgatott volna, De bizonyára az jó Isten Kérésemben meghallgata, És panaszimat jól megértvén Könyörgésemnek helt ada.	**9.**
10 *Legyen* áldott *az* nagy Úr Isten Az ő nagy *kegyességiért,* Ki meghallgatott kérésemben, És *kegyelmessen* hozzám tért.	**10.** *Légyen* áldott *a* nagy Úr Isten Az ő nagy *kegyességéért,* Ki meghallgatott kérésemben, És *kegyelmesen* hozzám tért*!*
A 6/6-ban a *megnyúgotál* helyére *megnyugosztál* teendő. A 3. és 5. vers elhagyása szintén javasolt (vö. Ék. 1996).	

LXVII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 67. zsoltár
Könyörgése az izráelitáknak, az Istennek kegyelmes vélek lakozásaért.	**Isten a népek Ura** *Bourgeois L., Strasbourg, 1545.*

1 Úr Isten, áldj meg jóvoltodból, És *kegyessen* fordulj hozzánk, *Ótalmazz* meg minden gonosztól, Szent színedet fordítsd reánk. Hogy *ez* földen minden *Megesmerje* szépen *Az* te *utadat,* És *az* pogány népek Téged tiszteljenek, *Megtartójokat.*	1. Úr Isten, áldj meg jóvoltodból És *kegyesen* fordulj hozzánk, :/: *Oltalmazz* meg minden gonosztól, Szent színedet fordítsd reánk, Hogy *e* földön minden :/: *Megismerje* szépen *A* te *útadat,* És *a* pogány népek Téged tiszteljenek, *Megtartójukat.*
2 És akkoron *dicsérnek* téged, *Dicsérnek* téged *az* népek, Nagy tisztességet tesznek néked, *Az* pogányok is örülnek, Midőn mindeneket És *az* pogány népet Szent igazsággal Bírod és ítéled És jóra vezérled Nagy hatalmaddal.	2. És akkoron *dícsérnek* téged, *Dícsérnek* téged *a* népek, :/: Nagy tisztességet tesznek néked. *A* pogányok is örülnek, Midőn mindeneket :/: És *a* pogány népet Szent igazsággal Bírod és ítéled És jóra vezérled Nagy hatalmaddal.
3 *Dicsérjen* téged minden nemzet, Úr Isten, téged *dicsérjen,* *Az* föld **teremtsen** *bév gyümölcset,* Áldjon meg minket az Isten, Adja szent malasztját, Nyújtsa áldomását, És *őfölségét* Félje és rettegje *Ez* föld kereksége Mint ő Istenét.	3. *Dícsérjen* téged minden nemzet, Úr Isten, téged *dícsérjen!* :/: *A* föld **teremjen** *bő gyümölcsöt,* Áldjon meg minket az Isten! Adja szent malasztját, :/: Nyújtsa áldomását, És *ő felségét* Félje és rettegje *E* föld kereksége, Mint ő Istenét.
Az 1/1 végére vessző kell.	

LXVIII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 68. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az Izráel népéért, isteni dicséretre intéssel egybe.	**Diadalének (A hugenották harci zsoltára)** *Greiter M., Strasbourg, 1525 (1539) után*
1 Hogyha *fölindol* az Isten, Elkergettetnek szertelen Minden ő ellenségi, És elfutamodnak széjjel, Ő haragos színe elől, Minden ő gyűlölői, Úgy elűzetnek hirtelen, Mint *az* füst semmivé leszen, Elvész minden ő dolgok, Mint viasz olvad *az* tűztől, Úgy az ő kemény színétől Elvesznek *az* gonoszok.	1. Hogyha *felindul* az Isten, Elkergettetnek szertelen Minden ő ellenségi. :/: És elfutamodnak széjjel Ő haragos színe elől Minden ő gyűlölői. Úgy elűzetnek hirtelen, :/: Mint *a* füst semmivé leszen, Elvész minden ő dolgok*;* Mint viasz olvad *a* tűztől, Úgy az ő kemény színétől Elvesznek *a* gonoszok.
2 De az igazak mindnyájan Örvendeznek nagy vígságban *Az* kegyes Isten előtt, És *vig* szívvel énekelnek, Hogy ő kevély ellenségek Megszégyenült, *elveszött.* Nagy örömmel az Istennek Énekeljetek nevének, *Dicsérjétek*, áldjátok, Ki **az szép fölhőkön** megyen, Kinek neve erős Isten, Őtet magasztaljátok.	2. De az igazak mindnyájan Örvendeznek nagy vígságban *A* kegyes Isten előtt; :/: És *víg* szívvel énekelnek, Hogy ő kevély ellenségek Megszégyenült, *elveszett.* Nagy örömmel az Istennek, :/: Énekeljetek nevének, *Dícsérjétek*, áldjátok*;* Ki **puszta földeken** megyen, Kinek neve erős Isten*:* Őtet magasztaljátok*!*
3 *Őelőtte vigadjatok,* Mert ő az árváknak atyjok, Kiket táplál *kegyessen,*	3. *Ő előtte vígadjatok,* Mert ő az árváknak atyjok, Kiket táplál *kegyesen.* :/:

Az özvegyeknek *ótalma*, Az ő isteni hatalma Lakván ő szentségében. Megáld egyes embereket, Ad nékik szép cselédeket, Háznép *tenyíszésire*, *Az foglyokot* ő kimenti, *Az pártütőköt* rekeszti Puszta és parlag földre.	Az özvegyeknek *oltalma.* Az ő isteni hatalma, Lakván ő szentségében. Megáld egyes embereket, :/: Ád nékik szép cselédeket Háznép *tenyészésére;* *A foglyokat* ő kimenti, *A pártütőket* rekeszti Puszta és parlag földre.
4 Hogy az te néped kivivéd, Az pusztán általvezérléd, És őelőttök menél, Az föld rendőle, csöpöge Az egeknek verejtéke, Hogy haraggal tekintél. Az Sína-hegy megrendőle, Hogy az Izráel Istene Rászálla dicsőséggel. Úr Isten, az te földedet Meglátod örökségedet Harmattal és essőkkel.	**<u>4.</u>**
5 Ez örök földet megáldod, Mihelt pusztulását látod, Kin te seregid laknak. Az szegényeknek jószágát Megöregbíted marháját, Hogy ők megtartassanak. Úr Isten, az szűz szíveket Fölindítád elméjeket, Hogy erről beszéljenek, Kik, hogy az ellenség futna És ő seregek szaladna, Ekképpen éneklének:	**<u>5.</u>**
6 Az királyok nagy sereggel,	**<u>6.</u>**

Gyalázattal, szégyenséggel Megfutamának szörnyen, Azkik otthon maradának, Az prédával osztozának, Martalék részt vőn minden. Hogyha megnyomorodtok is, És ha minden gyalázna is, És sanyargatna szörnyen, Hogyha az kőfal-romlásban Fekünnétek is bágyadván Az kormos szennyességben:	
7 De mindazáltal ti lésztek, Mint az galambszárny, olly szépek, Melly mint ezüst fejérlik, És tollainak szépsége, Mint arannak fényessége, Olly ékessen tündöklik. Hogy az királyokat Isten Meggyőzé nagy erejében Nagy diadalmat szerze, Az föld fejérlék olly szépen, Mint az Salmon hegy környékén Az hónak fejérsége.	**7.**
8 Az Istennek dicső hegye, Az gyümölcsös Básán hegye, Ki fölhat az fölhőkre. Ti egyéb és kissebb hegyek Ez hegyre mit fenekedtek, Mit törtök ez nagy hegyre? Mert ez szent hegyet az Isten Elválasztá jókedvében Önnön lakóhelyének, És ez helyen mindörökké Lakozásra vagyon kedve Isteni fölségének.	**8.**

9 Az mennyei szent angyalok (Sok tömény ezer ő számok) Seregi az Istennek, Vélek vagyon az Úr Isten, Mint néha az Sína-hegyen, Lakója az szent helynek. Uram, felménél magassan, És fogva vüd hatalmassan Az te ellenségidet, Kegyességednek nagy volta Az embereknek kioszta Szép préda nyereséget.	**9.**
10 Ellenségidet megbírod, *Köztök helyhetvén* hajlékod Lakozol dicsőséggel. Áldott legyen az Úr Isten, Ki velünk *illy* nagy jól teszen, Látogat kegyességgel. Isten *az* mi segedelmünk, *Kegyessen* lakozik velünk, Őriz minket, népeit, Halál és élet kezében, Ő az erős örök Isten, Megtartja ő híveit*:*	10. Ellenségidet megbírod, *Köztük helyezvén* hajlékod Lakozol dicsőséggel. :/: Áldott legyen az Úr Isten, Ki velünk *ily* nagy jól teszen, Látogat kegyességgel. Isten *a* mi segedelmünk, :/: *Kegyesen* lakozik velünk, Őriz minket, népeit*;* Halál és élet kezében, Ő az erős, örök Isten, Megtartja ő híveit.
11 Az Isten ő ellenségét Megveri, megtöri fejét Az gonosz ellenségnek, És mind agyonveri őket, Kik nem jobbítják éltöket, Hanem csak bűnben élnek. Mond Isten: Az én népemet Meghozom én seregemet Az Básánnak földéből, Meglátom nagy irgalmammal,	**11.**

Kihozom nagy hatalmammal Az tenger mélységéből.	
12 Hogy osztán az ő vérekben, Azkik levágatnak szörnyen, Moshassad lábaidat, Úgyhogy az sok ellenségnek Véres sebeket az ebek Nyalják sebes tagjokat. Óh, én Uram, erős Isten! Ki lakozol az szent helyen, Látták elmenésedet, Elöl mentek az éneklők Azután az hegedősök, Ékesítvén szép rendet.	**12.**
13 Kezépben mennek az szűzek, Dobot vernek, zengedeznek, Énekelnek mindnyájan. Ti, azkik, mint egy kútfőből, Származtok az Izráeltől, Istent áldjátok vígan. Ez szép seregnek közepin Vagyon az küsded Benjamin, Az fölséges táborral, Az Júda és az Zebulon, Az Neftalim is itt vagyon Egyéb fő hadnagyokkal.	**13.**
14 Az Isten téged, Izráel, Szeretett ez erősséggel. Nagyobb erőt adj, Isten! Hogy azmiként elkezdetted És dolgunkat elővitted, Vidd véghez kegyelmessen. Az Jeruzsálem városért És az te szent templomodért	**14.**

Néked szép ajándékot Az királyok vígan hoznak. Seregit az kopjásoknak Veszesd el hatalmakot.	
15 Töröld el az sereg tulkot, Űzd el az erős borjúkot, Uram, kik rád támadnak, Verd meg mind az pártütőket, És holdoltasd alád őket, Hogy adópénzt adjanak. Az egyiptomi nagy urak És az szerecsenek nyújtják Az Istenhez kezeket. Országok és fejedelmek, Istennek énekeljetek, És dicsérjétek őtet.	**<u>15.</u>**
16 Énekeljetek Istennek, Ki lakója az *Egeknek,* Kiket teremtett régen, Holott nagy hatalmával ül, Honnan szava úgy megdördül, Hogy *zöng* és harsag minden. *Dicsérjétek* nagy hatalmát, Ki *fölséges* méltóságát Izráelen láttatja, Kinek nagy erejét *ottfönn* Az **egeken** és *fölhőkön* Senki **nem** tagadhatja.	16. Énekeljetek Istennek, Ki lakója az *egeknek,* Kiket teremtett régen. :/: Holott nagy hatalmával ül, Honnan szava úgy megdördül, Hogy *zeng* és harsog minden. *Dícsérjétek* nagy hatalmát, :/: Ki *felséges* méltóságát Izráelen láttatja*!* Kinek nagy erejét *ott fönn,* Az **égen** és **a** *felhőkön* Senki **sem** tagadhatja.
17 **Óh, csudálatos** az Isten Az ő dicső szentségében! **Az** Izráel népének Erőt ád nagy *kegyelmessen,* Azértan minden időben	17. **Nagy félelmetes** az Isten Az ő dicső szentségében! **Ki** Izráel népének :/: Erőt ád nagy *kegyelmesen;* Azértan minden időben

Mitőlünk *dicsértessék.*	Mitőlünk *dícsertessék!*
A 2/10 szövegére javaslat: „Ki a felhők szárnyán megyen” (vö. Biblia 1996; magyarázat is.) A 3. és a 10. versszak is elhagyható, mint az Ék. 1996-ban. A sok versszak kihagyását a részletező leírás, a régies tartalom és nyelv indokolja. A 16. és 17. versszakon nem szükséges változtatni.	

LXIX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 69. zsoltár
Jövendölés az Krisztus szenvedéséről, az Dávid személye alatt, azki Krisztust ábrázolta.	**Kiáltás a mélységből** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Úr Isten, segíts, és tarts meg engem, Mert *az* vizek *szintin* lelkemig érnek, *Közepin* vagyok *az* sáros mélységnek, **Kiben csaknem elsüllyed én** fejem. Az árvizek öszveütnek rajtam, *Az* kiáltás miatt torkom elrekedt, Én szemeimben megfogyatkoztam, Midőn várom *az* te segedelmedet.	1. Úr Isten, segíts és tarts meg engem, Mert *a* vizek *szinte* lelkemig érnek, *Közepén* vagyok *a* sáros mélységnek, **Amelyben csaknem elsüllyed** fejem*!* Az árvizek *összeütnek* rajtam, *A* kiáltás miatt torkom elrekedt, Én szemeimben megfogyatkoztam, Midőn várom *a* te segedelmedet.
2 Én hajam szálánál többen *vadnak,* *Azkik* engemet ok nélkül gyűlölnek, Én ellenségim szertelen *erőssek,* És engem eltörleni akarnak. Noha semmit nem *vöttem* senkitől, De mégis énnékem kell megfizetnem, Nincs, Uram, *elröjtve* színed elől **Az én bolondságom és minden** vétkem.	2. Én hajam szálánál többen *vagynak,* *Akik* engemet ok nélkül gyűlölnek*;* Én ellenségim szertelen *erősek,* És engem eltörleni akarnak. Noha semmit nem *vettem* senkitől, De mégis énnékem kell megfizetnem*;* Nincs, Uram, *elrejtve* színed elől **Én bolondságom és minden én** vétkem.
3 **Seregeknek** Ura, **erős** Isten,	3. **Seregek** Ura, **hatalmas** Isten,

Azki vezérled *az* te seregedet, Kik benned **vetették** *reménségeket,* Ne *hadd* miattam esni szégyenben. Izráel **Istene, kik** tebenned Szívből bíznak, ne szégyenítsd meg őket, Mert nagy szidalmat szenvedek érted, *Az* gyalázat elburítja színemet.	*Aki* vezérled *a* te seregedet*!* Kik benned **vetik ő** *reménységüket,* Ne *hagyd* miattam esni szégyenben! Izráel **Ura, akik** tebenned Szívből bíznak, ne szégyenítsd meg őket, Mert nagy szidalmat szenvedek érted, *A* gyalázat elborítja színemet*!*
4 **Én rokonim idegennek** tartnak, **Anyám gyermeki nem** *esmernek* engem, **Mert szent templomodon gerjedez** szívem, Megemészt nagy szerelme házadnak. **Téged gyalázóknak** sok *szidalmak* **Énreám** esének*:* én **pedig** sírtam És böjtöltem*:* de ők csak csúfoltak Engemet, noha minden jót kívántam.	<u>4.</u> **Mert idegennek rokonim** tartnak, **Atyámfiai sem** *ismernek* engem*;* **Szent templomodban gerjedez én** szívem, Megemészt nagy szerelme házadnak. **És gyalázóid ő** sok *szidalmok* **Énrám** esének, én **pediglen** sírtam, És böjtöltem, de ők csak csúfoltak Engemet, noha minden jót kívántam.
5 Bánat miatt én zsákban öltöztem, De ők énrólam mesét költöttenek, *Az* kapun *ülők* és az részegesek Csúf énekléssel nevetnek engem. De én tehozzád nagy buzgó szívből, *Óh***,** kegyes Isten, könyörgök **óránkint,** Hallgass meg, Uram, kegyességedből, És kegyelmezz meg **fogadásod** szerint.	<u>5.</u> Bánat miatt én zsákba öltöztem, De ők énrólam mesét költöttenek*;* *A* kapun *űlők* és *a* részegesek Csúf énekléssel nevetnek engem. De én tehozzád nagy buzgó szívből, *Ó* kegyes Isten, könyörgök **naponkint;** Hallgass meg, Uram, kegyességedből, És kegyelmezz meg **te hűséged** szerint*!*
6 Végy ki engemet *ez förtős* sárból, Hogy el ne süllyedjek, gyűlölőimtől Ments meg *ez* nagy vizeknek	<u>6.</u> Végy ki engemet *e fertős* sárból, Hogy el ne süllyedjek, gyűlölőimtől Ments meg *e* nagy vizeknek

örvényiből, Tarts meg ellenségim haragjától. Hogy *az* mély víz engem el ne nyeljen, Se pedig *föllyűl* reám ne *borúljon,* Ne merüljek tengeri mélységben, *Az* kútnak szája engem *bé* ne zárjon.	örvényiből, Tarts meg ellenségim haragjától, Hogy *a* mély víz engem el ne nyeljen, Se pedig *felül* reám ne *boruljon;* Ne merüljek tengeri mélységben, *A* kútnak szája engem *be* ne zárjon*!*
7 Úr Isten, nagy *az* te kegyességed, Hallgasd meg azért, *azmit* tőled kérek, Irgalmas szemeid reám nézzenek, Hadd láthassam nagy kegyelmességed. Ne *röjtsd* el, Uram, kegyes orcádat Szegény *szolgádtúl*, mert **megnyomorodtam,** Ne késsél, halld meg kiáltásomat, Add meg kérésem, vigasztalj meg, Uram.	7. Úr Isten, nagy *a* te kegyességed, Hallgasd meg azért, *amit* tőled kérek*:* Irgalmas szemeid reám nézzenek, Hadd láthassam nagy kegyelmességed*!* Ne *rejtsd* el, Uram, kegyes orcádat Szegény *szolgádtól*, mert **szorongattattam;** Ne késsél, halld meg kiáltásomat, Add meg kérésem, vigasztalj meg, Uram*!*
8 Uram, hajolj szomorú lelkemhez, Ez nagy ínségből mentsd meg életemet, Ellenségim ellen tarts meg engemet, Mert csak bízom kegyelmességedhez. Miként gyaláznak engem, jól érted, Látod, melly szörnyen engemet rútolnak, Ellenségem nincs röjtve előtted, Minden ellenségim előtted vadnak.	**8.**
9 Ez gyalázatban elszakadt szívem, Kesereg lelkem ez nagy ohajtásban, Várván, ha találhatnék ez nagy kínban, Azki szíve szerint szánna engem.	**9.**

De imé, sohol egy ember sincsen, Azki engemet szánna nyavalyámban, Epével étetnek éhségemben, Ecettel itatnak szomjúságomban.	
10 Adja Isten, hogy ő asztalokon Az önnön étkektűl megfulladjanak, Őmagok hálójában akadjanak, Békességek veszélre fordóljon. Setétüljenek meg az ő szemek, Hogy azokkal egy cseppet se lássanak, Törd meg derekokat őnékiek, Hogy egyenessen föl se állhassanak.	**10.**
11 Búsult haragodat ontsd ki rájok, És nagy haragodban ragadd meg őket, Töröld el minden ő lakóhelyeket, Hogy épen ne maradjon ő házok. Mert igen kergetnek mindeneket, Azkiket, Uram, te immár megvertél, Ha kire bocsáttál vereséget, Annak sérelmit beszéllik örömmel.	**11.**
12 Szedd öszve minden gonosz bűnöket, Hogy kegyelmedbe bé ne vétessenek, Az élőkönyvből kitöröltessenek, Ne írd az igazak közé őket. Mivelhogy én most nyomorult vagyok, Emelj bátorságos helyre engemet, És néked teljes szivből vigadok, Háláadással mondok dicséretet.	**12.**

13 És az inkább tetszik az Istennek Az szarva-indult és körmös tuloknál, Kit az szegények meglátnak vígsággal, És az ő szívekben örvendeznek. Örvendez azoknak is ő szivek, Kik az Úr Istent óhajtván keresik, Mert meghallgattatnak az szegények, Az foglyokról ő el nem feledkezik.	**<u>13.</u>**
14 Menny, föld, tenger az Istent dicsérje És minden benne való. Mert megmenti Az Sion hegyét, Judát megépéti, Szép városokkal lakóhelyekre. Ez helyet megülik ő szolgáji, Békével lakják mint örökségeket, És azoknak minden maradéki Bírják, azkik szeretik te nevedet.	**<u>14.</u>**
Az 1/4 végére nem felkiáltó jel, hanem pont szükséges. A 2/1-ben a *vagynak* helyére a *vannak* szóalak teendő. Egyébként a 2. versszak változtatása nem, a 7.-é viszont javallható. Elhagyható a 3–6. versszak is, mint az Ék. 1996-ban. A számos versszak kihagyását a részletező, régies tartalom és az archaiukus nyelv indokolja.	

LXX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 70. zsoltár
Jövendölés az Krisztus szenvedé-séről az Dávid személye által, ki őtet ábrázolta. Melly jövendölés ezen igékkel vagyon az negyvene-dik zsoltár végében.	**Uram, ne késlekedjél!** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Siess, ments meg, Uram Isten,	1. Siess, ments meg, Uram Isten,

Mert benned bízom teljes szívvel, Azért hamar légy *segédséggel*, Minden ellenségim ellen. *Azkik* törnek én életemre, Mind *megszégyenítessenek*, Kik nyavalyámon örülnek, Térjenek meg nagy *szégyenekre*.	Mert benned bízom teljes szívvel, Azért hamar légy *segítséggel* Minden ellenségim ellen*!* *Akik* törnek én életemre, Mind *megszégyeníttessenek;* Kik nyavalyámon örülnek, Térjenek meg nagy *szégyenükre!*
2 **Szégyennel legyen futások,** **Azkik szidalmaznak engemet,** **És reám kiáltnak héhéhét,** **Gyalázat legyen jutalmok,** Hogy azok benned örvendjenek, Kik segedelmedet várják, És *magokat* reád bízzák, **Mondván: Dicsőség az** Istennek.	2. **Nyomorult és szegény vagyok,** **Tarts meg azért, ó én Istenem,** **Mert csak te vagy én segedelmem:** **Ne késsél, mert majd elfogyok!** Hogy azok benned örvendjenek, Kik segedelmedet várják És *magukat* reád bízzák, **Ezt mondván: dicsőség** Istennek*!*
3 Én nyomorult szegény vagyok, Tarts meg azért, óh, én Istenem! Mert csak te vagy én segedelmem, Ne késsél, mert majd elfogyok. **Megjegyzés:** Az énekeskönyvben – az első sor kis módosításával – a 3. versszak lett a 2. első fele. A 3. vers hiányzónak van jelölve: 3. – – –.	**3.**
A 2. versszak első fele kihagyásának nyilván a ma már igen különös, főnévként használt *héhéhé* indulatszó is oka volt. A 70. zsoltár a Bibliában – némi eltéréssel – megegyezik a 40. zsoltár 14–18. verseivel. (Szenci Molnárnál nincs ilyen fokú egyezés.)	

LXXI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 71. zsoltár
Dávidnak szabadulásért való könyörgése.	**Ne hagyj el engem agg koromban!** *Bourgeois L., Genf, 1551.*

1 Tebenned bízom, én Istenem, Kérlek, *ótalmazz* meg, *Gyalázattúl* ments meg, Hogy örök szégyenbe ne essem, Az te nagy jóvoltodból Tarts meg minden gonosztól.	1. Tebenned bízom, én Istenem, Kérlek, *oltalmazz* meg, *Gyalázattól* ments meg, Hogy örök szégyenbe ne essem*!* A te nagy jóvoltodból Tarts meg minden gonosztól*!*
2 Hajtsd hozzám füled, tarts meg engem, **Mutasd segedelmed,** *Azmint* megígérted, Hogy *segétségül* lássz énnékem, Légy azért én kősziklám És én erős kőváram.	2. Hajtsd hozzám füled, tarts meg engem, **Nyújtsad segítséged,** *Amint* megígérted, Hogy *segítségül* lássz énnékem; Légy azért én kősziklám És én erős kőváram*!*
3 Ments ki *az* hamisnak kezéből, És annak *markából,* *Azki* él *csalárdól,* *Ótalmazz* meg *az kegyetlentől,* Benned *biztam,* **Uramban,** *Gyermekségemtűl fogván.*	3. Ments ki *a* hamisnak kezéből, És annak *markábul,* *Aki* él *csalárdul;* *Oltalmazz* meg *a kegyetlentől!* Benned *bíztam,* **Uramba'** *Gyermekségemtől fogva.*
4 Hogy származám anyám méhéből, Legottan énnékem Valál *reménségem,* Anyám méhéből engem kivől, Azért *néked* éneklek, És szüntelen *dicsérlek.*	4. Hogy származám anyám méhéből, Legottan énnékem Valál *reménységem.* Anyám méhéből engem kivől, Azért *neked* éneklek És szüntelen *dícsérlek.*
5 Engem csudának tartnak sokan, De te vagy énnékem **Erős reménségem,** Adj éneklést az én szájamban,	5. Engem csudának tartnak sokan, De te vagy énnékem **Biztos menedékem.** Adj éneklést az én szájamban,

Hogy hirdessem nevedet, Áldjam dicsőségedet.	Hogy hirdessem nevedet, Áldjam dicsőségedet*!*
6 Ez én nyavalyás *vénkoromban*, Erőtlenségemben Ne vess el, Úr Isten, Ne hagyj el én **nyavalyáimban,** Midőn szegény testemben Semmi erősség nincsen.	6. Ez én nyavalyás *vén koromban*, Erőtlenségemben Ne vess el, Úr Isten*!* Ne hagyj el én **sok nyavalyámban,** Midőn szegény testemben Semmi erősség nincsen*!*
7 Mert én ellenségim beszélnek, Rólam tanácskoznak, Alattomban járnak, És azkik lelkemben kergetnek, Noha nincs semmi vétkem, Kötést tésznek ellenem.	**7.**
8 Mondván: jertek, fogjuk meg őtet, Mert Isten elhatta, Nincs semmi ótalma, Várom az te segedelmedet, Úr Isten, ne légy messze, Siess segedelmemre.	**8.**
9 Szégyenítsd meg, kik életemet Kergetik szertelen, Burítsd nagy szégyenben, Azkik várják veszedelmemet. Mert én csak téged várlak, És dicsérettel áldlak.	**9.**
10 Szüntelen hirdeti én nyelvem Szent igazságodat, És nagy jóvoltodat,	10. Szüntelen hirdeti én nyelvem Szent igazságodat És nagy jóvoltodat.

Jótétid mindennap *beszéllem,* Sokságát nem titkolom, Noha számát nem tudom.	Jótétid mindennap *beszélem,* Sokságát nem titkolom, Noha számát nem tudom.
11 Az Úrnak erejére térek, És ő nagy hatalmát Szemlélem jóvoltát, Nagy igazságát az Istennek Mindenkor emlegetem, Soha el nem felejtem.	<u>11.</u> Az Úrnak erejére térek, És ő nagy hatalmát, Szemlélem jóvoltát. Nagy igazságát az Istennek Mindenkor emlegetem, Soha el nem felejtem.
12 Gyermekségemtől fogva engem Híven tanítottál Csuda dolgaiddal, És hogy *immáran megvénhüdtem,* És az hajam megőszül, Légy most is *segétségül*.	12. Gyermekségemtől fogva engem Híven tanítottál Csuda dolgaiddal. És hogy *immáron megvénhedtem,* És a hajam megőszül*:* Légy most is *segítségül!*
13 Míglen *az* te karod erejét Hirdetem mindennek, Jövendő nemzetnek, És igazságodnak *hívségét,* *Mellyet* **nyilván lát** minden, Magasztalom szüntelen.	<u>13.</u> Míglen *a* te karod erejét Hirdetem mindennek, Jövendő nemzetnek, És igazságodnak *hűségét,* *Melyet* **lát nyilván** minden, Magasztalom szüntelen.
14 Hozzád hasonló ki lehetne? Engemet, Úr Isten, Ejtél nagy ínségben, De *az* föld *mélségéből* végre Ismét kivonál engem, És megadád életem.	<u>14.</u> Hozzád hasonló ki lehetne? Engemet, Úr Isten, Ejtél nagy ínségben. De *a* föld *mélységéből* végre Ismét kivonál engem, És megadád életem.
15 Erősségemet öregbítéd, És fölmagasztalál,	<u>15.</u> Erősségemet öregbítéd, És felmagasztalál,

Dicsőségre hozál, Hozzám tére, Uram, *fölséged,* Megvigasztala engem, Midőn vala ínségem.	**Mélységből felhozál.** Hozzám tére, Uram, *felséged,* Megvigasztala engem, Midőn vala ínségem.
16 *Az* te *hívségedet,* Úr Isten, Hirdetem, éneklem, Mindennek *beszéllem,* Dicsérlek **citerazengésben,** Óh, szentek dicsősége, Izráelnek szentsége!	16. *A* te *hűségedet,* Úr Isten, Hirdetem, éneklem, Mindennek *beszélem.* Dícsérlek **lantnak zengésében,** Ó, szentek dicsősége, Izráelnek szentsége!
17 Ajakimmal vígan *dicsérem* *Az* te hatalmadat És nagy irgalmadat, Lelkemet **tehozzád emelem,** **Kinek megtartád éltét,** Hogy **dicsérjen tégedet.**	17. Ajkaimmal vígan *dícsérem* *A* te hatalmadat És nagy irgalmadat. Lelkemet **hozzád fölemelem:** **Megtartád életemet,** Hogy **dícsérjelek téged!**
18 Szüntelen néked az én nyelvem Vígan énekeljen Nagy kegyességeden. Mert te, azkik gyűlölnek engem S várják veszedelmemet, Megszégyenítöd őket.	**<u>18.</u>**
A 15/1-ben – ha ez a versszak megmarad – az *öregbítéd* helyére a *megnöveléd* szó tehető. Ugyanakkor elsősorban a részletező leírás miatt kihagyásra javasolt a 4–15. versszak (s a 18. is) mellőzhető.	

LXXII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 72. zsoltár
Jövendölés az Krisztus országáról az Salomon személyének példázatjában.	**Áldáskívánás a béke fejedelmére** *Bourgeois L., Strasbourg, 1545.*

1 Uram, *az* te *ítéletidet* Adjad *az* királynak, **Igazságodnak add** értelmét *Az* király fiának, Hogy ő *az* te nagy seregedet Igazán ítélje, És *az* te sok szegény népedet Törvénnyel vezérlje.	1. Uram, *a* te *ítéletedet* Adjad *a* királynak, :/: **És igazságodnak** értelmét *A* király fiának, Hogy ő *a* te nagy seregedet Igazán ítélje, És *a* te sok szegény népedet Törvénnyel vezérlje.
2 Az nép meglátja az hegyeken Az békeség zsírját, Az halmokon meglátja minden Az igazság hasznát. Erőszaktúl megótalmazza Az szegény községet, És nagy hatalmával megrontja Az kegyetleneket.	**2.**
3 Dicsér és retteg téged minden, Tenéked engedvén, Mig az nap és hold tart az égen, Szép fényességében. Alábocsát szép kedves essőt Az kaszált mezőre, Csöpögtet nagy szép nedvességöt Az elszáradt földre.	**3.**
4 Az igazaknak jól lesz dolgok, Mert megvirágoznak, Szép békeségben lész lakások Jártáig az holdnak. Uralkodik az tenger szélén, Mind az más tengerig, Az Eufrátesz vize környékén Az föld határáig.	**4.**

5 Előtte térdet-fejet hajtnak Az idegen népek, Az földet előtte csókolják Minden ellenségek. Az tengermelléki királyok És szigetbéliek És az arábiai dúsok Ajándékkal jőnek.	**<u>5.</u>**
6 Nagy alázatoson imádják Őt minden királyok, Minden népek őtet szolgálják, És ő leszen urok. Mert ő *az* szegént *megsegéti,* *Azki* őtet hívja, És *az* nyomorultat megmenti, Kinek nincs gyámola.	6. Nagy alázatosan imádják Őt minden királyok; :/: Minden népek őtet szolgálják, És ő leszen urok, Mert ő *a* szegényt *megsegíti,* *Aki* őtet hívja, És *a* nyomorultat megmenti, Kinek nincs gyámola*:*
7 *Az* szűkölködőköt megszánja Nagy kegyességében És *az szegént* hozzá fogadja Megőrizvén híven. **Erőszaktúl megtartja** őket És *az csalárdságtúl,* Nagyra *böcsülli* ő *véreket,* Megmenti *gonosztúl.*	7. *A* szűkölködőket megszánja Nagy kegyességében, :/: És *a szegényt* hozzá fogadja, Megőrizvén híven. **Megtartja erőszaktól** őket, És *a csalárdságtól;* Nagyra *becsüli* ő *véröket,* Megmenti *gonosztól.*
8 Éltében ajándékoztatik Sébai arannyal, Dicsőségessen köszöntetik Nagy szép áldásokkal. Teremnek szép sűrő gabonák Az hegyoldalakon, Az szép vetések ingadoznak, Mint fák az Libanon.	**<u>8.</u>**

9 Az városbéliek nagy szépen Nőnek, virágoznak, Mint az szép zöld pázsitmezőben Az füvek villagnak. Ez királnak nagy dicsősége Mindörökké megáll, Kiterjed fölségének neve, Míg az napfény szolgáll.	**<u>9.</u>**
10 *Ez* földön minden nemzetségek Őtet áldják vígan És *szivek* szerint dicsekednek *Ez* kegyes királyban. *Az* pogányok is így *dicsérik:* Dicsősség Istennek, *Azki* nagy csudát cselekeszik, Ura Izráelnek.	10. *E* földön minden nemzetségek Őtet áldják vígan, :/: És *szívük* szerint dicsekednek *E* kegyes királyban. *A* pogányok is így *dícsérik:* Dicsőség Istennek, *Aki* nagy csudát cselekeszik, Ura Izráelnek.
11 Az ő neve nagy dicsőséggel Mindenütt áldatik, Szentségének dicséretivel Mind ez föld eltelik.	**<u>11.</u>**
A 7/7-ben a „Nagyra becsüli ő vérüket” helyett javaslat: „Drágának tartja ő vérüket”. A 10. versszak kihagyásra, a 11. viszont összefoglaló, lezáró jellege miatt megtartásra ajánlott.	

LXXIII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 73. zsoltár
Vigasztalás az istentelenöknek jószerencsés állapatjok ellen.	**Jó nékem az Isten közelsége** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Bizonyára jó az Isten,	1. Bizonyára jó az Isten,

Az Izráelnek jelesben, *Azkik szívöket* tisztán tartják, Az ő jóvoltát azok látják, De én **csaknem félrehajlék,** Úgy megtántorodék lábam, Járásomban úgy megbotlám, Hogy csaknem szörnyen *ledőlék.*	**Híveihez kiváltképen,** *Akik szívüket* tisztán tartják, Az ő jóvoltát azok látják. De én **már csaknem elhajlék,** Úgy megtántorodék lábam, Járásomban úgy megbotlám, Hogy csaknem szörnyen *ledűlék.*
2 Mert bosszonkodom **az** népre, Kinek nagy esztelensége, Midőn látom, hogy *az* hitlenek **Illy nagy jó szerencsében** élnek. *Az* halállal nem bajlódnak, Semmi fájdalmat nem látnak, **Erős kövérek** *testekben,* Élnek nagy jó egészségben.	2. Mert bosszankodom **e** népre, Kinek nagy esztelensége, Midőn látom, hogy *a* hitlenek **Jó szerencsében, vígan** élnek*;* *A* halállal nem bajlódnak, Semmi fájdalmat nem látnak, **És kövérek ő** *testükben,* Élnek nagy jó egészségben.
3 Nincs nékik, mint egyebeknek: Semminemű gyötrődések, Midőn más embert vér az Isten, Ők élnek nagy jó békeségben. Azért kevélség nyakokon, Mint aranylánc, környül vagyon, Öltöznek, mint szép ruhába, Negédségbe, erőszakba.	**3.**
4 Fénlik szemek kövérségtől Kidülledtek az fejekből, Nagyobb az ő jó szerencséjek, Hogynem mint kívánhatná szívek. Azért gonosz az ő dolgok, Kevélség minden szándékok, Gonoszságokkal kérkednek, Nagy gőggel fönnyen beszélnek.	**4.**

5 Szájokat nagy káromlással Az égre tátják szitkokkal, Gyalázatokkal rakva nyelvek, Kik ez egész földre kiütnek, Azért az hívek gyakorta Esnek nagy mély gondolatba, Mert pohárjok őnékiek Keserő vízzel töltetnek.	**5.**
6 **Mondnak** végre: az Úr Isten **Látja-é** ezt *az* mennyekben? Mi **nyavalyáinkat tudja-é,** Keserűségünket **szánja-é?** Imé az istentelenek, Látjátok, élnek örömben, *Azmint* kívánják *szivekben*, Gazdagok, *jószerencséssek.*	6. Szólanak végre: Úr Isten, Látod-e ezt *a* mennyekben? Mi nyavalyánkat megérted-e? Keserűségünket szánod-e? Ímé az istentelenek, Látjátok, élnek örömben, *Amint* kívánják szívükben, Gazdagok, *jó szerencsések.*
7 Mit használ tehát énnékem, Hogy tisztán tartom én szívem? És micsoda hasznom van abban, Hogy kezem mosom tisztaságban? Imé mind *hijában* marad, Hogy én így kesergettetem, Ottan **rajtam** büntetésem Reggel, mihelyen megvirrad.	7. Mit használ tehát énnékem, Hogy tisztán tartom én szívem? És micsoda hasznom van abban, Hogy kezem mosom tisztaságban? Ímé, mind *hiába* marad, Hogy én így kesergettetem, Ottan **marad** büntetésem Reggel mihelyen megvirrad.
8 Csaknem én is ígyen szólék, De látám, hogy nem jól esnék, És ártalmas lenne azoknak, **Kik te fiaidnak** mondatnak. Azért jobban meggondolám, Magamban meghányám-vetém, De sokkal nehézbnek lelém,	8. Csaknem én is ígyen szólék, De látám, hogy nem jól esnék, És ártalmas lenne azoknak, **Te fiaidnak kik** mondatnak. Azért jobban meggondolám, Magamban meghányám-vetém, De sokkal nehézbnek lelém,

Hogynem végét találhatnám.	Hogynem végét találhatnám.
9 Míglen el-bémenék végre Az Istennek szent helyére, És végezetre vőm eszemben, *Az* gonoszok vége mi *legyen.* Azt is jól megértém *osztán,* Hogy őket te megbünteted, **Sikamló helyre** helyheted, És *vetöd az* pusztaságban.	<u>9.</u> Mígnem el-bémenék végre Az Istennek szent helyére, És végezetre vőm eszemben, *A* gonoszok vége mi *légyen.* Azt is jól megértem *aztán,* Hogy őket te megbünteted, **Mert síkos földre** helyezed, És *veted a* pusztaságban.
10 *Úgyhogy* csudálják mindenek, Hogy ily hamar *odálesznek,* Vesznek és esnek nagy *ínségben,* *Szégyenségben* és *rettegésben,* Minden ő *gazdagságokat* Múlandó *alommá tészed,* **Kiből** ha ember fölébred, *Az* lelt jókban semmit nem lát.	<u>10.</u> *Úgy, hogy* csudálják mindenek, Hogy ily hamar *oda lesznek;* Vesznek és esnek nagy *ínségbe,* **Szégyenségbe** és *rettegésbe.* Minden ő *gazdagságukat* Múlandó *álommá teszed,* **Melyből** ember ha fölébred, *A* lelt jókban semmit nem lát.
11 Ezen vala nagy bánatom És szívemben nagy fájdalmom, Kínozám szörnyen veséimet, El hagyám hitetni elmémet. Olly tunya és bolond valék, Mert ez dologhoz nem érték, Előtted lők olly tudatlan, Mint az barom, melly oktalan.	**<u>11.</u>**
12 De én **tenálad maradok,** **Noha sok nyavalyát látok,** Mert te megtartál jobb kezeddel, Nagy ínségemben nem hagyál el. Tanácsoddal vezérlj engem, **Igazgass te** ösvényedre,	12. De én **mindig nálad vagyok,** **És közeledben maradok,** Mert te megtartál jobb kezeddel, Nagy ínségemben nem hagyál el. Tanácsoddal vezérlj engem, **És igazgass** ösvényedre,

Osztán végy *föl* dicsőségre, Tégy *illy kegyessen* énvelem.	*Aztán* végy *fel* dicsőségre, Tégy *ily kegyesen* énvelem*!*
13 *Az* mennyekben te vagy *nékem* Csak *egyedől* én Istenem, Ez egész földön senki nincsen, Kit *kívőled* lelkem kedveljen. Ha elfogy testem és lelkem, Mégis *vigasztalsz* szívemben, Egyéb részem *nékem* nincsen *Tenáladnál*, én Istenem.	13. *A* mennyekben te vagy *nekem* Csak *egyedül* én Istenem*;* Ez egész földön senki nincsen, Kit *kívüled* lelkem kedveljen. Ha elfogy testem és lelkem, Mégis *vígasztalsz* szívemben*;* Egyéb részem *nekem* nincsen *Te náladnál*, én Istenem!
14 Mert kik tőled eltávoznak, Azok elvesznek, romlanak, Elveszted azokat hirtelen, Kik bíznak *bálvány istenekben*. Azért én **hozzád folyamom,** **Fő boldogságom az** nékem, **Hogy benned én reménségem,** És *jótétöd* magasztalom.	14. Mert kik tőled eltávoznak, Azok elvesznek, romlanak*;* Elveszted azokat hirtelen, Kik bíznak *bálvány-istenekben.* Azért én **néked ezt mondom:** **Közelséged oly jó** nékem, **Mert te vagy én menedékem,** És *jótéted* magasztalom!
A 2/7-ben az „És kövérek ő testükben,” sorban a *kövér* szót – bár a Bibliában is ez fordul elő – a rossz vonatkoztatás lehetősége miatt – jobb lenne az *erős*-re cserélni. A 12/1-ben a *nálad* helyére *veled* kéne. Kihagyásra javasoltak a 3–6., 8–11. és a 13. versszakok. A 14. versszakban az eredeti szöveg maradhat az 5. sor kis módosításával: „Azért hozzád folyamodom,”.	

LXXIV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 74. zsoltár
Könyörgése az izráelitáknak az megszabadításért.	**Az ellenség a templomban** *Genf, 1562.*
1 Miért vetsz minket így el, Úr Isten, Mire haragszol mireánk **ennyére?** *Miglen* **gerjedez** haragodnak tüze	1. Miért vetsz minket így el, Úr Isten*?* Mire haragszol mireánk **örökre?** *Míglen* **gerjed fel** haragodnak tüze

Juhaidnak nyájára *illy* igen?	Juhaidnak nyájára *ily* igen?
2 Emlékezzél meg te seregedről, *Mellyet* régenten magadnak szerzettél, *Fölvött* örökségedről emlékezzél, *Az* Sion hegyén *lakóhellyedről.*	2. Emlékezzél meg te seregedről, *Melyet* régenten magadnak szerzettél*;* *Felvett* örökségedről emlékezzél, *A* Sion hegyén *lakóhelyedről!*
3 Kelj föl, és végre jövel, Úr Isten, **Az gonoszokat töröld és pusztítsd el,** **Kik vakmerőképpen ő seregekkel** Pusztaságot **tésznek** szent helyeden.	3. Kelj föl, és végre jövel, Úr Isten*:* **Szent templomodat rútul összedönték,** **Mindent elrontott benne az ellenség,** Pusztaságot **tőn te** szent helyeden*!*
4 Holott *dicséretöd* hirdettetett, Most ellenségid ott ordítnak szörnyen, És *az* tenéked *szenteltetött* helyen Az ő *zászlójok* fölemeltetett.	<u>4.</u> Holott *dícséreted* hirdettetett, Most ellenségid ott ordítnak szörnyen, És *a* tenéked *szenteltetett* helyen Az ő *zászlójuk* fölemeltetett.
5 Az te templomodra nagy erővel Fölhágtanak, hogy ők azt el-letörjék, Törik, vágják, fénlenek ő fejszéjek, Mint ha erdőt vágnának sereggel.	**<u>5.</u>**
6 Az templum, melly előbb ékes vala Szép táblákkal és cifra deszkázattal, Vagdaltatik fejszékkel és bárdokkal, És dorongokkal hányják tétova.	**<u>6.</u>**
7 **Ez te** templomodat fölgyújtották,	<u>7.</u> **Te** templomodat **ők** fölgyújtották,

Te szent helyedet tűzzel megégették, Drága lakóhelyét te szent nevednek *Tövestöl* fogva mind elrontották.	**Szent helyedet megszentségteleníték;** Drága lakóhelyét te szent nevednek *Tövestől* fogva mind elrontották.
8 Nosza hozzá, mondják ő *magokban*, Pusztítsuk el őket nagy szörnyűséggel, Az Istennek *szent egyházait széllel* Mind megégették *ez* tartományban.	8. Nosza hozzá, mondják ők *magukban:* Pusztítsuk el őket nagy szörnyűséggel*!* Az Istennek *szentegyházait széjjel* Mind megégették *e* tartományban.
9 Nem **látjuk már jeleit** erődnek, **Közöttünk immáran nincs** próféta, Nincs jövendőmondó, *azki* tudhatná, **Ha** leszen vége *ez* nagy *veszélnek.*	9. Már **jeleit nem látjuk** erődnek, **Immáron nincsen közöttünk** próféta*;* Nincs jövendőmondó, *aki* tudhatná, **Mint** leszen vége *e* nagy *veszélynek.*
10 *Óh,* Úr Isten, ezt meddig engeded, Hogy ellenségink minket nevessenek? Örökké *hagyod-é* gyűlölőidnek, Hogy **ekképpen ingerljék szent** neved?	10. *Ó,* Úr Isten, ezt meddig engeded, Hogy ellenségink minket nevessenek? Örökké *hagyod-e* gyűlölőidnek, Hogy **gyalázattal illessék** neved?
11 Miért fordítod el kezeidet? Jobb kezedet mit dugod kebeledben? Vajha egyszer kinyújtanád ismétlen, Mutatván nékünk segedelmedet!	11. Miért fordítod el kezeidet? Jobb kezedet mit dugod kebeledben? Vajha egyszer kinyújtanád ismétlen, Mutatván nékünk segedelmedet!
12 De az Isten én királyom régen, *Azki* engemet bírt és jól *vezérlött,* Hatalmát jelentvén *ez* világ előtt, Hogy **ő az segedelem mindenben.**	12. De az Isten én királyom régen, *Aki* engemet bírt és jól *vezérlett,* Hatalmát jelentvén *e* világ előtt, Hogy **segedelmem ő mindenekben.**

13 Te választád kétfelé *az* tengert, *Az Sárkánnak* te rontottad meg fejét, *Az* cethalaknak **megtörted fejeket,** Nagy *tagjok* széjjel *az* parton hevert.	13. Te választád kétfelé *a* tengert, *A sárkánynak* te rontottad meg fejét; A cethalaknak **fejüket megtörted,** Nagy *tagjuk* széjjel *a* parton hevert.
14 **Kiket** *osztán eledelől* küldél *Az* népeknek *az* nagy puszta helyekben. Patakvizet és forrást *csudaképpen* Az erős kősziklából eresztél.	14. **Miket** *aztán eledelül* küldél *A* népeknek *a* nagy puszta helyekben*;* Patakvizet és forrást *csudaképen* Az erős kősziklából eresztél.
15 Megszárasztád *az* folyóvizeket, Tied *az* nap, és tied az éjszaka, Hogy *az* setétséget világosítsa, Arra teremtéd *az* napnak fényét.	15. Megszárasztád *a* folyóvizeket, Tied *a* nap és tied az éjszaka*;* Hogy *a* setétséget világosítsa, Arra teremtéd *a* napnak fényét.
16 Te nagy isteni *bölcseségeddel* Bizonyos határt vetettél *az* földnek, És külömbségét *az nyártúl az* télnek Elosztád hévséggel és hideggel.	16. Te isteni nagy *bölcsességeddel* Bizonyos határt vetettél *a* földnek, És különbségét *a nyártól a* télnek Elosztád hévséggel és hideggel.
17 Emlékezzél meg, lásd meg *ez* dolgot, Ellenségid mint rútolnak, nevetnek, **Melly szörnyen ez tunya és bolond népek** Szent neveden tesznek gyalázatot.	17. Emlékezzél meg, lásd meg *e* dolgot*:* Ellenségid mint rútolnak, nevetnek*;* **A bolond népek veled csúfot űznek,** Szent neveden tesznek gyalázatot*!*
18 *Az* te gerlice galambocskádat Ne *hadd az* gonosz vadaknak megenni, *Az* szegényeket eszedből ne vesd ki, **Hanem** *kegyessen* viseld *gondjokat.*	18. *A* te gerlice galambocskádat Ne *hagyd a* gonosz vadaknak megenni*;* *A* szegényeket eszedből ne vesd ki, **Inkább** *kegyesen* viseld *gondjukat!*

19 Emlékezzél, **Uram,** kötésedről, Mert *ez* egész föld merő setétséggel Eltölt, és rakva csalárd gonosz néppel, **Mindent** nyomorgatnak *kegyetlenől.*	<u>19.</u> Emlékezzél **meg szent** kötésedről, Mert *az* egész föld merő setétséggel Eltölt, és rakva csalárd gonosz néppel, **Kik nyomorgatnak nagy** *kegyetlenül!*
20 Ne **hadd hátratérni szégyenséggel** *Az* te szegény nyomorult szolgáidat, Fordítsd *hozzájok* te nagy jóvoltodat, Hogy nevedet *dicsérjék* víg szívvel.	20. Ne **engedd hátra térni szégyennel** *A* te nyomorult szegény szolgáidat*;* Fordítsd *hozzájuk* te nagy jóvoltodat, Hogy nevedet *dícsérjék* víg szívvel*!*
21 Kelj föl, Uram, és forgasd igyedet, Te nagy gyalázatodról emlékezzél Ez bolond népnek ezt ne engedjed el, Kik naponkint rútolnak tégedet.	**<u>21.</u>**
22 Ne felejtsed el üvöltéseket Ellenségidnek, kik reád támadnak, És ellened dühössen patvarkodnak, Nagy kiáltások éri az eget.	**<u>22.</u>**
A zsoltáros hosszú panasza, felsorolásai lerövídítendők. Elég lenne meghagyni az 1–3. és a 20. versszakot, amiképp az Ék 1996-ban is van. A 20/1-ben a *hátra térni* szószerkezet helyett jobb lenne a *meghátrálni* igenév.	

LXXV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 75. zsoltár
Fogadástétele Dávidnak az ő kö-vetkezendő regnálásáról.	**Isten megítéli a kevélyeket** *Genf, 1562.*
1 *Dicsérünk* téged, Isten,	1. *Dícsérünk* téged, Isten,

Dicséret legyen néked, Mert *az* te dicső neved Hozzánk közel jött híven, Mi azért csudáidat Hirdetjük *jóvoltodat.*	*Dícséret légyen neked,* Mert *a* te dicső neved Hozzánk közel jött híven, Mi azért csudáidat, Hirdetjük *jó voltodat.*
2 Ha időm lesz valaha, Én igazán *itélek* **Ha feneke ez földnek** **Egyszersmind lerohanna,** Én mégis ő oszlopát Jól állatnám gyámolát.	<u>2.</u> Ha időm lesz valaha, Én igazán *ítélek;* **Ha tüstént elomlanék** **A föld fundámentoma,** Én mégis ő oszlopát, Jól állatnám gyámolát.
3 *Az* bolondokat intem: Ne bolondoskodjatok, *Azkik* pedig gonoszok, Térjetek meg, úgy kértem, Szarvat ne emeljetek, *Illy fönn* ne beszéljetek.	<u>3.</u> *A* bolondokat intem: Ne bolondoskodjatok*!* *Akik* pedig gonoszok, Térjetek meg, úgy kértem*!* Szarvat ne emeljetek, *Ily fenn* ne beszéljetek*!*
4 Mert *az* tiszt és az erő Nem *az* napkelet felől, Sem *az* napenyészetről, Sem nem *az* pusztából jő, Minden az Istenen áll, Ő aláz **s'** ő magasztal.	4. Mert *a* tiszt és az erő Nem *a* napkelet felől, Sem *a* napenyészetről, Sem nem *a* pusztából jő*:* Minden az Istenen áll, Ő aláz, ő magasztal.
5 *Az* pohár ő kezében, **Kiben** vagyon vörös bor, **Kit** ő teli tölt sokszor Minden népnek *ez földen,* De végre *az gonosszak* *Az* söprejét megisszák.	<u>5.</u> *A* pohár ő kezében, **Melyben** vagyon vörös bor, **Mit** ő teli tölt sokszor Minden népnek *e földön*. De végre *a gonoszok* *A* söprejét megisszák.

6 Én örökké *dicsérem* *Az Jákobnak* Istenét, Hirdetem dicsőségét, És *szarvokat* megszegem Az istenteleneknek, Hogy *az* jók *fölkeljenek.*	6. Én örökké *dícsérem* *A Jákóbnak* Istenét, Hirdetem dicsőségét, És *szarvukat* megszegem Az istenteleneknek, Hogy *a* jók *felkeljenek.*
Kihagyásra javasolt az 2–3. és az 5. versszak. A 4/1-ben a *tiszt* 'tisztelet' jelentése jegyzetben magyarázandó.	

LXXVI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 76. zsoltár
Háláadása az Júda népének az asszíriusok ellen való győzödelemért.	**A mennyei Bíró dicsérete** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 *Esmeretes* az Úr Isten *Az* Júdában, és szent neve Az Izráelnek földében Messze terjedt dicsősége, *Az* Sálémben szép ő sátora, *Az* Sionon *lakóhajléka.*	1. *Ismeretes* az Úr Isten *A* Júdában és szent neve Az Izráelnek földében*;* Messze terjed dicsősége, *A* Sálemben szép ő sátora, *A* Sionon *lakó hajléka.*
2 Ott meglátja minden ember, Hogy isteni hatalmával Megtörik íj, paizs, fegyver, Hadat **megszállít** azonnal, Nagyobb felségednek ereje, Hogynem az **kóborlók sok hegye.**	2. Ott meglátja minden ember, Hogy isteni hatalmával Megtörik íj, paizs, fegyver, Hadat **megállít** azonnal. Nagyobb felségednek ereje, Hogynem az **ellenség fegyvere.**
3 **Az ellenség eldúlaték,** Reájok mély álom esék, Kiket vitézeknek véltek,	3. **A bátor is levereték,** Reájuk mély álom esék*;* Kiket vitézeknek véltek,

Tudatlan lőn az ő kezek, Mihelyen feddésed hallatik, Mind szekér **s'** mind ló elaluszik.	**Lőn tudatlan** az ő kezek; Mihelyen feddésed hallatik, Mind szekér, mind ló elaluszik.
4 Ki állhatna meg előtted, *Azki illy* rettenetes vagy, Midőn haragod *fölgerjed?* Mennybéli szentenciád nagy, *Mellyet* hallatsz az emberekkel, *Az* föld megrémül csendességgel.	4. Ki állhatna meg előtted, *Aki ily* rettenetes vagy, Midőn haragod *felgerjed?* Mennybéli szentenciád nagy, *Melyet* hallatsz az emberekkel, *A* föld megrémül csendességgel.
5 Midőn *fölkél* az Úr Isten, Tartván kemény *itéletit,* Hogy *az* szegényeket itten *Ez* földön megtartsa népit, *Dicséretedre* fordul néked, Ha *az* nép haragszik ellened.	5. Midőn *felkél* az Úr Isten, Tartván kemény *ítéletit,* Hogy *a* szegényeket itten, *E* földön megtartsa népit: *Dícséretedre* fordul néked, Ha *a* nép haragszik ellened.
6 Még egyszer nyilván elveszted *Ez* maradék dúlót-fúlót, Jer, *dicsérjük* Istenünket, Megállván *fogadástokot,* Kik mindenkor *vattok* óvéle És el nem távoztok őtőle.	6. Még egyszer nyilván elveszted *E* maradék dúlót-fúlót. Jer, *dícsérjük* Istenünket, Megállván *fogadástokat,* Kik mindenkor *vagytok* óvéle, És el nem távoztok őtőle*!*
7 Adjatok szép ajándékot *Ez* rettenetes Istennek, Ki megtöri *hatalmakot* *Az* gonosz fejedelmeknek, *Az* nagy királyok itt *ez földen* Előtte lesznek rettegésben.	7. Adjatok szép ajándékot *E* rettenetes Istennek, Ki megtöri *hatalmukat* *A* gonosz fejedelmeknek*!* *A* nagy királyok itt *e földön* Előtte lesznek rettegésben.
A konkrét ószövetségi eseményre való vonatkozás miatt jobb csak az általánosabban értelmezhető első és utolsó versszakot meghagyni, a többit kihagyni, mint az Ék. 1921/2001-ben is.	

LXXVII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 77. zsoltár
Tanúság az kísértetben való vigasztalásról.	**Jelen, múlt és jövendő** *Bourgeois L., Strasbourg, 1545.*
1 Az Istenhez az én szómat Emelém kiáltásomat, Hogy *fölkiálték* hozzá, Beszédem meghallgatá. Mindennémű szükségemben *Reménségem* csak az Isten, Éjjel kezem *föltartom,* Az égre hozzá *nyújtom.*	1. Az Istenhez az én szómat, :/: Emelém kiáltásomat*;* Hogy *felkiálték* hozzá, Beszédem meghallgatá. Mindennémű szükségemben :/: *Reménységem* csak az Isten*;* Éjjel kezem *feltartom,* Az égre hozzá *nyujtom.*
2 Lelkem nagy *bánatban* esett, Minden *vigasztalást megvét,* Az Isten rettent engem, Ha róla emlékezem. Noha Istennek szívemben Panaszlok nagy ínségemben, Lelkem mégsem találhat Semmiben nyugodalmat.	2. Lelkem nagy *bánatba* esett, :/: Minden *vígasztalást megvet,* Az Isten rettent engem, Ha róla emlékezem. Noha Istennek szívemben :/: Panaszlok nagy ínségemben, Lelkem mégsem találhat Semmiben nyugodalmat.
3 Szemeimet nyitva tartod, *Alunni* éjjel sem hagyod, Erőmben úgy elfogyék, Hogy egy szót sem szólhaték. Gondolám *az* régi időt, És forgatám szemem előtt Az elmúlt esztendőket, Hányám és vetém őket.	3. Szemeimet nyitva tartod, :/: *Aludni* éjjel sem hagyod*;* Erőmben úgy elfogyék, Hogy egy szót sem szólhaték. Gondolám *a* régi időt, :/: És forgatám szemem előtt Az elmúlt esztendőket, Hányám és vetém őket.
4 Megemlítém hegedőmet, Néhai éneklésimet, Szívem egész éjszaka	**<u>4.</u>**

Ezt mind előforgatja. Ennek hogy értelmét leljem, Azon igyekezik lelkem Elmélkedvén erőssen, Végre szólék ekképpen:	
5 *Ez* harag mindenkor *tart-é,* Az Úr örökké *elvét-é?* *Nincsen-é őnékie* *Énhozzám* semmi kedve? Elfogyott-é nagy kegyelme És ő atyai szerelme? És *immáran hátratért,* *Azmit* **minékünk igért?**	<u>5.</u> *E* harag mindenkor *tart-é?* :/: Az Űr örökké *elvet-é?* *Nincsen-e őnekie* *Én hozzám* semmi kedve? Elfogyott-é nagy kegyelme, :/: És ő atyai szerelme? És *immáron hátra tért,* *Amit* **nékünk megígért?**
6 Teljességgel *elfogyott-é* Hozzánk való nagy szerelme? *Elaludt-é* irgalma Az ő nagy haragjába? Végre mondék: *Odavagyon* Az én életem immáron, Isten megvonta kezét, Nem nyújtja segedelmét.	<u>6.</u> Teljességgel *elfogyott-e* :/: Hozzánk való nagy szerelme? *Elaludt-e* irgalma Az ő nagy haragjába'? Végre mondék: *oda vagyon* :/: Az én életem immáron, Isten megvonta kezét, Nem nyújtja segedelmét.
7 De meggondolám ismétlen, Miket míveltél régenten, *Az* te nagy *csudáidot,* **Kiket** sok ember látott. Csudáidról *gondolkodván,* **Kiket** láték **dolgaidban,** *Elmélkedem erőssen,* Végre szólék *ekképpen:*	<u>7.</u> De meggondolám ismétlen, :/: Miket míveltél régenten*:* *A* te nagy *csudáidat,* **Miket** sok ember látott. Csudáidról *gondolkodva,* :/: **Miket** láték **dolgaidba',** *Elmélkedém erősen,* Végre szólék *ekképen:*
8 Óh, erős és kegyes Isten, Szent vagy cselekedetidben,	8. Ó, erős és kegyes Isten, :/: Szent vagy cselekedetidben,

És *sohol* senki nincsen Hozzád hasonló Isten. Csuda, Isten, *az* te dolgod, *Azmint* gyakran megmutatod, Minden népek jól látják Nagy voltát hatalmadnak.	És *sehol* senki nincsen Hozzád hasonló Isten. Csuda, Isten, *a* te dolgod, :/: *Amint* gyakran megmutatod, Minden népek jól látják, Nagy voltát hatalmadnak.
9 Népedet te *kimentötted,* Nagy ínségéből *kivötted,* Jákobnak és Józsefnek Nemzetét mindkettőnek. Hogy *az* víz téged megláta, Ottan nagy félelme juta, És *az* tenger mélysége Legottan *megrendőle.*	<u>9.</u> Népedet te *kimentetted,* :/: Nagy ínségéből *kivetted,* Jákobnak és Józsefnek Nemzetét mindkettőnek. Hogy *a* víz téged megláta, :/: Ottan nagy félelme juta, És *a* tenger mélysége Legottan *megrendüle.*
10 *Az fölhők essőt* ejtének, És nagy mennydörgések lőnek. *Az* magas ég *harsaga,* Széjjel minden *csattaga.* *Sűrő* nyilak *röpülének,* Sebes *kőessők* esének, *Olly* villámások lőnek , Hogy az egész föld *fénlék*	<u>10.</u> *A felhők esőt* ejtének, :/: És nagy mennydörgések lőnek, *A* magas ég *harsoga,* Széjjel minden *csattoga.* *Sűrű* nyilak *repülének,* :/: Sebes kőesők esének, *Oly* villámlások lőnek, Hogy az egész föld *fénylék.*
11 *Az* föld *megrendőle* szörnyen, *Utad* lőn *az* nagy tengeren, Általmenél *az vízen,* Lábad nyoma még sincsen. *Az* te szerelmes népedet, Mint egy *nyájjat* vezérletted, Kihozád hatalmaddal, Mózes és Áron által.	<u>11.</u> *A* föld *megrendüle* szörnyen, :/: *Útad* lőn *a* nagy tengeren; Általmenél *a vizen,* Lábad nyoma még sincsen. *A* te szerelmes népedet :/: Mint egy *nyájat* vezérletted, Kihozád hatalmaddal Mózes és Áron által.
Az 5/7-ben a *hátra tért* helyett pl. a *megszűnék*, a 10/6-ban a *kőesők* helyett a *jégesők* szó tehető be. De a részletező szöveg, a konkrét ószövetségi	

vonatkozások miatt a 4–7. és a 9–11. versszakok kihagyása javasolt (vö. Ék. 1921/2001 is).

LXXVIII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 78. zsoltár
Előszámlálása Istennek az Izráel népéhez külömb-külömb jótéteményinek és sokféle ostorinak.	**Istenről beszél a történelem** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Hallgass, én népem, az én törvényemre, Füledet hajtsad az én beszédemre, *Azmellyek* az én szájamból származnak, Hogy jól megérthesd mivoltát azoknak, Mert én *néked olly* dolgot *beszéllek*, **Kit** titoknak tarthatnak mindenek.	1. Hallgass én népem az én törvényemre, Füledet hajtsad az én beszédemre, *Amelyek* az én szájamból származnak. Hogy jól megérthesd mivoltát azoknak, Mert én *neked oly* dolgot *beszélek*, **Mit** titoknak tarthatnak mindenek.
2 *Olly* dolgot, **azkit** *az* mi atyáinktól Hallottunk, és megértettünk azoktól, **Nemhogy csak mi arról** megemlékeznénk, De **fiaiknak** is **megbeszéllenénk.** Hirdessük azért nagy dicsőségét És az ő sok *csudatéteményét.*	2. *Oly* dolgot, **amit** *a* mi atyáinktól Hallottunk, és megértettünk azoktól, **Nem azért, hogy csak mi** megemlékeznénk, De **fiainknak** is **jól elbeszélnénk;** Hirdessük azért nagy dicsőségét, És az ő sok *csuda téteményét!*
3 Az Jákobval ő erős kötést szerze, Az Izráelt törvénnyel kötelezé, Hagyván, hogy az atyák ezt megbeszéljék, És előszámlálják ő gyermekeknek, Hogy ezt azok is nyilván tudhassák, Kik az ő nemzetekből származnak.	**3.**

4 Hogy ők az Istenben reméllenének, És ő dolgait el ne felejtenék, Törvénye szerint életeket szabnák, Hogy ők végezetre úgy ne járnának, Mint az ő rossz természető atyjok, Az Istentől hirtelen elhajlók.	**4.**
5 Mint az Efraim fiai régenten Fegyverrel, nyíllal fölkészölvén szépen, Mindazáltal semmit nem használának, De nagy szégyenséggel hátat adának, Mert Istennek kötésit nem tarták, És ő törvénye szerint nem jártak.	**5.**
6 **Hamar elfeledkeztek az Istenről** **És az ő nagy sok csudatételiről,** **Kiket azelőtt láttatott ővélek,** **És azmellyek az Egyiptomban lettek,** **Az Zoán mezőn melly csudákat tött** **Az ő atyjoknak szemei előtt.**	**6.**
7 Látták, hogy az tenger kétfelé válék, Hogy azon által szárazon mehettek, Az tengert ő kétfelől fölemelé, Nappal őket ködoszloppal vezérlé, És midőn nagy setétség volt éjjel, Őköt vezette világos tűzzel.	**7.**
8 *Az* pusztán *az* kősziklát meghasítá, És *az* vízzel, *azmelly* abból kifolya,	8. *A* pusztán *a* kősziklát meghasítá, És *a* vízzel, *amely* abból kifolya,

Népét megitatá, és azon helybe *Az* kősziklából kútfejet ereszte, **Kiből oly** *bővséges* **víz** *buzdóla,* Melly, mint *az* patak, *sebessen* folya.	Népét megitatá, és azon helybe, *A* kősziklából kútfejet ereszte, **Melyből** *bőséges* **forrás** *buzdula,* *Mely,* mint *a* patak, *sebesen* folya.
9 Gonoszságokat de mégsem hagyák el, Az Úr Istent ingerlék nagy bűnökkel, És az pusztában megkísérték őtet, Hogy tőle kértek csak gyönyörűséget, Ételt kivánván ő éhségekben, Kiért zúgódtak az Isten ellen.	**9.**
10 Mondván: Eridj el, hidd el te magadban, Hogy az Isten nékünk ez pusztaságban Asztalt készítsen. Mert láttuk jóllehet, Az kősziklából hogy vizet eresztett, De az kenyér és az hús hol vagyon, Ez népnek illy étket hogy adhasson?	**10.**
11 Hogy az Isten ezt hallá, megbúsúla, Tüzes haragja Jákobra buzdúla, Megindula az Úr nagy haragjában, Az Izráel népére is, azértan Hogy ők az Úr Istenben nem bíztak, Sőt ő segedelmét megutálták.	**11.**
12 Mert mihelyen ezt az néptűl meghallá, Az fölhőknek legottan parancsola, És megnyitá az mennyei kapukot, Honnan az manna, mint esső,	**12.**

leomlott, Hogy az nagy éhségben kiáltának, Mennyei eledelt találának.	
13 Ez népnek itt nagy lőn ő szerencséje, Angyali kenyért eledelől löle, Úgyhogy ebben minden eleget évék, Parancsola az napkeleti szélnek, Melly onnan föllyől alázúdula, Az déli nagy szél is megindula.	**13.**
14 Az hús, mint egy esső, alárohana, Mint az sűrő por, kinek nincsen száma, Madarak hullának nagy sűrőséggel, Mint az föveny az tengerparton széjjel, Számtalan sok az sátorok között Ugyan ellepte az egész mezőt.	**14.**
15 Ekképpen ők olly igen eltelének, Hogy nemcsak az éhség ellen évének, Hanem gyönyörködtették is magokat, Mégsem hatták el erkölcsös voltokat, De hogy az hús még szájokban volna, És az hasok még meg nem tölt volna:	**15.**
16 Ottan az Úr haragja fölgerjede, Az népnek javát köztök megemészté, Jó ifjait elveszté Izráelnek, De ők ezután ismét vétkezének, Előbbi erkölcsökben elmentek, Az Isten csudáinak nem hittek.	**16.**

17 Azért sok csapás miatt ő életek Megrövidüle napjok, esztendejek, Midőn az halált szemek előtt néznék, Az Istenhez ők ismétlen térének, Őbenne veték reménségeket, Jó reggel tőle kérvén kegyelmet.	**17.**
18 Ez ínségben az Istent megemléjték, Őtet erős kőszáloknak esmérék, És őtet hatalmas Istennek vallák, Egyedül őtet megtartónak mondák, De csak hamis szó jöve szájokból, És nyelvekkel szólának csalárdól.	**18.**
19 Mert az ő szívek nem valának tiszták, És az ő kötése szerint nem jártak, De mégis kegyelmessen tőn ővélek, Nem hagyá, hogy ez bűn ártson nékiek, Kedveze nékik, szűnék haragja, És ő büntetésit hátrahagyá.	**19.**
20 Meggondolván, hogy az ő természetek Gyarló test, elmúlandók az emberek, Mint a szél, azmelly hirtelen elzúdul, És ő fuvallása hátra nem fordul, De ők mégis haragra indíták, Az pusztában őtet megbúsíták.	**20.**
21 Ez hitlen és gonosz nép meg nem szűnék, Az erős Istent gyakran megkísérték,	**21.**

Az Izráelnek ő szent Istenének Majd ugyan parancsolnia kezdének, Ő erős karját meg nem gondolták, Mellyel ellenségtől megtartattak.	
22 És azki Egyiptomban tött csudákat, És az Zoánban mívelt nagy dolgokat, Csudatétellel hatalmát mutatá, Mikor az vizet vérré változtatá, Azt mívelé minden folyóvíznek, Hogy azokból senki ne ihatnék.	**22.**
23 Sok undok férgeket külde reájok, Mardosák őket legyek és szúnyogok, Közikbe ereszte sok rút békákat, És gyümölcsvesztő cserebogarakat, Az sáskák mind ellepték az földet, És elveszték az veteményeket.	**23.**
24 Az szőlők kőesső miatt veszének, Az fügefák is nem teremhetének, Barmokat elveszté az kőessőkkel, Ő csordájokat tüzes fergeteggel, Minden haragját rajtok kiönté, Haragjának tüzét rájok döjté.	**24.**
25 Megfizete nékiek valósággal, Megveré ő gonosz angyali által, Kiket öldöklésre rájok bocsáta, Az ő nagy haragjának utat nyita, Még életeket is nem kiméllé, Minden barmokat döggel elveszté.	**25.**
26 Minden elsőszülött az Egyiptomban,	**26.**

Megöleték az Kámnak sátorában, Az első nevendéken kedves ifjak, Kik erejekben már nőni indultak. Elhozá az pusztán az ő népit, Vezérlé őket, mint nyáj juhait.	
27 Bátorsággal ő seregét kivivé, Az ellenséget *az* tengerbe veszté, Mindenütt **szabadon viseltetének,** Míg *az* szent föld határában érének, Mind *az* nagy hegyig *az dicsért* földön, *Mellyet* erős jobb kezével megvőn.	27. Bátorsággal ő seregét kivivé, Az ellenséget *a* tengerbe veszté*;* Mindenütt **nyilván s szabadon menének**, Míg *a* szent föld határába érének, Mind *a* nagy hegyig *a dícsért* földön, *Melyet* erős jobb kezével megvőn.
28 Az népeket őelőle kihajtá, Hogy ez földet népe örökül bírná, Ő sátorokat adá Izráelnek, Mégis ellene jártak az Istennek, Kísérték és búsíták az Istent, Nem őrzék az őtőle vött törvént.	**28.**
29 De gonosz erkölcsöknek engedének, És mint az ő atyjok, hátraesének, Mint egy rossz kézív, visszafordulának, És fölindíták haragját az Úrnak, Bálványimádással őt búsíták, Bosszúálló voltát megindíták.	**29.**
30 Mihelt Isten ezt felőlök megérte, Ő nagy haragja ottan fölgerjede, És meggyűlölé az Izráel népét, Elhagyá Silót, ő választott helyét, Holott az ő szent sátora állott, Kiben ő az emberek közt lakott.	**30.**

31 Ő erejeket fogva elviteté, És az ő dicsőségeket ereszté Az ellenség kezében, és ezeknek Az véres tőrt adá az hitleneknek, Úgy megharagvék örökségére, És megbúsula az Izráelre.	**31.**
32 Az ifjú népek tűz miatt veszének, És az szép szűzek nem tiszteltetének, Tisztességgel férjnek nem adatának, Az papok fegyver által elhullának, Kiknek özveggyé lött feleségek Érettek gyászba nem öltözhettek.	**32.**
33 De az Úr Isten fölkele ismétlen, Mint azki az mél álomból fölserken, És mint azki sok bort ivott, és kiált, Akképpen ő az ellenségre talált, És hátul rajtok nagy sebet vágott, Rajtok örök gyalázatot hagyott.	**33.**
34 Osztán az József sátorát megveté, Az Efraim nemzetét sem kedvellé, De elválasztá az Júda nemzetét, Véle együtt az kedves Sion hegyét. Az ő palotáját ott épité Őfölségének dicsőségére.	**34.**
35 Ez lesz, mint az föld, olly erős palota, Azmelly helyéből ki nem mozdul soha, Azután elválasztá az Dávidot	**35.**

Ő szolgájának, szegény rendből valót, Az juhnyáj mellől hívá szolgáját, Nem utálá szegény állapatját.	
36 Az szoptatók közől hozatá őtet, Hogy legeltesse az Jákobnak népét, Az Izráelt mint örökét rábízá, Azmint osztán arra volt néki gondja, Hogy őket legeltesse, bírhassa, *És kezével híven igazgassa.*	**<u>36.</u>**
A sok kihagyást – amelyet még a 8. versszakkal is meg lehetne toldani – a részletező fogalmazás, az ószövetségi zsidósághoz erősen kötődő szöveg indokolja. A 27/3-ra javasolt sor: „Mindenütt tovább, szabadon menének”; vagy „Mindenütt ők biztonságban menének”; vö. RK 53: „És vezeté őket biztonságban, és nem félének”; ÚF: biztonságban vezette őket, nem rettegtek”.	

LXXIX. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 79. zsoltár
Könyörgése az zsidó népnek az megszabadétásért.	**Panaszos ének Jeruzsálem elpusztításáról** *Bourgeois L., Strasbourg, 1545.*
1 *Öröködben,* Uram, pogányok jöttek, És szent templomodat *megförtőztették,* Jeruzsálem városát elrontották, És *széllel* nagy kőrakásokra *hánták.* Szolgáidnak testek, *Azkik* megölettek, Adattak *az* hollóknak, Húsok te szentidnek Ételül vettetnek *Az* mezei vadaknak.	1. *Öröködbe,* Uram, pogányok jöttek, És szent templomodat *megfertőztették,* Jeruzsálem városát elrontották, És *széjjel* nagy kőrakásokra *hányták.* Szolgáidnak testek, :/: *Akik* megölettek, Adattak *a* hollóknak*;* Húsok te szentidnek Ételül vettetnek *A* mezei vadaknak.

2 *Az* városon nagy sok vért *kiontának,* *Az* sok vér, mint vizek *széllelfolyának,* *Tövének olly* szörnyű öldökléseket, Nem lőn, ki eltemetné *az* testeket, *Az* mi szomszédságunk Csúfságot űz rajtunk, *Azkik környűlünk* laknak, Minket nem böcsülnek, Sőt csak megnevetnek, Csúfolnak és rútolnak.	<u>2.</u> *A* városon nagy sok vért *kiontanak,* *A* sok vér, mint vizek, *széjjel* *folyának;* *Tőnek oly* szörnyű nagy öldökléseket: Nem lőn, ki eltemetné *a* testeket. *A* mi szomszédságunk :/: Csúfságot űz rajtunk*;* *Akik körűlünk* laknak, Minket nem becsülnek, Sőt csak megnevetnek, Csúfolnak és rútolnak.
3 *Mig* haragszol, Uram, reánk ekképpen, Haragod *miglen* gerjedez *illy* igen? Meddig terjeszted bosszúállásodat, **Ki** minket, mint az sebes tűz, elfogyat? Bosszúdat azokra Ontsd *az* pogányokra, Kik téged nem **esmérnek,** *Döjtsd* az országokra, Hol nevedet soha Nem **tisztelték** *az* népek.	3. *Míg* haragszol, Uram, reánk ekképen*?* Haragod *míglen* gerjedez *ily* igen? Meddig terjeszted bosszúállásodat, **Mely** minket, mint a sebes tűz, elfogyat? Bosszúdat azokra, :/: Ontsd *a* pogányokra, Kik téged nem **tisztelnek!** *Dűtsd* az országokra, Hol nevedet soha Nem **tisztelik** *a* népek*!*
4 Mert *Jákobot* ők *megötték,* elnyelték, Az ő nemzetségét megemésztették, Minden házait földre lerontották, Kietlen pusztaságra fordították. **Bocsásd meg bűnünket,** **Ne említsd meg őket,** Nagy haragod *szűnjék* meg, **Mert igen gyötretünk,** **Jövel, mi Istenünk,** És *kegyelmessen* tarts meg.	<u>4.</u> Mert *Jákóbot* ők *megették,* elnyelték, Az ő nemzetségét megemésztették*;* Minden házait földre lerontották, Kietlen pusztaságra fordították. **Az atyák vétkéért,** :/: **Ne büntess mindezért,** Nagy haragod *szünjék* meg*!* **Jövel, mi Istenünk,** **Mert igen gyötretünk,** És *kegyelmesen* tarts meg*!*

5 **Tekéntsd** meg, Uram, kegyelmességedet, *Az* te szent nevedért *segéts* meg minket, Szabadíts és tarts meg minket *kegyessen*, Bűneinket bocsásd meg szent nevedben. Hogy ne nevettessünk, Kérdvén: *Hol* Istenünk? Verd meg *az* pogány népet, Vérét szolgáidnak, **Kit** ők *kiontanak*, Nékik el ne engedjed.	5. *Tekintsd* meg, Uram, kegyelmességedet, *A* te szent nevedért *segíts* meg minket*!* Szabadíts és tarts meg minket *kegyesen*, Bűneinket bocsásd meg szent nevedben*!* Hogy ne nevettessünk, :/: Kérdvén: *hol* Istenünk? Verd meg *a* pogány népet*!* Vérét szolgáidnak, **Mit** ők *kiontának*, Nékik el ne engedjed*!*
6 Jusson elődbe *siralmok* azoknak, Kik *az* rabságban *ohajtnak* és sírnak, Siess, *ments* meg, hogy ők el ne vesszenek, Kik immár halálra ítéltettenek. Szomszédinknak *éppen* Fizesd meg *hétképpen*, *Azmit* rajtunk míveltek. Hogy téged, Úr Isten, Szidalmaztak szörnyen, Fizesd meg őnékiek.	<u>6.</u> Jusson elődbe *siralmuk* azoknak, Kik *a* rabságban *óhajtnak* és sírnak*;* Siess, *mentsd* meg, hogy ők el ne vesszenek, Kik immár halálra ítéltettenek*!* Szomszédinknak *épen* :/: Fizesd meg *hétképen*, *Amit* rajtunk míveltek*!* Hogy téged, Úr Isten, Szidalmaztak szörnyen*:* Fizesd meg őnékiek*!*
7 És mi, úgy mint te nyájad és sereged, **Magasztaljuk és dicsérjük szent** neved, *Dicséretedet* mindenkor hirdetjük, És *nemzetről nemzetre* kiterjesztjük.	7. És mi úgy, mint te nyájad és sereged, **Hálákat adván, magasztaljuk** neved; *Dícséretedet* mindenkor hirdetjük, És *nemzetről-nemzetre* kiterjesztjük.
A 3/1-hez javasolt módosítás: „Meddig haragszol, Uram, ránk ekképpen?”. A 3/7-ben jobb az eredetiben is lévő *ismernek* szó, a 10. sorban azonban az *tisztel* igét az Ék.-höz hasonlóan helyesebb jelen időben használni (vö. Biblia	

is). Kihagyásra javasolt a 4–6. versszak.

LXXX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 80. zsoltár
Könyörgése az zsidóknak az megszabadulásért.	**Isten, állíts helyre minket!** *Genf, 1562.*
1 Hallgasd meg, Izráel pásztora És Józsefnek vezérlő Ura, Kit őrizsz, mint egy juhnyájat, Fordítsd hozzánk szent orcádat, **Ki** ülsz *az* **kerubimokon,** Jelenjél meg *világosson.*	1. Hallgasd meg, Izráel pásztora, És Józsefnek vezérlő Ura, Kit őrizsz, mint egy juhnyájat, :/: Fordítsd hozzánk szent orcádat*!* **Aki** ülsz *a* **Kérubimon,** Jelenjél meg *világoson!*
2 Mutasd meg, Uram, nagy erődöt, Láttasd meg az Efraim előtt, Mutasd meg Benjáminnak is, Így tégy az Manassénak is, Tarts meg minket teljességgel, Nagy ínségünkben ne hagyj el.	**2.**
3 Úr Isten, térj hozzánk ismétlen, Őrizz meg minden gonosz ellen, **Világosságodat nyújtsad,** **Irgalmadat ránk fordítsad,** Térítsd hozzánk szent orcádat, És semmi *nékünk* nem árthat.	3. Úr Isten, térj hozzánk ismétlen, Őrizz meg minden gonosz ellen*!* **Nyújtsad világosságodat,** :/: **Fordítsad ránk irgalmadat,** Térítsd hozzánk szent orcádat, És semmi *nekünk* nem árthat*!*
4 *Óh,* Úr Isten *vajjon mig* tartod Mirajtunk *az* te nagy haragod? **Ha adod** meg kérésünket? Könnyhullatást kenyér helyett Adál nékünk, és *itatál* Minket nagy könnyhullatással.	4. *Ó,* Úr Isten, *vajon míg* tartod Mirajtunk *a* te nagy haragod? **Míg veted** meg kérésünket? :/: Könnyhullatást kenyér helyett Adál nékünk, és *itattál* Minket nagy könnyhullatással.

5 Te minket feddődésben ejtél, Szomszédinkkal nem *böcsültetél*, Az ellenségnek lőnk csúfja, Tarts meg, seregeknek Ura, Világosítsd színed rajtunk, És nem lesz semmi bántásunk.	5. Te minket feddődésbe ejtél, Szomszédinkkal nem *becsültetél;* Az ellenségnek lőnk csúfja*!* :/: Tarts meg, seregeknek Ura*!* Világosítsd színed rajtunk, És nem lesz semmi bántásunk*!*
6 *Az* szőlőtövet Egyiptomból Elhozád **az sovány országból,** És *az* jó földbe plántálád, Honnan *az* népet kihajtád, És tágas **helyen** nagy messze Ő gyökere kiterjede.	6. *A* szőlőtövet Egyiptomból, Elhozád **szolgálat házából,** És *a* jó földbe plántálád, :/: Honnan *a* népet kihajtád; E tágas **téren** nagy messze Ő gyökere kiterjede.
7 Ő széles *árnyékja* kiterjedt, *Befedte az* magas hegyeket, Az ő vesszei *magassak*, Felnőttek, mint *az* cédrusfák, Ágait mind *az* nagy vízig Kiterjeszté *az* tengerig.	7. Ő széles *árnyéka* kiterjedt, *Befödte a* magas hegyeket, Az ő vesszei *magasak*, :/: Felnőttek, mint *a* cédrusfák, Ágait mind *a* nagy vízig, Kiterjeszté *a* tengerig.
8 Miért tördeléd el *gyöpűjét?* Hogy eresztél belé más népet, Ki szőleit leszaggatá? **Az erdei kan** kitúrá, Az vadak *kinyövék* szörnyen, Hogy engeded ezt, Úr Isten*!*	8. Miért tördeléd el *gyepűjét,* Hogy eresztél belé más népet, Ki szőleit leszaggatá? :/: **Még gyökerét is** kitúrá*!* A vadak *kinyűvék* szörnyen*!* Hogy engeded ezt, Úr Isten*?*
9 Uram, ismétlen térj mihozzánk, Mennyekből szemed fordítsd reánk, És látogasd meg *az* szőlőt, *Mellyet jobb kezed ültetött.* Nézd meg *ez csemétét* végre,	9. Uram, ismétlen térj mihozzánk, Mennyekből szemed fordítsd reánk, És látogasd meg *a* szőlőt, :/: *Melyet jobbkezed ültetett,* Nézd meg *a csemetét* végre,

Kit szerzél dicsőségedre.	Kit szerzél dicsőségedre*!*
10 Tűzzel megint megégettetik, Teljességgel elpusztíttatik Haragodnak nagy tüzében*:* Nyújtsd kezedet, *óh*, Úr Isten, Az emberre, kit kezeddel Magadnak *erősítöttél*.	10. Tűzzel megint megégettetik, Teljességgel elpusztíttatik Haragodnak nagy tüzében. :/: Nyújtsd kezedet, *ó*, Úr Isten, Az emberre, kit kezeddel Magadnak *erősítettél*.
11 És mi el nem térünk tetőled, Csak életünket erősítsed, És *dicsérjük* szent nevedet, Úr Isten, vigasztalj minket. Világositsd színed rajtunk, És mi nyilván megtartatunk.	11. És mi el nem térünk tetőled, Csak életünket erősítsed, És *dícsérjük* szent nevedet, :/: Úr Isten, vigasztalj minket*!* Világosítsd színed rajtunk, És mi nyilván megtartatunk.
Kihagyásra javasolt a 2., az 5–8. és a 10. versszak. Az 1/5-ben a *Kérubimon* kicserélhető *Kérubokon*-ra. (A *Kérubin* szó héber többes számban van, de a latin közvetítésével a régi magyar egyházi szövegekben is használják így.)	

LXXXI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 81. zsoltár
Háláadása az Izráel népének az Isten jótéteményiért és megvallása az önnön háláadatlanságoknak.	**Ünnepi ének** *Genf, 1562.*
1 Örvendezzetek Az erős Istennek*,* Énekeljetek Dicséreteket, Szép énekeket *Jákob* Istenének.	1. Örvendezzetek Az erős Istennek*!* Énekeljetek Dicséreteket, :/: Szép énekeket *Jákób* Istenének*!*
2 Szép *dicséretet*	2. Szép *dícséretet*

Néki mondjon minden, Lantokban őtet És citerákban *Dicsérjük* vígan Néki zengedezvén.	Néki mondjon minden*!* Lantokban őtet És citerákban :/: *Dícsérjük* vígan Néki zengedezvén*!*
3 Most ez új hóban Néki örvendezzünk, Trombitaszóban Rendelt időnkben, Víg *innepünkben* Illik énekelnünk.	3. Most ez új hóban (évben) Néki örvendezzünk Trombitaszóban*!* Rendelt időnkben, :/: Víg *ünnepünkben* Illik énekelnünk*!*
4 Mert Izráelnek Isten parancsolá És az Józsefnek, Hogy ők ekképpen Élnének híven, Jelül nékik hagyá.	**4.**
5 Illy kötést szerze Isten az Józsefvel, Midőn kijöve Az Egyiptomból, Holott az nép szól Esméretlen nyelvvel. Az tereh alól	**5.**
6 Én kihozám őtet, Hogy sárgyúrástól, Téglavermekből És ínségekből Kimentsék kezeket.	**6.**

7 Hozzám kiáltál Te nagy ínségedben, És megtartatál. Imádságodot Meghallgatám ott Az nagy mennydörgésben.	**<u>7.</u>**
8 Az Meribánál Én megkísértélek, Látám azonnal Nagy keménységed, Mégis tenéked Illyen szóval szólék:	**<u>8.</u>**
9 Hallgasd meg népem, És közlöm tevéled **Erős kötésem,** Halld meg, Izráel, *Azmit* szám beszél, És azt jól megértsed:	9. Hallgasd meg, népem, És közlöm tevéled **Vádló beszédem!** Halld meg, Izráel, :/: *Amit* szám beszél, És azt jól megértsed:
10 Néked ne legyen Idegen *Istened,* De egyedül én, Csak engem *tisztélj,* **Senkitől** *né* félj, Nevemet *böcsüljed.*	10. Néked ne legyen Idegen *istened,* De egyedül én*!* Csak engem *tisztelj,* :/: **Senki mást** *ne* félj. Nevemet *becsüljed!*
11 Én vagyok *néked* Istened *egyedől,* Ínségben téged Én megtartálak, És kihozálak	11. Én vagyok *neked* Istened *egyedül;* Ínségben téged Én megtartálak :/: És kihozálak

Egyiptom *földéből.*	Egyiptom *földébül.*
12 Tátsd föl csak *szádot* És megtöltöm bőven, Menten meglátod, Hogy nagy *bővséggel* Lesz az eledel *Csudálatosképpen.*	12. Tátsd föl csak *szádat,* És megtöltöm bőven*;* Menten meglátod, Hogy nagy *bőséggel* :/: Lesz az eledel *Csudálatosképen.*
13 De az én népem Engem nem hallgata, Noha intettem **Gyakor beszéddel**, De az Izráel Füleit *bédugta.*	13. De az én népem Engem nem hallgata, Noha intettem **Sűrű intéssel,** :/: De az Izráel Füleit *bedugta.*
14 **Kin** megbúsulék És őket elhagyám, Hogy bár menjenek Önnön *kedvökre* És *ösvényekre* Szabadon bocsátám.	14. **Min** megbúsulék, És őket elhagyám, Hogy bár menjenek Önnön *kedvükre,* :/: És *ösvényükre* Szabadon bocsátám.
15 Ha népem szívvel Szót fogadott volna, És ha Izráel Én *utaimban* És tanácsomban Járni akart volna,	15. Ha népem szívvel Szót fogadott volna, És ha Izráel Én *útaimban* :/: És tanácsomban Járni akart volna,
16 Én is legottan Az ő ellenségét Nagy *hatalmomban* **Elvertem** volna,	16. Én is legottan Az ő ellenségét Nagy *hatalmamban* **Megvertem** volna, :/:

Vetettem volna Rájok én kezemet.	Vetettem volna Rájok én kezemet.
17 Ő ellenségét Néki adtam volna. Jó szerencséjét Én őnékie Nagy sok időkre Terjesztettem volna.	17. Ő ellenségét Néki adtam volna, Jó szerencséjét Én őnékie :/: Nagy sok időkre Terjesztettem volna.
18 Búzát nékie Szépet adtam volna Eledelére. És nagy *bévséggel* *Az* kősziklából Mézet adtam volna.	18. Búzát nékie Szépet adtam volna Eledelére. És nagy *bőséggel* :/: *A* kősziklából Mézet adtam volna.
A részletező fogalmazás, tartalom és nyelv miatt a versszakok a 4.-től elhagyhatók, akárcsak az Ék. 1921/2001-ben.	

LXXXII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 82. zsoltár
Panassza az Istennek az bírákra és regnálókra.	**Isten az igaz Bíró** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Az Isten áll ő seregében, *Az* bírák gyülekezetében, **Közöttök** igazat *itél*, És nékiek így felel: *Miglen* ítéltek ti *ekképpen* *Az* **törvényi igazság** ellen*?* Hogy személyét *az* hamisnak Nézitek, kedvezvén annak?	1. Az Isten áll ő seregében, *A* bírák gyülekezetében, **És köztük** igazat *ítél*, És nékiek így felel: *Míglen* ítéltek ti *ekképen* :/: *A* **törvény igazsága** ellen, Hogy személyét *a* hamisnak Nézitek, kedvezvén annak?

2 **Szegént ítéljetek** igazán, És könyöröljetek az árván, Ügyét **az szűkölködőknek** *Erőszaktúl* megmentsétek. *Az* nyomorultat *az* hamistól Kiszabadítsátok markából, Hogy *az* szegény erőt vegyen *Az* hatalmaskodó ellen.	2. **Ítéljetek szegényt** igazán, És könyörüljetek az árván*!* Ügyét **a szegény embernek** *Erőszaktól* megmentsétek*!* *A* nyomorultat *a* hamistól, :/: Kiszabadítsátok markából, Hogy *a* szegény erőt vegyen *A* hatalmaskodó ellen*!*
3 De intésemet nem fogadják, Sőt *értetlenől megutálják,* Nagy setétségben mennek el, **Kin** *az* föld *csak nem süllyed* el. Imé, én mondom, hogy ti *vattok,* Kik *Isteneknek hivattattok,* És *az* magasságos Úrnak Ti mondattok fiainak.	3. De intésemet nem fogadják, Sőt *értetlenül megútálják.* Nagy setétségben mennek el, **Min** *a* föld *csaknem süllyed* el. Ímé én mondom, hogy ti *vagytok,* :/: Kik *isteneknek hívattattok,* És *a* magasságos Úrnak Ti mondattok fiainak.
4 De mindnyájan meg kell halnotok, Mint egyebek, *tü* is kimúltok, Végre ti mind *odalesztek,* Úgy, mint egyéb fejedelmek. Támadj *föl* azért, ó, Úr Isten És ítélj meg mindent *ez földen,* Mert *néked* hatalmad vagyon Minden népen **ez** világon.	4. De mindnyájan meg kell halnotok, Mint egyebek, *ti* is kimúltok, Végre ti mind *oda lesztek,* Úgy mint egyéb fejedelmek. Támadj *fel* azért, ó, Úr Isten, :/: És ítélj meg mindent *e földön* Mert *neked* hatalmad vagyon Minden népen **a** világon*!*
Az 1/5-ben a *Míglen Meddig*-re cserélhető. Javaslat még, hogy a 3. versszak második és a 4. versszak első fele tartalmi okokból maradjon el, a megmaradt részek pedig vonódjanak össze egy versszakká: A 3/5-től tehát a versszak így folytatódna: „(… süllyed el.) Támadj fel azért, ó, Úr Isten, / …”.	

LXXXIII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 83. zsoltár
Könyörgése az Isten népének az ellenség ellen.	**Körös-körül veszedelem** *Genf, 1562*
1 Uram, ne hallgass *illy* igen, Ne maradj *ez* veszteglésben, Ne nyugodjál, ó, erős Isten! Mert **ellenségid dühösködnek,** És **azkik tégedet gyülölnek,** *Fölemelték fejeket fönnyen.*	1. Uram, ne hallgass *ily* igen, Ne maradj *e* veszteglésben, Ne nyugodjál, ó, erős Isten! Mert **dühösködő ellenségid** És **minden gonosz gyűlölőid** *Felemelték fejüket fennen.*
2 *Kiváltképpen* néped ellen Csalárd *árultatásképpen* Sok álnok tanácsokat lölnek, És *azkikre* te gondot tartasz, És *röjtekhelyedben ótalmazsz,* Azok ellen *öszveesküsznek.*	2. *Kiváltképen* néped ellen Csalárd *árultatásképen* Sok álnok tanácsokat *lelnek,* És *akikre* te gondot tartasz, És *rejtekhelyedben oltalmazsz,* Azok ellen *összeesküsznek.*
3 Mondván: *Jertek, imezeket* Veszessük el *ez* nemzetet, Töröljük el őket *ez* földről, *Fogyassuk* el *ez* népet szintén, Hogy emlékezet se lehessen Az Izráel népe nevéről.	3. Mondván: *jertek, ím ezeket,* Veszessük el *e* nemzetet, Töröljük őket el *e* földről*;* *Fogyasszuk* el *e* népet szintén, Hogy emlékezet se lehessen Az Izráel népe nevéről*!*
4 Gonosz tanácsot végeztek, Teellened kötést töttek Az edomi izmaéliták, Az Moábnak és az Hágárnak Nemzeti teellened járnak, Gebaliták és ammoniták.	**4.**

5 Filisztéus és amalék, És mind az Tirus-béliek, Nagy erővel fölkészöltenek. Az Assur is ezekkel együtt Segéteni az Lóth fiait Minden erővel igyekeznek.	**5.**
6 Ez népekvel is azt tegyed, Mint az Midiant elvesztéd, Az Kisson pataknál régenten, Mint Sisár és Jábin elvesze, Az Endornál éltök elkele, Ollyak lőnek, mint sár az földen.	**6.**
7 Ő fejedelmi, mint Oreb, Úgy járjanak, mint az Zéeb, Mint amaz Zebah és az Salman, Azkik mondották nagy kevélyen, Az Istennek hajlékit menten Elfoglaljuk nagy hatalmunkban.	**7.**
8 Tedd forgó kerékké őköt, Mint szél az pozdorja csöpőt, Mint az sebes tűz megégeti Az nagy erdőt, és elpusztítja, És mint az sebes tűznek lángja Az magas hegyet megemészti.	**8.**
9 Kergesd **meg** *forgószeleddel,* Nagy rettegéssel ijeszd el, Szélvésszel háborítsd meg őket, Ő orcájokat szégyenítsd meg, **Hogy tégedet esmerjenek** meg,	9. Kergesd **el** *forgó szeleddel,* Nagy rettegéssel ijeszd el, Szélvésszel háborítsd meg őket*!* Ő orcájukat szégyenítsd meg, **Hadd ismerjenek tégedet** meg,

És **böcsüljék** te szent nevedet.	És **keressék** te szent nevedet.
10 Taszítsd őket nagy szégyenbe, És ejts *bé* nagy félelembe, **Töröld el, hogy innét mindenek** **Esmerjék, hogy te az Isten vagy,** *Azkinek* hatalma igen nagy, *Azkit fölségesnek* neveznek.	10. Taszítsd őket nagy szégyenbe, És ejtsd *be* nagy félelembe*!* **És megismerjék minden népek,** **Hogy te az élő egy Isten vagy,** *Akinek* hatalma igen nagy, *Akit felségesnek* neveznek.
A 2/3-ban sort legjobb lenne módosítani: „Sok tanácskozásokat tesznek,” (vö. Bilbia), esetleg a *tanács* szót magyarázni; jelentése itt: ’elhatározás’ vagy ’tanácskozás’. A 10. versszak szintén elhagyható. Az Ék. 1921/2001 e zsoltárból csak egy versszakot közöl, lényegében az elsőt, amelyet némileg kibővít.	

LXXXIV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 84. szoltár
Kívánsága Dávidnak az isteni tisz-teletben való jelenlételre Jeruzsá-lemben.	**Sóvárgás a szent hajlék után** *Genf, 1562.*
1 *Óh,* seregeknek Istene, *Melly* kedves gyönyörűsége *Az* te szerelmes hajlékidnak! Az én lelkem fohászkodik, Tornácodba kívánkozik, *Óh,* Istene *az* magasságnak, *Áhétozik testem-lelkem* Tehozzád, élő Istenem.	1. *Ó* seregeknek Istene, *Mely* kedves gyönyörűsége *A* te szerelmes hajlékidnak! Az én lelkem fohászkodik, :/: Tornácodba kívánkozik. *Ó* Istene *a* magasságnak*!* *Áhítozik testem, lelkem* Tehozzád, élő Istenem*!*
2 *Az* verébnek vagyon fészke, És honjában költ *az* fecske, Én királyom, Zebaoth Isten, Hol *vadnak az* te oltárid, És te szentséges hajlékid*?*	2. *A* verébnek is van fészke, És honjában költ *a* fecske. Én királyom, Zebaoth Isten*:* Hol *vannak a* te oltárid :/: És te szentséges hajlékid,

Hol *dicsértettél fölségessen?* Bizony *bódog* az *olly* ember, Ki téged házadban *dicsér!*	Hol *dícsértetel felségesen?* Bizony *boldog* az *oly* ember, Ki téged házadban *dícsér.*
3 *Óh, bódog* az ember nyilván, *Azki az* te *utaidban* Kíván járni *szívvel, lélekkel,* Menvén *az* siralom völgyén, *Azhol* merő száraz minden, Ott is ő nagy hiedelemmel **Kutat ás, csinál** csatornát, **Kiben** *essővizet* bocsát.	3. *Ó, boldog* az ember nyilván, *Aki a* te *útaidban* Kíván járni *szívvel-lélekkel!* Menvén *a* siralom völgyén, :/: *Ahol* merő száraz minden, Ott is ő nagy hiedelemmel **Kutakat ás és** csatornát, **Melybe** *esővizet* bocsát.
4 **Nyereségről nyereségre,** **Mennek erőről erőre,** Míg hozzád jutnak *az* Sionra. Óh, erős Zebaoth Isten! Hajtsd hozzám füled *kegyessen!* **Figyelmezzél imádságomra** Jákob Istene, nagy Isten, Hallgass meg én szükségemben.	4. **Mennek erőről-erőre,** **Segítségről-segítségre,** Míg hozzád jutnak *a* Sionra. Ó, erős Zebaoth Isten, :/: Hajtsd hozzám füled *kegyesen,* **És figyelmezzél az én szómra!** Jákob Istene, nagy Isten, Hallgass meg én szükségemben*!*
5 Mi paizsunk, *óh,* Úr Isten, **Kenöttedre** nézz *kegyessen,* Mert jobb egy nap *az* te házadban, Hogynem ezer nap *egyebött.* Az Isten tornáca előtt Kapunálló lennék inkábblan, Hogynem mint sok időt **élnék** *Házokban az* hitleneknek.	5. Mi paizsunk, *ó* Úr Isten, **Fölkentedre** nézz *kegyesen,* Mert jobb egy nap *a* te házadban, Hogynem ezer nap *egyebütt!* :/: Az Isten tornáca előtt Kapunálló lennék inkábblan, Hogynem mint sok időt **éljek** *Házukban a* hitleneknek.
6 Mert minékünk fényes napunk Az Isten, és mi paizsunk, Nagy dicsőséggel szeret minket*:* Azokkal kegyelmet teszen,	6. Mert minékünk fényes napunk Az Isten, és mi paizsunk, Nagy dicsőséggel szeret minket. Azokkal kegyelmet *tészen,* :/:

Kik járnak *az* jó ösvenyen, Sok *jovaival* áldja őket, *Bódog* az ember éltében, Ki bízik az Úr Istenben.	Kik járnak *a* jó ösvényen*;* Sok *javaival* áldja őket. *Boldog* az ember éltében, Ki bízik az Úr Istenben.
Szövegmódosítási javaslatok: 2/3, 4/4: *Zebaoth Isten* helyett *Felséges* (vagy: *Hatalmas*) *Isten*; a 3/6-ban: „Ott is ő reménységgel, hittel” (vagy a *hiedelem* ’oltalom, bizodalom’ jelentése magyarázandó); a 4/1–2-ben: „Újult erőről erőre / Mennek mindig csak előre, ”; vö. ÚF 8.: „Újult erővel haladnak, / (és megjelenek Istennél a Sionon.)”. Az eredetiben a *nyereség* jelentése ’préda, zsákmány’. Az Ék.-ben az 5/1-ben az *ó* után vessző kell, az 5/2-ben a *Fölkentedre*, az 5/7-ben az *éljek* szóalakok használata helyeselhető.	

LXXXV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 85. zsoltár
Könyörgése az zsidó népnek az megszabadításért.	**Vigasztalás szenvedésben** *Genf, 1562.*
1 Nagy *kegyessen* től, Uram, földeddel, *Jákob* nemzetivel *az* fogságban, Kiket rabságból *hazaeresztél,* Megengedél nékik *irgalmassan.* **Bűnöket megbocsátád,** *elfödéd,* *Ellenek* haragodat *enyhitéd.* Uram, *kegyessen* végy hozzád minket, Vedd el rólunk **haragodnak** tüzét.	1. Nagy *kegyesen* től, Uram, földeddel, *Jákób* nemzetivel *a* fogságban, Kiket rabságból *haza engedtél,* Megengedél nékik *irgalmasan.* **Megbocsátál, bűnüket** *elfedéd,* *Ellenük* haragodat *enyhítéd.* Uram, *kegyesen* végy hozzád minket, Vedd el rólunk **nagy haragod** tüzét*!*
2 Nemde *mindörökké* haragszol-é? *Mindéltig* nyújtod-é haragodot? Népedet már meg nem enyhéted-é, Hogy benned lelhessen *vigasságot?* És noha nagyok *az* mi bűneink, Mégis **mutasd kegyelmed** minékünk, És noha tettünk sok gonoszságot,	2. Nemde *mind örökké* haragszol-é? *Mind éltig* nyújtod-é haragodat? Népedet már meg nem enyhíted-é*?* Hogy benned lelhessen *vígasságot,* És, noha nagyok *a* mi bűneink, Mégis **kegyelmed mutasd** minékünk, És, noha tettünk sok gonoszságot,

De tőled kérünk irgalmasságot.	De tőled kérünk irgalmasságot.
3 Én meghallgatom, mit szól az Isten Az ő népének és ő szentinek, *Békeséget beszéll kegyelmessen,* Hogy bolondságból ne vétkezzenek. Kik őtet félik, minden *meghiggye,* Közel azokhoz ő segedelme, Hogy dicsősége lakjék földünkben, Minden ínséget rólunk elveszen.	3. Én meghallgatom, mit szól az Isten Az ő népének és ő szentinek*:* *Békességet beszél kegyelmesen,* Hogy bolondságból ne vétkezzenek. Kik őtet félik, minden *meghigyje,* Közel azokhoz ő segedelme*;* Hogy dicsősége lakjék földünkben, Minden ínséget rólunk elveszen.
4 Jóság *hívséggel öszvebékéllik,* *Békeség,* igazság egymást szépen Csókolják, *ez* földön nevekedik *Az hüt,* látszik igazság az égen. *Mindennémő* jót ád az Úr Isten, És sok jó gyümölcs terem *ez földen.* Az igazság megyen *őelőtte:* És ő járása tart mindörökké.	4. Jóság *hűséggel összebékélik,* *Békesség,* igazság egymást szépen Csókolják, *e* földön nevekedik A *hit,* látszik igazság az égen. *Mindennemű* jót ád az Úr Isten, És sok jó gyümölcs terem *e földön.* Az igazság megyen *ő előtte,* És ő járása tart mindörökké.
A 3/5-ben a helyesírás változása miatt: *meghiggye* (vagy ez kicserélhető *elhiggye*-re).	

LXXXVI. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 86. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az megszabadításért.	**Szorongatott ember imádsága** *Bourgeois L., Strasbourg, 1545.*
1 Hajtsd hozzám, Uram, füledet, És hallgasd meg kérésemet, Mert igen szegény vagyok, Az én szükségim nagyok. Tartsd meg *testemet-lelkemet,* **Nézd ártatlan életemet,** Szolgádhoz térjen kedved,	1. Hajtsd hozzám, Uram, füledet, És hallgasd meg kérésemet, Mert igen szegény vagyok, Az én szükségim nagyok. Tartsd meg *testemet, lelkemet,* **Tekintsd kegyes életemet,** Szolgádhoz térjen kedved,

Ki bízik csak tebenned.	Ki bízik csak tebenned*!*
2 Hozzád mindennap *ohajtok,* Nagy szükségemben kiáltok, Te nagy irgalmad *szerént* Kegyelmezz meg *óránként.* Szolgád lelkét *vígasztald* meg, Uram, kiáltásom halld meg, Mert szívemet *ezvégre* Emeltem *föl* az égre.	2. Hozzád mindennap *óhajtok,* Nagy szükségemben kiáltok*;* Te nagy irgalmad *szerint* Kegyelmezz meg *óránkint!* Szolgád lelkét *vigasztald* meg, Uram, kiáltásom halld meg, Mert szívemet *e végre* Emeltem *fel* az égre*!*
3 Uram, *jókedvő* s' édes vagy, *Az* te irgalmasságod nagy, Minden emberhez pedik, Ki hozzád esedezik. Hallgasd meg azért kérésem, És nézd meg esedezésem, *Tekéntvén* kegyelmedre, Figyelmezz beszédemre.	3. Uram, *jókedvű* s édes vagy, *A* te irgalmasságod nagy, Minden emberhez pedig, Ki hozzád esedezik. Hallgasd meg azért kérésem, És nézd meg esedezésem; *Tekintvén* kegyelmedre, Figyelmezz beszédemre*!*
4 Nagy szükségemben *ohajtok,* Tehozzád szívből kiáltok, És **engem te** meghallgatsz, Nyavalyámban el nem hagysz. *Úgyan* **sincs** *sohol* több Isten, Ki hozzád hasonló *legyen,* Nincsen több erős Isten, Ki *illy* dolgot tehessen.	4. Nagy szükségemben *óhajtok,* Tehozzád szívből kiáltok, És **te engem** meghallgatsz, Nyavalyámban el nem hagysz. *Ugyan* **nincs** *sehol* több Isten, Ki hozzád hasonló *légyen,* Nincsen több erős Isten, Ki *ily* dolgot tehessen.
5 *Ez* világon minden népek, Kiket teremtél, eljőnek, És imádnak tégedet, *Dicsőétik* nevedet, Mert te nagy és hatalmas vagy, Csudatételed sok és nagy,	5. *E* világon minden népek, Kiket teremtél, eljőnek, És imádnak tégedet, *Dicsőítik* nevedet. Mert te nagy és hatalmas vagy, Csudatételed sok és nagy*;*

Te vagy *egyedől* Isten, *Sohol* Isten több nincsen.	Te vagy *egyedül* Isten, *Sehol* Isten több nincsen.
6 **Vezérlj,** Uram, *utaidban,* Hogy járjak igazságodban, És csak arra hajtsd szívem, Hogy szent nevedet féljem. Néked, Uram, hálát adok És teljes szívből *vigadok,* Mindörökké nevednek *Dicséretet* éneklek.	6. **Vezess,** Uram, *útaidban,* Hogy járjak igazságodban, És csak arra hajtsd szívem, Hogy szent nevedet féljem. Néked, Uram, hálát adok, És teljes szívből *vígadok,* Mindörökké nevednek *Dícséretet* éneklek.
7 Mert megkegyelmezél nékem, *Az* pokolból kivőd lelkem, *Föltámasztál* újonnan *Az* mélységből kihozván. Imé az istentelenek, Uram, *réám* dühödtenek, Kik csak hatalmaskodnak, Semmit **rajtad** sem adnak.	7. Mert megkegyelmezél nékem, *A* pokolból kivőd lelkem*;* *Feltámasztál* újonnan, *A* mélységből kihozván. Imé, az istentelenek, Uram, *reám* dühödtenek, Kik csak hatalmaskodnak, Semmit **reád** nem adnak.
8 De te, irgalmas Úr Isten, Igaz vagy természetedben, Jó, hív és engedelmes, Haragra késedelmes. Tekints *réám,* kegyelmezz meg, Uram, szolgádat segítsd meg, *Szolgálóleányodnak* Fiát foglald magadnak.	8. De te, irgalmas Úr Isten, Igaz vagy természetedben, Jó, hív és engedelmes, Haragra késedelmes. Tekints *reám,* kegyelmezz meg, Uram, szolgádat segítsd meg*!* *Szolgáló leányodnak* Fiát foglald magadnak*!*
9 Add jó jelét mivoltomnak, Kit ellenségim lássanak, És szégyenljék, hogy engem Megsegítesz, Istenem.	**9.**

Megjegyzés: az Ék. nem jelzi, hogy a 9. versszak kimaradt.	
Javaslatok: a 4–5. versszak ugyancsak kihagyható; a 7/2-ben szövegmódosítás: „Haláltól megmentéd lelkem” (a *pokol* jelentése itt ’alvilág, sír, Seol”; vö. ÚF 13 is: „a sír mélyéből is kimentettél”.	

LXXXVII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 87. zsoltár
Öröme az zsidó népnek az új templomon.	**A szent város dicsérete** *Genf, 1562.*
1 Az Úr Isten az ő *lakóhajlékát* Az ő szentséges hegyén *helyheti,* És *az* Siont ő inkább szereti, Hogynem *Jákobnak akarmelly* sátorát.	1. Az Úr Isten az ő *lakó hajlékát* Az ő szentséges hegyén *helyezi,* És *a* Siont ő inkább szereti, Hogynem *Jákóbnak akármely* sátorát.
2 Tefelőled nagy dicséretek lesznek Óh, Isten városa! Egyiptomat, Mond Isten, és az Babilóniát Azokhoz tudom, kik engem esmernek.	**2.**
3 Az filisztéusról még így beszélnek, Az Tirusról és az szerecsenről Ekképpen szólnak és egyéb népről: Ezek az Sion hegyén születtenek.	**3.**
4 Az Isten jól megerőséti őket, Mikor népeit öszveszámlálja, Akkor ezek felől is azt mondja: Ez nép is az szent Sionról született.	**4.**

5 Azért ott énekelnek szép éneket, Mond az Isten, és itt örvendeznek, Mert én dicsőségére *ez* helynek Támasztok *nagy szép* élő kútfejeket.	5. Azért ott énekelnek szép éneket, Mond az Isten, és itt örvendeznek, Mert én, dicsőségére *e* helynek Támasztok *nagy-szép* élő kútfejeket.
A *nagy szép* szerkezetet (5/4) kötőjel nélkül jobb írni, amint az eredetiben is, jelentése: ’nagyon szép’. Tartalmi okokból (Isten kegyelme más népekre is vonatkozik), a 2-4. vers is megtartható (még ha nem is éneklik, de olvassák).	

LXXXVIII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 88. zsoltár
Könyörgés az kemény kísértetben és lelki harcban.	**Könyörgés halálos veszedelemben** *Genf, 1562.*
1 Úr Isten, én *idvösségem,* Éjjel-nappal kiáltok hozzád, Könyörgésemet meghallgassad, És *tekéntsd* meg nagy ínségem, *Kegyessen* hajtsd hozzám füledet, Értsd meg én esedezésemet.	1. Úr Isten, én *idvességem,* Éjjel-nappal kiáltok hozzád*!* Könyörgésemet meghallgassad, És *tekintsd* meg nagy ínségem*!* *Kegyesen* hajtsd hozzám füledet, Értsd meg én esedezésemet*!*
2 Az én lelkem nyavalyákkal Teljességgel eláradt, eltölt, Mint *azki* már *az* **sírbe** *készölt,* És *az* pokolra alászáll, Vagyok ahhoz szinte hasonló, *Azkinek* már kész *az* koporsó.	2. Az én lelkem nyavalyákkal Teljességgel eláradt, eltölt: Mint *aki* már *a* **sírba** *készült,* És *a* pokolra alászáll, Vagyok ahhoz szinte hasonló, *Akinek* már kész *a* koporsó.
3 Megfosztattam életemtől, Mint *azkiket agyonvertenek,* Kik *az* halottak közt hevernek, Kikről már nem emlékezöl, Kik eltemettetvén *fekesznek,*	3. Megfosztattam életemtől, Mint *akiket agyon vertenek,* Kik *a* halottak közt hevernek, Kikről már nem emlékezel. Kik eltemettetvén *feküsznek,*

És te kezedből kiestenek.	És te kezedből kiestenek.
4 *Az* koporsóba től engem, Bévetél *az* setét mélységben, Holott haragod nyom keményen, *Elburítád* szegény fejem Nagy árvizednek habjaival, **Kik** rám rohannak nagy zúgással.	4. *A* koporsóba től engem, Bévetél *a* setét mélységben, Holott haragod nyom keményen*;* *Elborítád* szegény fejem Nagy árvizednek habjaival, **Mik** rám rohannak nagy zúgással.
5 Engem te megutáltatál, És tőlem én *esmerőimet* **Messze vüd,** *elhadtak* engemet, És *az* tömlöcbe *taszitál*, Holott kemény fogságban vagyok, **Kiből** ki nem *szabadólhatok.*	5. Engem te megutáltatál, És tőlem én *ismerőimet* **Elvitted,** *elhagytak* engemet, És *a* tömlöcbe *taszítál*, Holott kemény fogságban vagyok, **Melyből** ki nem *szabadulhatok.*
6 Elkeserödtek szemeim, Fájdalom miatt elbággyadtak, Naponkint, Uram, téged hívlak, Hozzád terjesztvén kezeim: Halottaknak téssz-é csudákat, Nékik mutatsz-é nagy dolgokat?	**6.**
7 De föltámad-é az halott, Hogy csudatételed hirdesse? És az koporsóban vagyon-e, Ki említse jóvoltodot? És igazságodat az sírben Ki dicsérné veszedelmében?	**7.**
8 Az setétben ki esmerné Az te csudatéteményidet? Azhol elfeledtek tégedet, Igazságod ki értené?	**8.**

De én csak tehozzád üvöltök, Minden reggel néked könyörgök.	
9 Uram, miért vetsz el engem? Miért rejted el szemeidet? Szegény vagyok, erőm elveszett, Jaj, *melly* igen gyötrettetem, Az én régi nagy ínségemben Előtted vagyok rettegésben.	9. Uram, miért vetsz el engem, Miért rejted el szemeidet? Szegény vagyok, erőm elveszett, Jaj, *mely* igen gyötrettetem*!* Ez én régi nagy ínségemben Előtted vagyok rettegésben.
10 Nagy haragod reám borult, Nagy rettegés engem *környülvött,* És teljességgel *elmerítött,* Mint az árvíz, reám tódult. Sanyargat engem minden dolog, *Valamelly énkörnyűlem* forog.	10. Nagy haragod reám borult, Nagy rettegés engem *körülvett,* És teljességgel *elmerített,* Mint az árvíz, reám tódult. Sanyargat engem minden dolog, *Valamely én körültem* forog.
11 Te viszed távol éntőlem Minden esmerő barátimat, Akarmint hívjam rokonimat, Nincsen semmi hív emberem. Régi társaim ez ínségben Iszonyodnak jőni előmben.	**<u>11.</u>**
A 2/4-re szövegmódosítási javaslat: „Az alvilágba alászáll,” (a *pokol* jelentése itt ’alvilág, sír, Seol’. A 3–5. versszakok tartalmi okokokból és/vagy a rövidítés, az archaikus nyelvhasználat okán szintén kihagyhatók.	

LXXXIX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 89. zsoltár
Panasza az zsidóknak az ő nyomorult állapatjokról, az Istennek előbbeni jótéteményinek előszámlálásával egyetemben.	**Isten ígéretei beteljesednek (A Messiás-királyról)** *Genf, 1562.*

1 Az Úrnak irgalmát örökké éneklem, És *hívséges* voltát mindenkor hirdetem, Mert mondom*:* hogy megáll mindörökké irgalma, *Mellyet* úgy megépít, hogy megálljon mindenha, És hogy mind az égig erősíted, megtartod Te szent igazságod és az te fogadásod.	1. Az Úrnak irgalmát örökké éneklem, :/: És *hűséges* voltát mindenkor hirdetem, Mert mondom, hogy megáll mindörökké irgalma, *Melyet* úgy megépít, hogy megálljon mindenha, És hogy mind az égig erősíted, megtartod Te szent igazságod és a te fogadásod.
2 Mond Isten, az én elválasztott szolgámval Frigyet szerzettem és kötést az Dávidval, Kinek erőssen megesküdtem én nevemre, Hogy az ő magvának örökké tart nemzete, És az ő királyi székinél firól fira Mindenkor megmarad az királyi korona.	**2.**
3 Az egek hirdetik **csuda dolgaidat,** *Az* szent gyülekezet te igazságodat, Mert vajjon **s'** kicsoda volna ott *fönn* az égben, Ki nagy hatalommal hozzád hasonló *legyen?* Az erős angyalok seregében vagyon-e, Ki *ez* dicső Úrhoz hasonlatos lehetne?	3. Az egek hirdetik **sok csudadolgodat,** :/: *A* szent gyülekezet te igazságodat, Mert vajjon kicsoda volna ott *fenn* az égben, Ki nagy hatalommal hozzád hasonló *légyen?* Az erős angyalok seregében vagyon-e, Ki *e* dicső Úrhoz hasonlatos lehetne?

4 Igen rettenetes **az** fölséges Isten, Őtet féli minden *az* szent gyűlésekben, *Óh*, **Zebaoth Isten,** minden enged tenéked, Te nagy erős Isten, vajjon ki érne véled? **Az te igazságod, melly lakozik tenálad,** Soha el nem múlik, **de örökké megmarad.**	4. Igen rettenetes **e** fölséges Isten, :/: Őtet féli minden *a* szent gyűlésekben. *Ó*, **seregek Ura,** minden enged tenéked, Te nagy erős Isten, vajjon ki érne véled? **Tenálad lakozik a te nagy igazságod,** Soha el nem múlik **a te igaz mondásod!**
5 Az háborús tenger vagyon hatalmadban, Föltámadt habjait lenyomod legottan, Egyiptom országát levágád fegyvereddel, Te ellenségidet elkergetéd erőddel, Tiéd a menny és föld, és ez széles világot Te fundálád, szerzéd és az benne valókot.	**5.**
6 Tőled csináltatott az Észak és az Dél, Hermon és Tábor hegy nevedről énekel. Erős az te karod, hatalmas az te kezed, Jobb karod fölindolt, és széked előtt néked Igazság, kegyesség hajlékodban rád néznek, Kegyelem és hívség te színyed előtt mennek.	**6.**

7 *Bódog az* nép, *azmelly* teneked örvendez, Minden dolgát, Uram, ez viszi jó véghez, Fényes orcád előtt ezek járnak *merésszen*, És *az* te nevedben örvendeznek szüntelen, Mert nagy dicsőségre őket *fölmagasztalod* És jótéteményed *rajtok* megszaporítod.	7. *Boldog a* nép, *amely* tenéked örvendez, :/: Minden dolgát, Uram, ez viszi jó véghez. Fényes orcád előtt ezek járnak *merészen*, És *a* te nevedben örvendeznek szüntelen, Mert nagy dicsőségre őket *felmagasztalod*, És jótéteményed *rajtuk* megszaporítod.
8 Te vagy ékessége az ő *erejeknek*, Minden *hatalmakat* te adtad nékiek, *Az* te kegyelmedből **szarvunkat** fölemeljük, Tetőled, Úr Isten, mi paizsunkat *vöttük*, És *az* mi királyunk *az* te fegyvered nélkül, *Óh*, Izráel Ura, nem lehet *segétségül!*	8. Te vagy ékessége az ő *erejüknek*, :/: Minden *hatalmukat* te adtad nékiek. *A* te kegyelmedből **orcánkat** fölemeljük, Tetőled, Úr Isten, mi paizsunkat *vettük*, És *a* mi királyunk *a* te fegyvered nélkül, *Ó*, Izráel Ura, nem lehet *segítségül!*
9 Szent végezésedből mert te egyszer szólál, Az te hív szolgádnak fényes látás által, Midőn kegyelmessen néki mondál illyen szót: Egy embert választék, néki adék hatalmot, Az én népem közől választám én ez személt, Dávidot, szolgámat, kit az én szívem kedvelt.	**9.**

10 Én őtet megkenem szentséges olajjal, Hogy hatalmas legyen az én kezem által, Én erős karomtól ő olly hatalmat vészen, Hogy minden ellenség az ellen semmi lészen. Semmi ellensége erőt nem veszen rajta, És az gonosztévő őtet nem nyomorgatja.	**10.**
11 Az ő ellenségit előtte megtöröm, Minden gyűlölőit ez földröl eltörlöm, Az én kegyességem és hívségem lesz véle, Hogy az én nevemben ő szarvát fölemelje, Mert én egyik kezét tészem az nagy tengerre, És az ő jobb kezét az nagy folyóvizekre.	**11.**
12 És ő illy beszéddel szól osztán énnékem: Te vagy az én atyám és erős Istenem, Én őtet fölveszem elsőszülött fiamvá, És ez egész földön teszem erősb királlyá, Irgalmamat néki mindörökké megtartom, És én kötésemet ellene föl nem bontom.	**12.**
13 És én az ő magvát örökké terjesztem,	**13.**

És királyi székit jól megerősítem, Valamig az ég tart. De ha az ő fiai Törvényem elhagyják és nem engednek néki, Én rendelésemet hogyha ők megvetendik, Parancsolatimat és ha nem követendik:	
14 Én vesszőmmel őket az ő nagy bűnökért, Meglátogatom, és megsújtom vétkekért: De én kegyelmemet őtőle meg nem vonszom, És fogadásomat őnéki meg nem máslom, Mert szent kötésemet nem akarom megszegni, Azmit szájam mondott, nem szoktam visszavonni.	**14.**
15 Az én szentségemre egyszer megesküdtem, Dávidnak, szolgámnak nem hazud beszédem, Hogy az ő nemzete megtart minden időben, És királyi széki megmarad azonképpen, Mint az nap és az hold az égen megmaradnak, Tiszta bizonsági az én fogadásomnak.	**15.**
16 De te megutálád és szinte megvetéd, És nagy haragodat kenöttedre öntéd,	**16.**

Szolgádnak kötésit te szinte megutálád, Ékes koronáját az földre letapodád, Falait eltöréd, elrontád erősségit, Töviből kihányád szép ékes épületit.	
17 Az útonjáróknak őt zsákmányul hagyád, És ő szomszédinak nevetségül adád, Ő ellenséginek fölemeléd kezeket, És megvidámítád gyűlölői szíveket, Az ő fegyverének élit, hegyit elvövéd, És őtet az hadban egy szálné sem segétéd.	**<u>17.</u>**
18 Minden ékességét nevének eltörléd, És királyi székit az földre levetéd, És megrövidétéd napját ifjuságának, Nagy szégyen, gyalázat őreá burulának. Mig rejted el magad? Örökké haragszol-é, Haragodnak tüze mindéltig gerjedez-é?	**<u>18.</u>**
19 Gondold meg éltemnek ő rövid idejét, Hijában szerzéd-é mind az embereket? Kicsoda az ember, azki halált ne lásson? És az koporsóból el-kiszabadulhasson? Uram, hol vagyon most az te régi kegyelmed, Kiről az Dávidnak től esküdt	**<u>19.</u>**

ígéretet?	
20 Gondold szolgáidnak nagy *gyalázatjokat,* És hogy sok népeknek iszonyú szidalmát Keblemben hordozom, kik tégedet *boszontnak,* Gyalázván **nyomdokát** *fölkenött* királyodnak. Dicsőség tenéked, és áldással, Úr Isten, **Kire** minden néptől mondassék: Ámen, Ámen.	20. Gondold szolgáidnak nagy *gyalázatjukat,* :/: És hogy sok népeknek iszonyú szidalmát Keblemben hordozom, kik tégedet *bosszantnak,* Gyalázván **homlokát** *fölkenett* királyodnak. Dicsőség tenéked és áldassál, Úr Isten **Melyre** minden néptől mondassék: Ámen, Ámen*!*
A 4/5–6-ban az eredeti szöveg jobbnak látszik, mint a módosított. A 8.-tól a részletező fogalmazás, a szoros(abb)an az ószövetségi Izraelre vonatkozó utalások miatt az összes versszak elhagyható, azok is, amelyeket az Ék. megtartott. Így a megmaradt szöveg egységesebb is lesz.	

XC. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 90. zsoltár
Tanúság ez életnek meggondolat-járól.	**Isten az örökkévaló hajlék** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Tebenned bíztunk eleitől fogva, Uram, téged tartottunk hajlékunknak. Mikor még semmi hegyek nem voltanak, Hogy még sem ég, sem föld nem volt formálva*;* Te voltál és te vagy, erős Isten, És te megmaradsz minden időben.	1. Tebenned bíztunk eleitől fogva, Uram, téged tartottunk hajlékunknak*!* Mikor még semmi hegyek nem voltanak, Hogy még sem ég, sem föld nem volt formálva, Te voltál és te vagy, erős Isten, És te megmaradsz minden időben.
2 Az embereket te meg hagyod halni,	2. Az embereket te meg hagyod halni,

És ezt mondod az emberi nemzetnek: *Legyetek* porrá, kik porból *löttetek,* Mert ezer esztendő előtted *anni,* Mint *az* tegnapnak ő elmúlása És egy éjnek rövid vigyázása.	És ezt mondod az emberi nemzetnek: *Légyetek* porrá, kik porból *lettetek!* Mert ezer esztendő előtted *annyi,* Mint *a* tegnapnak ő elmúlása És egy éjnek rövid vigyázása.
3 Kimúlni hagyod őket *olly* hirtelen, Mint az álom, *melly* elmúlik azontól, *Mihelt* az ember *fölserken* álmából, És mint *az* zöld füvecske *az* mezőben, *Azmelly* nagy hamarsággal elhervad, Reggel virágzik **s'** estve megszárad.	3. Kimúlni hagyod őket *oly* hirtelen, Mint az álom, *mely* elmúlik azontól, *Mihelyt* az ember *felserken* álmából, És mint *a* zöld füvecske *a* mezőben, *Amely* nagy hamarsággal elhervad, Reggel virágzik, estve megszárad.
4 Midőn, Uram, haragodban versz minket, Ottan meghalunk és földre leesünk, *Az* te kemény *haragodtúl* rettegünk, Hogyha megtekinted nagy bűneinket, Titkos vétkünket ha előhozod, És színed *eleiben állatod.*	4. Midőn, Uram, haragodban versz minket, Ottan meghalunk és földre leesünk, *A* te kemény *haragodtól* rettegünk, Ha megtekinted mi nagy bűneinket, Titkos vétkünket ha előhozod, És színed *eleibe állítod.*
5 Haragod miatt napja életünknek Menten elmúlik **olly** hirtelenséggel, Mint *az* mondott szót elragadja *az* szél. *Az* mi napink, **kiket** *nékünk* engedtek, Mintegy hetven esztendei idő, Hogyha több, tehát nyolcvan esztendő.	5. Haragod miatt napja életünknek Menten elmúlik **nagy** hirtelenséggel, Mint *a* mondott szót elragadja *a* szél. *A* mi napink, **miket** *nekünk* engedtek, Mintegy hetven esztendei idő, Hogyha több, tehát nyolcvan esztendő.
6 És ha kedves volt is *valamennyére,* De *többire* volt munka és fájdalom, Elkél éltünknek minden ékessége,	6. És ha kedves volt is *valamennyire,* De *többnyire* volt munka és fájdalom;

Elmúlik, mint az árnyék és az álom. De ki érti *az* te haragodat? Csak az, *azki* féli hatalmadat.	Elkél éltünknek minden ékessége, Elmúlik, mint az árnyék és az álom. De ki érti *a* te haragodat? Csak az, *aki* féli hatalmadat.
7 Taníts meg **azért minket** *kegyelmessen,* Hogy rövid voltát életünknek értsük, És eszességgel magunkat viseljük. *Óh,* Úr Isten, fordulj hozzánk ismétlen! *Mig* hagyod, hogy éltünk nyomorogjon? Könyörülj már *az* te szolgáidon!	7. Taníts meg **minket azért** *kegyelmesen,* Hogy rövid voltát életünknek értsük, És eszességgel magunkat viseljük*!* *Ó,* Úr Isten, fordulj hozzánk ismétlen! *Míg* hagyod, hogy éltünk nyomorogjon? Könyörülj már *a* te szolgáidon!
8 Tölts bé minket reggel nagy irgalmaddal, Hogy *jókedvvel* vigyük véghez éltünket, Ne terheltessünk **szorgalmatossággal.** Vigasztalj minket, és adj könnyebbséget, És haragodat fordítsd el rólunk, Mellyel *régulta* ostoroztatunk.	8. Tölts bé minket reggel nagy irgalmaddal, Hogy *jó kedvvel* vigyük véghez éltünket, Ne terheltessünk **nyomorúságokkal!** Vígasztalj minket és adj könnyebbséget, És haragodat fordítsd el rólunk, Mellyel *régóta* ostoroztatunk*!*
9 Szolgáidon láttassad dolgaidat, Dicsőségedet ezeknek fiain, Add értenünk *fölséges* hatalmadat*:* Mi kegyes Urunk, *óh,* irgalmas Isten! Minden dolgunkat bírjad, forgassad, Kezeink munkáit igazgassad.	9. Szolgáidon láttassad dolgaidat, Dicsőségedet ezeknek fiain*!* Add értenünk *felséges* hatalmadat, Mi kegyes Urunk, *ó,* irgalmas Isten! Minden dolgunkat bírjad, forgassad, Kezeink munkáit igazgassad*!*

Ez a(z egyik) legismertebb zsoltárunk, a „református himnusz”, szövegén lényegesebben ezért sem szabadna változtatni; de nyelvileg sincs, lenne rá szükség. Az 5/2-ben ezért is jobb visszatérni az *oly* szóhoz. A 6/2-höz

módosítási javaslat: „De többnyire volt fáradság, fájdalom;”. A *munka* (eredeti) jelentése itt ’kín, gyötrelem’; vö. RK 10: „és nagyobb részük nyomorúság és fáradság”; ÚF: „és nagyobb részük hiábavaló fáradság”. Vagy pedig a *munka* szó itteni jelentését jegyzetben magyarázni kell. A 8/3-ban a *szorgalmatossággal nyomorúságokkal*-ra való cseréje – megintcsak jelentéstörténeti szempontból – javallható.

XCI. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 91. zsoltár
Vigasztalás az veszedelemben.	**Isten szárnyainak árnyékában** *(1539) Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 *Azki az fölséges* Úrnak Lakozik *ótalmában,* És *ez* nagy hatalmasságnak *Nyugoszik* árnyékában, **Ez** *illyen* nyilván mondhatja: Isten az én kővárom, Ő életemnek *ótalma,* És csak őbenne bízom.	1. *Aki a felséges* Úrnak Lakozik *oltalmában,* :/: És *e* nagy hatalmasságnak *Nyúgoszik* árnyékában, **Az** *ilyen* nyilván mondhatja: Isten az én kővárom, Ő életemnek *oltalma,* És csak őbenne bízom.
2 *Az* vadásznak ő tőritől Téged megment féltedben, *Az* **hamis nyelvek mérgétől** *Megótalmaz kegyessen.* Téged ő kedves szárnyával Takargat és béfedez, És az ő igazságával Mint *paizsval* védelmez.	2. *A* vadásznak ő tőritől Téged megment féltedben; :/: *A* **pusztító betegségtől** *Megoltalmaz kegyesen;* Téged ő kedves szárnyával Takargat és béfedez, És az ő igazságával, Mint *paizzsal,* védelmez.
3 Nem leszen néked félelmed Éjjeli irtózástól, Szíved nappal meg nem ijed Az röpölő gyors nyíltól: Nem árt néked semmiképpen Az éjjeli döglelet,	**<u>3.</u>**

Az halálos dög délszinben Néked semmit nem tehet.	
4 Ha *temellőled* egy felől Ezren **elesnének is,** És tízezren *jobb kéz* felől, **Nem árthat néked mégis.** Sőt **még nézelled** kedvedént Őket szemeid előtt, Mondván: ő *érdemek szerént* Ez *veszél rajtok esött.*	4. Ha *te mellőled* egy felől Ezren **is elesnének,** :/: És tízezren *jobbkéz* felől*:* **Mégis nem árthat néked,** Sőt **megnézed** kedvedént Őket szemeid előtt, Mondván: ő *érdemük szerint* Ez *veszély rajtuk esett.*
5 **Somma szerint, az** Istenben Vetem hiedelmemet, *Azki* ül *az* magas **helyben,** **Ebben** vesd *reménségedet:* És semmi kár téged nem ér, Sem nem esel *veszélben,* És minden gonosz *hátratér,* Házad felé sem *megyen.*	5. **Azért egyedűl** Istenben Vetem hiedelmemet, :/: *Aki* ül *a* magas **mennyben,** **Abban** vesd *reménységed,* És semmi kár téged nem ér, Sem nem esel *veszélyben,* És minden gonosz *hátra tér,* Házad felé sem *mégyen.*
6 Mert az ő szent angyalinak Megparancsolta nyilván, Hogy téged *ótalmazzanak* Minden te *utaidban.* **Ezek tégedet** nagy szépen Ő *kezekben* hordoznak, Hogy lábad **ne üsd az** kőben, *Olly* híven igazgatnak.	6. Mert az ő szent angyalinak Megparancsolta nyilván, :/: Hogy téged *oltalmazzanak* Minden te *útaidban.* **Tégedet ezek** nagy szépen Ő *kezükben* hordoznak, Hogy lábad **meg ne üsd** kőben, *Oly* híven igazgatnak.
7 **Oroszlánon és sárkányon** Minden kár nélkül járhatsz, *Oroszlánkölkön* és *kigyón* Lábaiddal tapodhatsz. Mond Isten: őtet megtartom,	7. **Sárkányon és oroszlánon** Minden kár nélkül járhatsz, :/: *Oroszlánkölykön* és *kígyón* Lábaiddal tapodhatsz. Mond Isten: őtet megtartom,

Mert engem szívből szeret, Én őtet *megótalmazom,* Mert **dicséri** nevemet.	Mert engem szívből szeret*;* Én őtet *megoltalmazom,* Mert **ismeri** nevemet.
8 *Mihelt* hív könyörgésében, Őtet menten *segétem,* Véle leszek **szükségében,** **Kiből** hamar *kiveszem,* És nagy dicsőségre őtet Emelem, magasztalom, És az én segedelmemet *Őnéki* megmutatom.	8. *Mihelyt* hív könyörgésében, Őtet menten *segítem;* :/: Véle leszek **ínségében,** **Melyből** hamar *kivészem;* És nagy dicsőségre őtet Emelem, magasztalom, És az én segedelmemet *Őneki* megmutatom.
A 2/3 szövegmódosításának indoka a bibliai szöveg; vö. RK 3.: A veszedelmes dögvésztől"; ÚF: „a pusztító dögvésztől". Az 5/2-ben a *hiedelem* szó (eredeti) 'bizodalom, oltalom' jelentése jegyzetben megadandó. A 7/1-ben a *Sárkányon* szó *Viperán*-ra cserélendő; vö. ÚF 13: „Eltaposod az oroszlánt és a viperát,".	

XCII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 92. zsoltár
Háláadás az Istennek gondviselésé-ről.	**Az igazságos Isten dicsérete** *Genf, 1562.*
1 Ékes dolog *dicsérni,* Uram, *fölségedet,* És *az* te nevedet *Énekvel* magasztalni, Hogy ember áldja reggel Te nagy *jóvoltodat* És igazságodat *Dicsérje* minden éjjel.	1. Ékes dolog *dícsérni,* Uram, *Felségedet,* És *a* te nevedet *Énekkel* magasztalni. Hogy ember áldja reggel Te nagy *jó voltodat,* És igazságodat *Dícsérje* minden éjjel.
2 Lantban és *hegedőben* És szép cimbalmokban,	2. Lantban és *hegedűben* És szép cimbalmokban,

Hangos citerákban, *Dicsértessél* zengésben. Dolgaidon örvendek Hatalmadat látván, Kezednek csudáján Örömömben éneklek.	Hangos citerákban, *Dícsértessél* zengésben*!* Dolgaidon örvendek Hatalmadat látván*;* Kezednek csudáján Örömömben éneklek.
3 Sok és nagy csudálatos Te cselekedeted, *Mélség bölcseséged,* Beszéded drágalátos*:* *Ez* dolgot az esztelen Egy *szálné* sem érti, És meg sem tekinti, Hogy ez *miképpen legyen:*	3. Sok és nagy csudálatos Te cselekedeted, *Mélység bölcsességed,* Beszéded drágalátos. *E* dolgot az esztelen Egy *szálnyit* sem érti, És meg sem tekinti, Hogy ez *miképen légyen.*
4 Hogy *az* gonoszok nőnek, Mint *az* fű *az* mezőn, Virágoznak *szépön* *Az* sok istentelenek. Hogy örökké essenek *Az* veszedelemben, Te vagy, örök Isten, Fölötte mindeneknek.	4. Hogy *a* gonoszok nőnek, Mint *a* fű *a* mezőn*;* Virágoznak *szépen* *A* sok istentelenek, Hogy örökké essenek *A* veszedelemben. Te vagy örök Isten Fölötte mindeneknek.
5 Mert ím az hitetlenek Az te ellenségid, Minden gyűlölőid Szörnyűképpen elvesznek. Szarvamat fölemeled, Mint az Egyszarvúnak, Hogy én vigadhassak, Én Istenem, tebenned.	**5.**
6 Megkenik én fejemet	**6.**

Zöldellő olajval, Hogy diadalomval Lássam ellenségimet. Végre én füleimmel, Én ellenségimről És gyűlölőimről, Új hírt hallok örömmel.	
7 Virágoznak *az* hívek, Mint *az* szép pálmafák, És mint *az* cédrusfák, **Kik az Libanon** nőnek. És az Úr hajlékában Ezek plántáltatnak, Szépen virágoznak Az Isten tornácában.	7. Virágoznak *a* hívek, Mint *a* szép pálmafák, És mint *a* cédrusfák, **Mik Libánonon** nőnek. És az Úr hajlékában Ezek plántáltatnak, Szépen virágoznak Az Isten tornácában.
8 **Hogyha megőszülnek is,** De mindazonáltal Nagy szaporasággal **Gyümölcsöt hoznak mégis.** Hogy igazságát híven Mindenütt hirdessék Az én Istenemnek, Kiben hamisság nincsen.	8. **Ámbátor megőszülnek,** De mindazonáltal Nagy szaporasággal **Szép gyümölcsöt teremnek,** Hogy igazságát híven Mindenütt hirdessék Az én Istenemnek, Kiben hamisság nincsen.
A 4. versszakban – bár nincs összhangban a zsoltárszöveg párhuzamosságával – az Ék. központozása jobban megfelel a versszak szövegének. A 8. versszakban azonban a módosított szöveg nem jobb, mint az eredeti.	

XCIII. ZSOLTÁR *T. B.*	*Béza T., 1519–1605.* 93. zsoltár
Vigasztalás az kegyetlen urak ellen.	**Isten a világ dicsőséges királya** *Genf, 1562.*

1 Nagy **hatalommal** regnál az Isten Öltözvén *fölséges* erejében, Ez föld kerekségét úgy *helyhette,* Hogy mozdulása nem lesz nékie.	1. Nagy **hatalmával** regnál az Isten, Öltözvén *felséges* erejében. E föld kerekségét úgy *helyezte,* Hogy mozdulása nem lesz nékie.
2 **Az te széked kezdettűl fogván volt,** Istenséged örökké országolt**,** *Az* folyóvizek *erőssen* zúgnak, *Az* magas habok igen *harsagnak:*	2. **Királyi széked kezdettől megvolt,** Istenséged örökké országolt**.** *A* folyóvizek *erősen* zúgnak, *A* magas habok igen *harsognak.*
3 De bár *az* tenger zúgjon *erőssen,* És *az* habok *hánkódjanak fönnyen:* De ők mind semmik az Isten ellen, Mert ő hatalmasb *az* magas mennyben.	3. És bár *a* tenger zúgjon *erősen,* És *a* habok *hánykódjanak fennen,* De ők mind semmik az Isten ellen, Mert ő hatalmasb *a* magas mennyben.
4 Uram, megmarad *az* te mondásod, Merő *hívség az* te tudományod, Házadnak szentség ő ékessége, **Kinek** örökké nem *lészen* vége.	4. Uram, megmarad *a* te mondásod, Merő *hűség a* te tudományod, Házadnak szentség ő ékessége, **Melynek** örökké nem *leszen* vége.
A 2/1 módosítása a pontosabb megnevezés miatt javallható; nyelvi változás miatt a *hívség*-nek *hűség*-re való cseréje is.	

XCIV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 94. zsoltár
Könyörgés az kegyetlenek ellen.	**Az igazság diadala** *Genf, 1562.*
1 *Óh,* erős bosszúálló Isten, Ki bűnünkért büntetsz erőssen*!* Jelentsd meg már hatalmadat	1. *Ó,* erős bosszúálló Isten, Ki bűnünkért büntetsz erősen*:* Jelentsd meg már hatalmadat*!*

Mind *ez* világnak bírája, Támadj *föl,* add meg valóba *Az* kevélyeknek jutalmát.	Mind *e* világnak bírája, Támadj *fel,* add meg valóba' **A** kevélyeknek jutalmát*!*
2 *Miglen* marad ez büntetetlen, *Mig* fuvalkodnak *fel* kevélyen *Az* gonosz istentelenek? *Mig* élnek *illy vigassággal,* És az ő *gonoszságokkal* Vajjon meddig dicsekednek*!*	2. *Míglen* marad ez büntetetlen**,** *Míg* fuvalkodnak *föl* kevélyen *A* gonosz istentelenek? *Míg* élnek *ily vígassággal,* És az ő *gonoszságukkal* Vajjon meddig dicsekednek*?*
3 Uram, az te népedet rontják, **Örökségedet** sanyargatják Minden irgalmasság nélkül Özvegyet, árvát megölnek, **Szegény** *jövevént* elvesztnek, **Még ezt mondják szemtelenül:**	3. Uram, a te népedet rontják, **És örökséged** sanyargatják Minden irgalmasság nélkül. Özvegyet, árvát megölnek, **Szegényt,** *jövevényt* elvesztnek*;* **Ezt mondják szentségtelenül:**
4 Az Isten *ez* dolgot nem látja, *Az* Jákob Istene nem tudja, *Azmiket* mi szerzünk mostan. Én **csudálok tirajtatok,** Hogy *illy* oktalanok **vattok,** **Hányjátok meg magatokban:**	4. Az Isten *e* dolgot nem látja, *A* Jákób Istene nem tudja, *Amiket* mi szerzünk mostan. Én **csudálkozom rajtatok,** Hogy *ily* oktalanok *vagytok!* **Fontoljátok meg valóban:**
5 *Azki az* fület teremtette, És *az* látó szemet szerzette, Hogy nem látna, sem hallana? *Az* pogányok büntetője **Egyebet** hogy ne büntetne, Ki mást tanít, hogy ne tudna?	5. *Aki a* fület teremtette, És *a* látó szemet szerzette, Hogy ne látna, sem hallana? *A* pogányok büntetője **Titeket** hogy ne büntetne: Ki mást tanít, hogy ne tudna?
6 Az Isten minden szívnek titkát	6. Az Isten minden szívnek titkát,

Jól tudja minden gondolatját**,** **Hogy semmirekellők,** látja. *Bódog, azkit* te **igazgatsz,** És törvényedre tanítasz, És kinek vagy oktatója.	Jól tudja minden gondolatját**:** **Semmirekellők, jól** látja. *Boldog, akit* te **pirongatsz,** És törvényedre tanítasz, És kinek vagy oktatója.
7 Hogyha gonoszul *leszen* dolga, És érkezik háborúsága, Mindent elszenved *csendesszen,* Míglen az istentelennek Vermet, koporsót *készétnek,* Hol örömében vég leszen.	7. Hogyha gonoszul *lészen* dolga, És érkezik háborúsága, Mindent elszenved *csendesen,* Míglen az istentelennek Vermet, koporsót *készítnek,* Hol örömében vég leszen.
8 Mert nem hagyja Isten ő népét, El nem **felejti** örökségét, Sőt vagyon rájok nagy gondja, És midőn ideje eljő, Mindent igazán *itél* ő, És *az* híveket megtartja.	8. Mert nem hagyja Isten ő népét, El nem **taszítja** örökségét, Sőt vagyon rájok nagy gondja. És midőn ideje eljő, Mindent igazán *ítél* ő, És *a* híveket megtartja.
9 Ki ment **az gonosztúl meg** engem, És ki támad *föl* énmellettem, *Ez* gonosztévő nép ellen? Ha Isten nem őrzött volna, Már régen *megholtam* volna, És most *fekünném az sírben.*	9. Ki ment **meg a gonosztól** engem? És ki támad *fel* énmellettem *E* gonosztévő nép ellen? Ha Isten nem őrzött volna, Már régen *meghaltam* volna, És most *feküdném a sírban.*
10 Midőn mondom: *Ím* el kell esnem, Legottan *megsegétesz* engem, Te nagy **irgalmasságodból,** Mikor nagy bánatban volnék, És szívemben kesergenék, *Megvigasztalál azontól.*	10. Midőn mondom: *ím,* el kell esnem, Legottan *megsegítesz* engem Te nagy **irgalmasságoddal.** Mikor nagy bánatban volnék, És szívemben kesergenék, *Megvígasztalál azonnal.*

11 Itéletedhez hogy férhetne Az istentelenek törvénye, Kik jót hamisra fordítnak? Nagy sereggel *öszvegyűlnek,* Hogy az igazat megöljék És ártatlan vért ontsanak.	11. Ítéletedhez hogy férhetne Az istentelenek törvénye, Kik jót hamisra fordítnak? Nagy sereggel *összegyűlnek,* Hogy az igazat megöljék, És ártatlan vért ontsanak.
12 De én csak az Istenben bízom, Ő énnékem erős kővárom, És *ezöket* megbünteti, Az ő számtalan *bűnekért,* És *gonosz tételeményekért* Az Isten őket elveszti.	12. De én csak az Istenben bízom, Ő énnékem erős kővárom, És *ezeket* megbünteti. Az ő számtalan *bűnükért,* És *gonosztéteményükért* Az Isten őket elveszti.
A 3/6-ban (ha a 3. versszak megmarad), a *szemtelenül* vagy a *szentségtelenül* szó helyett a *szemérmetlenül* jobb lenne. A szorosabb ószövetségi kötődések és szemlélet miatt javasolt azonban a 2–5. és 9–12. versszakok kihagyása. A mondanivaló lényegét a megmaradt versszakok szintén közvetítik. Az Ék. 1921/2001 pl. csak az 1,, a 6. és a 8. versszakot közli (némi szövegmódosítással). E módosításokból átvehető a 6/3-ban a *semmirekellők* szó *hiábavalók*-ra cserélése, vö. RK 11: „Az Úr tudja az ember gondolatjait, hogy azok hiábavalók.”; ÚF: „Az Úr tudja, milyen hiábavalók / az ember gondolatai.”. A 6/4-ben valóban az fenyítéséről lehet(ne) szó, vö. RK 12: „Boldog ember az, a kit te megfeddesz Uram, és a kit megtanítasz a te törvényedre;”; ÚF: Boldog az az ember, / akit te megfenyítesz Uram, / és megtanítasz törvényedre,”. Mivel azonban az Ék.-beli enyhébb jelentésű *pirongat* ennek nem felel meg, és mivel az eredetiben az *igazgatsz* szó áll, jobb azt meghagyni.	

XCV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 95. zsoltár
Intés az isteni dicséretre és szófogadásra.	**Hívogatás Isten imádására** *Bourgeois L., Lyon, 1547.*
1 Jertek, örvendjünk mindnyájan	1. Jertek, örvendjünk mindnyájan

Az Úrban, mi kősziklánkban, *Vigadozzunk* szép énekekkel, Menjünk színe eleiben, És magasztaljuk *kegyessen* Örvendetes *dicséretekkel*.	Az Úrban, mi kősziklánkban*!* *Vígadozzunk* szép énekekkel, Menjünk színe eleiben, És magasztaljuk *kegyesen* Örvendetes *dícséretekkel!*
2 Mert **ő az hatalmas** Isten, És nagy király mindeneken, Ő *az* fejedelmeknek *Ura*, Ez egész földnek *mélségét* És *az* hegyeknek **erejét** Hatalmas *kezében* foglalja.	2. Mert **hatalmas az Úr** Isten, És nagy király mindeneken, Ő *a* fejedelmeknek *ura.* Ez egész földnek *mélységét* És *a* hegyeknek **tetejét** Hatalmas *kezébe* foglalja.
3 Övé *az* tenger, *azmellyet* Erős kezével teremtett, *Az* szárazt is ő szerzé szépen, Az Úrnak, jer, imádkozzunk, Néki térdet, fejet hajtsunk, *Azki* minket teremtett bölcsen.	3. Övé *a* tenger, *amelyet* Erős kezével teremtett, *A* szárazt is ő szerzé szépen. Az Úrnak, jer, imádkozzunk, Néki térdet, fejet hajtsunk, *Aki* minket teremtett bölcsen*!*
4 Mert ő Istenünk és Urunk, Mi pedig juhai vagyunk, Ő legeltet minket, mint nyáját. Lágyítsátok szíveteket, *Hogyha* hívand ma titeket, **Legottan hogy halljátok** szavát*:*	4. Mert ő Istenünk és Urunk, Mi pedig juhai vagyunk*;* Ő legeltet minket mint nyáját. Lágyítsátok szíveteket*:* *Hogy, ha* hívand ma titeket, **Vajha meghallanátok** szavát*!*
5 Mint az Meribánál régen, És az Massa puszta helyén, Mond Isten: Az népek mint jártak, Holott az ti eleitek Engemet megkísértöttek, És csuda dolgaimat látták.	**5.**

6 Hol negyven esztendeiglen Engem búsítottak szörnyen Az ő kemény természetekkel, Mondék végre: Imé, ezek Gonoszságokban elmennek, Az én ösvényem nékik nem kell.	**6.**
7 Kiért rájok megharagvám, Hogy tőlök így bosszontatám, Mivelhogy ők meg nem térének, Én megesküvém nékiek, Hogy soha örökké ezek Nyugodalmomba bé nem mennek.	**7.**
Az Ék.-beli módosítások javallhatók. A 2/4–5-ben a Biblia szerint is a hegyek ormairól van szó, s a sorok felépítése is sugallja az ellentétet, amit az eredeti (*mélységét* : *erejét*) nem ad vissza. A 4/6 változtatását pedig az indokolja, hogy itt a konkrét ószövetségi vonatkozásokat tartalmazó felsorolás – helyesen tett – elhagyásával a szöveg lezárul.	

XCVI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 96. zsoltár
Intés az isteni dicséretre.	**Isten a pogányoknak is Ura** *Genf, 1562.*
1 Énekeljetek, minden népek, Új éneket az Úr Istennek *Ez földen* őnéki minden *Dicséretet* énekeljen, Jóvoltát hirdesse mindennek.	1. Énekeljetek, minden népek Új éneket az Úr Istennek*!* *E földön* őnéki minden *Dícséretet* énekeljen, Jóvoltát hirdesse mindennek.
2 *Az* pogányok közt dicsőségét Hirdessétek jótéteményét,	2. *A* pogányok közt dicsőségét, Hirdessétek jótéteményét*!*

Mert nagy és erős az Isten, Hát inkább tisztelje minden, Hogynem mint egyéb *Isteneket*.	Mert nagy és erős az Isten, Hát inkább tisztelje minden, Hogynem mint egyéb *isteneket!*
3 *Az* pogányoknak sok *Istenök* **Merő bálványok,** ha *megnézzök,* De Isten mennyet teremte, Nagy hatalom jár előtte, Minden dolgai *fölségessök.*	3. *A* pogányoknak sok *istenük* **Mind merő bálvány,** ha *megnézzük.* De Isten mennyet teremte, Nagy hatalom jár előtte, Minden dolgai *felségesek.*
4 Nagy dicsőségét látja minden **Az ő tiszteletes szent helyén,** Jertek tehát minden népek, Adjunk hálát az Istennek, Mert nagy az ő dicsőségében.	4. Nagy dicsőségét látja minden **Ő tiszteletes szent helyében.** Jertek tehát minden népek, Adjunk hálát az Istennek, Mert nagy az ő dicsőségében*!*
5 Az Úrnak dicsőség adassék És az ő neve *dicsértessék,* Adjunk őnéki hálákot, Minden kedves ajándékot **Kapui előtt** szent helyének.	5. Az Úrnak dicsőség adassék, És az ő neve *dícsértessék!* Adjunk őnéki hálákot, Minden kedves ajándékot **Tornácaiban** szent helyének*!*
6 Jer, menjünk az Úr eleiben, És imádjuk **figyelmetessen,** Templomában szentségének, Tőle mindenek féljenek Ez egész föld kerekségében.	6. Jer, menjünk az Úr eleiben És imádjuk **szentséges díszben!** Templomában szentségének Tőle mindenek féljenek Ez egész föld kerekségében.
7 Ne rejtsétek *az* pogányoktól, Hogy *ez* nagy Úr Isten országol, *Ez* földet megerősíti, **Hogy ne lehessen eseti,** Népét itéli igazságból.	7. Ne rejtsétek *a* pogányoktól, Hogy *e* nagy Úr Isten országol*!* *E* földet megerősíti, **Megrendülni nem engedi,** Népét ítéli igazságból.

8 **Örüljön** az ég hangossággal, *Az* föld **örvendjen** *vigassággal,* *Az* tenger zúgjon, *az* mező Zengedezzen és az erdő, Az Úr előtt nagy *háláadással.*	8. **Örvendjen** az ég hangossággal, *A* föld **örüljön** *vígassággal,* *A* tenger zúgjon, *a* mező Zengedezzen és az erdő Az Úr előtt nagy *hál'adással!*
9 **Az Isten eljő** *törvént* tenni, És **ez földön mindent ítélni,** Ez **világot igazsággal,** **Az népeket tisztasággal** *Itéli,* **s'** *az* jókat megmenti.	9. **Eljő az Isten** *törvényt* tenni, És **mind e földet megítélni!** És **igazsággal e földet,** **Tisztasággal a népeket** *Ítéli: a* jókat megmenti.
A konkrétabb ószövetségi vonatkozások kiküszöbölése és a szöveg rövidítése érdekében a következő versszakok kihagyása javasolt: 2–3., 5., 7. Az eredeti szövegen tett (lényegi) módosítások viszont nem.	

XCVII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 97. zsoltár
Intés az Krisztusnak tiszteletire.	**Isten eljön ítéletre** *Genf, 1562.*
1 Az Úr Isten regnál, Ő az erős *király,* Kin mind *ez* föld *örvendjön,* Minden sziget örüljön, *Fölhő* áll előtte, És homály *környűle,* Ő törvénszékinek És ítéletinek **Igazság ereje.**	1. Az Úr Isten regnál, Ő az erős *király,* Kin mind *e* föld *örvendjen,* Minden sziget örüljön*!* *Felhő* áll előtte, :/: És homály *körűle,* Ő törvényszékinek És ítéletinek **Áll erős törvénye.**
2 Tűz megyen előtte, Mellyel ellensége	2. Tűz megyen előtte, Mellyel ellensége

Szörnyen megégettetik, És hamuvá tétetik**,** *Hírek* sem lesz soha, Az ő *villámása* *Fénlik* világoson Ez egész világon, *Az* föld fél, ha látja.	Szörnyen megégettetik, És hamuvá tétetik**.** *Hírük* sem lesz soha, :/: Az ő *villámlása* *Fénylik* világoson Ez egész világon, *A* föld fél, ha látja.
3 Az Isten színének Előtte *az* hegyek Mint viasz elolvadnak, Mert Ura *ez* világnak. Hirdetik az egek Mindenféle népnek Az ő igazságát, És nagy dicső voltát Az ő hatalmának.	3. Az Isten színének Előtte *a* hegyek, Mint viasz, elolvadnak, Mert Ura *e* világnak. Hirdetik az egek :/: Mindenféle népnek Az ő igazságát És dicső nagy voltát Az ő hatalmának.
4 Hát pironkodjanak, Kik *bálvánt* imádnak, És tisztelnek képeket, **Kikre** vetik *szíveket,* Ti, minden *Istenek,* Őtet tiszteljétek Állván *széki* előtt, Kit *az* Sion hallott, És örült *ez* hírnek.	4. Hát pironkodjanak, Kik *bálványt* imádnak És tisztelnek képeket, **Mikre** vetik *szívüket!* Ti minden *istenek,* :/: Őtet tiszteljétek, Állván *széke* előtt, Kit *a* Sion hallott, És örült *e* hírnek.
5 Uram, az Júdának Leányi vigadnak, Dicsérvén itéleted, Mert magassan fölvivéd Az te dicsőségöd Minden népek fölött, Minden isteneknél Följebb emeltetél, Nagy az te fölségöd.	**<u>5.</u>**

6 Ti, *Isten-szeretők,* Gonoszt *gyűlöljetök,* **Hamis cselekedetben** **Hogy részetek ne legyen,** Mert az ő szolgáit Megmenti híveit **Gonoszok kezekből,** Ő nagy erejéből Megtartja népeit.	6. Ti, *Istent szeretők,* Gonoszt *gyűlöljetek,* **Hogy részetek ne légyen** **Hamis cselekedetben.** Mert az ő szolgáit, :/: Megmenti híveit **A gonosz kezéből;** Ő nagy erejéből Megtartja népeit.
7 Szentihez világát Nyújtja nagy irgalmát, És **az tiszta** szívőek Tőle örömet nyernek, Szent hívek ez Úrban **Örüljetek** vígan, És az ő szentségét, *Dicsősséges* nevét Áldjátok mindnyájan.	7. Szentihez világát, Nyújtja nagy irgalmát*;* Kik **egyenes** szívűek, Tőle örömet nyernek. Szent hívek, ez Úrban :/: **Örvendjetek** vígan, És az ő szentségét, *Dicsőséges* nevét Áldjátok mindnyájan*!*
A konkrétabb ószövetségi vonatkozások és a szöveg rövidítése érdekében csak az 1. és a 6–7. versszak javasolt meghagyandónak. A 6/7-ben a javasolt sor: „Gonoszok kezéből” vagy az Ék.-beli „A gonosz kezéből”. A 7. versszakban nem szükséges módosítani.	

XCVIII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 98. zsoltár
Intés az Krisztusnak dicséretire.	**Népek szabadítója az Úr.** *Bourgeois L., Strasbourg, 1545.*
1 Énekeljetek új éneket Az Úr Istennek *örömvel,* Mert nagy csudákat cselekedett **Erős karja** erejével.	1. Énekeljetek új éneket Az Úr Istennek *örömmel,* Mert nagy csudákat cselekedett **Karjának nagy** erejével.

Mivelünk az ő *idvösségét* Kétség nélkül megérteté, Igazságát és kegyességét Minden népnek kijelenté*!*	*Mi velünk* az ő *üdvösségét* Kétség nélkül megérteté, Szent igazságát, kegyességét Minden népnek kijelenté.
2 Meggondolá irgalmasságát, És kegyességét tekinté, És az ő nagy *hívséges* voltát Az Izráelhez térité. *Az nékünk* küldött *idvösséget* Ez egész földkerekségen Nyilván meglátta minden nemzet, Örvendjen **hát néki** minden!	2. Meggondolá irgalmasságát, És kegyességét tekinté, És az ő nagy *hűséges* voltát Az Izráelhez térité. *A nekünk* küldött *üdvösséget* Ez egész földkerekségen Nyilván meglátta minden nemzet. Örvendjen **néki hát** minden!
3 Örüljetek és *vigadjatok,* Mondjatok szép **énekeket,** Cimbalmokkal hangicsáljatok, *Zöndítsetek* **hegedüket!** *Az* trombitákat fújjátok meg, *Ez* király előtt zengjetek, Csendüljetek, zúduljatok meg *Tengeren, földön* mindenek.	3. Örvendjetek és *vígadjatok,* Mondjatok szép **zsoltárokat!** Cimbalmokkal hangicsáljatok, *Zendítsetek* **citerákat!** *A* trombitákat fújjátok meg, *E* király előtt zengjetek*!* Csendüljetek, zúduljatok meg *Tengeren-földön* mindenek*!*
4 Az Úr előtt *az* folyóvizek Örvendezzenek mindnyájan, *Az* magas hegyek az Istennek Tapsoljanak víg *voltokban.* Mert *imé* eljő *törvént* tenni, Megítél *ez* földön mindent, Mind *ez* világot jól rendeli, *Az* tiszta igazság *szerént.*	4. Az Úr előtt *a* folyóvizek Örvendezzenek mindnyájan, *A* magas hegyek az Istennek Tapsoljanak víg *voltukban!* Mert *íme* eljő *törvényt* tenni, Megítél *e* földön mindent, Mind *e* világot jól rendeli, *A* tiszta igazság *szerint!*
Az 1/4-ben az *Erős karja erejével* szóismétlését jobb kiküszöbölni, mint az Ék.-ben is. A 3/3–4 az elavult *hangicsál* ige és a *hegedű* ’egy fajta pengetős hangszer’ megváltozott jelentése miatt átírható, pl.: „Zendüljön fel hárfaszótok / A hárfákat pengessétek!”; vö. RK 5: „Zengedezzetek az Úrnak	

hárfával, hárfával és hangos énekléssel;”; ÚF: „Énekeljetek az Úrnak hárfakísérettel, / hárfakísérettel zengő éneket”. Ekkor a 3/2 szócseréje nem szükséges, a rím miatt sem.

XCIX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 99. zsoltár
Intés az Úrnak dicséretire és imádására.	**A háromszor szent Isten dicsérete** *Genf, 1562.*
1 Az Úr országol És regnál nagy jól, Az nép megrémül, Hogy ő *ottfönn* ül *Az kérubimon,* Ki előtt nagyon Félnek és rettegnek *Ez* földön mindenek.	1. Az Úr országol És regnál nagy jól, A nép megrémül, Hogy ő *ott fenn* ül *A Kérubimon,* Ki előtt nagyon Félnek és rettegnek *E* földön mindenek.
2 Nagy az Úr Isten Ő erejében, *Az* Sion hegyen Minden népeken Vagyon hatalma. **Őt minden** áldja, Mert nagy az ő neve És dicső szentsége.	2. Nagy az Úr Isten, Ő erejében. *A* Sion hegyen Minden népeken Vagyon hatalma, **Minden őt** áldja, Mert nagy az ő neve És dicső szentsége.
3 Ez erős Úrnak Mint jó királynak Nem kell hamisság, Csak **kell** igazság. Jó *ítéletöt* *Az Jákobval tött,* Kit ő igen szeret, Mint választott népet.	3. Ez erős Úrnak, Mint jó királynak, Nem kell hamisság, Csak **az** igazság. Jó *ítéletet* *A Jákóbbal tett,* Kit ő igen szeret, Mint választott népet.

4 Istent áldjátok, Magasztaljátok, Hajtsatok *térdöt* Zsámolya előtt, Mert **az** szentséges Áron és Mózes, Az ő szent papjai *Könyörgöttek néki:*	<u>4.</u> Istent áldjátok, Magasztaljátok*;* Hajtsatok *térdet* Zsámolya előtt*!* Mert **ő** szentséges*!* Áron és Mózes, Az ő szent papjai *Könyörögtek neki:*
5 És *az* Sámuel Könyörgésével Istent keresé Nagy szükségébe. És *kérésekben* Meghallá Isten, Megadá nékiek *Azmit* tőle kértek.	<u>5.</u> És *a* Sámuel Könyörgésével Istent keresé Nagy szükségébe'. És *kérésükben* Meghallá Isten, Megadá nékiek *Amit* tőle kértek.
6 Fönn *az fölhőben* Oszlop képében, *Őköt* vezérlé *Az* puszta helybe, Kik ő törvényét És szent igéjét Híven megőrizték, Frigyét kedvellették.	6. Fönn *a felhőben* Oszlop képében *Őket* vezérlé *A* puszta helybe', Kik ő törvényét És szent igéjét Híven megőrizték, Frigyét kedvellették.
7 Meghallád, Isten, Ő *kérésekben*, *Hozzájok* térél És megengedél Kegyességedből. De hogy *bűnökből* Ők ki nem térének Megbüntettetének.	7. Meghallád Isten Ő *kérésükben*, *Hozzájuk* térél, És megengedél Kegyességedből. De hogy *bűnükből* Ők ki nem térnének*:* Megbüntettetének.

8 Áldjátok őtet Mint Istenünket, Térdet hajtsatok És imádjátok, *Az* Sion hegyén, Ő lakóhelyén *Dicsértetik* itten, Mert szent az Úr Isten.	8. Áldjátok őtet, Mint Istenünket, Térdet hajtsatok És imádjátok*!* *A* Sion hegyén, Ő lakóhelyén, *Dícsértetik* itten, Mert szent az Úr Isten*!*
A részletező megfogalmazás és a konkrétabb ószövetségi vonatkozások miatt csak az 1., a 3. és 7–8. versszakok meghagyása, a többinek pedig a mellőzése javasolt. A3/4-ben az Ék. módosítása, a *kell* ismétlődésének megszüntetése elfogadható, helyeselhető.	

C. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 100. zsoltár
Háláadás lelki jótéteményekért.	**Hálaének a templomban** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 *Ez* földön ti, minden népek, Az Istennek örvendjetek, Előtte szép énekekkel Szolgáljátok őt víg szívvel.	1. *E* földön ti minden népek, Az Istennek örvendjetek, Előtte szép énekekkel Szolgáljátok őt víg szívvel*!*
2 Tudjátok, hogy ez az Isten, Ki minket teremtett bölcsen, És mi vagyunk ő népei És ő nyájának juhai.	2. Tudjátok, hogy ez az Isten, Ki minket teremtett bölcsen, És mi vagyunk ő népei, És ő nyájának juhai.
3 Ő kapuin menjetek *bé*, Hálát adván szívetekbe. Jer, menjünk *bé* **tornáciban** *Néki* nagy *hálákot adván.*	3. Ő kapuin menjetek *be*, Hálát adván szívetekbe'*!* Jer, menjünk *be* **tornácába,** *Néki* nagy *hálákat adva!*

4 Mert nagy az ő kegyessége És megmarad **mindörökké,** És **az ő szent igazsága** Megáll, és el nem fogy soha.	4. Mert nagy az ő kegyessége, És megmarad **mindörökre,** És **ő hűsége mindenha** Megáll és el nem fogy soha.
Az Ék. módosításai javallhatók, kivéve a 4/3-at, ahol az eredeti szöveg meghagyása látszik jobbnak. Igaz, a *hűsége* szó felel meg (jobban) a bibliai szövegnek, az utána álló *mindenha* viszont elavult. S ha az eredeti is megfelelő, általában jobb az eredeti szöveghez ragaszkodnunk.	

CI. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 101. zsoltár
Fogadása Dávidnak az ő országlásáról.	**Uralkodó tüköre (Messiási zsoltár)** *Bourgeois L., Strasbourg, 1545.*
1 Mindennek előtte irgalmasságról, Lészen éneklésem az igazságról, És dicséretet mondok szüntelen Néked, Isten.	1. Mindennek előtte irgalmasságról, Lészen éneklésem az igazságról, És dicséretet mondok szüntelen Néked Isten.
2 Okossággal járok minden *utamban,* **Míglen eljössz, ez országot rám bízván,** Hogy házamat híven vezérlhessem Igyekezem.	2. Okossággal járok minden *útamban,* **Vajjon mikor jössz már el, Isten, hozzám?** Hogy házamat híven vezérlhessem, Igyekezem.
3 Semmi gonosz dolgot én nem *kedvellök,* De minden **gonoszul élőt** gyűlölök, Ezekre semmiképpen nem vetem Az én **szemem.**	3. Én semmi gonosz dolgot nem *kedvelök,* De minden **csalárdságot én** gyűlölök, Ezekre semmiképpen nem vetem Az én **kezem.**

4 *Az* hamis *szívő* távol menjen tőlem, *Az* gonosz emberhez nem lészen kedvem, Nem jön *az* csalárd ember előmben Semmi helyen.	4. *A* hamis *szívű* távol menjen tőlem, *A* gonosz emberhez nem lészen kedvem, Nem jön *a* csalárd ember előmben Semmi helyen.
5 Ki ő feleit titkon rágalmazza, Annak **nálam nem leszen** maradása, *Az* fuvalkodó *kevélt* előttem Nem szenvedem.	5. Titkon ki ő feleit rágalmazza, Nem **lészen nálam annak** maradása, *A* fuvalkodó *kevélyt* előttem Nem szenvedem.
6 **Az én szemeim** azokra nézzenek, *Azkik ez* **országban igazán** élnek, **Nálam ezek lakjanak, s'** *hív* szolgák Szolgáljanak.	6. **Szemeim inkább** azokra nézzenek, *Akik e* **földön igazságban** élnek, **Lakjanak nálam, és mint** *hű* szolgák, Szolgáljanak.
7 *Az* csalárd ember soha nékem nem kell, Én házamban annak nem adatik *hel',* *Az* hazudozó szemeim *elől* Távol *keről.*	7. *A* csalárd ember soha nékem nem kell, Én házamban annak nem adatik *hely;* *A* hazudozó szemeim *elül* Távol *kerül.*
8 Jó reggel *kiirtom az gonoszakat,* Eltörlöm *ez* földről *az hamissakat,* Az Isten városát megtisztítom, Tisztán tartom.	8. Jó reggel *kiírtom a gonoszokat,* Eltörlöm *e* földről *a hamisakat,* Az Isten városát megtisztítom, Tisztán tartom.

Ez a zsoltár valószínűleg a király koronázási fogadalma volt (Biblia 1996; magyarázat). A 2. versszakban az Ék. módosítása – mivel részben általánosabb érvényűvé teszi a szöveget – javallható. A 4/2-ben a *lészen kedvem* helyett lehetne *lesz kegyelmem*, a 3/1-ben a pedig a *kedvelök* helyett *kedvelek* kéne, még ha ezáltal a rím sérül is. Az 5. és a 7–8. versszakok

kihagyása javasolt.

CII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 102. zsoltár
Könyörgése az zsidó népnek az babilóniai fogságból való megszabadulásért.	**Imádság Sion helyreállításáért (Ötödik bűnbánati zsoltár)** *Genf, 1562.*
1 Hallgasd meg, Uram, kérésem, Tekéntsd meg esedezésem, Beszédem jusson hozzád, Ne *röjtsd* el tőlem orcád, Hajtsd énhozzám te füledet, Enyhítsd meg nagy ínségemet, Midőn kiáltok, Úr Isten, Siess, hallgass meg *kegyessen*.	1. Hallgasd meg, Uram, kérésem, Tekintsd meg esedezésem*!* Beszédem jusson hozzád, Ne *rejtsd* el tőlem orcád*!* Hajtsd énhozzám te füledet, Enyhítsd meg nagy ínségemet*!* Midőn kiáltok, Úr Isten, Siess, hallgass meg *kegyesen!*
2 Mert napjai életemnek *Olly* hirtelen elkelének, Mint *az* füst és *az* pára, És mint *az* tűzhely pora, Minden csontom úgy elszáradt, Szívem, mint *az* fű, elhervadt, *Úgyhogy* az én ételemet Elfelejtem kenyeremet.	2. Mert napjai életemnek *Oly* hirtelen elkelének, Mint *a* füst és *a* pára, És mint *a* tűzhely pora. Minden csontom úgy elszáradt, Szívem, mint *a* fű, elhervadt, *Úgy, hogy* az én ételemet, Elfelejtem kenyeremet.
3 Bőröm *csontaimhoz* ragadt, Keserves *siralmom* miatt Ez iszonyú ínségben, *Ollyatén löttem* szintén, Mint *pellikán az* pusztában, **Siralmas kiáltásimban** Ollyá *löttem*, mint *az* bagoly, **Ki** *az* kietlenben huhol.	3. Bőröm *csontjaimhoz* ragadt Keserves *siralmam* miatt Ez iszonyú ínségben. *Olyatén lettem* szintén, Mint *pelikán a* pusztában **Sír és kiáltozik árván;** Ollyá *lettem*, mint *a* bagoly, **Mely** *a* kietlenben huhol.

4 *Ollyan* vagyok *minduntalan,* Mint **veréb az** eszterhában, *Azmely egyedül* maradt. Ellenség reám támadt, Gyaláznak engem *naponkint,* És kik *bosszontnak óránkint,* Ha kinek *veszélt* kívánnak, **Énrólam példát** formálnak.	4. *Olyan* vagyok **árvaságban,** Mint **a veréb** eszterhában, *Amely egyedűl* maradt. Ellenség reám támadt. Gyaláznak engem *naponként!* És kik *bosszantnak óránként,* Ha kinek *veszélyt* kívánnak, **Példát énrólam** formálnak.
5 Porhamu **nékem kenyerem,** **Mellyet** étel gyanánt észem, Italom *könyveimmel* **Elegyíttem,** mint vízzel *Az* te nagy haragod miatt, **Kinek** tüze úgy *föllobbadt,* Hogy engemet **fölemelél** **És ismét** *az* földhöz **ütél.**	5. Porhamu **kenyerem nékem,** *Melyet* étel gyanánt észem*;* Italom *könnyeimmel* **Elegyítem,** mint vízzel, *A* te nagy haragod miatt, **Melynek** tüze úgy *fellobbant,* Hogy engemet **fölemeltél,** **Ismét** *a* földhöz **ütöttél.**
6 Az én időm **im** elmúlék, Mint az árnyék, elenyészék, Minden testem elasza, Mint *az* lekaszált széna, *Azmelly* meg nem *élled* többé. De te megmaradsz örökké, És *az* te emlékezeted **Mindörökké** megtart *hired.*	6. Az én időm **úgy** elmúlék, Mint az árnyék, elenyészék*;* Minden testem elasza, Mint *a* lekaszált széna, *Amely* meg nem *éled* többé*;* De te megmaradsz örökké, És *a* te emlékezeted, **Mindörökre** megtart *híred.*
7 Azért kelj *föl, óh,* Úr Isten, Haragod ne gerjedezzen! Sion **városát** szánd meg, És néki kegyelmezz meg, Mert már *im* az idő eljött, És *azmelly* már sokat *késött,* Jelen vagyon az az óra,	7. Azért kelj *fel, ó,* Úr Isten, Haragod ne gerjedezzen! Siont **immáron** szánd meg, És néki kegyelmezz meg*!* Mert már *ím* az idő eljött, És *amely* már sokat *késett,* Jelen vagyon az az óra,

Hogy dolga fordóljon jóra.	**Melyben dolga fordul** jóra.
8 Hogy *az* te szolgáid végre *Öszvegyűlvén ez* szent helyre, **Elpusztult kő rakásit** Kedveljék **épülésit,** És *osztán az pogán* népek, Uram, nevedet rettegjék, *Ez* földön minden királyok Megvallják, hogy te vagy *urok.*	8. Hogy *a* te szolgáid végre *Összegyűlvén e* szent helyre, **Szeressék követi is,** Kedveljék **még porát is.** És *aztán a pogány* népek, Uram, nevedet rettegjék*;* *E* földön minden királyok Megvallják, hogy te vagy *Urok.*
9 Mert az Úr jól *megépéjté* *Az* Siont *megékeséjté,* **És dicsőségét** itten Megmutatá ismétlen, **Az nyomorultak panasszát,** Meghallgatá nagy siralmát, *Kéréseket* meg nem veté, Sőt **kegyelmessen tekinté.**	9. Mert az Úr jól *megépíté,* *A* Siont *megékesíté,* **Dicsőségét is** itten Megmutatá ismétlen. **Nyomorultak sok panaszát,** Meghallgatá nagy siralmát, *Kérésüket* meg nem veté, Sőt **kegyesen megtekinté.**
10 **Ezt ember híven** fölírja, Hogy megmaradjon mindenha, *Legyen* emlékezete Nemzetségről nemzetre, Hogy *az* jövendő nemzetek, Kik még *ez* földre születnek, *Az* mennybéli Istent áldják, *Ez* **dologért** magasztalják.	10. **Ember ezt híven** fölírja, Hogy megmaradjon mindenha*;* *Légyen* emlékezete Nemzetségről nemzetre, Hogy *a* jövendő nemzetek, Kik még *e* földre születnek, *A* mennybéli Istent áldják, *E* **dolgáért** magasztalják*:*
11 Hogy alánéz *onnanfellyől* Az ő magas *szenthelyéből,* *Az* mennyből *alánézél,* *Ez* földre *letekintél,* Hogy meghallja *kéréseket,* Az foglyoknak *ínségeket,*	11. Hogy alánéz *onnan felül* Az ő magas *szent helyébül;* *A* mennyből *alánézell,* *E* földre *letekintell,* Hogy meghallja *kérésüket,* A foglyoknak *ínségüket,*

És azokat ő megtartsa, Kiket ítéltek halálra.	És azokat ő megtartja, Kiket ítéltek halálra.
12 Hogy szent neve az Istennek *Az* Sionban *dicsértessék,* És *az* Jeruzsálembe Áldassék dicsősége, Midőn az népek seregben *Öszvegyűlnek ez* szent helyben, *Az* királyok is itt lesznek És szolgálnak az Istennek.	<u>12.</u> Hogy szent neve az Istennek *A* Sionban *dícsértessék,* És *a* Jeruzsálembe' Áldassék dicsősége, Midőn *a* népek seregben *Összegyűlnek e* szent helyben, *A* királyok is itt lesznek, És szolgálnak az Istennek.
13 Leveré az én erőmet Ez útban, és életemet Megrövidíté, és én Így szólék *keservessen:* Ne hagyj elvesznem, Úr Isten, Életemnek *közepiben,* Mert mindörökké *megvadnak* Esztendeid el nem fogynak.	<u>13.</u> Leveré az én erőmet Ez útban, és életemet Megrövidíté, és én Így szólék *keservesen:* Ne hagyj elvesznem, Úr Isten, Életemnek *közepében!* Mert mindörökké *megvannak* Esztendeid, el nem fogynak.
14 *Ez* földet te teremtetted, És ekképpen helyheztetted, Csak te kezed munkája Az *Égnek alkotványa.* De ezek mind elveszendők, Uram, te megmaradsz, de ők, Mint *az* ruha, mind elkopnak, Szépségekben meg nem állnak*:*	<u>14.</u> *E* földet te teremtetted, És ekképpen helyheztetted*;* Csak te kezed munkája Az *égnek alkotmánya.* De ezek mind elveszendők*!* Uram, te megmaradsz, de ők Mint *a* ruha, mind elkopnak, Szépségükben meg nem állnak.
15 És midőn, Uram, akarod, *Őköt* úgy elváltoztatod, Mint az elviselt ruhát, *Azmelly tétúl* megszakadt. Te vagy, *azki* régen valál,	<u>15.</u> És midőn, Uram, akarod, *Őket* úgy elváltoztatod, Mint az elviselt ruhát, *Amely tél-túl* megszakadt. Te vagy, *aki* régen valál,

Voltod változás nélkül áll, Te esztendeidnek vége Nem lészen soha **örökké.**	Voltod változás nélkül áll*;* Te esztendeidnek vége Nem lészen soha **örökre.**
16 Azért *az* te szolgáidnak Fiai megszaporodnak, És megmaradnak végig, Azaz örök időkig, Az néked szolgáló hívek És **egész** ő nemzetségek Megállnak és megmaradnak, És örökké el nem fogynak.	16. Azért *a* te szolgáidnak Fiai megszaporodnak, És megmaradnak végig, Azaz örök időkig. *A* néked szolgáló hívek És **minden** ő nemzetségek Megállnak és megmaradnak, És örökké el nem fogynak.
A zsoltár a részletező fogalmazás, a konkrét ószövetségi kötődések és az archaikus nyelvezet miatt lerövidítendő. Látható, hogy az Ék. 1996 is a 3–4., a 7.-től pedig az összes versszakot elhagyta. Javaslat: elhagyható a 3-4. és a 7–13. versszak. A 14. első felét és a 15. második felét pedig össze lehetne vonni („…Az égnek alkotmánya. / Te vagy, aki régen valál…”), a versszakok többi része azonban elmaradna. A lezáró jellegű 16. versszak megmarad.	

CIII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 103. zsoltár
Háláadás az bűnnek megbocsánat-jáért.	**A könyörülő Isten** *(1539) Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Áldjad, lelkem, *Uradat Istenedet,* Minden énbennem *dicsérje* szent nevét, És az ő mondhatatlan jóvoltát. No dicsérd, lelkem és az Urat áldjad, *Feledékenségben* el ne hallgassad Ő jótéteményinek sok voltát.	1. Áldjad, lelkem, *Uradat, Istenedet,* Minden énbennem *dícsérje* szent nevét És az ő mondhatatlan jóvoltát*!* No, dicsérd lelkem és az Urat áldjad, *Feledékenységben* el ne hallgassad Ő jótéteményinek sok voltát.
2 Adj hálát **ennek,** *azki* bűneidet Megbocsátja, gyógyítja sérelmidet,	2. Adj hálát **néki,** *aki* bűneidet Megbocsátja, gyógyítja sérelmidet,

Kiment minden **nyavalyádból** híven, És életedet *veszéltűl* megmenti, *Az* halál veszedelmitől megőrzi, Irgalmával megkoronáz szépen.	Kiment minden **nagy bajodból** híven, És életedet *veszélytől* megmenti, *A* halál veszedelmitől megőrzi*:* Irgalmával megkoronáz szépen.
3 *Ki életedet kegyessen* táplálja*:* *Azmi* **szádnak kell,** *bévséggel* megadja, Mint *az* sast, *megifjét és megújét.* És *azkik* méltatlanságot szenvednek, **Azok tőle kegyessen** megmentetnek, *Hozzájok* nyújtja az ő *jókedvét.*	3. **Aki** *lelkedet kegyesen* táplálja, *Ami* **kell szádnak,** *bőséggel* megadja; Mint *a* sast, *megifjít és megújít.* És *akik* méltatlanságot szenvednek, **Tőle kegyesen azok** megmentetnek, *Hozzájuk* nyújtja az ő *jókedvit.*
4 Ő *utait* megmutatá Mózesnek, *Azonképpen* az Izráel népének Megjelenté nagy *csuda dolgait,* Mert ő irgalmas, kegyes és kegyelmes, *Nagy tűrhető,* jó, *hív* és engedelmes, Haraggal nem terheli szolgáit.	4. **Ő** *útait* megmutatá Mózesnek, *Azonképen* az Izráel népének Megjelenté nagy *csudadolgait.* Mert ő irgalmas, kegyes és kegyelmes, *Nagytűrhető,* jó, *hű* és engedelmes, Haraggal nem terheli szolgáit.
5 És hogyha bűnünkkel ő megbántatik, Néha kegyelme tőlünk *megvonyatik,* De nem haragszik reánk örökké, És nem **olly hirtelen pöröl** mivelünk, Nem büntet *az* mi bűnünk szerint bennünk, *Olly* hajlandó ő *az* kegyelemre.	5. És hogyha bűnünkkel ő megbántatik, Néha kegyelme tőlünk *megvonatik:* De nem haragszik reánk örökké, És nem **mindenkor perel ő** mivelünk, Nem büntet *a* mi bűnünk szerint bennünk, *Oly* hajlandó ő *a* kegyelemre.
6 Úgy *fölépíti* azokhoz irgalmát, Kik **őtet szeretik, félik** hatalmát, **Melly** magas *az* szép ég *ez* föld felett,	6. Úgy *felépíti* azokhoz irgalmát, Kik **szeretik őt, félik ő** hatalmát, **Mily** magas *a* szép ég *e* föld felett. Minden bűnünket mitőlünk oly

Minden bűnünket mitőlünk oly messze Ő elfordítja szinte, mint *melly* messze *Az napkelettűl az* napenyészet.	messze Ő elfordítja, szinte mint *mely* messze *A napkelettől a* napenyészet.
7 Mint az atya fiaihoz kegyelmes, Ő is azokhoz igen engedelmes, Kik őt igazán félik, tisztelik. Mert jól tudja, *melly* gyarló *az mivoltunk* És hogy mi *olly* romlott emberek vagyunk, Mint *az* por, *melly az széltűl* hintetik.	7. Mint az atya fiaihoz kegyelmes, Ő is azokhoz igen engedelmes, Kik őt igazán félik, tisztelik, Mert jól tudja, *mily* gyarló *a mi voltunk,* És hogy mi *oly* romlott emberek vagyunk, Mint *a* por, *mely a széltől* hintetik.
8 Ember *életi az* fűhöz hasonló, Fölnő, és zöldül, de hamar elmúló, Mint *az* gyenge virág *az* sík mezőn, *Mellyet mihelt* megfúval *az* meleg szél, Elhull és hervad, ékessége elkél, Ember nem tudja, hol volt **s'** hova lőn.	8. Ember *élete a* fűhöz hasonló, Felnő és zöldül, de hamar elmúló, Mint *a* gyenge virág *a* sík mezőn, *Melyet mihelyt* megfúval *a* meleg szél, Elhull és hervad, ékessége elkél, Ember nem tudja, hol volt, hova lőn.
9 De az Úr kegyelme örökké megáll Azokon, kik őt félik igazsággal, És *firól fira* terjed irgalma, Azokon, kik megtartják ő kötését, *Azkik* gyakran *megemléjtik* törvényét, És azok szerint járnak mindenha.	9. De az Úr kegyelme örökké megáll Azokon, kik őt félik igazsággal, És *firól-fira* terjed irgalma Azokon, kik megtartják ő kötésit, *Akik* gyakran *megemlítik* törvényit, És azok szerint járnak mindenha.
10 Az Úr *az* mennyben *helheztette* székit, **Kiben** *gyakorlja* igaz ítéletit, **Országlása kihat minden rendre,**	<u>10.</u> Az Úr *a* mennyben *helyeztette* székit, **Hol** *gyakorolja* igaz ítéletit*;* **Ő országlása kihat mindenre.** Isten angyali, áldjátok az Urat,

Isten angyali, áldjátok az Urat, Ti, erős lelkek, kik ő akaratját **Tészitek, és jártok** ő kedvére.	Ti erős lelkek, kik ő akaratját **Megteszitek, járván** ő kedvére*!*
11 *Dicsérjétek* őt, minden ő seregi, Kik *az* mennyekben szolgáltok őnéki, **És kik őrzitek** szent akaratját, Áldjátok az Urat, minden állatok, **Ő nagy birodalmát** magasztaljátok. **Áldjad, lelkem, örökké** az Urat.	11. *Dícsérjétek* őt, minden ő seregi, Kik *a* mennyekben szolgáltok őnéki, **És cselekszitek** szent akaratját*!* Áldjátok az Urat, minden állatok, **És birodalmát fenn** magasztaljátok, **Örökké áldjad lelkem** az Urat*!*
A 4–6. és a 10. versszak elhagyható, mint az Ék. 1996-ban. A 7/2-ben az *engedelmes* szó jelentése (’megbocsátó’, aki elengedi a bűnt) magyarázandó. A 11. sorban módosítási javaslat: „Dicsérjétek az Urat ő seregi,”. Az *Urat* szó betevését az előző versszak kihagyása s annak folyományaként a tárgy határozottabb megnevezésének célja indokolhatja, valamint az *ő* névmás ismétlésének az elkerülése. S ezáltal a 4. sor szövegmódosításakor az *Urat* szó is helyettesíthető lesz az egyszótagó *őt*-tel. A 4–5. sor módosítását az *állat* ’(élő) lény’ és részben a *birodalom* szó ottani jelentésének a problémái javallják: „Minden teremtményei, őt áldjátok, / És mindenütt fennen magasztaljátok,”; vö. RK 22: „Áldjátok az Urat minden ő teremtményei, az ő uralkodásának minden helyén”; ÚF: „Áldjátok az Urat, ti teremtményei, / Mindenütt, ahol uralkodik!”. A zsoltár befejező mondatát felkiáltó jel (!) zárja.	

CIV. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 104. zsoltár
Dicséreti az Istennek az teremtett dolgokról és mindeneknek szép rendiről.	**A teremtő dicsősége** *Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Áldjad, lelkem, az Urat és tisztöld, Dicsőségével rakva menny és föld, *Az* te *fölséged*, Uram, nagy és erős, *Az* te ékességed nagy, szép és fényös, Te öltözeted ékes és tiszta,	1. Áldjad lelkem az Urat és tisztöld, Dicsőségével rakva menny és föld. *A* te *felséged* Uram, nagy és erős, *A* te ékességed nagy szép és fényös. Te öltözeted ékes és tiszta,

Szép világosság származik róla, Az egeket *szélessen kiterjeszted,* Mint egy kárpitot, úgy *fölékesíted.*	Szép világosság származik róla. Az egeket *szélesen kiterjesztéd,* Mint egy kárpitot, úgy *felékesítéd.*
2 *Az* vizet *környüled,* mint kamarát, **El-fölalkottad,** mint szép palotát, *Az* felhőkön úgy jársz, mint egy szekéren, *Az* szelek *szárnyokon* hordoznak szépen, Angyalidat sebes széllé *teszöd,* **Mint száguldó postákot** kiküldöd, **Mendörgés,** tűzláng, villámás előtted, Mint kész szolgáid, úgy függnek tetőled.	2. *A* vizet *körűled,* mint kamarát, **Jól megépítéd,** mint szép palotát. *A* felhőkön úgy jársz, mint egy szekéren, *A* szelek *szárnyukon* hordoznak szépen. Angyalidat sebes széllé *teszed,* **Száguldó postáidként** kiküldöd*;* **Mennydörgés,** tűzláng, villámlás előtted, Mint kész szolgáid, úgy függnek tetőled.
3 *Az* föld *fondamentomát* megvetéd, *Azmellyre erőssen* helyheztetéd, Hogy azon mindenkoron megállana, És helyéből soha ki nem *mozdolna,* **Ki** azelőtt az nagy *mélségekben,* Vízzel mint ruhával volt elfödvén, **Az nagy vizek őrajta** *föllyül* folytak, Kik *az* nagy hegyeken is *fellyülmúltak.*	3. *A* föld *fundámentomát* megvetéd, *Amelyre erősen* helyeztetéd, Hogy azon mindenkoron megállana, És helyéből soha ki nem *mozdulna.* **Mely** azelőtt a nagy *mélységekben* Vízzel, mint ruhával volt elfödvén*;* **Ő rajta a nagy vizek** *felül* folytak, Kik *a* nagy hegyeken is *felülmúltak.*
4 De mihelyen te megfeddéd őköt, Megfutamának feddésed előtt, Hogy meghallák mennydörgését te szódnak, *Az* földről sietvén elszaladának*:* *Az* nagy hegyek fölemelkedének, És *az mél* völgyek mind kitetszének, Minden megtartja ő tulajdon helyét, *Mellyet fölséged* nékiek engedett.	4. De mihelyen te megfeddéd őköt, Megfutamának feddésed előtt*;* Hogy meghallák mennydörgését te szódnak, *A* földről sietvén elszaladának. *A* nagy hegyek fölemelkedének, És *a mély* völgyek mind kitetszének; Minden megtartja ő tulajdon helyét, *Melyet Felséged* nékiek engedett.

5 Határát *az* nagy tenger megtartja, Azt *semmiképpen* által nem hágja, Hogy többé *ez* fölemelkedett földek Ő vize miatt el ne merüljenek, *Az* kútfejeket *az* szép völgyeken *Te fölséged* rendelte nagy szépen, *Az* patakok, **kik** innen kicsordulnak, *Az* hegyek között zengedezve folynak.	5. Határát *a* nagy tenger megtartja, Azt *semmiképen* által nem hágja, Hogy többé *e* fölemelkedett földek Ő vize miatt el ne merüljenek. *A* kútfejeket *a* szép völgyeken *Te Felséged* rendelte nagy szépen*;* *A* patakok, **mik** innen kicsordulnak, A hegyek között zengedezve folynak.
6 Arra, hogy *az* mezőn járó barmok És az erdőn lakó vadállatok *Ez* vizekben és **ez** szép kútfejekben Igyanak és megújuljanak szépen. *Ez* helyen ember hall ékes zengést, Égi *madaraktúl* szép éneklést, *Azkik az híves* zöld ágakon ülnek, És gyönyörűségessen énekelnek.	6. Arra, hogy *a* mezőn járó barmok És az erdőn lakó vadállatok *E* vizekben és **a** szép kútfejekben Igyanak és megújuljanak szépen. *E* helyen ember hall ékes zengést, Égi *madaraktól* szép éneklést, *Akik a hűvös,* zöld ágakon ülnek, És gyönyörűségesen énekelnek.
7 *Az* nagy hegyeket te onnan *felől* Megnedvesíted *az* magas *égből,* Hogy *az* te jó *bővséges* kezeiddel *Ez* földet betöltsed szép *gyümölcsekkel,* És *az* **baromnak** szénát adsz *béven,* **Kiket** teremtesz *széllel az* réten, És **ő munkája által** az embernek, Füvet és búzát adsz ő *életinek.*	7. *A* nagy hegyeket te onnan *felül* Megnedvesíted *a* magas *égbül,* Hogy *a* te jó, *bőséges* kezeiddel *E* földet betöltsed szép *gyümölcsökkel.* És *a* **barmoknak** szénát adsz *bőven,* **Miket** teremtesz *széjjel a* réten, És **az ő munkájából** az embernek, Füvet és búzát adsz ő *életének.*
8 *Vigasságra* bort adsz az embernek, És kenyért adsz, **kitől** *erőssödjék.* **Olajt is** bőven engedsz őnékie, Hogy az ő színe szépen *fénljék* tőle. Te megöntözöd az *élő fákat,*	8. *Vígasságra* bort adsz az embernek, És kenyért adsz, **melytől** *erősödjék,* **És olajt** bőven engedsz őnékie, Hogy az ő színe szépen *fényljék* tőle. Te megöntözöd az *élőfákat,*

És *az* szép nevendék cédrusokat, **Kiket** *az Libanus* hegyen ültettél, Megnedvesíted szép hasznos *essőkkel.*	És *a* szép növendék cédrusokat, **Miket** *a Libanon* hegyen ültettél, Megnedvesíted szép hasznos *esőkkel.*
9 Holott az madárkák fészket raknak, És kiköltésre fészkekben tojnak, Az eszterág is ő fészkét ott rakja, Az jegenyefákon vagyon hajlékja. Az magas hegyeken az vadkecskék És az szarvasok helyet keresnek, Az kősziklák közt laknak az patkányok, Az hörcsököknek ott az ő barlangjok.	**<u>9.</u>**
10 *Az* holdat helyheztetted az égre, Hogy az esztendőt ossza részekre. Tudja *az* fényes nap, hol kell lemenni, És tudja *utát odavezérleni.* Te szerzetted *az* nagy setétséget, Hogy **megválassza** *naptúl* az *éjjet,* És *étszaka* az erdei sok vadak Az ő *barlangjokból* előballagnak.	<u>10.</u> *A* holdat helyeztetted az égre, Hogy az esztendőt ossza részekre*;* Tudja *a* fényes nap, hol kell lemenni, És tudja *útját oda vezérelni.* Te szerzetted *a* nagy setétséget, Hogy **elválassza** *naptól* az *éjet,* És *éjszaka* az erdei sok vadak Az ő *barlangjukból* előballagnak.
11 Azonképpen az oroszlánkölkek Az Úr Istentől ételt keresnek, Ordítnak az prédára éhség miatt, Hogy megtölthessék az ő éh gyomrokat. De mihelt az fényes nap fölvirrad, Ki-ki mind ő barlangjába szalad, És ott lesznek és fekesznek csendesszen, Míglen ismétlen setét estve lészen.	**<u>11.</u>**

12 Az ember reggel *fölkél* idején, És tiszti szerint munkára *megyen,* Szántóföldre, rétre, *kertben,* *szőlőben,* És ott munkálódik mind *estveiglen.* Uram, **melly** nagy *az* te bölcseséged, És bölcseséges cselekedeted! Nagy dolgaidnak, Uram, nincsen száma, **Kikkel** mind *ez* föld kereksége rakva.	**<u>12.</u>** Az ember reggel *fölkel* idején, És tiszti szerint munkára *mégyen,* Szántóföldre, rétre, *kertbe, szőllőben* És munkálkodik ott mind *estéiglen.* Uram, **mily** nagy *a* te bölcseséged, És bölcseséges cselekedeted! Nagy dolgaidnak, Uram, nincsen száma, **Mikkel** mind *e* föld kereksége rakva.
13 Ha meggondoltatik az nagy tenger, Meg nem számlálhatja ott az ember Az halakot és az sok állatokat, Külömb formákban aprót és nagyokat. Azon elmennek az sok nagy hajók, Az nagy cethalak úsznak alattok, Kiket arra szerzettél az tengerben, Hogy ők ott játszódjanak jókedvekben.	**<u>13.</u>**
14 Minden állat, Uram, tereád néz, Szemeit emelvén *felségedhez,* Eledelt adsz nékik ő *idejekben,* **Elődben** gyűlnek néked esedezvén. És te mind megelégíted őket, Ha megnyitod *bévséges* kezedet, Nem *lészen* senkinek semmi szüksége, Mert te jól tudod, kinek mi szüksége.	<u>14.</u> Minden állat, Uram, tereád néz, Szemeit emelvén *Felségedhez,* Eledelt adsz nékik ő *idejükben.* **Elődbe** gyűlnek néked esedezvén. És te mind megelégíted őket, Ha megnyitod *bőséges* kezedet*:* Nem *leszen* senkinek semmi szüksége, Mert te jól tudod, kinek mi szüksége.
15 De ha elrejted orcádat tőlek, Megrettennek és ottan ledőlnek,	<u>15.</u> De ha elrejted orcádat tőlek, Megrettennek és ottan ledőlnek.

Ha lehelletit megvonszod azoknak, Ottan elhullnak és porrá változnak. De ha *rájok* lehellesz ismétlen, Legottan mind *megéllednek* szépen, Mert tetőled ők megelevenednek, És te *megújétod* színét *ez* földnek.	Ha lehelletit megvonszod azoknak, Ottan elhullnak és porrá változnak. De ha *rajok* lehellesz ismétlen, Legottan mind *megélednek* szépen, Mert tetőled ők megelevenednek, És te *megújítod* színét *e* földnek.
16 Az Úrnak *legyen* örök tisztesség, És övé *legyen* minden dicsőség, **Örül** az Úr ő csuda dolgaiban, Gyönyörködik **teremtett állatiban.** *Tekintésétűl ez* föld megrémül, És az ő *haragjátúl* megrendül, Reszketvén *az* nagy hegyek füstölögnek, Hogyha az Úrtól ők megillettetnek.	16. Az Úrnak *légyen* örök tisztesség, És övé *légyen* minden dicsőség*!* **Örvend** az Úr ő csuda dolgaiban, Gyönyörködik **ő minden munkáiban.** *Tekintésétől a* föld megrémül, És az ő *haragjától* megrendül; Reszketvén *a* nagy hegyek füstölögnek, Hogyha az Úrtól ők megillettetnek.
17 **Az Úrnak dicséretet** éneklek, Valamíg én *ez* világon élek, Az Úr Istent én egész életemben *Dicsérem* és áldom szép éneklésben, De viszontag azt kérem őtőle, Hogy éneklésem *jókedvvel* vegye, És *osztán* teljes **szivemből örvendek,** Szép énekeket mondván szent nevének.	17. **Dícséretet az Úrnak** éneklek, Valamíg én *e* világon élek*;* Az Úr Istent én egész életemben *Dícsérem* és áldom szép éneklésben. De viszontag azt kérem őtőle, Hogy éneklésem *jó kedvvel* vegye, És *aztán* teljes **szívből örvendezek,** Szép énekeket mondván szent nevének.
18 Az Isten-utáló bűnös népek Ez földről szörnyen eltöröltetnek, Úgyhogy közőlök senki meg nem marad, Óh, én lelkem az nagy Úr Istent áldjad.	**<u>18.</u>**

A zsoltárt az ószövetségi világszemléletet tükröztető volta és hosszúsága miatt közénekeskönyvben kívánatos lerövidíteni. Azok a versszakok (vagy jó részük) azonban, amelyek Istennek a teremtményeiről való gondoskodását, életük rendjét (költői szépséggel is) ábrázolják, lehetőleg megtartandók. Az *ö*-ző alakok akkor is a mai köznyelviekre cserélendők (1. versszak: *tiszteld, fényes*), ha ennek a rím kárát vallja. Így javaslat: az első versszak után a 2–5., majd a 8–9., a 11., 13., és a 18. kimarad. Az előtte lévő kihagyás miatt a 6/1 és a 6/3 eleje módosul: „Rendelted: a mezőn járó barmok”, illetve: „A vizekben…”. A 7/6-ban a *Kiket*/*Miket Melyet*-re cserélendő (a nyelvtani egyeztetés miatt egyes szám kell). A 8/8 pedig (a következő versszak elmaradása miatt is) így változhat: „Kenyeret és bort adsz ő életének.” (ugyanígy van az Ék. 1921/2001-ben is). A 14/1-re javaslat: „Minden teremtmény, Uram, reád néz,”.

CV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 105. zsoltár
Háláadása az Isten népinek.	**Isten csodatettei velünk** *Genf, 1562.*
1 Adjatok hálát az Istennek, Imádkozzatok szent nevének, Hirdessétek dicséretét És minden jótéteményét, Beszéljétek *az* nép előtt Nagy csudáit, *mellyeket* tött.	1. Adjatok hálát az Istennek, Imádkozzatok szent nevének*!* Hirdessétek dicséretét :/: És minden jótéteményét*!* Beszéljétek *a* nép előtt Nagy csudáit, *melyeket* tött*!*
2 Néki vígan énekeljetek, **Csuda dolgait** *dicsérjétek,* Magasztaljátok szent nevét, Kik szívből félitek őtet, **Örüljön** azoknak szívek, Kik az Úrról **értekeznek.**	2. Néki vígan énekeljetek, **Sok csuda dolgát** *dícsérjétek!* Magasztaljátok szent nevét, :/: Kik szívből félitek őtet*!* **Örvendjen** azoknak szívek, Kik az Úrról **emlékeznek!**
3 Keressétek *ez* kegyes Urat, És **annak** színét és hatalmát	3. Keressétek *e* kegyes Urat És **az ő** színét és hatalmát*!*

Meggondoljátok dolgait, Ne felejtsétek csudáit, Itéletit hirdessétek, *Mellyek* ő szájából jöttek.	Meggondoljátok dolgait, :/: Ne felejtsétek csudáit*!* Ítéletit hirdessétek, *Melyek* ő szájából jöttek*!*
4 Ti, Ábrahámnak nemzetségi, Istennek választott szolgái, Kik Jákobtól származtatok, És választott fiak vattok, Mi Urunk ez kegyes Isten, Azki regnál mindeneken.	**<u>4.</u>**
5 Megemlékezik szünetlenől Az ő szentséges kötéséről, És az ő igaz igéje Ezer és több nemzetségre, Mindörökké megáll frigye, Mellyet Ábrahámmal szerze.	**<u>5.</u>**
6 Megemléjti ő esküvését, Mellyet az Izsák atyánknak tett, És megígérte Jákobnak, Azki bizonnyal hűn annak, Hogy az Izráel kötése Megmaradna mindörökké.	**<u>6.</u>**
7 Mondván: (vedd eszedben ez igét) Néked adom az Kánán földét, Te azt örökségül bírod, Zsinóroddal részre osztod: Noha küsded volt seregek, Kevesek és idegenek:	**<u>7.</u>**
8 Ottan népről népre térének,	**<u>8.</u>**

Országról országra menének, És az Úr mind vélek vala, Hogy népe kárt ne vallana, Úgy, hogy az ő nagy ereje Az királyokat elverte.	
9 Én kenöttimet ne bántsátok, Prófétáimnak ne ártsatok. Az földre külde éhséget, Elfogyatá kenyeröket, Osztán egy embert bocsáta, Azki őelőttök járna.	**9.**
10 Ez vala József, ki egy Úrnak Szolgául eladaték annak, És ő békóba vétteték, Ő testére vas vereték, Míglen az idő eljönne, Hogy Isten őt kimentené.	**10.**
11 Az ő nagy bölcs jövendölése Az ő nevét híressé tötte, Az király érette külde, És fogságból kivétette, Az népnek regnáló Ura Rabságból őt kioldozta.	**11.**
12 Az ő házán őt teljességgel Úrrá tévé nagy tisztességgel, Hogy néki mind nagy és kicsen Alája vetetvén legyen, Hogy az fő-fő népet bírja És az véneket oktassa.	**12.**

13 Osztán bémene az Izráel Az Egyiptomba cselédivel, Az Jákob ott jövevény lőn, Az Kám földén nagy néppé lőn, Úgy szaporodék népével, Erősb lőn ellenséginél.	**13.**
14 De az Úr Isten ő szíveket Úgy elfordítá elméjeket, Hogy az ő népeit ezek Szörnyen gyűlölnie kezdék, Hogy őket nagy álnoksággal, Elfogyatnák hamisággal.	**14.**
15 Az Mózest hozzájok bocsátá, Ki őtet hívséggel szolgálá, Az elválasztott Áronnal, És nékiek ezek által Nagy csudáit megmutatá, Az egész Kám tartományba.	**15.**
16 Setétséget külde az földre, Ki minden helyeket ellepe, Ezek ketten mind megtévék, Mit Isten hagya nékiek, Az vizet vérré fordítá, Az halakot mind megfojtá.	**16.**
17 Az földre békák rohanának, Úgyannyira, hogy elmászának Az király kamarájában, És mihelt szóla, legottan Számtalan rút féreg terme,	**17.**

Sok tető omla az földre.	
18 Esső helyett hánya köveket, Tűzlánggal az szőlővesszőket Elveszté az fügefákat, Kiirta itt minden fákat, És mihelt ismétlen szóla, Számtalan sok sáska juta.	**18.**
19 Az füvet ez földön ez férgek És az gyümölcsöt mind elévék, Elsőszültöket megölé Ez országban, és kivivé Ő népét nagy gazdagsággal, Sok ezüsttel és arannyal.	**19.**
20 Ő táborokban az emberek Semmi betegségben nem estek. Úgyhogy az egyiptomiak Kimenéseken vigadtak, Hogy tőlük legyen mentségek, Kik miatt volt nagy félelmek.	**20.**
21 Egy ködvel béfedezte őket, Mellyet fölöttök kiterjesztett, Az égen tüzet támaszta, Ki éjjel világot tarta. Sok fürjet ada nékiek, Mihellyen őtőle kérték.	**21.**
22 Égi kenyérrel őket tartá, És az kősziklát felszakasztá, Kiből az víz az szárazra, Mint egy patak kibuzdúla,	**22.**

Mert emléjte ígéretet, Mellyet az Ábrahámnak tett.	
23 Népét vígsággal ő kihozta Választott népét *vigasztalta,* *Az* pogányok tartományát, Ezeknek *adá* **jószágát,** Kit *kezekkel* munkálkodván Szerzettek volt ez országban.	23. Népét vígsággal ő kihozta, Választott népét *vígasztalta.* *A* pogányok tartományát, :/: Ezeknek *adta* **országát,** Mit *kezükkel* munkálkodván Szerzettek volt ez országban.
24 Ezt nékiek azért mívelte, Hogy *gondjok* **lenne** törvényére, Hogy **fogadnák az** ő szavát, **És tennék** *parancsolatját,* És örökké **megőrzenék,** **Kiért** *dicséret* Istennek.	24. Ezt nékiek azért mívelte, Hogy *gondjuk* **légyen** törvényére, Hogy **fogadják meg** ő szavát, :/: **Megtartsák** *parancsolatát,* És örökké **megőrizzék,** **Melyért** *dícséret* Istennek*!*

A zsoltár részletező leírással és nyilvánvalóan sok konkrét ószövetségi vonatkozással beszéli el Isten csodatételeit és támogatását az egyiptomi tíz csapás, a kivonulás, a pusztai vándorlás során, valamint Kánaán elfogalalásakor. Ezért a szöveg lerövidítendő. Az első három versszak általában szólít fel Isten dicséretére, tehát megtartandó. A 23–24. versszakok meghagyását az magyarázhatná, hogy mintegy visszautalva jelzik az előző versszakok, az egész zsoltár tartalmát, s le is zárják a szöveget. Épp a kihagyások miatt azonban az első három versszak és az utolsó kettő szövege között ekkor egyfajta törés lesz: az általános felhíváshoz egy bizonyos egyedi eseményre, eseménysorra való utalás társul, mégpedig csonkán és nyelvi problémákkal. Így – bár ez kétségtelenül nem adja vissza a zsoltár tartalmát – jobbnak látszik csak az 1–3. versszakok meghagyása, mint az Ék. 1921/2001-ben is. Egyébként a 23/4-ben a *jószágát országát*-ra változtatása indokolatlan: nehezíti az amúgy is bonyolult összetett mondat megértését, s szóismétléshez is vezet (l. 6. sor). Itt arról van szó, hogy Isten Izrael népének adta a pogányok földjét, és mindazt a vagyont is, amit ők ott kezük munkájával megszereztek. A 24. versszak módosításai viszont elfogadhatók. A feltételes mód latin hatásra (conjunctivus-kötőmód) kialakult felszólító szerepű régies használata imperativusi, felszólító módú alakokkal helyettesítődik.

CVI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 106. zsoltár
Előszámlálása az Isten sok jótéte-ményinek az Izráel népéhez és büntetésinek az ő bűnökért.	**Isten kegyelme népéhez** *Genf, 1562.*
1 Az Urat áldjátok, mert jó, Irgalma örökkévaló, *Vajjon* **s'** kicsoda mondhatná ki Az ő nagy erős hatalmát? Sok és nagy az ő *dicséreti*, **Kinek** ki tudhatná számát?	1. Az Urat áldjátok, mert jó, Irgalma örökkévaló*!* *Vajon* kicsoda mondhatná ki Az ő nagy erős hatalmát? Sok és nagy az ő *dícséreti*, **Melynek** ki tudhatná számát?
2 *Bódog, azki* az Úr szavát Megőrzi parancsolatját, Uram, *rólam emlékezzél* meg Népedhez való kedvedért, Kérlek, engemet látogass meg *Idvözítő* szerelmedért.	2. *Boldog, aki* az Úr szavát, Megőrzi parancsolatát. Uram, *énrólam emlékezz* meg*!* Népedhez való kedvedért, Kérlek, engemet látogass meg *Üdvözítő* szerelmedért*!*
3 **Hogy jovaival** élhessek Te választott *hiveidnek* És hogy szívem örvendezhessen Örömén *az* te népednek, És **az te nagy dicsőségeden** **Örök** *népedvel* örvendjek.	3. **Javaival hogy** élhessek Te választott *híveidnek*, És hogy szívem örvendezhessen Örömén *a* te népednek, És **örökséged örömében** **A te** *népeddel* örvendjek.
4 Atyáinkkal egyetemben Vétkeztünk fölséged ellen, Tettünk nagy sok gonoszságokat, Éltünk rút, hamis életben, Eleink nem nézték dolgodat Az Egyiptomnak földében.	**4.**

5 Hozzájok kegyességedet Nem nézték sok jótétedet, Ellened sokszor cselekedvén Amaz Veres-tenger mellett, Mégis megsegíté az Isten, Megmutatá nagy erejét.	**5.**
6 Az Veres-tengert megfeddé, S' menten elszárada vize. Általvivé az nagy mélységen, És az iszonyú nagy pusztán, Megmenté gyűlölői ellen Kegyetlen kézből kihozván.	**6.**
7 Ellenségek birtokából Kiszabadítá markokból, Víz elnyelé az ellenséget, Egy sem marada közőlek, Ott vövék eszekben igéjét Hivék, és nevét dicsérék.	**7.**
8 Hamar elfelejték ismét Az ő sok csudatételét, Segédséget tőle nem kértek, Kívánságokra indultak, Az pusztán Istent megkísérték, És nagy hatalmát próbálták.	**8.**
9 Ott kívánságok bétölték, Sok étel nékik adaték, Úgyhogy végre ugyan megunták: Az táborban Mózes ellen És az Áron ellen támadtak,	**9.**

Kiket választott az Isten.	
10 Az föld fölnyílék, és Dátánt Elnyelé és az Abiránt. Az patvarkodókra hirtelen Tűz esék, s' elveszté őket. Borjút öntének Oreb hegyen, Annak tőnek tisztességet.	**10.**
11 Tiszteket úgy elcserélék, Mint ha volna ő istenek, Barom képben, ki szénát eszik, Elfelejték az megmentőt, Istenre nem lőn gondjok nekik, Ki Egyiptomban csudát tőt.	**11.**
12 Ő csudáit Kám országban Nem gondolták meg magokban, Melly nagy rettenetes dolgokat Tőn az Veres-tenger mellett, Kin megindítván nagy haragját, Megölni akará őket:	**12.**
13 Ha az elválasztott Mózes Nem látott volna az néphez, És ebben ellent nem tart vala, És ha Istennek haragját Ő el nem fordította volna, Elveszti vala táborát.	**13.**
14 Az jó földet megutálák, Kit azelőtt ohajtottak, Ő beszédinek nem hivének, Morgolódtak sátorokban,	**14.**

És az ő szavát nem követték Ő kemény nyakó voltokban.	
15 Kin megharagvék az Isten, Ő kezeit fölemelvén, Hogy az pusztán őket leverje, És őket magvokkal együtt Egy helyről másikra kergesse, És eloszlassa mindenütt.	**15.**
16 Ottan hamar az ő szívek Az Baál-Peórra csüggedtek, Övének halott áldozatot, Kiért ismétlen az Isten Rájok bocsáta csapásokot, Mert megbúsíták szertelen.	**16.**
17 Míglen Fineas fölkele, És ő bűnöket megfeddé, Ki által az csapás megszünék. Igazságára nékie Ez dolog tulajdonítaték Mind örökkön és örökké.	**17.**
18 Ismét haragra indíták Kútjánál az háborgásnak. Kin az Mózes sok gonoszt látott, És tőlök sok bút szenvedett, Szívében úgy megbúslakodott, Hogy nyelve csaknem vétkezett.	**18.**
19 Pogány népet el nem törlék, Mint Isten hadta nékiek, Hanem azokkal eleggyültek,	**19.**

Az ő dolgokat tanulták, És ő bálványokat tisztelték, Kik fogdosó hálók voltak.	
20 Mert ők az önnön fiokat És az ő szép leányokat Az ördögöknek föláldozták. Ártatlan vért kiontának, Fiokat áldozatra adták Az kánáni bálványoknak.	**20.**
21 Az földet megfertezteték Ő öldöklő véres kezek, Ő magokat is megmocskolák Sokféle gonoszságokban, Mert mélyen el-béburulának Az bálványi bujaságban.	**21.**
22 Az Isten rájok haragvék És megindula ellenek, Örökségitől elirtózék, Őket adá pogány kézben. Kik őket szertelen gyűlölték, Úrrá tévé az ő népén.	**22.**
23 Kik őket keményen gyötrék, Nehéz kezekkel terhellék: Gyakran kimenté ez veszélből, Mégis ellene járának, Hogy sanyargának illy veszettöl, Hamisságok oka annak.	**23.**
24 De mégis az kegyes Isten Megtekinté ínségekben,	**24.**

Meghallgatá ohajtásokat, Ő kötésit megemléjté. Megszáná nagy nyavalyájokat, És nékik megkegyelmeze.	
25 Hozzájok enyhité ismét, Kik fogságban tarták őket, Segéts, Úr Isten, és hozz öszve Az pogányok közül széllel, És szent nevedet örvendezve Dicsérjük nagy dicsőséggel.	**<u>25.</u>**
26 Az Úr *fölmagasztaltassék,* Istene az Izráelnek, *Dicsértessék* az ő szent neve És hogy örökké úgy legyen, Minden nép így szóljon erre: **Dicsőség az Úrnak,** Ámen.	26. Az Úr *felmagasztaltassék,* Istene az Izráelnek*:* *Dícsértessék* az ő szent neve*!* És hogy örökké úgy legyen, Minden nép így szóljon erre: **Az Úrnak dicsőség!** Ámen.

A 2. versszakban az első felkiáltó jel (!) szükségtelen, mondatot vág ketté; a párhuzamos szerkezet második fele (a záró két sor) is mutatja, hogy itt a „Népedhez való kedvedért," sor az előzővel függ össze. A *kedvedért* (2/4) és a *szerelmedért* (2/6) szavak megjegyzetelhetők, a jelentésük: 'kegyelmedért', ill. 'szeretetedért'. A 3/5, 3/6-ban föltehetőleg az *Örök népeddel* szerkezet ma nehezebben érthető volta a változtatás oka, vö. ÚF 5: „örülhessek néped örömének, / és dicsőíthesselek örökségeddel együtt!". A dicsőítés tehát ott van, ami az Ék. 5. sorából (*dicsőségeden*) kihagyatott. A legjobb lenne talán meghagyni az eredeti szöveget annyi eltéréssel, hogy az *Örök népeddel Örökségeddel*-re lenne cserélve. Ekkor a párhuzamos szerkesztés mutatná a *néped*-nek és az *Örökséged*-nek az egyházi nyelvben azonos jelentését is. A 4.-től a 25. versszakig a kihagyás, az Egyiptomból való megszabadítás részletező leírásának az elhagyása javasolt. A 26. versszak záró funkcióját a kihagyás nem sérti.

CVII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 107. zsoltár
Előszámlálása az Isten megszabadításának, mellyet az embereknek szokott gyakran megmutatni.	**A megváltottak hálaéneke** *Bourgeois L., Lyon, 1547.*
1 *Dicsérjétek* az Urat, Mert nagy ő jóvolta, És örökké megmarad Az ő nagy irgalma. *Azkik* megváltattak *Őáltala kegyessen* Kíntól megtartattak, Őtet *dicsérjék* híven.	1. *Dícsérjétek* az Urat, Mert nagy ő jóvolta, És örökké megmarad Az ő nagy irgalma. *Akik* megváltattak *Ő általa kegyesen,* Kíntól megtartattak, Őtet *dícsérjék* híven.
2 Kiket ő támadatról És napenyészetről, Dél felől és északról *Bégyűjte* sok földről. Kik az szörnyű pusztán Idestova *búdostak,* Semmi várost ottan Lakásra nem találtak.	2. Kiket ő támadatról És napenyészetről, Dél felől és északról *Bégyüjte* sok földről, Kik a szörnyű pusztán Idestova *bujdostak,* Semmi várost ottan Lakásra nem találtak.
3 Holott *nékik* nem vala *Ételek, italok,* **Kin** *lelkek elbággyada,* Nagy bú *szálla rájok,* Ez ő *ínségekben* Istenhez kiáltának, Kitől nagy *kegyessen* *Megszabadítatának.*	3. Holott *nekik* nem vala *Ételük, italuk,* **Min** *lelkük elbágyada,* Nagy bú *szállott rájuk.* Ez ő *ínségükben* Istenhez kiáltának, Kitől nagy *kegyesen* *Megszabadíttatának.*
4 És igaz úton őket Nagy szépen hordozá,	4. És igaz úton őket Nagy szépen hordozá,

Holott lelnének helyet, Városra juttatá, Ezek hát víg szívvel Az Úr Istent *dicsérjék*, Minden népnek *széllel* Nagy csudáit beszéljék.	Holott lelnének helyet, Városra juttatá. Ezek hát víg szívvel Az Úr Istent *dícsérjék*, Minden népnek *széjjel* Nagy csudáit beszéljék.
5 Hogy *az* szomjú lelkeket Megitatá vízzel, És mind az éhezőket Bétölté étellel. Kik *az* nagy setétben Fogságban hevertenek, Halálos ínségben Nagy *vasakot* viseltek.	5. Hogy *a* szomjú lelkeket Megitatá vízzel, És mind az éhezőket Bétölté étellel, Kik *a* nagy setétben Fogságban hevertenek, Halálos ínségben Nagy *vasakat* viseltek.
6 Mert az Isten **igéjét** Ők meg nem gondolák, És az ő jó tanácsit Megveték, csúfolák*:* **Kiért** ők *keményön* Megostoroztatának, *Segedelmek* nem lőn, Midőn így kínlódnának.	6. Mert az Isten **igéit** Ők meg nem gondolák, És az ő jótanácsit Megveték, csúfolák, **Melyért** ők *keményen* Megostoroztatának, *Segedelmük* nem lőn, Midőn így kínlódnának.
7 De hogy ő *szükségekben* Kiálták az Urat, Megmenté őket menten, Viselvén *gondjokat.* Ő nagy hatalmából Fölbontá *kötelöket*, Halál árnyékából El-kibocsátá őket.	7. De, hogy ő *szükségükben* Kiálták az Urat, Megmenté őket menten, Viselvén *gondjukat.* Ő nagy hatalmából Fölbontá *kötelüket*, Halál árnyékából El-kibocsátá őket.
8 **Áldják ezek** az Istent,	8. **Ezek áldják** az Istent,

Dicsérjék kegyelmit, Minden nép közt naponként *Hirdessék* csudáit. Ő töri föl menten Az erős érckapukat, Eltöri nagy könnyen Az ő nagy *vaszárjokat.*	*Dícsérjék* kegyelmit, Minden nép közt naponként *Hírdessék* csudáit*!* Ő töri föl menten Az erős*, érc kapukat,* Eltöri nagy könnyen Az ő nagy*, vas zárjukat.*
9 *Az* bolondok kínlódnak Az ő *bűnök miát,* Az Isten haragjának Érzik *bennök sullyát,* Sem étel, sem ital Nem kell semmire nékik Mert *az* szörnyű halál *Szemek* előtt forgódik.	<u>9.</u> *A* bolondok kínlódnak Az ő *bűnük miatt,* Az Isten haragjának Érzik *bennük súlyát.* Sem étel, sem ital Nem kell semmire nékik, Mert *a* szörnyű halál *Szemük* előtt forgódik.
10 *Mihelt* ők *kiáltának* *Az* kegyes Istenhez, Tőle megtartatának, **Nékik lőn** kegyelmes. *Mihelt* ő egy szót szól, *Megjobból* az erőtlen, *Az* beteg *meggyógyól,* Mert megmenti az Isten.	<u>10.</u> *Mihelyt* ők *kiáltanak* *A* kegyes Istenhez, Tőle megtartatának, **Lőn nékik** kegyelmes. *Mihelyt* ő egy szót szól, *Megjobbul* az erőtlen, *A* beteg *meggyógyul,* Mert megmenti az Isten.
11 **Áldják ezek** az Istent, *Dicsérjék* kegyelmit, Minden nép közt óránként Hirdessék csudáit. Istennek *szívekből* Áldozzanak *hívséggel,* Csudatételiről Énekeljenek széjjel.	11. **Ezek áldják** az Istent, *Dícsérjék* kegyelmit, Minden nép közt óránként Hirdessék csudáit. Istennek *szívükből* Áldozzanak *hűséggel,* Csudatételiről Énekeljenek széjjel.

12 **Kik az hajókon** járnak *Az* széles tengeren, Nagy *veszélben forganak* Kereskedést űzvén, Azok értik dolgát, És nagy hatalmát látják Számtalan csudáját *Az* mélységről gondolják.	12. **Hajókon akik** járnak *A* széles tengeren, Nagy *veszélyben forognak,* Kereskedést űzvén, Azok értik dolgát És nagy hatalmát látják, Számtalan csudáját *A* mélységről gondolják.
13 Hogyha *ő az* szélnek szól, *Megindól* legottan, Nagy hirtelen *fölzúdól* S' habokat *széllelhány,* *Mellyek* fölütköznek, És az eget verdesik, Ismétlen ledőlnek, Rettegnek, *azkik* nézik.	13. Hogyha *ő a* szélnek szól, *Megindul* legottan, Nagy hirtelen *felzúdul,* S habokat *széjjelhány,* *Melyek* felütköznek És az eget verdesik, Ismétlen ledőlnek*;* Rettegnek, *akik* nézik.
14 Széjjel úgy tántorganak, Mint egy részeg ember, Semmihez nem kaphatnak, Mert széles *az* tenger. De ha *ez veszélben* Az Istenhez kiáltnak, Megmenti *kegyessen,* Hogy el ne **buruljanak.**	14. Széjjel úgy tántorognak, Mint egy részeg ember, Semmihez nem kaphatnak, Mert széles *a* tenger. De ha *e veszélyben* Az Istenhez kiáltnak, Megmenti *kegyesen,* Hogy ne **hánykolódjanak.**
15 Jó időt támaszt ismét, *Az* tengert *enyhéti,* **Az fölemelt hab** vizét Szépen lefekteti. Ott igen örvendnek *Az* tenger *csendességén,* Ha *az* partra **érnek,**	15. Jó időt támaszt ismét, *A* tengert *enyhíti,* **Felemelt habok** vizét Szépen lefekteti. Ott igen örvendnek *A* tenger *csöndességén,* Ha *a* partra **értek,**

Azkit kívántak szintén.	**Amit** kívántak szintén.
16 **Áldják ezek** az Istent, *Dicsérjék* kegyelmit, Minden nép közt naponként Hirdessék csudáit, És **dicsérjék** őtet *Az* gyülekezetekben, Magasztalják nevét *Az* vének seregében.	16. **Ezek áldják** az Istent, *Dícsérjék* kegyelmit, Minden nép közt naponként Hirdessék csudáit. És **dícsérjék** őtet *A* gyülekezetekben, Magasztalják nevét *A* vének seregében,
17 Ő *az* folyóvizeket Szintén kiszárasztja, *Az* csurgó kútfejeket Szárazra fordítja. *Az* gyümölcsös földet Meddő parlaggá *tészi*, Mert itt sok bűnöket *Töttek*, és azt bünteti.	17. Ő *a* folyóvizeket Szintén kiszárasztja, *A* csurgó kútfejeket Szárazra fordítja. *A* gyümölcsös földet Meddő parlaggá *teszi*, Mert itt sok bűnöket *Tettek*, és azt bünteti.
18 *Essőkkel nedveséti* *Az* száraz földeket, Folyással *ékeséti* *Az* sovány helyeket. És **ez** *illy* földeket Adja éhező népnek*:* Hogy itt lakóhelyet És várost építsenek,	18. *Esőkkel nedvesíti* *A* száraz földeket, Folyással *ékesíti* *A* sovány helyeket. És **az** *ily* földeket Adja éhező népnek, Hogy itt lakóhelyet És várost építsenek.
19 **Kik ez földet** *bévetik* És szőlőt ültetnek, És szép fű nevekedik *Hasznokra az* népnek. És őket megáldja, Hogy szaporodhassanak,	19. **E földet ők** *bevetik*, És szőlőt ültetnek, És szép fű nevekedik, *Hasznára a* népnek. És őket megáldja, Hogy szaporodhassanak,

És fogyatkozása Ne legyen *az* csordáknak.	És fogyatkozása Ne legyen *a* csordáknak.
20 De elfogynak ismétlen És sanyargattatnak, Elnyomatnak szertelen És szorongattatnak. *Az* fejedelmeket *Megvetöttekké* tészi, *Az* pusztában őket Út nélkül *széllelviszi*.	20. De elfogynak ismétlen, És sanyargattatnak, Elnyomatnak szertelen, És szorongattatnak. *A* fejedelmeket *Megvetettekké* tészi, *A* pusztában őket Út nélkül *széjjelviszi*.
21 Kegyesen fölemeli Ő *az* nyomorultat, Cselédit kiterjeszti, Mint *az* sereg nyájat. *Az* jók, kik ezt látják, Örvendez az ő szívek De *szájokat* dugják, *Azkik* **hamissan** élnek.	21. Kegyesen fölemeli Ő *a* nyomorultat, Cselédit kiterjeszti, Mint *a* sereg nyájat. *A* jók, kik ezt látják, Örvendez az ő szívek*;* De *szájukat* dugják, *Akik* **gonoszul** élnek.
22 *Azkinek* esze vagyon, Megnézze ezeket, És meglátja jó módon Az Isten kegyelmét.	22. *Akinek* esze vagyon, Megnézze ezeket, És meglátja jó módon Az Isten kegyelmét.

Meggondolandó, nem hagyható-e el a szöveg a 2. versszaktól, ill. annak 2. felétől („Kik az szörnyű pusztán”) a 21. versszakig, ill. annak 2. feléig („A jók, kik ezt látják,”). Vagy kevesebb kihagyás is elképzelhető. A zsoltárszöveg nagy része az istenfélelem és a földi boldogulás, illetve a tengeri út sikere között közvetlen összefüggést lát, és ezt részletezi. Az Ék. 1996 az 5–10. és a 12–20. verseket hagyja el. Egyébként a 2.-ben *bégyüjte* helyett *bégyűjte* vagy *begyűjte* kellene. A 3/7-ben a *Kitől Mitől*-re írandó át, mert a *ki(től)* a régi nyelvben vonatkozik élettelen vagy elvont fogalomra is, ma viszont általában csak az élőkre, ezért itt az Istenre érthető, holott a bujdosók (az otthontalanok) nem a tőle, hanem az ínségtől való

megszabadulásért fohászkodnak. A 3/3-ban a *Kin* át is van *Min*-re javítva. A *széllel*-nek *széjjel*-re való javítása a 4.-ben és a 11.-ben helyes, a jelentés így adható vissza. A 10.-ben a *kiáltának* helyett *kiáltanak* van. Az múlt idejű igét nem volt szerencsés jelen idejűre változtatni, az ezzel összefüggő, ezt követő két igealak is elbeszélő múltban áll. Ui. a „Megjobbul az erőtlen” helyett meggondolható javaslat: *Jobban lesz…* . A 12.-ben a *szintén* szó jelentése magyarázandó: ’teljesen’; a *dolgát* után pedig helytelen a vesszőt elhagyni. A 14.-ben „Hogy el ne buruljanak” helyett „Hogy ne hánykolódjanak” áll. A Biblia alapján elfogadható, de az eredeti is maradhatna: „Hogy el (vagy: fel) ne boruljanak”. A 19.-ben a „Kik ez földet bévetik” helyett: „E földet ők bevetik” javallható. A hosszú összetett mondatot stilisztikai, szemantikai szempontból is jobb megszakítani (vö. ÚF 36: „akik várost alapítottak lakóhelyül. / Mezőket vetettek be,”). A 21.-ben „De szájukat dugják” helyett jobb lenne: „Szájukat befogják” (vö. ÚF 42 is: *befogják szájukat*). A nehezebben érthető, különösnek érzett régies kifejezést szerencsésebb kiküszöbölni.

CVIII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 108. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az ő királyságának egész és teljes birodalmáért.	**Isten jósága és hűsége (Reggeli ének)** *Bourgeois L., Genf, 1562.*
1 Úr Isten, kész az én szívem, És azon vagyon én lelkem, Hogy tenéked énekeljen, **Hegedőben** zengedezzen, Nosza, lantok és citerák Zendüljetek *föl* muzsikák, Mert igyekezem **én szivemben** Így menni az Úr eleiben.	1. Úr Isten, kész az én szívem, És azon vagyon én lelkem, Hogy tenéked énekeljen, **Dícséretet** zengedezzen. Nosza, lantok és citerák, :/: Zendüljetek *fel* muzsikák, Mert igyekezem **jó reggelen** Így menni az Úr eleiben.
2 *Dicsérlek*, Uram, *tégedöt*, Minden nemzetségek előtt, Tisztellek szép énekekkel Minden nép előtt víg szívvel, Mert *az* te *kegyelmességed*	2. *Dícsérlek*, Uram, *tégedet* Minden nemzetségek előtt, Tisztellek szép énekekkel Minden nép előtt víg szívvel. Mert *a* te *kegyelmességed* :/:

Az széles égre kiterjed, *Fölségednek* szent igazsága *Az fölhőköt* mind *föllyölmúlja.*	*A* széles égre kiterjed, *Felségednek* szent igazsága *A felhőket* mind *felülmúlja.*
3 Magasztaltassál az égre, Dicsőséged nyújtsd ez földre, Szerelmes népedet tartsd meg, Nyújtsd kezed, engem hallgass meg. Az Isten ő szentségében Megvigasztala kegyessen, Hogy az Sikemet én megveszem, És az Szukót völgyét elmérem.	**3.**
4 Az Galádot is akképpen Megveszem én nagy erőmben, Az Manasses is mind enyim, Azonképpen az Efraim. Mind ez seregek enyímek, Erősségek én fejemnek, Júda lesz királyi országom, És én törvényszerző regnálóm.	**4.**
5 Az Moáb leszen énnekem Mint egy lábmosó edényem, Kiben lábaimat mosom, És azt én bizonnyal tudom, És teljességgel elhiszem, Edómra sarumot vetem, Filisztéusok, örvendjetek Az én dicső győzödelmemnek.	**5.**
6 Ki vinne engemet bátran Ez nagy kerített városban? Engemet ki vezérlene Az erős Edóm földére?	**6.**

Nem te tészed-é, Úr Isten, Ki minket űzsz helyből helyben? Hogy el nem jövél sereginkkel, Megűzetél ellenséginkkel.	
7 Légy *minékünk segédségől,* Őrizz meg *ellenségünktől,* Mert az emberi *segétség* *Hiában való epesség.* Az Isten által minékünk Lészen erős győzödelmünk, És **ő megszabadít** bennünket, Megtapodja ellenségünket.	7. Légy *minekünk segítségül,* Őrizz meg *ellenséginktül,* Mert az emberi *segítség* *Hiábavaló* ***epedség***. Az Isten által minekünk :/: Lészen erős győzedelmünk, És **megszabadít ő** bennünket, Megtapodja ellenségünket.

Az 1.-ben a *hegedőben* helyett a *dícséretet* szót indokolhatja, hogy a Bibliában itt nem említenek hangszert, s a mai hegedű az Ószövetségben ismeretlen (*hegedű* szavunk legkorábbi jelentése pedig ’egy fajta pengetős hangszer’). Igaz, viszont, hogy a szó használatának a Szenci Molnár fordította zsoltárokban is van hagyománya, l. pl. 33/1, 43/4, 49/1, 92/2, 137/1, 144/4, 149/2, 150/2. Az *én szívemben*-nek *jó reggelen*-re változtatását a Biblia indokolhatta (RK 3: „hadd keltsem fel a hajnalt”; ÚF: „hadd ébresszem a hajnalt!”). S a szív készségéről már volt is szó az 1. sorban (bár ez nem kizáró érv). A 3–6. versszakok (ószövetségi utalások részletezése) valóban elhagyhatók, az Ék. 1996-ban is ez történik. A 7/4-ben az *epeség* szót vissza kéne állítani, vagy inkább *epedtség*-re módosítani, s a jelentését is lehetne magyarázni: ’lelki keserűség, bánat’. Az eredeti Szenci Molnár-szövegben a rövid *s* két magánhangzó közötti gyakori geminációja (megnyúlása) fordul elő. A 108. zsoltár a Biliában kisebb módosításokkal az 57. zsoltár 8–12. és a 60. zsoltár 7–14. verseiből van összeszerkesztve. Ennek a verses zsoltárfeldolgozás Szenci Molnár készítette fordításában is van nyoma.

CIX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 109. zsoltár
Könyörgése Dávidnak Dög ellen, Krisztusnak az Júdás ellen.	**Panasz az istentelenek ellen** *Bourgeois L., Genf, 1551.*

1 Óh, Úr Isten, én dicsőségem, Ne hallgass, ne felejts el engem! Mert rágalmaz az istentelen, Száját reám tátotta szörnyen, Hazugságot szól ellenem, Nyelvével sérteget engem.	1. Ó, Úr Isten, én dicsőségem, Ne hallgass, ne felejts el engem! Mert rágalmaz az istentelen, Száját reám tátotta szörnyen, Hazugságot szól ellenem, Nyelvével sérteget engem.
2 Ok nélkül rólam gonoszt szólnak, És nagy *ellenségeknek* tartnak, Azért, hogy én őket szerettem, Kegyetlenül gyűlölnek engem, Én csak Istennek szüntelen **Imádkoztam** ez ínségben.	2. Ok nélkül rólam gonoszt szólnak, És nagy *ellenségüknek* tartnak*;* Azért, hogy én őket szerettem, Kegyetlenül gyűlölnek engem*;* Én csak Istenhez szüntelen **Fohászkodtam** ez ínségben.
3 Jókért nékem gonoszt fizetnek, Jó szeretetemért gyűlölnek. Támassz az én ellenségemre Istentelen büntetésire, Az Sátán álljon mellette Jobb keze felől nékie.	**3.**
4 Őnéki minden ítéletben Nehéz kárhoztatása légyen, És mindennémű könyörgése Bűnre forduljon őellene, Hosszú élete ne légyen, Más álljon az ő tisztiben.	**4.**
5 Fiai legyenek árvákká, Felesége özvegy asszonnyá, Gyermekei ez földön szüntelen Elbúdossanak helyből helyben, Házakból kipusztuljanak,	**5.**

És ők széjjel kolduljanak.	
6 Az uzsorás ennek marháját, Ellenség vegye el jószágát, Ne légyen segedelme néki, Ínségében ne szánja senki, Az ő árváin ez földön Semmi nép ne könyörüljön.	**6.**
7 Ez földről minden maradéki Eltöröltessenek őnéki, Nemzete elfogyjon más részben, És el ne felejtse az Isten Bűnöket ő elejeknek, Mellyet ők cselekedtenek.	**7.**
8 Istentől ne légyen elfedve Az ő anyjának undok vétke, Sőt minden bűnök őnékiek Isten eleiben érjenek, Ez földön ő híre-neve Eltöröltessék örökké.	**8.**
9 Azért, hogy soha semmiképpen Ő nem könyörült az szegényen. Az nyomorult embert nem szánta, Sőt az nyavalyást sanyargatta, És azt halálra kergette, Azkinek nagy volt sérelme.	**9.**
10 Az átkot mindenkor kívánta, Azért méltán megesik rajta, Az áldás nem kellett őnéki, Azért méltán azt el nem veszi,	**10.**

Ő magát, mint egy ruhában, Öltöztette az átokban.	
11 Az átok, mint a víz, őbelé Úgy follyon, kivel teljék béle, Minden csontját az ő nagy átka Mint az ható olaj, megjárja, Átokban mint öltözetben Öveddzék minden időben.	**<u>11.</u>**
12 Illy jutalmat ád Isten nékik, Kik az én lelkemet kergetik, És reám szörnyen agyarkodnak, Életemről sok gonoszt szólnak, Te pédig, kegyelmes Isten, Légy jelen nagy ínségemben.	**<u>12.</u>**
13 Irgalmaddal biztatom lelkem, Szent nevedért őrizz meg engem, Mert szegény szűkölködő vagyok, Én szívemnek fájdalmi nagyok, Ím el kell múlnom hirtelen, Mint az árnyék *az* setétben.	13. Irgalmaddal biztatom lelkem, Szent nevedért őrizz meg engem, Mert szegény szűkölködő vagyok, Én szívemnek fájdalmi nagyok*!* Ím el kell múlnom hirtelen, Mint az árnyék *a* setétben.
14 Egy helyről másikra kell mennem, Mint az sáskát, kergetnek engem, Az én térdeim ellankadtak, Böjtölés miatt tántorognak, Minden testem úgy elszáradt, Semmi kövére nem maradt.	**<u>14.</u>**
15 Ez én nagy keserűségemben Csúfolnak és gyaláznak szörnyen, *Fejeket* rázzák, midőn látnak,	15. Ez én nagy keserűségemben Csúfolnak és gyaláznak szörnyen*;* *Fejüket* rázzák, midőn látnak,

És engem gúnyolnak, *boszontnak*, Azért, Úr Isten, *segéts* meg, Nagy kegyességedért tarts meg.	És engem gúnyolnak, *bosszantnak.* Azért, Úr Isten, *segíts* meg, Nagy kegyességedért tarts meg*!*
16 Midőn énellenem fölkelnek, Tőled megszégyenítessenek, Hogy én örvendezzek szívemben, Ezek essenek nagy szégyenben, És érdemlett gyalázatban Öltözzenek, mint palástban.	**<u>16.</u>**
17 Az Úr Istent én az én számmal *Dicsérem* szép énekmondással, Magasztalom őtet szüntelen, Mert ő *könyörűl az* szegényen, És azok ellen megtartja, *Azkik* ítélik halálra.	17. Az Úr Istent én az én számmal, *Dícsérem* szép énekmondással, Magasztalom őtet szüntelen, Mert ő *könyörül a* szegényen, És azok ellen megtartja, *Akik* ítélik halálra.
Az 1.-ben az *Imádkoztam Fohászkodtam*-ra való cserélése felesleges, a Bibliában is: *imádkozom*. A 3–12. és a 14., 16. versszakok valóban elhagyhatók, főleg a bosszúzsoltáros hangvétel, ezen kívül a régies nyelv miatt. Az Ék. 1996 szintén így tesz. A kihagyások ellenére a gondolatsor lényegében folyamatos marad. A 13.-ban a *nagyok* szó után a párhuzamos szövegszerkesztés és a bibliai szöveg miatt is a felkiáltó jel (!) helyett jobb lenne a pont (.). A 17/1-ben az *én* megismétlése nem szerencsés, esetleges módosítás: „… szívemmel, számmal, / Dícsérem…”.	

CX. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 110. zsoltár
Jövendölés az Krisztus országáról.	**Krisztus örök királysága és papsága** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Az Úr Isten mondá az én Uramnak: Ülj az én *hatalmomnak* jobbjára,	1. Az Úr Isten monda az én Uramnak: Ülj az én *hatalmamnak* jobbjára,

Míg ellenségidet, kik *rád támadnak,* **Zsámolyszékül** vetem **lábad** alá.	Míg ellenségidet, kik *rádtámadnak,* **Zsámolyul** vetem **lábadnak** alá.
2 Az Úr az Sionból küldi pálcádat, Birodalmodnak erősségére, **Ellenség** közt mutasd **országlásodat,** Uralkodjál az népnek közötte.	2. Az Úr az Sionból küldi pálcádat Birodalmadnak erősségére, **Ellenségid** közt mutasd **országlásod,** Uralkodjál az népnek közötte.
3 Dicsőségére *az* te szentségednek, *Az* nép örvendez *győzödelmeden,* *Olly* sok fiaid tenéked születnek, Mint *az* hajnali harmat *az földen.*	3. Dicsőségére *a* te szentségednek *A* nép örvendez *győzedelmeden.* *Oly* sok fiaid tenéked születnek, Mint *a* hajnali harmat *a földön.*
4 Mert az Úr Isten megesküdt tenéked, *Mellyet* meg nem bán soha örökké, **Melkizedek** rendi szerint (**ezt** értsed) Te vagy *az* főpap most és örökké.	4. Mert az Úr Isten megesküdt tenéked, *Melyet* meg nem bán soha örökké, **Melkisédeknek** rendi szerint (értsed) Te vagy *a* főpap most és örökké.
5 Az Úr, *azki* ül *az* te jobb kezeden, Ha megharagszik egykor valóban, *Az* hatalmas királyokat *erőssen* Hatalmával megrontja legottan.	5. Az Úr, *aki* ül *a* te jobb kezeden, Ha megharagszik egykor valóban, *A* hatalmas királyokat *erősen* Hatalmával megrontja legottan.
6 *Az* pogányokon ítéletit tartja, Megtölti *az* földet holttestekkel, Ellenségidnek *fejeket* megrontja, Országa kihat *ez* földre *széllel.*	6. *A* pogányokon ítéletit tartja, Megtölti *a* földet holttestekkel, Ellenségidnek *fejüket* megrontja, Országa kihat *e* földre *széjjel.*
7 Az úton iszik ő **az folyamatból,** **Kinek** vize foly nagy *harsagással,* Ennekokáért ő nagy hatalmából **Fejét fölemeli** méltósággal.	7. Az úton iszik **a tiszta patakból,** **Melynek** vize foly nagy *harsogással,* Ennek okáért ő nagy hatalmából **Emeli fejét nagy** méltósággal.

Az 1.-ben az Ék.-ben a *rád támadnak* külön írandó. A régies *zsámolyszék* helyett a *zsámoly* szó használata javasolható. A 6.-ban az „Ellenségidnek fejeket (Ék.: fejüket) megrontja” helyett jobb lenne: *Ellenségidnek vezérit megrontja* (l. ÚF 6 is: „összezúzza sok ország fejét”). A *fő (fej)* ugyanis itt ’vezér, vezető ember’ jelentésű, a mai éneklő viszont a testrészre gondol. A 7.-ben a régies *folyamatból* szó helyett a *tiszta patakból* elfogadható.

CXI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 111. zsoltár
Háláadása az Izráel népének.	**Hálaének Isten testi és lelki áldásaiért** *Bourgeois L., Lyon, 1547.*
1 Hálát adok, Uram, néked, Teljes szívből áldlak téged, *Az* **híveknek ő seregiben** Megvallom **dicsőségedet,** **Hirdetem dicséretedet** Életemnek minden *rendiben.*	1. Hálát adok, Uram, néked, Teljes szívből áldlak téged *A* **hívek gyülekezetében;** Megvallom **nagy dicsőséged** **És hirdetem dícséreted** Életemnek minden *rendében.*
2 Nagyok az Úrnak csudái, És *azki* azt *megtekénti,* Örvendez annak az ő szíve, **Az ő dicső méltósága** **És az ő szent igazsága** Megmarad **örökkön örökké.**	2. Nagyok az Úrnak csudái, És *aki* azt *megtekinti,* Örvendez annak az ő szíve. **És az ő szent igazsága,** **És ő dicső méltósága** Megmarad **mind örök időkre.**
3 Csuda dolgait az Isten Szerzette emlékezetben, Kegyes és irgalmas kedvéből, **Ételt ád azoknak** bőven, *Azkik* őtet félik híven, Megemlékezik kötéséről.	3. Csuda dolgait az Isten Szerzette emlékezetben Kegyes és irgalmas kedvéből. **Azoknak ételt ád** bőven, *Akik* őtet félik híven*;* Megemlékezik kötéséről.

4 Népével nagy csudákat tett, Hogy *az* pogányok örökét *Kezekben* adá őnékiek*:* Merő *hívség* és tisztaság És állhatatos igazság Minden dolga az ő kezének.	4. Népével nagy csudákat tett, Hogy *a* pogányok örökét *Kezükbe* adá őnékiek. Merő *hűség* és tisztaság És állhatatos igazság Minden dolga az ő kezének.
5 **Minden ő parancsolatja** **Igaz minden ő hagyása,** **Kiben** semmi változás nincsen, Az ő népét ő megmenté, És *ővélek* kötést szerze, **Ki** megmarad minden időben.	5. **Igaz minden ő hagyása,** **Minden ő parancsolata,** **Melyben** semmi változás nincsen. Az ő népét ő megmenté, És *ővélük* kötést szerze, **Mely** megmarad minden időben.
6 Szent és dicső az ő neve, És az Úrnak ő félelme *Az* jó bölcseségnek *kezdeti*, Ki megtartja ő törvényét, És megőrzi szent *igéjét*, Annak megmarad *dicséreti*.	6. Szent és dicső az ő neve, És az Úrnak ő félelme, *A* jó bölcseségnek *kezdete*. Ki megtartja ő törvényét, És megőrzi szent *Ígéjét*, Annak megmarad *dícsérete*.
Az 1.-ben „Az híveknek ő seregiben” helyett „A hívek gyülekezetében;” megfelelő, elfogadható változtatás, a szójelentés módosulása indokolja. Az utána következő három sorban azonban a változtatások a szöveg szempontjából feleslegesek, az eredeti szöveg tömörebb, hatásosabb. Ugyanez mondható a 2. versszak változtatásairól. Az *örökkön örökké* hagyományos szószerkezet, de érthető és meghagyandó a szóhangulat többlete miatt is; avagy *örökkön örökkre*-re változtatható a jobb rím érekében. Az 1/6-ban a *rendiben*-hez szómagyarázat csatolható, a jelentés: ’részében, során’. A 3.-ban a „Megemlékezik kötéséről” sor helyett meggondolható javaslat: „Emlékezik szövetségéről”. Az 5.-ben a két első sor megcserélése indokolatlan, a *hagyása* mint szinonima jobban is érthető a *parancsolata* szó után. A 6.-ban (a mai) *bölcseség* szóalak helyett *bölcsesség*, *Ígéjét* helyett *igéjét* írandó.	

CXII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 112. zsoltár
Tanúság az isteni félelemről.	**Az istenfélők boldogsága** *Genf, 1562.*
1 *Bódog* **ember az,** ki az Istent Féli, tiszteli *szíve* szerént, És az ő törvényét szereti, Nagy lesz *ez* földön ő nemzete, *Öregböl az* hívek serege, Mert az Úr megáldja és őrzi.	1. *Boldog* **az ember,** ki az Istent Féli, tiszteli *szive* szerént, És az ő törvényét szereti. Nagy lesz *e* földön ő nemzete, *Öregbül a* hívek serege, Mert az Úr megáldja és őrzi.
2 Gazdagsággal őtet meglátja, **Kivel** *bővelködik* ő háza, **Igazsága megáll örökké,** *Az* híveknek *az setétségben* **Világot támaszt** *az* jó Isten, Hogy láttassék *rajtok* kegyelme.	2. Gazdagsággal őtet meglátja, **Mellyel** *bővölködik* ő háza, **Áll igazsága mindörökké.** *A* híveknek *a sötétségben* **Támaszt világot** *a* jó Isten, Hogy láttassék *rajtuk* kegyelme.
3 Az hív ember kölcsönt ád szívvel, Hamisággal senkit nem terhel, Ez el nem dől, megáll végiglen, Ki az igazságot kedveli, És életit azhoz rendeli, Örök emlékezetben leszen.	**3.**
4 És ő egy szálat sem fél azon, Hogy róla gonosz hír támadjon, Reménsége néki az Isten, És bátorságos az ő szíve, Míg meglátja, hogy ellensége Megbüntetnek, ésnek veszélben.	**4.**

5 Javait híven osztogatja, Az szűkölködőket nem hagyja, Kiből öregböl igazsága. Az ő szarva meg nem hanyatlik, Sőt ékessen fölemeltetik Böcsületes nagy méltóságra.	**5.**
6 Hogy ezt látja az istentelen, Bosszonkodik rajta szívében, És ő nagy gonosz haragjába Csikorgatja fogait szörnyen, De ha megeped is mérgében, De elvész minden kívánsága.	**6.**
Az 1.-ben az *öregbül* szó helyett betehető a *növekszik*, vö. még 5. versszak. Vagy itt is jegyzetben meg kéne adni az akkori jelentést. A 3–6. versszakok valóban kihagyhatók, az Ék. 1996 szintén így tesz, részletező, régies a szöveg. Ha maradnak, a 4.-ben az *ellensége* szó ugyan nem egyezik az állítmánnyal (az többes számú), de a rím miatt meg lehet hagyni (értelmi egyeztetés). S ekkor még módosítási javaslat a 4/6-hoz: „Megbűnhődnek, esnek veszélyben”. Az 5/4-ben a *szarva* kicserélhető a *feje* szóra.	

CXIII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 113. zsoltár
Dicséreti az Istennek fölséges voltának és hogy az szegényeket fölemeli.	**Az alázatosokat Isten felemeli** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Az Urat ti, ő szolgái, Dicsérjétek, mert érdemli, Áldjátok szent nevét mindnyájan, *Dicsértessék* szent *fölsége* Most és örökkön örökké, Ő szent neve áldassék tisztán.	1. Az Urat ti, ő szolgái, Dícsérjétek, mert érdemli, Áldjátok szent nevét mindnyájan*!* *Dícsértessék* szent *felsége,* Most és örökkön örökké Ő szent neve áldassék tisztán.

2 *Napkelettűl* enyészetig, Áldassék neve *mindvégig,* Mert az Úr **az magas** mennyekben Regnál minden pogányokon, Nagy dicső hatalma vagyon, *Melly föllyül hat az* szép egeken.	2. *Napkelettől* enyészetig Áldassék neve *mind végig,* Mert az Úr **Isten a** mennyekben Regnál minden pogányokon, Nagy dicső hatalma vagyon, *Mely felülhat a* szép egeken.
3 De ki volna hasonlatos *Ez* mi hatalmas Urunkhoz*?* Kinél *fölségesb sohol* nincsen*;* *Azki* **méllyen el-alánéz** Mindenre, **valami hol lesz** Itt *ez* földön és *fönn* az égben.	3. De ki volna hasonlatos *E* mi hatalmas Urunkhoz, Kinél *felségesb sehol* nincsen*?* *Aki* **a mennyből alánéz** Mindenre, **ami van és lesz** Itt *e* földön és *fenn* az égben.
4 *Az szegént* porból *fölveszi* És *az* sárból *fölemeli,* *Állapatját fölmagasztalván,* *Fölülteti végezetre* *Az* nagy fejedelmek közé, Az ő népe közt **hazájában.**	4. *A szegényt* porból *felveszi,* És *a* sárból *felemeli,* *Állapotát felmagasztalván.* *Felülteti végezetre* *A* nagy fejedelmek közé Az ő népe közt **igazában.**
5 Az asszony szomorúságát Ő magtalansága *miát,* **Bódog** *vigasságra* **fordítja,** Gyermekek anyjává *teszi,* **És szép fiakkal szereti,** Házát gyümölccsel szaporítja.	5. Az asszony szomorúságát Ő magtalansága *miatt* **Nagy** *vígasságra* **megfordítja.** Gyermekek anyjává *tészi,* **Szép fiakkal körülvészi,** Házát gyümölccsel szaporítja.

Az 1/6-ban a *tisztán* jelentése ’tiszta szívvel’, ezt jó lenne jegyzetben megadni. A 3.-ban a változtatások, a kettős igekötő (*el-alá*) kiküszöbölése elfogadható. A 4.-ben a *fejedelmek* szót *főemberek*-re lehetne cserélni; ekkor a *hazájában* szó is jól érthető, amit egyébként sem kellene elhagyni az itt homályosabb értelmű és a Bibliában nem szereplő *igazában* szóért. Az 5/3 változtatása nem, az 5/5-é viszont helyeselhető (a *szereti* helyett a *körülveszi*

szó használata). Meggondolandó, a „Házát gyümölccsel szaporítja.” sor megváltoztatása, pl.: *Háza népét megszaporítja.*

CXIV. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 114. zsoltár
Háláadása az Izráel népének.	**Isten csodálatos szabadítása** *(1539) Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Hogy Izráel kijött Egyiptomból, **Holott az nép idegen nyelven szól,** Megtére *Jákob Háza,* *Júdát* Isten magának szentelé, Az Izráelt országul *fölvövé,* Ő lőn *nékie* Ura.	1. Hogy Izráel kijött Egyiptomból, **Az idegen népnek országából,** Megtére *Jákób háza.* *Judát* Isten magának szentelé, Az Izráelt országul *fölvevé,* Ő lőn *nekie* Ura.
2 *Az* tenger ezt látván, *hátraálla,* *Az* Jordán vize **félen fordula,** Mind hátra sietének, *Az* hegyek szökdöstek, mint *az* kosok, És *az* halmok, mint *az juh bárányok,* *Magassan* szökdösének.	2. *A* tenger ezt látván *hátra álla,* *A* Jordán vize **visszafordula,** Mind hátra sietének. *A* hegyek szökdöstek, mint *a* kosok, És *a* halmok, mint *a juhbárányok,* *Magasan* szökdösének.
3 Mi lelt téged, tenger*?* mit térsz hátra, Mi lelt téged, Jordán*?* ki űz vissza, Hogy elszaladsz *illy* igen? Mit *szöktetök,* hegyek, mint *báránkák?* És ti halmok, mint *az* kis juhocskák, *Miért* szöktök *illy fönnyen?*	3. Mi lelt téged tenger, mit térsz hátra*?* Mi lelt téged Jordán, ki űz vissza, Hogy elszaladsz *ily* igen? Mit *szöktetek* hegyek, mint *báránykák,* És ti halmok, mint *a* kis juhocskák, *Mért* szöktök *ilyen fennen?*
4 Az Úrnak haragos színe előtt, *Jákob* Istene haragja előtt Mind *ez* föld megrettenjen.	4. Az Úrnak haragos színe előtt, *Jákób* Istene haragja előtt Mind *e* föld megrettenjen*!*

Ki *az* kősziklát tóvízzé *tészi,* **Az kemény követ vízzé ereszti** Hatalmas *ereiben.*	Ki *a* kősziklát tóvízzé *teszi,* **Forrásnak útját kőben repeszti** Hatalmas *erejében.*
Az 1.-ben lévő szövegmódosítás felesleges, elvész a nyelvre való utalás is (vö. Biblia is); a 4/5-ben lévő változtatás szintén vitatható. Itt az eredeti szószerkezet legalábbis szokatlan, de a rím miatt is nehéz jó módosított változatot találni; vö. ÚF 8: (az Úr) „a kövakövet forrássá” (változtatta). Az 1/2-ben a *holott* jelentése megmagyarázható: ’ahol’, az utolsó sorban pedig a régies nyelvtani alakok kiküszöbölhetők, pl.: „Ő lőn nékie Ura” helyett „Ő lett neki az Ura”.	

CXV. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 115. zsoltár
Könyörgés az megszabadításért és vigasztalás az bálványimádó ellenség ellen.	**Egyedül Istené a dicsőség!** *Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Nem *nékünk,* Uram, nem *nékünk* engedd, Hanem **Nevednek adj** dicsőséget **Kegyes igazságodért,** Mit csúfolnának *az* pogány népek, Mondván: hol vagyon az ő Istenek, Ki megmentené őket?	1. Nem *nekünk,* Uram, nem *nekünk* engedd, Hanem **adj nevednek** dicsőséget, **A te nagy hűségedért!** Mit csúfolnának *a* pogány népek, Mondván: hol vagyon az ő Istenek, Ki megmentené őket?
2 De **az mi Istenünk** erejével **Valamit** akar, mindent megmível Mind mennyen és *ez földen:* De sok *bálványok az* pogányoknak Aranyból, ezüstből csináltattak Embereknek kezekben.	2. De **Istenünk ő nagy** erejével, **Amit csak** akar, mindent megmível Mind mennyen és *e földön.* De sok *bálványuk a* pogányoknak Aranyból, ezüstből csináltattak Embereknek kezében.
3 Szájok vagyon nékik, de nem szólnak,	3. Szájuk vagyon nékik, de nem szólnak,

Szemek vagyon, de semmit nem látnak, Nincs elevenség *bennek*, **Fülök vagyon, de mégis nem hallnak,** **Orrok is vagyon, de nem szagolnak,** **Szagot ők nem éreznek.**	*Szemük* vagyon, de semmit nem látnak*:* Nincs elevenség *bennük*. **Kezük vagyon, de semmit nem fognak,** **Lábuk is vagyon, mégsem járhatnak,** **Nem szólal az ő nyelvük.**
4 Kezek vagyon, de semmit nem fognak, Lábok is vagyon, mégsem járhatnak, Nem szólnak ő torkokval. Hasonlók ezekhez, kik ezeket Csinálják, és kik tisztelik őket, Egyenlőek egymással. **Megjegyzés:** A 4. vers első része – némi szövegmódosítással – az Ék.-ben a 3. vers második fele lett, a 3. és a 4. vers második fele pedig kimaradt. Az Ék.-ben a 4. versszakot jelölték hiányzónak.	**4.**
5 De te, Izráel, Istenben bízzál, És az Úr Istenhez ragaszkodjál, Ő paizsod tenéked*:* Áronnak háza, Istenben bízzál, *Az* nagy Úr Istenhez ragaszkodjál, Ő *megsegéthet* téged.	5. De te, Izráel, Istenben bízzál, És az Úr Istenhez ragaszkodjál*:* Ő paizsod tenéked*!* Áronnak háza, Istenben bízzál, *A* nagy Úr Istenhez ragaszkodjál*:* Ő *megsegíthet* téged*!*
6 Istenfélők, bízzatok Istenben, *Higgyetek* az ő segedelmében, Bízzatok *ez* paizsba, *Megemlét* az Úr, mert szeret minket, És Izráelhez nyújtja kegyelmét, Áron házát megáldja.	6. Istenfélők, bízzatok Istenben, *Higyjetek* az ő segedelmében, Bízzatok *e* paizsba'*!* *Megemlít* az Úr, mert szeret minket, És Izráelhez nyújtja kegyelmét, Áron házát megáldja.

7 Ő megáld mind **kicsént és mind** nagyot, **Azkik őtet félik mint** Urokot, És kik szolgálják őtet, Az Úr titeket bőven megáldjon, Sok áldásival megszaporítson, És minden **nemzettöket.**	7. Ő megáldja **a kicsinyt, a** nagyot, **Kik őtet félik, mint ő Urokot**, És kik szolgálják őtet. Az Úr titeket bőven megáldjon, Sok áldásival megszaporítson, És minden **nemzedéket!**
8 Megáld az nagy Úr Isten titeket, **Azki teremtette mennyet,** földet Minden szép ékességgel, **Az eget ő magának** megtartja, Földet **ember fiainak** adja, Hogy azt meglakják *széllel.*	8. Megáld a nagy Úr Isten titeket, **Ki teremté a mennyet és** földet Minden szép ékességgel. **Ő magának az eget** megtartja, Földet **az emberfiaknak** adja, Hogy azt meglakják *széjjel.*
9 Senki téged, Uram, nem magasztal, Sem dicsér, azki halállal meghal, És tétetik az sírben. Mi annakokáért, azkik élünk, Téged, Úr Isten, áldunk, dicsérünk Most és minden időben.	**9.**

Az 1.-ben a *Nevednek adj* helyett *adj nevednek* változtatás nyelvileg nem jobb, mert az eredeti szórend jobban kiemeli a *nékünk* és a *nevednek* ellentétét. A 1/3, két szóból álló sorban a négy szóvá darabolás nem szerencsés, de a Bibliában valóban hűségről van szó. Esetleges szövegmódosítási javaslat: *Szerető hűségedért*. A 2/1 módosítása stilisztikailag vitatható, az eredetiben pedig a birtokos jelzős szerkezetnek van egyfajta jelentésárnyalat-besugárzása. (A mondat végéig az Istenen kívül egy másik alanyt is várhatunk; de ez nyelvhelyességi szempontból nem kifogásolható.) Fölvethető módosítási javaslat: „De erejével a mi Istenünk”; vagy: „De az Istenünk ő erejével”. A 3. és 4. versszak a bálványoknak a régi egyházi irodalomban is többször szereplő részletező leírása, erejük, érzékelésük hiányának a bemutatása. Mint egyfajta szövegegységet ezért nem szerencsés megrövidíteni, összevonni; inkább vállalni kell a szöveg

sajátos és régies voltát. Ha elhagyásra kerülne sor, akkor az egész 3–4. versszakot lenne jobb mellőzni. Az 5. versszakban a központozás problematikus. Korrekciós javaslatok: 1/ az eredeti szövegben a *tenéked* szó után pont teendő; 2/ az Ék. szövegében a kettőspontok helyett felkiáltó jel, a felkiáltó jelek helyett pedig pont kellene („ragaszkodjál! …tenéked. … ragaszkodjál! … téged. ” (vö. Biblia); 3/ a kettőspontok megmaradnak, a felkiáltó jelek helyére pont kerül: „ragaszkodjál: … tenéked.”; ill.: „ragaszkodjál: … téged. ”. A 6-ban *higyjetek* helyett *higgyetek*. A *paizsba* szó után vagy felkiáltó jel vagy pont jön. A *Megemlít* szó kicserélhető pl. a megfelelő jelentésű *Gondol rád* szószerkezettel (vö. ÚF 12: „Gondol ránk az Úr,”). A 7. strófa első két sorának módosítása vitatható, elég lehet csak az eredetinek a régies vagy nyelvjárásias szóalakjait modernizálni (*kicsinyt, akik*, ?? *Urukat*; de vö. rím). A 8.-ban az eredeti szöveg végül is erőteljesebb, és elbírja a névelő hiányát. A 9. versszak elhagyása érthető, a feltámadást (általában) nem ismerő (ószövetségi) túlvilágképet tükröz.

CXVI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 116. zsoltár
Háláadása Dávidnak az veszedelemből való megszabadulásért.	**Hála és fogadástétel halálból való szabadításért** *Genf, 1562.*
1 Szeretem és áldom az Úr Istent, Mert meghallgatá az én beszédemet, Könyörgésemre hajtá kegyes fülét, **Kiért** imádom őtet naponként.	1. Szeretem és áldom az Úr Istent, Mert meghallgatá az én beszédemet, Könyörgésemre hajtá kegyes fülét, **Melyért** imádom őtet naponként.
2 Midőn *az* halál *környűlvőn* engem, És csaknem szörnyű *köteliben* ejte, **Pokolnak** kínja engem **rettegete,** Nagy volt bánatom és nagy sérelmem.	2. Midőn *a* halál *körülvőn* engem És csaknem szörnyű *kötelibe* ejte, **A pokol** kínja engemet **rettente,** Nagy volt bánatom és nagy sérelmem.
3 *Segétségül* hívám az Úr nevét, **Tartsd meg lelkemet, s'** ottan	3. *Segítségül* hívám az Úr nevét*:* **Lelkemet tartsd meg! –** ottan

megsegíte, Az Úr **hív, igaz** és nagy ő jókedve, Ő megőrzi az *együgyőeket.*	megsegíte*;* Az Úr **igaz, hív,** és nagy ő jó kedve, Ő megőrzi az *együgyűeket.*
4 **Mikor én nagy nyavalyában** *volnék,* Ottan megmenté nyomorult életem*:* Légy csendességben te azért, én lelkem, Látván **segedelmét** *fölségének.*	4. **Nagy nyavalyámban mikor én** *valék,* Ottan megmenté nyomorult életem. Légy csendességben te azért, én lelkem, Látván **kegyelmét szent** *felségének!*
5 Te megmentél *az* haláltól engem, Szemem sírástól, *lábamot eséstől:* Az élők földén járok *szünetlenől,* *Az* te színed előtt, én Istenem.	5. Te megmentél *a* haláltól engem, Szemem sírástól, *lábamat eséstül;* Az élők földén járok *szünetlenül* *A* te színed előtt, én Istenem.
6 Hittem Istenben, mikor így szólék, Én szegény lelkem vala nagy ínségben. És ezt mondám **félelmes sietségben:** **Hiszem, hazugok** minden emberek.	6. Hittem Istenben, mikor így szólék, Én szegény lelkem vala nagy ínségben, És ezt mondám **én csüggedezésemben,** **Hogy hazugok már** minden emberek.
7 Mit adjak az Úrnak *jótétiért?* *Az* háláadó pohárt én *fölveszem,* És az Úr *jótéteményit* hirdetem, Szent nevét áldom *segétségiért.*	7. Mit adjak az Úrnak *jótettiért?* *A* hálaadó pohárt én *felveszem,* És az Úr *jótéteményét* hirdetem, Szent nevét áldom *segítségiért.*
8 Fogadásom az egész nép előtt, Háláadással megadom nékie, Az híveknek halála (minden *higgye*) Drágalátos az Úr szeme előtt.	8. Fogadásom az egész nép előtt Hálaadással megadom nékie. *A* híveknek halála, minden *higyje,* Drágalátos az Úr szeme előtt.

9 Imádlak téged, *idvözítőmet,* Ki engem választál szegény szolgádnak. Nékem, *szolgálóleányod* fiának, Föloldozád minden kötelimet.	9. Imádlak téged, *Idvezítőmet,* Ki engem választál szegény szolgádnak*;* Nékem, *szolgáló leányod* fiának, Föloldozád minden kötelimet.
10 Áldozom néked háláadással, Nevedet minden nép előtt hirdetem*:* **És azmelly fogadást azelőtt** *töttem,* Megállom minden előtt vígsággal.	10. Áldozom néked hálaadással, Nevedet minden nép előtt hirdetem, **És fogadásom, mit előtted** *tettem,* Megállom minden előtt vígsággal.
11 *Az* te *Házadnak* ő **pitvariban** És egész Jeruzsálemben tisztellek*:* *Velem* együtt az Urat *dicsérjétek,* **Mondjatok Alleluját** mindnyájan.	11. *A* te *házadnak* ő **pitvarában,** És egész Jeruzsálemben tisztellek. *Vélem* együtt az Urat *dícsérjétek,* **Alleluját mondjatok** mindnyájan*!*

Az 1.-ben a módosítás szükséges (*Kiért* helyett *Melyért*). A 2.-ban az *engem rettegete* módosítása (*engemet rettente*) jó. A 2/4-ben a jelentésváltozások okán a *sérelmem* helyett a *félelmem*, a 3/4-ben az *együgyűeket* helyett pedig az *elesetteket* szavak (is) javasolhatók, bár itt az ÚF 6.-ban is az *együgyű* szó áll. A 3/2-ben és a 4/2-ben az *ottan* szóhoz jegyzet kellene, a jelentése ’tüstént, rögtön’. A 3/3-ban a *jókedve* ’kegyelme’ értelme is megadható, sőt helyébe éppenséggel a *kegyelme* betehető is lenne. A *jókedv (jó kedv)* ’kegyelem’ szót azonban mint a régi (protestáns) egyházi nyelvre jellemzőt is, (többnyire) legjobb lenne megőrizni, legfeljebb a jelentéséhez jegyzetet fűzni. A 4/1-et nem szükséges módosítani, a 6. vers 3. és 4. sorát viszont helyénvaló volt. Itt az *én csüggedezésemben* helyett – a helyesírás ellenére külön írva (?) – a *kétségbe esésemben* is szóba jöhet. A 8/3-ban *higyje* helyett *higgye* írandó. A 10/3-ban a lényeges módosítás nem szükséges (de: *azmelly* helyett *amely*, *töttem* helyett *tettem*). Az utolsó sorban esetleg módosítás: „Állom mindenki előtt vígsággal”. A 11. versszak – a konkrét jeruzsálemi vonatkozás miatt – elhagyható, mint az Ék. 1996-ban is.

CXVII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 117. zsoltár
Intése minden népeknek, hogy Istent dicsérjék az Krisztus országába való hívásáért.	**Felhívás Isten dicséretére** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Az Urat minden nemzetek Dicsérjétek minden népek, Mert nagy az ő kegyessége, **Kit** rajtunk megerősíte, És megmarad igazsága Mindörökké, *Alléluja.*	1. Az Urat minden nemzetek, Dícsérjétek minden népek, Mert nagy az ő kegyessége, **Mit** rajtunk megerősíte, És **igazsága mindenha** **Áll és marad.** *Alleluja.*
A 117.-ben a módosítás után a szöveg régiesebb lett (bekerült pl. a *mindenha* ’mindig’ szó). Jobb meghagyni az eredetit. Abban viszont az *Alléluja Alleluja*-ra cserélendő, ezt az Ék. is megtette.	

CXVIII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 118. zsoltár
Tanúság az Dávid királynak és az Krisztusnak országáról.	**Isten népének öröméneke (Templomszenteléskor)** *Bourgeois L., Strasbourg, 1545.*
1 Adjatok hálákat az Úrnak, Mert nagy az ő kegyessége, És nagy volta szent irgalmának Megmarad most és **örökké.** Izráel, bátorsággal mondjad, Hogy megáll kegyelmessége, Irgalmas *voltárúl* azt valljad, Hogy megmarad **mindörökké.**	1. Adjatok hálákat az Úrnak, Mert nagy az ő kegyessége, És nagy volta szent irgalmának Megmarad most és **örökre!** Izráel, bátorsággal mondjad, Hogy megáll kegyelmessége*;* Irgalmas *voltáról* azt valljad, Hogy megmarad **mindörökre!**
2 Mondjad bízvást, Áronnak háza, Hogy az Úrnak ő jókedve	2. Mondjad bízvást, Áronnak háza, Hogy az Úrnak ő jókedve

És megmarad irgalmassága Most és örökken **örökké.** Istenfélők, mondjátok mostan, Hogy az Úrnak kegyessége Megmarad ő teljes voltában *Ettűl* fogva **mindörökké.**	És megmarad irgalmassága Most és örökkön **örökre.** Istenfélők, mondjátok mostan, Hogy az Úrnak kegyessége Megmarad ő teljes voltában *Ettől* fogva **mindörökre.**
3 Az Úrhoz én nagy ínségemben Könyörögvén *fölkiálték,* És meghallgata kérésemben, Tőle segedelmet nyerék*:* Az Úr Isten vagyon *énvelem,* És tőlem másuvá nem tér, Hát kitől kelljen nékem félnem*?* Mit **ártson** nékem az ember?	3. Az Úrhoz én nagy ínségemben Könyörögvén *felkiálték,* És meghallgata kérésemben, Tőle segedelmet nyerék. Az Úr Isten vagyon *én vélem,* És tőlem másuvá nem tér, Hát kitől kelljen nékem félnem, Mit **árthat** nékem az ember?
4 Jelen vagyon velem az Isten, **És azkik jómnak örülnek;** Megvetem őket, *félrenézvén,* *Azkik* engemet gyűlölnek*;* Sokkal jobb az Istenben bízni, Hogynem *valamelly* emberben, Sokkal jobb benne **reménleni,** Hogynem *az* fejedelmekben.	4. Jelen vagyon velem az Isten **Köztük, kik engem segítnek;** Megvetem őket, *félre nézvén,* *Akik* engemet gyűlölnek. Sokkal jobb az Istenben bízni, Hogynem *valamely* emberben*;* Sokkal jobb benne **reménykedni,** Hogynem *a* fejedelmekben.
5 *Környülvöttenek az* pogányok, De az Úr nevében bízom, És *olly* jó *reménségben* vagyok, Hogy őket mind **el-levágom.** Mint *az* méhek, *környülvöttenek,* De őket elverem menten, *Vélek* együtt odalesz nevek, Mint *asszú* tövis *az* tűzben.	5. *Körülvettenek a* pogányok, De az Úr nevében bízom, És *oly* jó *reménységben* vagyok, Hogy őket mind **eltaposom.** Mint *a* méhek, úgy *körülvettek,* De őket elverem menten, *Velük* együtt odalesz nevek, Mint *aszú* tövis *a* tűzben.
6 *Köröskörnyül* fogtak engemet,	6. *Köröskörül* fogtak engemet

És kerengnek *környűlöttem*, De én *reménlem* Istenemet, Hogy őket én mind elvesztem. Te, ellenség, énrám támadál, És meg akarál ejteni, De csak *hijában* **munkálkodál,** Mert éltemet Isten őrzi.	És kerengnek *körülöttem*, De én *reménylem* Istenemet, Hogy őket én mind elvesztem. Te ellenség, énrám támadtál, És meg akartál ejteni, De csak *hiába* **munkálódtál,** Mert éltemet Isten őrzi.
7 Az Úr énnékem erősségem, És én őróla éneklek, Csak ő énnékem segedelmem, És én őbenne *reménlek*. *Az* hívek vígan énekelnek Az ő *hajlékjokban* széjjel, Mert jobb keze az Úr Istennek Nagy erős dolgokat mível.	7. Az Úr énnékem erősségem, És én őróla éneklek*;* Csak ő énnékem segedelmem, És én őbenne *reménylek*. *A* hívek vígan énekelnek Az ő *hajlékukban* széjjel, Mert jobb keze az Úr Istennek Nagy erős dolgokat mível.
8 Az Úr megmutatja hatalmát, Jobb karját ha *fölemeli*, És cselekedik nagy dolgokat, **Kiket** nyilván kell *dicsérni*. Én ellenségim, megértsétek, Hogy az én dolgom *illyetén*, Hogy én meg nem halok, de élek, Az Úr dolgait hirdetvén.	8. Az Úr megmutatja hatalmát, Jobb karját ha *felemeli*, És cselekedik nagy dolgokat, **Miket** nyilván kell *dícsérni*. Én ellenségim megértsétek, Hogy az én dolgom *ilyetén*, Hogy én meg nem halok, de élek, Az Úr dolgait hirdetvén.
9 Az Úr megbüntete engemet, És igen megostoroza, De nem akará elvesztemet, És az halálnak nem ada. Nyissátok meg azért kapuit Az igazság templomának, Hogy *bémenvén*, nagy dicsőségit *Dicsérhessem ez* nagy Úrnak.	9. Az Úr megbüntete engemet, És igen megostoroza, De nem akará elvesztemet, És a halálnak nem ada. Nyissátok meg azért kapuit Az igazság templomának, Hogy *bemenvén*, nagy dicsőségit *Dícsérhessem e* nagy Úrnak.

10 Mert csak ez kapuja az Úrnak, **Kin** *az* hívek el-bémennek, **Kik** *fölnyittatnak* csak azoknak, **Azkik igazságban** élnek. *Dicsérlek* téged énekekben, Hogy engemet megalázál, De ismét *fölvövél kegyessen,* És engem megszabadítál.	10. Mert csak ez kapuja az Úrnak, **Min** *a* hívek el-bémennek, **Mik** *felnyittatnak* csak azoknak, **Kik igazságodban** élnek. *Dícsérlek* téged énekekben, Hogy engemet megalázál, És ismét *felvevél kegyesen,* És engem megszabadítál
11 *Ez* kő, *azkit az* házépítők Itéltek megvetendőnek, Az épületben úgy helyhöték, **Feje lőn** *az* szegeletnek. Ez pedig az Úr Istentől *lött,* *Azki* ezt ígyen rendelte. *Ez* dolognak szemeink előtt Csudálatos *hossza, vége.*	11. *E* kő, *amit a* házépítők Ítéltek megvetendőnek, Az **épületbe helyezteteték,** **Lőn feje** *a* szegeletnek. Ez pedig az Úr Istentől *lett,* *Aki* ezt ígyen rendelte, *E* dolognak szemeink előtt Csudálatos *hossza-vége.*
12 *Ez* jeles napot *ő magának* Készítette az Úr Isten, Azért *ez* nap jelenvoltának **Vigadjunk,** minden örvendjen. **Uram, kérlek,** hogy megőrizzed *Ez* te **királyodat** mostan, Bírjad és szerencséssé *tegyed* *Mindennemő* dolgaiban.	12. *E* jeles napot *őmagának* Készítette az Úr Isten, Azért *e* nap jelenvoltának **Vígadva** minden örvendjen*!* **Kérlek, Uram,** hogy megőrizzed *E* te **Sionodat** mostan, Bírjad és szerencséssé *tégyed* *Mindennémű* dolgaiban.
13 Áldott *az, ki* az Úr nevében Eljöve nagy dicsőséggel, Áldunk, *dicsérünk* egyetemben Az Úrnak *háza népével.* Erős az Isten, azki minket Ígyen megvilágosíta. Az föláldozandó ökröket	13. Áldott, *aki* az Úr nevében Eljöve nagy dicsőséggel*!* Áldunk, *dícsérünk* egyetemben Az Úrnak *házanépével!* **Adjatok hálát e nagy Úrnak,** **Mert nagy az ő kegyessége,** **És nagy volta szent irgalmának**

Kössék az oltár szarvára.	**Megmarad most és örökre!**
14 Te vagy az én erős Istenem, Téged örökké tisztellek, Te vagy jó Istenem énnékem, Kit én szüntelen dicsérek. Adjatok hálát ez nagy Úrnak, Mert nagy az ő kegyessége, És nagy volta szent irgalmának Megmarad most és örökké. **Megjegyzés:** A 14. versszak második fele az énekeskönyvben a 13. második fele lett, a 13. vers második és a 14. első része pedig kimaradt. A kihagyás és az összevonás nincs jelölve.	

Az 1.-ben és 2.-ben az *örökké* és a *mindörökké* szót, a 14.-ben az *örökké*-t nem szükséges átírni az *örökre* és a *mindörökre* szavakra; bár ez el is fogadható, a rím ugyanis így jobb lesz. (Szenci Molnárnál többször előfordul a mássalhangzó + *e* : mássalhangzó + *é* rím.) A 3.-ban az *ártson* átírása *árthat*-ra mind grammatikailag, mind a Biblia szerint helyeselhető, vö. ÚF 6: „ember mit árthat nekem?”. A 4. vers 2. sorának teljes átírása nem szerencsés. Az 5. szövegmódosításai javalhatók, kiküszöbölik pl. a kettős igekötőt (*el-levágom*), s a Biblia szerint itt az *eltaposom* megfelelőbb szó is. A 6.-ban a *munkálkodtál* szó helyett más jelentésárnyalata miatt jobb a *munkálódtál*. A 10.-ben az *igazságban élnek* érthető, megfelelő, nem szükséges *igazságodban élnek*-re cserélni. Ui. a 7. sorban a *De* kötőszó meghagyandó, mert itt ellentétes mondatbeli viszony van. Az Ék.-ben helyette álló *És* lehet, hogy sajtóhiba is (a következő sor szintén *És*-sel kezdődik). A 11. versszakban a *helyezteteték* minden bizonnyal sajtóhiba: egy *te* szótag felesleges (a szótagszám miatt is). Az Ék. 1996-ban itt *helyezteték* is van. A zsoltár végén lévő versszakkihagyás és összevonás – mint ritka változtatási mód – elfogadható. Elmarad az ököráldozatra való utalás (is). Az elhagyást az szintén indokolhatja, hogy a Bibliában itt a szöveg értelmezése vitatott. „**Zsolt 118** Hálaadó zsoltár az ellenségtől való szabadulásért. Sokféle értelmezése közül három szerzett legtöbb támogatót (de részleteiben számos különbséggel)… 118:27 *ő világosított meg minket.* A

papi áldás visszhangja (lásd 4Móz 6:25). *Kötelekkel kössétek.* Nyilván a hálaadó áldozat liturgiájának betetőzésére szólít (lásd 3Móz 7:11–21), bár mások szerint a szent sátor ünnepének liturgiájáról van szó.”[1] Illetve: „Az *ő adott nekünk világosságot* kifejezés a papi áldásra (4Móz 6.25) emlékeztet. A 27b. v. jelentése – nem egyértelmű – nincs semmi bizonyítékunk a benne leírt gyakorlatra. Ezért valószínűbb a másik értelmezés: „ágakkal a kezetekben álljatok be az ünnepi menetbe (körtáncba) az oltár szarvaihoz.”[2] A zsoltár mondandója és lezárásának hangulata a kihagyással és összevonással lényegében változatlanul megőrződik. Az Énekeskönyv summájában a *(Templomszenteléskor.)* megjegyzést el is lehet hagyni, mert a zsoltár több értelmezése közül csak az egyik az, amelyik a zsoltárt a fogságból való szabadulásnak a lerombolt első után épített második Templom felszentelésekor történő megünneplésével kapcsolja össze. A *Templomszenteléskor* megjelölés névelő vagy közelebbi meghatározás nélkül modernizál (ez az Ék.-ben egyébként elfogadható), mert a zsidóknak csak Jeruzsálemben volt egy (a) templomuk (Templomuk). Az Ék. itt kivételesen (nyilván szerkesztési vagy sajtóhibából) nem jelölte a versszakösszevonást, ill. kihagyást. Az Ék. 1996 kihagyja a 2., 4–6., 8., 10., 12. strófákat is. Ha a kihagyott versszakok számát növelnénk is, ami tartalmilag elfogadható (ezek részletezőek, s főleg az ellenség elpusztításáról szólnak), a 2. versszakot akkor is meg kéne hagyni, mert jól köti össze az 1-t és a 3-at. Igaz, hogy van benne speciális ószövetségi utalás (*Áronnak háza*), de található ilyen az elsőben is (*Izrael*).

[1]*Magyarázatos Károli Biblia… Az Új Nemzetközi Bibliafordítás (NIV) Study Bible (1995) magyarázataival és mellékleteivel.* Főszerkesztő Kenneth L. BARKER. Veritas Kiadó, Bp., 2001. 857–858. (A magyarázatok magyarra vannak fordítva.)
[2]*Biblia… magyarázó jegyzetekkel … A Stuttgarter Erklärungsbibel (1992) magyarra fordított magyarázó jegyzeteivel.* A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, Bp., 1996. 695.

CXIX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza, T., 1519–1605.* 119. zsoltár *Bourgeois L., Genf, 1551*
Tudomány az Istennek az Szent-írásban foglaltatott igéjéről és szent törvényéről.	**Arany ábécének is szokták nevezni, mivel héber versei a bibliában nyolcanként – itt négyenként – egyforma betűvel kezdődnek ábécérendben.** [Az énekeskönyvben a betűket nem jelölik, helyettük rövid, egymondatos dőlt betűvel szedett összefoglaló tanítások állnak.]
Alef. 1.	*Az Úr Igéjének és törvényének dicsősége.*
1 Az *olly* emberek nyilván *bódogok,* **Azkik** igazsággal járnak **éltekben**, Isten törvényére vagyon *gondjok,* És *az szerint* élnek minden időben, **Azkik szent bizonságit** megőrzik, És az Istent szívök szerint keresik.	1. Az *oly* emberek nyilván *boldogok,* **Kik** igazsággal járnak **életökben,** Isten törvényére vagyon *gondjok,* És *aszerint* élnek minden időben, **Szent bizonyságit akik** megőrzik, És az Istent szívök szerint keresik.
2 *Bódogok* azok is, mondom nyilván, *Azkik* hamisságot nem cselekesznek, De mindenkor az Úr *utaiban* Járnak, és szent ártatlanságban élnek. *Meghattad,* hogy *az* te **parancsidat** Jól megőrizzük minden **mondásidat.**	2. *Boldogok* azok is, mondom nyilván, *Akik* hamisságot nem cselekeszenek, De mindenkor az Úr *útaiban* Járnak és szent ártatlanságban élnek. *Meghagytad,* hogy *a* te **parancsodat,** Jól megőrizzük minden **mondásodat.**
3 Vajha én *olly bódoggá* lehetnék, Hogy járhatnék *az* te szent *utaidban,* És engedhetnék szent törvényednek, Ha **nézhetném parancsodat**	3. Vajha én *oly boldoggá* lehetnék, Hogy járhatnék *a* te szent *útaidban,* És engedhetnék szent törvényednek*!* Ha **parancsodat nézhetném**

valóban, És azt szívemben bizonnyal hinném, Hogy soha semmi szégyenbe ne esném.	valóban, És azt szívemben bizonnyal hinném, Hogy soha semmi szégyenbe nem esném*!*
4 Hálát adok néked teljes szívből, Hogy megtanítasz te **ítéletedre,** *Mellyek* tiszták minden hiba *nélköl,* Megtartom, és gondom lesz **törvényedre,** De kérlek, téged, *óh,* én Istenem, Hogy soha örökké ne hagyj el engem.	4. Hálát adok néked teljes szívből, Hogy megtanítasz te **ítéletidre,** *Melyek* tiszták minden hiba *nélkül!* Megtartom és gondom lesz **törvényidre,** De kérlek téged, *ó* én Istenem, Hogy soha örökké ne hagyj el engem*!*
Beth. 2.	*Boldog az ifjú, ki az Urat féli.*
5 Beszéld meg, mit *tegyenek* az ifjak, Hogy **ők élhessenek** *fegyhetetlenűl?* Szent *igéd* szerint *utokat* szabják, Én téged kerestelek *szüntelenűl,* Kérlek, Úr Isten, teljes szívemből **Ne hagyj eltévelednem** törvényedtől.	5. Beszéld meg, mit *tégyenek* az ifjak, Hogy **élhessenek ők** *feddhetetlenül?* Szent *Igéd* szerint *útjukat* szabják. Én téged kerestelek *szüntelenül;* Kérlek, Úr Isten, teljes szívemből*:* **Eltévelyednem ne hagyj** törvényedtől.
6 *Az* te igédet *röjtem* szívemben, Hogy semmi bűnnel ne bántsalak téged, De megmaradjak te ösvényedben, Minden dolgomban megtartom törvényed, **Áldott Isten, taníts meg** engemet, Hogy igazán értsem rendelésedet.	6. *A* te igédet *rejtem* szívemben, Hogy semmi bűnnel ne bántsalak téged, De megmaradjak te ösvényedben, Minden dolgomban megtartom törvényed. **Ó áldott Isten, taníts** engemet, Hogy igazán értsem rendelésedet*!*
7 Ítéletedet én ajakimmal És *az* te szádnak ő kegyes beszédét	7. Ítéletedet én ajakimmal, És *a* te szádnak ő kegyes beszédét

Előszámlálom háláadással, **Kötéseddel vigasztalom** szívemet, *Bizonságidon* örvendez lelkem, **Kik** gazdagságnál *kedvesbek* **énnékem.**	Előszámlálom hálaadással, **Szent kötéseddel bíztatom** szívemet; *Bizonyságidon* örvendez lelkem, **Mik** gazdagságnál *kedvesebbek* **nékem.**
8 Szüntelen **gyönyörőségem nékem** Vagyon csak *az* te parancsolatidban, Te *utaidat* gyakran *emléjtem,* Hogy **meg** ne essem valaha azokban, Szent igazságodban minden kedvem, És **az te igédet el nem felejtem.**	8. Szüntelen **nékem gyönyörűségem** Vagyon csak *a* te parancsolatidban, Te *útaidat* gyakran *említem,* Hogy **el** ne essem valaha azokban. Szent igazságodban minden kedvem, És **te ösvényed én el nem** **tévesztem.**
Gimel. 3.	*Csak Isten törvényére tekintek.*
9 Cselekedd ezt szolgáddal *kegyessen,* Hogy én élhessek tovább *ez* világban, És szent igédet megtartsam híven, Én szemeimet nyisd meg *világossan,* Hogy *az* te törvényed megtekintsem, És annak csudáit eszembe *vegyem.*	9. Cselekedd ezt szolgáddal *kegyesen,* Hogy én élhessek tovább *e* világban, És szent igédet megtartsam híven*!* Én szemeimet nyisd meg *világosan,* Hogy *a* te törvényed megtekintsem, És annak csudáit eszembe *végyem!*
10 Míglen én *ez* földön *járok-kelök,* Ne *röjtsd* el tőlem parancsolatidat, **Mert kívánság miatt** *elepedök,* Igen *ohajtom* szent igazságodat, **Az te itéletedhez** *szivemben* Nagy kívánságom volt minden időben.	10. Míglen én *e* földön *járok-kelek,* Ne *rejtsd* el tőlem parancsolatidat, **Kívánság miatt mert** *elepedek,* Igen *óhajtom* szent igazságodat*!* **Ítéletedhez az én** *szívemben* Nagy kívánságom volt minden időben.
11 **Uram, az kevélyeket** megrontod, **Átkoztak és nagy** büntetésre méltók,	11. **A kevélyeket, Uram,** megrontod, **Átkozottak és** büntetésre méltók,

Azkik megvetik parancsolatod. Forduljon el rólam ő gyalázatjok, Kik csak azért **gyaláznak,** szolgádat, Hogy megőrzöm *az* te *bizonságidat.*	*Akik* megvetik parancsolatod. Forduljon el rólam ő gyalázatjok, Kik csak azért **gyalázzák** szolgádat, Hogy megőrzöm *a* te *bizonyságidat.*
12 *Az* fejedelmek énreám törnek, **Midőn öszvegyűlnek, de az** te szolgád Szentségét nézi ítéletednek, *Azmelly* **én szívemnek nagy** örömet ád, Bizonságid nékem *vigaságim* És minden dolgomban tanácsadóim.	12. *A* fejedelmek énreám törnek, **Ha összegyűlnek, de a te hű** szolgád Szentségét nézi ítéletednek, *Amely* **szívemnek igaz** örömet ád. *Bizonyságid* nékem *vígasságim* És minden dolgomban tanácsadóim.
Daleth. 4.	*Drága orvosság az Úrnak beszéde.*
13 De lám *az* porban hever életem, *Mint ha* **majd vitetném** *az koporsóban,* **Élessz meg szent igéd szerint** engem. Midőn *utaimat előszámlálván* *Fölkiálték,* **ottan megsegítél,** **Taníts engem törvényedre** jókedvvel.	13. De lám *a* porban hever életem, *Mintha* **vitetném majd** *a koporsóba;* **Szent igéd szerint élessz meg** engem! Midőn *útaimat előszámlálva* *Felkiálték,* **te legott feleltél;** **Rendelésidre taníts meg** jókedvvel.
14 Add értenem parancsolatidat, És **elmélkedem** *az* te *csudáidról,* És **elmémbe** foglalom azokat, Szívem keserűség miatt *kibuzdol,* Ígéreted szerint *segéts* engem, Hogy tőled ismét *megerősítessem.*	14. Add értenem parancsolatidat, Hogy **elmélkedjem** *a* te *csudáidrul!* És **elmémben** foglalom azokat, Szívem keserűség miatt *kibuzdul!* Ígéreted szerint *segíts* engem, Hogy tőled ismét *megerősíttessem!*
15 *Az* hamis útról, Uram, térít el,	15. *A* hamis útról, Uram, térít el,

Törvényednek vezérlj igaz *utára,* **Kin** ember járhat szép csendességgel, Juttass *kegyessen* szent igazságodra. **Az te ítéleted** elválasztom, **Igasságodat** szemem előtt tartom.	**Törvényeidnek** vezérelj *útára,* **Min** ember járhat szép csendességgel*!* Juttass *kegyesen* szent igazságodra*!* **Ítéletedet én** elválasztom, **És igazságod** szemem előtt tartom.
16 Bizonságidra hajtom szívemet, És **életem azok** szerint rendelem, **Ments meg szégyenvallástól** engemet, **Ha megtartatik általad** én szivem, Parancsolatidra lesz nagy gondom, És víg örömmel azokat megfutom.	16. Bizonyságidra hajtom szívemet, És **életemet a** szerint rendelem. **Szégyenvallástól ments meg** engemet*!* **Mivel most kitárod bennem** én szívem, Parancsolatidra lesz nagy gondom, És víg örömmel azokat megfutom.
He. 5.	*Életnek ösvényén vezet az Úr.*
17 Én Istenem, taníts *utaidra,* Hogy szent törvényedre gondot viseljek, És azokat megtartsam mindenha. Adj értelmet, **igazgass, Uram,** kérlek, Hogy törvényedet őrizzem híven, És **megtartsam mindenkor** én szívemben.	17. Én Istenem, taníts *útaidra,* Hogy szent törvényedre gondot viseljek, És azokat megtartsam mindenha*!* Adj értelmet, **Uram, igazgass**, kérlek, Hogy törvényedet őrizzem híven, És **mindenkor megtartsam** én szívemben.
18 **Igazgass, vezérlj, hogy ne vétkezzem,** Mutasd meg parancsolatid ösvényét, Mert azokban igen *gyönyörködem.* Te *rendölésedre* hajtsad szívemet, **Nagy figyelmetes együgyőségben,** **És engem** ne hagyj esnem **fösvénségben.**	18. **Vezess, hogy benned leljem örömöm**, Mutasd meg parancsolatid ösvényét, Mert azokban igen *gyönyörködöm!* Te *rendelésedre* hajtsad szívemet*!* **Szent bizonyságid végyem eszembe,** **És** ne hagyj esnem **telhetetlenségbe!**

19 Fordítsad el az én szemeimet, **Hogy hiában valókat** ne nézzenek, Az te *utadban* éltess engemet. Szolgáddal láttasd szent ígéretednek *Bétöltésit, azki* téged tisztel És mindenkor fél alázatos szívvel.	19. Fordítsad el az én szemeimet, **Hiábavalókat hogy** ne nézzenek*;* A te *útadban* éltess engemet*!* Szolgáddal láttasd szent ígéretednek *Bétöltését, aki* téged tisztel És mindenkor fél alázatos szívvel.
20 Végy el rólam minden gyalázatot, **Azkitől én igen félek,** rettegek, **Jók az te ösvényid,** és azokot Én megtanulni igen örvendezek, **Törvényedben gyönyörködik** szívem, **Igazságodban éltess,** Uram, engem.	20. Végy el rólam minden gyalázatot, **Melytől én igen félek és** rettegek*!* **Ítéleteid jók,** és azokat Én megtanulni igen örvendezek. **Gyönyörködik törvényedben** szívem, **És igazságban éltess,** Uram, engem*!*
Vau. 6.	*Foglaljam szívembe az Úr törvényét!*
21 Forduljon hozzám, Uram, kegyelmed, **Segedelmedet** adjad, hogy láthassam. Ígéretedből *velem* ezt tegyed, Hogy *szájokat* azoknak *bédughassam,* *Azkik* engemet gyaláznak szörnyen*:* Mert bízom *az* te szent ígéretedben.	21. Forduljon hozzám, Uram, kegyelmed, **És segedelmed** adjad, hogy láthassam*!* Ígéretedből *vélem* ezt tegyed, Hogy *szájukat* azoknak *bedughassam,* *Akik* engemet gyaláznak szörnyen, Mert bízom *a* te szent ígéretedben*!*
22 **Igaz igédet** ne vedd el tőlem, Hogy az mindenkor *légyen* az én számban, **Szerzésedben vagyon** reménségem, Te törvényedet szívemben foglalván. És azt megtartom én minden módon, *Az* szerint élvén most és	22. **Szent igaz igéd** ne vedd el tőlem, Hogy az mindenkor *legyen* az én számban! **A te beszéded én** reménységem, Te törvényedet szívemben foglalván. És azt megtartom én minden módon, *A* szerint élvén most és mindenkoron.

mindenkoron.	
23 Szüntelen járok én nagy örömmel, Mert **te parancsolatidat** követem, Szívem mindenkor azokra szemlél. *Az* királyok előtt bízvást *beszéllem* *Az* te *bizonságidat, mellyektűl* Meg nem rettenek, nem félek *szégyentűl.*	23. Szüntelen járok én nagy örömmel, Mert **parancsolataidat** követem*;* Szívem mindenkor azokra szemlél. *A* királyok előtt bízvást *beszélem* *A* te *bizonyságidat, melyektől* Meg nem rettenek, nem félek *szégyentől.*
24 Gyönyörködöm *az* te törvényedben, Minden parancsolatidat szeretem, *Mindenekfelött* egész éltemben. **Az én kezeimet én** *fölemelem* *Az* te kedves parancsolatidra, És én azokról *beszéllek* mindenha.	24. Gyönyörködöm *a* te törvényedben, Szent parancsolataidat szeretem *Mindenek felett* egész éltemben. **Én kezeimet készen** *felemelem* *A* te kedves parancsolatidra, És én azokról *beszélek* mindenha.
Zain. 7.	*Gondolkodjunk Isten dolgairól!*
25 Gondold meg azt és jusson eszedbe, *Azmit* szolgádnak egyszer megígértél, Jó *reménséget* adván szivembe. Minden ínségben vagyok bátor szívvel, Mert **az te szent beszéded** engemet *Megújét,* és **elvészi sérelmemet.**	25. Gondold meg azt és jusson eszedbe, *Amit* szolgádnak egyszer megígértél, Jó *reménységet* adván szívembe*!* Minden ínségben vagyok bátor szívvel, Mert **szent beszéded bizony** engemet *Megújít* és **megtartja életemet.**
26 *Az* kevély népek csúfolnak engem És nevetnek, de nem gondolok vélek, Hogy törvényedet azért megvetném, De *az* te itéletidre tekintek, *Mellyeknek* **tisztaságát** jól tudom, És magamat azokkal *vigasztalom.*	26. *A* kevély népek csúfolnak engem És nevetnek, de nem gondolok vélek, Hogy törvényedet azért megvetném, De *a* te ítéletidre tekintek, *Melyeknek* **örök voltát** jól tudom, És magamat azokkal *vígasztalom.*

27 És miként az istentelen népek, Kik elszakadtak *az* te törvényedtől, Gondolatimnak nagy bút szereznek, **Azonképpen én** *az* te **szerzésidről** **Éneklettem én** nagy örömömben, **Az én búdosásimnak minden helyén.**	27. És miként az istentelen népek, Kik elszakadtak *a* te törvényedtől, Gondolatimnak nagy bút szereznek*:* **Emlékezésem** *a* te **szerzésedről** **Ének volt nékem** nagy örömömben, **Bújdosásimnak minden ő helyökben.**
28 Sem éjjel, sem nappal meg nem szűnöm *Az* te nevedről gyakran emlékezni. **Az te parancsolatod** *keresöm,* *Főképpen* erre szoktam vágyakozni, Minden előtt magamban elszántam, Hogy *az* te törvényedet én megtartsam.	28. Sem éjjel, sem nappal meg nem szűnöm *A* te nevedről gyakran emlékezni*;* **Szent parancsolatidat** *keresem,* *Főképen* erre szoktam vágyakozni. Minden előtt magamban elszántam, Hogy *a* te törvényedet én megtartsam.
Heth. 8.	*Hiszek Isten ígéreteiben.*
29 Hiszem, te vagy az én örökségem, Teljes erőmmel azért azon *leszök,* Hogy *az* te igédet megőrizzem, *Az* te színed előtt szívből könyörgök, Kegyelmezz meg, Úr Isten, énnékem, Mert **szent ígéreted vigasztal** engem.	29. Hiszem, te vagy az én örökségem, Teljes erőmmel azért azon *lészek,* Hogy *a* te igédet megőrizzem. *A* te színed előtt szívből könyörgök*:* Kegyelmezz meg, Úr Isten, énnekem, Mert **ígéreted megvígasztal** engem*!*
30 Jól meggondolom az én *utamat,* Hogy *az* jó útról el ne *tévöledjem,* Arra vezérlem minden gondomat, Bizonságidra **lábaim** *téréjtem,* Igen sietek, nem késem semmit, Hogy megtarthassam szent parancsolatid.	30. Jól meggondolom az én *útamat,* Hogy *a* jó útról el ne *tévelyedjem;* Arra vezérlem minden gondomat, Bizonyságidra **lábamat** *térítem.* Igen sietek, nem kések semmit, Hogy megtarthassam szent parancsolatid.

31 Megfosztottak az istentelenek, Elpusztításának, de mindazonáltal **Tőlem törvényid** nem felejtetnek, Még éjfélkor fölkelek *vigasággal*, És tégedet *dicsérlek* és áldlak, Ítéletiért szent igazságodnak.	31. Megfosztottak az istentelenek, Elpusztításának, de mindazonáltal **Törvényid tőlem** nem felejtetnek. Még éjfélkor fölkelek *vígassággal* És tégedet *dícsérlek* és áldlak Ítéletiért szent igazságodnak.
32 Az *olly* népekhez adom magamat, **Azkik téged félnek, és reád** néznek, És megtartják parancsolatidat, *Bévségével* te kegyelmességednek Teljes *ez* világ, azért, én Uram, Szent törvényedre tőled *tanítassam.*	32. Az *oly* népekhez adom magamat, **Kik téged félnek és tereád** néznek És megtartják parancsolatidat. *Bőségével* te kegyelmességednek Teljes *e* világ, azért, én Uram, Szent törvényedre tőled *taníttassam!*
Teth. 9.	*Isten igéjére építek.*
33 Imé, szegény szolgáddal sok jót től, Szent ígéreted szerint megsegítél, **Kin** most is örvendek teljes szívből*:* Taníts, és áldj engem jó értelemmel, Engedd **nékem szent** *esmeretedet*, Mert **én igaznak tartom** törvényedet.	33. Íme, szegény szolgáddal sok jót től, Szent ígéreted szerint megsegítél, **Min** most is örvendek tiszta szívből. Taníts és áldj engem jó értelemmel*!* Engedd **meg nékem** *ismeretedet*, Mert **igaznak ismerem** törvényedet.
34 *Minekelőtte* megbüntettetném, Az igaz *utat elvétöttem* vala, Most életem igédhez rendelem, **Nagy szorgalmatossággal nézek** arra. Uram, jókedvő vagy és *irgalmass*, Azért szerzésedre engemet oktass.	34. *Minek előtte* megbüntettetném, Az igaz *útat elvétettem* vala, Most életem igédhez rendelem, **Szorgalmatossággal tekintek** arra. Uram, jókedvű vagy és *irgalmas*, Azért szerzésedre engemet oktass.

35 *Az* kevélyek rólam hamisságot Költnek, de én *az* te szent törvényedet Megőrizem **parancsolatidot.** Kövér **az ő szívök és el-földülledt,** Én pedig *az* te szent törvényedben Gyönyörködöm **én teljes** életemben.	35. *A* kevélyek rólam hamisságot Költnek, de én *a* te szent törvényedet, Megőrizem **parancsolatidat.** Kövér **ő szívük és megkeményedett,** Én pedig *a* te szent törvényedben Gyönyörködöm **mind egész** életemben.
36 Jómra *lött* nékem, hogy megalázál, Hogy **megtanulnám** *az* te törvényedet, **Kin** igyekezem nagy óhajtással. Aranyt, ezüstöt és egyéb effélét, **Kit** az emberek nagyra *böcsülnek*, Törvényedhez képest tartok semminek.	36. Jómra *lett* nékem, hogy megalázál, Hogy **megtanuljam** *a* te törvényedet, **Min** igyekezem nagy óhajtással. Aranyt, ezüstöt és egyéb effélét, **Mit** az emberek nagyra *becsülnek*, Törvényedhez képest tartok semminek.
Jod. 10.	*Könyörgés megtéréséért.*
37 Kezeiddel formáltál engemet, Taníts meg azért parancsolatidra, Hogy **tudjam törvényednek** értelmét, És ezen indulnak nagy *vigasságra* Az istenfélők, látván *ez* dolgot, Hogy *igédben* vetem *bizodalmamot.*	37. Kezeiddel formáltál engemet, Taníts meg azért parancsolatidra, Hogy **törvényidnek tudjam** értelmét. És ezen indulnak nagy *vígasságra* Az istenfélők, látván *e* dolgot, Hogy *igédbe* vetem *bizodalmamat.*
38 Igaz vagy, Uram, ítéletidben, Tudom, hogy senkit nem büntetsz méltatlan, Engem is méltán büntetsz *ekképpen.* Kérlek, cselekedjed ezt irgalmadban, Hogy én *megvigasztaltassam* megint,	38. Igaz vagy, Uram, ítéletidben, Tudom, hogy senkit nem büntetsz méltatlan, Engem is méltán büntetsz *ekképen.* Kérlek, cselekedjed ezt irgalmadban, Hogy én *megvígasztaltassam* megint

Szolgádnak mondott *igéreted* szerint.	Szolgádnak mondott *ígéreted* szerint*!*
39 Nagy irgalmadat mutasd meg *nékem,* Hogy éljek, mert csak *az* te *törvényedben* Vagyon minden én gyönyörűségem, *Az* kevélyek essenek *szégyenségben,* Kik engem hamis okkal terhelnek, De én *az* te törvényedről *beszéllek.*	39. Nagy irgalmadat mutasd meg *nekem,* Hogy éljek, mert csak *a* te *törvényedbe'* Vagyon minden én gyönyörűségem. *A* kevélyek essenek *szégyenségbe,* Kik engem hamis okkal terhelnek, De én *a* te törvényedről *beszélek.*
40 Térjenek hozzám monstan mindenek, Kik téged félnek, törvényed tisztelik, És *az* te bizonságidnak hisznek, Tiszta én szívem, el sem tévelyedik, De megtartja **parancsolatidot,** Hogy ne valljak szégyent, se gyalázatot.	40. Térjenek hozzám mostan mindenek, Kik téged félnek, törvényed tisztelik És *a* te bizonyságidnak hisznek*!* Tiszta én szívem, el sem tévelyedik, De megtartja a **parancsolatot,** Hogy ne valljak szégyent, se gyalázatot.
Kaf. 11.	*Lelki vigasztalásért való könyörgés.*
41 Lelkem elfogy nagy kívánságában, Midőn várom *az* te segedelmedet, Bízván igédnek fogadásában. Ugyan elfárasztom az én szememet Nagy várakodás miatt, így *szólván:* Mikor vigasztalsz meg engem *valóban?*	41. Lelkem elfogy nagy kívánságában, Midőn várom *a* te segedelmedet*;* Bízván igédnek fogadásában Ugyan elfárasztom az én szememet Nagy várakozás miatt, így *szólva:* Mikor vigasztalsz meg engem *valóba'?*
42 Noha én csaknem hasonló vagyok **Az füstön elaszott száraz** tömlőhöz, Szerzésidre mégis gondot tartok, *Miglen* kell várnom*!* mikor látsz *igyemhöz?* *Mig* halasztod el *itéletedet,* **És** ha bünteted meg *ellenségimet?*	42. Noha én csaknem hasonló vagyok **Füstön elaszott, megszáradt** tömlőhöz, Szerzésidre mégis gondot tartok. *Míglen* kell várnom, mikor látsz *ügyemhöz?* *Míg* halasztod el *ítéletedet,*

	Ha bünteted meg *ellenségeimet?*
43 *Az* kevélyek, kik szent törvényedet Megvetik, titkon *nékem* vermet ásnak, De ha *tekéntjük* szent szerzésidet, **Minden parancsolatid jók,** igazak. Nagy méltatlanul kergetnek engem, Tarts meg azért, és légy én segedelmem.	43. *A* kevélyek, kik szent törvényedet Megvetik, titkon *nekem* vermet ásnak, De ha *tekintjük* szent szerzésidet, **Parancsolatid mind jók és** igazak. Nagy méltatlanul kergetnek engem, Tarts meg azért és légy én segedelmem*!*
44 Csaknem elvesztének ők engemet, És majd ugyan eltörlének *ez* földről, Mégsem hagyom el szent törvényedet, Tartsd meg életemet **kegyességedből,** Hogy megtartsam *fölséged* kötésit, És **megőrizem szádnak** *bizonságit.*	44. Csaknem elvesztének ők engemet, És majd ugyan eltörlének *e* földről, Mégsem hagyom el szent törvényedet, Tartsd meg éltemet **kegyelmességedből,** Hogy megtartsam *Felséged* kötésit, És **megőrizzem minden** *bizonyságit.*
Lamed. 12.	*Megáll az Istennek igéje.*
45 Mindörökké, Uram, *az* te igéd Megáll és megtart *az* magas mennyekben, *Azonképpen* isteni *hívséged* Megmarad **örökké** minden időben, Mint **ez** álló föld, **kit** te *fondáltál,* **Ki az ő helyében mindenkor** megáll.	45. Mindörökké, Uram, *a* te igéd Megáll és megtart *a* magas mennyekben, *Azonképen* isteni *hűséged* Megmarad **örökre** minden időben, Mint **az** álló föld, **mit** te *fundáltál,* **Mely ő helyében mindenkoron** megáll.
46 Mind ma és *mind örökké* megállnak, *Azmiket* te rend szerint teremtettél, És *tenéked* mindenek szolgálnak, Hogyha magamat *az* te törvényeddel	46. Mind ma és *mindörökké* megállnak, *Amiket* te rend szerint teremtettél, És *teneked* mindenek szolgálnak. Hogyha magamat *a* te törvényeddel

Nem vigasztaltam volna, már régen Elvesztem volna én nagy ínségemben.	Nem vigasztaltam volna, már régen Elvesztem volna én nagy ínségemben.
47 Nem felejtem el szent törvényedet, És gondot tartok parancsolatidra, Mert te azokban éltetsz engemet, *Tekénts*, Uram, *kegyelmessen* szolgádra, Légy *segédségem*, mert *tiéd* vagyok, És törvényednek őrzésire vágyok.	47. Nem felejtem el szent törvényedet, És gondot tartok parancsolatidra, Mert te azokban éltetsz engemet. *Tekints*, Uram, *kegyelmesen* szolgádra*!* Légy *segítségem*, mert *tied* vagyok, És törvényednek őrzésire vágyok.
48 **Az istentelenek reám** titkon **Incselkednek,** és törnek életemre, Én elmélkedem *bizonságidon*, És minden dolgot, ha megnézek, végre Látom, hogy mindenek elmúlandók, De *az* te törvényid megmaradandók.	48. **Istentelenek énreám** titkon **Leselkednek** és törnek életemre. Én elmélkedem *bizonyságidon*, És minden dolgot ha megnézek végre, Látom, hogy mindenek elmúlandók, De *a* te törvényid megmaradandók.
Mem. 13.	*Nincs Istenen kívül bölcseség.*
49 Nagy szerelmem vagyon törvényedhez, *Mellyrűl naponkint* örömest *beszéllek*, Mert ez nékem víg *örömet* szerez, Te parancsolatid bölcsebbé tésznek Engemet minden ellenségimnél, Mert **örökké tőlem** nem távoznak el.	49. Nagy szerelmem vagyon törvényedhez, *Melyről naponként* örömest *beszélek*, Mert ez nékem víg *örömöt* szerez*;* Te parancsolatid bölcsebbé tésznek Engemet minden ellenségimnél, Mert **soha tőlem ők** nem távoznak el.
50 **Tudósb vagyok én** tanítóimnál, **Azmellyeket** nagy bölcseknek tart minden,	50. **Tudósabb vagyok** tanítóimnál, **Akiket** már nagy bölcseknek tart minden,

Mert *bizonságod* elmémben megáll, Még *az* véneknél is bölcsebb vagyok én, Mert **törvényed szemem** előtt tartom, És elmémet attól el nem fordítom.	Mert *bizonyságod* elmémben megáll. Még *a* véneknél is bölcsebb vagyok én, Mert **te törvényed szem** előtt tartom, És elmémet attól el nem fordítom.
51 Minden hamis *utat* elkerülök, **Hogy lábam ne járjon** gonosz ösvényen, Igéd megtartásának örülök, Ítéletedet tekintem szüntelen, *Azoktúl* soha el nem távozom, Kik által én tetőled *tanítatom.*	51. Minden hamis *útat* elkerülök, **Lábam ne járjon a** gonosz ösvényen*;* Igéd megtartásának örülök, Ítéletidet tekintem szüntelen. *Azoktól* soha el nem távozom, Kik által én tetőled *taníttatom.*
52 *Az* te beszéded édes és drága, Még *az* méznél is **édesb az** én számban, Kimondhatatlan gyönyörű volta, Igédben van bölcseségem fondálván, Bölcseségemet abban *keresöm,* *Az* hamisságnak *ösvényét* gyűlölöm.	52. *A* te beszéded ékes és drága, Még *a* méznél is **édesebb** én számban, Kimondhatatlan gyönyörű volta. Igédben van bölcseségem fundálván*;* Bölcseségemet abban *keresem,* *A* hamisságnak *ösvényit* gyűlölöm.
Nun. 14.	*Óránként fáklyám az Ige.*
53 *Óránkint* fáklyám nékem szent igéd, *Melly* világot tart nékem *utaimban,* Hogy *egyenessen* járjam ösvényed, *Azmellyen* én járhatok bátorságban, Megesküszöm **néked és** megállom, Hogy igazságodnak jussát megtartom.	53. *Óránként* fáklyám nékem szent igéd, *Mely* világot tart nékem *útaimban,* Hogy *egyenesen* járjam ösvényed, *Amelyen* én járhatok bátorságban. Megesküszöm **és néked** megállom, Hogy igazságodnak jussát megtartom.
54 *Fölötte* igen megnyomorodtam, Enyhíts meg, és végy *föl* engem	54. *Felette* igen megnyomorodtam, Enyhíts meg és végy *fel* engem

ismétlen, *Azmint nékem* megígérted, Uram, Az áldozat, **kit** szájam *néked teszen,* Kérlek, *legyen* kedves tenálad, **És ítéletedet** tudtomra adjad.	ismétlen, *Amint nekem* megígérted, Uram*!* Az áldozat, **mit** szájam *neked tészen,* Kérlek, hogy *légyen* kedves tenálad, **Ítéletedet én** tudtomra adjad*!*
55 **Halálos veszélben forog lelkem,** **Úgyhogy markomban** hordozom **éltemet,** Szent törvényedet mégsem felejtem, *Az* hitlenek, kik gyalázzák nevedet, Tőrt vetnek nékem mindenütt *széllel,* Szent **szerzésedtől** mégsem távozom el.	55. **Oly nagy veszélyben forog életem,** **Hogy tenyeremben** hordozom **lelkemet,** Szent törvényedet mégsem felejtem. *A* hitlenek, kik gyalázzák nevedet, Tőrt vetnek nékem mindenütt *széjjel,* Szent **szerzésidtől** mégsem távozom el.
56 Bizonságidat örökül bírom, És azokat tartom drága kincsemnek, Azokban lesz minden vigasságom. Szívemet hajtom *az* te törvényednek Megtartására minden időben, És azokat megőrzöm mindvégiglen.	56. Bizonyságidat örökül bírom, És azokat tartom drága kincsemnek, Azokban lesz minden vigasságom*!* Szívemet hajtom *a* te törvényednek Megtartására minden időben, És azokat megőrzöm mindvégiglen.
Szamech. 15.	*Ösztönösen gyűlölöm a gonoszt.*
57 *Ösztönössen* gyűlölöm azokat, *Azkik* mindenkor **csak gonoszt** gondolnak, De szeretem **parancsolatidat,** És csak tégedet tartlak *ótalmomnak,* Ígéretedben van *reménségem,* *Az* **te szent igéd megvigasztal engem.**	57. *Ösztönösen* gyűlölöm azokat, *Akik* mindenkor **kétfelé** gondolnak, De szeretem **én a te útadat,** És csak tégedet tartlak *oltalmamnak.* Ígéretedben van *reménységem,* *A* **te szent igéd paizsom énnékem.**
58 *Gonosztévők,* menjetek el tőlem,	58. *Gonosztevők,* menjetek el tőlem,

Mert én azt mind meg akarom tartani, *Azmit* az Isten parancsol *nékem,* Igéd szerint siess engem táplálni, Hogy élhessek, **segéts meg,** Úr Isten, Ne szégyenüljek meg *reménségemben.*	Mert én azt mind meg akarom tartani, *Amit* az Isten parancsol *nekem!* Igéd szerint siess engem táplálni, Hogy élhessek, **légy velem,** Úr Isten, Ne szégyenüljek meg *reménységemben!*
59 Légy gyámolom, adj jó **egészséget,** Úgy leszen **énnékem kedves** törvényed, Abban keresem én örömömet, *Az ollyakat* te mind **ez** földhöz vered, Kik *elhajlanak igazságodtúl,* És **minden dolgokban járnak** *álnokúl.*	59. Légy gyámolom, adj jó **békességet,** Úgy leszen **kedves énnékem** törvényed, Abban keresem én örömömet*!* *Az olyakat* te mind **a** földhöz vered, Kik *elhajolnak igazságodtul* És **járnak minden dolgukban** *álnokul.*
60 Gonoszokat te elvetsz **ez** földről, Mint *az* salakot vagy ércnek *szemetét,* **Bizonságidat** szeretem szívből, **Szívem félelmében** előtted reszket, Testem elepedt nagy *rettegésben,* *Az* te kemény ítéletedre *nézvén.*	60. Gonoszakat te elvetsz **a** földről, Mint *a* salakot vagy ércnek *szemétjét.* **Szent bizonyságid** szeretem szívből*!* **Félelmében szívem** előtted reszket*!* Testem elepedt nagy *rettegésbe',* *A* te kemény ítéletedre *nézve.*
Ain. 16	Pörpatvarnál jobb az Úr törvénye
61 Pörpatvar nincsen nékem **kedvemben,** Igaz ítéletet tészek mindennek, Ne adj azért azoknak **kezekben,** *Azkik* engemet szüntelen kergetnek, Szolgádat minden jóra **vezérljed,** És *az* kevélyek ellen védelmezzed.	61. Pörpatvar nincsen nékem **kedvemre,** **És igazságát megadom** mindennek; Ne adj azért azoknak **kezekre,** *Akik* engemet szüntelen kergetnek*!* Szolgádat minden jóra **vezéreld,** És *a* kevélyek ellen védelmezzed*!*

62 Az én szemeim elfogyatkoztak, Úgy nézik **és várják** segedelmedet, **Igédnek igazságát ohajtják,** Ne késsél, Uram, *segéts* meg engemet, Szegény szolgáddal tégy *kegyelmessen,* Taníts igédre, oktass törvényedben.	62. Az én szemeim elfogyatkoztak, Úgy nézik, **várják te** segedelmedet, **Óhajtják igazságát szavadnak,** Ne késsél, Uram, *segíts* meg engemet*!* Szegény szolgáddal tégy *kegyelmesen,* Taníts igédre, oktass törvényedben*!*
63 Szolgád vagyok, adj értelmet *nékem,* Hogy érthessem *az* te *bizonságidat* És jó értelmében gyönyörködjem, Ideje, Uram, hogy láttasd dolgodat, Mert **nincs már helye** az igazságnak, *Az* te törvényid mind **hátra hagyatnak.**	63. Szolgád vagyok, adj értelmet *nekem,* Hogy érthessem *a* te *bizonyságidat,* És jó értelmében gyönyörködjem*!* Ideje, Uram, hogy láttasd dolgodat, Mert **helye nincs már** az igazságnak, *A* te törvényid mind **eltiportatnak.**
64 Azért *az* te **parancsolatidat** **Az tiszta arannál** inkább szeretem, Mindennél *följebb* tartom azokat, Életemet **azok** szerint rendelem, Mert igaznak tartom *mindenképpen,* *Az* hamis *ösvént* gyűlölöm *erőssen.*	64. Azért *a* te **szent tanításidat** **Tiszta aranynál is** inkább szeretem, Mindennél *feljebb* tartom azokat, Életemet **én a** szerint rendelem, Mert igaznak tartom *mindenképen,* *A* hamis *ösvényt* gyűlölöm *erősen.*
Pe. 17.	*Rakva csudákkal az Isten igazsága.*
65 Rakvák *bizonságid* nagy csudákkal, Hogy azért megtarthassam én *szivemben,* Azon **igyekezem** buzgósággal, *Az* te igéd, ha kik veszik *eszekben,* Setét szíveket megvilágosít, *Együgyőeket* bölcseségre tanít.	65. Rakvák *bizonyságid* nagy csudákkal, Hogy azért megtarthassam én *szívemben,* Azon **igyekszem nagy** buzgósággal. *A* te igéd, ha kik veszik *eszükben,* Setét szíveket megvilágosít, *Együgyűeket* bölcseségre tanít.

66 *Fölfohászkodom* gyakran én számmal, Mert én azt nagy szívem szerint *kévánom,* Hogy törvényedet értsem bizonnyal Tekénts reám, **színedet engedd látnom,** Irgalmazz nékem, lám nagy jókedved Azokhoz, *azkik* szeretik szent neved.	66. *Felfohászkodom* gyakran én számmal, Mert én azt nagy szívem szerint *kívánom,* Hogy törvényedet értsem bizonnyal. Tekints reám **és könyörülj szolgádon!** Irgalmazz nékem, lám, nagy jókedved Azokhoz, *akik* szeretik szent neved*!*
67 Szent igédben **vezérljed** *utamat,* És őrizz meg *éngem az hamisságtúl,* Hogy az rajtam ne vegyen hatalmat, Ments meg *az* népnek *nyomorgatásátúl,* Hogy **örömmel törvényedet** nézzem, És parancsolatidat megőrizzem.	67. Szent igédben **vezéreld** *útamat,* És őrizz meg *engem a hamisságtól,* Hogy az rajtam ne vegyen hatalmat*;* Ments meg *a* népek *nyomorgatásától,* Hogy **törvényedet örömmel** nézzem, És parancsolatidat megőrizzem.
68 Világosítsd **orcádat** szolgádon, És taníts meg, hogy én jól meggondoljam, Szerzésed engem mire tanítson, Könnyhullatásom szememből **kifolyam,** Mint **az patak, azért,** hogy *az* népek *Böcsületet* nem *tésznek* törvényednek.	68. Világosítsd **meg orcád** szolgádon, És taníts meg, hogy én jól meggondoljam, Beszéded engem mire tanítson*!* Könnyhullatásom szememből **azértan** Mint **patak ömlik, mert** hogy *a* népek *Becsületet* nem *tesznek* törvényednek.
Cade. 18.	*Summa szerint igaz az Isten.*
69 *Somma* szerint, Uram, te igaz vagy	69. *Summa* szerint, Uram, te igaz vagy

Mindennémű te **cselekedetedben,** *Itéletednek* igazsága nagy, **Igazságodat** vehetik *eszekben,* Bizonságidat *azkik* megnézik, **Ez** parancsolatidat megőrzik.	Mindennémű te **cselekedetedbe',** *Ítéletednek* igazsága nagy. **Te igazságod** vehetik *eszükbe,* Bizonyságidat *akik* megnézik, **És** parancsolatidat megőrizik.
70 Megöl *az* bú nagy indulatomban, Midőn *tekéntem az* te szent igédet, Hogy az ellenség csúfolja bátran, És elfelejti minden beszédidet, *Az* te szent igéd igen szép tiszta, Szolgád azért szereti és megtartja.	70. Megöl *a* bú nagy indulatomban, Midőn *tekintem a* te szent igédet, Hogy az ellenség csúfolja bátran, És elfelejti minden beszédidet. *A* te szent igéd igen szép tiszta, Szolgád azért szereti és megtartja.
71 Én *kicsin* és *megvettetött* vagyok, De mégsem felejtem el törvényedet, Sőt mindenütt arra gondot tartok, Szent igazságidnak nem látják végét, Mert **ők mindörökké** megmaradnak, Törvényed törvénye az igazságnak.	71. Én *kicsiny* és *megvettetett* vagyok, De mégsem felejtem el törvényedet, Sőt mindenütt arra gondot tartok. Szent igazságidnak nem látják végét, Mert **mindörökké ők** megmaradnak*;* Törvényed törvénye az igazságnak.
72 Én kergettetem, vagyok *énségben,* De nem gondolván semmi nyavalyámmal, **Gyönyörködöm az** te törvényedben, **Az te igazságod örökké** megáll, *Mellyet* **nékem jelents meg** *kegyessen,* És bátorságos leszek életemben.	72. Én kergettetem, vagyok *ínségben,* De nem gondolván semmi nyavalyámmal, **Nagy örömöm van** te törvényedben. **Te igazságod mindörökké** megáll, *Melyet* **jelents meg nekem** *kegyesen,* És bátorságos leszek életemben.
Kof. 19.	*Tőle várok szabadítást.*
73 Teljes szívből hozzád esedezem, Uram, hallgass meg engem *kegyelmessen,*	73. Teljes szívből hozzád esedezem, Uram, hallgass meg engem *kegyelmesen,*

Hogy *rendelésedet* megőrizzem, Kérlek, szabadíts meg engem, Úr Isten, És legottan igyekezem azon, Hogy bizonságid megtartsam jó módon.	Hogy **rendelésidet** megőrizzem*!* Kérlek, szabadíts meg engem, Úr Isten, És legottan igyekezem azon, Hogy bizonyságid megtartsam jó módon.
74 Gyakorta reggel *virradta* előtt, **Tehozzád könyörgésemben** kiáltok, **Igédben** vetvén *reménségemöt* Előbb, hogynem elmennek *az* virrasztók, Az én szemeim vigyáznak, néznek, És *az* te szent igédről elmélkednek.	74. Gyakorta reggel, *virradat* előtt **Könyörgésemben tehozzád** kiáltok, **Igédbe** vetvén *reménységemet.* Előbb hogynem elmennek *a* virrasztók, Az én szemeim vigyáznak, néznek, És *a* te szent igédről elmélkednek.
75 Kegyességedért halld meg beszédem, Tartsd meg **életemet igazságodból,** Hadd *vidámóljon* meg az én szívem, Mert **az sok hitetlen nép reám** *tódól,* És engem szertelen sanyargatnak, De *az* te törvényedtől távol *vadnak.*	75. Kegyességedért halld meg beszédem, Tartsd meg **életem a te jóvoltodból,** Hadd *vídámuljon* meg az én szívem, Mert **sok hitetlen nép énreám** *tódul,* És engem szertelen sanyargatnak, De *a* te törvényedtől távol *vannak.*
76 De te énhozzám, Uram, közel vagy, És **benned bízom én minden időben,** Szent törvényednek igazsága nagy, **Bizonságid fundáltattak ekképpen,** Hogy örökké megmaradnak, tudom, És jól értem, azért nyilván kimondom.	76. De te énhozzám, Uram, közel vagy, És **te igédből tudom réges-régen:** Szent törvényednek igazsága nagy, **Te bizonyságid fundáltattak szépen.** Hogy örökké megmaradnak, tudom, És jól értem, azért nyilván kimondom.

Res. 20.	Védelmezz meg a te igazságodért!
77 Vedd eszedben én nagy ínségemet, **És én nyavalyáimból** szabadíts meg, Mert nem felejtem el törvényedet, Fogadd *föl* ügyemet, és védelmezz meg, Megtekintvén szent ígéretedet, **Az halál ellen tartsd meg életemet.**	77. Vedd eszedbe én nagy ínségemet, **Én nyavalyámból, Uram,** szabadíts meg, Mert nem felejtem el törvényedet*!* Fogadd *fel* ügyemet és védelmezz meg, Megtekintvén szent ígéretedet, **Éltess a te szent igéddel engemet!**
78 *Az gonoszoktul* (minden *meghiggye)* **Segédség és** *idvösség* távol vagyon, Mert ők nem néznek szent szerzésidre. Szent irgalmasságod nagy mindenkoron, Uram, tarts meg engemet, hogy éljek **Igazsága szerint** ítéletednek.	78. *A gonoszoktól*, minden *meghigyje,* **A segítség s** *üdvösség* távol vagyon, Mert ők nem néznek szent szerzésidre. Szent irgalmasságod nagy mindenkoron*!* Uram, tarts meg engemet, hogy éljek **Nagy igazságából** ítéletednek.
79 *Bizonságidat* én nem hagyom el, Noha énreám nagy sok népek törnek, Kik gyűlölnek, és kergetnek *széllel,* *Óh, melly* sérelmes ez az én szívemnek, Hogy ellenségi az igazságnak *Az* te igéddel semmit nem gondolnak.	79. *Bizonyságidat* én nem hagyom el, Noha énreám nagy sok népek törnek, Kik gyűlölnek és kergetnek *széjjel;* *Ó, mily* sérelmes ez az én szívemnek, Hogy ellenségi az igazságnak *A* te igéddel semmit nem gondolnak*!*
80 **Parancsolatidat én** szeretem, És soha el nem távozom *azoktúl.* Kegyességedből tartsd meg életem. Te igaz beszéded mindent *fellyölmúl,* Szent ítéleti igazságodnak Mostan és mindörökké megmaradnak.	80. **Törvényidet én igen** szeretem, És soha el nem távozom *azoktól;* Kegyességedből tartsd meg életem*!* Te igaz beszéded mindent *felülmúl;* Szent ítéleti igazságodnak Mostan és mindörökké megmaradnak.

Sin. 21.	*Üldöztetésben is Rólad gondolkodom.*
81 Űznek, kergetnek *az* fejedelmek, Noha **semmit senkinek** nem *vétöttem,* Szent *igédtűl* szívemben rettegek. **De ígéretedben örvendez** lelkem, Mint *azki* talál nagy gazdag prédát, Avagy mint *azki nyér* sok drága marhát.	81. Űznek, kergetnek *a* fejedelmek, Noha **senkinek semmit** nem *vétettem;* Szent *igédtől* szívemben rettegek, **Ígéretedben örvendez én** lelkem, Mint *aki* talál nagy gazdag prédát, Avagy mint *aki nyer* sok drága marhát.
82 *Az* hazugságot igen gyűlölöm, Semmit *ez* földön inkább nem utálok, De *az* te törvényedet *szeretöm.* **Igazságodon** *olly* igen *vigadok,* És meggondolván ítéletedet, *Naponkint* hétszer *dicsérlek* tégedet.	82. *A* hazugságot igen gyűlölöm, Semmit *e* földön inkább nem utálok, De *a* te törvényedet *szeretem,* **És igazságán** *oly* igen *vígadok,* Hogy meggondolván ítéletedet, *Naponként* hétszer *dícsérlek* tégedet.
83 Nagy *békeségek* vagyon azoknak, **Azkik szeretik az te** törvényedet, Semmi *veszélben* **ők** nem **akadnak.** Várom, Uram, *az* te *idvösségedet,* Abban forgatom minden gondomat, Hogy cselekedjem parancsolatidat.	83. Nagy *békességük* vagyon azoknak, **Kik szeretik a te szent** törvényedet, Semmi *veszélyben* **el** nem **botolnak.** Várom, Uram, *a* te *üdvösségedet!* Abban forgatom minden gondomat, Hogy cselekedjem parancsolatidat.
84 Bizonságidra gondot tart lelkem, Mert én *olly* igen szeretem azokat, És én csak azokban *gyönyörködem,* **Bizonságidban** gyakorlom magamat. Előtted vagyon minden életem, Nincsen *elröjtve* tőled én ösvényem.	84. Bizonyságidra gondot tart lelkem, Mert én *oly* igen szeretem azokat, És én csak azokban *gyönyörködöm,* **Rendelésidben** gyakorlom magamat. Előtted vagyon minden életem, Nincsen *elrejtve* tőled én ösvényem.

Thau. 22.	Zendüljön fel a szabadító Isten dícsérete!
85 *Zöngő* kiáltásom jusson hozzád És igazságodat adjad értenem, **Azmint szent igédben** *fölfogadtad.* Jusson elődbe én esedezésem, Szabadíts meg minden ínségemből, *Az* te régen *tött* szent ígéretedből.	85. *Zengő* kiáltásom jusson hozzád, És igazságodat adjad értenem, **Mint szent igédben te** *felfogadtad!* Jusson elődbe én esedezésem, Szabadíts meg minden ínségemből, *A* te régen *tett* szent ígéretedből*!*
86 Ha én *megtanólom* szerzésedet, Az én ajakimmal *dicsérlek* téged, **Nyelvem hirdeti** te szent igédet, Mert minden törvényed és ígéreted Merő *hívség* és tiszta igazság, **Kiben nem találtatik** semmi hívság.	86. Ha én *megtanulom* szerzésedet, Az én ajakimmal *dícsérlek* téged, **Hirdeti nyelvem** te szent igédet, Mert minden törvényed és ígéreted Merő *hűség* és tiszta igazság, **Nem találtatik abban** semmi hívság.
87 Ments meg, Uram, engem kezeiddel, **És légy erős segedelmem énnékem.** Mert törvényedet szeretem szívvel, **Idvözítésedet várom,** Istenem, **Kiben** *vetöttem reménségemet*, Mert igen kedvelem szent törvényedet.	87. Ments meg, Uram, engem kezeiddel, **Légy erősségem, segedelmem nékem,** Mert törvényedet szeretem szívvel*!* **Üdvözítésed várom, én** Istenem, **Melyben** *vetettem reménységemet*, Mert igen kedvelem szent törvényedet.
88 Éltét csak azért kívánja lelkem, Hogy ő tégedet, Uram, *dicsérhessen*, Ítéleted *legyen* **segédségem:** Mint **egy elveszött juh, úgy búdosom én.** Uram, keress meg engem, szolgádat, **S'** nem felejtem el parancsolatidat.	88. Éltét csak azért kívánja lelkem, Hogy ő tégedet, Uram, *dícsérhessen*, Ítéleted *légyen* **segedelmem!** Mint **elveszett juh, bujdosom e földön.** Uram, keress meg engem, szolgádat, Nem felejtem el parancsolatidat*!*

A zsoltár különleges szerkezeti felépítése miatt (aranyábécé) – bár a leghosszabb – érthető, hogy az Ék.-ben és az Ék. 1996-ban is minden versszakát meghagyták. A nem köznyelvi *ö*-s alakok kiküszöbölendők, mint ahogy ezt a 4.-ben, a 18.-ban és a 88.-ban az Ék. is megtette, *nélköl* helyett *nélkül*, *rendölésedre* helyett *rendelésedre*, *elveszött* helyett *elveszett*; tehát továbbá: 1: *életükben*, *szívük*; 27: *helyükben*; 61: *perpatvar*. A 4.-ben az *ítéletedre ítéletidre* cserélését az egyeztetés indokolja (a *melyek* többes száma). A 7.-ben a *Szent kötéseddel* helyett javaslat: *Szövetségeddel*. A 8/6 átírása indokolt, vö. RK: „Beszédidről nem feledkezem el" (16); ÚF: „igédről nem feledkezem meg". A 13/6-ban a *jókedvvel* jelentése 'kegyesen, kegyelmesen'; ez jegyzetben megadható, s l. még 35/5, 66/5 (és még pl. 116/3/3). A 15/5-re az „Ítéleted én elválasztom" helyett javaslat: „A Te rendelésed választottam". A 13/5-ben az *ottan* 'nyomban' szóhoz jelentésmagyarázat szükséges, vagy az *ottan*-t ki lehet cserélni a *nyomban*-nal. A 18/5-ben az *együgyőség* 'egyszerűség, tisztaság, alázatosság' szót megváltozott jelentése okán valóban jobb kicserélni; a *Szent bizonyságid* helyett azonban – a Biblia alapján is – más a javaslat, pl.: „Törvényeidet (végyem eszembe)". A 22/1-ben a változtatás szükségtelen (a *szent* szó egy másik jelző elé indokolatlanul, mintegy a szótagszámot szolgálva kerül be; hasonlóan a 7/6-ba, a 18/5-be, a 60/3-ba és a 77/6-ba is). A 22/3-ban a *szerzésedben* jelentése 'döntésedben', l. ÚF 20: „Őrlődik lelkem, mert vágyódik / döntéseid után mindenkor". Az Ék.-ben a 25. versszak előtt álló, „alcímszerű" mondat, tanítás, tartalmi utalás után felkiáltó jel kell, mert az felszólító mondat (s l. alatta a zsoltárszöveget is). A 26/5-ben a *tisztaságát* szó *örök voltát*-ra cserélése helyeselhető, vö. RK 56: „Megemlékezem a te öröktől fogva való ítéletedről"; ÚF: „ősrégi döntéseidre gondolok". A 35/5-ben a *jókedvű* szó jelentése 'kegyelmes', és jegyzetben megadható; s l. még 13/6, 66/5 (a *jó kedv*-re még pl. 116/3/3). A 45/6-ban az eredeti *mindenkor* szó jobb, mint Ék.-ben lévő ódonabb *mindenkoron*. A 48/1-ben a kezdetben 'igyekszik, törekszik' értelmű *incselkedik*-nek a *leselkedik*-kel való felváltása a jelentésváltozás miatt indokolt. A 65/6-ban az *Együgyűeket* szóhoz megjegyzendő, hogy itt a RK 130-ban és az ÚF-ben is ez a szó áll, tehát maradhat. A 66/5-ben lévő *jókedved* szóhoz l. 13/6. A 68/3-ban a *Szerzésed* jelentése leginkább 'rendelkezésed', vö. ÚF 135, RK; az Ék. *Beszéded*-re való változtatása elfogadható. A 77/6-ban nem az alaposan megváltoztatott sor („Éltess a te szent igéddel engemet!"), hanem az eredeti („Az halál ellen tartsd meg életemet.") felel meg jobban a Bibliának, vö. ÚF 154: „Ígéreted szerint tartsd meg életemet!". A mondat végére azonban valóban felkiáltó jel (!) kell. A 78/1-ben a *meghigyje meghiggye*-nek írandó. A 88. vers (és az egész zsoltár) végére nem felkiáltó jel, hanem pont (.) szükséges. – Az Ék.

1921/2001 ezt a zsoltárt 12 versszakra rövidítette le.

CXX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 120. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az ő rágalmazói ellen.	**A rágalmazók ellen** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Én az Úr Istenhez kiálték, Mikoron nagy ínségben valék, És *bé* nem dugá az ő fülét. **Uram, hallgasd meg** kérésemet. *Az* népeknek hazug **szájoktúl,** Hamis nyelvek *gyalázatjátúl,* Életemet *ez veszéltől* Tartsd meg kegyelmességedből.	1. Én az Úr Istenhez kiálték, Mikoron nagy ínségben valék, És *be* nem dugá az ő fülét. **Hallgasd meg Uram,** kérésemet*!* *A* népeknek hazug **szájától,** Hamis nyelvek *gyalázatjától,* Életemet *e veszélytől* Tartsd meg kegyelmességedből*!*
2 Vajjon az te csélcsapó nyelved Micsoda hasznot ád tenéked? De minemő jó dolgot tehet, Hazudozásával mit nyerhet? Szintin mint az nyíl az kézívben, Kit az vitéz megvony kezében, Azmelly éget olly sebessen, Mint tűz az fenyőtövisben.	**2.**
3 Óh, melly igen nehéz énnékem, Ez itt lakásom és életem, Az mesekiták sátorában, Az kédariták hajlékában. Én ezen olly igen kesergek, Hogy kik békeséget gyűlölnek, Azoknál kell soká laknom, Kik között nagy én bánatom.	**3.**

4 Én mind csak békeséget szóltam, Háborgástúl magamat óttam, De ez nem tetszik őnékiek, Csak had és harc kell ő kedveknek.	**4.**
A 2–4. versszakok kihagyásával a régies nyelv és képalkotás, valamint a konkrét, de kevésbé ismert ószövetségi utalások (mesekiták, kédariták) miatt (is) egyet lehet érteni. Hasonlóan rövdített az Ék. 1996 is.	

CXXI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 121. zsoltár
Tanúság az Istennek őrzéséről és ótalmárúl.	**Isten az ő népének hű őrizője** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Szemem *az* hegyekre vetem, **Mert fellyül van** nékem Minden segedelmem, Isten az én *reménségem,* Ki az eget formálta És *ez* földet alkotta.	1. Szemem *a* hegyekre vetem, **Onnan felül** nékem Minden segedelmem. Isten az én *reménységem,* Ki az eget formálta És *e* földet alkotta.
2 Lábad botlani nem hagyja, És *azki* rád vigyáz, Nem szunnyadozik az, **Izráelt hozzá fogadja,** Mert az nem aluszik el, De *rájok* gondot visel.	2. Lábad botlani nem hagyja, És *aki* rád vigyáz, Nem szunnyadozik az **Izráelnek vigyázója,** Mert az nem aluszik el, De *rájuk* gondot visel.
3 Az Úr téged megőrizzen, Kezét rád terjesztvén Árnyékkal *béfedjen,* Hogy *az* nap ő hévségében, Néked ne ártson éjjel	3. Az Úr téged megőrizzen, Kezet rád terjesztvén Árnyékkal *befedjen!* Hogy *a* nap ő hévségében, Néked ne ártson éjjel

Az hold az ő fényével.	*A* hold az ő fényével*!*
4 Az Úr őrizze örökké Lelkedet esettől, Mentse meg *veszéltől*. Az Úr híven megőrizze *Az* te kimenésedet És te *béjövésedet*.	4. Az Úr őrizze örökké Lelkedet esettől, Mentse meg *veszélytől!* Az Úr híven megőrizze *A* te kimenésedet És te *bejövésedet!*
A 2/5-ben az *az* névmás helyett az *ő* kellene (az Úrra vonatkozik). A „Lelkedet esettől," (4/2) helyett javaslat: „Lelkedet eséstől,". A régi nyelvben az *-at, -et* képző funkciója a mai *-ás, -és*-nek felel meg.	

CXXII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 122. zsoltár
Tanúság az isteni szolgálatról és az világi gubernálásról.	**Áldáskívánás az anyaszentegyházra** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Örülök az én *szívemben*, *Ez* kívánatos hírt hallván, Hogy mi bémegyünk ezután Az Isten *lakóhelyében*, Jeruzsálem, kapuidban Mi lábainkkal megállván, *Az* Jeruzsálem jól megépült, Sok ékes épületekkel, Holott szép polgári *rendvel* Mindenféle nemzet *egyben gyűlt*.	1. Örülök az én *szívembe'* *E* kívánatos hírt hallván, :/: Hogy mi bémegyünk ezután Az Isten *lakó helyébe*, Jeruzsálem, kapuidban :/: Mi lábainkkal megállván. *A* Jeruzsálem jól megépült Sok ékes épületekkel, :/: Holott szép polgári *renddel* Mindenféle nemzet *egybegyült*.
2 Az Úrnak minden nemzete, Mint meghatta Izráelnek, Gyűljenek Jeruzsálembe, És ott az Istent dícsérjék: Az székek ott tétetnek fel,	**2.**

Kiken Dávid háza ítél, És ott az igazság lakozik, Kérjetek jót ez városnak, Békeség légyen azoknak, Kik ez várost tisztán szeretik.	
3 Légyen te kőfalaidban Csendesség és jó *békeség,* *Az* község közt egyenesség, Jó szerencse házaidban. Az én *atyám fiaiért* És ott lakó feleimért Adjon Isten jó *békeséget.* Szentségiért én *ez* helynek, *Melly szerzetött* az Istennek, Minden jót kívánok tenéked.	3. Légyen te kőfalaidban Csendesség és jó *békesség,* :/: *A* község közt egyenesség; Jó szerencse házaidban*!* Az én *atyámfiaiért* :/: És ott lakó feleimért Adjon Isten jó *békességet!* Szentségiért én *e* helynek, :/: *Mely szerzetett* az Istennek, Minden jót kívánok tenéked*!*
Az 1/9-ben a *polgári* szót helyettesíteni lehetne pl. a *megszokott*-tal	

CXXIII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 123. zsoltár
Könyörgése az Izráel népének az megszabadításért.	**Könyörülj rajtunk!** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Tehozzád szemeimet, Úr Isten, Emelem az égben, Mint szolgának szemei nyitva *vadnak,* És az Úrra vigyáznak. Mint *szolgálóleány* ő asszonyára Tekint minden órába*:* Úgy néznek szemeink az Istenre És **az** ő kegyelmére.	1. Tehozzád szemeimet, Úr Isten, Emelem az égben*!* Mint szolgának szemei nyitva *vannak,* És az Úrra vigyáznak, Mint *szolgáló leány* ő asszonyára Tekint minden órába, Úgy néznek szemeink az Istenre És ő kegyelmére.
2 Kegyelmezz, Uram, kegyelmezz	2. Kegyelmezz, Uram, kegyelmezz

nékünk, Mert nincs *böcsületünk,* Minden *olly* szertelenül gyaláz minket, **Kinél** *föllyebb* nem lehet*:* Kevély népek minket szörnyen nevetnek, Rajtunk csúfságot űznek, **Negédes** szókkal úgy **nevettetünk,** **Kikvel** eltölt lelkünk.	nékünk, Mert nincs *becsületünk!* Minden *oly* szertelenül gyaláz minket, **Melynél** *feljebb* nem lehet. Kevély népek minket szörnyen nevetnek, Rajtunk csúfságot űznek*;* **Gyalázó** szókkal úgy **illettetünk,** **Mikkel** eltölt lelkünk.
Mindkét versszakban a 4. sor után jobb pontot tenni (a versszakok szimmetrikus felépítése miatt is).	

CXXIV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 124. zsoltár
Háláadás az megszabadításért.	**Isten velünk van a szükségben** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Az Izráel ezt nyilván mondhatja: Ha az Isten nem *lött* volna velünk, Ha ő nem lesz vala *segétségünk,* Midőn az embereknek soksága **Kegyetlenül** támada ellenünk,	1. Az Izráel ezt nyilván mondhatja: Ha az Isten nem *lett* volna velünk, Ha ő nem lesz vala *segítségünk,* Midőn az embereknek soksága **Nagy kegyetlen** támada ellenünk.
2 Elnyelnek vala ők elevenen, Úgy reánk gerjedt vala haragjok, Minket teljességgel *az* nagy habok Vízzel *elburítnak* vala szörnyen, Ránk omlanak vala nagy patakok.	2. Elnyelnek vala ők elevenen, Úgy reánk gerjedt vala haragjok. Minket teljességgel *a* nagy habok Vízzel *elborítnak* vala szörnyen, Ránk omlanak vala nagy patakok.
3 *Az* nagy árvíz reánk rohan vala És elnyeli vala életünket, *Dicséret* Istennek, hogy ő minket Az ő *fogoktúl* megszabadíta,	3. *A* nagy árvíz reánk rohan vala, És elnyeli vala életünket. *Dícséret* Istennek, hogy ő minket Az ő *foguktól* megszabadíta,

Hogy ők meg ne ennének bennünket.	Hogy ők meg ne ennének bennünket.
4 Miképpen elszalad *az* madárka *Az* madarász tőriből, *akképpen* Megszabadulánk *az* tőrt elszegvén, Mert életünknek az Úr *ótalma,* Ki mennyet, földet **teremté** bölcsen.	4. Miképen elszalad *a* madárka *A* madarász tőriből, *akképen* Megszabadulánk, *a* tőrt elszegvén, Mert életünknek az Úr *oltalma,* Ki mennyet, földet **teremtett** bölcsen.
Az Ék. módosításai nem szükségesek.	

CXXV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 125. zsoltár
Tanúság az Istennek ótalmáról.	**A reménység meg nem szégyenít** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 *Azkik* bíznak az Úr Istenben Nagy hiedelemmel, Azok nem vesznek el Semminémű veszedelemben*:* Mint *az* Sion hegye, megállnak, Nem ingadoznak.	1. *Akik* bíznak az Úr Istenben Nagy hiedelemmel, Azok nem vesznek el Semminémű veszedelemben. Mint *a* Sion hegye megállnak, Nem ingadoznak.
2 És mint *az* nagy Jeruzsálemet Hegyek *környülvötték,* És nagy *kerétések,* *Akképpen* Isten az ő népét És ő híveit *környülvészi* És megőrizi.	2. És mint *a* nagy Jeruzsálemet Hegyek *körülvették* És nagy *kerítések,* *Akképen* Isten az ő népét És ő híveit *körülveszi,* És megőrizi.
3 Mert az övéit ő nem hagyja *Az* hamis kezében És semmi ínségben, Hogy *ki-ki* **ő magát** *megójja,*	3. Mert az övéit ő nem hagyja *A* hamis kezében És semmi ínségben, Hogy *kiki* **önmagát** *megóvja,*

Hogy *az* hitlen népekkel egybe *Né* essék bűnbe.	Hogy *a* hitlen népekkel egybe *Ne* essék bűnbe.
4 Jelen vagyon *az jószívőkkel,* De *az* hitleneket És ő *ösvényeket* Elhagyja *az* gonosztévőkkel, **De Izráelnek** *békeséget* *Ad* csendességet.	4. Jelen van *a jószívűekkel,* De *a* hitleneket És ő *ösvényüket* Elhagyja *a* gonosztévőkkel. **Ő híveinek** *békességet,* *Ád* csendességet.
A *hiedelemmel* szó itteni (eredeti) ’bizalommal; oltalommal’ jelentése megadandó. A 3. versszakban az *ő magát* szókapcsolatot nem szükséges *önmagát*-ra változtatni a 4. versszakban lévő módosítás viszont jó, általánosabb érvényűvé teszi a mondandót.	

CXXVI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 126. zsoltár
Háláadás az babilóniai fogságból való megszabadulásért.	**Sion foglyainak szabadulása** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Mikor *az* Siont az Isten Fogságból kihozá híven, Úgy mentünk, mint egy álomban, Víg **nevetség** volt szájunkban. Dicsekedtünk *az* mi nyelvünkkel, És *éneklettünk* nagy örömmel, *Az* pogány közt minden mondta: Ez nyilván az Isten dolga.	1. Mikor *a* Siont az Isten Fogságból kihozá híven, Úgy mentünk, mint egy álomban, Víg **nevetés** volt szájunkban. Dicsekedtünk *a* mi nyelvünkkel, :/: És *énekeltünk* nagy örömmel*;* *A* pogány közt minden mondta: Ez nyilván az Isten dolga.
2 Az Úr mutatá hatalmát, *Mivélünk* tőn nagy csudákat, Azért őt *dicsérjük* itten, Örvendezzünk szíveinkben. Hozd ki, Úr Isten, *az* többit is, Vesd végét ő *fogságoknak* is,	2. Az Úr mutatá hatalmát, *Mivelünk* tőn nagy csudákat, Azért őt *dícsérjük* itten, Örvendezzünk szíveinkben*!* Hozd ki, Úr Isten, *a* többit is, :/: Vesd végét ő *fogságuknak* is,

Mint az erős zúgó széllel, Mind *ez* föld megszárad széjjel.	Mint az erős zúgó széllel Mind *e* föld megszárad széjjel.
3 *Azkik* nagy könnyhullatással, **Búzát** vetnek nagy bánattal, Aratáskor azok *széllel* Aratnak nagy víg örömmel. Sírva mennek ki *az* vetésre, *Az* magot hintik keseregve, De *az* jó kévéket *osztán* Béhordják nagy *vigasságban.*	3. *Akik* nagy könnyhullatással **Magot** vetnek nagy bánattal, Aratáskor azok *széjjel* Aratnak majd víg örömmel. Sírva mennek ki *a* vetésre, :/: *A* magot hintik keseregve, De *a* jó kévéket *aztán* Béhordják nagy *vígasságban.*
Az Ék. módosításai javallhatók.	

CXXVII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 127. zsoltár
Tanúság az házi állapatról és községi gondviselésről.	**Emberé a munka, Istené az áldás** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Hogyha ember házat *épét* Isten segedelme *nékül,* Ott *az* munka **hiában** *kel,* Ha Isten nem őrzi népét, És *az* várost meg nem *ójja,* Az őrzőknek semmi haszna.	1. Hogyha ember házat *épít* Isten segedelme *nélkül,* Ott *a* munka **hiába** *kél.* Ha Isten nem őrzi népét És *a* várost meg nem *óvja,* Az őrzőknek semmi haszna.
2 **Hijában** keltek *föl* reggel, Nagy későn *fekünni* menvén, *Alég* esztek *az* kenyérben, **Kit** kerestek *verétekkel,* Holott kit az Isten szeret, Annak könnyen ád eleget.	2. **Hiába** keltek *fel* reggel, Nagy későn *feküdni* menvén, *Alig* esztek *a* kenyérben, **Mit** kerestek *verejtékkel,* Holott kit az Isten szeret, Annak könnyen ád eleget.

3 *Azkinek* gyermeki *vadnak,* Szép ajándékkal láttatik, *Melly* az Istentől adatik*:* Kedves áldása az Úrnak, **Azki láthatja** *magzatit,* Önnön méhének gyümölcsit.	3. *Akinek* gyermeki *vannak,* Szép ajándékkal láttatik, *Mely* az Istentől adatik. Kedves áldása az Úrnak*:* **Láthatja ő** *magzatait,* Önnön méhének gyümölcsit.
4 *Óh, melly* drága adományok*!* Hogy **ez** *illy* apró gyermekek *Ékessen fölnevekednek:* És ők szintén *ollyaténok,* Mint **az nyilak az** kézívben Az erős vitéz *keziben.*	4. *Ó, mely* drága adományok, Hogy **az** *ily* apró gyermekek *Ékesen felnevelkednek,* És ők szintén *olyaténok,* Mint **nyilak a jó** kézívben, Az erős vitéz *kezében.*
5 Nyilván *bódognak* mondatik, Ki *bővölkedik* azokkal, Rakva ő tegze nyilakkal*:* Szégyen *őrajtok* nem esik, Ha ellenség *az* kapuban, *Béidézi* **vádolásban.**	5. Nyilván *boldognak* mondatik, Ki *bővölködik* azokkal, Rakva ő tegze nyilakkal. Szégyen *őrajtuk* nem esik, Ha ellenség *a* kapuban *Beidézi* **szóváltásban.**
Az 1. és a 2. versszak módosításai nem szükségesek (kivéve 4/2: *ez* helyett *az*), a 3.-é viszont igen; vö. ÚF 5: „Nem szégyenül meg, ha ellenségeivel / van szóváltása a kapuban.”.	

CXXVIII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 128. zsoltár
Tanúság az isteni félelemről.	**Az istenfélő házán áldás van.** *Bourgeois L., Strasbourg, 1545.*
1 *Bódog* az ember nyilván, Ki az Istent féli, Ő *utaiban* járván,	1. *Boldog* az ember nyilván, Ki az Istent féli, Ő *útaiban* járván,

Ösvényit kedveli, Mert magadat táplálod Kezed munkájával, Isten megáldja dolgod, Lát jó *állapattal.*	Ösvényit kedveli. Mert magadat táplálod Kezed munkájával, Isten megáldja dolgod, Lát jó *állapottal.*
2 **Feleséged házadban** Mint *az* szőlővessző, **Gyümölcsöt szépet hozván,** Ha eljő az idő. Meglátod *gyermekidöt* Te asztalod körül, Renddel, mint olajvesszőt, Kikben szíved örül.	2. **Házadban feleséged,** Mint *a* szőlővessző, **Szép gyümölcsöt hoz néked,** Ha eljő az idő. Meglátod *gyermekidet* Te asztalod körül, Renddel, mint olajvesszőt, Kikben szíved örül.
3 Ez igen szép ajándék, **Kit** az Isten enged Az őbenne *hivőknek,* *Azkiket* ő szeret: **Ő megáldja éltedet** **Az Sion hegyéről,** **Sok jóval lát tégedet** **Az Jeruzsálemből.**	3. Ez igen szép ajándék, **Mit** az Isten enged Az őbenne *hívőknek,* *Akiket* ő szeret. **És végre te meglátod** **Fiadnak fiait,** **A Sionnak csudálod** **Nagy szép békességit.**
4 És végre te meglátod Fiadnak fiait, **Izráelnek** csudálod Nagy szép békeségit. **Megjegyzés**: az Ék.-ben a 4. versszak a 3. vers 2. fele lett, a 4. vers kihagyottként van jelölve.	**<u>4.</u>**
Az öszevonás javallható, az *Izraelnek* szó *A Sionnak*-ra való cserélése is, amely (metaforikusan) általánosabb értelmű.	

CXXIX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 129. zsoltár
Dicséreti az Istennek az megszabadításért.	**A nyomorgatók megszégyenülnek** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Én *ifjúságomtúl* fogva engem Sanyargattak, mondhatja az Izráel, *Régtűl* **fogva** sok bút *töttek* nékem, Mégsem fogyathattak el teljességgel.	1. Én *ifjúságomtól* fogva engem Sanyargattak, mondhatja az Izráel, *Régtől* **fogván** sok bút *tettek* nékem, Mégsem fogyathattak el teljességgel.
2 **Keresztül, széjjel** az én hátamat Megszántották és megszaggatták szörnyen, Vontanak rajtam nagy barázdákat, *Úgyhogy* testemben semmi ép tag nincsen.	2. **Széjjel-keresztül** az én hátamat Megszántották és megszaggatták szörnyen, Vontanak rajtam nagy barázdákat, *Úgy hogy* testemben semmi ép tag nincsen.
3 De az igazságnak jó Istene Elszaggatá az ellenség kötelét, Kik *irégykednek* Sion hegyére, Nagy szégyenség térítse hátra őket.	3. De az igazságnak jó Istene Elszaggatá az ellenség kötelét*;* Kik *irígykednek* Sion hegyére, Nagy szégyenség térítse hátra őket*!*
4 Mint *az hitván* fű, *ollyak* legyenek, *Azmelly* szokott nőni az eszterhákon, **Elasz, minekelőtte** *kinyőnék,* *Azkiben* nincsen *sohol* semmi haszon.	4. Mint *a hitvány* fű, *olyak* legyenek, *Amely* szokott nőni az eszterhákon, **Elszáradnak, mielőtt** *kinőnek,* *Amelyben* nincsen *sehol* semmi haszon.
5 **Kin** az arató nem talál *annyét,* Hogy egy marokkal valót arathatna, *Nemhogy* köthetne valami kévét, **Azkit ember ölében szoríthatna.**	5. **Min** az arató nem talál *annyit,* Hogy egy marokkal valót arathatna, *Nem hogy* köthetne valami kévét, **Amit az ember ölébe szorítna.**

6 És *azkik elmennek, ne mondják,* *Az* kegyes Isten áldjon meg titeket, Aratástok legyenek szaporák, Az Úr nevében áldunk benneteket.	6. És **aki itt elmégyen, ne mondja:** „*A* kegyes Isten áldjon meg titeket, **Ti aratástok légyen szapora,** Az Úr nevében áldunk benneteket*!*”
Tartalmi okokból – de a zsoltárkönyv egységének részbeni megtartására törekedve is – elég lenne csupán az első versszakot megtartani, mint az Ék. 1921/2001-ben.	

CXXX. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 130. zsoltár
Könyörgés az bűnnek megbocsánatjáért.	**A mélységből kiáltok, Uram!** **(Hatodik bűnbánati zsoltár)** *(1539) Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Tehozzád teljes szívből Kiáltok szüntelen *Ez* siralmas mélységből, Hallgass meg, Úr Isten, Nyisd meg te füleidet, Midőn téged hívlak, Tekintsd meg én *igyemet,* Mert régen óhajtlak.	1. Tehozzád teljes szívből Kiáltok szüntelen*:* *E* siralmas mélységből Hallgass meg, Úr Isten*!* Nyisd meg te füleidet, Midőn téged hívlak, Tekintsd meg én *ügyemet,* Mert régen óhajtlak.
2 Ha, Uram, bűnünk szerint Minket büntetnél meg, Uram, *ez* világ szerint Ki állhatna úgy meg? De *az* te irgalmad nagy *Az* téged *félőken,* És te engedelmes vagy, Hogy *dicsérjen* minden.	2. Ha, Uram, bűnünk szerint Minket büntetnél meg*:* Uram, *e* világ szerint Ki állhatna úgy meg? De *a* te irgalmad nagy *A* téged *félőkön,* És te engedelmes vagy, Hogy *dícsérjen* minden.

3 Énnékem *reménségem* Vagyon csak Istenben, És bízik az én szívem Ő szent igéjében*:* Én lelkem erős hittel Az Urat óhajtja, Mint *az verrasztó* éjjel *Az* virradtát várja.	3. Énnékem *reménységem* Vagyon csak Istenben, És bízik az én szívem Ő szent igéjében. Én lelkem erős hittel Az Urat óhajtja, Mint *a virrasztó* éjjel *A* virradtát várja.
4 Izráel, az Istenben Vesd *reménségedet,* Mert szent irgalma bőven Nagy messze kiterjedt, **Ő segítő** mindenben*:* Hívein *könyöről,* Az Izráelt *kegyessen* Kimenti *bűniből.*	4. Izráel az Istenben Vesd *reménységedet,* Mert szent irgalma bőven Nagy messze kiterjedt. **Megsegít ő** mindenben, Hívein *könyörül,* Az Izráelt *kegyesen* Kimenti *bűnébül.*
A 4. versszak szövegmódosítása javallható.	

CXXXI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 131. zsoltár
Tanúság az alázatosságról.	**Hívő lelki alázatosság** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Uram, nem űz nagyra szívem, Szemem nem hányom *magassan,* Nem *léledzem olly* dolgokban, **Kik** *föllyülhaladnak* engem.	1. Uram, nem űz nagyra szívem, Szemem nem hányom *magasan;* Nem *leledzem oly* dolgokban, **Mik** *felülhaladnak* engem.
2 **Ha ki nem vertem** szívemből *Mindennemő* kevélységet, Mint midőn *az* kisgyermeket	2. **De kivetettem** szívemből *Mindennemű* kevélységet, Mint midőn *a* kisgyermeket

Elfogják anyja tejétől*:*	Elfogják anyja tejétől.
3 Hogyha *ollyanná* nem *löttem,* Mint az *együgyő kisgyermek,* Kit *az* csecs mellől elvesznek, **Bár ne kegyelmezz meg nékem.**	3. Hogyha *olyanná* nem *lettem,* Mint az *együgyű kis gyermek,* Kit *a* csecs mellől elvesznek, **Meg se kegyelmezz énnékem.**
4 Izráel, az Úr Istenben Vessed minden *reménséged,* Megtartódnak őtet *higgyed,* Mostan és minden időben.	4. Izráel, az Úr Istenben Vessed minden *reménységed!* Megtartódnak őtet *higyjed* Mostan és minden időben*!*
A 3/2-ben az *együgyű* szó – az azóta megváltozott jelentés miatt – kicserélhető az *ártatlan*-nal. A 2. (? és a 4.) versszakot ki lehetne hagyni.	

CXXXII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 132. zsoltár
Könyörgés az Istennek jelenléteért az jeruzsálemi isteni szolgálatban és községi igazgatásban.	**Könyörgés a Sionért** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Emlékezzél meg, Úr Isten, Dávidról és ínségéről, Ki néked megesküdt szívből, És fogadást *tött hivségben* Az Úrnak, kit *Jákob* tisztöl.	1. Emlékezzél meg, Úr Isten, Dávidról és ínségéről, Ki néked megesküdt szívből, És fogadást *tett hűségben* Az Úrnak, kit *Jákób* tisztöl.
2 Ezt (úgymond) én fölfogadom, Hogy **bé nem megyek** házamban, **Sem** le nem fekszem *ágyamban,* Szemeimet *bé* sem hunyom, **Minden álmom hátrahagyván:**	2. Ezt, úgymond, én fölfogadom, Hogy **nem megyek be** házamba, **Se** le nem fekszem *ágyamba,* Szemeimet *be* sem hunyom, **Szempillámat le sem zárva;**

3 Nyugalmam addig nem leszen, Míglen helyet nem keresek *Az Jákob* nagy Istenének, Holott sátort szerzek szépen, Hol dicsősége lakozzék.	3. Nyugalmam addig nem leszen, Míglen helyet nem keresek *A Jákób* nagy Istenének, Holott sátort szerzek szépen, Hol dicsősége lakozzék.
4 Imé, ezt nyilván hallottuk, Hogy az Efratához néked Kiváltképpen vagyon kedved, Az helyet mi megtaláltuk Az mezőn az erdő mellett.	**4.**
5 Mi fölmegyünk ez szent helyre És te zsámolyszéked előtt Meghajtjuk az mi térdünköt, Uram, kelj fel, jöjj el ide, Erőd ládájával együtt.	**5.**
6 Igazságnak ruháiban Papjaid fölöltözzenek, Engedj örömet szentidnek, Kenöttidet tartsd meg bátran, Az Dávid néked kellessék.	**6.**
7 *Az* Dávidnak az Úr Isten Megesküdt mint szolgájának, És ő bízvást hihet annak: Ím, az te nemzetedből én Székedre *királt* állatok.	7. *A* Dávidnak az Úr Isten Megesküdt mint szolgájának, És ő bízvást hihet annak: Ím, a te nemzetedből én Székedre *királyt* állatok*!*
8 És *osztán* az te gyermekid Megtartják én kötésemet	8. És *aztán* a te gyermekid Megtartják én kötésemet,

És *bizonságtételimet,* És örökké *az* te *széked* Megülik mint *örökjöket.*	És *bizonyságtételimet,* És örökké *a* te *székid* Megülik, mint *örökjüket.*
9 Mert **az** Siont az Úr Isten Választá lakóhelyének, Mondván, *ez* hely kell kedvemnek, Itt lakom minden időben, Ez helye **csendességemnek.**	9. Mert **e** Siont az Úr Isten Választá lakóhelyének, Mondván*: e* hely kell kedvemnek, Itt lakom minden időben*;* Ez helye **jótetszésemnek.**
10 Én őket megelégítem, Kenyért adok *az szegénnek,* *Ruhájában idvösségnek* Papjait *fölöltöztetem,* *Örömök* lesz *az* híveknek.	10. Én őket megelégítem, Kenyért adok *a szegénynek,* *Ruhájába üdvösségnek* Papjait *felöltöztetem;* *Örömük* lesz *a* híveknek.
11 Fölnevelem én egy **szarvát** Az én szolgámnak, Dávidnak, Kit én fölkentem magamnak, *Fölkészítöttem* lámpását, Hogy lássa világát annak.	<u>11.</u> Fölnevelem ez egy **magvát** Az én szolgámnak, Dávidnak, Kit én fölkentem magamnak. *Fölkészíttettem* lámpását, Hogy lássa világát annak.
12 De viszont ő *ellenségét* Öltöztetem nagy szégyenben, Midőn *az* koronát fején Meglátják és *dicsőségét,* Hogy megvirágzik *ékessen.*	<u>12.</u> De viszont ő *ellenségit* Öltöztetem nagy szégyenben, Midőn *a* koronát fején Meglátják, és *dicsőségit,* Hogy megvirágzik *ékesen.*

Az 1/5-ben a rím ellenére mellőzni kell az *ö*-ző alakot (*tisztel*), a *fölfogadom*-ot jobb lenne *megfogadom*-ra cserélni. A 11/1-ben a *Fölnevelem én egy szarvát* ’megnövelem a hatalmát’ jelentésű szószerkezet módosítása a *szarv* nem közismert metaforikus ’hatalom’ értelme miatt is indokolt lehet, de a *szarvát* szó *magvára* változtatása nem szerencsés, mert krisztianizál. Egyébként az Ék. 1996 szövegközlése, tehát 4–6. mellett a 7–8. és a 11–12. versszak kihagyása is javallható, mert csökkenti az erős Dávidra való

vonatkoztatást.

CXXXIII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 133. zsoltár
Tanúság az egyenességről és béke-séges egyességről.	**A testvéri egyetértés áldása** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 *Imé,* **melly** jó és **melly** nagy gyönyörűség Az atyafiak közt az egyenesség*!* Ha békével együtt laknak*!* Mint *az* balzsamolaj, ők *ollyanok,* **Azmelly jószagú és igen kedves,** **Kitől Áron feje nedves.**	1. *Ímé,* **mily** jó és **mily** nagy gyönyörűség Az atyafiak közt az egyenesség, Ha békével együtt laknak. Mint *a* balzsamolaj, ők *olyanok!* **Megáldja az Úr az ilyeneket,** **Nékik ád hosszú életet.**
2 Mikor fejéről széllel alácsurdol, Szakállán szép illatoson aláfoly, Végre ő szép köntösire, És mint az harmat az Hermon hegyre És az szent Sionra leszáll szépen, Az földet meghinti bőven.	**2.**
3 Mert az Úr megáldja az illyeneket, És őnékiek ád hosszú életet Kinek határa nem leszen. **Megjegyzés**: Az énekeskönyvben a 3. verszak első két sora némi módosítással az 1. vers befejezése lett; a 2–3. verszak kihagyottnak van jelölve.	**3.**

Az Ék. rövidítése – az ószövetségi zsidóságra vonatkozó sajátos kép kiiktatása – javallható. Az Ék. szövegmódosítása miatt is, az Ék. központozása a jobb.

CXXXIV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 134. zsoltár
Intése az papoknak, hogy tisztekben híven eljárjanak.	**Éjtszakai dicséret a templomban** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Úrnak szolgái, mindnyájan Áldjátok az Urat vígan, Kik az ő házában éjjel Vigyázván *vattok hívséggel.*	1. Úrnak szolgái mindnyájan, Áldjátok az Urat vígan, Kik az ő házában éjjel Vigyázván, *vagytok hűséggel.*
2 Fölemelvén kezeteket *Dicsérjétek* Istenteket, Szívből néki hálát adván, Őt áldjátok minduntalan.	2. *Felemelvén* kezeteket, *Dícsérjétek* Istenteket, Szívből néki hálát adván, Őt áldjátok minduntalan*!*
3 Megáldjon téged az Isten *Az* Sionról *kegyelmessen,* Ki teremtette az eget, Az földet és mindeneket.	3. Megáldjon téged az Isten *A* Sionról *kegyelmesen,* Ki teremtette az eget, A földet és mindeneket*!*
A mondatok végén – mint az Ék.-ben is – a felkiáltó jel (!) a megfelelő írásjel (vö. RK, ÚF is).	

CXXXV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 135. zsoltár
Intés az isteni dicséretre.	**Az egy igaz Isten dicsérete** *Genf, 1562.*
1 Áldjátok az Úr nevét, *Azkik néki* szolgáltok, Magasztaljátok őtet, Kik hív szolgái *vattok,* Kik állotok házában,	1. Áldjátok az Úr nevét, *Akik neki* szolgáltok*!* Magasztaljátok őtet, Kik hív szolgái *vagytok,* Kik állotok házában

És jártok tornáciban*!*	És jártok tornáciban.
2 *Dicsérjétek*, mert jó ő, Áldjátok ő szent nevét, Mert ő igen *jókedvő,* *Jákobot* mint ő népét, Izráelt elválasztá, Örökévé foglalá.	2. *Dícsérjétek*, mert jó ő, Áldjátok ő szent nevét, Mert ő igen *jókedvű!* *Jákóbot*, mint ő népét, Izráelt elválasztá, Örökévé foglalá.
3 Mert tudom, hogy ez Isten Erősb más isteneknél, Hatalma nagy mindenen*:* Isteni beszédével *Azmit* akar az égen, Megtészi földön, vízen.	3. Mert tudom, hogy ez Isten Erősb más isteneknél, Hatalma nagy mindenen*;* Isteni beszédével, *Amit* akar az égen, Megtészi földön, vízen.
4 Ki *ez* világ *végéről* Támaszt terhes *fölhőket,* **Az földet hinti** *fellyől,* Midőn bocsát *essőket,* Szeleit **rejtekhelyből** Kiküldi erejéből.	<u>4.</u> Ki *e* világ *végitül* Támaszt terhes *felhőket,* **Villámot küld** *felül,* Midőn bocsát *esőket;* Szeleit **rejtekükből,** Kiküldi erejéből.
5 Az elsőszülötteket Megölé Egyiptomban, Mind barmot és mind népet, Nagy csudákat mutatván, Kin álmélkodott minden Az Egyiptom földében.	**<u>5.</u>**
6 Népestől az fárahot Sok nemzetet elveszte, Sok erős királyokot, Amori Szihont veszté,	**<u>6.</u>**

És az básáni Ogot, Az Kánaán országot.	
7 Ez földet Izráelnek Adá mint ő népének, Hogy örökségek lenne Nékiek mindörökké. Uram, az te irgalmad Mindörökké megmarad.	**7.**
8 Megáll örökké **neved** És szent **emlékezeted,** **Népedet hatalmadban** **Ítéled igazságban,** Szolgáinak az Isten Megkegyelmez *kegyessen.*	8. Megáll örökké **neve** És szent **emlékezete.** **Ítéli hatalmában,** **Népét igazságában;** Szolgáinak az Isten Megkegyelmez *kegyesen.*
9 *Az* pogányok bálványi Ezüstből és aranyból Kézzel szoktak öntetni, Csak semmik bár, nézd meg jól, *Szájokkal* ők nem szólnak, Ő *szemekkel* nem látnak.	9. *A* pogányok bálványi Ezüstből és aranyból Kézzel szoktak öntetni, Csak semmik, bár nézd meg jól. Szájukkal ők nem szólnak, Ő *szemükkel* nem látnak.
10 Nem hallanak *fülökkel,* Az ő *szájok* nem *lehel,* **Azokhoz** mind hasonlók Az **illyen képformálók,** **És kiknek** *reménségek* Efféle bálványképek.	10. Nem hallanak *fülükkel,* Az ő *szájuk* nem *lehell.* **Hozzájuk** mind hasonlók Az **ily képet formálók,** **Kiknek ő** *reménységek* Efféle bálványképek.
11 Az Urat no dicsérjed, Izráel házanépe,	**11.**

Áldjad és dicsőétsed Áronnak nemzetsége, Nemzeti az Lévinek Az Urat dicsérjétek.	
12 Kik az Urat félitek, Szent nevét *dicsérjétek,* *Az* Sionról áldjátok És őt magasztaljátok, Az ő lakóhelyében, *Az* szent Jeruzsálemben.	12. Kik az Urat félitek, Szent nevét *dícsérjétek!* *A* Sionról áldjátok És őt magasztaljátok Az ő lakóhelyében, *A* szent Jeruzsálemben*!*
A részletező leírás, az ószövetségi zsidósághoz kötődő szemlélet és konkrét tények miatt egy közénekeskönyvben legjobb lenne csak az első és az utolsó versszakot megtartani. Egyébként a 2/3 *jókedvű* szavának jelentése magyarázható: ’kegyelemteljes, kegyes’. A 10/2-ben az Ék.-ben a *lehel*-nek a szó végén két *l*-lel való írása nyilván sajtóhiba.	

CXXXVI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 136. zsoltár
Intés az Isten dicséretire, az ő kijelentett dicsőségiért és jótéteményiért.	**Isten örök jósága és csodái** *Genf, 1562.*
1 *Dicsérjétek* az Urat, Mert ő jókedvet mutat, És az ő kegyessége Megmarad **mindörökké.**	1. *Dícsérjétek* az Urat, Mert ő jókedvet mutat, És az ő kegyessége Megmarad **mindörökre.**
2 Áldjátok Istenteket, Isteneknek Istenét, Mert az ő kegyessége Megmarad **mindörökké.**	2. Áldjátok Istenteket, Isteneknek Istenét, Mert az ő kegyessége Megmarad **mindörökre.**

3 *Dicsérje* őtet minden, Mert nagy csudákat *tészen,* És az ő kegyessége Megmarad **mindörökké.**	3. *Dícsérje* őtet minden, Mert nagy csudákat *teszen,* És az ő kegyessége Megmarad **mindörökre.**
4 Minden őt magasztalja, Mert ő Uraknak Ura, És az ő kegyessége Megmarad **mindörökké.**	4. Minden őt magasztalja, Mert ő Uraknak Ura, És az ő kegyessége Megmarad **mindörökre.**
5 Ki *az* mennyet teremté És bölcsen ékesíté, Mert az ő kegyessége Megmarad **mindörökké.**	5. Ki *a* mennyet teremté És bölcsen ékesíté, Mert az ő kegyessége Megmarad **mindörökre.**
6 *Azki az* széles földet Szerzette *az* víz *fölett,* És az ő kegyessége Megmarad **mindörökké,**	6. *Aki a* széles földet Szerzette *a* víz *felett,* És az ő kegyessége Megmarad **mindörökre.**
7 Ki nagy szép **lámpásokot** *Fönn* az égen alkotott, És az ő kegyessége Megmarad **mindörökké.**	7. Ki nagy szép **lámpásokat** *Fenn* az égen alkotott, És az ő kegyessége Megmarad **mindörökre.**
8 Nappali **vezérlésént** **Teremtötte az napfént,** És az ő kegyessége Megmarad **mindörökké.**	8. Nappal **vezérlésére** **A napfényt teremtette,** És az ő kegyessége Megmarad **mindörökre.**

9 Holdot, csillagsereget Az étszakára szerzett, És az ő kegyessége Megmarad mindörökké.	**9.**
10 Ki elsőszülötteket Egyiptomban elvesztett, És az ő kegyessége Megmarad mindörökké.	**10.**
11 És az Izráelt végre Innét más helyre vitte, És az ő kegyessége Megmarad mindörökké.	**11.**
12 Az ő nagy erejével Azt téve jobb kezével, És az ő kegyessége Megmarad mindörökké.	**12.**
13 Az Vörös-tengert menten Kettéválasztá könnyen, És az ő kegyessége Megmarad mindörökké.	**13.**
14 Általvezeté hiven Izráelt az tengeren, És az ő kegyessége Megmarad mindörökké.	**14.**

15 Fáraót az tengerben Veszté népével egyben, És az ő kegyessége Megmarad mindörökké.	**<u>15.</u>**
16 Népét vezérlé híven **Az szörnyű** kietlenben, És az ő kegyessége Megmarad **mindörökké.**	<u>16.</u> Népét vezérlé híven **Szörnyű nagy** kietlenben, És az ő kegyessége Megmarad **mindörökre.**
17 *Az* királyokat *széllel* Megrontá kezeivel, És az ő kegyessége Megmarad **mindörökké.**	<u>17.</u> *A* királyokat *széjjel* Megrontá kezeivel, És az ő kegyessége Megmarad **mindörökre.**
18 Erős fejedelmeket Ő megölt és elvesztett És az ő kegyessége Megmarad **mindörökké.**	<u>18.</u> Erős fejedelmeket Ő megölt és elvesztett, És az ő kegyessége Megmarad **mindörökre.**
19 Az Amornak földébe Szihon királt elveszté, És az ő kegyessége Megmarad mindörökké.	**<u>19.</u>**
20 Az Og királt Básánban Megölé hatalmában, És az ő kegyessége Megmarad mindörökké.	**<u>20.</u>**

21 És földöket ezeknek Adá az ő népének, És az ő kegyessége Megmarad mindörökké.	**<u>21.</u>**
22 Hogy Izráel népének Ott lenne örökségek, És az ő kegyessége Megmarad mindörökké.	**<u>22.</u>**
23 *Megemléközék* rólunk Látván nyomorúságunk, És az ő kegyessége Megmarad **mindörökké.**	<u>23.</u> *Megemlékezék* rólunk, Látván nyomorúságunk, És az ő kegyessége Megmarad **mindörökre.**
24 **Megmente jókedvéből** **Ellenségünk kezéből,** És az ő kegyessége Megmarad **mindörökké.**	24. **Ellenségünk kezéből** **Megmente jókedvéből,** És az ő kegyessége Megmarad **mindörökre.**
25 *Ez* földön minden testet Táplál és bőven éltet, És az ő kegyessége Megmarad **mindörökké.**	25. *E* földön minden testet Táplál és bőven éltet, És az ő kegyessége Megmarad **mindörökre.**
26 Áldjátok az Úr Istent Minden népek naponként, Mert az ő kegyessége Megmarad **mindörökké.**	26. Áldjátok az Úr Istent Minden népek naponként, Mert az ő kegyessége Megmarad **mindörökre**.
A részletező leírás, a konkrét ószövetségi vonatkozások miatt a 9–24.	

versszakok kihagyása javasolt. Az Ék. is számos versszakot kihagy, így viszont néhány meghagyott (pl. 16–18.) nem illeszkedik jól a szöveghez, ezért is ezeket is szintén jobb mellőzni. A *jókedv* (1/2, stb.) ’kegyelem’ jelentése jegyzetben megadható.

CXXXVII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 137. zsoltár
Panassza a lévitáknak az babilóniai fogságban.	**Babilon vizei mellett** *(1539) Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Hogy *az* babiloni vizeknél ültünk, Ott mi nagy siralomban *kesergettünk;* *Az* szent Sionról megemlékezvén, **Kinél** gyönyörűségesb hely nincsen. *Az* nagy búnak és bánatnak miatta, *Hegedűnket* függesztettük fűzfákra.	1. Hogy *a* babiloni vizeknél ültünk, Ott mi nagy siralomban *keseregtünk* *A* szent Sionról megemlékezvén, **Melynél** gyönyörűségesb hely nincsen. *A* nagy búnak és bánatnak miatta *Hegedünket* függesztettük fűzfákra.
2 *Azkik* minket fogva tartottak, kértek, Hogy valamit hegedülnénk nékiek, És mondanánk sioni éneket, Felelvén mondtuk: *Miképpen* lehet? Hogy *dicsérhetnénk* az Úr Istent vígan Énekelvén ez idegen országban.	2. *Akik* minket fogva tartottak, kértek, Hogy valamit hegedülnénk nékiek, És mondanánk sioni éneket. Felelvén mondtuk: *Miképen* lehet? Hogy *dícsérhetnénk* az Úr Istent vígan, Énekelvén ez idegen országban*?*
3 *Imé, néked* én azt nyilván felelem, Hogy hegedülésemet elfelejtem Előbb, hogynem *az* Jeruzsálemet, Míg *ez* fogságban tartnak engemet, **Bár ínyemhez ragadjon az** én nyelvem, Ha Jeruzsálemre nem *ohajt* szívem.	3. *Íme, neked* én azt nyilván felelem, Hogy hegedülésemet elfelejtem Előbb, hogynem *a* Jeruzsálemet. Míg *e* fogságban tartnak engemet, **Inkább ínyemhez ragadjon** én nyelvem, Ha Jeruzsálemre nem *óhajt* szívem*!*

4 Az *Edóm* fiairól emlékezzél, És nékiek, **Uram, azt** ne engedd el, *Azmit* ők akkoron kiáltottak, Midőn Jeruzsálemet rontották*;* Fosszad, fosszad Jeruzsálemnek népét, **Földre** lerontsad minden *épületét!*	4. Az *Édom* fiairól emlékezzél, És nékiek **azt, Uram,** ne engedd el, *Amit* ők akkoron kiáltottak, Midőn Jeruzsálemet rontották*:* „Fosszad, fosszad Jeruzsálemnek népét, **Földig** lerontsad minden *épületjét!”*
5 Te, Babilonnak leánya, *meghiggyed,* Hogy végre *porhamuvá* kell lenned, *Bódog az, ki* tenéked *ez* dolgot Megfizeti *ez* méltatlanságot, Ki öledből gyermekidet kirántja És az erős kősziklához paskolja.	5. Te, Babilonnak leánya, *meghigyjed,* Hogy végre **még** *por-hamuvá* kell lenned*!* *Boldog, aki* tenéked *e* dolgot, Megfizeti *e* méltatlanságot, Ki öledből gyermekidet kirántja, És az erős kősziklához paskolja*!*
A *hegedű* szó ’egy fajta pengetős hangszer’ jelentése jegyzetben megadandó. A konrét ószövetségi vonatkozások és a bosszúzsoltáros hangnem miatt (vö. különösen 5/3–6) a 4–5. versszak elhagyása javasolt.	

CXXXVIII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 138. zsoltár
Háláadása Dávidnak.	**Isten az én szabadítóm** *(1539) Bourgeois L., Lyon, 1542.*
1 *Dicsér* téged teljes *szivem,* Én Istenem, Hirdetem neved, *Dicsérlek Istenek felött* Én *tégedöt,* Mert azt érdemled. És *az* te *szent Egyházadban* Imádkozván Neved tisztelem,	1. *Dícsér* téged teljes *szívem,* Én Istenem, Hirdetem neved. :/: *Dícsérlek istenek felett* Én *tégedet,* Mert azt érdemled. És *a* te *szentegyházadban* Imádkozván Neved tisztelem,

Áldásodra én kész vagyok, Hálát adok Neked, Istenem.	Áldásodra én kész vagyok, Hálát adok Neked, Istenem.
2 Öregbül nagy dicsőséged Mert megtészed, *Azmit* megmondasz, Ha könyörgök ínségemben, Engem menten Megszabadítasz, Téged minden földön lakók, Nagy királyok, Uram, *dicsérnek.* Mert szent igéd **igazságát,** **Tiszta voltát** *Eszekben* vették.	2. Öregbül nagy dicsőséged, Mert megtészed, *Amit* megmondasz. :/: Ha könyörgök ínségemben, Engem menten Megszabadítasz. Téged minden földön lakók, Nagy királyok, Uram, *dícsérnek,* Mert szent igéd **tiszta voltát,** **Igazságát** *Eszükbe* vették.
3 Ez Urat, ki *fölségessen* Csudát *tészen,* *Fölmagasztalják* Mondván: *Nagy* **az ő ereje,** **Dicsősége,** **És** azért áldják, Mert noha ül nagy *magassan,* De lát nyilván Alatt valókat, Magas dolgokat is könnyen Lát *élessen* Mind *fönn* **s** mind alatt.	3. Ez Urat, ki *felségesen* Csudát *teszen,* *Felmagasztalják.* :/: Mondván: *nagy* ő **dicsősége,** **És ereje,** **Őt** azért áldják. Mert noha ül nagy *magasan,* De lát nyilván Alatt valókat*;* Magas dolgokat is könnyen, Lát *élesen,* Mind *fent,* mind alatt.
4 Mindennémű szükségemben, Ínségemben Megerősítesz, Láttokra ellenségimnek, Kik gyűlölnek, Engem megmentesz.	4. Mindennemű szükségemben, Ínségemben Megerősítesz; :/: Láttukra ellenségimnek, Kik gyűlölnek, Engem megmentesz.

Azmit az Úr egyszer végez, Az jó véghez Megyen mindenütt. Jókedved megáll. *Ne hadd* el, Sőt végezd el Kezed *munkájit.*	*Amit* az Úr egyszer végez, Az jó véghez Megyen mindenütt. Jókedved megáll*: ne hagyd* el, Sőt végezd el Kezed *munkáit!*
A 3/9-ben az *Alatt valókat* helyett – hogy elkerüljük az *alattvaló* főnévvel való egybeesést; és lásd 11: *fent* – módosítási javaslat: *Alant valókat*.	

CXXXIX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 139. zsoltár
Dávidnak protestálása, azaz ártatlanságának állhatatos vallása és állatása az ő rágalmazói ellen.	**Isten mindentudó és mindenütt jelenvaló** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Uram, te megvizsgálsz engem, *Megesmersz* mindent énbennem, Vagy állok, ülök vagy megyek, Mind tudod, *azmit mívelek,* Valamit gondolok szívemben, Te azt mind jól érted messzünnen.	1. Uram, te megvizsgálsz engem, *Megismersz* mindent énbennem, Vagy állok, ülök, vagy megyek, Mind tudod, *amit művelek;* Valamit gondolok szívemben, Te azt mind jól érted messzünnen.
2 Vagy járok-kelek, vagy fekszem, Te mindenütt vagy *környűlem,* Jól látod minden *utamat,* Érted minden dolgaimat, Egy szó sem jő az én nyelvemre, **Kit** előbb nem tudtál volna te.	2. Vagy járok-kelek, vagy fekszem, Te mindenütt vagy *körülem.* Jól látod minden *útamat,* Érted minden dolgaimat*;* Egy szó sem jő az én nyelvemre, **Mit** előbb ne tudtál volna te.
3 *Köröskörnyül* rajtam minden Tőled vagyon teremtetvén, Reám *bocsátod* kezedet. *Föllyülmúlja* értelmemet, **Bölcsességedet** nem foghatom,	3. *Köröskörül* rajtam minden Tőled vagyon teremtetvén, Reám *bocsátád* kezedet, *Felülmúlja* értelmemet. **Bölcseséged meg** nem foghatom,

Dolgaidon csak álmélkodom.	Dolgaidon csak álmélkodom.
4 Lelked előtt hová mennék, Holott *elröjtve* lehetnék? Előtted *hová* szaladjak? Égbe menjek? ott talállak, **Ha ágyamat** vetném pokolban*:* Ott látnálak téged legottan.	4. Lelked előtt hová mennék, Holott *elrejtve* lehetnék? Előtted *hova* szaladjak? Égbe menjek? *Ott* találla*k!* **Ágyamat ha** vetném pokolban, Ott látnálak téged legottan.
5 Ha *az* hajnal szárnyát venném, És az égre emelkedném, És elröpülnék nagy messze, *Az* külső tenger szélire, Ott is *meglölnél,* Uram, engem, Kezedet el nem *kerőlhetném.*	5. Ha *a* hajnal szárnyát venném, És az égre emelkedném, És elrepülnék nagy messze, *A* külső tenger szélire, Ott is *meglelnél,* Uram, engem, Kezedet el nem *kerülhetem.*
6 Mondék, *talám* setétséggel Bétakaródzhatom éjjel, Az sem lenne használatos, Mert még az éj is világos, **Ki** *környülem* annyira *fénlik,* Hogy nékem fényes napnak látszik.	6. Mondék*: talán* setétséggel Bétakarózhatom éjjel. Az sem lenne használatos, Mert még az éj is világos, **Mely** *körülem* annyira *fénylik,* Hogy nékem fényes napnak látszik.
7 Te alkottad veséimet, Midőn formálál engemet, Az én anyámnak méhében, Bétakarítottál szépen, Azért áldlak minden időben, Hogy teremtettél csudaképpen.	**7.**
8 Dolgaid csudálatossok, Kiket ha én meggondolok, Meg kell azt nékem vallanom,	**8.**

Tudtodra volt minden csontom, Midőn engemet csudaképpen Az föld alá dugtál röjtekben.	
9 Nálad *esméretes* voltam Előbb, hogynem formáltattam, Hogy még nem voltam, *esmertél*, Én **tagaimra** szemléltél, **Kik** könyvedben voltak *fölírván*, Midőn még nem voltak *formálván*.	9. Nálad *ismeretes* voltam Előbb, hogynem formáltattam, Hogy még nem voltam, *ismertél*, És **napjaimra** szemléltél, **Mik** könyvedben voltak *felírva*, Midőn még nem voltak *formálva*.
10 **Melly** drágák *az* te tanácsid, Ha megnézem gondolatid, Számtalan soknak találom, Ha kimondani akarom. Többnek lelem én *az fövennél*, *Melly* sok *az* tengerparton *széllel*.	10. **Mily** drágák *a* te tanácsid, Ha megnézem gondolatid, Számtalan soknak találom, Ha kimondani akarom*;* Többnek lelem én *a fövénynél*, *Mely* sok *a* tengerparton *széjjel*.
11 Én elmélkedem azokról, Ha fölserkenek álmomból, Vajha egykor ezt mívelnéd, Az hitleneket megölnéd? És mind, azkik vért szomjúhoznak, Éntőlem messze távoznának!	**<u>11.</u>**
12 Azokról szólok, Úr Isten, Kik téged gyaláznak szörnyen, Nagy ellenségid tenéked És föltámadnak ellened, Nemde nem gyűlölöm-é őket, Azkik boszontják fölségedet?	**<u>12.</u>**
13 Gyűlölöm őket szívemben Seregekvel egyetemben,	**<u>13.</u>**

Mint szinte ellenségimet, Vizsgáld meg, Uram, szívemet, Próbálj meg engemet, és lássad, Szívemnek mivoltát hogy tudjad.	
14 Vizsgálj meg és **próbálj jól** meg, Szívemet valóban nézd meg, És lásd meg, *minemű* vagyok, Ha gonosz ösvényen járok, És ha *ollyannak* találsz engem **Mint egyebekkel, úgy tégy vélem.**	14. Vizsgálj meg és **jól próbálj** meg, Szívemet valóban nézd meg, És lásd meg, *minémű* vagyok*!* Ha gonosz ösvényen járok, És ha *olyannak* találsz engem, **Vezess a jó útra, Istenem!**
A 4/5-ben az „Ágyamat ha vetném pokolban," sor helyett javaslat: „… vetném a sírban," vagy: „Ágyam ha vetném a Seolban," (a *Seol* 'alvilág' szó magyarázatával). Vö. RK 8: „ha a Seolba vetek ágyat"; ÚF: „ha a holtak hazájában feküldnék le,". A 6/3-ban a *használatos* 'hasznos' jelentése magyarázandó, vagy a sor módosítható: „Az sem lenne nekem hasznos,". A 9/4 szócseréje (*napjaimra*), illetve a nehézkesebb 14/6 sornak a bibliai értelemnek is megfelelő átírása javallható. A sor átírását az Ék. az Ék. 1921/(2001)-ből vette át.	

CXL. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 140. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az megszabadításért.	**Könyörgés ellenségtől való szabadításért** *Bourgeois L., Strasbourg, 1545.*
1 Szabadíts meg engem, Úr Isten, *Az* gonosz csalárd embertől, Őrizz *erőszaktévők* ellen, Ments meg *az* vakmerő néptől.	1. Szabadíts meg engem, Úr Isten, *A* gonosz csalárd embertől*;* Őrizz *erőszaktevők* ellen, Ments meg *a* vakmerő néptől*!*
2 Kik csak hamisságot gondolnak Mindenkor az ő *szívökben*, És hogy hadakat indítsanak,	2. Kik csak hamisságot gondolnak Mindenkor az ő *szívükben*, És hogy hadakat indítsanak,

Azon *vadnak mindenképpen.*	Azon *vannak mindenképen.*
3 Élesben fenik ő nyelveket *Az* kígyónak *fulánkjánál,* Mint *áspiskígyó* egyebeket Megsértnek mérges *ajkokval.*	3. Élesben fenik ő nyelveket *A* kígyónak *fúlánkjánál.* Mint *áspis kígyó,* egyebeket Megsértnek mérges *ajkukkal.*
4 Ments meg *az* gonoszok *kezéből,* *Azkik* erőszakot *tésznek,* És igyekeznek *szüntelenől,* Hogy engemet megejtsenek.	4. Ments meg *a* gonoszok *kezébül,* *Akik* erőszakot *tesznek,* És igyekeznek *szüntelenül,* Hogy engemet megejtsenek.
5 *Az* kevélyek tőrt vetnek nékem, És mindenütt hálót *hánnak,* Kötéllel megvonsszák ösvényem, Hogy engem megszorítsanak.	5. *A* kevélyek tőrt vetnek nékem, És mindenütt hálót *hánynak,* Kötéllel megvonsszák ösvényem, Hogy engem megszorítsanak.
6 Én pedig mondék: *Óh,* Úr Isten, Te vagy én erős Istenem! Beszédem *vegyed* füleidben, Hallgasd meg esedezésem.	6. Én pedig mondék: *Ó,* Úr Isten, Te vagy én erős Istenem! Beszédem *végyed* füleidben, Hallgasd meg esedezésem*!*
7 Uram, **te vagy én segédségem** Mindennémű ínségemben, Azért védelmezd meg én fejem *Az* hadakozó időben.	7. Uram, **segítség vagy te nékem,** Mindennémű ínségemben, Azért védelmezd meg én fejem *A* hadakozó időben*!*
8 Ne engedd *az* hitetleneknek, Hogy elővigyék *dolgokat,* Hogy inkább ne *kevélkedjenek* Rontsd meg gonosz *szándékokat.*	8. Ne engedd *a* hitetleneknek, Hogy elővigyék *dolgukat!* Hogy inkább ne *kevélykedjenek,* Rontsd meg gonosz *szándékukat!*

9 Énreám törőknek fejeket Vonjad méltó büntetésre, Ő hamis igyekezeteket Fordítsd az önnön fejekre.	**<u>9.</u>**
10 Szálljon reájok lángozó szén, Tűzzel megemésztessenek, Rekkenjenek az földbe szörnyen, Többé föl se kelhessenek.	**<u>10.</u>**
11 Az hamis ember ő nyelvével Ne legyen nyomos ez földen, Az önnön vakmerőségével Akadjon szörnyű veszélben.	**<u>11.</u>**
12 Tudom, hogy Isten *az szegénnek* **Ügyét fölfogja** *kegyessen,* Megkegyelmez az erőtlennek, **Igazságát kijelentvén.**	12. Tudom, hogy Isten *a szegénynek* **Felfogja ügyét** *kegyesen,* Megkegyelmez az erőtlennek, **Ő igazságát jelentvén.**
13 Az igazak **nagy dicsőséggel** *Dicsérik* te szent *nevedöt.* És örökké jó *reménséggel* Megmaradnak színed előtt.	13. Az igazak **szép énekkel** *Dícsérik* te szent *nevedet,* És örökké jó *reménységgel* Megmaradnak színed előtt*!*
A 3–6. versszakok tartalmi okokból (az ellenségről való szólás, az ő vádolásának egy része) és a hosszabb leírás rövidítésének szándékából kihagyhatók, mint az Ék. 1921/2001-ben is. A 8/3-ban szócsere javasolt *inkább (ne kevélykedjenek,)* helyett *jobban* vagy *tovább (ne kevélykedjenek,).* A 12–13.-ban az eredeti szöveg Ék.-beli módosítása nem szükséges.	

CXLI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 141. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az Isten vezérléséért és megszabadításáért.	**Esti könyörgés megszentelődésért** *Genf, 1562.*
1 Tehozzád kiáltok, Úr Isten, Siess énhozzám, ne késsél, Mert téged óhajtlak szívvel, Azért hallgass meg *kegyelmessen.*	1. Tehozzád kiáltok, Úr Isten, Siess énhozzám, ne késsél, Mert téged óhajtlak szívvel, Azért hallgass meg *kegyelmesen!*
2 Könyörgésem elődbe menjen, Mint jó illat füstölgése, Kezeim *fölemelése* *Estveli* áldozatul *legyen.*	2. Könyörgésem elődbe menjen, Mint jó illat füstölgése, Kezeim *felemelése* *Estvéli* áldozatul *légyen!*
3 Őrizettel tartsd meg én szájam, *Azmelly* gondot tartson arra, *Závort* szerezz ajakimra, Hogy *tőlök* ne *legyen* nyavalyám.	3. Őrizettel tartsd meg én szájam, *Amely* gondot tartson arra*;* *Závárt* szerezz ajakimra, Hogy *tőlük* ne *légyen* nyavalyám*!*
4 Ne **bocsásd szívemet** gonoszra, Hogy *az hamissan* élőkkel Soha ne ereszkedjem el Az ő nyájas *kévánságokra.*	4. Ne **bocsássad szívem** gonoszra, Hogy *a hamisan* élőkkel Soha ne ereszkedjem el, Az ő nyájas *kívánságokra.*
5 *Az* hív ember megfeddjen engem, És feddése kedves *leszen,* Mint balzsamolaj fejemen, Még verése sem árt énnékem.	5. *A* hív ember megfeddjen engem, És feddése kedves *légyen,* Mint balzsamolaj fejemen*;* Még verése sem árt énnékem*!*
6 Mert én elhiszem s' mondom nyilván, Hogy még *az* hitetlenekért	6. Mert én elhiszem s mondom nyilván, Hogy még *a* hitetlenekért,

Imádkozom mentségekért, *Nyavalyájokon* ***szánakodván***.	Imádkozom mentségekért, *Nyavalyájukon* ***szánakozván.***
7 Midőn az ő fő-fő bírájok Magas helyről lehányatnak, És osztán eszökbe jutnak Az én beszédim, kik nyájasok.	**<u>7.</u>**
8 Mintha ki fát vág nagy erővel, Az forgácsit széllelhintvén, Az mi csontaink akképpen Hevernek az sír mellett széllel.	**<u>8.</u>**
9 Szemeim reád néznek, Uram, *Reménségem* vagyon benned, Lelkemet hát el ne **vegyed,** Mert te vagy minden bizodalmam.	9. Szemeim reád néznek, Uram, *Reménységem* vagyon benned, Lelkemet hát el ne **vessed,** Mert te vagy minden bizodalmam*!*
10 Az tőrtől, kit nékem vetöttek, És hálójoktúl őrizz meg, Az hamis népektűl ments meg, Azkik vesztemre igyekeznek.	**<u>10.</u>**
11 Ejtsd őket önnen hálójokban, Kit ők másnak készétettek, Hogy én veszél nélkül legyek, Mellettök elmehessek bátran.	**<u>11.</u>**
A 3/3-ban a *závárt* ’zárat’ szó kicserélendő: *zárat*. Mivel nehezen módosítható, az archaikus nyelvű, nehezebben értehető 4/3 sornak egy hasonló jelentésűvel való kicserélésére is gondolhatunk, pl.: „A rosszra ne hajoljak el”. Vö. RK 4: „Ne engedd szívemet rosszra hajlani, hogy istentelenül ne cselekedjem a gonosztevő emberekkel egybe;”; ÚF: „Ne engedd, hogy	

szívem / rosszra hajoljon, / hogy bűnös dolgot műveljek / a gonosztevőkkel együtt;"; Ék 1921/2001: „Hogy a hamisan élőkkel Barátságot ne kezdjek el,". A régies tartalmi elemek és az archaikus nyelv miatt kihagyásra javasolt az 5–8. és a 10–11. versszak. A 9. versszak szócseréjét (*vegyed* h. *vessed*) a Biblia ugyan nem támogatja (l. pl. ÚF 8: „ne vedd el életemet!"), tartalmi, gyakorlati okokból ez mégis elfogadható: az életben maradásért leginkább az fohászkodik, aki életveszélyben van. Az Ék. itt az Ék. 1921/2001 megoldását vette át, vagy azzal egyezően módosított.

CXLII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 142. zsoltár
Könyörgése Dávidnak az megszabadításért.	**Segedelemkérés nagy szorongattatásban** *Bourgeois L., Genf, 1551.*
1 Én az Úrhoz *fölkiálték,* Kiáltván néki könyörgék, Jelentvén én panaszimat, *Megbeszéllém* nyavalyámat.	1. Én az Úrhoz *felkiálték,* Kiáltván néki könyörgék, Jelentvén én panaszimat, *Megbeszélém* nyavalyámat.
2 Ha szorongattatik lelkem, Te *utat* mutatsz *énnékem,* Módot találsz, *azmelly* által Megszabadulok jó móddal.	2. Ha szorongattatik lelkem, Te *útat* mutatsz *énnekem,* Módot találsz, *amely* által Megszabadulok jó móddal.
3 *Utamra* tőrt mernek *hánni,* *Azmellyen* **én szoktam** járni, Tekintek *széllel* mellőlem, De senki nem *esmer* engem.	3. *Útamra* tőrt mernek *hányni,* *Amelyen* **szoktam én** járni. Tekintek *széjjel* mellőlem, De senki nem *ismer* engem.
4 *Bézárlattak utak,* ajtók, Egyfelé sem szaladhatok, És ez *illyen* ínségemben Senki nincsen, ki segítsen.	4. *Bezárattak útak,* ajtók, Egyfelé sem szaladhatok, És ez *ilyen* ínségemben Senki nincsen, ki segítsen.

5 Tehozzád kiálték, Uram, Mondván: te vagy bizodalmam, És egyedül *reménségem* *Ez* földön csak te vagy nékem.	5. Tehozzád kiálték, Uram, Mondván: te vagy bizodalmam, És egyedül *reménységem* *E* földön csak te vagy nékem.
6 Halld meg az én imádságom, Mert igen sanyargattatom, Ments meg ellenségim ellen, Mert erősbek, hogynem mint én.	6. Halld meg az én imádságom, Mert igen sanyargattatom*!* Ments meg ellenségim ellen, Mert erősbek, hogynem mint én*!*
7 Vedd ki fogságból lelkemet, Hogy *dicsérjem* szent nevedet, Ha jól téssz velem, *az* hívek Ottan engem *környülvesznek.*	7. Vedd ki fogságból lelkemet, Hogy *dícsérjem* szent nevedet, Hogy jól téssz velem, *a* hívek Ottan engem *körülvesznek.*
Az 1/4-ben a *nyavalyámat* szó kicserélhető a *bajaimat*-tal, a 3–4. versszak pedig tartalmi okokból elhagyható (l. Ék. 1921/2001). A 7/3-ban az eredeti *Ha Hogy*-ra való váltása indokolatlan, szóismétlés is. A *jól téssz*-nek *jót tész*-re való módosítása meggondolandó.	

CXLIII. ZSOLTÁR C. M.	*Marot K., 1496–1544.* 143. zsoltár
Dávidnak külömb-külömb könyörgése és kérése.	**Könyörgés szabadításért és vezetésért (Hetedik bűnbánati zsoltár)** *(1539) Bourgeois L., Genf, 1542.*
1 Hallgasd meg, Uram, kérésemet, Vedd *füledben* könyörgésemet *Az* te ígéreted szerint, Hallgass meg és tarts meg engemet Te szent igazságod szerint.	1. Hallgasd meg, Uram, kérésemet, Vedd *füledbe* könyörgésemet *A* te ígéreted szerint*!* Hallgass meg és tarts meg engemet Te szent igazságod szerint*!*

2 Szolgádat *törvénben* ne idézd, Haragodat reám ne gerjeszd Az én gonosz **bűneimért,** Mert ez egész földet bár elnézd, Nem találhatsz igaz **embert.**	2. Szolgádat *törvényben* ne idézd, Haragodat reám ne gerjeszd Az én gonosz **bűneimre,** Mert ez egész földet bár elnézd, Nem találhatsz igaz **emberre.**
3 Az ellenség kerget engemet, *Az* földhöz verte életemet, *Helyheztetött az setétben,* Setétségben engem elrejtett, Mint **az halottat az sírben.**	3. Az ellenség kerget engemet, *A* földhöz verte életemet, *Helyheztetett a setétbe.* Setétségben engem elrejtett, Mint **halottat sír mélyébe.**
4 Az én lelkem elkeseredett, Sérelem miatt elepedett, Azért, hogy elhagyál engem, Csaknem elszántam életemet, Úgy elkeseredett szívem.	4. Az én lelkem elkeseredett, Sérelem miatt elepedett*;* Azért hogy elhagyál engem, Csaknem elszántam életemet, Úgy elkeseredett szívem.
5 Ez *illyen* nagy ínségim között, *Emléjtem az* régi *időköt,* Nézvén **csuda dolgaidat,** *Mellyeket* kezed *cseleködött,* **Kikvel** biztatom magamat.	5. Ez *ilyen* nagy ínségim között *Említem a* régi *időket,* Nézvén **sok csuda dolgodat,** *Melyeket* kezed *cselekedett,* **Mikkel** biztatom magamat.
6 Tehozzád, én Uram Istenem, Nagy siralommal *fölemelem* És kinyújtom kezeimet, Tégedet úgy *ohajt* én lelkem, Mint *az* száraz föld *az* vizet.	6. Tehozzád, én Uram Istenem, Nagy siralommal *felemelem* És kinyújtom kezeimet. Tégedet úgy *óhajt* én lelkem, Mint *a* száraz föld *a* vizet.
7 Ne késsél, hallgasd meg kérésem,	7. Ne késsél, hallgasd meg kérésem,

Mert elfogy bennem az én lelkem*:* Színed tőlem el ne térjen, Mert **majd el-ollyanná** kell lennem, Mint **azkik szállnak az sírben.**	Mert elfogy bennem az én lelkem*!* Színed tőlem el ne térjen, Mert **immár olyanná** kell lennem, Mint **aki száll sír mélyében!**
8 Kegyelmezz meg, Uram, énnékem, Hallgass meg és őrizz meg engem, Mert én csak tebenned bízom, *Utaidat* adjad *esmérnem*, Mert tehozzád kívánkozom.	<u>8.</u> Kegyelmezz meg, Uram, énnékem, Hallgass meg és őrizz meg engem, Mert én csak tebenned bízom*!* *Útaidat* adjad *ismernem*, Mert tehozzád kívánkozom*!*
9 Szabadíts meg *ellenségimtűl*, Kik engem kergetnek ok *nékűl*, Benned vetem *reménségem*, Viselj gondot az én *igyemrűl*, **Uram, kérlek,** ne hagyj engem.	<u>9.</u> Szabadíts meg *ellenségimtől*, Kik engem kergetnek ok *nélkül!* Benned vetem *reménységem.* Viselj gondot az én *ügyemről!* **Kérlek, Uram,** ne hagyj engem*!*
10 Taníts meg engemet, szolgádat, Hogy tehessem akaratodat, Mert te vagy az én Istenem, Hogy őrizhessem *utaidat*, Szent lelkeddel vezérlj engem.	<u>10.</u> Taníts meg engemet, szolgádat, Hogy tehessem akaratodat, Mert te vagy az én Istenem*!* Hogy őrizhessem *útaidat*, Szent lelkeddel vezérlj engem*!*
11 Uram, engemet erősíts meg, Te szent nevedért *vigasztalj* meg, És *az* te kegyességedből Az én életem szabadítsd meg Mindennémű ínségekből.	11. Uram, engemet erősíts meg, Te szent nevedért *vígasztalj* meg, És *a* te kegyességedből Az én életem szabadítsd meg Mindennémű ínségekből*!*
12 Gondold meg hozzám jó kedvedet, Veszesd el én ellenségimet, Töröltessenek el azok, Azkik kergetik életemet, Mert én te hív szolgád vagyok.	**<u>12.</u>**

A versszakok kihagyását illetően a részletező fogalmazás és tartalmi okok miatt az Ék. 1996 megoldása javallható. A 7/3-ban a *Színed* ’orcád’; metaforikusan: ’kegyelmed, segítséged’ jelentésű szó *Orcád*-ra cserélhető.

CXLIV. ZSOLTÁR T. B.	*Marot K., 1496–1544.* 144. zsoltár
Dávidnak háláadása és könyörgése.	**Háború és béke** *Bourgeois L., Genf, 1562.*
1 Áldott az Úr, ki kezemet tanítja És ujjaimat *az* hadakozásra, Áldott *légyen* az én jó Istenem, *Azki* mindenkor megőriz engem. Ő az én *kővárom* és szabadítóm, Ő én paizsom és én *ótalmazóm,* Tebenned vetem *reménségemet,* Mert alám *vetöd* az én népemet.	1. Áldott az Úr, ki kezemet tanítja, És ujjaimat *a* hadakozásra, Áldott *legyen* az én jó Istenem, *Aki* mindenkor megőriz engem*!* Ő az én *kőváram* és szabadítóm, Ő én paizsom és én *oltalmazóm.* Tebenned vetem *reménységemet,* Mert alám *vetéd* az én népemet.
2 De micsoda az ember életében, Hogy őreá gondot tartasz *ekképpen?* Micsodák az emberek fiai, Hogy *fölséged* őket így *kedvelli?* Az emberek dolgát ha megtekinted, Legottan őket csak semminek leled, Az ő napjai hamar elfogynak, És mint az árnyék, ottan elmúlnak.	2. De micsoda az ember életében, Hogy őreá gondot tartasz *ekképen?* Micsodák az emberek fiai, Hogy *felséged* őket így *kedveli?* Az emberek dolgát ha megtekinted, Legottan őket csak semminek leled*;* Az ő napjai hamar elfogynak, És mint az árnyék, ottan elmúlnak.
3 Hajtsd meg az egeket és szállj le menten, Illesd *az* hegyeket, hogy *füstjök* menjen, **Bocsáss** villámást, őket verd *széllel,* Mennyütő nyilaiddal *szélleszd* el. **Segéts meg, fellyől** kezed hozzám nyújtsad,	3. Hajtsd meg az egeket és szállj le menten, Illesd *a* hegyeket, hogy *füstjük* menjen! **Küldjél** villámlást, őket verd *széjjel,* Mennyütő nyilaiddal *széleszd* el! **És segítségül** kezed hozzám nyújtsad,

Ez nagy árvizet rólam elfordítsad, **Szabadíts meg ez** veszedelemből, Őrizz **meg az idegen nemzettől.**	*E* nagy árvizet rólam elfordítsad, **És szabadíts meg** veszedelmemből, Őrizz **a gonosz idegenektől!**
4 Kiknek *szájok* merő hazugságot szól, Ő hamis *kezekkel tésznek gonoszól,* Uram, néked mondok új éneket, *Megzöndítem* néked *hegedőmet.* Mert te vagy, Uram, ki minden ínségben **Az királt megótalmazod** *kegyessen,* **Szolgádat, Dávidot** megtekinted, Az öldöklő fegyvertől megmented.	<u>4.</u> Kiknek *szájuk* merő hazugságot szól, Ő hamis *kezükkel tesznek gonoszul.* Uram, néked mondok új éneket, *Megzendítem* néked *hegedűmet.* Mert te vagy, Uram, ki minden ínségben **Megoltalmazol bennünket** *kegyesen,* **Dávidot, szolgádat** megtekinted, Az öldöklő fegyvertől megmented.
5 Ments meg *kezekből* **az** idegeneknek, Kik *énellenem* szörnyen dühösködnek, *Szájok* beszéde merő hamisság, *Kezeknek* dolga *hitván* mulatság. Hogy mint *az* szép plánták, *az* mi fiaink, *Fölnevekedjenek* mi szép leányink, Kik *szépségekben* úgy villagjanak, Mint ékes oszlopi *az* templomnak.	<u>5.</u> Ments meg *kezükből* **ez** idegeneknek, Kik *én ellenem* szörnyen dühösködnek*!* *Szájuk* beszéde merő hamisság, *Kezüknek* dolga *hitvány* mulatság. Hogy mint *a* szép plánták, *a* mi fiaink, *Felnevekedjenek* mi szép leányink, Kik *szépségükben* úgy villogjanak, Mint ékes oszlopi *a* templomnak*!*
6 Hogy *az* mi tárházink tele *legyenek,* Csordáink ezeriglen tenyésszenek, Barmunk több *legyen* sok százezernél, Mind **városon, falun s'** mezőn *széllel.* **Erőssen szaporodjanak** ökreink, Városinkra ne üssön ellenségink, Földünkből senki el ne vitessék, Utcáinkon panasz ne hallassék.	<u>6.</u> Hogy *a* mi tárházink tele *légyenek,* Csordáink ezeriglen tenyésszenek, Barmunk több *légyen* sok százezernél, Mind **falun, városon,** mezőn *széjjel!* **Jól megrakottak légyenek** ökreink, Városinkra ne üssön ellenségink, Földünkből senki el ne vitessék, Utcáinkon panasz ne hallassék*!*

7 Ó, *bódog* nép *az, kit* így megáld Isten*!* És kiknek *illy* jó szerencsét *ád* itten*:* *Bódog* **nép az,** és nem lesz szüksége, *Azmellynek* az Úr az ő Istene.	7. Ó, *boldog* nép, *akit* így megáld Isten, És kinek *ily* jó szerencsét *ad* itten*!* *Boldog* **a nép** és nem lesz szüksége. *Amelynek* az Úr az ő Istene.
Az 1/8-ban tartalmi okokból javasolt szövegmódosítás: „Mert alám vetéd ellenségimet”; vö. ÚF 2: „pajzsom vagy, akihez menekülhetek, / aki népeket vet alám.” [tehát: nem népemet]. A 3–6. versszakok kihagyása tartalmi okokból javallható, l. Ék. 1996 is.	

CXLV. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 145. zsoltár
Dávid dicséri az Istent nagy dicsőségéről és kegyességéről mindenekhez, kiváltképpen az istenfélőkhöz.	**Isten jó és hatalmas** *Genf, 1562.*
1 Magasztallak téged, én Istenem, *Óh,* én királyom, neved tisztelem, Mindennap hirdetem *dicséreted,* És örökké áldom te szent neved, Igen *dicséretes* és nagy az Isten, Megfoghatatlan ő dicsőségében, Nemzetről nemzetre te dolgaidat Mindenkor hirdetik nagy hatalmadat.	1. Magasztallak téged, én Istenem, *Ó,* én királyom, neved tisztelem*!* Mindennap hirdetem *dícséreted,* És örökké áldom te szent neved*!* Igen *dícséretes* és nagy az Isten, Megfoghatatlan ő dicsőségében. Nemzetről nemzetre te dolgaidat, Mindenkor hirdetik nagy hatalmadat.
2 **Hirdetem** *az* te dicsőségedet, *Az* te *fölséges dicséretedet,* Csudatétidet minden népeknél Én *kibeszéllem* mindenütt *széllel.* Hogy hatalmadat mindenek hirdessék, *Mellyet* dolgaidban *eszekben* vesznek,	2. **Éneklem** *a* te dicsőségedet, *A* te *felséges dícséretedet!* Csudatétidet minden népeknél Én *kibeszélem* mindenütt *széjjel,* Hogy hatalmadat mindenek hirdessék, *Melyet* dolgaidban *eszükbe* vesznek. Dicsőségedet én el nem hallgatom,

Dicsőségedet én el nem hallgatom, **Hanem mindeneknek** előszámlálom.	**De mindeneknek jól** előszámlálom.
3 Hogy hirdessék *az* te jókedvedet, Minden nép előtt kegyességedet, **Az te igazságodat** *dicsérjék,* És *széllel* mindenütt kihirdessék. **Az Úr fölötte irgalmas,** kegyelmes, Engedelmes, haragra késedelmes, Igen *szeléd, az* büntetésre késő, Minden teremtett rendinek **kedvez ő.**	3. Hogy hirdessék *a* te jókedvedet, Minden nép előtt kegyességedet, **Igazságodat ők mind** *dícsérjék,* És *széjjel* mindenütt kihirdessék. **Irgalmas az Úr, fölötte** kegyelmes, Engedelmes, haragra késedelmes, Igen *szelíd, a* büntetésre késő, Minden teremtett rendinek **kedvező.**
4 Azért *azmit* **teremtettél,** minden Nagy hatalmadról téged *dicsérjen,* De mindennél inkább *az* szent hívek Az te dicsőségedet *dicsérjék,* Hirdessék országod fölséges voltát, Mindenkor beszéljék nagy hatalmadat, Hogy az emberek fiai érthessék, Országodnak **dicsőségét nézhessék.**	4. Azért *amit* **csak teremtél,** minden Nagy hatalmadról téged *dícsérjen,* De mindennél inkább *a* szent hívek *A* te dicsőségedet *dícsérjék!* Hirdessék országod fölséges voltát, Mindenkor beszéljék nagy hatalmadat, Hogy az emberek fiai érthessék, Országodnak **nagy dicsőségét nézzék.**
5 **Örökké megáll** *az* te országod, És mindenkor **megtart uraságod,** Az Úr megtartja az *eldőlőket,* És *fölemeli* az elesteket. **Uram, mindenek** szemei rád néznek, **És idein eledelt adsz nékiek,** Midőn *fölnyitod* áldott kezeidet, Bőven megelégítesz mindeneket.	5. **Megáll örökké** *a* te országod, És mindenkor **tart uralkodásod.** Az Úr megtartja az *eldűlőket,* És *felemeli* az elesteket. **Mert mindeneknek** szemei rád néznek, **Idején eledelt adsz őnekiek,** Midőn *felnyitod* áldott kezeidet, Bőven megelégítesz mindeneket.
6 Az Úr igaz minden *utaiban,*	6. Az Úr igaz minden *útaiban,*

És szentséges minden *dógaiban*, Közel vagyon ő azokhoz nyilván, *Azkik* hozzá kiáltnak valóban. És *azmit* az istenfélők kívánnak, **Őnékiek bőven megadattatnak,** Nagy kegyelmessen őket meghallgatja És *idvösségét* nékik megmutatja.	És szentséges minden *dolgaiban.* Közel vagyon ő azokhoz nyilván, *Akik* hozzá kiáltnak valóban. És *amit* az istenfélők kívánnak, **Őnékik nagy bőségben megadatnak;** Nagy kegyelmesen őket meghallgatja, És *üdvösségét* nékik megmutatja.
7 Megtartja, *azkik* szeretik őtet, De mind elveszti *az* hitleneket, Az Úr *dicséretit* szám hirdesse, Az ő nevét minden test *dicsérje.*	7. Megtartja, *akik* szeretik őtet, De mind elveszti *a* hitleneket. Az Úr *dícséretit* szám hirdesse, Az ő nevét minden test *dícsérje!*
A 3–4. versszakok kihagyása javallható (l. Ék. 1996), a részletező fogalmazást rövidíti, a mondanivaló lényegét viszont nem érinti. Az 5/2 módosítása érthetőbbé teszi az archaikus nyelvhasználatot. Az 5/5-ben a változtatás viszont nem szerencsés, a *Mert* kötőszó használata, funkciója nem illik ide (vö. Biblia). A 6/6 szövegmódosítása javallható: archaikus, bonyolultabb megfogalmazást helyettesít.	

CXLVI. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 146. zsoltár
Dicséreti az Istennek és tanúság az Istenben való bizodalomról.	**Ne bizakodjunk emberekben!** *Genf, 1562.*
1 Áldjad, én lelkem, az Urat, Hirdessed *dicséretét,* Az Istennek adok hálát, *Valamig* engem éltet, Én az Úrnak éneklek Mindaddig, míglen élek.	1. Áldjad én lelkem az Urat, Hirdessed *dícséretét!* Az Istennek adok hálát, *Valamíg* engem éltet. Én az Úrnak éneklek Mindaddig, míglen élek.
2 Ne *legyen* bizodalmatok	2. Ne *légyen* bizodalmatok

Földi fejedelmekben, Egy emberben se bízzatok, Kiben *segétség* nincsen*:* *Mihelt* lelke *kimegyen,* Menten hamuvá *leszen:*	Földi fejedelmekben, Egy emberben se bízzatok, Kiben *segítség* nincsen*!* *Mihelyt* lelke *kimégyen,* Menten hamuvá *lészen.*
3 Minden dolga és szándéka Elvész azon nap *véle,* *Bódog, azkinek ótalma* *Az Jákobnak* Istene*:* *Azkinek* mindenekben *Reménsége* az Isten*:*	<u>3.</u> Minden dolga és szándéka Elvész azon nap *vele.* *Boldog, akinek oltalma* *A Jákóbnak* Istene*;* *Akinek* mindenekben *Reménysége* az Isten.
4 **Azki mind mennyet és** földet És *az* tengert teremté, És ezekben mindeneket Nagy hatalmával szerze, Igazsága **s'** *hivsége* Megmarad **mindörökké.**	<u>4.</u> **Ki a mennyet és a** földet És *a* tengert teremté, És ezekben mindeneket Nagy hatalmával szerze, Igazsága, *hűsége* Megmarad **mindörökre.**
5 *Azkik* méltatlan szenvednek, Megmenti *az* jó Isten, *Az* nyomorult éhezőknek, Ő **eledelt ád** bőven, *Az* foglyokat kihozza, Rabságból kioldozza.	5. *Akik* méltatlan szenvednek, Megmenti *a* jó Isten, *A* nyomorult éhezőknek Ő **ád eledelt** bőven, *A* foglyokat kihozza, Rabságból kioldozza.
6 És *az* világtalanoknak Megnyitja ő *szemeket,* *Azkik* dőlőfélben *vadnak,* Meggyámolítja őket*:* **Az igazakat** híven, Szereti az Úr Isten.	6. És *a* világtalanoknak Megnyitja ő *szemöket;* *Akik* dűlőfélben *vannak,* Meggyámolítja őket, **Mert az igazat** híven Szereti az Úr Isten.

7 Veszedelmében megmenti *Az* nyavalyás *jövevént,* Az *árvákot megsegéti,* **Kegyessen rájok** *teként.* *Az* sérelmes özvegyek Tőle *megenyhítetnek.*	7. Veszedelmében megmenti *A* nyavalyás *jövevényt;* Az *árvákat megsegíti,* **Rájuk kegyesen** *tekint;* *A* sérelmes özvegyek Tőle *megenyhíttetnek.*
8 *Az* hitleneket megrontja, *Ösvényöket elvesztvén,* De megáll az ő országa Most és minden **időben,** *Óh,* Sion, *az* te Urad Mindörökké megmarad.	8. *A* hitleneket megrontja, *Ösvényüket elvesztve,* De megáll az ő országa Most és minden **időbe'.** *Ó* Sion, *a* te Urad Mindörökké megmarad*!*
A 2–3. és az 5–6. versszakok kihagyása tartalmi okokból (a mai hívőkre kevésbé vonatkoznak) javallható. A 7/5-ben az elavult *sérelmes* szó kicserélhető pl. a hasonló jelentésű *sebhedt szívű*-vel.	

CXLVII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 147. zsoltár
Intés az Istennek dicséretire az ő sok jótéteményiért, mellyeket előszámlál ez zsoltárnak szerzője.	**Isten hatalma és gondviselése** *Genf, 1562.*
1 Az Urat *dicsérjétek,* mert jó, És az Istent *dicsérni* méltó. Kedves dolog az Úr Istennél, Hogy őtet *dicsérjék* egy szívvel, Mert Jeruzsálemet az Isten Megépíti nagy *kegyelmessen,* Ismét *az Izráel nemzetét* *Öszvegyűjti* eloszlott népét.	1. Az Urat *dícsérjétek,* mert jó, És az Istent *dícsérni* méltó*;* Kedves dolog az Úr Istennél, Hogy őtet *dícsérjék* egy szívvel, Mert Jeruzsálemet az Isten Megépíti nagy *kegyelmesen,* Ismét *az Izrael nemzetjét,* *Összegyüjti* eloszlott népét.

2 Töredelmes szívet meggyógyít, Sérelmes lelket ő megenyhít, Békötözi az ő *sebeket,* *Megkönnyebéti sérelmeket.* *Az* csillagokat megszámlálja, És azoknak számát jól tudja, És mindeniket úgy *esmeri,* Hogy tulajdon **néven** nevezi.	2. Töredelmes szívet meggyógyít, Sérelmes lelket ő megenyhít, Békötözi az ő *sebüket,* *Megkönnyebbíti sérelmüket.* *A* csillagokat megszámlálja, És azoknak számát jól tudja, És mindeniket úgy *ismeri,* Hogy tulajdon **nevén** nevezi.
3 Nagy *az* mi Urunk, az Úr Isten, *Azkinél* nagyobb semmi nincsen, Erőssége kimondhatatlan, *Bölcsessége* számlálhatatlan. Az *együgyőket fölemeli,* *Az szelédeket* erősíti, Megalázza *az* hitleneket, *Az* földre **legyalázza** őket.	3. Nagy *a* mi Urunk, az Úr Isten, *Akinél* nagyobb semmi nincsen*;* Erőssége kimondhatatlan, *Bölcsesége* számlálhatatlan. Az *együgyűket felemeli,* *A szelídeket* erősíti, Megalázza *a* hitleneket, *A* földre **lealázza** őket.
4 Azért néki énekeljetek, Hegedűkkel zengedezzetek, Ki az eget elfedi széllyel Temérdek vizenyős fölhőkkel. És az égről essőköt bocsát, Mellyeket ez földre leszállat, Megnedveséti az hegyeket, Hogy bőven teremtsenek füvet.	**4.**
5 Ki ételt ád minden állatnak, És az éh hollófiacskáknak, Kik ő szájokat reá tátják Kiáltván, ételeket várják. Őnéki semmi kedve nincsen Az lónak ő erősségében, Sem az férfinak száraiban,	**5.**

Nem gyönyörködik illy dologban.	
6 Inkább azokban gyönyörködik, **Azkik őtet igazán** félik, Kik teljes szívből kegyes voltát **Mindenkor reménlik** irgalmát. *Dicsérd*, Jeruzsálem, az Urat, *Fölmagasztaljad* nagy hatalmát, *Ez* kegyes Urat, *óh*, szent Sion, Te is *dicsérd áhétatosson.*	6. Inkább azokban gyönyörködik, **Kik igazán csak őtet** félik, Kik teljes szívből kegyes voltát, **Reménylik mindenkor** irgalmát. *Dícsérd*, Jeruzsálem, az Urat, *Felmagasztaljad* nagy hatalmát, *E* kegyes Urat, *ó*, szent Sion, Te is *dícsérd áhítatoson!*
7 Mert kapuidra ő závart vet, És híven megőriz tégedet, Fiaidat benned megáldja, És dolgokat jóra fordítja, Földedet áldja békeséggel, Határidat szép csendességgel, És téged szép tiszta búzával Megelégít, és bőven táplál.	**7.**
8 Kibocsátja erős igéjét, Ez földre leküldi beszédét: Sebessen megyen az ő szava, Hamarsággal egy helyről másra. Az földre szállat fejér havat, Mint az szép szálankózó gyapjat, És az deress zúzmarázokat Az földre hinti, mint az hamvat.	**8.**
9 Az kőessőket alálövi, És falatonkint széllelhinti, Azkinek hidegségit senki, Tőle irtózván, nem tűrheti. Ismét mihelyen ő egy szót szól, Az jég mind elolvad és elfoly,	**9.**

Ha ő szeleit ráereszti, Az jeget folyó vízzé teszi.	
10 *Jákobnak* adá szent igéjét, Hogy *azhoz* **szabnák** *életeket,* Törvényit adá Izráelnek, Hogy ők azok szerint **élnének.** Nem tőn így semmi *pogán* néppel, Nem látá őket *illy* szentséggel, Szent *szerzését* ők nem **értöttték,** **Azért** Alleluja mondassék.	10. *Jákóbnak* adá szent igéjét, Hogy *ahhoz* **szabják** *életüket;* Törvényit adá Izráelnek, Hogy ők azok szerint **éljenek.** Nem tőn így semmi *pogány* néppel, Nem látá őket *ily* szentséggel, Szent *szerzésit* ők nem **ismerték,** **Ezért** Alleluja mondassék*!*
A kihagyott versszakok mellőzése a részletező fogalmazás és az archaikus nyelvhasználat miatt javallható. Sőt, az ószövetségi zsidóságra való erős, konkrét vonatkozás miatt a 10. versszak szintén elhagyható. (Ha marad, az utolsó sorban az *Azért*-ot nem kell *Ezért*-re változtatni, az előbbi jelentése, erősebb lezáró funkciója ide jobban megfelel.) A 2/1–2-ben a *töredelmes* szó kicserélhető a *megtöretett*-tel, a *sérelmes* pedig a *megsebbzett*-tel, avagy e szavak pontos jelentését magyarázni lehet. A 3/5-ben az *együgyű* 'alázatos' jelentése megmagyarázandó.	

CXLVIII. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 148. zsoltár
Intése minden állatoknak és az embereknek az Istennek dicséretire.	**Egész világ Istent dicsérje!** *Genf, 1562.*
1 *Noh, dicsérjétek* mindnyájan Az Urat *az menyországban,* **Dicsérjétek őt** az égben, Az ő *fölséges székiben,* Minden angyalok őt *dicsérjék,* És minden mennyei seregek*:* *Az* nap és hold őt *dicsérje,* Minden csillagokkal **öszve.**	1. *No dícsérjétek* mindnyájan Az Urat *a mennyországban!* **Őt dícsérjétek** az égben, Az ő *felséges székében!* Minden angyalok őt *dícsérjék,* :/: És minden mennyei seregek, *A* nap és hold őt *dícsérje* Minden csillagokkal **egybe'!**

2 Az Urat ti, magas egek, *Dicsérjétek* minden vizek, **Kik** fönt az **égen** *levegtek,* Az Úr nevét dicsérjétek. Mert mindeneket igéjével, Ő teremte nagy erejével, Mindent úgy megerősíte, Hogy megálljon **mindörökké.**	2. Az Urat ti magas egek, *Dícsérjétek* minden vizek, **Mik** fenn az **égben** *lebegtek,* Az Úr nevét dicsérjétek*!* Mert mindeneket igéjével, :/: Ő teremte nagy erejével, Mindent úgy megerősíte, Hogy megálljon **mindörökre.**
3 Mindeneknek módot ada, Hogy ki-ki abban maradna. Ti, cethalak és mélységek, Az Úr Istent dicsérjétek. Tűz, kőesső, hó és az pára, Az Úr Istent fölmagasztalja, Őt áldjátok, forgószelek, Kik beszédének engedtek.	**3.**
4 Ti, hegyek, halmok és völgyek, Nagy cédrusfák és egyebek, Szeléd barmok, fenevadak, Földi férgek és madarak: És ez földön minden királyok, Minden népek, valahol laktok, És világi fejedelmek, Kik nagy tiszteket viseltek.	**4.**
5 Ifjak, leányok és vének, Az Úr Istent *dicsérjétek,* Mert nevének dicső volta *Mennyet, földet föllyülmúlja.* **Fölemeli szarvát** népének, Minden szentek **őtet dicsérjék,** Izráel választott népe	5. Ifjak, leányok és vének, Az Úr Istent *dícsérjétek,* Mert nevének dicső volta *Mennyet-földet felülmúlja!* **Arcát felemeli** népének, :/: Minden szentek, **őt dícsérjétek!** Izráel választott népe

Az Úrnak nevét *dicsérje.*	Az Úrnak nevét *dícsérje!*
Az Ék. versszakkihagyásai és szövegmódosításai tartalmi okokból ajánlhatók, de a zsoltár kezdetén a *No* indulatszó után vessző (,) kell.	

CXLIX. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 149. zsoltár
Intés az Istennek dicséretire.	**Győzedelmi ének** *Genf, 1562.*
1 Az Úrnak, *nó,* énekeljetek, Új éneket szent *fölségének,* *Az* szentek *gyülekezetiben* *Dicsérje őtet* minden, Az *Izráel* örvendezzen Ő teremtő Istenében, *Királlyoknak* örüljenek *Az Sion-béliek.*	1. Az Úrnak *no* énekeljetek Új éneket szent *felségének!* *A* szentek *gyülekezetében* *Dícsérje Őtet* minden*!* Az *Izrael* örvendezzen :/: Ő teremtő Istenében, *Királyuknak* örüljenek *A Sionbéliek!*
2 Az Úr nevét síppal és dobbal, *Dicsérjétek* lanttal, kobozzal, Légyen *hegedőknek* zengése Neve *dicséretire.* Mert az Isten az ő népit Igen szereti híveit. *Az* szegényeket **segéti,** Sok jókkal szereti.	2. Az Úr nevét síppal és dobbal, *Dícsérjétek* lanttal, kobozzal, Légyen *hegedűknek* zengése Neve *dícséretére!* Mert az Isten az ő népit, :/: Igen szereti híveit, *A* szegényeket **megmenti,** Sok jókkal szereti.
3 Szent hívei az Úr Istennek **Ékes gyönyörűséget** nyernek, Örülnek ő *hálóházokban* Az Urat *magasztalván:* *Dicséretét* az Istennek Az ő *szájokban* viseljék, És *kétélő* fegyver *leszen*	3. Szent hívei az Úr Istennek **Nagy tisztességet tőle** nyernek*;* Örülnek **az** ő *hálóházukba',* Az Urat *magasztalva.* *Dícséretét* az Istennek :/: Az ő *szájukban* viseljék, És *kétélű* fegyver *lészen*

Nékiek *kezekben.*	Nékiek *kezükben!*
4 Mellyel az kevély ellenségen Bosszút állanak nagy mérészen, És az népek megbüntettetnek, Méltó jutalmat vesznek: Erős királlyokat nékik Nagy láncokkal megkötözik, És minden ő fejedelmek Vasbékókban ésnek.	**4.**
5 Hogy törvénnyel ítéltessenek, Melly meg vagyon írván ellenek: Mellyekből az istenes hívek Dicséretet nyernek.	**5.**
Az 1/1-ben a *no* szó elé és után vessző kell. A 2. versszaknál magyarázatban meg lehet jegyezni, hogy az ott szereplő (egyes) hangszernevek (*koboz, hegedű*) nem a mai jelentésükben értendők, egy fajta pengetős hangszerre, hárfára vonatkoznak. A 2/7 szövegmódosítása nem, a 3/2-é viszont javallható, elfogadható (vö. Biblia). A kihagyásokat a speciális tartalom és a bosszúálló hangnem indokolja.	

CL. ZSOLTÁR T. B.	*Béza T., 1519–1605.* 150. zsoltár
Az Istennek dicséretire való intés.	**Minden lélek dicsérje az Urat!** *Genf, 1562.*
1 *Dicsérjétek* az Urat, Áldjátok ő szent voltát, *Dicsérjétek* mennyekben, Hol országol *kegyessen* Az ő nagy *dicsőségében,* *Dicsérjétek* hatalmát, *Mellyből* **ő dicső** voltát	1. *Dícsérjétek* az Urat! :/: Áldjátok ő szent voltát*!* *Dícsérjétek* mennyekben, Hol országol *kegyesen* Az ő nagy *dicsőségébe'!* *Dícsérjétek* hatalmát, :/: *Melyből* **dicső nagy** voltát

Minden veheti *eszében.*	Minden veheti *eszébe'!*
2 *Dicsérjétek* őt kürtben **És ékes éneklésben,** **Hegedőben,** lantokban És hangos citerákban Az Úrnak zengedezzetek*:* Sípokban, **virginákban** És **hangos orgonákban** Örvendjetek az Istennek.	2. *Dícsérjétek* őt kürtben, :/: **Ékes éneklésekben;** **Hegedűkben,** lantokban És hangos citerákban Az Úrnak zengedezzetek*!* Sípokban, **orgonákban** :/: És **más szép muzsikákban** Örvendjetek az Istennek*!*
3 Az Urat cimbalmokban És egyéb szerszámokban Mindnyájan *dicsérjétek,* Citerát pengessetek, Az Úrnak nevét *dicsérvén,* **És minden lelkes állat** **Dicsérje az nagy Urat,** Dicsőség Istennek, Ámen.	3. Az Urat cimbalmokban :/: És egyéb szerszámokban Mindnyájan *dícsérjétek,* Citerát pengessetek, Az Úr szent nevét *dícsérvén!* **Minden lelkes állatok**, :/: **Istent magasztaljátok:** Dicsőség Istennek*!* Ámen.

Jegyzetben meg lehetne említeni a hangszerelnevezések problematikáját (l. előző zsoltár, ill. előbb is) tehát, hogy egyeseknek régebben más volt a jelentése, mint ma; ill., hogy a zsoltárokat az ószövetségi zsidóság milyen hangszerek kíséretével énekelhette. Ugyanakkor a szöveget a gyülekezet e tekintetben is (az említett hangszerek Szenci Molnár korabeli és/vagy mai jelentésével) nyilván magára is vonatkoztat(hat)ja. A 3/6–7 szövege – mivel a Zsoltárkönyv lezárásáról is van szó – meghagyható, s ekkor magyarázandó: *lelkes állat* 'ember'. Vagy: a nyelvtörténeti változás miatt netán módosítható is, pl.: „Minden hívek, emberek / Istent dicsőítsétek!".

NYELVI ÉS MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI ADATTÁR KIADVÁNYOK
Sorozatszerkesztő: A. Molnár Ferenc

1. Radóczné Bálint Ildikó: A ’kegyelem’ jelentésű szavak Szenci Molnár Albert műveiben. Budapest, 2001. 61 l.
2. Huszár Gál & Huszár Dávid: Imádkozó könyv 1561, 1574, 1577. Sajtó alá rendezte, bevezette és mutatózta Fekete Csaba. Debrecen, 2000. XXIV + 156 l. (Társsorozat: A Debreceni Református Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékének Tanulmányi Füzetei 10. Sorozatszerkesztő: ifj. Fekete Károly.)
3. Liturgia Sacrae Coenae. Az az: Úr Vacsorájának kiosztásában való Rend és Cselekedet Patakon, 1658. [Pataki ágenda]. Sajtó alá rendezte, szerkesztette, a jegyzeteket és a kísérő tanulmányt írta Fekete Csaba. Sárospatak, 2003. (Társsorozat: Acta Patakina XV. Sorozatszerkesztő: Dienes Dénes.)
4. Tanulmányok a magyar egyházi nyelvhasználat története köréből. Szerkesztette A. Molnár Ferenc és M. Nagy Ilona. Debrecen, 2003. 219 l.
5. Reguly Antal finn népköltészeti fordításai. Közzéteszi, a bevezető tanulmányt és a jegyzeteket írta A. Molnár Ferenc. Debrecen, 2003. 67 l.
6. A. Molnár Ferenc: Balassi-kommentárok. Debrecen, 2005. 156 l.
7. Szent Margit élete és csodatételei. A Margit-legenda és latin forrásai. A szöveget gondozta és jegyzetekkel ellátta M. Nagy Ilona. Debrecen, 2005. 496 l. + 6 t. (Társsorozat: ΑΓΑΘΑ XVI. Sorozatszerkesztő: Havas László.) [Próbakiadás]
8. A. Molnár Ferenc: A legkorábbi magyar szövegemlékek (Olvasat, értelmezés, magyarázatok, frazeológia). Debrecen, 2005. 188 l. (Társsorozat: ΑΓΑΘΑ XVII. Sorozatszerkesztő: Havas László.)
9. Liturgia Claudiopolitana. A református istentisztelet rendje Kolozsvárott 1670 táján. Sajtó alá rendezte, szerkesztette, a jegyzeteket és a kísérő tanulmányt írta: Fekete Csaba. Debrecen,

2005. (Társsorozatok: A Debreceni Református Hittudományi Egyetem Liturgiai Kutatóintézetének Kiadványai 1. Sorozatszerkesztő: ifj. Fekete Károly; Acta Patakina XVIII. Sorozatszerkesztő: Dienes Dénes.)

10. Első konfirmációs ágendánk (1751). Piskárkosi Szilágyi Sámuel névtelen munkája. Szövegkiadás, hasonmás és tanulmány. Sajtó alá rendezte, szerkesztette és a kísérő tanulmányt írta Fekete Csaba. Az Utószó és nyelvészeti megjegyzések című részt írta A. Molnár Ferenc. Debrecen, 2007. 101 l.
11. Nagyszombati Agendarius. Magyar nyelvű szertartási betétek az esztergomi rítusból 1583, 1596. Sajtó alá rendezte, szerkesztette és a kísérő tanulmányt írta Fekete Csaba. Debrecen, 2011. 236 l.
12. A. Molnár Ferenc – Oszlánszki Éva: Szenci Molnár Albert zsoltárainak szöveghagyományozódásáról. Debrecen, 2011. 393 l. [Harminc példányban, előzetes vitaanyagként (is) kiadott munka, a kommentárokból csak mutatványokkal].
13. Demján Adalbert: A tékozló fiú példázatának magyar fordításairól. Debrecen, 2012. 244 l.
14. A. Molnár Ferenc – Oszlánszki Éva: Szenci Molnár Albert zsoltárainak szöveghagyományozódásáról. Második, bővített és javított kiadás. Debrecen, 2011. 440 l.

„Nyelvi és Művelődéstörténeti Adattárként” a Sorozaton kívül: Régi magyar szövegek nyelv- és művelődéstörténeti kommentárokkal. Összeállította és részben írta A. Molnár Ferenc. Sokszorosított, xeroxozott anyag [egyetemi tanulmányi segédanyag]. Debrecen, 2003–2004. [520 l.]

Jegyzetek